MUHAMMED HÜSEYİN (R.A.)

Aşk
Âşık
Maşuk

AŞKSIZ İNSAN ÖLÜDÜR
ÂŞIK, ALLAH İLE DİRİDİR

1.BASKI

Sorumlu: Serhat KAN

Editör: Şiyar ADIYAMAN

Düzenleme: Hasan ERGÜN

Basım Tarihi: 2016

DİYAR TV VE ERDEMİYETDER İLETİŞİM

Bağcılar Mah. Karanfil 7.Cad. No:3 (Nur Cami Bitişiği)
Bağlar/DİYARBAKIR

Tel: 0412 251 91 91 – 0412 252 12 91 Fax: 0412 251 91 71

Web: www.diyartv.com.tr - www.erdemiyetder.gov.tr

İÇİNDEKİLER

Önsöz _____ *3*

Takdim _____ *7*

Teşekkür _____ *11*

Aşk Âşık Maşuk 1.Bölüm _____ *13*

Aşk Âşık Maşuk 2.Bölüm _____ *31*

Aşk Âşık Maşuk 3.Bölüm _____ *57*

Aşk Âşık Maşuk 4.Bölüm _____ *79*

Aşk Âşık Maşuk 5.Bölüm _____ *107*

Aşk Âşık Maşuk 6.Bölüm _____ *133*

Aşk Âşık Maşuk 7.Bölüm _____ *155*

Aşk Âşık Maşuk 8.Bölüm _____ *187*

Aşk Âşık Maşuk 9.Bölüm _____ *215*

Aşk Âşık Maşuk 10.Bölüm _____ *239*

Aşk Âşık Maşuk 11.Bölüm _____ *265*

Aşk Âşık Maşuk 12.Bölüm _____ *301*

Aşk Âşık Maşuk 13.Bölüm _____ *331*

Aşk Âşık Maşuk 14.Bölüm _____ *359*

Aşk Âşık Maşuk 15.Bölüm _____ *393*

Aşk Âşık Maşuk 16.Bölüm _____ *419*

Aşk Âşık Maşuk 17.Bölüm _____ *443*

Önsöz

"Aşksız insan ölüdür
Âşık, Allah ile diridir."

Pir Muhammed Hüseyin (R.A.)

Bizi sevdiği için yaratan ve bize olan her muamelesinde saf sevgi, saf rahmet, saf hayır bulunan; veli olan, vekil olan, vedud olan Allah'a hamdolsun.

Allah'ın selatı ve selamı; Allah'ın nebilerinin, resullerinin, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimiz'in, onun ehlibeytinin, ashabının Mürşid-i Kamillerin, bütün irşad ehlinin, mü'min ve mü'minatın, müslim ve müslimatın üzerine olsun.

Allah ayeti kerimede; **"ben cinleri ve insanları bana âbd olsunlar diye yarattım"**[1] buyurur. Âbd olmak; gönlünü sevdiğinin peşinde sürüklemek, kendi hayatını severek, isteyerek sevdiğinin yolunda feda etmek ve bundan muhabbet almak demektir. İnsan ancak âşık olduğu için kendi ömrünü maşuğu yolunda tüketebilir ve arkasına bile dönüp bakmadan her şeyini bu uğurda feda edebilir. O halde Allah'ın bizi âbd olarak yaratması demek; gözümüzü, gönlümüzü Allah'tan ayırmamamız ve Allah'a kâmil manada bir imanla iman etmemiz ve ona teslim olmamız için bizi yaratması demektir.

[1]Zariyat /56

Allah bir hadis-i kutside; *"kâinatı insan için insanı da kendim için yarattım"*[2] buyurur. Eğer Allah, insanı kendisine âbd olsun; yani âşık olsun diye, kâinatı da insan için yaratmışsa bu durumda kâinat; insanın, Allah'a olan aşkını kazanma ve ispatlama alanıdır. Kâinatı böyle anlamak gerekir.

Allah, insanı aşktan yarattığı için insan bir şeyleri sevmek, ona bağlanmak zorundadır. İnsan ya, Allah'ın kendisine ikram ettiği bu aşkı, sevgiyi tekrar Allah'a iade eder ve Allah'a âşık olur, âbd olur ya da bu aşkı ters tarafta kullanarak başkalarına, başka şeylere âbdlik yapar, onları sever; çünkü hayat baştan sona aşktır ve herkes mutlaka bir şeylerin aşığıdır. Hayatını da sevdiği, âşık olduğu şeylerin peşinden koşarak harcar, kendini, hayatını bu yolda kurban eder.

Kim hayatını ne uğruna harcıyor, çabasını, gayretini ne için sarf ediyorsa âşıklığını ona yapmıştır. Kimileri gecesini, gündüzünü kendisine belirlediği bir hedef uğrunda heba eder, o hedefe ulaşmaya çalışır, kimi de sadece kendi rahatlığının bozulmaması için çaba harcar, gayret gösterir; yani gönlünü bir şeylerin peşinden sürüklemeyen hiç kimse yoktur. Bu yüzden insan ya, hakiki maşuğa; Allah'a âşık olur, âbdliğini de ona yapar, ya da kendi nefsinin hevasının peşinden gider, kendi nefsini ilah edinir.

Allah'a olan aşk, Allah için olan aşk, muhabbet; insanı

[2]El-Menhec-ul Kaviy, C.5, S. 516; İlm-ul Yakin, C.1, S.381

huzurlu eder, olgunlaştırır, Hz. İnsan yapar. Başkalarına olan aşk ise insanı sadece huzursuz yapar, insana sıkıntı verir ve en ufak bir sorunda bütün emekleri boşa gider.

Rabbine âşık olmuş, âşıklığı tatmış bir kul her anda rabbiyle beraber olduğunu, her anda rabbiyle muhatap olduğunu bilir, bundan da muhabbet alır. Bu yüzden insanlara hep hayırla muamele eder, Allah'ın hesabını yapar, ne yaparsa yapsın her işinde Allah'ın rızasını arar ve gönül yapmaya çalışır; yani Allah'ın El Esmau'l Husna'sını üzerinde taşır; çünkü rabbine âşık, âbd, halife, Hz. İnsan olmuştur.

Mesele; Allah'a olan âşıklığı kazanmak, aşkı gerçek sahibine, âşık olunmaya layık olan tek sevgiliye verebilmektir. Bunun için de Allah'ı tanımak gerekir, tanımadan Allah'ı sevdiğimizi iddia etmemiz ancak vehim olur, zan olur; çünkü Allah'ı tanımasak, bizi ne kadar sevdiğini ve bize her anda hayırla, rahmetle muamele ettiğini bilmesek, onu sevemeyiz. Başımıza gelen her musibette Allah'ın bize zulmettiğini, haksızlık yaptığını düşünür, isyan eder, itiraz ederiz. Oysaki bizi alakasından, aşkından, muhabbetinden yaratan Allah her anda bizimle beraberdir ve bize rahmetiyle, muhabbetiyle muamele eder. Hem dünyada hem ahirette onunla olabilmemiz için bize sayısız ikramlarda bulunur.

İşte Aşk Âşık Maşuk kitabında rabbimizi neden sevmemiz, ona neden âşık olmamız gerektiğini Allah'ın isimleriyle anlattık. Öyle ki mü'min olduğunu iddia eden biri olarak rabbimizin sevilmeye, âşık olunmaya ne kadar layık olduğunu bilelim,

anlayalım. Doğumumuzdan son nefesimize kadar bize Hz. İnsan olmamız, ona dost olmamız için verdiği fırsatların farkında olalım. O bizim iyiliğimiz için bizi rahmetiyle imtihan ederken biz; "ben bunu hak edecek ne yaptım, bu neydi başıma geldi, benim ne suçum vardı, Allah bu sıkıntıyı vermek için beni mi buldu, Allah ne halde olduğumu görmüyor mu, neden bana yardım etmiyor" deyip rabbimize karşı su-i zanda bulunmayalım ve onun bize hayır olarak gönderdiklerini biz şer olarak zannetmeyelim.

Takdim

"İnsan hem âşık hem maşuktur. İmtihan da kulun aşkını ispatlama, aşkı kazanma imkânıdır."

Pir Muhammed Hüseyin (R.A.)

"Kâfirler, Allah'ın kendilerini ne kadar çok sevdiğini bilseydi, utançlarından başlarını secdeden kaldıramazlardı." (Hadis-i Şerif)

Allah kendisini inkâr edenleri, şirk koşanları bile başlarını secdeden kaldıramayacakları şekilde seviyorsa o halde kendisini seven, kendisini isteyen kullarını acaba nasıl seviyor, ne kadar seviyor! Allah'ın, mü'minlere olan sevgisini buradan anlamak gerekir.

Allah, kullarının küfrüne razı olmaz, şükrüne razı olur. Allah, yarattığı hiçbir kulun kaybetmesini istemez, hiç kimse yanlış yapıyor diye Allah'ın rahmetinin dışına çıkmaz; çünkü Allah her kulu için kazanma imkanını son nefese kadar tanır; yani saf aşk, saf güzellik olan Allah hiç şerri ister mi, bize tabiri caizse kucak açıp bir dost gibi, bir sevgili gibi her anda bize "gel" diyen, kendimizi defalarca çamura batırdığımız halde kirimizi defalarca temizleyen, eksiğimize, kusurumuza bakmayan, kendisinden uzaklaştığımız, dünyanın, nefsin girdabına kapıldığımız halde yine

de bizden rahmetini kesmeyen ve ona vasıl olalım, ayna olalım diye imkanlar tanıyan Allah tapılmaya, âşık olunmaya layık değil midir! 99 canımız olsa her bir ismi için ona tek tek kurban etmemiz gerekmez mi! Allah'ı bilirsek, tanırsak onu sevmememiz, ona âşık olmamamız, onun aşkından kaybolmamamız hiç mümkün müdür!

Zaten Aşk Âşık Maşuk kitabını aşkın ne olduğunu anlayalım, gerçek âşığı bilelim ve asıl maşukumuzu tanıyalım diye hazırladık; çünkü Allah'tan, onu sevmekten o kadar uzaklaşmış ve aşk-ı ilahiyeye o kadar yabancı olmuşuz ki gerçek aşkın ne olduğunu unutmuş, kendimize sahte maşuklar, mahbuplar edinmiş, buna rağmen kendimizi de gerçek âşık sanmışız. Hâlbuki sevilmeye asıl layık olan, hakiki maşuk olan Allah'tır, âşık olan kuldur, aşk ise kulun Allah'a karşı duyduğu şiddetli muhabbettir; yani kul âşık, iman aşk, maşuk da Allah'tır. Bütün ibadetler de Allah'ın aşkını, muhabbetini, dostluğunu, rızasını kazanmamız için birer araçtır, Allah'a aşkı kazanmamız içindir.

Aslında Allah'ı sevmekten, ona âşık olmaktan başka seçeneğimiz de yoktur; çünkü her anda bize hayırla muamele eden, bizi sevdiği için rahmetiyle kuşatan Allah'tır; ama zahire takıldığımız, imtihanların arkasına bakmadığımız için her anda bize muamele edenin Allah olduğunu görmüyor, bu yüzden de Allah'a duymamız gereken sevgiyi başkalarına, başka şeylere karşı duyuyoruz.

"Bize bizden daha yakın, ihtiyacımızı, eksiğimizi, bizi bizden daha iyi bilen ve lütfunu, ikramını ona göre yapan, bize her anda hayırla, güzellikle muamele eden Allah sevilmeye layık değil midir!"

Pir Muhammed Hüseyin (R.A.)

Aşk Âşık Maşuk kitabında El Esmau'l Husna'dan örnekler vererek Allah'ın bize olan muamelesinde her şeyin bizim yararımız, hayrımız için olduğunu anlattık. Kardeşlerimiz kitabı okuduklarında Allah'ın her bir isminin kul için bir nimet olduğunu, Allah'ın bizatihi kendisinin bizler için başlı başına en büyük nimet olduğunu görecek ve anlayacaklar inşallah. Zaten kul, Allah'ın kendisi için bir nimet olduğunu bilirse hayatında hiçbir eksiklik hissetmez ve her şeyinin tastamam olduğunu bilir; çünkü Allah'ın varlığı bütün boşlukları doldurur. Rabbini bulan kişi başka hiçbir şey aramaz ve rabbinin rızasını kazanan birinin kaybettiği hiçbir şey de yoktur. Rabbini kaybedenin de kazandığı hiçbir şey yoktur, ölümle her şeyini kaybeder.

Aşk Âşık Maşuk kitabını gönlünü açarak okuyan kardeşlerimiz gerçek manada aşkın ne olduğunu, Allah'a neden âşık olmamız gerektiğini Allah'ın isimlerinden öğrenecek, Allah'a bu anlarına kadar su-i zanla yaklaştıklarını anlayarak boyun

bükecek ve o mahcubiyetleriyle kendilerini seven rablerine dönecekler. Her bir bölümü okuyuşlarında ise Allah'ı biraz daha tanıyacak, marifetullah sahibi olacaklar ve Allah'a olan aşklarının, muhabbetlerinin gün geçtikçe arttığını kendi gönüllerinde hissedecekler, tadacaklar inşallah.

Teşekkür

Elif ŞENOL

Muhammed KAN

Sabahat EKİN

Sedat TEKİN

Halis SUİÇER

Remzi ŞENOL

Mazlum YAVUZ

Veysel ÖZCE

Mehmet Arif ÖZCE

Yavuz TOPRAK

Mehmet ÖZ

Yusuf PALTA

Emeklerinden ve katkılarından dolayı
Kardeşlerimize teşekkür ederiz.

Âşk Âşık Maşuk

1.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber yaklaşık beş yıldır dinimizi anlamaya çalıştık. Dinimizi anlamaya çalışırken önce Allah'ın ayetlerini, Kur'an'ı, daha sonra imanı, ardından da kadere imanın nasıl olması gerektiğini; imanı anlamaya çalışırken de sırasıyla; Allah'a, meleklere, kitaplara, resullere ve ahirete imanı anlamaya çalıştık. Peşinden İslam'ı; yani kelime-i şehadeti, namazı, orucu, haccı ve zekâtı, en son ise İhsanı; yani ihlâsı, güzelliği, güzel olmayı anlamaya çalıştık. Bütün bu sohbetleri hakikati anlamak için yaptık. Bu yüzden İmanı, İslamı ve İhsanı birilerinden veya atalarımızdan yahut birilerinin kitabından değil Allah'ın ayetlerinden öğrenmeye, anlamaya çalıştık.

Eğer İmanı, İslamı ve İhsanı Allah'ın kitabından anlamaya çalışırsak Allah'ın Kur'an'da aslında baştan sona kendini ve yeryüzündeki halifesi olan insanı anlattığını, dünyanın bir imtihan ve kazanma yeri olduğunu, insanın cennet için yaratıldığını, cennetin nasıl kazanılacağını, nasıl Hz. İnsan, Allah'a halife ve ayna olunacağını anlattığını anlarız. Öz itibariyle bir kul Fatiha'yı bilmiş ve anlamışsa Kur'an'ı da; yani İmanı, İslamı ve İhsanı da anlamış demektir. Bu yüzden Kıyamet günü hiç kimse "ben bilmiyordum, anlamadım" diyemez.

Bize Allah'ın lazım olduğunu söylüyorsak bu durumda Allah'ı isimleriyle öğrenmemiz lazım; çünkü öğrenmeden Allah'ı tanıyamayız. Bir çocuk doğduktan sonra anne ve babası ona hayatı, konuşmayı, yürümeyi ve yemek yemeyi öğretir. Çocuk biraz daha büyüyüp buluğa erince artık ona Allah'ın öğretmesi

gerekir; yani artık o her şeyi Allah'tan öğrenmelidir. Kısacası insan; rabbini, kendini, hayatı birilerinden değil Allah'tan öğrenmelidir.

İnsan, Allah'tan ne şekilde öğrenir?

Allah'ın resullerinden Allah'ın kitabıyla öğrenir. Biri; Allah'ı, kendini ve ahireti ciddiye aldığını iddia ediyorsa bu durumda Allah'ın ayetlerini okumalı, okuması yoksa dinlemeli, kendisi anlamadıysa da anlayan birinden Kur'an'ı öğrenmelidir. Bu herkes için böyledir.

Mesela; biri bir meslek ya da bir sanat öğrenmek istese, o öğreneceği işi bilen kim varsa onun yanına gidip; "bu işi bana öğret" der ve gidip o mesleği, sanatı o işin ustasından öğrenir. Neden gidip ustadan öğrenir? Çünkü o işe ihtiyaç duyuyordur, işini güzel yapması için de bir ustaya gidip işi ondan öğrenmesi gerektiğini bilir.

Kulluk en büyük sanattır ve kulluktan daha büyük bir sanat da yoktur; çünkü insan kulluk yaparken kendini Allah'ın vahyiyle, kitabıyla, Kur'an'la inşa eder. Allah ayeti kerimede tabiri böyle kullanmıştır, bu yüzden; **"ilk inşayı yapan Allah'tır. O, her türlü yaratmayı bilendir"**[1] buyurur. Allah her türlü inşayı kuluna öğretendir.

Kulun kendini nasıl inşa etmesi gerekir?

Kulun kendini; Hz. İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi, Allah'ın güzelliğinin üzerinde tecelli edeceği kâinatın özü ve zübde-i kâinat olarak inşa etmesi gerekir. Hiç bundan daha büyük bir sanat olur mu! Kulun kendini öyle bir inşa etmesi gerekir ki Allah'a ayna olabilsin, Allah'ın güzelliği, El Esmau'l Husna'sı onun üzerinde tecelli edebilsin; kısacası Hz. İnsan olabilsin.

[1] Yasin /79

Elbette ki bir insan Hz. İnsan olabilmek için kendini inşa ederken bunu tek başına yapamaz. Kendini inşa ederken Hz. İnsan olmuş birilerinden yardım alması gerekir ki Hz. İnsan olmayı öğrenebilsin. Dolayısıyla herkesin, inşa olabilmesi için mutlaka bir Mürşid-i kâmile ihtiyacı vardır. Eğer biri, Mürşid-i kâmile; "beni inşa et" demeyip kendi kendini inşa etmeye kalkışırsa kendini manevi olarak öldürür. Böyleleri Hz. İnsan olma yolunda kendini inşa ederken belki çabasını ve gayretini sarf eder; ama bu çaba ve gayreti onu manevi olarak sadece kirletir.

Mesela; bütünüyle çamura bulanmış, kendini kirletmiş bir çocuğun yıkanıp temizlenmesi gerekir; ama onu yıkayacak ana gibi biri lazımdır; çünkü çocuklar kendini yıkamayı bilmez. Bir çocuk kendini nasıl yıkasın! Eğer kendini yıkamaya kalkışırsa elini kendi üstüne sürer ve kirlenmeyen yerini de kirletmiş olur.

İnsan da manevi olarak böyledir; "ben öğreneceğim, bu işi çözeceğim" deyip işi yapmaya, öğrenmeye çalışır; ama öğrenmeye çalışırken temizlenmek şöyle dursun o kirli bilgiyle kendini bir daha kirletir. O yüzden insanın manevi olarak temizlenebilmesi için ona bir ana; yani onu yıkayacak, temizleyecek ana gönüllü bir mürşid-i kâmil lazımdır.

Eğer biri Fatiha'yı biliyorsa işi öğrenmiş demektir. Örneğin; "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn"[2] derken ne demiş oluruz?

İyyâke na'budu dediğimizde Allah'a; "yalnız sana âbd oluyoruz; yani yalnız seni seviyoruz, yalnız senin peşinden koşuyoruz" demiş oluruz. İyyâke nesta'in derken de; "yalnız seni istiyoruz, sevdiğimiz için seni istiyoruz, âbd olmamızın karşılığını; yani seni sevmemizin karşılığını istiyoruz" demiş oluruz. Sevmek sadece kula ait değildir, kul aynı zamanda rabbinin sevgisini ister. O yüzden "iyyâke na'budu ve iyyâke nesta'in" dediğimizde

[2] Fatiha /5

Allah'tan kulluğumuzun karşılığı olan sevgisini istemiş oluruz.

Aslında hayat baştan sona âşık ile maşuk arasında yaşanan imtihandır. Onun için biz de yirmi sene önce rabbimizi anlatmaya başlayınca aşktan başlamıştık. Önce aşkı anlatmaya çalışmamızın sebebi; kulun kendisini tanıması, nerden geldiğini bilmesi ve maşukundan ayrıldığını anlaması içindi. Öyle ki kul yola koyulup işi öğrenmeye ve anlamaya çalışabilsin.

Allah bizi ilk yarattığında aşktan yaratmıştır. Dünyaya gönderdikten sonra da bizi ilk yaratıldığımız yere davet eder; yani yolun başı da, sonu da aşktır ve insanın kendisi âşık, rabbi de maşuktur.

Biri, işin başının aşk olduğunu anlamışsa kendisini yolun sonunda zannetmesi doğru olmaz; çünkü işe yeni başlamış, yola yeni çıkmıştır. Mürşidi olmayanlar böyle zanneder ya da kulluk yapamayanlar, kul olmayı beceremeyenler, kabullenemeyenler yola girip üç beş adım attığında; "tamam, ben yolun sonuna geldim" deyip işi bitirdiğini zanneder. Hâlbuki sen daha yeni başladın! Bu yol öyle kolay, öyle basit bir yol değildir! Sona varabilmen için bütün ayetlerden geçmen ve bütün ayetlerle muhatap olman gerekir. Allah bu kitabı (Kur'an-ı Kerim'i) sana indirmiştir, bunun için de senin kitabını bilmen, öğrenmen gerekir. Yoksa hayatı yaşarken Allah seni imtihana tabi tutup bir ayetle muhatap ettiğinde o ayetin hangi ayet olduğunu bilmezsen o imtihan karşısında ne yapacağını da bilemezsin.

Onun için yolun başlangıcında aşkı, muhabbeti izah edip kardeşlerimize; "haydi, yola girin" demiştik; çünkü önce öğrenmek gerekir. Sonra kardeşlerimize aşkı izah etmeye, anlatmaya devam etmiştik. Şimdi de yolu beraber yürüyeceğiz inşallah!

Peki, yolun sonunda ne vardır?

Kulun rabbine vasıl olması ve geldiği yere dönmesi vardır. Kul ilk yaratıldığı yere vardığında vuslata erer, bu kapı da herkese açıktır. Onun için de Kur'an-ı Kerim'i tefsir etmeye, İmanı, İslamı ve İhsanı anlatmaya çalışırken kardeşlerimiz ne zaman isterlerse dinleyebilsinler diye yaptığımız bütün bu sohbetleri kayıt altına aldık.

Eğer kardeşlerimiz öğrenmek istediklerini Allah'tan öğrenmezse birileri çıkıp kendi bilgisini nefsiyle, şirkiyle, küfrüyle beraber onlara öğretir, böyle bir öğrenme de kirli bir öğrenmedir. Kardeşlerimiz de başkasından öğrenmek istedikçe kirlenir ve kendini öğrenmiş, bilgilenmiş zanneder, dolayısıyla kirli bir bilgiyle bir daha kirlenmiş olurlar; çünkü öğrendikleri bilgi Allah'ın muradı dışındaysa o öğrendikleri bilgiler sadece onları kirletir.

Evet, Allah bizi tefekküre davet eder. Eğer biri imanını, Allah'a olan sevgisini artırmak istiyor, Allah kendisini sevsin istiyorsa Allah'ın ayetleri üzerinde tefekkür edip; "bu ayetleri rabbim bana vahyetmiş ve onları anlayıp üzerinde tefekkür etmemi, düşünmemi, anlamamı istiyor" demesi gerekir. Herkes Fatiha'yı biliyor, bu yüzden herkes Fatiha'nın yedi ayeti üzerinde tefekkür etmelidir.

Yedi sayısı sonsuz ve sınırsız demektir. Bu yüzden biri Fatiha'nın o yedi ayeti üzerinde tefekkür ettikçe ayetler onun gönlünde açılır. Bununla beraber arkadaşlar, Kur'an'ı her gün en az bir sayfa okuyup, ayetler üzerinde tefekkür etmelidir, Arapçasını bilmiyorlarsa Kur'an'ın meali üzerinde tefekkür etmeleri gerekir.

Şu ana kadar öğrendiklerimizin yanında bundan sonra yine sohbetler düzenleyerek ne yapmamız gerektiğini, neleri yapamadığımızı ve neleri yapmaya çalıştığımızı hep beraber anlamaya çalışacağız. Bunun için de konuşurken, anlatırken hep

beraber tefekkür edeceğiz inşallah! Çünkü tefekkür olmadan aklı kullanmış olmayız dolayısıyla bir şey de kazanamayız. Böyle olunca da bilgiler sadece bir kulağımızdan girer, öbüründen çıkar.

Hem insanlığa hem de kendimize genel olarak baktığımızda; aslında gözümüzü hakikate kapalı tuttuğumuzu, hakka ve hakikate bakmak yerine, bütün varlığı ve kâinatı bir ayet gibi, bir kitap gibi Allah'ın isimlerinin tecellisi olduğunu bilerek okumak yerine; sadece taşı, toprağı, eti, kemiği, ağacı, otu, Ay'ı, Güneş'i ve yıldızları gördüğümüzü, sadece zahire baktığımızı anlarız. Oysaki böyle bir bakış gözümüzü hakikate kapatmak demektir.

Nasıl ki Kur'an'ı anlamadan okuma alışkanlığımız varsa aynı şekilde varlık ayetlerini okurken de varlığın sadece dış yüzüne, dışına bakıp onu manevi olarak okumama ve anlamama alışkanlığımız oluşmuştur. Bizden öncekiler böyle yaptığı için bize de böyle öğretmişler, bizi bu şekilde yetiştirmişlerdir. Eğer varlık ayetlerini gördüğümüz halde okuyamıyor, anlamıyorsak ya da görüp okuduğumuz halde okuduğumuzu anlamıyorsak bu; gözümüzün hakikate kapalı olduğunu gösterir.

Sadece kâinatı okumamız değil Allah'ın ayetlerini okumamız da böyledir, Kur'an'ı okuyoruz; ama ne dediğimizi anlamıyoruz. Allah'ın ayetlerini okuduğumuz halde ayetleri anlamıyorsak bu okuma okumak olmaz. Bu, hem Allah'ın ayetlerini hem varlık ayetlerini, dolayısıyla kendimizi okumadık demektir. Eğer kendimizi okuyup anlasaydık kendimizi mutlaka arar, bulurduk. Kendimizi bulamamışsak; kendimizi kaybetmiş, dolayısıyla rabbimizden perdelenmiş oluruz.

Bu dünyada su ve toprağın karışımından olan çamurdan bir elbise giymişiz. Bu elbise beden elbisesidir. Bir hırka gibi onu giymişiz ve o hırkayı soymaya da hiç niyetimiz yoktur! Oysaki o

hırkayı soymadan hakikate ermemiz, kendimizi bulmamız mümkün değildir.

Bir de dünya çamuru beden elbisemize yapışmış, biz de çamurdan olanın peşinden; yani dünyanın peşinden koşuyoruz. Bu şekilde devam edersek Allah'ın bize nefhettiği o ruh hakikatini bulamayız; çünkü Allah'ın nefhettiği ruh böyle bulunmaz.

Allah ayeti kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **"de ki: Benim yolum basiret (görmek) üzeredir. Ben ve bana tabi olanlar böyleyiz"**[3] buyurur. Basiret, kalp gözüyle görmek demektir. Peygamberler ve peygamber varisleri böyledir ve insanları görmek üzere Allah'a davet ederler.

Peki, peygamberler ve peygamber varisleri insanları neyi görmeye davet ederler?

Allah'ın cemalini müşahede etmeye, Allah'ın isimlerinin bütün varlıkta tecelli ettiğini görmeye, her şeyi bir ayet, bir kitap olarak okumaya ve o ayetlerdeki hakikatleri görmeye insanları davet ederler. Peygamberlerin, peygamber varislerinin ve ona tabi olanların daveti böyledir.

Yoksa kendini âlim zannederek bilgi yüklenip; "şu şöyle olmuş, bu böyle olmuş, şu helaldir, şu haramdır, abdest böyle bozulur, namaz böyle kılınır" demek görmek üzere davet etmek değildir. Bu bilgileri artık çocuklar da biliyor. Namaz hocası kitapçığını bir çocuğa verirsen onu iki saatte okur ve hepsini anlar. İbadetlerin zahiri olarak anlatıldığı bir kitapçığı aldığında da; namazın nasıl kılındığını, orucun nasıl tutulduğunu, abdestin nasıl bozulduğunu, zekâtın nasıl ve ne kadar verildiğini okur ve bunları bir günde öğrenir.

[3] Yusuf /108

Peki, kulluk bu mudur, âlim bunları anlatan mıdır? -Elbette ki, âlim bu değildir. Âlim; Allah'ı bilendir. Bu nedenle Allah ayeti kerimede; **"Allah'tan ancak âlim kulları haşyet duyar."**[4] Yani Allah'ın büyüklüğünü ve azametini ancak âlimler idrak eder, buyurur. Şimdiye kadar Allah'ın kelamını, İmanı, İslamı, İhsanı ve Allah'ın El Esmau'l Husna'sını anlatmaya çalışmamızın sebebi; âlim olup rabbimizi ve kendimizi bilip, tanımamız içindi.

İman; sevmek, Allah'a âbd olup sevdiğini istemekse aynı şekilde âbd olmak demek de kulun Allah'tan kendisini sevmesini istemesi demektir.

İnsan çamurdan olan varlığından kurtulmayana kadar gerçek manada iman edemez, kendini ve rabbini bulamaz, bulması da mümkün değildir. Çamurdan olan varlıktan kurtulabilmek için önce çamura ait olanları terk etmek; yani gönülden çıkarmak gerekir. Allah onun için kitabında birçok yerde; "infak et, zekât ver, sadaka ver" der. Yetmez; "sende ne varsa onu ikram et" der. Zaten ihsan da budur. Allah, kullarına muhsin ol derken; "güzellik yap, ilminden, muhabbetinden ayrıca; nefsinden, kibrinden, gururundan ve riyandan ver" der. "Biri sana kötülük yapınca Allah'a boyun bük bir de ona iyilik yap, gönlünde ne varsa ona ver ki gönlünde bir şey kalmasın" der. Hakikate erebilmek, kendindekini bulabilmek için gönlünde ne varsa Allah yolunda vermen gerekir; çünkü vermeden alınmaz. Bu yüzden o çamur elbiseden, bedenden, nefsani benlikten soyunmak gerekir.

Mü'min; Allah'ı seven, Allah'a âşık olandır. Müslüman ise; Allah'a teslim olan demektir. Mesela öyleleri var ki sözde mü'min ve Müslümandır; ama onun mü'minliği de Müslümanlığı da toprağa ve çamura; yani bedenedir. Böyle biri Allah'a mü'min olamaz, teslim olamaz! Bunlar lafla olacak şeyler de değildir.

[4] Fâtır /28

Mü'min ve Müslüman olunduğunun dil ile söylenmesi kimseye bir şey kazandırmaz; çünkü mü'min ve Müslüman olmak ispat isteyen bir durumdur.

Elbette ki herkesin bizi anlamasını beklemiyorum, zaten herkes de söylediklerimizi anlayamaz. Atalarımızın; "eşek hoş laftan ne anlar" dediği gibi aklını kullanmayanlar da anlattıklarımızdan bir şey anlayamaz.

Evet, giydiğimiz bu çamur hırkamızı, çamur elbisemizi soyarsak Allah'a âşık olan, aşkla semah eden, Allah'ın bize nefhettiği o ruh, o güzellik olduğumuzu; yani o olduğumuzu görürüz. Bu çamur elbiseyi üzerimizden soymayana kadar o ruhu görmemiz mümkün değildir. Bedene ait olanlardan vazgeçmedikçe, onları gönlümüzden çıkarmadıkça, Allah'ın; "kullan, harca ve dağıt" dediğini dağıtmayıp, harcamadıkça hakikati ve kendimizi bulmamız asla mümkün değildir.

Bu tercih, Allah'ın "insan" dediği, insan olarak kabul edip yarattığı, Allah'a yeryüzünde halife olan insanlara ait bir tercihtir. Ya insanlığı, Allah'ın bize nefhettiği ruhu, Allah'a âşıklığı, âbd olmayı, âşık olmayı tercih ederiz ya da çamurdan olan elbisemizi, çamura ait olanı tercih ederiz. Bu yüzden herkesin kendisine sorması gereken soru; Allah'ın nefhettiği ruh olmak; Hz. İnsan olmak mıdır yoksa beşer olmak; yani çamurdan olan elbise olmak mıdır?

Allah çamurdan olan beden tarafımız için **"beşer"**[5] der. Hayvanlar da beşeri hale sahiptir; yani hayvanlar da yer, içer, uyur ve bir arzuya, isteğe sahiptirler; ama hayvanların Hz. İnsan olma gibi bir imkânları yoktur. Onun için de hayvanlardan Hz. İnsan olunması istenmemiştir.

[5] Sâd /71

Allah vahyini dinlemek, anlamak, duymak istemeyenler için ayeti kerimede; **"onların kalpleri vardır onunla fıkh (idrak) etmezler. Onların gözleri vardır, onunla görmezler. Onların kulakları vardır, onunla işitmezler. İşte onlar hayvan gibidir hatta hayvandan daha aşağıdırlar"**[6] buyurur.

Allah şaka yapmaz! Hakikati anlamak istiyorsak rabbimizi mutlaka dinlememiz gerekir. Eğer Allah'ı dinlemek yerine başkalarının bilgisiyle bilgilenir, başkasından öğrenirsek kendimizi sadece kirletmiş oluruz. Başkası dediğim kim olursa olsun o hiç fark etmez. Bu konudaki tek istisna Resulullah (s.a.v) Efendimiz'dir; çünkü Resulullah (s.a.v) Efendimiz canlı Kur'an'dır. Allah onun için ayeti kerimede; **"o, kendinden konuşmaz"**[7] buyurmuştur. Bu yüzden sadece Allah'ın vahyettiğini söylediği için bu konudaki tek istisna Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Onun dışında başkasından neyi öğrenirsek öğrenelim sadece kendimizi kirletmiş oluruz.

Bilsek de bilmesek de rabbimizi ve kendimizi arıyoruz. Susamış bir insan deniz suyu içerse içtiği deniz suyu sadece onun hararetini artırır. İnsan da aynen bu haldedir. İnsanın hararetini kesecek, onu suya kana kana kavuşturacak olan tek şey sadece Allah'ın vahyidir. Kul, Allah'ın vahyinden başka hangi bilgiyi öğrenirse öğrensin o bilgi sadece onun susuzluğunu ve kirini artırır; yani o bilgiyle sadece beynini, gönlünü ve kalbini kirletir. Bir de o bilgiyle öğrenebileceğini ve temizleneceğini zanneder. Hâlbuki öğrendiği o bilgi onu sadece kirletmiştir.

Bu nedenle Allah ayeti kerimede; **"Allah aklını kullanmayan topluluğun üzerine pisliği döker"**[8] buyurur. Allah, aklını kullanmayan topluluğun üzerine bilgi pisliğini döker. Aklını

[6] Araf /179
[7] Necm /3
[8] Yûnus /100

kullanmayanlar kafasını şeytanın önüne koyar, şeytan da onların kafasını kirli bilgiyle doldurur. Böyleleri aklını kullansaydı rabbini dinler ve kirlenmezlerdi. İşte, böyleleri rabbini dinlemediği gibi bir de aklını kullanmayıp; "ben başka yerden öğrenirim" demiş, bir şeyler öğrenince de doğru öğrendiğini zannetmiştir.

Sahabelerin, müşriklik halinden kurtulup gökteki yıldızlar gibi olmasına vesile olan şey Allah'ın kitabı, Allah'ın vahyidir. Sahabeler Kur'an'dan başka kitap okumamış, bu yüzden Allah'ın kitabından öğrendikleri bilgiden başka bir bilgileri de olmamıştır. Aynı zaman da örnek olarak da Allah'ın resulünü örnek almışlar ve neticede gökteki yıldızlar gibi olmuşlardır. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabeleri için; *"sahabem gökteki yıldızlar gibidir, hangisine tabi olursanız hidayete erersiniz"*[9] buyurur.

Bu hadis ne anlama gelir?

Bu hadis "sahabemin hepsi hidayete ermiş ve hepsi Allah'a vasıl olmuştur" anlamına gelir. Tabi ki, bu hadis Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i görenler için değil sadece "sahabem" dediği kişiler için; yani Allah yolunda her şeyden soyunmuş, gerektiğinde malını, evladını, ailesini, her şeyini terk edip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile beraber hicret etmiş ve onunla beraber ölüme gitmiş olanlar için geçerlidir. Sahabeden canını ve malını feda edenler hidayete ermiş ve Allah'a vasıl olmuştur. Yoksa nasıl hidayette olsun, daha kendisi hidayette değilken nasıl bir başkasını hidayete erdirebilsin! Allah gökteki yıldız olma tercihini insana vermiştir ve bu tercihi insanın kendisi yapar.

Evet, daha önce anlatmıştım; bir anne hamile kalmadan önce binlerce sperm bir anda beşer olmak için birbiriyle yarışır. O spermler ana rahmine geldiğinde rahim kapısı bir sefer açılır ve

[9] Beyhakî, el-Medhal, s.164, Kenzu'l-ummal, H.No:1002, İbnu Abdi'l-Berr, Câmi'u'l-İlm, 2, 91

kapanır. Yarışı en önde tamamlayan sperm, beşer olma hakkını elde eder; yani ana rahmine çocuk olarak düşmeyi hak eder. Eğer bu spermlerden ikisi bir anda birinci gelirse doğacak çocuklar ikiz olur, bazen üçüz ve dördüz de olabilir. Böyle bir durumda o spermlerin hepsi bir anda birinciliği hak etmiş, geriye kalan binlerce sperm ise yarışı kaybetmiştir.

Aslında insanlar tarafından anlaşılmayan bu yarış dünyaya geldikten sonra da devam eder. Ana rahminde beşer olmayı hak eden o kişinin bu sefer dünyada Hz. İnsan olmayı hak etmesi gerekir. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"cennet için yarışın"**[10] buyurur. Yani "yarışan cennet için yarışsın. Öyle mal ve evlat çoğaltmak için ya da bir makam ve mevkiye gelmek için değil, yarışacaksanız cennet için yarışın" buyurur.

Yarış her anda devam eder. Zaten herkes imtihan halindedir ve kendi nefsiyle, benliğiyle, şeytanla, dünyayla yarışır. Kısacası insan her şeyle ve herkesle yarış halindedir. İnsan bu yarışı kazanıp cennete varabilirse kurtulur ve en büyük saadete erer; ama tembellik yapıp gerektiği gibi yarışmaz ve koşmazsa cennete varamaz, dolayısıyla cehenneme yuvarlanır.

Mesela biri kendine göre iyileri anlatırken; "işte hiç kimse ondan zarar görmemiş, onun kimseye zararı dokunmamıştır, o iyi bir insandır" der. Birinin iyi bir insan olması için onun zararsız olması yetmez, ayrıca iyi olması, iyilerden olması gerekir.

Allah iyilerin kim olduğunu ayetinde beyan eder ve **"iyilik senin yüzünü doğuya ya da batıya çevirmen değildir (senin şu cemaatte, bu cemaatte, şu memlekette şu yerde olman değildir). İyilik odur ki; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, resullerine ve ahirete iman etmendir. Allah'ın sana verdiği maldan yakınlara, akrabalara, yetimlere, yolda kalmışlara,**

[10] Bakara /148, Mâide /48, Hadîd /21

özgürlüğünü kaybetmiş olanlara ve borçlulara ikram etmendir. Namazı ikame etmen, temizlenmek için zekâtı vermendir"[11] buyurur.

Zekâtı vermek demek; kulun Allah yolunda her şeyinden vermesi demektir. Kul her şeyinden verince temizlenir ve kendinden kurtulmuş olur. İşte iyilik budur; yani lafla iyilik olmaz. Allah iyiliği nasıl anlatmışsa bizim de iyiliği öyle anlamamız gerekir.

İşin başı da, sonu da aşktır. Allah, insanı yaratırken sevip öyle yarattı. Aslında Allah kendini sevdi ve kendini Hz. İnsan aynasında görmek istedi; yani isimlerinin tecellisini, güzelliğini insan üzerinde görmek istedi. Bu yüzden zatıyla, sıfatıyla insana tecelli etti; yani insana kendi ruhundan nefhetti. Bu nedenle Allah'ın insan üzerinde sevdiği aslında kendisidir.

Dünya hayatında imtihan olmasa; yani iman olmasa, küfür olmasa, zengin olanlar, fakir olanlar, merhamete layık olanlar, aç olanlar, cahil olanlar, âlim olanlar olmasa, Allah'ın isimleri tecelli etmez. Allah'ın muradı; Hz. İnsan'ı görmektir. Eğer bir şehirde bir tane Hz. İnsan varsa o bütün şehir, bütün ülke onun hatırına rızıklandırılır. O şehirde, o ülkede olan insanları Allah onun hatırına varlıkta tutar; çünkü Allah Hz. İnsan üzerindeki tecelliyi görmeyi dilemiştir. Gerisi, Hz. İnsanın hürmetine varlıkta durur; çünkü Allah'ın muradını üzerinde gerçekleştiren Hz. İnsandır. Allah bu imkânı herkese verir ve sonuna kadar herkesi bu şekilde Hz. İnsan olmaya davet eder; ama insan kendine dönüp o çamurdan elbisesini soymazsa kendini bulması da asla mümkün değildir.

Allah, insanı aşktan yaratmıştır, dedik. Bu yüzden insanın yolculuğu da aşk ile başlar. İnsanı ana karnında büyüten, besleyen, koruyan Allah'tır; çünkü Allah, insanı sever. Bu yüzden

[11] Bakara /177

çocuk dünyaya gelir gelmez Allah onun anasına, babasına ve kardeşlerine kendinden bir sevgi verir. Allah, çocuğa da kendinden sevgi verdiği için herkes iradesiz bir şekilde onun etrafında pervane olup onun hizmetinde olur; yani hepsi çocuğu iradesiz olarak sever, onu korur ve ona hizmet eder. Çocuk büyüyüp buluğa erdiğinde bu sefer de onun diğer çocuklara yardım etmesi gerekir. Çocuk buluğa erince Allah ona; "iş artık senindir, şimdiye kadar ben seni sevdim, insanları sana hizmet ettirdim, şimdi ise sevme sırası sendedir. Şimdi de sen ananı, babanı, rabbini sev ve bunu anla" der. Artık çocuk buluğa erdiği andan itibaren âşıktır, Allah ona bu aşkı tattırır.

Eğer birinde aşk yoksa onda iman da yok demektir. Birinde aşk olmadığı halde Allah'tan, peygamberden, İslam'dan, cennetten bahsederse o kişi kavanozun içindeki balı değil, sadece kavanozu yalamış olur. Böyle olanlar; "Allah'ı sevmek gerekir, cennet güzeldir, namaz kılmak ve oruç tutmak lazımdır" der; ama böyle demekle sadece o bal kavanozunu yalamış olurlar.

Hâlbuki bir kul olarak o bal kavanozunu şöyle bir açıp balın tadına baksan, şu aşkı bir tatsan olmaz mı? Üzerindeki çamuru biraz silkelesen, Allah'ın sana nefhettiği o ruh, tecelli ettiği o güzellik Allah ile arandaki perdeyi biraz titretse, biraz sallasa böylece aşktan sarhoş olsan olmaz mı? Neden sadece işin lafında kalıyorsun!

Evet, o kavanozun kapağını açıp balı tatmak; yani Allah'a olan aşkın ve muhabbettin tadına bakmak, bunun için de manevi olarak biraz silkelenmek gerekir.

Allah ayeti kerimede; **"rableri onlara pak bir şarap içirir. O şarap aklı gidermez ve sarhoş da etmez"**[12] buyurur. Allah bu şarabı cennette manevi olarak silkelenen kullarına içirir. Allah'ın

[12] İnsan /21, Vâkıa /19

cennette içirdiği bu şarap aklı gideren, baş ağrısı yapan bir şarap değildir. Bu şarap aşk şarabıdır. Allah bu aşk şarabını kullarına dünyada da içirir ve burada o şarabı bir kul olarak içmemiz de gerekir.

Peki, bu şarap nerededir ve Allah bu aşk şarabını kimlere içirir?

Bu şarap cennette olduğuna göre bu durumda şarabın gönlü cennet olmuş birinde olması gerekir. Bu aşk şarabını içecek olan gönüldür. Kulun, gönlü cennete dönmüş olan birini bulup bu aşk şarabını onun gönlünden içmesi gerekir. Sadece içmesi yetmez aynı zamanda içirmesi de gerekir. Bunun için de biraz silkelenmek, çamurdan olan elbiseye, bedene; "biraz geride dur" demek gerekir. Zaten Ramazan ayında çamurdan olan elbisemizin yemesini, içmesini, yanlışa bakmasını, yanlışı dinlemesini ve konuşmasını keser, bunları ondan men eder ve ona; "geride dur" deriz. İşte, oruç budur. Oruç tutarak bedenin yanlış düşünmesine müsaade etmeyiz; yani çamurdan elbiseye; "sen geride dur" Allah'ın bize nefhettiği ruha ise; "şöyle bir adım öne gel" demiş oluruz. Eğer ruha; "öne gel" dersek pişmeyi hak etmişiz oluruz.

Bu yüzden kendimize dönüp; "ne zamana kadar bu çamurla uğraşacaksın, çamura bu kadar bulandığın, çamurla bu kadar oynadığın yetmez mi, artık biraz silkelenip yıkanman, maşukunu hatırlaman gerekmez mi" dememiz gerekir. Rabbimize dönüp; "çamura düştüm, çamura bulandım, çamura battım, kıpırdadıkça daha çok battım. Artık bu çamurdan çıkmak, seninle olmak, seni zikretmek, tesbih etmek, sevmek, aşkımı, imanımı sana arz etmek, geldiğim yere geri dönmek istiyorum. Beni bu çamurun, bu bataklığın içinde bırakma ya rabbi" deyip feryat etmemiz gerekir. İnşallah, tuttuğumuz oruç, kıldığımız namaz bizi bu çamurdan, bu bataklıktan kurtarır ve namazımız miraç olur.

Evet, herkes kendini bilir; ama Allah herkesi herkesten daha iyi bilir. Allah ayeti kerimede; **"yaratan yarattığını bilmez mi"**[13] buyurur. Allah bizim çamura battığımızı ve çırpındığımızı biliyor. Aslında hakikati de, ne yapmamız gerektiğini de anlamışız; ama çamur bize öyle bir yapışmış ki bir tarafı silerken başka bir taraftan yapışıyor ve o çamurdan bir türlü kurtulamıyoruz. Eğer üzerimize yapışan o çamurdan kurtulursak manevi olarak işi bitirip rabbimizle dolayısıyla kendimizle beraber oluruz.

Evet, onun için anlaşılması gereken şey; insanın kulluğunu, âbdliğini; yani âşıklığını bilmesidir. Mâşuk olan Allah'tır, kul da Allah'ın âşığıdır. Kulluk, âşıklığın gereği olan şeylerdir, imtihan da âşığın âşıklığını ispatlaması içindir.

Âşık, mâşuğu için her neyi verebiliyorsa onu o kadar seviyor demektir. Onun için âşık, mâşuğu için her şeyini verebiliyorsa hatta az önce bahsettiğimiz gibi o çamurdan olan elbisesini verebiliyorsa gerçekten âşık demektir! Allah'a âşıklık böyle birine helaldir.

Çamurdan olan elbiseyi vermeden âşıklık olmaz; yani âşık olmak için bedenin kendisini de verebilecek durumda olmak gerekir. Allah, Hz. İnsan olmayı ve cenneti satar. Hz. İnsan olmak için beşeri tarafı verip Hz. İnsanı, cenneti almak için de dünyayı verip ahireti satın almak gerekir; çünkü vermeyenler alamaz.

Allah hepimizi Allah için her şeyini verenlerden, dünyayı verip ahireti, cenneti alanlardan eylesin! Bedeni tarafını, beşeri tarafını, çamurdan olan tarafını verip hakikatini alanlardan, varlığını Allah'a feda edip Allah'ın cemalini, dostluğunu alanlardan eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

[13] Mulk /14

Âşk Âşık Maşuk

2.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

İhsanı daha önce anlatırken ihsanın; Allah'ın huzurundaymış gibi Allah'a âbd olmak olduğunu hep beraber anlamaya çalışmıştık. Allah'ın huzurundaymış gibi Allah'a âbd olmak demek; âşığın, mâşuğuna aşkını ispat etmek için cehd edip, çaba gayret sarf ederek maşukunun sevgisini, rızasını, yakınlığını, dostluğunu ve cemalini kazanması demektir.

Allah ayeti kerimede; **Ve lâ tekûnû kellezîne nesûllâh**: "Allah'ı unutanlar gibi olmayın" buyurur. Allah ayetin devamında kendisini unutanlar için ise; **Fe ensâhum enfusehum:** "(Onların Allah'ı unuttuğu gibi Allah da) Onlara kendilerini unutturmuştur" buyurur. Yani onlar Allah'ı unutmakla aslında kendilerini unuturlar. Siz de Allah'ı unutup da Allah'ın kendisini unutturduğu kimseler gibi olmayın, dedi Allah. **Ulâike humul fâsikûn:**[1] "İşte onlar fasıktırlar." Onlar yoldan çıkıp kaybetmiş olanlardır. Eğer biri rabbini unutursa kendini unutmuştur. O yüzden birini kendini unutmuş olarak görürsek bilelim ki Allah'ı unuttuğu için kendini unutmuştur.

Peki, insan kendini nasıl unutur?

İnsan, Allah'ın kendisini koyduğu yeri bilmezse Allah'ı, dolayısıyla kendini unutur. İnsan nerde duracağını, nasıl yapacağını, nasıl yapması gerektiğini bilmez ve unutursa ya da bunu ciddiye almazsa Allah'ı unutmuş; yani Allah ona onu unutturmuş olur.

[1] Haşr /19

İnsanın kendisini unutmaması için kim olduğunu, nerden geldiğini, nereye gideceğini, dünyaya neden geldiğini, ne yapması gerektiğini ve Allah'ın kendisi üzerindeki muradını bilmesi gerekir.

İnsan, Allah'ın kendisi üzerindeki muradını nasıl bilir?

Allah en ince ayrıntısına kadar bunu kullarına mutlaka öğretmiştir. İlk insan ve ilk peygamber olan Hz. Âdem (a.s.)'dır. Allah Hz. Âdem (a.s.)'dan beri insan üzerindeki muradını vahyedip kullarına öğretmiştir. Allah ayeti kerimede insan için; **"yeryüzünde bir halife yaratacağım"**[2] buyurur. Halife, temsil eden demektir. Bu halife, Allah'ı yeryüzünde temsil eden insandır ve yeryüzünde sadece insan, Allah'ı temsil eder; çünkü insanın vazifesi budur.

Eğer insan, Allah'ın vasıflarını, isimlerini kendi üzerinde taşımazsa, Allah'ı bilmezse, tanımazsa, Allah'ın ne yaptığını, nasıl yaptığını, yaptıklarını neden yaptığını anlamazsa, bununla beraber Allah'ın isimlerinin kendisinde tecelli ettiğini anlamazsa Allah'ı yeryüzünde temsil etmesi, ona halife olması mümkün olmaz; yani insanın kendini bilmesi mümkün olmaz.

İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi ve aynasıdır. Allah'ın insan üzerinde bir muradı vardır. Allah, insana isimleriyle tecelli ettiğinden dolayı onun üzerinde Allah'ın isimleri; yani Allah'ın güzelliği görülür. Eğer Allah'ın isimleri, güzelliği insan üzerinde görünmezse insan Allah'tan uzak kalır. Allah'ın isimleri bir insan üzerinde ne kadar tecelli ederse o, Allah'a o kadar yakın, o kadar halife ve o kadar âbd olmuş olur.

Âbd olmak demek; sevmek, peşinden koşmak, Allah'ın rızasını, yakınlığını, dostluğunu, halifeliğini kazanmak için çaba, gayret sarf etmek demektir. Allah, insanı âbd olsun diye; yani

[2] Bakara /30

kendisine halife olsun, Allah'ın isimlerinin üzerinde tecelli etmesi için çaba ve gayret sarf etsin ve kendisini sevsin diye yaratmıştır.

En güzel isimler Allah'ındır,[3] bütün güzellikler Allah'a aittir[4] ve kul, Allah ile güzeldir. Allah'ın güzelliği, isimleri kulun üzerinde tecelli edince kul, Allah'a halife, dolayısıyla âbd olmuş olur. Allah'a iman ettiğini iddia eden birinin Allah'ın isimlerine; yani Allah'ın rahmanlığına, rahimliğine, kerimliğine halimliğine, afuvluğuna, ğafurluğuna, ğaffarlığına, tevvablığına, vedudluğuna ve ilahlığına iman etmesi, Allah'ın esmasını sevmesi gerekir; çünkü insan, Allah'ın hangi ismini seviyorsa üzerinde o isim tecelli eder.

Allah'ın, kuluna olan muamelesi ve kulun kıyamet yerindeki hesabı Allah'ın, kulun üzerinde tecelli eden isimlerine göredir ve kul, Allah'tan bu isimlerin tecellisine göre muamele görür.

Peki, kulların Allah'tan gördüğü muamele neye göredir?

Kul nasıl bir muameleyi hak etmişse Allah'tan da öyle bir muamele görür; yani kul bir mü'min olarak, Allah'a iman eden biri olarak hayatı yaşarken insanlara merhamet ederse Allah'tan da merhameti hak eder, insanlara ikram ederse Allah'tan da ikramı hak eder ve ikrama layık olur, insanların hatasını ve kusurunu affederse de Allah'tan affı ve mağfireti hak eder, insanlara halim ve yumuşak olarak nezaketle davranırsa da Allah'tan da halim bir muameleyi hak eder. Bu, Allah'ın bütün isimleri için böyledir ve böyle bir muamele Allah'ın isimlerinin kendisinde tecelli ettiği kullar içindir.

Bir de insanlara Allah'ın isimleriyle muamele etmeyenler için Allah'ın muamelesi vardır. Mesela biri; ikrama layık ve muhtaç birini gördüğünde ona ikram etmez, rahmete muhtaç birini

[3] Araf /180
[4] Nisa /79

gördüğünde merhamet etmez, affa muhtaç olan, kendisinden özür dileyen biri olduğunda da onu affetmezse ne affı, ne mağfireti, ne de ikramı hak eder; çünkü kendisi buna iman etmemiştir. İman etseydi Allah'ın Rahim, Afuv, Tevvab, Kerim ve Vehhab isimleri üzerinde tecelli eder ve ikram eder, rahmet eder, affederdi. Kendisinde bu isimler tecelli etmemişse bu isimleri sevmemiş demektir; çünkü sevseydi Allah'ın o isimleriyle isimlenir, Allah'ın kullarına da muameleyi ona göre yapardı. Bu yüzden kim nasıl muamele ederse öyle bir muameleyi hak eder, öyle bir muameleye layık olur.

Evet, kim Allah'ı unutursa Allah da ona onu unutturur ve o kişi Allah'ı unutur. Eğer biri Allah'ı, Allah'a yeryüzünde halife olduğunu, Allah'ın güzelliğinin üzerinde tecelli etmesi ve Allah'a âbd olması gerektiğini unutmuşsa Allah'ı dolayısıyla kendisini unutmuştur. Allah böyle olanlara; **"fasık, yoldan çıkmış"**[5] der; yani böyle olanlar Allah'ın kendisini koyduğu yerde durmamış, kendisini koyduğu yeri beğenmemiştir.

Biri Allah'ın kendisini koyduğu yeri beğenmezse ne olur?

Allah ayeti kerimede; **"(ayetlerimizi dinlemeyenler, ciddiye almayanlar) onlar hayvan gibidir hatta hayvandan daha aşağıdırlar"**[6] buyurur. İnsan kendi tercihini kendisi yapar; çünkü Allah, tercihi insana bırakmıştır. Eğer insan tercihini insan olmaktan yana yaparsa Hz. İnsan olur, insan olmayı tercih etmezse bu durumda da hayvan gibi hatta hayvandan daha aşağı olur.

Allah, insanı âbd olsun diye yaratmıştır. Bu yüzden ayeti kerimede; **Ve mâ halaktul cinne vel inse illâ li ya'budûn:**[7] "Ben

[5] Haşr /19
[6] Araf /179
[7] Zariyât /56

insanları ve cinleri sadece bana âbd olsunlar diye yarattım" buyurur. Allah'ın insanı koyduğu yer âbd'lik makamıdır; yani Allah'ı, Allah'ın güzelliğini ve esmasını, dolayısıyla kendi üzerinde Allah'ın o ismini sevmesidir; yani rahim olmayı, kerim olmayı, afuv olmayı, halim olmayı, settar olmayı ve hafiz olmayı sevmesidir. Kısacası Allah'a âbd olmak; bütün isimleri sevip o isimleri kendi üzerimizde göstermek demektir.

Allah ayeti kerimede, **"kim bir güzellik yaparsa ona güzellik veririz. Bir de katımızdan güzellik veririz"**[8] buyurur; yani insanda, yaptığı güzellik kadar Allah'ın ismi tecelli eder, bir de Allah ona kendinden güzellik verir. Eğer biri, Allah'ın kullarını severse Allah'ın Vedud ismi onda tecelli eder, sevdikçe Allah Vedud ismiyle ona bir daha tecelli eder, tecelli edince de Vedud ismi o kulda artar. Allah kendinden kuluna o sevgiyi verir ve kul sevmeye başlar, sevince de sevilmeye ve Allah'ın sevgisine layık olur. Allah'ın her bir ismi için bu böyledir.

İnsanın hedefini mutlaka belirlemesi gerekir. Eğer insanın hedefi Allah'ın rızası ve Allah'a âbd olmak değilse; yani Allah'ın onu koyduğu yer değilse mutlaka başka şeylere âbd olur; çünkü Allah, insanı âbd olsun diye yaratmışsa onun vasfı ve özelliği onun âbd olmasıdır; yani kulluk insanın fıtratında vardır. İnsan, Allah'a kul olmasa bile kulluk onun fıtratında olduğu için başka birilerine ya da başka şeylere mutlaka kulluk yapar; çünkü âbd olmak, kul olmak; sevmek, istemek, kazanmak için çaba ve gayret sarf edip peşinden koşmaktır ve herkes bir şeylerin, birilerinin peşinden mutlaka koşar.

Biri Allah'ı sevmez ve gayesi de Allah'a kulluk olmazsa bu durumda başka bir şeye, başka birine; yani mala, mevkiye, makama, dünyalık herhangi bir şeye veya nefsin arzu ve

[8] Yûnus /26

isteklerine âbd olur; çünkü insan âbd olarak yaratılmıştır ve âbd olma vasfından başka bir vasfa da sahip değildir. İnsan neyi istiyorsa, hedefinde ne varsa âbdliği de onadır; yani insana "bu hayattaki hedefin nedir" diye sorulduğunda verdiği cevap her neyse bu durumda o, ona âbd olmuştur.

Daha önce söylemiştim; "bir okulun kapısında durup o kapıdan çıkan bin kişiye tek tek; 'senin bu hayattaki gayen nedir' diye sorsak acaba onlardan kaç kişi; 'benim bu hayattaki gayem Allah'a âbd olmak, Allah'ın rızasını, dostluğunu, cemalini ve cenneti kazanmaktır' der, acaba bin kişiden kaç kişi bu cevabı verir? Genel olarak; 'herhangi bir okulu kazanıp o okulu bitirmek, hayata atılmak, dünyalık bir mevki ve makama geçip para kazanmak' cevabını alırız."

Neden insan neyi hedef olarak belirlemişse kulluğunu da ona yapar, dedik?

Çünkü insan hedefindekini sever, bu yüzden hedefine onu koyup çabasını, gayretini ona göre sarf eder, hayatını da ona göre yaşar; yani hedefi onun ilahıdır. Bu yüzden kulluğu anlamazsak nereye gittiğimizi de bilemeyiz; yani Allah'a gitmek, Hz. İnsan olmaya yolculuk yapmak yerine belirlediğimiz hedefe doğru gider ve o hedef doğrultusunda yolculuk yaparız. Tabi hedefimize kavuşur muyuz kavuşmaz mıyız o da belli değildir! Hatta insanın dünyadaki hedefine kavuşması çok zor bir şeydir. Mesela; insanların çoğu yapmak istediği işi yapamaz. Allah, önüne hangi işi koymuşsa o işi yapmak zorunda kalır.

Peki, insanın asıl işi nedir?

İnsanın asıl işi Allah'a âbd olmaktır. Biri bize; "ne iş yapıyorsun" diye sorduğunda; "Allah'a kulluk yapıyorum, Allah'a âbd olmaya, onun rızasını, dostluğunu ve cemalini kazanmaya çalışıyor, Allah'ın güzelliği üzerimde tecelli etsin istiyorum"

demezsek yanlış tarafa, ters tarafa gitmiş oluruz.

Asıl sorun bilmemek ve anlamamaktadır. O okuldan çıkan çocuklara edindikleri hedefi gösteren birileri vardır. Bu hedefleri onlara gösteren ya anaları, ya babaları ya da arkadaşlarıdır. O çocukların büyükleri de işi anlamadığından dolayı onlara yanlış hedef göstermişlerdir; çünkü işi anlasalardı yüzde doksan dokuzu mü'min ve Müslüman olan bu memleketin hali böyle olmazdı!

Onun için insanın önce hedefini belirlemesi gerekir. İnsan; "benim bu hayattaki hedefim Allah'ın rızasını ve dostluğunu kazanmak, Hz. İnsan olmaktır. Allah'ın huzuruna gittiğimde onun huzurunda mahcup olmamak, ebediyen kaybetmemektir" demeli, hedefine bunu koymalıdır. Biri kendine bu hedefi belirlemişse sırat-el mustakime, dosdoğru yola girmiş demektir. Böyle biri ne yaparsa yapsın Allah'a yaklaşmaya devam eder ve her hali ibadet olur; çünkü niyeti düzgündür ve ameller de niyetlere göredir.

Bu yüzden niyet düzelince ameller de düzelir. Bunun için de önce anlamak gerekir; çünkü anlamadan ne iman edilebilir ne de doğru amel edilebilir. Birinin niyeti bozuk olunca ya da niyetin ne olduğunu bilmeyince yaptığı amel de düzgün olmaz.

Varlık sorusuna cevap vermeden hakikat anlaşılmaz. Onun için herkesin; "benim hedefim nedir, neyi kendime hedef olarak belirlemişim, neden buradayım, Allah beni dünyaya neden göndermiş, göndermeseydi olmaz mıydı" deyip kendine bu soruları sormalıdır. İnsanın bu sorulara cevap vermeden rahat etmesi ve doğruyu anlaması mümkün değildir.

Mesela; bir caminin önünde duralım ve o camiden çıkan mü'minlerin, Müslümanların her birine; "bu dünyaya geliş amacımız nedir, Allah bizi dünyaya niçin göndermiş" diye soralım. Onlara göre alacağımız en kâmil cevap; "Allah bizi ibadet için

göndermiş" cevabıdır; çünkü âlimlerimiz **Ve mâ halaktul cinne vel inse illâ li ya'budûn** ayetini; "ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etmeleri için yarattım" diye tefsir etmişlerdir. Hâlbuki bu ayet; "ben cinleri ve insanları ancak bana âbd olsunlar diye yarattım" manasındadır. Âlimlerimiz; "illâ li ya'budûn" kısmını ibadet etmek manasında tefsir etmiş; yani "ibadet yaptıysak tamamdır" demişlerdir.

İbadeti; namaz, oruç, hac ve zekât olarak anlamış ve bunları yapınca da "tamamdır, iş bitti" diye öğrenmişiz. Bu, tatmin edici bir öğrenme değildir, gönül bununla mutmain olmaz. Allah'ın bizim ibadetimize ihtiyacı yoktur. Allah'ın bizim üzerimizde bir muradı; yani Allah'ın bizden bir isteği, kulun üzerinde sevdiği, görmek istediği bir şey vardır. Allah'ın kuldan istediği ibadet değil, ubudiyettir, âbd olmaktır; yani iman etmek, Allah'ı sevmek, Allah'a âşık olmak, Allah'ın güzelliğiyle güzel olmak, Allah'a ayna olmaktır.

Nasıl ki insanın bir hazzı, bir tatması varsa Allah'ın da bir hazzı vardır. Eğer; "Allah'ın bir hazzı yoktur" dersek Allah'ı bir robot gibi anlamış oluruz. Hiç böyle sakat bir iman olur mu! Allah, kulunun bir tavrına sevinir, gerektiğinde de bir tavrına kızar; yani kuluna gazap eder, küser, darılır. Demek ki Allah'ın da bir hazzı, bir tatması vardır.

İnsan bu dünyada yaşarken kendini tıpkı Hz. Âdem (a.s.) misali tek başınaymış gibi gerisini de kendisi için imtihan olarak; yani kazanma imkânı olarak görmelidir. İnsanın her anda Allah ile muhatap olduğunu bilmesi gerekir. Zaten İhsan da bu demektir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"ihsan, Allah'ı görüyormuşçasına Allah'ın huzurunda Allah'a âbd olmandır"*[9] *buyurur.* Allah, kulunun imanını, âbdiyetini sever. İman, kul

[9] Buhârî, İman, 1; Müslim, İman, 1

olmanın gereğidir, ibadetler ise imanı, kulluğu, Allah'a olan sevgiyi kemale erdirmek, kulu her anda Allah'ın huzurunda durdurmak, ihsan mertebesine çıkarmak içindir.

Allah ayeti kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **Kul hâzihî sebîl:** "De ki: Benim yolum budur." **Ed'û ilâllâhi alâ basîratin:** "Ben Allah'ı görmek üzere davet ediyorum" buyurur. Ed'û "davet ediyorum" ilâllâhi "Allah'a davet ediyorum" alâ basîratin ise "basiret üzere, görmek üzere" anlamına gelir. Yani ayet; benim yolum basiret üzere, görmek üzere Allah'a davet etmektir, manasındadır. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "böyle söyle" dedi. Demek ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yolu insanları, görmek üzere Allah'a davet etmekmiş.

Evet, Allah ayetin devamında; **Ene ve menittebeanî:** "Ben ve bana tabi olanlar böyledir." Yani beni temsil edenler, benim adıma konuşanlar böyledir. **Ve subhânallâh:**[10] (De ki) Ve Allah subhandır" buyurur. Yani Allah senin anladığın gibi değildir.

Allah'ı görmek üzere davet etmek Allah'ı baş gözüyle görmek demek değildir; çünkü Allah subhandır, baş gözüyle görülmekten münezzehtir.

Peki, bu durumda görmeyi nasıl anlamak gerekir?

Allah subhandır, Allah baş gözüyle görülmez. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz görmek üzere davet ederken Allah'ın isimlerini görmeye davet eder. Allah'ın isimlerini nerde görürüz? -Kendi üzerimizde görürüz; çünkü bizde görmek, işitmek, bilmek, sevmek, irade etmek, rahmet etmek, affetmek ve ikram etmek vardır. Bütün bunları nerden almışız? **Nefahtu fîhi min rûhî:**[11] "Ona (insana) kendi ruhumdan nefhettim" ayetinden

[10] Yûsuf /108
[11] Sâd /72, Hicr /29

öğrendiğimiz üzere Allah bize ruhundan nefhettiği için bütün bu özellikleri ruhumuzdan almışız; yani bu özellikleri sonradan elde etmemişiz; çünkü bizdeki bütün bu özellikler Allah'a ait isimlerdir.

Allah kendi isimlerinden tecelli ederek bizlere; "kendi üzerindeki isimlerden rabbini tanı; yani bir damladan sonsuz deryayı anla! Sendeki bir damla rahmetle Allah'ın sonsuz rahmetini, bir damla sevginle Allah'ın sonsuz bir derya olan sevgisini, bir damla misali görmenle de Allah'ın görmesini anla" demiştir. Bütün sıfatlar böyledir; çünkü bizdeki sıfatlar Allah'a aittir.

İnsanlar kendi üzerinde gördüğü Allah'ın isimlerini, vasıflarını seviyor mu? -Elbette ki seviyor. Sen görmeyi, işitmeyi sevmiyor musun, ikram etmeyi sevmiyor musun ya da biri sana ikram ettiğinde sevinmiyor, sana bir ikramda bulunulmasını sevmiyor musun, hata yaptığın birinin seni affetmesini sevmiyor musun? -Tabi ki seviyorsun. Bu durumda kendini Allah'ın zatından, sıfatından, sana tecelli eden rabbinden ayrı görmemen, "beni yaratan rabbim" deyip Allah'ı sevmen lazım.

Kendini bir kitap gibi okuyup anladıysan bu durumda kendi üzerinden Allah'ın isimlerini görmüş olursun. Allah'ın isimlerini kendi üzerinde gördükten sonra bütün varlık üzerinde tefekkür edip Allah'ın varlık ayetlerini okuman, esmasının tecellisini görmen, bir de Allah'ın indirdiği ayetleri okuman gerekir. Allah'ın ayetlerini okuyup anladıktan sonra varlık üzerinde ve kendi üzerinde o ayetleri gördüysen bu durumda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in o görmek üzere Allah'a olan davetine girdin ve gördün demektir. Bu, Allah'ı görmek üzere davettir ve bir başlangıçtır.

Kendini tanımadan rabbini tanıyamazsın, kendini görmeden de rabbini göremezsin. Bu yüzden *Resulullah (s.a.v.)*

Efendimiz; ***Men arefe nefsehu fe kad arefe rabbehu:***[12] *"Kim kendine arif olursa (marifet sahibi olursa, kendini tanırsa) rabbini tanır"* buyurur. Yani insanın kendini tanımadan rabbini tanıması yoktur.

Kendini okumadan, anlamadan, görmeden, rabbini anlayamaz, tanıyamazsın, Allah'ı unutursan kendini de unutursun. Allah'ı unuttuğun için kendini etten, kemikten, dünyanın ve ekmeğin peşinden koşan bir varlık olarak görürsün. Sonra bir avuç toprağın peşinden koşmuş olur ve o peşinden koşmuş olduğun toprağın içine gömülürsün. Böyle bir durumda ruhun bedenden ayrılır, ruhunu kaybedersin. Allah'ın sana nefhettiği ruhu kemale erdirmez, onu büyütüp Hz. İnsan yapmazsan onu da beraberinde toprağa gömmüş, kaybetmiş olursun. Böyle olunca da hayvandan daha aşağı bir duruma düşersin.

Kendisine nefhedilen ruhu kaybetmeyene kadar hiç kimse cehenneme gitmez. Kişi kendisindeki ruhu kaybedince insanlığını kaybeder, dolayısıyla da hayvan gibi olur. Onun için cehenneme gidenler hayvan olanlardır; yani rabbini dinlemeyip unutmuş olanlardır.

Evet, Allah subhandır. Allah'ın zatı hakkında tefekkür edilmez. Yaratılmış bir mahlûk yaratanını anlayamaz; çünkü yaratılmış mahlûkun bir anlama sınırı vardır. O yüzden kulun Allah'ın sıfatlarını, isimlerini kendi üzerinde görüp Allah'ı anlaması ve tanıması gerekir.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; "insanları görmek üzere Allah'a davet ettiğini söyle" buyurmuştu. Ayet devam

[12] El-Aclunî, Keşfu'l-Hafâ, 2, 262; Ayrıca bkz. Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, 8, 5817, Sadeleştirme, 9, 205

ediyor; **Ve mâ ene minel muşrikîn:**[13] "Ve ben müşriklerden değilim (de)." Ben, Allah'a şirk koşanlardan değilim, de. Yani kendini bütünüyle Allah'a ait görmez, herhangi bir şeye; "bu benimdir, bana aittir, bunu ben yaptım" dersen bu durumda Allah'a şirk koşmuş olursun. Oysaki sen bütünüyle Allah'a aitsin ve Allah'ın âbdisin; çünkü Allah seni âbd olarak yaratmıştır. Onun için Allah'ın kendinden tecelli edip sana nefhettiği ruh sahibine, rabbine âşıktır. Bu nedenle Allah'a yakın olmak için çamurdan kurtulmak, Hz. İnsan olmak gerekir.

Daha önce söylemiştim; insan, sevgiden ve aşktan ibarettir. Allah, insanı önce sevmiş sonra yaratmıştır; yani Allah kendini sevmiş, kendinden tecelli ederek Hz. İnsanı yaratmıştır.

Herkesin Allah katındaki kıymeti, değeri ve şerefi sevgisine göre ölçülür. İnsan bütünüyle sevmek demek, aşk demektir; çünkü insan neyi isterse istesin onu sevdiği için ister. İnsanın korkusu, endişesi de sevdiği bir şeyi kaybetmekten veya sevdiği bir şeyi kazanamamaktan kaynaklanır. Dolayısıyla insan bütünüyle aşktan ve sevgiden; yani Allah'ın sevgisinden ibarettir.

Beden, insanın elbisesidir. İnsanın dünyayla bir irtibatı, imtihanı olması için Allah bedene özellikler vermiştir; çünkü Allah, insanı dünyaya varlığının tadını tatsın diye yaratıp göndermiştir.

İnsanın iki türlü varlığı vardır; biri bedeni varlığı, diğeri de manevi; yani ruh itibariyle varlığıdır. İnsanın bedeni varlığı; yiyen, içen, üşüyen, ısınan, korkan ve endişe eden tarafıdır. Bu özellikler insanın topraktan olan tarafıdır. İnsanın topraktan olan bedeni tarafı, toprağı; yani dünyayı, dünyaya ait olan şeyleri, kısaca bedene ait olan şeyleri ister ve onları tadar.

İnsanın bir de manevi tarafı; yani Allah'ın kendinden insana

[13] Yûsuf /108

nefhettiği ruhu vardır. O ruhun da varlığını tatması gerekir. İnsan, beden itibariyle yemeyi, içmeyi, bir uzvunun ağrımasını zahiri olarak tadar.

Nasıl ki insanın bedene ait özellikleri tatması lazımsa bir de manevi olarak rabbini kendinde tatması gerekir. Peki, insan manevi olarak rabbini nasıl tadar?

Tabi ki Allah'ın isimleriyle tadar. İnsan kendi üzerinde tecelli eden Vedud ismiyle, İlah ismiyle, Rahman ve Rahim ismiyle; yani Allah'ın bütün isimleriyle kendi üzerinde rabbini tadar. İnsan, Allah'ın isimlerini kendinde tattığında rabbini de kendinde tatmış olur. Bu konudaki tercih insana aittir. İnsan ister bedeni varlığını tercih eder, isterse de ilahi varlığını tercih eder. Allah bu konuda insana irade vermiş ve onu serbest bırakmıştır.

Eğer insan, bedeni varlığını tatmayı tercih edip onunla olmayı dilerse hayvan olur; çünkü hayvan da bedeni varlığın tadını tadar. Oysaki insanın bir de rabbini tatması vardır, dedik. Eğer insan, rabbini tercih ederse Hz. İnsan olur. Âbd olmakta kişinin neyi severse onu tercih etmesi vardır. O yüzden insan ya, Allah'ı tercih edip Allah'a âbd olur ya da nefsini tercih edip nefsine âbd olur. Onun için Allah ayeti kerimede; **"nefsinin hevasını (arzusunu, isteğini) ilah edineni gördün mü"**[14] buyurur; yani onlar başkalarına ya da puta tapmazlar kendi nefislerine taparlar, kendi nefislerinin arzusunu, isteğini ilah edinmişlerdir, buyurur. Allah'a âbd olmak istiyorsak nefsimizin isteğini bırakıp Allah'ın isteğini sevmemiz, onun isteği ve sevgisi peşinden koşmamız lazım; çünkü kul, seven demek; ilah ise seven, sevilen, sevilmeye layık olan demektir.

Evet, Allah'ın bizim için tercih ettiğini, ruha ait olan tarafımızı tercih etmemiz için kendimizi tanımamız, Allah'ın bizi

[14] Furkân /43, Câsiye /23

ne için yarattığını, üzerimizdeki muradının ne olduğunu anlamamız gerekir. Bu yüzden bedene ait olan dünyayı mı yoksa ruha ait olan rabbimizi, ahiretimizi mi tercih ettiğimize bakmamız gerekir. Bu tercih bütünüyle insana aittir.

Tercih bir tek; "ben rabbimi kabul ediyorum, rabbimi tercih ettim" demek değildir. Tercih etmek sevmektir; çünkü insan, gönlünü nereye yöneltirse sevgisi oraya gider. Biri, dünyayı sevenlerle beraber otururwhile bir süre sonra kendisinin de dünyayı sevmeye başladığını, Allah'ı sevenlerle beraber olursa bir süre sonra da Allah'ı sevmeye başladığını görür.

"Herkesin kıymeti, değeri ve şerefi sevgisine göredir" dedim. Biri bir avuç toprağı severse kıymeti ve değeri de bir avuç toprak kadardır; çünkü dünya bir avuç topraktan ibarettir. Böyle biri öldüğünde aynen dünya gibi gömüleceği o topraktan ibaret olur. Kişinin sevdiği ne olursa olsun bu hep böyledir; ama birinin de sevdiği Allah ise ona paha biçilemez, fiyat verilemez; çünkü o, Allah katında değerlidir. Böyle biri Allah ile, Allah'ın güzelliğiyle, esmasıyla kıymetli, değerli ve şerefli olmuştur.

Kendini âlim zanneden bazıları konuşurken anlaşılsın diye kelimelerin içini boşaltmış, mesela imanı; "Allah'a, meleklere, resullere, kitaplara, ahirete ve kadere inanmak" olarak anlatmıştır. Hiç iman inanmak olur mu! Allah, imanı "sevmek" olarak, şiddetli bir muhabbet olarak anlatmadı mı![15] Peki, neye dayanarak imanın anlamının içini boşaltıyorsun!

İman, Allah'a âşık olmaktır; yani insanın, gönlünü kendi hakikatine döndürerek kendi üzerinden rabbini tanıması, bilmesi, gönlündeki muhabbetini rabbine yönelterek; "beni yaratan rabbim" deyip rabbini sevmesidir.

[15] Bakara /165

Kul, Allah'a "beni yaratan rabbim" derken herhangi bir fikir ve düşünceyle değil; "bütün güzelliklerin, El Esmau'l Husna'nın kendisine ait olduğu, beni yaratan, yüceler yücesi, aklıma sığmayan, zatını anlayamadığım ama sıfatlarıyla tanıdığım, birebir beraber olduğum, sıfatlarını kendi üzerimde tattığım rabbim" demelidir. Biri böyle deyip gönlünü rabbine döndürürse gönlündeki muhabbet rabbine gider.

Peki, insanın gönlündeki bu muhabbet rabbine ne kadar gider?

Rabbini zikrettiği, rabbinin isimlerini, güzelliğini tefekkür ettiği, kendini, hayatı ve imtihanı anlamaya, tanımaya çalıştığı kadarıyla muhabbeti rabbine gider. İnsanın gönlündeki muhabbet arttıkça insan, rabbine gittiğini anlar ve istese de istemese de bu yolculuk devam eder. Dünyaya gelenlerin hepsinin rabbinin huzuruna gittiği gibi o da rabbinin huzuruna gideceğini anlar. Biri bu dünyadayken rabbinin huzuruna gideceğini anlarsa rabbini anlamadan ve tanımadan ölürse onu kaybedeceğini de bilir. Akıl sahibi biri rabbini tanımadan, sevmeden, ona âbd olmadan onun huzuruna nasıl gider, nasıl huzuruna çıkabilir!

Allah ayeti kerimede; **"de ki: Benim yolum Allah'ı görmek üzere davettir. Ben ve bana tabi olmuş olanlar böyleyiz ve Allah subhandır ve ben müşriklerden değilim (Allah'a şirk koşmam)"** buyurmuştu. Yani "her şeyin Allah'a ait olduğunu biliyor, kabul ediyorum ve ben buna iman etmişim. Dünya da Allah'ındır, ahiret de Allah'ındır. Herhangi bir şeye sahip çıkarsam Allah'ın bir ismine şirk koşmuş olurum. Her şeyimin sahibi Allah olduğu gibi benim sahibim de Allah'tır, bütün varlığımı ona borçluyum. Bununla beraber bir âbd olarak ben de bana değil Allah'a aidim" de, buyurmuştu.

Allah'a ne kadar âbd olduk, onu ne kadar sevdik, rızası

peşinde ne kadar koştuk, güzelliğini ne kadar tercih ettiysek Allah'a o kadar âbd olduk, ona o kadar ait olduk ve varlık iddiasında bulunmadık, demektir. Bütün bu âbdlik sevgi ile, sevmekle yapılır. Bütün sevgimizi Allah'a yöneltince gerçek manada Allah'a âbd olur, gönlümüz onun sevgisiyle dolar ve ona âşık oluruz.

Sevgi karşılıklıdır ve Allah'ın sevgisi bizim sevgimize benzemez. Allah'ın sevgisi Allah'a layıktır. Allah'ı sevdiğimizde o da bizi öyle bir sevgiyle sever ki her zerremize onun sevgisi tecelli eder, tecelli edince de o beşeri halimizden bir eser kalmaz ve gönlümüz cennete döner.

Bir gün Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabelere;

-Kim bu dünyada hayatı yaşarken cenneti bulursa ahiretteki cenneti unutur, diye buyurur.

Bunun üzerine sahabeler;

-Ya Resulullah, burada cennet var mıdır, diye sorarlar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de cevap olarak;

-Evet, onun adına marifet cenneti denir, buyurur.

Marifet, Marifetullah cenneti; Allah'ı tanıma cennetidir. Bir kul, Allah'ı sevince Allah da onu sever, onun gönlüne tecelli eder ve kendini ona müşahede ettirip tanıtır. *Resulullah (s.a.v.) Efendimiz başka bir hadisinde Allah'ı tanımayla ilgili olarak; "Allah kendini sevdiklerine tanıtır"* buyurmuştur.

Marifetullaha sahip, Allah'ı tanıyan bir kul, Allah ile öyle bir cennettedir ki bu cennetten dolayı ahiretteki cenneti bile unutur. Cennetteki en son nimet, Allah'ın cemalini müşahededir ve kul o müşahedeyi burada kazanır. Kul imanına, Allah'ı sevmesine ve

Allah'ın onu sevmesine karşılık bu müşahedeyi kazanır.

Hepimiz biliyoruz ki; biri öldüğünde onun bedenini götürüp mezara gömeriz ve belirli bir süre sonra beden orada toprak olur. İnsan o toprak olan beden değildir. Allah ayeti kerimede; **"öldüğünüzde varacağınız yer Allah'ın huzurudur"**[16] buyurur. Bedeni toprağa gömdüğümüzde beden orada kalır; ama ruh, Allah'ın huzuruna çıkar. İşte insan o bedeni taraf değil insana nefhedilen ruhtur. Allah bir kulu huzura almadan önce; yani bir kul ölmeden önce melekler gelir ve ruhunu onun bedeninden ayırır.

Allah bu konuyla ilgili ayetlerde şöyle buyurur;

"Ölenler üç kısımdır. Biri sağdakiler; kitabını sağından alacak olanlar, biri soldakiler; kitabını solundan alacak olanlar, biri de öndekilerdir, mukarrebundur."[17] **"Melekler soldakilerin canını alırken onlara derler ki: Ne işteydin, ne yapıyordun, bu senin ne halindir? (Onlar da kendilerine göre mazeret üretip) Diyecekler ki: Biz yeryüzünde zayıf kimselerdik."** Yani; "gücümüz yetmedi, nefsimize, dünyaya, şeytana, şeytanlaşmış insanlara yenildik. İnsanlar bize mani oldu ve kulluğumuzu yapmamıza engel oldular" derler. Bunun üzerine **"Melekler onlara: Allah'ın arzı geniş değil miydi? Oraya hicret etseydiniz ya derler."**[18] Yani ibadetinizi, kulluğunuzu nerde yapabiliyorduysanız oraya hicret etseydiniz ya! Sizin bu anlattıklarınız mazeret değildir, derler.

"Onlara kaynar sudan ziyafet var"[19] dedi Allah. Bu ayette kastedilen zahiri değil manevi bir ziyafettir; çünkü kişi bu hal ile karşılaşırken daha ölmemiştir. Mesela; biri şok olacağı bir haber alınca "başımdan kaynar sular döküldü" der ya, işte kitabını

[16] Hûd/4, Yûnus /4
[17] Vâkıa /7-11
[18] Nisâ /97
[19] Vâkıa /93

solundan alanlara da; "sen ebediyen cenneti, rabbini, kendini kaybettin" denince onların da başından kaynar sular dökülür.

"Biri kitabını sağından alıyorsa (sağın adamlarından biriyse) ona da sağdakilerden (cennet ehlinden) selam vardır."[20] Allah, kitabını sağdan alanlara öncelikle cennet ehlinden selam olduğunu söyledi.

Peki, sağdakilere cennet ehlinden selamın olması ne demektir?

Sağdakilerden olan birinin kendisinden önce ölmüş akraba ve yakınlarından cennetlik olanlar varsa bu selam öncelikle onlardan gelir sonra ona peygamberlerden, velilerden sonra da Allah'tan selam vardır ve ona; "rabbinin sana selamı var. Sen, Allah'ın rahmeti ile cenneti hak ettin" denir. Bu muameleyi ona yapanlar rahmet melekleridir.

"Eğer ölecek olan mukarrebundan biriyse ona da hemen cennet, rahatlık, Allah'ın dostluğu ve rızası vardır."[21] Allah onu huzura alır ve ona özel bir muamelede bulunur.

Mukarrebun demek karib demek; yani yakın olan demektir. Peki, mukarrebun olanlar kimdir?

Allah ayeti kerimede; **"mukarrebun, müsabaka yapanlardır"**[22] buyurur. Yani mukarrebun olanlar; Allah'a yakın olmak, Allah'ın rızasını ve ebedi hayatını kazanmak için Allah yolunda yarışanlar, hayırlarda müsabaka yapıp koşuşturanlardır.

Evet, melekler ölenlerin ruhlarını alır, Azrail (a.s.) ise huzura çıkarmak için meleklerden o ruhu teslim alır ve onu Allah'ın

[20] Vâkıa /90-91
[21] Vâkıa /88-89
[22] Vâkıa /10-11

huzuruna çıkarır. Allah, kulunu huzura aldığında ona önce verdiği nimetleri bir bir göstererek sayar. Allah bir kula bir şey söylerse onu kuluna gösterir; çünkü kulun önce söyleneni anlaması gerekir. Bir kul dünyadayken Allah'ın vahyini dinlemek istememiş, anlamamışsa huzura kabul edilmez; çünkü Allah yalnız imanını kurtarmış olan kulları huzuruna kabul eder, imanını kaybedenleri ise huzuruna kabul etmez.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, ölümden sonra huzura gitmekle ilgili bir hadisini söyleyeyim;

Bir kul huzura çıkmak üzere Allah'a götürülürken göğün her katına geldiğinde melekler Azrail (a.s.)'a;

-Bu kişi ne kötü, ne pis kokuyor! Bu adam kimdir, derler.

Azrail (a.s.);

-Bu falancadır, der. Evet, demek ki melekler herkesi tanıyormuş.

Melekler daha sonra der ki;

-Bu çok pis kokuyor, kokusundan rahatsız olduk. Onu çabuk götürün, onu bizden uzaklaştırın.

Ondan gelen bu koku manevi bir kokudur ve onun küfrünün, şirkinin, günahının pis kokusudur.

Azrail (a.s.) daha huzura varmadan, Allah;

-Onu huzuruma getirmeyin, diye buyurur.

Allah onu reddeder, kul olarak kabul etmez; çünkü o, dünyadayken Allah'ı unutmuştu. O, Allah'ı rab olarak kabul etmediği için Allah da onu kulu olarak kabul etmez ve "onu

huzuruma getirmeyin" der. Sonra o kişi daha toprağa gömülmeden bedeninin başına getirilir.

Bir de Allah'ın huzura kabul ettikleri, imanını kurtaranlar vardır. Allah, huzuruna kabul ettiği bir kula önce verdiği nimetleri bir bir sayar.

Peki, Allah'ın saydığı nimetler hangileridir? Sana o kadar para verdim, o parayı ne yaptın, diye mi sorar?

Elbette ki hayır; çünkü orada amel hesabı yoktur, iman hesabı vardır. Aynı şekilde kabirdeki; "rabbin kim, peygamberin kim, dinin nedir, kitabın nedir, Kâben neresidir, kardeşlerin kimlerdir" soruları da amel soruları değil iman sorularıdır. Amellerden çekileceğimiz hesap öldükten sonra huzura götürülürken değil Kıyamet günüdür.

Allah huzuruna aldığı kuluna;

-Seni kendi nurumdan yarattım, buyurur. Allah bir şeyi söylerken onu aynı zamanda ona gösterir.

Kul da;

-Evet, ya rabbi, der.

Allah, nimetlerini saymaya devam eder;

-Bana âbd olman, halife olman, ayna olman için sana zatımla, sıfatımla tecelli edip seni yarattım, buyurur.

Kul yine;

-Evet, ya rabbi, der.

Allah tekrar;

-Sana bir dünya hayatı, bir dünya sahnesi hazırladım. Hz. İnsan olmayı, bütün güzellikleri üzerinde gösteresin, manevi olarak kazanasın diye seni her türlü imtihana tabi tutup her türlü imkânı sana verdim, buyurur.

Kul aynı şekilde;

-Evet, ya rabbi, der.

Allah bu sefer verdiği başka bir nimeti sayıp;

-Ne yapman gerektiğini bilesin, anlayasın diye sana bir de kitap gönderdim ve en ince ayrıntısına kadar her şeyi o kitapta açıkladım, buyurur.

Kul yine;

-Evet, ya rabbi, der.

Allah bu sefer;

-İyice anlayasın diye bir de önüne peygamberlerimi, resullerimi önder olarak koydum ve sana; "bunun gibi bir kul ol" dedim, buyurur.

Kul yine;

-Evet, ya rabbi, der.

Allah tekrar;

-Seni tabi tuttuğum imtihanları kazanman için sana imkânlar tanıdım, buyurur. Allah, kuluna hangi imkânı tanımışsa bu hitabı yaptığında o imkânı ona bir bir gösterir.

Bu hitaptan sonra kul yine;

-Evet, ya rabbi, der.

Allah tekrar;

-Bütün bunları bana âbd olasın, Hz. İnsan olasın, ayna ve halife olasın, benim güzelliğimi, El Esmau'l Husna'mı üzerinde gösteresin, gönlün cennet olsun ve sen cennete layık olasın, diye yaptım, buyurur. Çünkü cennete layık olabilmek için gönlün cennete dönmesi lazım.

Kul yine;

-Evet, ya rabbi, der.

Allah, huzuruna aldığı kullarına verdiği nimetleri bu şekilde saydıktan sonra son olarak bir soru sorar ve;

-Buna karşılık sen ne yaptın, hadi anlat, buyurur.

Allah'ın huzuruna aldığı kulları için saydığı nimetler ve sorduğu bu soru hakkında iyice tefekkür etmek gerekir. Allah bu soruyla birlikte aslında bütün nimetlerin hesabını birden sorar; yani "Hz. İnsan olmak için ne yaptın, bana ve peygamberime iman ettin mi, peygamberime tabi oldun mu, onun gibi yaptın mı, onun gibi yapmaya çalıştın mı, kazanmış olanlarla beraber olmaya çalıştın mı, ipime sarıldın mı, ayetlerimi okudun mu, dinledin mi, anladın mı, yaşadın mı" diye verdiği bütün nimetlerin hesabını sormuş olur.

Allah, kulundan bu sorulara cevap ister. Tabi ki huzura kabul ettiği kul da bu soruya cevap verebilecek vasıftadır. Bu soruya cevap veremeyen bir kul zaten Allah'ın huzura kabul edilmez. Eğer Allah bir kulu huzuruna kabul etmezse onu cehennemle müjdelemiş olur. Huzuruna kabul ettiği kulunu da cennetle müjdeleyip öyle gönderir; ama bu soruyu ona da sorar.

Niye sorar? -Hesabın böyle olacağını şimdiden bilelim diye sorar.

Bizim de bu soruya cevap verip veremediğimize bakmamız gerekir.

Eğer biz; "sana iman ettik, âbd olmaya çalıştık, âbd olanlarla beraber âbd olmaya çalıştık. **İyyâke na'budu ve iyyâke nesta'în:** 'Yalnız sana âbd olduk ve yalnız seni istedik.' **İhdinâ sırâtel müstakim:** 'Sırat-el mustakimde olduk.' **Sıratellezîne en'amte aleyhim:**[23] 'Kendisine nimet verdiğin kullarınla beraber olduk.' Bu nimeti kazananlarla, senin güzelliğini kazanmış olanlarla, Hz. İnsanlarla beraber olduk ve hep beraber kazanmaya çalıştık ya rabbi" dersek; yani bilerek ve yaşayarak Fatiha'yı okursak Allah'ın sorduğu bu soruya cevap verebiliriz.

Onun için Allah, Fatiha'yı boşuna günde yirmi sefer hatta kırk sefer bize okutmuyor! Namaz vesilesiyle günde en az yirmi defa Fatiha'yı okuruz. O halde namazdayken Allah'a cevabı verebiliyor muyuz veremiyor muyuz, Fatiha'yı okuyabiliyor muyuz okuyamıyor muyuz, diye bakmamız gerekir.

Biri hedefini Allah'ın rızası, dostluğu, âbdliği olarak belirleyip yola girerse, yola girdikten sonra da iki adım atıp yürür ve; "seni tercih ettim, senin yoluna girdim, sana geliyordum ya rabbi! Hatta işi anlayıp, yapmaya çalışarak geliyordum" derse Allah onu huzuruna kabul eder ve onu cennetle müjdeleyip öyle gönderir.

Bu tercihi yapamayanlar huzura kabul edilmez; çünkü böyleleri Allah'ı tercih edemediğinden dolayı huzura layık değildir. Biri Allah'ı tercih etmediyse Allah onu niye tercih etsin ki! Bu durumda Allah ona muhtaç olmuş olmaz mı!

[23] Fatiha /5-7

Allah bizi ruha ait tarafını tercih edenlerden eylesin, toprağa ait olan bedeni tarafını tercih ederek dünyaya gömülenlerden eylemesin. Allah bizi huzuruna aldığında sorduğu bu soruya cevabımızı veririz inşallah! Allah'a burada kulluğumuzu yapıp gerçek manada âbd olanlarla beraber olup Allah'a âbd olmayı kazanarak huzura giderken; iyyâke na'budu ve iyyâke nesta'în: 'Yalnız sana âbd olup, yalnız seni istedik.' Yalnız seninle olmak istedik, senin güzelliğinle güzel olmak istedik, bunu yaptık ya rabbi" deriz inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

Aşk Âşık Maşuk

3.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber aşkı, âşıklığı; öz ifadesiyle âbdiyeti, Allah'a âbd olmayı anlamaya çalışıyorduk. Bundan sonra da hep beraber âbdiyeti anlamaya devam edip gereğini de yerine getirmeye çalışacağız inşallah!

Bununla beraber her neyi anlatırsak anlatalım herkes bildiği ve anladığı kadarıyla anlar; çünkü kişinin bilgisi ve marifeti ne kadar çoksa kendisine anlatılanı da o kadar anlayabilir. Bu yüzden daha sonra anlatacaklarımız anlaşılsın diye; ilk önce Allah'ın kelamını, isimlerini daha sonra ise; İmanı, İslamı ve İhsanı anlatmaya çalışmıştık. Zaten daha sonra dinleme imkânımız olsun diye bütün bu sohbetleri kayıt altına aldık. Bu anlattıklarımı ne kadar çok dinlerseniz o kadar anlayabilirsiniz. Bundan sonra da hep beraber rabbimizi dinlemeye, anlamaya ve tanımaya devam edeceğiz inşallah!

Eğer biri her şeyini, canını maşukuna teslim etmeye hazır değilse bu durumda onun âşıklıktan söz etmesi doğru olmaz; yani o kendi kedini kandırmış olur. Allah'a âşık kul, âbd denince; her şeyini Allah'a kurban etmeye hazır olan, kendisinde maşukundan başkasını bulamayan, kendisine baktığında maşukundan başkasını göremeyen bir kulu anlamak gerekir. Maşuk; kulun sahibi, onu yaratan rabbi olunca bu durumda o nereye ve neye bakarsa baksın mutlaka orada rabbini görür. İşte gerçek âşık budur. Bu nedenle Hz. Ali (r.a.) Efendimiz; *"hiçbir şey yoktur ki ondan önce, onunla beraber, ondan sonra rabbimi görmemiş olayım"* buyurur.

Bu, akıl ve ilim işi değil marifet; yani marifetullah işidir. Bu marifetin mutlaka kazanılması gerekir. Biri kendini rabbinden ayrı görürse ve onun Allah'ın huzurunda bir sözü, bir isteği ve bir dileği varsa; yani maşukunun dileği kendi dileği değilse bu durumda o kişi âşıklıktan asla söz edemez.

Aşk anlatılmaz, yaşanır, o yüzden âşığı anlamak lazım. Bize düşen; âşığı yani kâmil manadaki kulu, mü'mini, Allah'ın velisini, dostunu tanımak ve anlamaktır. Âşık kısaca; "lâ ilâhe illallah" der ve hayatta baştan sona "lâ ilâhe illallah" demekten ibarettir.

Daha önce Allah'ın Kıyamet günü elimize bir kitap vereceğini ve bu kitabın kendi kulluğumuzun, hayat filmimizin, hayatımızın kitabı olduğunu anlatmaya çalışmıştık. Herkes kendi o hayat kitabında, hayat filminde başrolde oynar. O kitap baştan sona sahibini, o hayatı yaşayanı anlatır. Onun için hayat filminde herkesin kendisi başrolde oynar. Kişinin muhatap olduğu kimler ve hangi imtihanlar varsa hepsi o kitabın içinde mevcuttur. Bu kitabın içinde peygamberler ve Allah dostları da olabilir; Firavun, İblis ve şeytan da olabilir ama başrolde hep kişinin kendisi vardır.

Allah, kulunu yaratırken kulunun üzerinde bir muradı vardır. Allah, kulunu sevmeseydi yaratmazdı, bu yüzden kulunu önce sevmiş, sonra yaratmıştır. İnsan ise yaratıldıktan sonra Allah'ı tanıyınca sever. Bu nedenle Allah'ın sevgisi farklıdır. Kulun sevgisi Allah'ın sevgisi yanında sonsuz bir deryadan bir damlanın gölgesi gibidir. Eğer kul, kibirlenip kendini büyük görerek; "ben Allah'ı tanımak ve bilmek istiyorum. Allah'ı hep bilebilir miyim bilemez miyim, Allah kendini ne zaman bana tanıtır, Allah zatıyla kendini bana tanıtır mı tanıtmaz mı" diye bir düşünceye kapılırsa bu düşünce yanlış bir düşünce olur.

Doğru olan şey; kulun, Allah'ı bilmesi ve tanıması, ayrıca kendi acziyetini ve küçüklüğünü de bilip tanımasıdır. Mesela; bir

tas bir deryadan ne kadar alabilir ki! Tas dolunca denizdeki sudan artık alamaz. İnsan da böyledir, bu yüzden insan haddini bilmelidir. Eğer insan; "ben rabbimi bildim, tanıdım" derse onun kabı dolmuş, taşmıştır, kabı taştığı için de rabbini tanıdığını zanneder dolayısıyla bu da onunla Allah arasında perde olur.

Peki, kul rabbini ne kadar tanıyabilir?

Gönlü kadar, gönlünün genişliği kadar rabbini tanıyabilir. Bir tarafta sonsuz bir derya, bir tarafta da kulun gönül tası vardır. Kulun gönül tası o sonsuz deryadan ne kadar alabilirse ancak o kadar rabbini anlar ve tanır, bundan fazlası da olmaz. Eğer kul, kendi gönlüne Allah'ın tecelli ettiğini ve Allah'ın bu tecellisini bütünüyle aldığını iddia ederse Allah'tan daha büyük olduğunu iddia etmiş olur. Böyle bir şey yoktur, kul ancak kendi gönlünün genişliği kadar Allah'ın tecellisini alır.

Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; ***Men arefe nefsehu fe kad arefe rabbehu:***[1] *"Kim kendine arif olursa rabbine arif olur (rabbini tanır)"* buyurmuştur. Kul kendini tanıdığı, kendisine arif olduğu kadarıyla rabbine arif olur, rabbini tanıdığı, onun tecellisine mazhar olduğu, Allah'ın ona zatıyla ve sıfatıyla tecelli ettiği kadarıyla da Allah'ın tecellisini alır, bu yüzden insan kendi küçüklüğü kadar ancak rabbini anlar ve tanır.

İşte, bundan dolayı âlemlerin rabbini tanımak hiç kimse için hiçbir zaman mümkün değildir ve ahirette de bu tanıma devam eder. Allah bizim şu anda bile bilmediğimiz başka isimleriyle ahirette tecelli etmeye devam eder, biz de onu tanımaya devam ederiz, Allah'ı tanıdıkça da sever, ona âşık oluruz.

Ölçü; Allah'ı tanımaktır. Rabbimizi ne kadar tanıdık, ne

[1] El-Aclunî, Keşfu'l-Hafâ, 2, 262; Ayrıca bkz. Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, 8, 5817, Sadeleştirme, 9, 205

kadar anladıysak onu o kadar sever ve ona o kadar âşık oluruz. Eğer Allah'a âşık değilsek onu bilmiyor ve tanımıyoruz demektir. Biri kendisini yaratan rabbine âşık değilse o ya deli ya da ölüdür, İkisinden biridir; ya delidir, aklını kullanmamıştır ya da ölüdür; yani manevi olarak ölmüştür. Âşık ise Allah ile diridir. Kul Allah'a âşık olmayana kadar dirilmez.

Bu yüzden Yunus Emre, Allah'a âşık olanlar için; "Yunus öldü diye selâ vereler, ölen hayvan imiş, âşıklar ölmez" demiştir. Allah ile diri olan ölmez. Ölüm âşık için sadece bir formalitedir ve bir kapıdan başka bir âleme geçiştir. Bu nedenle Mevlana kendi ölüm gecesi için; *"düğün gecem, kavuşma gecem, vuslat gecem"* demiştir. Mevlana Allah'a âşık olduğu için, ölümü sevgiliye kavuşma olarak anladığı için böyle söylemiştir.

Âşığı tanımak ve anlamak gerekir ki nasıl âşık olunduğunu bilelim ve anlayabilelim. Eğer gözümüz taşı ve toprağı, eti ve kemiği görürse maşukunu görmek için perdeli demektir. Gönül itibariyle her neye bakarsak bakalım orada rabbimizin hükmünü, muradını, kudretini ve güzelliğini görmeye çalışmamız gerekir. Eğer böyle bakmaz, anlamaz ve görmezsek rabbimizden yüz çevirmiş oluruz. Bu kulluk değildir, bu âbdiyet değildir.

Onun için ısrarla ne diyoruz?

Allah sana nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun mutlaka o hayırdır, rahmettir. Allah senin kazanman, anlaman, öğrenmen, ikrama nail olman, temizlenmen ve yücelmen için sana bu muamelede bulunmuştur. Muamele her ne olursa olsun bu böyledir. Muamele böyle anlaşılmazsa bu durumda rabbine bakmamış, onu görmeyi istememiş olursun. Allah'ın işini görmek istemeyen onu görmeyi istemez. Eğer; "falanca böyle yaptı, filanca öyle yaptı" dersen kendini rabbinden perdelemiş ve muamelesinde onu görmemek için direniyor olursun.

İnsanları suçlayanlar imtihanı kabul edemeyenlerdir.

Kim ne yaparsa yapsın mutlaka kendisine yapmıştır. Bu nedenle Allah ayeti kerimede; **"kim salih bir amel işlerse kendi lehine işlemiş olur. Kim de kötülük yaparsa kendi aleyhine yapmış olur"**[2] buyurur. Nasıl bir muamele olursa olsun, Allah muameleyi kiminle yaparsa yapsın Allah'ın orda bizim üzerimizde bir muradı vardır. Mesele; Allah'ın bizim üzerimizdeki muradını görmektir. Eğer Allah'ın muradını görmemişsek rabbimizden yüz çevirmiş, onun muradını görmek ve anlamak istememiş oluruz.

Allah'ın muradını kendi üzerimizde görürsek ne olur?

Eğer Allah'ın üzerimizdeki muradını görürsek rabbimizin her anda rahmetiyle bize muamele ettiğini, bizim için her anda hayrı, güzelliği yarattığını görür, anlar; "ya rabbi! Ne kadar güzel yaptın, bundan daha güzeli olamazdı" deriz. Neden böyle söyleriz? -Rabbimizi tanıdığımız; onu rahman ve rahim olarak, ilah olarak tanıdığımız için böyle söyleriz.

İlah demek; seven, sevilmeye layık olan demektir. Asıl seven; ilah olan, vedud olan Allah'tır. Allah, kulunu sevmiş öyle yaratmıştır; yani önce onu tasarlayıp; "kendime şöyle bir kul yaratacağım" demiş ve sevdiği bu kulu yaratmıştır. Dolayısıyla Allah, kulunu yaratırken onu sevgisinden, aşkından ve muhabbetinden yaratmıştır. İnsan ise daha sonra kendini ve rabbini tanıdıkça rabbini sevmeye başlar. Daha doğrusu kul, rabbinin kendisini sevdiğini anladıkça, onun rahmetini, güzelliğini, hâyr oluşunu anladıkça gönlü rabbine döner ve rabbini sevmeye başlar; yani rabbinin kendisini sevmesini sever.

Aynı şekilde iman da böyledir. İman; Allah'ı sevmektir. Allah imanı, âbdiyeti sever; yani kulunun kendisini sevmesini, sevgisine

[2] Fussilet /46, Câsiye /15

karşılık vermesini sever. Allah'ın, kuluna olan sevgisi sonsuz bir deryadır; kulun sevgisi ise sınırlı olup, gönlünün genişliğine göredir. Kul, Allah'ı ancak sonsuz bir deryadan bir damla kadar sevebilir. Aynı şekilde kul sonsuz bir deryadan bir damla misali sahibine, rabbine, maşukuna geri döner.

Allah, kuluna muamele ederken her anda kendini ona tanıttırır ve kuluna; "bana dön, doğru budur, hak budur, güzellik budur. Sen Hz. insansın, sen benim halifemsin, aynamsın, sevdiğimsin. Yerde, gökte ve ikisi arasında ne varsa hepsini senin hizmetine verdim. Sen olmasaydın felekleri, varlığı yaratmazdım, onları senin için yarattım. Sen beni tanıyasın, bilesin, anlayasın, benimle olasın diye seni yarattım" deyip muamelede bulunur.

Veli demek; Allah'a âşık kul demektir. Eğer bir veli, bir âşık, Allah'ı bir an unutacak olursa maşuku ona küser, darılır ve "beni unuttun" der. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeden birine; *"ey Sâd! Sen kıskanç birisin, ben senden daha kıskancım, Allah da benden daha kıskançtır"*[3] buyurur. Seven kıskanır, sevilen de kıskanır; yani hem âşık hem de maşuk kıskanır. Âşığın maşukunu, sevdiğini kıskandığını anladık. Peki, maşuk âşığını nasıl kıskanır? - Eğer âşık kendisinden başka tarafa dönerse onu kıskanır.

Bütün sevgiler, bütün aşklar Allah'a âşıklık ve âbdiyet anlaşılsın diyedir.

Herkes her şeyi sevebilir; ama kulun yavaş yavaş manevi olarak büyürken en sonunda varacağı son nokta; "sevilmeye layık olan bir tek Allah'tır" demesidir. Kul onu sever, bunu sever, şunu sever ama en sonunda söyleyeceği son sözü; "her şeyden çok sevilmeye layık olan, bütün sevgilere layık olan, âşık olunması gereken Allah'tır" sözüdür; çünkü gerisinin hepsinin fani olduğunu görmüş, anlamış ve bunu tatmıştır.

[3] Muslim, Li'an 16, (1498); Muvatta, Akdiye 17, (2, 737); Ebu Davud, Diyat 12 (4532)

Allah sevgiye, muhabbete ve aşka mutlak karşılık verendir, zerre kadar olsa bile asla sevgiye ihanet etmeyendir. Allah zerre kadar sevgiye karşılık cenneti verir. Bununla ilgili Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"kalbinde zerre kadar iman olan cennete girer"* buyurur. Bununla beraber bir de; *"zerre kadar kibre de cehennem vardır"*[4] buyurur.

Kibir; kendini beğenmek, kendini sevmek, hakkı olmadığı halde rabbine karşı büyüklenmektir. Allah böyle bir büyüklenmeyi reddeder.

Mecazi sevgide; yani zahiri sevgide seven sevdiğinin kendisine ait olmasını ister. Biri hakiki olmayan sevgide; "sevdiğim bana ait olsun, benim istediğim gibi olsun" der. Hakiki sevgi ise bunun tam tersidir. Allah'ı gerçekten seven bir kul; "Allah bana aittir, bana ait olsun, o sadece benim rabbimdir" demez, bunun yerine; "ben yokum Allah var, ben Allah'a aidim" der. Böyle bir sevgi hakiki bir sevgidir; çünkü bu kul, rabbini tanımıştır. Biri kendini tanımışsa bu böyledir ve böyle söyler, biri iki olarak görmez.

Zahiri olan bütün sevgiler bize benlik verir, benlik kazandırır, benliğimizi güçlendirir. Allah'a olan sevgi ve aşk ise benliğimizi eritir, yok eder. Allah, benliğimizi yok edince de aşk olur, âşık oluruz, maşukun tecellisine mazhar olup, maşukumuzla beraber oluruz. Böyle olunca da kendimizi maşukumuzdan ayrı görmeyiz, hatta kendimizi bile göremeyiz.

Bu aşkın nasıl olması lazım; yani Allah'ı nasıl sevmek lazım?

Biri; "ben Allah'ı seviyorum" demek le Allah'ı sevmiş olmaz. Bir kere böyle söyleyen biri işi baştan anlamamış demektir. Eğer kul, Hakkı Hak ile maşukunu maşukuyla, Allah'ı Allah ile sevmezse

[4] Müslim, İman, 39

hakiki aşkı tadamaz, hakiki aşkın kokusunu bile alamaz. Böyle biri sevebilir; ama bu sevgisi nefsindendir. Nefsinden sevmek başka bir şey, Allah ile sevmek başka bir şeydir. Biri hakikidir, diğeri ise onun gölgesidir; ama o gölge de insanı hakikate götürür, götürmelidir; yani kul hakikate varmak için yerinde saymamalı, ilerlemelidir. Biri Allah'ı onsuz sevip; "ben Allah'ı seviyorum" derse benliğiyle, nefsiyle sever. Kul nefsiyle sevince de; "Allah bana ait olsun, benim olsun, benim istediğim gibi yapsın" der.

Peki, Allah ile Allah'ı seven birinin hali nasıldır?

Böyle bir kulun benliğinden eser yoktur, kendi arzu ve isteği olmadığı gibi; "rabbimin isteği benim istediğimdir, rabbimin sevdiği benim sevdiğimdir, rabbimin benim için takdir ettiği benim takdir ettiğimdir" der ve kendini rabbinden ayrı görmez. Dolayısıyla böyle bir kul, Allah ile Allah'ı sever, onunla onu ister. Bu böyle olmadıkça aşkı anlamak mümkün olmaz ve aşkı anlamayan biri de imanı, âbdiyeti anlayamaz.

Eğer kul bir tek işin zahirine bakarsa ne olur?

Geçmişe bakar üzülür, geleceğe bakar kaygılı olur. Ebedi hayatı ve dünya hayatı için kendi kendine tedirgin olur. Kulun, bu halin Allah ile arasındaki perde olduğunu bilmesi lazımdır. Eğer kul geçmişin üzüntüsünü, geleceğin endişesini bırakıp, Allah ile beraber olursa perde kalkar ve Allah onun gönlüne tecelli eder. Bu yüzden Allah'ın gönlüne tecelli etmesini isteyen birinin geçmişten de gelecekten de kurtulması gerekir.

Bu nedenle aşk da, âşık da, maşuk da buradadır. Biz bu dünyada rabbimizin huzurundayız ve her an onunla beraberiz; çünkü Allah her an bizimle beraber olup bize şah damarımızdan

daha yakındır,[5] ne yana dönersek dönelim Allah ordadır,[6] hatta Allah dilemedikçe biz dileyemeyiz.[7] Allah ile böylesine bir yakınlık, böylesine bir beraberliğimiz vardır. Her şey buradaysa o zaman bizim de bu yakınlığı burada kazanmamız gerekir. Öbür tarafta böyle bir kazanma imkânımız yoktur. Eğer gelecekten ve geçmişten kurtulmaz, bu perdeyi aradan kaldırmazsak rabbimizi bulmamız ve onunla olmamız asla mümkün olmaz.

Allah bizi hangi imtihana tabi tutarsa tutsun mutlaka o imtihanın içinde yüzlerce imtihan vardır. Allah bizi imtihana tabi tutarken bizimle beraber olan, bizi tanıyan herkesi de aynı şekilde bizimle beraber imtihana tabi tutar. Mesele okumaktır; kendimizi, Allah'ın bize olan muamelesini, bizi tabi tuttuğu imtihanı okumaktır. Eğer imtihanı okursak anlarız; ama bunun için de gözümüzü, gönlümüzü kullanmamız, anlamaya ve okumaya çalışmamız gerekir. Böyle olmazsa kendimizi küçücük bir imtihan karşısında satmış oluruz. Dolayısıyla Allah'ın bize verdiği değeri, kıymeti, şerefi bir anda yok saymış, rabbimizi görmezden gelmiş, kendimizi satmış, kulluğumuzu kabul etmemiş oluruz.

İnsan; bakıştan, kulluktan, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhtan, sevmekten ibarettir. İnsan gördüğünü sever; yani neye bakarsa, gönlünü neye yönlendirirse onu sever. İnsan, ete, kemiğe ve toprağa takılırsa kendi gönlünden mahrum kalır ve bir avuç toprağa, kısacık dünya hayatına kendini satar; ama insan kendi gönlüne tecelli eden rabbine yönelir, kendisine kendisinden, şah damarından daha yakın olan rabbine kendi kendisinde dönerse Allah ile beraber olur. Allah ile beraber olunca da Allah'a yakın, Allah'ın nuru, Allah'a halife ve ayna olur dolayısıyla Hz. İnsan olur.

Allah, kulu ile beraberdir; ama kul, Allah ile beraber olmayı

[5] Kaf /16
[6] Bakara /115
[7] İnsan /30

tercih etmediği için onunla beraber olamıyor. Allah, kuluna şah damarından daha yakındır; ama kul bu yakınlığı yok sayıp, ondan kaçtığı, uzaklaştığı için Allah'a yakın olamıyor. Bu yüzden; “bilmedim, anlamadım” demek yerine suçu kendimizde aramamız gerekir.

Bir tası denize daldırdığımızda o tas hacmi kadar su alır. Bunun için denizi, deryayı suçlamak doğru değildir. Peki, kimi suçlamamız gerekir?

Kendi kabımızı; yani kendi gönlümüzü suçlamamız gerekir. Biz bu deryayı; yani Allah’ın tecellisini almak istemediğimizden dolayı gönlümüzü genişletemiyoruz.

Peki, gönül nasıl genişler?

Gönlün işi sevmektir dolayısıyla gönül, sevgi ile, aşk ile genişler. Sevgiden, aşktan başka hiçbir şey gönlü genişletmez. Önce Allah'ı seversin, sonra Allah için birini seversin, sonra o biri için başkalarını seversin, sonra o başkaları için de bir daha birilerini seversin, böyle olunca gönül genişlemeye başlar. Mürşid zaten bunun için lazımdır.

Bir mürşide tabi olunca önce mürşidini Allah için seversin, sonra onunla beraber olanları, sonra o beraber olanların yakınlarını, sonra yakınlarının beraber olduklarını, sonra bütün ümmeti, Müslümanları, insanları, daha sonra ise bütün kâinatı, bütün varlığı seversin. İşte gönül böyle sevdikçe genişlemeye başlar. Gönlün böyle genişleyip sevgiye yer açacak ki başkalarını sevebilesin. Yalnız severken Allah adına sevmen gerekir; çünkü bütün varlığı o yaratmıştır.

Rivayete göre; Mecnun, çöplüğün üzerinde bulduğu uyuz bir köpek yavrusunu kucağına alıp sever. Onu gören biri;

-Seviyorduysan bari doğru dürüst bir köpek sevseydin, niye bu uyuz köpeği seviyorsun, diye ona sorar.

Mecnun ise;

-Sen anlamazsın! Bu, Leyla'nın köyünün köpeğidir. Onun için bunu seviyorum. Bu başka köpeklere benzemez, diye cevap verir.

Mecnun, Leyla'nın köyünün köpeğini Leyla'dan dolayı seviyor, bu durumda insan da Allah için sevilmez mi! Eğer biri Allah'ı sevdiğini, âşık olduğunu iddia ediyorsa insanı sevmesi gerekmez mi! Allah'ın sevdiği, sevdiği için yarattığı insan hiç sevilmez mi! Allah, insanı sevdiği için mahlûkatı yaratmış ve mahlûkatı onun hizmetine vermiştir. Bu durumda insan sevilmez mi, bir insanın Allah katındaki kıymeti ve değeri bir uyuz köpek kadar yok mudur!

Kendimize bir bakalım, birini seversek onun köpeğini de severiz. Sevdiğimizin köpeği bize havlasa bile sahibi incinir diye ona taş atamayız. Sahibi sevdiğimiz biri ya, incinmesin diye köpeğin havlamasına katlanırız. Bu yüzden aşk fedakârlık gerektirir. Bakışımız bozuk olursa hakikati görmekten mahrum kalırız. Güle bakarsak gönlümüz gül bahçesi, dikene bakarsak dikenlik olur. İnsana bakarken onun güzel tarafına bakarsak insanı severiz. Böyle bir bakışla baktığımızda gönlümüz gül bahçesi, sevgi bahçesi, hikmet bahçesi olur. Eğer insana bakarken güle değil de dikene bakarsak gönlümüz dikenlik olur.

Mesele, bizim neye baktığımızdır, insanda gül de vardır diken de. Ya güle bakarız, gönlümüz gül bahçesi olur, ya dikene bakarız, gönlümüz dikenlik olur. Onun için gönlü dikenlik olanlar güldeki dikene bakıp; "şurda diken var" derler; yani insanlarda hata ararlar ve onlara bakar bakmaz; "şunun şu yanlışı var, şunun şu eksiği var" derler. İyi de ortada bir gül var, onu niye

görmüyorsun! Gülün dikeni var diye yanlışlık gülde değildir, zaten gül dikensiz olmaz; yanlışlık insanın, dikene bakışında, gülü görmeyişindedir. Herkesin kendine bakıp bunu anlamaya çalışması gerekir.

Mesele; Allah ile bakabilmektir. Allah ile bakınca bütün varlıkta El Esmau'l Husna'yı görürüz. Öyle değil mi! Bir sevdiğimiz bir kalabalık içinde olsa ve o kalabalık içinde sevdiğimizin sadece kolu görünse o kadar kalabalığı görmez, sadece onun kolunu görür, sadece oraya bakar, oraya odaklanırız. Niye? -Çünkü sevdiğimizin kolu görünmüştür.

İnsan baştan sona kirlenmiş olsa bile mutlaka onun üzerinde fıtratından kalma bir güzelliği; yani Allah'ın bir güzelliği vardır. Niye sevdiğini görmek istemiyorsun, hani Allah'a âşıktın! Bakınca niye ondaki bir parça güzelliği değil de dikenleri görüyorsun! Sen bu bakışla Allah'a âşık olamazsın, âşıklık bu değildir! Sen kulluğu kabul etmemiş, kendini kabul etmişsin. "Bana göre" diyor, "Allah'a göre" demiyorsun, kâinata bakınca da Allah ile bakmıyorsun. Allah ile bakmayanlar, hakikati göremez. Zaten öylelerine âşık da denmez.

Âşık; maşukuyla bakan, baktığı yerde maşukunu gören, hatta kendinde maşukundan başkasını görmeyendir, iman budur.

İnsan ne kadar kibirlenirse kibirlensin, kendini ne kadar büyük görürse görsün, kendini ne kadar bir şey zannederse zannetsin, onun sığacağı sadece bir kefen ve bir mezardır. Hal böyleyken neyinle kibirleniyor, neyinle büyükleniyorsun! Sonuçta seni bir kefenin içine koyup, sonra iki metrelik bir çukur kazıp o çukura gömecekler. Senin büyüklüğünden ne çıkar, senin ne büyüklüğün vardır! Niye rabbine karşı kibirleniyor, rabbine teslim olamıyor, ona âşık olamıyorsun! Niye kendini sevmekten rabbini sevmeye fırsat bulamıyorsun!

Bakarken gülü görmek isteyenler gülü görür, dikeni görmek isteyenler de dikeni görür. Gülü görenlerin gönlü gül bahçesi, dikeni görenlerin gönlü de dikenlik olur.

Her şey burada, dünyadadır demiştik; yani aşk da, âşık da, maşuk da buradadır. Aşk, âşıklık; tevhid demektir. Tevhid, vahdet; Allah'ın vahid ve ehad olarak tecellisine mazhar olmak demektir. Vahid demek; sıfatlarında bir olan, ehad ise; zatında bir olan demektir. O halde âşıklık bir de zatında ve sıfatında bir olanı, birliği görmek, tevhitte, vahdette olmak; yani bütün varlıkta Allah'ın güzelliğini, kudretini, işini, muamelesini, imtihanı ve kazanma imkânını görmek demektir.

Herkesin hayat filmini oynadığını sohbetimizin başlarında söylemiştim. Allah herkesin hayat filminin Kıyamet günü eline verilmesiyle ilgili olarak ayeti kerimede **"o, onun boynunda asılıdır"**[8] buyurur.

Bu hayat filmi baştan sona bir aşk filmidir hem de kişinin neyi sevdiğini, neyin peşinden koştuğunu, hayatını neyin uğrunda harcayıp kurban ettiğini konu alan bir aşk filmidir. Kul, ya Allah'a ya da başka bir şeye âşıktır. Kul neye âşıksa onun filminin konusu da odur; çünkü bu sonuçta baştan sona bir aşk, bir çaba, bir gayret, bir fedakârlık ve hayatını harcama filmidir. Bu hayat filminin başrolünde de elbette kişinin kendisi vardır.

Eğer bir kul bu hayatta muhatabının, maşukunun Allah olduğunu bilir, her anda onun sevgisini kazanmak için çaba, gayret sarf ederse; yani o hayat kitabında, hayat filminde kulluğunu yaparsa kendisinin âşık, rabbinin de maşuk olduğunu bilir ve Allah'ı bulur. Böyle bir durumda kul her ne yaparsa yapsın rabbinin peşinden koşar ve bunu görür. İnsanın, rabbini sevip onun peşinden koşmasından başka bir seçeneği de yoktur.

[8] İsrâ /13

Âşığın rabbi; ya maşuk olan rabbi, ya kendisine rab edindiği biri ya da rab edindiği bir şeydir. Kulun rab edindiği şey dünya, mevki-makam, para-pul veya herhangi bir insan da olabilir. Allah sonuç itibariyle, kuluna bütün aşkların mecazi olduğunu, fani olduğunu gösterip tattırır ve "senin maşukun benim" der; ama görmek istemeyenden daha kör, işitmek istemeyenden daha sağır, anlamak istemeyenden daha gönülsüz, daha ölü kimse de yoktur.

Tevhid, vahdet, birlik olmadan, her şeyi bir görmeden aşk, âşıklık bulunmaz; yani her şeyi Allah'a ait ve Allah'ın bir muamelesi olarak görmeden aşk da bulunmaz, âşıklık da bulunmaz.

Eğer rabbimizi kendisini tanıttığı gibi tanırsak "Allah" dediğimizde gerçek manada rabbimizi, âlemlerin rabbini kastetmiş oluruz; ama tanımazsak "Allah" dediğimizde kendi putumuzu kastetmiş oluruz. Eğer Allah'ı tanımazsak "Allah" dediğimizde neyi kastettiğimizi de bilmeyiz. Allah'ı tanımak, bildiğimiz, hayal ettiğimiz kadarıyla değildir! Onun için Allah'ın isimlerini; yani El Esmau'l Husna'yı herkesin inceden inceye anlaması, üzerinde tefekkür etmesi gerekir ki rabbini tanıyıp anlayabilsin; çünkü kul, rabbini anlar ve tanırsa rabbine âşık olur.

Herhangi bir şeyi ucuza alırsak onu kesinlikle ucuza satarız. Ucuza alınan şey ucuza satılır; yani üç kuruşa aldığın şeyi beş kuruşa satarsın. Allah'a âşıklığı anlamak için bunu söyledim. Eğer senin alacağın şey Hz. İnsan olmaksa, Allah'ın rızası, dostluğu ve cemaliyse bu çok pahalı bir şey olmalıdır. Tabi, önce bunun bedelini ödemeyi kabul etmen gerekir. Bunun bedeli tek kelimeyle; canı vermek, feda etmektir. Canını feda etmenin yanında bir de Allah'ın karşısında hiçbir arzu ve istekte bulunmamak, fikir beyan etmemek ve "ben" demeyip "Allah" demektir.

Allah'ın cemalinin müşahedesinin karşılığı aşktır, sevmektir, sevip yanmaktır, yanarken de feryat etmemektir. Bir de yanarken varlığından kurtulduğunu bilmek, maşukunun varlığıyla var olduğunu tatmaktır.

Bizim kendi kendimize; "ben yandım, yanıyorum" dememiz Allah'ı sevip yanmamız için bir ölçü değildir. Elbette ki bunun bir ölçüsü vardır ve kul bunu anlar, anlamalıdır, zaten anlamazsa olmaz. Kul ne zaman kendisinde maşukundan başkasının kalmadığını, maşukunun isteğinin kendi isteği olduğunu görür, maşuku ona nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun itiraz etmeden, gönlünde bir ağırlık hissetmeden o muameleyi aşkla ve muhabbetle kabul ederse o zaman gerçekten âşık bir kul oldu demektir. Yok, kul hâlâ kendini rabbinden ayrı görüp benliğiyle; "ben şunu şöyle istiyorum, bunu böyle istiyorum" derse kesinlikle bu kul aşktan, âşıklıktan söz etmemeli ve bunun aşk olmadığını anlamalıdır. Allah, onu kendine davet ederken ona kenarından ve köşesinden bir şeyler tattırıyorsa ona "gel" dediği içindir, kul hakiki aşka, hakikate gelsin diyedir. Yoksa Allah ona kenarından, köşesinden bir şey tattırmış diye o hakiki âşık değildir. Hakiki âşık olmak için benliğin yanması, kulda maşukundan başka bir şeyin kalmaması gerekir. Bu yüzden kul, Allah'ın kendisine ikram edip tattırdıklarıyla hakiki aşkı kazanabilir.

Hayat; baştan sona imtihan, baştan sona âşıkla maşuk arasındaki münasebet ve âşığın aşk olması, mâşuğunu kazanması için bir vesiledir.

Herkes kendine göre "ben yeterince imtihana tabi tutuldum" diyebilir; ama bunun için rabbimiz bize Kur'an'dan örnekler sunmuştur. Eğer hakkı söyleyip Allah'a davet ederken, "lâ ilâhe illallah" derken, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e müşrikler tarafından yapılmış olan muameleler gibi; taşlanmamışsak, yüzümüze tükürülmemişse, secdedeyken bir hayvanın işkembesi

başımızın üzerine boşaltılmamışsa, sevdiklerimizden, yakınlarımızdan küfür ve hakaret işitmemişsek, yerimizden sürülmemiş, günlerce aç kalmamışsak, bizi öldürmeye yeltenilmemiş ve ateşe atmaya kalkışılmamışsa imtihanımız bitmemiş, demektir. Ateşe atılırken bu ateşin ille de zahiri ateş olması gerekmez. Hayatta başımıza gelen bütün sıkıntı ve belalar birer manevi ateştir.

Niye acele ediyorsun bu kadar! İmtihan devam ediyor, bekle! Sen âşık olduğunu söylediysen bunu bekle, daha çok imtihan var! Ne görmüşsün sen, gördüklerine, yaşadıklarına imtihan mı diyorsun! Az önce saydıklarımı yaşamadıysan bil ki imtihanın daha bitmemiş, devam ediyordur. Eğer; "ben yoruldum, bundan fazlasını yapamam" dediysen kenara çekil ve "ben kulum" deme! Niye "ben kulum" diyorsun ki! "Ben kulluğu kabul etmiyorum, ben de ilahım" de, işin içinden çık; çünkü kul demek âşık demektir.

Allah, kulunu imtihana tabi tutarken bazen belalar yağmur gibi yağar ve bu belalar her taraftan gelebilir. İnsanın bu belalara maruz kalması ne demektir, bu durumda insanın anlaması gereken şey nedir?

Bir insan belaya maruz kalmışsa bu; Allah onun duasını kabul edecek demektir. Belalar böyle sağanak sağanak geldiğinde, o kişi de belalara sabredip içinden çıkamadığı zaman duasının kabul vakti gelmiştir ve Allah onun için çok farklı bir çığır açacak demektir. Böyle bir durumda kulun yapması gereken şey dua etmektir; çünkü Allah, kulundan dua edip istemesini ister ve "haydi kulum iste" der.

Sıkıntı ister bir memlekette, ister insanın gönlünde, isterse de ailesinde olsun yeryüzünde insana ait ne kadar sorun ve sıkıntı varsa hepsi sevgisizlikten, tahammülsüzlükten, hoşgörüsüzlükten

kaynaklanır. Bu sıkıntıların çaresi, ilacı; sevmek ve hoşgörülü olmaktır. Eğer sever ve hoşgörülü olursak ne kendi gönlümüzde ne ailemizde ne de yeryüzünde bir sorun ve bir sıkıntı kalmaz; çünkü dünya da ahiret de Allah'ındır.[9]

Bu yüzden küsmek, darılmak yerine hatta küsüp darılmaya bahane aramak yerine sevmeye çalışmamız, sevmek ve hoş görmek için çareler, bahaneler aramaya çalışmamız gerekir; ama dikene bakanlar gülü göremez. İnsanın kalbi bir bahçe gibidir ve kalbine neyi ekerse o yeşerir. Biri kalbine gülü dikerse kalbinde gül, dikeni dikerse diken yeşerir. Sadece dikeni görenler gönül bahçesine dikeni dikmiş olur ve bakarken de dikenden başka bir şey göremez. Böyleleri dikene bakınca gülü göremez; çünkü baktıkları yerde gül yoktur.

Sabır olmadan, mücadele olmadan, fedakârlık yapılmadan, çaba ve gayret sarf edilmeden hiçbir şekilde savaş kazanılmaz. Biri nefsine ve şeytana karşı savaşı kazanırsa bunun sonucunda rabbini kazanır, savaşı kaybederse de rabbini kaybeder. Hiç şimdiye kadar savaşta savaşmadan, sabretmeden savaşın kazanıldığı görülmüş müdür? -Elbette ki görülmemiştir. Yatarak, hayal ederek, düşünerek kimse bir şey kazanamaz. Kazanmak istiyorsan savaşman ve savaşırken de sabırlı olman lazım. Nefsinle de, dünyayla da, şeytanla da savaşırken hem savaşman hem de sabırlı olman lazım ki kazanabilesin, yoksa kazanman mümkün olmaz.

Mesela; “muhabbetim yok ya da muhabbetim gitti” diyenler vardır. Bu muhabbet nedir ki böyle gelip gitsin! Muhabbet gelip giden bir şey midir ki; “muhabbetim kalmadı, muhabbetim gitti” diyorsun. Muhabbet kendiliğinden gelen bir şey değildir. Allah muhabbeti verir; ama sen onu saçıp savurursan

[9] Necm /25

onu kaybetmiş olursun. Rabbinden, sevdiğinden, maşukundan başka tarafa dönersen muhabbeti saçıp savurursun, bu yüzden de o muhabbeti kaybedersin.

Muhabbeti kaybetmemek için yapman gereken şey nedir?

Nasıl ki ateşin sürekli yanması, harlanması için ateşe odun atman gerekiyorsa, Allah'a olan aşkının muhabbetinin, harlanması için de kendi odunluğundan o ateşe atman lazım; yani odun gibi olan tarafını o ateşe atman lazım ki o ateş harlansın, alevlensin. Bu nedenle Allah'a olan aşkının devam etmesi için ateşe odun atar gibi bir şeyler feda etmen, kurban etmen gerekir.

Allah ayeti kerimede; **"müşrikler necistir"**[10] buyurur. Necis olan müşrikin dışı değil içidir. Eğer birinin içinde şirk varsa; yani biri Allah'a şirk koşuyorsa, onda herhangi birinin, herhangi bir şeyin sevgisi Allah'ın sevgisinin önündeyse o pisliktir, şirk ehlidir. Bunu Allah söylüyor. Bu yüzden kulun kendini bu şirkten temizlemesi, rabbinin önüne ne geçiyorsa onu silmesi ve arkaya alması gerekir.

Bir de münafıktan özür kabul edilmez; çünkü münafığın özrü dilindedir. Münafık, kalbiyle Allah'tan özür dilemez, diliyle özür diler; ama dilinin söylediğini kalbi tasdik etmez. O halde kulun münafık olmaması için dilinin söylediğini kalbinin tasdik etmesi gerekir.

Eğer biri gerçekten aşkı bilir, hakiki aşkın ne olduğunu anlarsa her şeye, bütün varlığa hürmetle ve sevgiyle bakar. Böyle biri taşa bakarken bile; "bu, rabbini hamd ile tesbih ediyor, bu benim rabbimi tesbih ediyor, hem de hamd ile tesbih ediyor, bu taş tevazu göstermek için Allah'ın haşyetinden dağdan aşağı

[10] Tevbe /28

yuvarlanıyor”[11] deyip öyle bakar. Böyle biri bir damla suya bakarken de, göğe bakarken de böyle bakar. Kısacası her şeye, bütün varlığa hürmetle, sevgiyle ve muhabbetle bakar. Elbette ki kulun rabbinin hatırına önce kendisine sevgiyle ve hürmetle bakması, rabbinin ismiyle, rabbinin adına önce kendisini okuması gerekir.

Nasıl ki Ay gökteki yıldızlar içinde parlıyorsa biri de Allah’a âşıksa yeryüzünde yüzlerce insanın arasında da Ay gibi parlar ve öyle görünür. Bu onun halinden, ahlakından, konuşmasından ve tavrından belli olur.

Aşk; insanı tezkiye eder, terbiye eder, temizler, saf Hz. İnsan yapar.

Allah hepimizi Hz. İnsan olanlardan, gerçek manada aşkı anlayanlardan, âşıklardan eylesin! Allah'ın sevdiği, maşukunu bilen, hayatını maşuku yolunda kurban eden âşıklardan eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

[11] Bakara /74

Âşk Âşık Maşuk

4.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber aşkı, âşığı ve maşuğu anlamaya çalışıyorduk. Yeryüzünde yaratılmış her ne varsa Allah onu mutlaka kitabında beyan etmiş ve öğretmiştir. Kul her ne yaparsa yapsın, hangi duyguya sahip olursa olsun, Allah'ın ondan nasıl söz ettiğini, onu nasıl anlattığını mutlaka rabbinin kitabına bakıp Allah'tan öğrenmelidir, yoksa kendi kendine bir hayale kapılıp bir hayalin peşinden gider. Böyle yaparsa kendi kendini kandırır, sonra kıyamette bu yaptığına pişman olur ve pişmanlık da orada fayda vermez.

Allah, Kıyamet günü bütün insanların, özellikle kaybedenlerin pişman olduğunu ayetlerinde beyan etmiştir.[1] Pişman olmamak için her şeyi Allah'tan öğrenerek gereğini yerine getirip Allah'a layıkıyla bir kul, bir âbd olmaya çalışmak lazım ki yarın; "keşke şunu şöyle yapmasaydım, keşke şunu şöyle söylemeseydim, keşke şunu şöyle düşünmeseydim" demeyelim. Zaten biri "keşke" dediğinde işi bilmediğini ve anlamadığını ikrar etmiş olur; çünkü anlasaydı "keşke" demezdi.

Allah'ın mutlaka insan üzerinde bir muradı vardır. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; "**yerde, gökte (ve ikisi arasında) her ne varsa hepsini insanın hizmetine verdim (hepsini insana boyun eğdirdim, itaat ettirdim)"**[2] buyurur. Allah; yerde, gökte ve ikisi arasındaki bütün varlığı insan için, insanı da kendisine âbd olması için yaratmıştır.

[1] Zuhrûf /39, Meryem /39
[2] Lokman /20

Âbd olmak; sevmek, âşık olmak, sevdiğinin peşinden sürüklenmek ve koşmak demektir. Bunun için de biri iki görmemek gerekir. Bütün varlığı tevhit ve vahdet halinde görmek lazım ki âbd olabilelim; çünkü kâinatta her ne varsa o, bütünüyle Allah'ındır, Allah'a aittir.

Bu nedenle Allah'a ait olan herhangi bir şey hakkında Allah'ın verdiği hükümden başka hüküm vermek küfürdür; yani Allah'ın verdiği hükmü görmeyip hakikati örtmektir. İnsan önce kendisine bakıp kendisini anlamaya, tanımaya çalışmalı, kendi kendine küfretmemeli, kendi kendisinin kâfiri olmamalıdır; yani kendini örtmemelidir. Allah, onu her nereye koymuşsa orda durmalıdır. Eğer insan, Allah'ın kendisini koyduğu yerde dururs a Allah'ın muradına uygun hareket eder, düşünür ve gereğini yapar, durmazsa kendi kendisini inkâr eder, kendi kendisinin kâfiri olur.

Allah, insanı yeryüzüne halife olsun, kendi güzelliğini üzerinde göstersin, kendisine ayna olsun, Hz. İnsan olsun diye göndermiş ve Hz. İnsan olarak bu Hz. İnsanlığını korumayı emretmiştir. Hiç kimsenin Allah'a vereceği herhangi bir şeyi yoktur ve olamaz; yani kulun yaptığı hiçbir şey Allah'ın kudretinden bir şey arttırmaz veya eksiltmez; ama Allah'ın, insanı yaratırken üzerinde bir muradı vardır.

Peki, Allah'ın insan üzerindeki muradı nedir?

Kendisine ayna olmasıdır. Allah'a ayna olabilmek için de tertemiz olmak gerekir. İnsan kendi nefsinden kurtulmadıkça, Allah'ın güzelliği onun üzerinde tecelli etmedikçe Allah'a ayna ve halife olamaz ve Allah'ın muradı onun üzerinde gerçekleşmez.

Allah, kulunu huzuruna alıp; "neyle geldin, ne getirdin" diye sorduğunda kulun vereceği cevap; "sen hiçbir şeye muhtaç değilsin ya rabbi! Sen samedsin, hiçbir şeye muhtaç olmayan, her şeyin ve herkesin kendisine muhtaç olduğu zatsın ya rabbi! Sana

hiçliğimi ve yokluğumu getirdim. Öyle bir hiç oldum, öyle bir yok oldum ki sana ayna oldum. Bende senin güzelliğinden başka, bende senden başka bir şey yoktur ya rabbi" olursa o kul; Allah'a dost, Allah'a yakın, Allah'a ayna ve halife olmuş olur. Yoksa dağ gibi nefsiyle Allah adına hüküm verip, Allah'ın isimlerine sahip çıkarak; "ben şöyleyim, ben böyleyim, ben şöyle yaptım, ben böyle yaptım" deyip etrafına hezeyanlar savuruyorsa o, Allah'ı ve kendini bilemez, tanıyamaz, anlayamaz.

Allah ayeti kerimede; **"(Kıyamet günü) ancak nefsini tezkiye etmiş olarak gelenler kurtuluşa (saadete) erer"**[3] buyurur. Yani nefsini tezkiye etmiş olarak, temizlenmiş olarak, nefsinden kurtulmuş olarak, selim bir kalp ile, selamete ermiş bir kalp ile, selam olan Allah'a vasıl olmuş bir kalp ile gelenler kurtuluşa erer dedi Allah. Bir de kendisi ve onunla beraber olanların selamette olduğu, her şeyin onun elinden, dilinden ve gönlünden selamette olduğu kimseler kurtuluşa erer, buyurdu.

Allah'ın, kitabında beyan etmediği hiçbir şey yoktur, dedik; çünkü Allah ayeti kerimede; **"ne yaş ne kuru, bu kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık"**[4] buyurur. Ne diri ne ölü; yani ne canlı, ne ölü, ne aşikâr olan, ne de gizli olan, ne kendini bilen, ne de bilmeyen her ne varsa hepsini bu kitapta size vahyettik, buyurur.

Daha önce Allah'ın kendisini sevdiği için ve kendisine ayna olsun diye insanı aşktan yarattığını izah etmeye çalışmıştık. Şimdi de Allah'ın kitabına bakınca insanın nasıl bir âşık olduğunu, nasıl âşık olması ve bu aşkı üzerinde nasıl göstermesi gerektiğini anlamaya çalışacağız inşallah!

Allah'ın ilk indirdiği ayetler Alak Suresi'ndedir. Allah, ayetlerini indirmeye başlar başlamaz aşkı; yani insanın Allah'a âbd

[3] Şems /9
[4] En'âm /38, 59

olması, sevmesi, âşık olmasını anlatır. İlk tam olarak inen sure ise Fatiha Suresi'dir. Allah Fatiha Suresi'nde baştan sona aşkı, muhabbeti ve âbdiyeti anlatır. Allah, Kur'an'ın özü ve özeti olduğu için ilk olarak Fatiha'yı anlattıktan sonra Muddessir Suresi'ni anlatır.

Allah, Muddessir Suresi'nin ilk ayetlerinde; **Yâ eyyuhâl muddessir, kum fe enzir:**[5] "Ey örtünen, kalk ve inzar et" buyurur. Allah bu ayette "ey örtünen" derken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üstüne attığı örtüyle örtünmesini kastetmemiştir. "Ey örtünen" derken; yani ey kendini gizleyen, ey imanını gizleyen, ey güzelliğini gizleyen sen azim bir ahlak üzeresin, kalk ve inzar et, buyurmuştur. Kalk uyar, kalk sana indirilen vahyi nazara sun, kendini göster; yani kulluğunu göster, güzelliğini göster, benim güzelliğimi kendi üzerinde göster, demiştir. Bu, "inzar et" demektir.

Şimdi de hep beraber Alak Suresi'ni anlamaya çalışalım.

Allah ilk indirdiği ayette; **İkra' bismi rabbikellezî halak:**[6] "Seni yaratan rabbinin ismi ile oku!" buyurur. Oku demek; bak ve anla, gör ve anla, düşün, tefekkür et ve anla, demektir. Allah bu ayetle başta Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i onun nezdinde ise bütün kullarını düşünmeye, tefekkür etmeye, bütün varlığı görmeye davet eder. Eğer Allah "oku" demişse peşinden neyi okumamız gerektiğini de beyan etmiştir. Bu beyan, tam olarak inen ilk sure olan Fatiha Suresi'dir; yani Allah Fatiha Suresi'yle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "kalk, sana neyi okuyacağını öğreteceğiz, okuman gereken Kur'an'ın özü, bütünü olan Fatiha'dır" demiştir. Yoksa kulun, insanları Allah'a davet etmesi mümkün değildir; çünkü parçalarla davet yapılmaz. Önce bütünle davet edilir sonra o bütün, parçalarla parça parça öğretilir. Bu

[5] Muddessir /1-2
[6] Alak /1

yüzden önce Fatiha'yı okumamız ve onunla davet etmemiz lazım.

İkra' bismi rabbikellezî halak: "Seni yaratan rabbinin ismiyle oku." Rabbinle beraber, rabbinin sana öğrettiği gibi oku. Peki, Allah bu ayetle neyi okumamızı istemiştir; çünkü ayet ilk defa indiği için okuyacağımız bir Kur'an yoktur. O halde Allah'ın bize öğretip de okumamızı istediği şey nedir?

Allah bizi yaratırken bize âbd olmayı öğretmiştir. Bu yüzden "ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabına bütün ruhlar; **Kâlû belâ, şehidnâ:**[7] "Evet, ya rabbi (sen bizim rabbimizsin)! Biz buna şahidiz" demiş ve rabbimizin cemalini müşahede etmiştik.

Allah bize "oku" derken; "oku, Allah'ı hatırla, onun ismiyle, onunla onu anlat, onunla onu oku, onunla onu gör, bak, o senin rabbindir" demiştir. **İkra' bismi rabbikellezî halak:** "Seni yaratan rabbinin ismiyle oku (kendi rabbinin ismiyle oku)." Yani okumaya, anlamaya, görmeye önce kendinden başla ve kendini gör. Oku ki senin rabbin bütün varlığı yaratandır, o bütün varlığın rabbidir, dedi Allah. Eğer okursan "elhamdulillâhi rabbil âlemin" deyip hamd edersin. Bu yüzden "İkra bismi rabbikellezi halak" ayeti aynı zamanda "elhamdulillâhi rabbil âlemin" ayetinin karşılığıdır.

Halakal insâne min alak:[8] "Ki o, insanı alakadan, alaktan yarattı." Allah bir kelimeyi kullandığında o kelimenin ifade ettiği bütün manaları bir anda hepsiyle beraber anlamak gerekir.

Alak; tutunan, yapışkan, yapışıp bırakmayan anlamına gelir. Alak (nutfe), ana rahmine düştüğünde sadece rahimde durmaz, insan olsun, beşer olsun diye ana rahmine doğru yolculuk yapar ve bu yolculuğu yaptığında da ana rahmine sarılır, yapışır, onu bırakmaz.

[7] Araf /172
[8] Alak /2

İnsan, sarılan bir varlıktır; yani insan olmak için çaba ve gayret sarf eden bir varlıktır. Allah, insanı bu vasıfta, bu fıtratta; yani sarılan, çaba ve gayret sarf eden bir varlık olarak yaratmıştır. Alak; Allah'ın, insanı zahiri olarak bu vasıfta yaratması demektir. Aynı zamanda Arapçada kelimenin bütün manası ortaya çıksın diye o kelimeyi iştikaka tutmak vardır. Bu metotla kelimenin harflerinin yeri değiştirildiğinde öz itibariyle manası neyse bulunan bütün kelimeler o manayı ifade eder.

Şimdi hep beraber alak kelimesinin iştikaka tabi tutulduğunda çıkan manalarını anlayalım;

Lika; kavuşmak, kavuşmak için sarılan ve tutunan demektir. Allah, insanın hem maddi hem de manevi özelliğini beraber anlatır. Zahiri olarak embriyo ana rahmine yapışıp beşer olmak için yarışır. İnsan da manevi olarak rabbine tutunur. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"Allah'a (rabbinize) sarılın"**[9] buyurur; yani rabbinizin sevgisine, yakınlığına sarılın. Kul, rabbine mülaki olmak, rabbine kavuşmak, rabbinin huzuruna çıkmak için sarılır. Lika, bu demektir.

Alak kelimesini iştikaka tabi tuttuğumuzda aynı şekilde "**kelam"** ve "**kalem"** manasına geldiğini görürüz. Bu da; konuşan, aşkını beyan eden, derdini ve tutunduğunu anlatan, tutunduğunu bir de üzerinde gösteren demektir.

"Alak" kelimesi **"kal'a"** manasına da gelir. Kal'a; kale gibi sağlam demektir. Allah, insanı kale gibi sağlam ve yıkılmaz olarak yaratmıştır. Yeter ki insan kendini yıktırmasın, kendisinden bir bölümü yıkıp şeytana kapıyı açtırmasın. İnsan kendisini yıktırmazsa şeytan oraya yol bulamaz ve gücü de buna yetmez. İşte Allah, insanı böylesine sağlam yaratmıştır.

[9] Hacc /78

Bir de Allah, Alak Suresi'nde insanın özelliğini anlatmıştır. **İkra' ve rabbukel ekrem:**[10] "Oku ki senin rabbin ekremdir." Senin rabbin kerem ve ikram sahibi olup insanı mükerrem kılmıştır. Bu ayeti diğer ayetlerle beraber anlamamız gerekir. Rabbin kerem sahibidir; yani rabbin, insanı mükerrem ve şerefli kılmıştır.

Allah ikram ederse insana neyi ikram eder?

Kendinden El Esmau'l Husna'sını, isimlerini, güzelliğini ikram eder. Allah, varlığından insana hayat verip, bütün ikramları insana yaparak onu bütün ikramlara layık görmüş ve layık kılmıştır. Allah'ın kendisine ikram ettiklerini kendi üzerinde göstersin diye bütün varlığı insanın hizmetine vermiş ve Allah'ın kendisine verdiği emaneti taşıyabilsin diye de insanı güçlü kılarak bu emaneti taşıyabilecek vasıfta yaratmıştır.

Eğer insan kendini sadece etten ve çamurdan bir varlık olarak görürse rabbinin keremini üzerinde taşıyamaz, nail olduğu ikramları kendi nefis mağarasına gömer. Bu nedenle insan, Allah'ın kendisine verdiği bu güzelliği üzerinde taşımalı ve göstermelidir.

Ellezî alleme bil kalem:[11] "Ki o, kalemle talim ettirdi." Kalem; yazan şey anlamına gelir. Bir şeyi düşünüp hafızamıza kaydettiğimizde onu hafızamıza yazdık demektir. İki türlü yazmak vardır; bir, zahiri olarak kalemle yazmak, talim etmek bir de manevi olarak gönül kalemiyle yazmaktır. Allah, insanın gönlüne kudret kalemiyle yazar.

Peki, Allah kudret kalemiyle insanın gönlüne ne yazar?

Güzelliğini, El Esmau'l Husna'sını yazar. Allah, insana kalemle talim ettirerek ona yazmayı öğretir; yani insanı

[10] Alak /3
[11] Alak /4

yetiştirmeyi, kendisi gibi birini yetiştirip eğitmeyi öğretir. İnsan kendi kendine öğrenmez, muallim olmaz. Allah önce insana talim ettirir, sonra insan da birilerine talim ettirir ve öğretir. Bu yüzden insanlar birbirinden öğrenerek birbirinden talim görür ve muallim olur.

Allemel insâne mâ lem ya'lem:[12] "İnsana bilmediklerini talim ettirdi." Zaten insan hiçbir şey bilmez, her şeyi ona öğreten Allah'tır. Dolayısıyla insan bütün hayatı boyunca öğreneceğini Allah'tan öğrenmelidir. Eğer insan, Allah'tan değil de şeytandan, nefsinden, vehminden, hayalinden veya Allah'ın dışında herhangi birilerinden bir şey öğrenmeye kalkışırsa Allah'ın öğrettiğinin üstünü örter; yani Allah'ın vahyine karşı kendini perdeler, vahyin kâfiri olur, vahyin üstünü örter. Zaten kâfir demek; hakikati örten demektir.

Bu yüzden neyi öğrenirsek öğrenelim mutlaka Allah'tan öğrenmemiz ve öğrendiğimizi de vahyin ölçüsüne vurmamız gerekir. Eğer Allah; "bu bilgi doğrudur" demişse o bilgiyi alıp anlamamız; ama "bu bilgi doğru değildir" demişse bu kez de o bilgi kimden ve nerden gelirse gelsin onu reddetmemiz gerekir.

Kellâ innel insâne le yatgâ:[13] "Hayır, insan haddini aşar." Yani; "iş sizin bildiğiniz, anladığınız gibi değil, insan azar" dedi Allah. Peki, insanın azmasının sebebi nedir?

En raâhustagnâ:[14] "Kendini ihtiyaçsız görür." İnsan; "benim, Allah'a, Allah'ın vahyine, öğretmesine, keremine, okutmasına, ismiyle okumama, rabbimi anlamama, tanımama, onun keremine, beni niçin yarattığını anlamama ve onu sevmeme gerek yok. Allah'ı sevmesem de, ona iman etmesem de, onu

[12] Alak /5
[13] Alak /6
[14] Alak /7

öğrenmesem de tanımasam da, onun söylediğini anlamasam da olur, bunlar bana lazım değil, bunlar gereksizdir" dediği için kendini rabbine karşı ihtiyaçsız görür ve azar.

Böyle bir kul kendini rabbine karşı muhtaç görmediği için haddini aşarak rabbine karşı saygısızlık yapar. Bu nedenle insan böyle yapınca da tuğyana; yani şeytanın durumuna düşer; çünkü tuğyan, şeytanın işidir. Tağut; Allah'ın vahyinin dışındaki her şey demektir. Kişi, Allah'ın vahyinden kaçınca tuğyana düşer. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"insan, haktan ayrılınca batıldan başka ne kalır"**[15] buyurur. Çünkü insan, haktan ayrılınca batıla düşer.

Bütün bu anlattıklarımdan ne anlamak gerekir?

Allah, sana önce; "oku, bak, gör ve anla" dedi. Peki, neye bakman gerekir? -Elbette ki kendine, rabbinin sana ikram edişine ve keremine bakman gerekir. Bunları sana rabbin öğretmiş ve talim etmiştir, bunu Allah söylüyor. Öyleyse senin işin; Allah'a âbd olmak, rabbinle beraber olup, rabbinin ismini okumak ve rabbinin ismiyle okumaktır. Eğer böyle olmazsan rabbini yok sayar, kendini ona karşı ihtiyaçsız görür, muhtaç görmezsin dolasıyla tağuta, yanlış tarafa saparsın. Böyle yapma, dedi Allah.

Bir de Allah, **Kellâ:**[16] "Hayır." İş, sizin anladığınız gibi değil buyurdu. Rabbinin adını okumayan onun güzelliğini kendi üzerinde göstermeyen bir kul, kendini rabbine karşı müstağni görür ve; "benim Allah'a ihtiyacım yok, hakikat böyledir" der. Bu yüzden bir şeyi öğreneceksek başkasından, başkalarının söylemesinden değil rabbimizden öğrenmemiz gerekir. Bunun için de önce Fatiha'yı anlamaya çalışmamız lazımdır.

[15] Yûnus /32
[16] Alak /6

Allah, Kur'an'ı tedrici olarak peyderpey indirmiş, inzal etmiştir; ama Kur'an'a özet olacak şekilde ilk sure olarak da Fatiha'yı indirmiştir.

Peki, Kur'an'ın özü, özeti olan Fatiha'yı nasıl anlamamız, bilmemiz, öğrenmemiz gerekir? Bu yüzden şimdi de hep beraber Fatiha'yı anlamaya çalışalım.

Elhamdulillâhi rabbil âlemin:[17] "Hamd (övme ve övülme), âlemlerin rabbi olan Allah içindir (Allah'a aittir)." Her defasında Fatiha'yı anlatırken mutlaka farklı bir tarafını anlatmaya çalışıyoruz. Bu sefer aşkla ilgili olan tarafını anlatmaya çalışacağız inşallah!

Övme ve övülme özel olarak âlemlerin rabbi olan Allah'a aittir, Allah'a mahsustur. Allah'tan başka övgüye layık ve gerçek manada ondan başka bizi övecek kimse de yoktur. Başkalarının övgüsü sahtedir ve hakiki övgü sadece Allah'ın övgüsüdür.

Peki, Allah kimi över?

Peygamberlerini, nebilerini, resullerini, onlarla beraber olanları, iman edenleri, muttakileri, kendisine yakın olanları ve muhsinleri över.

Eğer biri Allah'ın övgüsüne mazhar olursa isterse bütün insanlar onun için başka şeyler söyleyip onu küçümsesin ve yersin, Allah'ın övdüğü kula asla bir zarar veremezler. Sonra onu küçümsemeye çalışan insanların kendileri küçük düşer; çünkü bütün izzet ve bütün şeref Allah'a aittir.[18] Allah o kulu şereflendirip yüceltir, gerisini de aşağı indirip rezil, rüsva eder ve övdüğü kulu yerenlerin övdüklerini de o övdüğü kulun ayağının dibine atar. Bu, Allah'ın değişmez âdetidir.

[17] Fatiha /2
[18] Fatır /10

Evet, övmek ve övülmek Allah'a aittir. Bir şeyi veya birini övebilmek için onu sevmek, beğenmek ve takdir etmek gerekir; yani bir şeyi takdir edemiyor, beğenemiyor, sevemiyorsak ya da bir şey bize göre güzel değilse onu övemeyiz. Demek ki bu durumda övmek sevmekmiş.

Bütün sevgiler Allah'a aittir ve Allah'a gider. Sevmek de Allah'a aittir. Allah'ın sevgisi hak ve gerçektir, geriye kalan bütün sevgiler ise fani, geçici ve mecazidir. Hakiki olan sevgi sadece Allah'ın sevgisidir. Allah bütün âlemlerin rabbi olduğu için sevmeye ve sevilmeye layık olan da sadece Allah'tır.

Âlem demek bütün varlıklar demektir. Âlem sadece gezegenler ve galaksiler demek değildir. Atom da, dünya da aynı zamanda bir âlemdir. Kelimenin anlam itibarıyla manası böyledir. Nasıl ki "elhamdulillâhi rabbil âlemin" diyorsak, aynı şekilde "elhamdulillâhi rabbil âlamin" de diyebiliriz; yani bütün alametlerin rabbi; her ne ki görünüyorsa, hangi olay ve mesele olursa olsun Allah onun rabbidir, onu yaratandır; yani Allah, insanlara, varlığa, mahlûkata nasıl muamele ederse etsin o muamele onu yaratan, terkip eden, ona bir vazife yükleyen rabbinden gelmiştir.

Her ne varsa, hangi olay, hangi mesele, hangi varlık varsa hepsi Allah'ın isimlerinin alametidir. Neye bakarsan bak orda Allah'ı işaret eden bir alamet, bir tecelli; yani Allah'ın bir ismini görürsün. İster bir varlık olsun, ister olaylar veya meseleler olsun her şey Allah'ı işaret eden bir alamettir. O, alametlerin rabbidir, bütün alametlerden onun rabbi tecelli eder, görünür dedi Allah. Bu durumda; "**ne yöne dönersen dön (hangi tarafa dönersen dön, Allah'ın) rabbinin veçhi ordadır."**[19] **"O, size şah damarınızdan daha yakındır."**[20] **"Nerde olursanız olun o, sizinle**

[19] Bakara /115
[20] Kaf /16

beraberdir"[21] ayetleri tecelli eder.

Bu ayetler nasıl tecelli eder?

Er rahmânir rahîm:[22] "Rahman ve rahim" olarak tecelli eder. Neyi görürsen gör, neye bakarsan bak, orda görünen rahman ve rahim olan Allah'tır; çünkü âlemlerin rabbi olan Allah rahman ve rahimdir. Allah kendini tanıtıyor.

Rahmeti sevmeyen, rahmete âşık olmayan hiç kimse yoktur. Bir yerde rahmet varsa orda sevmek ve o rahmete layık olan kişiyi ciddiye almak vardır. Allah, yarattığını ciddiye alır, hem de her şeyi ve herkesi bir beşerin anlamayacağı kadar ciddiye alır.

Allah nasıl ki peygamberi ciddiye alıyorsa aynı şekilde Firavun'u da ciddiye alır. Allah, peygamberini Firavun'a gönderip; "git onu imana, rabbine iman etmeye davet et"[23] demiştir; yani Firavun'u da ciddiye almış ve onu yok saymamıştır. Allah'ın, peygamberini Firavun'a göndermesi onun "Er rahmânir rahîm" oluşundan, rahmetinden dolayıdır. Bütün varlık için bu böyledir. Allah kime nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun rahman ve rahim olduğu için rahmetiyle ona muamelede bulunur. Bütün alametlerde, bütün olaylarda, meselelerde ve bütün varlıkta görünen; Allah'ın sevmesine ve muhabbetine karşılık tecelli eden rahmetidir.

Mâliki yevmid dîn:[24] "(O) Din gününün sahibidir." Dinin, din gününün ve bütün varlığın sahibi olan Allah nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun bütün muamelelerin sahibidir. Allah özel olarak ahiretteki hesabın sahibidir. Allah, kullarını hamd etmeye, rahman ve rahimin rahmetini görmeye davet eder. Bu durumda

[21] Hadîd /4
[22] Fatiha /3
[23] Taha /44
[24] Fatiha /4

sana hangi muamelede bulunursa bulunsun o din gününde, hesap gününde kazanasın diye rahmetiyle sana muamele edip; "rahmetimi gör" der. Neden? -Çünkü o, rahman ve rahimdir, seni sevdiği için sana merhamet eder.

Peki, Allah bu rahmetine karşılık senden ne ister?

İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:[25] "(Yalnız seni seviyor) Yalnız sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz" demeni ister. Senin söylemen gereken şey bu olmalıdır.

Allah'ı neden sevmemiz gerekir?

Çünkü Allah; "ben senin için rahman ve rahimim, senin hayrını, iyiliğini, senin için en güzelini isteyen ve en güzelini yaratan benim, seni seven benim de ondan beni sevmen gerekir. Bu yüzden sen de 'iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn' derken 'ben' deme, 'yalnız sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz' de" buyurur.

Peki, bu duayı kiminle beraber söylemen gerekir?

İçinde bulunduğun toplulukla, cemaatle; yani "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" diyen bir toplulukla, bir cemaatle beraber olman ve bunu onlarla beraber söylemen gerekir.

Sadece böyle bir cemaatle bunu söylemen yetmez, bu seni aşka, âbd olmaya götürmez. Sonra bütün varlığı, bütün insanları Allah'ın ismiyle okuman, görmen ve hepsinin Allah'a ait olduğunu, Allah'ın bütün varlık üzerinde bir muradının olduğunu anlayıp; "ya rabbi! Biz senin kulunuz, senin âbdiniz. Yalnız sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz" demen gerekir.

Yani kendini mahlûkattan, bir taştan ve bir ağaçtan bile

[25] Fatiha /5

ayırma. Bütün varlık Allah'a aittir ve hepsi onun kuludur. Yerde, gökte ve ikisi arasında her ne varsa hepsi rabbini hamd ile tesbih eder.[26] Kulluğu, bununla beraber tevhidi, birliği kabul et.

Tevhid; bütün varlığa Allah'ın nazarıyla nazar etmek, her şeyi Allah'a ait bilip Allah ile görmek, haddini bilip, Allah'a karşı edepli olmak ve hüküm beyan etmemektir.

Her şey Allah'a aittir ve her şey Allah'ı hamd ile tesbih eder. Peki, bu durumda Allah'ın insandan istediği nedir?

Allah, insana tercih hakkı ve irade vermiştir. Allah'ın insandan istediği; kendi iradesiyle bütün varlıkla beraber Allah'ı hamd ile tesbih etmesidir. Kendini bir şeye sahip zannetmemesi, kendini hüküm makamında görüp, birilerini cennete, birilerini de cehenneme göndermeye kalkışmamasıdır; çünkü bütün bunların sahibi kendisi değil Allah'tır. O yüzden her birimize düşen; kul olduğumuzu bilip; "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" demek ve bütün varlıkla beraber rabbimizi hamd ile tesbih etmektir.

Bütün varlık rabbini ister ve rabbine koşar. Rabbine koşmayan hiçbir şey yoktur. Her şey dönüyor ve her şey hareket halindedir. Her şey ölümüne, rabbine doğru koşar.

İnsanın ölümü, rabbine kavuşmasıdır. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"hepinizin varacağı yer Allah'ın huzurudur"**[27] buyurur. Bu durumda bize düşen; biri iki görmeden kendimizi bütün insanlarla, bütün varlıkla bir görüp; "Allah" derken bütün varlıkla "Allah" demektir. Biri böyle olunca kâinattan ve varlıktan büyük olur, dolayısıyla Allah'ın onun gönlüne tecelli etmesine layık olur.

Allah ayeti kerimede; **"Rahman arşa istiva etti"**[28] buyurur.

[26] İsra /44, Haşr /1
[27] En'âm /72
[28] Tâhâ /5

Yani Allah, arşı ihata edip kapladı, arştan hükmetti. Bu; bir, zahiri arştır ve bütün varlık için hükümranlık yeridir bir de gönül arşıdır; Allah'ın tecelli ettiği yerdir. Allah, insanın gönül arşına tecelli edip gönül arşını istiva eder, istiva edince de o gönülde hüküm Allah'ın olur.

Bu nedenle Allah bir hadis-i kutside; *"kulum kendisine farz kıldığım ibadetlerle en güzel şekilde bana yaklaşır, sonra diğerleriyle yaklaşmaya devam eder. Kulum bana yaklaştıkça beni sever, o beni sevdikçe ben de onu severim. Ben bir kulumu sevdiğimde onun gören gözü, işiten kulağı, tutan eli, yürüyen ayağı ve kalbi olurum"*[29] buyurur.

Bu ne demektir?

Allah, kulun gönül arşına istiva edip tecelli eder. Dolasıyla o kul, Allah ile görür, Allah ile işitir, Allah ile bilir, Allah ile sever, Allah ile yürür, Allah ile tutar, hükmü de Allah ile verir. Böyle bir kulda haktan başka bir şey kalmaz. Bu; kulun kendisine farz kılınan ibadetleri yapıp diğerleriyle onu tamamlamasının, nefsini tezkiye edip temizlenmiş olmasının, kendi benliğinden kurtulup "Allah" demesinin sonucudur.

Kul; "ben bütünüyle Allah'a aidim" deyip kendindeki varlığı Allah'a teslim etmeden, "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" demeden Allah onun gönül arşına istiva etmez. Eğer kulun gönlü, Allah'ın tecellisine layık hale getirilmezse şeytan orayı (gönül arşını) kaplar ve oradan hükmeder. Şeytan oradan hükmedince de orası şeytana ve kendi nefsine arş olur dolayısıyla hükmü, Allah ile vermeyip kendi nefsiyle verir. Hatta bu kul hüküm verirken Allah adına hüküm verdiğini de söyler; ama Allah'tan mahrumdur ve Allah ile hiçbir bağı da yoktur. Böyle bir kul Allah'ı bilmez, tanımaz ve anlamaz dolayısıyla kendi kendine bir hayale, vehme kapılarak;

[29] Buharî, Rikâk, 38

"ben bunu Allah'a göre yapıyorum" der. Hâlbuki bu kulun, Allah'tan haberi olmadığı gibi ne Allah'ı sever ne de Allah için sever.

Oysaki Allah bütün mahlûkatı sever, bütün mahlûkatına karşı rahman ve rahimdir. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **"âlemlere rahmet"**[30] buyurur. Mesela; öyleleri var ki bakıyorsun adamda rahmetten eser yok, Allah'tan mahrum, âşıklıktan, âbd olmaktan habersiz ve Allah ile hiçbir bağı yok; ama konuşurken diliyle hep ayet, hep hadis söylüyor. Nefsi, onu ve gönlünü öyle bir kaplamış ki "Allah" derken ilahlık taslayıp kendi nefsini söylüyor; ama adamın bu hallerinden haberi bile yok!

Allah'ın olduğu yerde varlık ve benlik olmaz, orada kula "ben" demek yakışmaz. Bunu anlayabilmek için iman eden, âlemlere rahmet olan, en güzel ahlak üzere olan, rauf ve rahim olan peygamberi tanıyıp onunla beraber olmak gerekir. Başka türlü bunu anlamak mümkün değildir. Allah, bunu anlayalım diye Kur'an'da her şeyi beyan etmiştir.

Mesela özel olarak sorulan sorulardan biri de; "Allah, Kur'an'da namazın nasıl kılınacağını, kaç rekât olduğunu ya da net olarak vakitlerini beyan etmemiş" sorusudur. Doğrudur; ama Allah'ın bunları açık olarak beyan etmemesinin bir muradı vardır ve bu muradı anlamak gerekir. Eğer Allah namazın vakitlerini, rekâtlarını, kılınış şeklini beyan etseydi bunlar için bir sayfa yeterli olurdu. Peki, Allah tekrar tekrar "namazı ikame et"[31] buyurduğu halde neden namazın nasıl kılınmasını ve vakitlerini net olarak belirtip beyan etmedi, Allah'ın bunda bir muradının olması gerekmez mi?

Allah bunu belirtmediyse o halde Allah'ın buradaki hikmeti

[30] Enbiyâ /107
[31] Bakara /43, Bakara /110, Nisa /103, Taha /14

ve muradı nedir?

Allah'ın buradaki hikmeti ve muradı; dinimizi anlarken, rabbimizi tanırken, vahyi öğrenirken peygamberi devre dışı bırakmamamızdır. Allah, peygamberini dinimizi ondan öğrenelim diye, bizlere örnek, önder ve imam olsun diye göndermiştir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz namaz için; ***Esselatu imaduddin:***[32] *"Namaz, dinin direğidir"* buyurur. Namaz, dinin ortasındaki direktir; yani çadırın ortasındaki direğin önemi neyse namazın da dinde böyle bir yeri vardır. Çadırın direği yıkılırsa çadır da yıkılır; yani namaz olmazsa kişinin dini yıkılır.

Allah, kitabında hemen hemen her türlü konuyu beyan ettiği halde dinin direği olan namazı beyan etmemiştir. Çünkü kuluna; "öyle haddini aşarak saygısızlık yapıp 'ben bu dini peygambersiz anlarım' deme. Bak, işi öğretmeyi peygamberime bırakmışım, o yüzden ona uy ve o nasıl yaptıysa öyle yap" buyurur. Bu yüzden Cebrail (a.s.); *"ya Resulullah! Namazı böyle kılacağız"*[33] deyip beraber namaz kılarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e namazın nasıl kılınması gerektiğini öğretmiştir. Bu ümmet de namazın nasıl kılınması gerektiğini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den öğrenmiştir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i yok sayarsan dininin direği yıkılmış olur. Allah, kullarına resulsüz olmaz diyor. Bu nedenle namazın nasıl kılınacağını beyan etmeyerek onun beyanını resulüne bırakmıştır.

Dolayısıyla namaz mü'minin miracıdır, Allah'ın huzuruna çıkmaktır ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olmadan miraç olmaz, Allah'ın huzuruna çıkmak olmaz; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olmadan Allah'a vuslat olmaz. Yoksa münafıkların söylediği gibi; "Allah namazı niye beyan etmemiş" dersek aklımızı kullanmamış

[32] Acluni, Keşful Hafa, II/31
[33] Tahirü'l-Mevlevi (Olgun), Müslümanlıkta İbadet Tarihi, S. 24

oluruz. Namazın Kur'an'da neden beyan edilmediğini söyledim ki bu mesele iyice anlaşılsın. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz her şeyiyle her şeyde bize örnek olduğundan dolayı âbd olmayı da, miraca çıkmayı da, huzurda durmayı da, âşıklığı, âşık olmayı, sevmeyi ve sevilmeyi de ondan öğrenmemiz gerekir.

Mesela âşıklıkla ilgili Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bir örnek vereyim;

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Cuma namazında hutbe okurken herkes kendisini görsün diye bir hurma kütüğünü minber olarak kullanır, onun üzerine çıkarak hutbeyi öyle verirdi. Cemaat fazla kalabalıklaşınca annemiz olan bir hanım sahabe Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e;

-Ya Resulullah! Siz müsaade ederseniz ben size bir tane üç basamaklı bir minber yaptırmak istiyorum, dedi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buna müsaade etti, hanım sahabe de minberi yaptırıp getirdi ve oraya koydu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in daha önce üzerine çıkıp hutbe verdiği o kütük de daha kaldırılmamıştı.

Sahabeler anlatır; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz minbere çıkıp oturduğunda orda duran kütük bir çocuk gibi inleyip ağlamaya başladı. Ağlama sesi kütükten geldiği için hepimiz şaşkın halde kütüğe baktık. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz minberden inip kütüğe sarıldı, kütüğe sarılınca da kütük sustu, sonra da kütüğe;

-Neden böyle ağlıyorsun, diye sordu.

Hurma kütüğü;

-Ayrılıktan dolayı ağlıyorum. Şimdiye kadar sizinle

beraberdim, siz benden ayrılınca dayanamadım, diye cevap verdi.

Sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona;

-İstersen seni dışarda dikeyim, yeşer ve hurma ver, hem de meyven sürekli olsun, buyurdu. Bu muamele, kütüğün Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e olan sevgisine karşılık yapılan özel bir muameleydi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu teklifine karşılık hurma kütüğü;

-Hayır, onu istemiyorum, dedi.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-O zaman sana başka bir teklifim var. Eğer benden ayrıldığın için böyle feryat ediyorsan bu durumda cennette seninle beraber olalım, buyurdu. Bu, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hangi cennete giderse o kütük de oraya gidecek demektir.

Hurma kütüğü bu teklife cevap olarak;

-Ebedi olan beraberliği kabul ediyorum, dedi.

Hurma kütüğü, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le fani olan beraberliği kabul etmeyip, ebedi olan beraberliği kabul etti.

Sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeye;

-Nasıl ki bir cenazeyi mezara gömer gibi gömüyorsak bu kütüğü de götürüp öyle defnedin, Kıyamet günü onunla beraber dirileceğiz,[34] *buyurdu.*

[34] İmam Ahmed, Musned, 3/300; İbn Kesir, el-Bıdaye ve'n-Nihaye, 6/146; Ebu-Nuaym, Delailu'n-Nubuvve, s. 142

O hurma kütüğü, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i sevmesine karşılık cennette Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber olacak. Kütüğün sevdiği bir beşer değil kütüğün sevdiği Allah'tı; yani Allah'ın güzelliğinin üzerinde göründüğü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'di. Mesele; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerinde tecelli eden Allah'ın güzelliğini görebilmek, anlayabilmektir. Bunu bilenler bilir ve öyle bakar.

Peki, bunu bilmeyenler; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerinde tecelli eden Allah'ın güzelliğini görmeyenler ona nasıl bakar?

Bunu bilmeyenler de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i kendisi gibi bilip, kendisine nasıl bakıyorsa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e de öyle bakar. Müşrikler de, iman etmeyenler de ona öyle bakmıştır; ama kütüğün Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bakışı öyle değildir.

Gördüğümüz ve görmediğimiz bütün varlığın hepsi Allah'ın isimleriyle diridir ve hepsi rabbini hamd ile tesbih eder. Taş da böyledir, ağaç da böyledir. İsterse o ağaç yaş veya kuru olsun, bu fark etmez. Bu yüzden biri Allah'ı severse Allah ile bakar, Allah ile bakınca da her şey onun için kıymetli, değerli ve şerefli olur. Sonra her şeyin, rabbini hamd ile tesbih ettiğini görür ve her şey onun için sevgili olur. Allah ile bakanın bakışı böyledir.

Her şeyi bir kenara bırakalım, eğer insan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan insana bakarken böyle bir bakışla; yani aşk gözüyle, muhabbetle, Allah ile bakmazsa diğer varlığa nasıl böyle bakar!

Allah ayeti kerimede; **"ey ateş! İbrahim için serin ve selamet ol, dedik"**[35] buyurur. Allah, Hz. İbrahim (a.s.) için ateşi gül

[35] Enbiyâ /69

bahçesine çevirdi. Ateşe “serin ve selamet ol” hitabını yaptığında ateş de bu görevi aşk ve muhabbetle yerine getirdi. Her şey Allah’ın emriyle vazifesini yerine getirir, ateş de böyledir. Allah, ateşe; “yak” deyince yakar, “yakma, serin ve selamet ol” deyince de serin ve selamet olur.

Bundan bir de neyi anlamamız gerekir?

Her bir sıkıntı, musibet, hastalık, dedikodu, bela ve iftira insanı yakan birer ateştir. Bütün mesele bu ateşi Allah’ın sevgisiyle serin ve selamet kılmaktır. Eğer gönlümüz, Allah’a arş olursa Allah bu hitabı yapar; yani gönlümüz; “bu beni yaratan rabbimdendir” dediğinde o manevi ateş gönlümüz için serin ve selamet olur dolayısıyla o musibetler gönlümüzü yakmaz, kavurmaz hatta bize gül bahçesi olur.

Bir insana farz edelim ki bir musibet geldiğinde o insan da o musibeti sevip; “hamdolsun sana ya rabbi, bu musibetle beni temizledin, bununla beni şu yanlışımdan, şu şirkimden kurtardın” derse ve o musibetin öncesinde de sonrasında da bunu söylerse, bu durumda ateş onu yakmaz, onun için gül bahçesi olur.

Bu yüzden bize düşen; Allah’ın hakkını teslim etmek, rahmetle ve güzellikle bakmaktır. Bakarken de Allah’ın ismiyle, Allah’ın ismine bakmaktır.

İnsana bakarken insanın gönlüne bakmak gerekir ki onu görebilelim. Eğer karşımızdaki insana böyle bakıp onu görmezsek bu bakış doğru bir bakış olmaz. Bu durumda ona bakmamış, kendimize bakmış oluruz.

Peki, karşımızdakine doğru bakarsak ne olur?

Doğru bakarsak karşımızdakinin gönlüne dikkat eder, o gönlü kırmaz ve dağıtmayız. Bunun yerine o gönlü yapmaya

çalışır, oradan Allah'ın rahmetini ve sevgisini kazanmaya çalışırız.

Bu nedenle insanı görmek, görebilmek için de "ben" demekten kurtulmak gerekir. "Ben" demekten kurtulursak baktığımız herkesi görürüz; yani o oluruz. Onun sevindiğine sevinir, üzüldüğüne de üzülürüz. Bu; o olmuşuz, bir olmuşuz, beraber olmuşuz, kardeş olmuşuz, demektir.

Bu sadece insan için değil diğer mahlûkat için de böyledir; yani elimizi bir ağacın yaprağını koparmak için uzatınca onun ağlayacağını, bunun o ağaca ağır geleceğini bilmemiz lazım. Eğer insanın hizmetine verildiği için o ağacın yaprağını koparmak gerekirse bu sorun olmaz; ama onu gereksiz yere koparırsak o ağacı ağlatmış oluruz.

Bırakın bir ağacı, bir insana bile bu muameleyi yapamıyorsak kardeşliğimizde, insan olmamızda, âbd olmamızda, rabbimizi anlamamızda bir sorunumuz var, bu durumda rabbimizi anlamamış, tanıyamamış, onun hesabını yapamamış dolayısıyla Allah'a âbd olamamışız demektir. Âbd olamayınca da "ben" der ve ilahlık iddia ederiz. İlahlık iddia edince de kendimizi görür, başkasını, başka şeyleri göremeyiz. Oysaki iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn demek; "yalnız sana âbd oluyoruz. Bütün varlıkla beraber, senin yaratmış olduğun her şeyle senin âbdiniz ya rabbi ve bizim tek istediğimiz, tek sevdiğimiz sensin, istediğimiz senin muradının üzerimizde gerçekleşmesidir" demekti.

Fatiha Suresi devam eder; **İhdinâs sırâtel mustakîm sırâtallezîne en'amte aleyhim:**[36] "Bizi sırat-el mustakime hidayet et. Kendisine nimet verdiğin kulların yoluna (hidayet et)" buyurur. Bu; bizi onlarla beraber eyle, onlardan eyle, onlar gibi eyle, demektir. Kendisine nimet verilen kullar olan nebiler, şahitler, sıddıklar ve salihler gibi bizi de sırat-el mustakime hidayet et;

[36] Fatiha /6-7

çünkü onlar bütün varlıkla bir olmuştur. İşte tevhid budur.

Tevhid; "lâ ilâhe illallah" Allah'tan başka ilah yoktur, demektir; yani Allah'tan başka sevilecek, tapılacak yoktur, mülkün sahibi, gerçek varlık sahibi yoktur. Yaratılmış her ne varsa Allah'ın kulu ve mahlûkudur.

Allah'ın yaratmış olduğu mahlûkuyla ne kadar beraber olur, onları ne kadar sever, onlara ne kadar yardım edersen Allah'a o kadar yakın olur, büyük olur, Hz. İnsan olur, Allah'ın tecellisine mazhar olursun.

Allah bu ayetteki duada yine çoğul olan "biz" kelimesini kullanmış ve; "bizi sırat-el mustakime hidayet et" demiştir. Sırat-el mustakim; istikamet üzere olan yol demektir. Bütün varlığın hepsi sırat-el mustakimdedir; ama insan tercih hakkına sahip olduğu için isterse bu gönül istikametini değiştirebilir.

Her şey rabbini hamd ile tesbih ederken ya sen de bütün varlık gibi istikamete girer, rabbini hamd ile tesbih eder, onu sever, över, övmeye, övülmeye layık görür, rahman ve rahimi tanır, ona âbd olursun ya da ters tarafa gider, istikametini değiştirirsin.

Allah bu duadan sonra ne söylememizi ister?

Gayril magdûbi aleyhim ve lâd dâllîn:[37] "O gazaba uğrayanların, dalalette kalanların yoluna değil." Bu ayeti okurken Allah'a; "delalette kalanlar senin gazabına uğrayanlardır, ben sırat-el mustakimden çıkıp onlardan olmak istemiyorum. Kendimi senin tanımladığının dışında başka bir şekilde tanımlamak istemiyorum. Beni böyle olanlardan eyleme ya rabbi! Böyle olanlardan sana sığınıyorum. Sana âbd olmayan, seni rahman ve

[37] Fatiha /7

rahim olarak tanımayan, sana hamd etmeyen, seni rab olarak kabul etmeyenlerden, kendisine nimet verdiğin kullarınla beraber olmayanlardan sana sığınıyorum ya rabbi" demiş oluruz. Allah bu ayetle bize; "bunu böyle yap, bana sığın. Bana sığın ki seni koruyayım, muhafaza edeyim" buyurur.

Fatiha'yı anlamadan okuyanlar bu ayetlerden istifade edemez, bunları anlayamaz. Kul, Allah'ın ayetleri üzerinde ne kadar tefekkür eder, ne kadar ince düşünürse o kadar hikmete sahip olur, o ayetler o kadar ona açılır, imanını o kadar arttırır; yani Allah'a olan muhabbetini o kadar arttırır. Bu yüzden Fatiha; kulluğu, âbdiyeti, âşıklığı anlatır, Allah Fatiha ile kuluna âbdiyeti ve âşıklığı öğretir.

Hayat baştan sona aşktan ve sevmekten ibarettir. Kim neyi severse onun kıymeti ve değeri de o sevdiğiyle ölçülür. Kişi neyi severse onu ister, onun peşinden koşar ve duası da o olur, dolayısıyla Allah'a olan yakınlığı da şerefi de o sevgisine göredir.

Bu yüzden Mevlana; *"eğer bir ekmeği seviyorsan ekmeksin sen"* yani senin kıymetin ekmek kadardır. *"Eğer Allah'ı seversen senin kıymetine ve değerine de paha biçilmez"* demiştir. Bu nedenle neyi ve kimi sevdiğimize, kimi istediğimize, kimi bütünüyle kabul edip onun karşısında; "ben yokum, sen varsın" dediğimize bakmamız gerekir. Bu bir insan, bir beşer mi yoksa Allah mıdır!

Allah hepimizi gerçek manada kendisine âbd olanlardan eylesin! Gerçek manada kendisine hamd edenlerden, kendisini isteyenlerden, sevenlerden, kendisine âşık olanlardan eylesin! Maşuku bir tek Allah olarak bilenlerden, tanıyanlardan, sevenlerden eylesin! Allah bizi kendisine âşık olanlardan eylesin, kendini kandıranlardan eylemesin! Gerçek maşuk olan rabbine ihanet edenlerden, rabbinden kaçanlardan eylemesin! Rabbinden

kaçıp kendi nefsine, başkalarına, dünyadaki herhangi bir şeye âbd olanlardan, kul olanlardan eylemesin! Allah bizi sadece ve sadece kendisine âbd olanlardan eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

Âşk Âşık Maşuk

5.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber aşk, âşık ve maşuğu; yani seveni, sevileni ve ikisi arasındaki münasebeti anlamaya çalışıyorduk. Hayat zaten aşktan başka bir şey değildir. Hayatta; seven vardır, sevilen vardır, sevenin sevdiği, sevilenin de seveni için yaptıkları vardır. Hayat baştan sona bundan ibarettir.

Sevilen; maşuk, ilah, mabut olan Allah'tır, seven ise; kuldur, âbddir, âşıktır. Kul; mabudu, âbd olduğu rabbi için neyi ne kadar yapabilirse Allah'a âbdliği, âşıklığı, kulluğu da o kadar olur. İnsan, Allah'a kul, âbd, âşık olmaz, iman etmezse mutlaka bir şeye iman eder, ona iman edince de ona âbd olup onun peşinden koşar ve hayatını onun yolunda harcar.

Hiçbir bahane üretmeden, kendi nefsine, şeytana taviz vermeden, kendini küçümseyip aşağılamadan Hz. İnsan olarak kabul edip aklı sonuna kadar kullanmak gerektiğini ısrarla söylüyoruz. Yoksa; "falanca böyle dedi, filanca böyle konuşmuş, filanca böyle düşünmüş" dediğimizde aklımızı kullanmamış, başkalarının aklıyla hareket etmiş oluruz. Bu, insan olmak, Hz. İnsan olmak değildir.

Allah ayeti kerimede; **"canlıların en kötüsü aklını kullanmayan sağır ve dilsiz (insanlardır)"**[1] buyurur. Yani aklını kullanmayan insan, bir köpekten, domuzdan ve solucandan daha aşağıdır. Eğer biri başkalarının aklıyla hareket eder, düşünür, konuşur, yaşarsa o, canlıların en kötüsü olmuş olur.

[1] Enfâl /22

Mesela öyleleri var ki; “falanca şöyle dedi” der. Bu durumda ona söylemek lazım; peki, sen ne diyorsun, senin de bir fikrin yok mu, sen de aklını kullanıp, düşünüp, tefekkür etmeye, anlamaya çalışmadın mı? Allah sana bunun hesabını sorar. Allah sana bu aklı kullanman, onunla hakkı, doğruyu bulup hakikati anlaman, rabbini ve kendini tanıman için vermedi mi? Bu durumda Allah sana; “niye aklını kullanmadın” diye sormaz mı?

Eğer birileri aklını esrar, eroin ve içki gibi şeylerle uyuşturursa Allah ona; “düşün, aklet, tefekkür et, anla” dediği halde o; “yok, ben anlamak istemiyorum” demiş olur; yani kendini en aşağı seviyeye indirmiş olur. Bu, aklı zahiri olarak perdelemek demektir.

Bir de manevi olarak aklı perdelemek vardır. Manevi olarak aklını perdeleyenler kendisinin fikri olmadan, kendisi düşünüp, tefekkür edip anlamadan; “falan âlim, falan şeyh, falan cemaat böyle söylemiş, falan lider böyle söylemiş” deyip aklını kullanmaz ve kendi aklını onlara teslim eder. Böyle biri onların aklını kendi aklıymış gibi kabul eder. Bu, aklı kullanmamaktır.

Bu yüzden Allah, vahyini indirip peygamberini göndermiştir. Bizim de peygamberi ve Allah’ın vahyini anlamaya çalışmamız lazım. Peygamber zaten canlı Kur’an’dır. Allah bizden kendisine âbd olmamızı, Hz. İnsan, kâmil insan olmamızı, cenneti kazanmamızı istiyor. Bunun için de yapılması gereken her neyse onu en ince ayrıntısına kadar Kur’an’da anlatmıştır. Yetmez, bir de peygamberi önümüze koyup; “işte bunun gibi ol, buna tabi ol, buna uy, bunun yaptığı gibi yap, bu nasılsa sende öyle ol, öyle olmaya çalış” demiştir; yani “ ya rabbi sana nasıl kul olayım” diye sorarsak eğer Allah’ın bize vereceği cevap; “işte, resulüm gibi bir kul ol, al sana örnek” cevabıdır.

Allah peygamberlerinden sonra da Kıyamete kadar

peygamber varislerini, örnek olacak olan insanları göndermeye devam eder. Buna Mürşid-i kâmile tabi olmak, gönlü ona rabt edip rabıta yapmak denir. Aklını kullanmayanlar hakikati anlamaya çalışmak yerine Mürşid-i kâmili yok saymayı tercih eder ve Mürşid-i kâmili anlamak istemediğinden ya da işine gelmediğinden dolayı onu inkâr edip; "böyle bir şey olmaz" der. Hatta Mürşid-i kâmile tabi olmayı şirk kabul edenler bile vardır. Mürşid-i kâmile tabi olmanın şirk olduğunu düşünenler aklını kullanıp anlamadığı ve; "ben anlamadıysam o halde böyle bir şey olmaz" dediği için böyle düşünür.

Mesela ben rabıtayı bir parça anlatayım;

Allah hangi peygamberi, hangi resulü gönderirse göndersin kullarına; "ona tabi olun" demiştir. Bu yüzden Allah ayeti kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **"biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."**[2] **"Sen azim bir ahlak üzeresin."**[3] **"De ki: Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin, günahlarınızı mağfiret etsin"**[4] buyurur. Bu durumda imanlı olduğunu, iman ettiğini iddia ediyorsan resulünü sevmen, ona tabi olman, adım adım onun gibi yapmaya, onun gibi olmaya çalışman lazım ki gerçekten Allah'ı sevmiş olasın. Allah'ı sevdiğini iddia ediyorsan, Allah seni sevsin istiyorsan onun peygamberi gibi yapıp ona tabi olursan Allah seni sever; yani Allah sana kendi kendine bir hayale kapılma, dedi. Bu durumda bütün sahabe, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gönül verip, gönlünü ona rabt etmiş midir? -Elbette ki etmiştir.

Rabt etmek demek; bitiştirmek, yapıştırmak demektir. Allah ayeti kerimede kullarını överken; **"rabitun olanlardan,**

[2] Enbiyâ /107
[3] Kalem /4
[4] Ali İmran /31

gönlünü raptedenlerden"[5] bahseder. Allah bu ayette gönlünü Allah'ın rızasına, dostluğuna, Allah'ın resullerine, dostlarına raptedenlerden bahseder, onları kasteder.

Gönlün rabt olması durumunda ne olacağını anlamak gerekir. Mürşid-i kâmil, Allah'ın zatıyla ve sıfatıyla tecelli ettiği kimsedir; yani Allah'ın El Esmau'l Husna'sı Mürşidi kâmilin üzerinde tecelli eder. Bir insan hiç bir şey bilmediği için gidip bir Mürşid-i kâmile tabi olduğunda Mürşid-i kâmil önce ona rabıtayı anlatır ve; "gönlünü bizden ayırma" der. O halde mürşide tabi olanın, gönlünü mürşidinden ayırmadığında ona ne olduğunu anlamaya çalışmak lazım.

Allah ayeti kerimede; **"Allah'a karşı takva sahibi olun, sadıklarla beraber olun"**[6] buyurur. Allah sadıklarla beraber olmayı emretmiştir. Eğer sadıklarla beraber olmazsan Allah'a karşı takva sahibi olmuş olmazsın; yani Allah'a karşı sorumluluğunu yerine getirip Allah'a kul, âbd olmayı kabul etmiş olmaz, Allah'a âbd, kul olanların âbdliğini, kulluğunu kabul etmemiş, onlar gibi olmayı tercih etmemiş olursun.

Resulullah (s.a.v) Efendimiz bir hadisi şerifinde; *"salihler anıldığında oraya Allah'ın rahmeti iner"*[7] buyurur; yani biri Allah'ın salih bir kulunu düşünüp tefekkür ettiğinde, ondan bahsettiğinde oraya Allah'ın rahmeti iner.

Rabıta yaparak gönlünü mürşidiyle beraber eden biri ya da onu anlatan biri, hem Allah'ın emrini yerine getirmiş olur hem de Allah'ın oraya rahmet etmesine sebep olmuş olur. Bir de kişi kendi gönlünde mürşidini anıp hatırladığında Allah'ın rahmeti onun gönlüne iner. Eğer peygambere iman etmişsek bilelim ki o böyle

[5] Ali İmran /200
[6] Tevbe /119
[7] Keşfü'l-Hafa, 2 /70-1772

söylemiştir.

Peki, biri bir müşrikin ya da birinin hatasını, kusurunu, yanlışını ve günahını düşünürse oraya rahmet iner mi? -Tabi ki oraya rahmet inmez. Hatta böyle düşünmesiyle sadece gönlünü kirletir; ama biri salihleri, peygamberleri, Allah dostlarını hatırlayıp gönül itibariyle onlarla beraber olursa Allah'ın rahmeti onun gönlüne iner. Allah'ın rahmeti onun gönlüne inince de o kişi Allah'a karşı takva sahibi olup sorumluluğunu yerine getirmiş, Allah'ın salih kullarıyla beraber olmuş olur. Zaten biri Allah'ın salih kullarını sadıklardan kabul etmezse onunla beraber olmasının bir manası da olmaz.

Gönlümüzü mürşidimize rabtettiğimizde; "ben mürşidimle beraberim, mürşidim de benimle beraberdir. Ben yokum o var" demiş oluruz.

Bu ne demektir, neden bunu söylememiz gerekir?

Bütün sahabe, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için "ben yokum o var" demiştir. Böyle söylemeseydiler sahabe olmazlardı. Bunu söylemeyenler de sahabe olamadılar; çünkü nefislerini öne almışlardı.

Allah ayeti kerimede; **"mü'minlerin, canlarını Allah'ın resulünden önce tutması yakışmaz, yaraşmaz"**[8] buyurur. Allah'ın resulü, mü'minlerin canından önce gelir. Bu; ben yokum o var, o benden önce gelir, o benim canımdır ve zahiri canımdan önce gelir, demektir. Mü'min kesinlikle böyledir, başka türlü mü'min olunmaz, dedi Allah.

Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadisinde; *"sizden biri Allah ve resulünü her şeyden çok sevmedikçe iman*

[8] Tevbe /120

etmiş olmaz"[9] buyurdu. Bu arada Hz. Ömer (r.a.); *"ya Resulullah! Kendi canımızdan da mı daha çok sevmemiz lazım" diye sorunca; "evet, böyle olmadıkça mü'min olamazsınız"*[10] buyurdu.

Evet, rabıtanın neden gerekli olduğunu anlatmaya çalışıyorduk.

Biri tabi olduğu mürşit için; "ben yokum mürşidim var ve ben oyum" derse kendi nefsine; "şöyle kenara çekil, seni tanımıyorum" demiş olur. "Ben yokum o var" demek nefse kenara çekil demektir. Biri nefsine; "kenara çekil" derse şeytan orda kalmaz; çünkü şeytanın işi nefisledir. Sonra mürşide tabi olan kişi halini, hareketini, tavrını mürşidine göre ayarlayıp onun gibi yapmaya ve onun gibi olmaya çalışır. Eğer kul, nefsine; "kenara çekil" derse gerçekten Hz. İnsan olur, Allah'a âbd olur; ama böyle bir şey yapmazsa da kulluğu becermesi, nefsini aradan çekmesi asla mümkün olmaz ve hep nefsiyle savaşarak onunla boğuşur durur.

Hiç kimse kendi ibadetiyle Allah'a dost, veli olamaz; isterse o kişi gece gündüz ibadet yapsın! Kişi rabıtayla veli olur. Aklını kullanmak isteyenler için işin inceliğini ve özetini anlattım. Yoksa böyle kendi kendine ilim öğrenmiş, ilim öğrendiğini zannetmiş birileri aklını kullanmadan; "ben biliyorum" derse kendi bildiğiyle baş başa kalır.

Şimdiye kadar bütün velilerin rabıtayla kazandığını herkesin anlaması gerekir. O yüzden Allah'a dost, veli olmak isteyenlerin Mürşid-i kâmille beraber olması, bunu rabıtayla kazanması gerekir.

Neden daha önce gelmiş bütün zatlar; "Bir Mürşid-i Kâmil'e

[9] Buhari, İman 9, 14, İkrah 1, Edeb 42; Müslim, İman 67
[10] Müslim, İman 69

tabi olan birinin mürşidine ölünün yıkayıcısına teslim olduğu gibi teslim olması gerekir" demiştir?

Mürşid-i kâmili inkâr edenler bu söze ayrıca bir bahane uydurup; "böyle bir şey olmaz" dediler. Oysaki teslim olmak demek; "ben de senin gibi olmak istiyorum" hatta "ben yokum sen varsın" demekti. İnsan kendi kendine itiraz etmez. O yüzden biri mürşidine; "sen bensin, ben de senim" derse mürşidinin söylediklerine itiraz etmez, edemez; ama böyle söylemezse mürşidi ona bir şey söylediğinde bin dereden su getirir.

Kişi gönlünü mürşidiyle beraber edip her anda onunla beraber olmaya çalışarak onun gibi olmaya, hatta kendini aradan çekip o olmaya çalışmazsa göklerin ve arşın kapısı ona kesinlikle açılmaz. Bir kere bunu böyle bilmemiz, böyle anlamamız gerekir.

Eğer senin bin türlü fikrin, düşüncen varsa mürşidinle bu yolu gidemez ve o olamazsın. Senin, mürşidinde yok olman ve kaybolman gerekir. Eğer mürşidinde kaybolursan onu bulursun.

Rabbini bulmak istiyorsan önce aradan çekilmen, yok olman lazım ki Allah tecelli etsin. İşte bunu ancak mürşidinle yapabilirsin. Bunu mürşidinle yaptığında aynı zamanda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le de yapmış olursun; çünkü mürşidin de onda yok olmuştur. Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kimde yok olmuştur? -Ona da Allah, zatı ve sıfatı ile tecelli etmiştir, o da Allah'ta yok olmuştur. Hepsi birdir, iki değildir; yani sen mürşidinde yok olursan Allah sana tecelli eder.

Sohbetimizin başında aklımızı kullanmamız gerektiğini söylemiştim; çünkü aklımızı kullanıp tefekkür etmezsek kulluğu anlayamayız dolayısıyla kul da olamayız.

Bir mürşide tabi olmanın gerekliliğiyle ilgili olarak Abdulkadir Geylani Hazretleri; *"mürşidi olmayanın mürşidi*

şeytandır" buyurur. Abdulkadir Geylani Hazretlerinin bu sözünü anlamak lazım.

Allah, veli olan mürşide tabi olmayanlar için ayeti kerimede; **"Allah'ın delalette bıraktığı kimseye veli olan mürşidi bulamazsın"**[11] buyurur. Eğer bir kul, veli olan mürşidi bulmazsa delalette olup yolunu kaybetmiş ve yoldan çıkmış olur. Bunu Allah söylüyor. Ayette geçen Arapça kelime; "veliyyen murşidâ" yani veli mürşit kelimesidir. Eğer biri veli olan mürşidi bulmazsa şeytan, ona mürşitlik yapar. Abdulkadir Geylani Hazretleri böyle söyledi; veli olan mürşidi bulmayanlara şeytan, nefis ya da etrafındaki insanlar mürşitlik yapar. Bu yüzden biri velileri kendine mürşit olarak kabul etmezse şeytana uymuş olur.

Şimdi de hep beraber Allah'ın kimi ve neyi sevdiğini, bir de kimi ve neyi sevmediğini anlamaya çalışalım.

Mürşid-i kâmilde Allah'ın sevdiği bütün vasıflar mevcut olup, Allah'ın isimleri, El Esmau'l Husna'sı birer birer onun üzerinde tecelli etmiştir. Sen de Mürşid-i Kâmil'i sevip onunla beraber olursan Allah'ın isimlerini, El Esmau'l Husna'yı; yani Allah'ın güzelliğini sevmiş olursun. Zaten Mürşid-i kâmile baktığında onu göremez, bulamazsın; çünkü Mürşid-i kâmil Allah'ın saf güzelliğidir, başka bir şey değildir.

Allah ayeti kerimede; **"Allah mü'minleri sever"**[12] buyurur. Allah, mü'mini severken mü'minin imanını sever. İman; Allah'ı sevmektir. Dolayısıyla Allah kulunun kendisini sevmesini sever. Allah'ın, kulunun üzerinde sevdiği vasfı; kendisini sevmesini sevmesidir. İnsan da böyledir; biz de bizi seveni bizi sevdiği için sever, bizi sevmeyeni de sevemeyiz. Allah da kendisini seveni sever. Allah zatıyla ve sıfatıyla insana tecelli etmiştir dolayısıyla

[11] Kehf /17
[12] Maide /54

insanda Allah'ın tecelli ettiği bu vasıf vardır. Bu durumda biz Allah'ı sevmezsek "Allah beni sevsin" diyemeyiz.

Allah'a olan sevginin ölçüsü nedir?

Allah'a olan sevgin; Allah için yapabildiklerinle, yaptığın fedakârlıkla ve onun için verdiklerinle ölçülür. "Ben Allah'ı seviyorum ama onun için bir şey yapamam" diyen biri yalan söylemiş olur; çünkü Allah böyle bir sevgiyi kabul etmez. Nitekim imtihan, Allah'a olan imanı; yani Allah'a olan sevgiyi ispatlamak içindir.

Allah, kulunun üzerinde isimlerini, El Esmau'l Husna'sını; yani kulunun güzel ahlakını sever. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın bütün isimlerini üzerinde taşıyıp gösterdiği için azim bir ahlak üzeredir.[13] Bu nedenle Allah, kulunun güzel ahlakını; yani kulunun üzerinde tecelli eden güzel isimlerini sever. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"Allah muhsinleri sever"** buyurur. Muhsin; güzel demek, Allah'ın huzurundaymış gibi hayatı yaşayan demektir. Dolayısıyla Allah güzel olanları, Allah'a göre güzel olup güzel yapanları sever.

Bu durumda Allah'ı sevdiğini iddia edip Allah'ın da kendisini sevmesini isteyen birinin ne yapması gerekir?

Allah'ın kendisini sevmesini istediği bir kulun Allah neyi severse onu yapmaya çalışması lazım ki Allah'a olan sevgisini ispatlasın sonra, iman edip rabbini sevmeli, muhsin olup güzel olmaya ve güzel yapmaya çalışmalı ki Allah da onu sevsin. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; "**Allah muhsinleri (güzel yapan, güzel amel işleyenleri) sever."**[14] **"Allah muttakileri sever"**[15] buyurur. Bu söylediklerimiz ayettir ve sadece bu ayetlerin izahını

[13] Kalem /4
[14] Ali İmran /134, 148, Mâide /93
[15] Tevbe /4, Ali İmran /76

yapmaya çalışıyoruz.

Evet, Allah mü'minleri, muhsinleri ve muttakileri sever, buyurdu. Muttaki; Allah'a karşı takva sahibi olan, Allah'a karşı sorumluluğunu kabul eden, Allah'ı, Allah'ın vahyini, ayetlerini, Allah'ın peygamberlerini ciddiye alan, Allah'ın da kendisini ciddiye almasını isteyen, hakikati arayan, hakikati bulunca da kabul eden demektir.

Eğer biri Allah'ı ciddiye aldığını iddia ederse bu durumda Allah'ın vahyine uyup peygamberlerini de kendisine örnek alarak onlar gibi olmaya ve onlar gibi yapmaya çalışması lazım ki Allah'ın sevgisine layık olup muttaki olabilsin.

"Allah kendisine tevekkül edenleri (güvenenleri) sever."[16] Eğer biri; "ben iman etmişim" derse Allah'a güvenip tevekkül etmelidir; yani her hal ve her durum karsısında Allah'ı kendine vekil olarak kabul edip; "Allah benim vekilimdir" demelidir. Nasıl ki Hz. İbrahim (a.s.) ateşe atılırken; **hasbunâllâhu ve ni'mel vekîl:**[17] "Vekil olarak Allah bana yeter (Allah beni korur, o nasıl biliyorsa öyle yapsın, onun yaptığı en güzeldir)." dediyse bizim de her hal, her durum ve her imtihan karsısında Allah'a tevekkül etmemiz, "hasbunâllâhu ve ni'mel vekîl" dememiz, diyebilmemiz gerekir.

Eğer Allah kendisine tevekkül edenleri, güvenenleri sever, buyurmuşsa o zaman Allah'a güvenmemiz lazım; çünkü iman demek emin olmak demektir. O yüzden Allah'tan emin olmamız gerekir; nitekim o, rahmandır, rahimdir, kerimdir, hafizdir; muhafaza eder ve korur, rezzaktır; rızkımızı verir. Allah'ın bütün isimleri böyledir. Bu nedenle Allah'ın bütün isimlerinde Allah'a tevekkül etmemiz, güvenmemiz lazım, yoksa imanımız iman

[16] Ali İmran /159
[17] Ali İmran /173

olmaz.

Allah bizi sevsin istiyorsak Allah'a güvenip tevekkül etmemiz lazım. Yoksa hayatı yaşarken en ufak bir sorun ve sıkıntı karşısında feryat edip isyan eder, itiraz eder, umutsuzluğa düşersek Allah'a güvenemedik, ondan emin olamadık dolayısıyla iman edemedik demektir. Eğer; "ben Allah'a iman ediyorum; ama Allah'a güvenmiyorum" dersek böyle bir iman, iman olmaz ve Allah bu imanı bizden kabul etmez.

Allah'a karşı güvensizlik sıkıntısını hep beraber çevremizde görüyoruz. Mesela öyleleri var ki; üç kuruş parasına ya da mevkisine, makamına güveniyor, öyle ki o güvendiği şeylere Allah'tan daha fazla güveniyor; yani memursa aybaşına tevekkül ediyor; ama Allah'a tevekkül edemiyor ya da çalışıyorsa; "ben çalışıp kazanıyorum" deyip, Allah'a tevekkül edeceğine çalışmasına tevekkül ediyor. Allah bu halde olanlardan böyle bir imanı kabul etmez. Bu yüzden önce Allah'a tevekkül etmeli sonra vesileye sarılmalıyız; yani vesileyi, sebebi, Allah'ın yerine koymamalıyız. Eğer mü'min olduğumuzu, Allah'ı sevdiğimizi, iman ettiğimizi iddia ediyorsak önce Allah'a tevekkül etmeliyiz.

Evet, şimdi de hep beraber Allah'ın kimleri sevdiğini ayetlerle öğrenmeye çalışalım.

"Allah affeden muhsinleri sever."[18] Affeden, safh eden mü'minleri, muhsinleri sever. Muhsin; güzel olanlar, güzel yapanlar demektir. Demek ki affedenler Allah'a göre güzelmiş.

"Allah başkalarının hatasını, kusurunu, ihanetini, hainliğini affedenleri sever."[19] Yani biri sana hainlik yapar, haksızlık yapar, zulmeder veya eleştirir, çekiştirir, kötülük yaparsa

[18] Ali İmran /134
[19] Mâide /13, Teğabun /14

sen de onu affedersen Allah seni seveceğini söylüyor. Neden? - Çünkü sen büyüksün, böyle küçük şeylere takılmazsın, senin işin benimle, hani sen beni seviyorsun ya, sen benim aşığımsın ya, böyle şeylerle meşgul olma, dedi Allah. İşte Allah, böyle şeylerle meşgul olmayıp affeden muhsinleri, böyle güzel olanları sever.

"Allah, istikamet üzerine olup ahdini, verdiği sözü bozmayanları sever."[20] Bunlar Allah'a; "sana âbd olacağız" diye söz verip; **Kâlu belâ şehidnâ:**[21] "Bilakis (sen bizim rabbimizsin) ve biz buna şahidiz" diyerek Allah'ın kendisine rab olduğunu, her anda muamele ettiğini bir an bile unutmamış olanlardır. İşte Allah böyle olanları sever; çünkü bunlar ahdini bozmayıp rablerini, rablerine verdiği sözü unutmayanlardır. Yani Allah rablerine verdiği sözü unutmayanları sever, unutanları ise sevmez.

"Allah temizlenenleri (nefsini tezkiye edenleri) sever."[22] Peki, nefsi tezkiye etmek kimin işidir, Allah bu vazifeyi kimlere vermiştir?

Allah ayeti kerimede; **"sizden, sizin içinizden (sizin dilinizi konuşan) bir resul gönderdik ki; Allah'ın ayetlerini okuyup açıklasın, size kitabı ve hikmeti (Allah'ın muradını) öğretsin, nefsinizi tezkiye etsin bir de size bilmediklerinizi öğretsin"**[23] buyurur. Demek ki nefsin tezkiyesi Allah'ın resullerine aitmiş; yani Allah "sen kendi kendini temizle" demedi; "git nefsi tezkiye etme görevini verdiğim kulum seni temizler" dedi.

Peki, Allah'ın resulleri kişiyi nasıl temizler?

Biraz önce rabıtada anlattığım gibi; gönlün mürşidinle beraber olur, onun

[20] Ali İmran /76
[21] Araf /172
[22] Bakara /222, Tevbe /108
[23] Bakara /151, İbrâhim /4

gibi âbd olmak istersen nefsini tezkiye edip seni temizler. Allah, nefsini tezkiye edenleri sevdiğinden dolayı nefsini tezkiye etmeye çalışan biri yola daha yeni girdiğin de bile, nefsi tezkiye olmadığı halde Allah'ın sevgisine mazhar olur.

"Allah, kendi yolunda kale gibi saf bağlayıp savaşanları, mücadele edenleri sever."[24] Allah, kendi yolunda kale gibi sarsılmaz, ayrılmaz bir bütün gibi bir ve beraber olup Allah yolunda savaşanları, cihat edenleri, çaba, gayret sarf edenleri, mücadele edenleri sever. Allah, kullarının beraber olmalarını, onun yolunda beraber savaşmalarını, cihat etmelerini, hizmet etmelerini sever.

"Allah, adaletle hükmedenleri sever."[25] Hüküm verirken adaletle hükmetmek gerekir. Taraflar ister ana, baba, kardeş veya yakın olsun bu fark etmez. Allah, adaletle, doğrulukla, haksızlık etmeden Allah'ın koyduğu hükme göre Allah'ın hükümleriyle hükmedenleri sever. Aynı şekilde Allah, kendisi için adaletle davrananları da sever. Bu; insana doğru bakarken onun hakkını teslim etmek demektir.

Peki, insana hakkını nasıl teslim etmeliyiz?

İnsana bakarken; "bu, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan Hz. İnsandır. Allah'ın bu kul üzerinde bir muradı vardır. O ne kadar bilmese, anlamasa, cahil olsa, çamura ve batağa düşmüş olsa da benim bu kula yardım etmem lazım. Allah benden bunu bekliyor, bunu istiyor, bunu seviyor" demeli ve yardım edebildiğimiz, gücümüzün yetebildiği kadarıyla insana yardım etmeliyiz. Bu bir kazanma imkânıdır ve insana Allah için adaletle davrananlar böyledir.

[24] Saff /4
[25] Mâide /42

Bütün bunları anlayabilmek, görebilmek, şahit olabilmek için mutlaka bir Mürşid-i kâmil, bir Allah dostu lazım ki onunla beraber olduğumuzda Allah'ın sevdiği bütün bu vasıfları onun üzerinde görebilelim, onu kendimize örnek alıp Allah'ın sevgisine layık hale gelebilelim.

Allah'ın sevdiklerini; Allah'ın neyi, kimi, kimleri sevdiğini bilip öğrenelim ve Allah'ın sevdiği gibi olalım, olmaya çalışalım diye bunları anlamaya çalıştık. Eğer biri Allah'ın neyi ve kimi, insan üzerindeki hangi hali ve ameli sevdiğini anlamazsa Allah'ı tanımamış olur dolayısıyla Allah'ın sevgisini de kazanmaya çalışmaz, bu onun için mümkün olmaz. Bu yüzden önce bilmek ve öğrenmek, öğrendiğimizi de Allah'tan öğrenmemiz gerekir. Bundan dolayı daha önce ayetleri hep beraber okuyup anlamaya çalışmıştık.

Bir de Allah'ın sevmedikleri vardır. Allah'a iman ettiğini, Allah'ı sevdiğini iddia eden bir kul, Allah'ın sevmediği bir şeyden uzak durur ve o hale düşmez.

Peki, Allah kimleri sevmez? Şimdi de hep beraber Allah'ın kimleri sevmediğini ayetlerle öğrenmeye çalışalım.

"Allah, aşırı gidenleri, haksızlık edenleri, saldırganları sevmez."[26] Herkesin; "acaba bende böyle bir vasıf var mıdır, haksızlık ediyor muyum, haddimi aşıp aşırıya gidiyor muyum, çizgiyi aşıyor muyum, saygısızlık ya da saldırganlık yapıyor muyum, saldırmak için bahane üretiyor muyum" diye kendine bakması gerekir.

"Allah, müfsitleri, bozgunculuk yapanları sevmez."[27] **"Allah, günahını inkâr eden (faizcileri) sevmez."**[28] Evet, Allah

[26] Bakara /190, Mâide /87, Araf /55
[27] Kasas /77, Mâide /64
[28] Bakara /276

günahını inkâr eden faizcileri sevmediği söyledi. Peki, faizciler günahlarını neden inkâr ederler? -"Faiz de alışveriş gibi, ticaret gibidir"[29] dedikleri için günahlarını inkâr ederler. Oysaki Allah ayeti kerimede; **"Allah ticareti helal, faizi de haram kılmıştır"**[30] buyurur. Faiz, ticaret gibi değildir. Allah faizcileri sevmez; çünkü onlar hem günah işler hem de günahlarını inkâr ederler.

"Allah, kâfirleri sevmez."[31] Yani hakkı ve hakikati örtüp hakikati görmezden gelenleri, Allah'ın ayetlerini duyduğu halde duymamış gibi onu örtenleri; yani ona karşı kâfir olanları, Allah yokmuş gibi düşünüp konuşanları sevmez. İsterse, Allah'ın bir ismini örtmüş olsun, böyleleri Allah'ın sevgisine layık olmaz ve Allah onları sevmez, buyurdu.

Herhangi biri Allah'ın bir ismini örterse o isim karşısında kâfir olmuş olur. Mesela; biri Allah'ın rezzaklığına iman etmezse Allah'ın Rezzak ismine karşı kâfir olmuş olur; yani o ismi inkâr etmiş değil örtmüş, yok saymış, görmezden gelmiş olur. Allah'ın bir ismi inkâr edilince de o inkâr eden kişi Allah'ın sevgisine layık olmaz.

Allah ayeti kerimede; **"Allah muntakimdir"**[32] buyurur. Biri bir kula zulmederse Allah o kulun intikamını ondan alır. Öyleyse kulun korkmasına ve endişe etmesine gerek yoktur. Biri sana zulüm mü yaptı, bil ki Allah senin intikamını ondan alır. Allah hem dünyada hem de ahirette mutlaka ona gerekeni yapar ve onun yaptığı bu zulüm ona kâr kalmaz. Sen Allah'a havale et, bak Allah gerekeni nasıl yapıyor!

"Allah, kâfirleri sevmez, kâfirler de mü'minleri sevmez."[33]

[29] Bakara /275
[30] Bakara /275
[31] Ali İmran /32, Rûm /45
[32] İbrâhîm /47, Ali İmran /4, Mâide /95
[33] Ali İmran /119, Ali İmran /32, Rûm /45

O halde biri mü'minleri sevmiyorsa bilelim ki o, kâfirdir. Bunu Allah söylüyor. Kâfirler mü'minleri sevmez; çünkü kâfir, mü'minin imanını sevmez. Hiç küfür, imanla kardeş olur mu? -Elbette ki olamaz. Birinin gönlü küfür doluysa mü'minle kardeş olamaz, mü'mini sevemez, sevmesi mümkün değildir, istediği kadar kendini zorlasın, hiçbir zaman mü'mini, imanı sevemez.

Bu yüzden Ümmet-i Muhammed'in hali ortadadır; birbirimizi sevmek yerine birbirimizi taşlamayı, yermeyi, küçümsemeyi, cehenneme göndermeyi tercih ediyoruz. Böyle yapmamızın sebebi; imanımızın gerçek manada iman olmamasındandır. Allah'ın bizden istediği iman bu iman değildir, böyle bir iman da olmaz. Bu nedenle imanla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe"*[34] buyurur.

Birbirinizi sevmedikçe iman etmiş olmazsınız; yani birbirini sevmeyenlere iman yoktur, buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Bu yüzden; "belki, acaba, herhalde, bu öyle değil, bence böyledir" demeye gerek yoktur. Eğer böyle dersen, Allah'ın resulüne; "sen işi bilmiyorsun çekil, ben senden daha iyi biliyorum" dersin. Bu durumda Allah'a da; "sen işi bilmiyorsun, ben daha iyi biliyorum, iş senin bildiğin gibi değil" demiş olursun.

Bu yüzden ya seveceksin ya da mü'min olmadığını bileceksin; yani mü'mini sevmiyorsan kâfir olduğunu, hakikati örttüğünü, mü'minin imanını görmezden geldiğini bileceksin. Bunu böyle bil ki iman edebilesin, çaba, gayret sarf edip, tövbe ve istiğfar edip, Allah'a secde edip, yalvarıp; "ya rabbi! Ben sana iman etmek istiyorum, ben mü'minleri, iman edenleri sevmek istiyorum; çünkü sen mü'mini seviyorsun, ben sana ters düşmek istemiyorum, senin sevdiğini sevmek istiyorum" diyebilesin.

[34] Müslim, İman, 93; Tirmizî, Sıfâtu'l Kıyâme, 56

Allah'ın sevdiğini sevmiyorsan Allah'ı nasıl sevebilirsin ki! Mesela medyada veya çevremizde görmüşüzdür; sözde mü'min, Müslüman, sözde âlim, sözde muttaki iki kişi birbirini küfürle itham edip, bir programda birbirlerine; "bu kâfirdir, bu zındıktır, bu böyle söyleyerek müşrik oldu" diyorlar. Bunları söyleyenler mü'min ve Müslüman olduğunu söyleyen kişilerdir. Birbirlerine böyle ithamda bulunan kişiler, aslında birbirlerini sevemedikleri için böyle söylüyorlar.

Birinin bir başkası hata yaptığında onun hakkında hemen; "kâfir, müşrik" diyebilmesinin sebebi; Allah'a bakmaması, Allah'ı görmemesi, Allah'ın muradını anlamaması, Allah ile beraber olmaması, Allah'ın, kulunu sevdiğini, kuluna olan yakınlığını tatmaması, anlamamasından dolayıdır. Kendisi Allah'tan uzak olduğu için kendini Allah'ın yerine koyup hüküm verebiliyor, karşısındakinin hesabını görüp bir yanlışına bakarak; "bu kâfirdir" diyebiliyor. Böyle yapanlar, mü'minleri sevememiştir; çünkü kâfirler, mü'minleri sevmez.

"Allah, zalimleri sevmez."[35] Yani Allah; kendine ve başkalarına zulmeden kimseleri sevmez. Biri yanlış yaptığında, yanlış düşündüğünde ve yanlış konuştuğunda kendine zulmetmiş; başkaları hakkında yanlış konuştuğunda, başkalarına haksızlık ettiğinde, onlar hakkında yanlış düşündüğünde ise başkalarına zulmetmiştir. Allah zulmedenleri sevmez, zalimleri sevmez, buyurduysa bu durumda; "güzel düşün, doğru düşün, güzel konuş, doğru konuş, güzel yap, doğru yap; yoksa Allah'ın sevgisine layık olmazsın" dedi Allah.

"Allah, böbürlenip kibirlenenleri sevmez."[36] Çünkü böyleleri insanlara veya Allah'a karşı kibirlenir, böbürlenir, büyüklenir.

[35] Ali İmran /57, 140, Şûrâ /40
[36] Hadîd /23, Nahl /23

“Allah, günahkâr hainleri sevmez.”[37] Bunlar hem günah işler hem de hainlik yapar; yani ihanet eder. Böyleleri Allah’a ihanet eder ve bu ihaneti yaparken de Allah’ı kandırmaya çalışırlar. Allah ayeti kerimede; **“ey iman edenler! Allah’a, resulüne ve emanetlerinize bile bile hainlik yapmayın, ihanet etmeyin”**[38] buyurur. Bu emanetler; Allah’ın kitabı olan Kur’an ve Allah’ın emanet ettiği resulleridir.

“Allah, aşırı gidenleri, haddini aşanları sevmez.”[39] Biri kulluğunu unutursa haddini, sınırı aşar, aşırı gider. Bu yüzden önce her konuda; “rabbim ne söylemişse hak odur, doğru odur, güzel odur” demeliyiz, yoksa Allah adına konuşmaya kalkışıp, Allah adına hüküm verirsek haddimizi aşmış oluruz. Hüküm Allah’ındır ve bize düşen de Allah’ın hükmünü anlatmaktır.

“Allah, israf edenleri sevmez.”[40] İnsan önce kendini israf eder. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **“ey (kendini) nefsini israf eden kullarım! Allah’ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin. Allah bütün günahları affeder”**[41] buyurur. Yani “gel, kaçma, kaçarak kendini harcamış, kendini israf etmişsin; ama Allah’ın rahmetinden umudunu kesme; çünkü Allah, kendini, hayatını israf edenleri sevmez” buyurdu.

Biri hayatını Allah’ın yolunda yaşamaz, Allah’ın kendisine verdiği imkân kadarıyla kul olmaya, âbd olmaya, Allah’ın rızasını ve dostluğunu kazanmaya çalışmazsa hayatı israf edilmiş bir hayat olur. Aynı şekilde Allah’tan insana her ne verilmişse hepsinin ya yerinde kullanılıp şükredilmesi vardır ya da Allah’ı sevmek başta olmak üzere Allah’ın verdiği nimetlerin israf edilmesi vardır.

[37] Nisâ /107
[38] Enfâl /27
[39] Bakara /190, Mâide /87, Araf /55
[40] Araf /31, En’âm /141
[41] Zumer /53

Allah senin gönlüne muhabbeti, imanı ve sevmeyi ikram ederse ona sarılman, o muhabbeti dağıtmaman, çaldırmaman gerekir; yani imanını, aynı şekilde ibadetini, Allah'ın vahyini, vahyin bilgisini sonra Allah'ın verdiği nimetleri israf etmemen gerekir. Tabi ilk önce Allah'ın verdiği sevgi nimetini israf etmemen gerekir.

Bir de eşlerin birbirini severken Allah'ın ikram ettiği bu sevgi nimetini israf etmemeleri, çöpe atmamaları, yerinde kullanmaları lazımdır. Sonrasında bayan kardeşlerimiz, mü'minler, mutfakta israf etmemelidir; çünkü bir lokma ekmeğin bile çöpe gitmesi israftır, israfın her türlüsü haramdır ve Allah israf edenleri sevmez.

Peki, israf edersen ne olur?

Eğer Allah seni seviyorsa ve sen de israf ediyorsan, sen israf ettiğin için Allah'ın sevgisini kaybedersin. Hem de bu her konudaki israf için böyledir; yani elektriği ve suyu kullanırken de, mutfakta yemek hazırlarken de israf etmemeli, bütün bunlara dikkat etmeli ve nimeti ciddiye almalısın; çünkü nimeti veren Allah'tır, bu nedenle nimetin sahibinin hatırına nimeti ciddiye alman gerekir. Allah'ın kullarının o nimete ihtiyacı vardır dolayısıyla onu çöpe atamazsın, böyle bir hakkın yoktur; çünkü o nimet sana ait değildir. Bu yüzden; "bu rızık bana gelmiştir, benimdir, bana aittir" diyemezsin. Allah indirdiği her rızkı, kulları için indirmiştir. Eğer sen Allah'ın sana ikram ettiği rızkı yiyemiyorsan o halde onu komşuna dağıtman ve israfın Allah'ın sevgisini kaybettiren bir haram olduğunu asla unutmaman gerekir.

Bir de zamanı israf etmek vardır. Hatta vakti ve zamanı israf etmek en büyük israftır. Mesela; "gidelim kahvede bir oyun oynayalım, zaman geçsin" demek "zamanı israf edelim" demektir. Mü'minin boşa geçirecek bir anı bile olmamalıdır. Bu yüzden kahvede oyun oynayacağımıza gidip iki ayet öğrenip, o ayetler

üzerinde tefekkür edersek, o zaman ne kazanacağımızı görürüz. Çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"bir saatlik tefekkür bin yıllık ibadetten efdaldir"* buyurur.

"Allah müstekbirleri sevmez."[42] Müstekbirleri; yani kibirlenmek isteyenleri sevmez.

Peki, müstekbir ile kibirlenme arasındaki fark nedir?

Kibirlenenler malı olduğu için kibirlenir, oysaki müstekbir olanlar bir malı olmadığı halde kibirlenmek ister. Müstekbir olan biri dışarıya bu kibri yapamaz; ama bu kibri kendi gönlünde kendi kendine yapar, kendi gönlünde kibirlenmek ister, malı olunca da bu kibri dışarıya akseder ve hemen kibirlenmeye başlar.

İşte bu bir hastalıktır. İsterse bu kişi çöpten ekmek toplasın, eğer kibirlenmek isterse, müstekbirse kibirlidir. Böyleleri "neyiyle kibirlenir" diye sorarsak eğer; gönlünde kibirlenir, kibirlenmek ister; çünkü böylelerinin malı olsa zaten onunla kibirlenirdi.

"Allah, hain nankörleri sevmez."[43] Allah, hain nankörleri, ihanet eden nankörleri sevmez. Mesela; Allah hainlik yapan birine bir nimet verir; ama o, nimeti Allah'tan değil de kendinden bilir dolayısıyla Allah'a karşı nankörlük yapar.

Hain ise bile bile ihanet edendir. Hain biri; Allah'ın ona nimet verdiğini bilir ama; "Allah bu nimeti bana verdi" demez, bunun yerine; "ben kazandım, ben böyleydim, ben öğrendim, ben biliyordum" deyip rabbine karşı hainlik yapar.

"Allah, nimetlerden dolayı şımaranları sevmez."[44] **"Allah, insanları küçümseyenleri, insanlara karşı kibirlenmiş olanları**

[42] Nahl /23
[43] Hacc /38
[44] Kasas /76

sevmez."[45] **"Allah, çirkin sözün açıklanmasını sevmez"**[46] buyurur; yani Allah tek kelimeyle; "güzel konuş, çirkin söz söyleme, ortada çirkin bir şey varsa onu açıklama, onu söze dökme, dile getirme" buyurur. Bu yüzden ayeti kerimede; **"kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler. Şeytan onların arasını bozmak ister"**[47] buyurur; yani "benim kullarım, şeytana müsaade edip kötü söz, çirkin söz söyleyerek birbirlerinin arasını bozmasınlar" dedi Allah.

"Allah sabredenleri sever."[48] Hayat baştan sona sabrı gerektirir. İbadet yaparken de, bir musibet, bir sıkıntı karşısında da sabır gerekir. Muhatap olduğumuz ister nimet, ister musibet olsun, bunlar karşısında sabredersek Allah'ın rızasını sürekli kazanırız.

Hep beraber ayetlerle Allah'ın kimleri, neyi, kulun hangi halini, ahlakını, amelini sevdiğini; bir de kimleri hangi ahlakından ve amelinden dolayı sevmediğini anlamaya çalıştık. Eğer iman etmişsek, Allah'ı sevdiğimizi iddia ediyor, rabbimiz de bizi sevsin istiyorsak Allah'ın sevdiği gibi olmaya çalışmamız, sevmediği hallerden de uzak durmaya çalışıp, kaçınmamız lazım ki gerçekten sözümüz doğru olmuş olsun ve mü'min olmuş, iman etmiş olalım. Yoksa; "ben Allah'ı seviyorum" deyip, Allah'ın sevdiği haller için çaba, gayret sarf etmez, sevmediği hallerden de kaçınmaz, sakınmazsak bu söz doğru bir söz olmaz, yalan bir söz olur dolayısıyla kendi kendimize iftira etmiş oluruz.

Evet, en başta aşk, âşık, maşuk demiştik; ama doğrusu bunun bu kadar uzun süreceğini tahmin etmemiştim.

Eğer Allah'ı seveceksek, Allah bizim mabudumuzsa, âbd olduğumuz, âşık olduğumuzsa onun da bizi sevmesini isteriz.

[45] Lokmân /18
[46] Nisâ /148
[47] İsrâ /53
[48] Ali İmran /146

Allah, kimleri sevdiğini ve kimleri sevmediğini öğrenelim ve ona göre hareket edebilelim, diye bize beyan etti. Öyle ki Allah'a âşık olabilelim ve o bizim maşukumuz, mabudumuz, ilahımız, Allah'ımız, rabbimiz olsun. Yoksa kendi kendimizi kandırmış oluruz.

Bütün insanlar aklını kullandığında kendisine ait hiçbir şeyin olmadığını ve kendisini kendisinin yaratmadığını bilir. İnsanı kendi varlığından tecelli edip yaratan, onu varlıkta tutan, ona kendinden hayat verip onun için ebedi bir hayat olan cenneti hazırlayan, onu mü'mini, âşığı, sevdiği olarak kabul eden Allah'tır. Dolayısıyla insanı seven, insanın gönlünü kendisine arş olarak yaratan Allah'tır.

Eğer biri aklını kullanmayıp, rabbinin vahyini dinlemez, peygamberini öğrenmeye ve anlamaya çalışmaz, bir avuç toprağa, ete ve kemiğe bakıp sadece eti ve kemiği görürse onun köpekten ne farkı kalır! Böyle biri insan olmaya çalışmıyordur; yani insana bakarken insanı etten, kemikten, dünyevi ve topraktan bir varlık olarak görüyordur. Köpek de insana bakınca aynen böyle görür. Oysaki insan insana bakarken karşısındakini Allah'ın yeryüzündeki halifesi, Hz. insan, Allah'a dost olarak görmelidir. Tabi önce kendini böyle görmesi gerekir.

Her insanın kendi sevgisini, imanını test etmesi lazım, demiştik. Bu yüzden kişi Allah'ın huzurunda olduğunu düşünüp, tefekkür ederek kendisini yaratan rabbine; "ya rabbi! Seni seviyorum" demelidir. İnsanın bir de kendi gönlüne bakıp, gerçekten doğru mu, yalan mı, yoksa laf olsun diye mi bunu söylediğine bakması ve bir daha; "ya rabbi! Seni seviyorum; çünkü sen benim rabbimsin, ben sensiz olmayan, seninle var olan bir varlığım. Benim bütün varlığım seninledir, sana aittir, sen bana tecelli etmiş, sen beni yaratmış ve sen beni varlıkta tutuyorsun, durduruyorsun. Bana ait bir şey yok! Benim seni sevmem kendimi

sevmemdir” demelidir.

İnsanın kıymeti, değeri, şerefi sevgisiyle ölçülür. İnsan neyi severse onun kıymeti, değeri, şerefi de ona göredir. Eğer insan, dünyayı severse onun kıymeti dünyaya göredir; mevkiyi ve makamı severse de mevkiye ve makama göredir. İnsanın sevdiği şey onun değeri, fiyatıdır ve o onunla satın alınır; ama Allah’ı seven birinin fiyatı olmaz; çünkü o, değerini ve şerefini Allah ile bulmuştur.

Allah hepimizi gerçek manada sevdiği kullarından eylesin! Allah hepimizi sevmediği kulları gibi olmaktan muhafaza eylesin! Allah bizi kendisine âbd olan, âşık olan kullarından eylesin! Allah bizi kendisine hainlik yapmayan, ihanet etmeyen kullarından eylesin! Allah bizi sadıklardan, Allah’a karşı sıdkını, sadakatini, aşkını, muhabbetini, imanını ispatlamış kullarından eylesin! Allah bizi huzura alırken; bir dost gibi, bir veli gibi huzura aldığı kullarından eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

Âşk Âşık Maşuk

6.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Aşk, Âşık, Mâşuk'u anlamaya çalışıyorduk.

Âşık denildiğinde; yani gerçek manada kul denildiğinde akla ilk gelenler elbette ki Allah'ın nebileri ve resulleridir. Allah'ın nebileri ve resulleri âşıklığını, sadakatini, imanını ispatlamış, gerçek manada kul, âbd olmuştur. Diğer insanlar da Allah'ın nebileri ve resullerine tabi olup onlar gibi olduğu kadarıyla Allah'a kul, âbd olur, iman edip teslim olur, Allah'a karşı kul olarak sadakatini ispatlar. Bütün peygamberler bizim için böyledir.

Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **Lâ nuferriku beyne ehadin min rusulih:** "Allah'ın resulleri arasında fark gözetmeyin"[1] buyurur. Resullerin arasında risalet olarak hiç bir fark yoktur; ama başka bir ayeti kerimede; **"Allah onları derecelerle birbirinden üstün kılmıştır"**[2] buyurmuştur. Bu ayeti doğru anlamak lazım.

Herhangi bir peygamberi diğer peygamberlerin önüne alıp; "bu önde, diğer peygamberler ise onun arkasındadır" demek doğru değildir. Resul olarak hepsi Allah'ın resulüdür; ama derece itibariyle birbirlerinden farklıdır. Bu derece farkını onların genel hali üzerinden anlamak doğru değildir.

O zaman resullerin derece itibariyle birbirlerinden farklı olmalarını nasıl anlamak gerekir?

Mesela; bir öğrenci okulda sınava girdiğinde sınav puanı yüz

[1] Bakara /285
[2] Bakara /253

üzerinden değerlendirilir. Örneğin; bir öğrenci tarih dersinden 70, matematikten 50, coğrafyadan 70 puan alırsa toplam puanı 190 eder. Başka bir öğrenci daha farklı olarak tarih dersinden 60, matematikten 70, coğrafyadan 60 puan alırsa yine sonuç itibariyle toplam puanı 190 eder. Neticede iki öğrencinin de ders notları farklı olmasına rağmen toplam puanları aynıdır, aralarında fark yoktur. Bu yüzden Allah'ın resullerinin hepsi kul olarak yüzde doksan kuldur ve yüzde onluk gibi bir eksikleri de olabilir; sadece bir konuda biri daha önde, aynı konuda öteki ise daha geridedir.

Mesela; sabır itibariyle Hz. Eyüp (a.s.) öndedir ve Hz. Âdem (a.s.) onun arkasından gelir. Hz. Âdem (a.s.)'ın başka bir hali ise Hz. Eyüp (a.s.)'ın önünde gelebilir; yani ortalama olarak hepsi aynı seviyededir. Bir konuda biri ilerde, başka bir konuda ise diğeri ilerdedir. Bu derece itibari ile olan farktır; ama hepsi Allah'a kâmil manada kuldur ve Allah'a âşıktır hem de Allah'a canını, hayatını, her şeyini feda edecek kadar âşıktır.

Âşıklığı, imanı ve kulluğu Allah'ın resullerinden öğrenmemiz gerekir; çünkü onlar her açıdan bizim için örnektir. Hangi peygambere bakarsak bakalım, Allah için hayatlarını ve canlarını ortaya koyduklarını görürüz. Allah, peygamberlerine neyi emretmişse hiçbir itirazda bulunmadan, mazeret üretmeden; "neden" diye sormadan Allah'ın emrinin gereğini bütün çabaları ve gayretleriyle yerine getirmeye çalışmışlardır.

Hz. Âdem (a.s.) ilk insan ve ilk peygamberdir. Bu nedenle Allah ayeti kerimede iblise; **"iki elimle yarattığıma seni secdeden men eden şey nedir"**[3] diye buyurur. Allah'ın iki eliyle yaratması; kudret eliyle yaratması demektir; yani Allah, ilk olarak Hz. Âdem (a.s.)'ı kudret eliyle yaratmış, sonra diğer insanları da birbirinden yaratmıştır ve ilk olarak imtihana tabi tutulan da Hz. Âdem'dir.

[3] Sâd /75

Evet, Hz. Âdem (a.s.)'ın cennette yasak meyveyi yediğini biliyoruz; ama Hz. Âdem (a.s.), Allah'ın emrini unutsa bile Allah, melekleri, cinleri ona secde ettirmiştir. Hz. Âdem (a.s.), Allah'ın; "bu meyveden yeme, buna yaklaşma" emrini unutmuş olsa bile bu unutkanlığın Hz. Âdem için bir eksiklik olmadığını bilmemiz gerekir. O ki beşerdir, unutur, yanılır, bununla beraber hata da işleyebilir; ama Hz. Âdem (a.s.)'ın bir kere işlediği hatayı bütün insanlar tekrar tekrar işliyor. Allah, Hz. Âdem (a.s.) üzerinden; "insan böyledir; cennette olsa, bütün nimetler önünde olsa bile bir tane yasak varsa ona da göz diker, bunu unutmayın" deyip bizi bize tanıtır; yani insanı bize tanıtır, yoksa bunları Hz. Âdem (a.s.)'ın hatasını ve yanlışını bize anlatmak için Allah söylemiyor.

Herkes kendisine baktığında binlerce, hatta yüz binlerce yanlış yaptığını görür, belki de bir yanlışı her gün tekrar tekrar yapıyordur. Bunun için Hz. Âdem (a.s.)'a bakıp; "o yanlış yaptı" demek haddini bilmemek, kendini görmemek, işi anlamamaktır.

Hz. Âdem (a.s.) ve Hz. Havva annemiz cennetten çıkarılırken yeryüzünde ayrı ayrı yere inmiş ve Arafat denen yerde buluşmuşlardır. İkisi Arafat'ta buluştuktan sonra ağlayıp, feryat ederek üç yüz yıl boyunca tövbe ve istiğfar etmişlerdir.

Peki, Hz. Âdem ile Havva annemizin tövbeleri nasıldır?

Allah bununla ilgili olarak ayeti kerimede; **Kâlâ rabbenâ zalemnâ enfusenâ ve in lem tagfirlenâ ve terhamnâ le nekûnenne minel hâsirîn:**[4] "İkisi dedi ki: Biz nefsimize (kendimize) zulmettik ya rabbi! Eğer sen bizi mağfiret etmez, bize rahmet etmezsen biz hüsrana uğrayanlardan oluruz" buyurur. İkisi de Allah'ı sevdikleri ve rablerinin emrine ters düştükleri için ağlayıp feryat ettiler.

[4] Araf /23

Bütün peygamberler, resuller ve Allah dostları da böyle bir vasfa sahiptir; yani bir hata, bir yanlış yaptıklarında istiğfar ederler, ağlayıp feryat ederek rablerine karşı boyun büküp, hayâ eder, utanırlar. Bütün peygamberlerin en öndeki vasıfları; istiğfar edip, tövbe etmeleridir. Dolayısıyla Allah'ı seven, Allah'a iman eden, Allah'a âşık olanların en öndeki vasfı da tövbe ve istiğfardır. Böyle olanlar edebe aykırı bir harekette bulunup bir söz söylediklerinde veya böyle bir düşüncede bile bulunduklarında tövbe edip istiğfar ederek gönül itibariyle ağlar ve feryat ederler.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"ben günde yetmiş sefer istiğfar ederim."*[5] Başka bir hadisinde de; *"ben günde yüz sefer istiğfar ederim"*[6] *buyurur.* Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu istiğfarı yaparken tesbihi eline alıp; "estağfirullah" ya da "estağfirullah el azim" dememiştir, o günü yaşarken gönlünden herhangi bir şey geçse ya da herhangi bir şey olsa o anda Allah'ın huzurunda istiğfar etmiştir.

Mesela sahabeden biri; *"Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber bir mecliste oturuyorduk, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in o sırada tam on beş sefer istiğfar ettiğini saydım"* buyurur. Yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir şey konuşup anlattığında tam on beş sefer o mecliste istiğfar etmiş. Bu yüzden peygamberlerin en öndeki vasıfları istiğfar etmektir, dedim.

Allah'ı seven, Allah âşık olan, peygambere tabi olup, gönül itibariyle onlarla beraber olanlar da her anda rablerinin huzurunda olduğundan yanlış bir fikir, bir düşünce, bir söz, bir tavır, bir bakış ve yanlış bir halin; mâşukuna karşı edebe aykırı olduğunu ve bunun âşıklığa, âbd olmaya yakışmadığını bilirler.

Demek ki bütün peygamberlere baktığımızda en öndeki

[5] Buhârî, Daavât 3. Ayrıca Bk. Tirmizî, Tefsîr 47; İbni Mâce, Edeb 57
[6] Müslim, Zikir 41. Ayrıca Bk. Ebû Dâvûd, Vitir 26

vasıfları; tövbe ve istiğfarmış. Her birimiz peygamberlerin hayatını okuyup, dinleyip, ayetlerden anlamaya çalıştığımızda hayatlarını Allah yolunda sarf edip feda ettiklerini, kurban ettiklerini rahatlıkla görürüz. Allah, peygamberlerini; "hadi kullarımı davet et" deyip kavimlerine gönderdiğinde bütün dünyaya, bulundukları her yer ve topluluğa karşı tek başlarına ayakta durarak; "lâ ilâhe illallah" deyip insanları Allah'a davet etmişlerdir. Onlar insanlara bu daveti yaparken insanların hepsi onlara karşı gelmiştir ve bu davet sırasında mutlaka eleştirilmişler, çekiştirilmişler, küfür, azar ve hakaret işitmişler, taşlanmışlar, işkence görmüşlerdir ama asla; "ya rabbi şikâyet ediyorum" dememişlerdir. Bu yüzden bazen bir, bazen beş, bazen on kişi onlara iman etmiş veya bir kişi bile onlara iman etmemiştir; ama böyle olduğu halde onlar bütün hayatlarını Allah'a davet etmekle geçirmeye devam etmişlerdir.

Allah, örnek alınması için resullerin sadece bir kısmını Kur'an'da anlatmıştır. Mesela; Allah'ın, Kur'an'da ismi geçmeyen Hz. Cerciş (a.s.) adında bir resulü vardır. Hz. Cerciş (a.s.), Allah'ın resulü olarak insanları imana davet etmeye başlayınca zamanın kralı onu hemen huzura çağırtıp;

-Bundan vazgeç, yoksa seni idam ederim, der.

Hz. Cerciş (a.s.) da;

-Bu, Allah'tan bir emirdir, ben emri Allah'tan almışım dolayısıyla bu davetten vazgeçmem mümkün değildir. İstediğin şekilde beni öldürebilirsin; ama ben bu davetten vazgeçmem, buyurur.

Bunun üzerine kral onu idam eder. Sabah olduğunda Allah, Hz. Cerciş (a.s.)'ı bir daha diriltir ve Hz. Cerciş insanları bir daha davet etmeye başlar. Kral onun nasıl dirildiğini bilmediği için şaşırmış bir şekilde onu bir daha çağırtıp;

-Eğer vazgeçmezsen seni yakarım, küllerini de denize savururum, der.

Hz. Cerciş (a.s.);

-Allah emretmiş, ne yaparsan yap ben davete devam ederim, buyurur ve öyle de yapar. Kral onu yakıp küllerini denize savurunca Allah onu bir daha diriltir. Sabah olduğunda onu kavim içinde davete devam ettiğini gören kral bir daha onu çağırtıp;

-Bu sefer seni aslanlara yedireceğim, bakalım bu sefer nasıl dirileceksin, der.

Kral, üç beş tane aslan getirip kafese koyar ve o aslanları günlerce aç bırakır. Hz. Cerciş (a.s.)'ı da başka bir yerde hapsettikten sonra onu alıp aslanların önüne atar ve aslanlar onu anında parçalayıp yerler. Allah ertesi gün Hz. Cerciş (a.s.)'ı bir daha diriltir.

Hz. Cerciş (a.s.)' da sonuçta bir beşer olduğu halde bir sefer bile; "ya rabbi! Bunlar bana böyle işkence yapıyor, beni bu şekilde öldürüyor, ben bunu kabul etmiyorum" deyip itiraz etmemiştir; çünkü Allah'a kul olup iman etmiş, Allah'a âşık olup Allah'tan emin olmuştur. İman, emniyeti, emin olmayı gerektirir; çünkü Hz. Cerciş (a.s.) rabbi ona nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun o muamelenin güzel olduğunu, doğru olduğunu, hak olduğunu, hayır olduğunu biliyordu.

Âşık kendini görmez, rabbini görür, rabbine bakar. Âşık; kendini bütünüyle rabbine ait görüp ona teslim olur, Allah'ın kendisine yaptığı muameleye hiçbir şekilde itiraz edip, onu beğenmeyip fikir beyan etmez. İşte kulluk da, âşıklık da, mü'min ve Müslüman olmak da, Allah'a teslim olmak da budur, böyledir.

Allah bütün kullarına her anda muamele eder ve Allah

birine muamele ederken eğer o kişi itiraz edip; "ben bu muameleyi beğenmedim, bunu kabul edemem, bu bana ağır geldi, ben bunu yapamam" derse bu durumda kulluğu kabul edememiş, kendi nefsini Allah'a şirk koşmuş demektir; çünkü böyle olmasaydı itiraz edemezdi. Biri, Allah'a kul olmuş, gerçekten iman etmişse Allah ona nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun itiraz edemez, itiraz edemez.

Peki, gerçek manada iman edenler kimlerdir?

Nebiler, resuller, sıddıklar, şehitler ve salihlerdir. Bunlar; Allah'ın kendilerine nimet verdiği kullardır. Ya bu kullarla beraber olur, onlar gibi yapar, onlardan oluruz ya da onlarla birlikte olmayarak kulluğu kabul etmeyiz; yani Allah'ın kendisine nimet verdiği kullardan olmaz, kaybedenlerden oluruz.

Bir gün sahabeler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e;

-Ya Resulullah! Sizin en zor geçen gününüz hangi gündür, diye sorarlar. Sahabeler bunu anlatırken; "biz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en zor geçen günü için Uhud günü" diye cevap vereceğini beklerdik, derler.

Uhud'da ordu dağılmış, üç beş kişi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in etrafında kalmış, kendilerini ona siper etmişlerdir. Bu arada sahabe de Uhud Dağı'na tırmanmaya çalışmış, zaten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de yaralanmış, yanağından ve dişinden kan akmaya başlamıştır; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kanın yere düşmemesi için telaşla kanını silmeye çalışmıştır.

Sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in o hali üzerine;

-Ya Resulullah! Neden telaşla kanınızı siliyorsunuz, diye sormuş,

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de;

-Bir kavim kendi peygamberinin kanını yere dökerse Allah onları toptan helak eder. Onların helak olmasından korkuyorum, endişe ediyorum, bu yüzden kanım yere dökülmesin diye siliyorum, şeklinde cevap vermiştir.

Sahabe, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e en zorlu gününü sorduğunda;

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Benim için en zorlu gün Taif günüydü. O günden daha zorlu bir gün yaşamadım. Hem beni inkâr ettiler, yalanladılar hem de beni kovdular. Yetmez, bir de yolun kenarına çoluk çocuğu ve köleleri toplayıp, bir deliyi taşlar gibi beni taşlattırdılar, buyurur.

Taif günü, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in her tarafı kan içinde kalmıştı hatta ayakkabısına dahi kan dolmuştu, o da kanı yere dökülmesin diye telaşla siliyordu. Yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Uhud gününde yaşadığı durum Taif'te de vardı.

Taif şehri iki dağın arasındadır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Taif şehrinin alt tarafına geldiğinde Cebrail (a.s.) gelip;

-Ya Resulullah! Allah'ın sana selamı var. Allah buyurdu ki; "eğer resulüm isterse iki dağı birleştir ve Taif'i yok et."

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Hayır, Allah beni azap ve gazap olarak değil âlemlere rahmet olarak göndermiştir, dedi.

Sonra elini açıp; "ya rabbi! Onlar beni bilmiyorlar, beni bilselerdi, anlasalardı, tanısalardı böyle yapmazlardı. Sen onları mağfiret et, onlara hidayet ver" buyurur.

Daha sonra ise; "ya rabbi! Eğer sen bana gazap etmemişsen, bana kızmamışsan, bana küsmemişsen, bana darılmamışsan bu önemli değildir; Benim yanlışlarımdan dolayı bana gazap etmemişsen benim taşlanmış olmam önemli değil, ben buna aldırış etmem, bu benim için önemli değildir. Benim için önemli olan; senin benden razı olman, bana küsmemen, darılmaman, benim yanlış yapmamış olmamdır ve yanlışımdan dolayı bunların benim başıma gelmemiş olmasıdır. Yoksa bunların benim başıma gelmesi önemli değildir"[7] buyurur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Taif'teki insanları sadece Allah'a, imana ve cennete davet etmiştir; ama onlar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i taşlamışlardır. Buna rağmen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Allah'a itiraz etmemiştir. İşte gerçek manadaki âşık böyledir.

Âşık olmak, iman etmekten farklı ya da özel bir durum değildir; âşık, mü'min demektir. Bunu Allah söylüyor.

Allah ayeti kerimede; **"insanlardan öylesi var ki Allah'ı sever gibi başkalarını severler. Oysaki mü'minlerin Allah'a olan muhabbetleri çok şiddetlidir"**[8] buyurur. Çok şiddetli muhabbet aşk demektir; yani mü'min çok şiddetli olarak Allah'ı sevip, Allah'a âşık olandır.

"Âşık" denilince mü'mini, "mü'min" denilince de Allah'a âşık olanı anlamak gerekir. Âşık; Allah'ı her şeyden çok seven, her şeyini Allah yolunda kurban edecek vasıfta olan bir imana, bir aşka sahip olandır. Mü'min, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ne kadar benzemişse o kadar iman etmiş, peygambere ve Allah'a o kadar yakın olmuş, peygamberinin kazandığı nimete de o kadar layık

[7] Süheylî, Ravdu'l-ünüf, IV, 46; İbn Seyyidinnas, Uyûnu'l-Eser, I, 232. İbn Hişam, Es-Sîre, II, 61-62; Belâzurî, Ensâb, I, 237; İbn Esîr, El-Kâmil, I, 607
[8] Bakara /165

olmuştur.

Hz. Aişe (r.a.) annemiz anlatır;

Bir gece uyandığımda Resulullah'ı yanımda bulamadım, onu bulamayınca da endişe ettim. Kalkıp baktım ki Resulullah (s.a.v) Efendimiz bir köşede oturmuş, tefekkür halindedir. Ben de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanına yaklaşıp;

-Ya Resulullah! Ne yapıyorsun, dedim.

Başını kaldırıp bana baktı ve;

-Sen kimsin, dedi.

Ben de;

-Ben Aişe'yim, dedim.

O da;

- Aişe kimdir, buyurdu.

Bunun üzerine;

-Ben hanımın Aişe'yim ya Resulullah, dedim. "Ben hanımın Aişe'yim" demeyene kadar beni tanımadı.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz öyle bir tefekkür halindedir ki, hanımını tanıyamayacak kadar Allah'ın huzurunda durup kendinden geçmiştir! Hanımının yüzüne bakıyor; ama onu tanımıyor, belli ki kendine gelememiş.

İşimize gelmediği için, bizde bu âşıklık hali olmadığı için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu vasfını unutur, yok sayar, bunun yerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in katıldığı savaşları ya da onun başka bir halini anlatırız; ama onun âşıklık halini

anlatmayız ya da anlatmaya yüzümüz tutmaz.

Hz. Aişe (r.a.) annemiz bir keresinde yine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bir halini anlatırken; *"Resulullah (s.a.v.) Efendimiz evden çıkmadan önce; ya Aişe! Benimle konuş, konuş ki dünyaya ineyim, derdi"* buyurur.

Yine sahabe anlatır; *"Resulullah (s.a.v.) Efendimiz evden çıkmadan önce mutlaka annelerimizle konuşurdu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz annelerimizle konuşmadan dışarı çıksaydı kimse onunla konuşamazdı. Öyle bir manevi hali, öyle bir muhabbet hali vardı ki sanki başka bir âlemdeymiş gibi ona yaklaşmaya, onunla konuşmaya cesaret edemezdik. Ne zaman hanımları onunla konuşsa yavaş yavaş kendine gelir, ne yapması gerektiğini, vazifesini hatırlar, dışarı çıkarken insanlarla ona göre meşgul olurdu. Yoksa tek başına kalsa, onunla konuşulmasa kendine bile gelemezdi."*

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu hali neyden dolayıydı?

Âşıklığından, Allah ile beraber olduğundan dolayı, gönlü arştan inmediği, orda kaldığı için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu haldeydi.

Bizim de gönlümüz arşa çıkarsa biz de bu aşkı tatmış oluruz; yani bu aşk deryasından bir tatsak, bir içsek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in halini anlarız; ama bu deryadan içip tatmazsak Allah'ın huzurunda durmanın, miraçta durmanın nasıl olduğunu anlamamız mümkün değildir. Bir peygambere ne varsa onun ümmetine de o vardır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"namaz, mü'minin miracıdır"*[9] buyurur.

Miraçta ne kadar durursan Allah'a olan aşkın ve

[9] Fahreddin Râzî, et-Tefsîru'l-Kebîr, C: 1, S: 226, Sureden Çıkarılan Akli İncelikler Bölümü; Âlûsî, Rûhu'l-Meânî, C: 10, S: 453

muhabbetin de o kadar artar. Gönül itibariyle Allah ile ne kadar beraber olur, Allah'ı ne kadar zikreder, tesbih edersen Allah'a o kadar yakın olursun. Yalnız dille değil gönül itibariyle de Allah'ın huzurunda durman gerekir ki o namaz gerçek manada namaz olsun, ibadet olsun, zikir olsun, tefekkür olsun. Eğer gönül halin böyle olmazsa kıldığın namaz taklidi olur ve taklitten de hiçbir şey kazanılmaz.

Namaz kılarken bir an olsun kendini miraçta hissetmezsen o namazın, namaz olmamış, miraç olmamıştır. Dolayısıyla kıldığın o namaz taklidi bir hareketten ibaret kalmıştır; yani zahiri olarak beden itibariyle namaza durmuşsun; ama gönlün namaza durmamış, miraca çıkmamış, huzurda durmamıştır. Namaz kıldığın zaman bir an bile olsa; "ben rabbimin huzurundayım" demen lazım ki o namazın huzura layık olsun; çünkü kıldığın o namazla huzura çıkman gerekir.

Peki, neyle huzura çıkıyoruz?

Elbette ki gönülle huzura çıkıyoruz. Önce huzurda olduğunu bir an tadarsın, sonra bir dakika, sonra bir rekât boyunca tadarsın, en sonunda da namaza durduğunda Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'in kıldığı namazı kılarsın.

Daha önce anlatmıştım; *Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'in bacağına savaş esnasında ok saplanınca sahabeye; "namaza durayım oku öyle çıkarın" der. Bunun üzerine Hz. Ali (r.a.) Efendimiz namazdayken sahabeler de onun bacağındaki oku çıkarır. Hz. Ali (r.a.) Efendimiz namazı bitirip selam verince ok çıkarıldığı halde bunu hissetmediğinden; "ne yaptınız" diye sorar.*[10]

Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'in bacağındaki okun çıkarıldığını hissetmemesinin sebebi; kendinde olmamasından, Allah'ın

[10] Deylemi, İrşadu'l-Kûlub, C. 2, S. 26

huzuruna, miraca çıkmasından dolayıydı. O da bizim gibi bir beşerdi; ama Allah'a olan aşkı da böyle şiddetliydi. Sadece Hz. Ali (r.a.) Efendimiz değil sahabenin çoğunluğu böyleydi; yani gerçek manadaki bütün sahabe namazdayken Allah'ın huzurundaydı.

Evet, aşkı anlamaya çalışıyorduk. Eğer Hz. Ali (r.a.) Efendimiz ve sahabeler namaza durunca Allah'ın huzurunda kendi bedenini hissetmiyorsa bu durumda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in halini ona göre anlamaya çalışmak gerekir.

Âşığı anlamaya çalışmamız lazım ki aşkı anlayabilelim.

Aşığı anlarken mâşuku da anlamaya çalışmak gerekir. Mâşuk olan; yani sevilen, sevilmesi gereken Allah'tır. Mâşukun, âşığına özel bir muamelesi vardır. Allah kendisine âşık olmayanlara yaptığı muameleyi âşığına yapmaz; çünkü Allah kendi âşığına muameleyi özel olarak yapar. Âşığı bir yanlış yapınca, herhangi bir hataya düşünce, hatası ne olursa olsun Allah onu kesinlikle yerde bırakmaz; onu tutup kaldırır ve affeder, üstüne bir de ona ikram eder.

Bütün peygamberlere baktığımızda Allah'ın onlara yaptığı bu özel muameleyi hemen görür, anlarız. Mesela Allah ayeti kerimede; **"Musa, adama bir yumruk attı ve adam öldü. Musa; 'rabbim! Şüphesiz ben nefsime zulmettim, beni affet' dedi. Allah da onu affetti"**[11] buyurur. Musa tövbe edip istiğfar edince hemen afettik, dedi Allah. Hz. Âdem (a.s.) tövbe edince, Hz. Yunus (a.s.) da balığın karnında istiğfar edince Allah hemen onları afetti. Durum ve hal ne olursa olsun Allah'a iman edip âşık olan bütün kullar için bu böyledir; yani Allah hemen onları affedip; "kalk kulum, düştün kalkmasını öğren, kalkmasını bil" diyerek onları kaldırır.

[11] Kasas /15

Allah'ın, kuluna olan, mü'mine olan, âşığına olan muamelesini bir beşer seviyesinden anlamaya çalışmak gerekir. Allah, Hz. Yunus (a.s.)'ı balığın karnından çıkardığında onu sahile bırakır. Bir de üstüne gölgelensin diye kabak türünden yaprakları geniş bir bitki yetiştirip onu güneşten korur; yani Allah, âşığını sevdiği için güneşin onu yakmasına bile tahammül edemez. Nasıl ki Allah, Hz. Yunus (a.s.)'a böyle muamelede bulunmuşsa kendisine âşık olan bütün kulları için de aynı muamelede bulunur.

"Âşık" denince genelde kulun, Allah'ı sevmesi olarak anlarız. Hâlbuki durum bunun tam tersidir; yani aslında Allah, kulunu sever. Allah'ın sevgisi kulun gönlüne tecelli edince geri yansır ve o, kulun sevmesi olarak anlaşılır; yani kul; "ben Allah'ı seviyorum" deyip Allah'ı sevdiğini zanneder. Hâlbuki onu seven Allah'tır ve onun gönlünde Allah'ın sevgisi tecelli eder. Allah'ın sevgisi kulun gönlünden geri yansıyınca kul kendisini Allah'ı sever olarak, âşık olarak bulur; yani aslında seven Allah'tır. Dolayısıyla kul çabasını, gayretini sarf ederek kendi gönlünü Allah'ın sevgisine hazır hale getirip nefsinden kurtulmaya çalışır, nefsini temizleyip tezkiye eder ve gönlünü Allah'ın sevgisine layık hale getirir.

Kulun; "ben Allah'ı seviyorum" demesinin doğru bir düşünce olmadığını anlamak gerekir. Doğru olan; kişinin "önce Allah beni seviyor, dolayısıyla ben de Allah'ı seviyorum" demesidir ama Allah'ın, kulu sevmesi için kulun da mutlaka çabası, gayreti ve fedakârlığı olmuştur.

Herkesin kendine bakması gerekir; eğer birinin gönlünde Allah'ın sevgisi yoksa Allah'ın sevgisine layık olmadığını bilmelidir. Bu yüzden o kişi; "Allah beni seviyor" da diyemez, söylerse yalan bir söz söylemiş olur ve sadece kendisini kandırmış olur; çünkü Allah onu sevseydi o da Allah'ı severdi. Kul kendi üzerinden Allah'ın onu sevip sevmediğini hemen anlar; yani kendisi Allah'ı sevmeyince, Allah'ın da kendisini sevmediğini anlar.

Allah ayeti kerimede; **"beni zikredin ki ben de sizi zikredeyim"**[12] buyurur. Biri Allah'ı zikredemiyorsa Allah onu zikretmediği içindir. Kul, Allah'ı zikretmek için çaba, gayret sarf etmeyince zikre layık olmaz. İnsanlar Allah'ı zikretse, Allah'a bir fayda vermez, eğer zikretmezse bir zarar da veremez. Allah'ı zikrin faydası da zararı da kula aittir. Eğer kul Allah'ı zikredemiyorsa Allah'ın yanında, katında anılmaya değer değildir. Kul, rabbini unutup zikredemiyor, hamd edemiyor, tesbih edemiyor, şükredemiyorsa Allah katında onun hiçbir kıymeti ve değeri, dolayısıyla zikredilmeye, anılmaya layık bir hali de yok demektir.

Yani kul kendi gönlünden Allah'ın kendisini sevip sevmediğini, zikredip zikretmediğini, övüp övmediğini, kendisini temize çıkarıp çıkarmadığını; yani hamd edip etmediğini, tesbih edip etmediğini anlar. Sen doğru yaparsan, Allah'a hamd edersen bil ki Allah da seni över, sen Allah'ı zikredersen bil ki Allah da seni zikreder. Hatta önce Allah seni zikreder sonra sen onu zikredersin. Bu; senin imanına, ameline, ahlakına, düşünmene, tefekkür etmene karşılıktır.

Herkes kendine bakınca rabbinin kendisine nasıl bir muamelede bulunduğunu, Allah katında nasıl bir makamda, bir mevkide, bir halde olduğunu anlar ve bilir. Bilmezse bu ona zulüm olur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeye;

-Size Allah katındaki yerinizi haber vereyim mi, buyurur.

Sahabe;

-Evet, ya Resulullah, deyince bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

[12] Bakara /152

-O halde herkes kendi gönlüne baksın, kişinin kendi gönlünde Allah neredeyse o da Allah katında oradadır, buyurur.

Kulun, kendi gönül âleminde Allah ile nasıl bir münasebeti, nasıl bir yakınlığı varsa Allah ile yakınlığı da ona göredir. Eğer kulun gönlünde Allah'a âşıklık varsa Allah'ı mâşuk olarak kabul etmiş, Allah onu seviyor ve onun gönlündeki muhabbet geri yansıyor demektir. Kul, Allah'ı tesbih mi ediyor, bilsin ki Allah da onu temize çıkarıp onu temizliyor. Kul, Allah'ı hamd ile övüyor mu, bilsin ki Allah da onu övgüye layık kılıp onu övüyor hem de meleklerin yanında övüyor. Her konuda, bütün ibadetlerde, bütün zikirlerde, tesbihlerde, hamdlerde ve şükürlerde bu böyledir. Eğer kul böyle yapmazsa ot gibi olur, ne bir şey tadar ne de bir şey hisseder. Neticede böyle bir kul namaz kılarken bile taklit yaparak eğilip doğrulur ve namazı bitince de çekip gider; yani o kıldığı namazdan hiçbir şey anlamaz.

Muhabbet yoksa, aşk yoksa, iman yoksa yapılan bütün ibadetler taklitten, âdetten ibaret kalır ki bu da kula hiç bir fayda vermez. Bütün ibadetlerden, hayırlardan gaye, imanın; yani âşıklığın kemale ermesi, kulun, Allah'a âşık olması, hatta bütünüyle aşk olmasıdır. Seven, sevdiği için her şeyi yapar, bu yüzden Allah'ı sevdiğini, ona iman ettiğini iddia ediyorsan Allah için canını da vermen, feda edebilmen gerekir; ama baktığımızda insanların günün bir saatini hatta haftada bir saatini Allah yolunda feda edemeyip; "işim var" dediğini hep beraber görüyor, duyuyoruz.

Mesela; insanları haftada bir iki saat Allah'a secde etmeye, namaz kılmaya, "buyrun rabbimizi zikredelim" deyip Allah'ı zikretmeye davet ettiğimizde; "vaktim yok, işim var, meşguliyetim var" derler. Yani insanların işi, meşguliyeti Allah'ın huzuruna çıkmaktan, Allah'ı zikretmekten, Allah'ın ayetlerini öğrenmekten önce geliyor! Böyleleri nasıl mü'min olsun, Böyleleri Allah'ı

sevdiğini nasıl iddia edebilir, iddia ederlerse bu iddiaları yalan bir iddia olmaz mı?

Allah ayeti kerimede; **"Allah cennet karşılığında mü'minlerden mallarını ve canlarını satın almıştır"**[13] buyurur; yani malını, canını Allah yolunda feda edebilecek bir imanın yoksa o halde imanın zandan ibarettir, sadece iman ettiğini zannetmişsin; ama aslında iman etmemişsin, bu durumda cennete de gidemezsin, dedi Allah. Mesele; Allah için her şeyi verebilecek bir imana sahip olmaktır ve bu da tamamen imanla, sevmekle ilgilidir. Allah'ı canından çok seviyorsan canını, malından çok seviyorsan malını Allah yolunda verebilir, nefsinden çok seviyorsan da insanları affedebilir ve fedakârlık yapabilirsin.

Eğer Allah'ı nefsimizden çok sevmezsek nefis öne geçerek kendini Allah'ın önüne koyar, sonra da isteklerini sıralayıp; "şunun şöyle olmasını, bunun böyle olmasını istiyorum, şu bana şöyle, bu da bana böyle muamele etsin, yoksa kabul etmem" der, dolayısıyla Allah'ın kendisine yapacağı muameleyi de kabul etmez. Böyle bir nefis, Allah'ı rab olarak kabul etmediği için böyle yapar ve itiraz eder.

Allah her şeyi bir vesileyle yarattığı gibi aşkı ve muhabbeti de bir vesileyle yaratır. Eğer Allah'a iman etmek, âşık olmak istiyorsak bilelim ki Allah, aşkı gökten yağdırıp bize havadan vermez.

Aşk hayali bir şey değildir; çünkü Allah'ın bir âdeti vardır ve Allah bu âdetini hiç kimse için bozmaz. Sahabenin, iman edenlerin hepsi bu muhabbeti elbette ki âlemlere rahmet olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gönlünden almıştır.

Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"de ki Allah'ı seviyorsanız**

[13] Tevbe /111

bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin"[14] buyurarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmayı şart koşmuştur; yani Allah'a olan aşkı ve muhabbeti ona tabi olarak onun gönlünden alman gerekir. Bundan başka şart yoktur ve bu durum kıyamete kadar da geçerlidir.

Bu şart aynı şekilde peygamber varisleri için de geçerlidir. Ya o muhabbeti bir peygamber varisinin gönlünden alırsın ya da kendi kendine hayal kurarsın. Bir peygamber varisine ne kadar tabi olup uyarsan, gönül itibariyle onunla ne kadar beraber olur, onun gibi yapmaya, ona uymaya ne kadar çalışırsan alacağın muhabbetin şiddeti ve derecesi de ona göre olur.

Arkadaşlar bu konuda tecrübe sahibidir. Mesela; gönüllerini bir an için başka bir tarafa döndürseler gönüllerinde olan o muhabbeti hemen kaybettiklerini görürler. Çünkü o muhabbet bağını kendileri kesmiştir ve bu hep böyledir. Bu yüzden muhabbeti almak kendi kendine olacak bir şey değildir. Ne zamana kadar? Gönül, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna varıncaya kadar, gönül Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna varmadan ondan bir şey alamazsın.

Peki, gönül Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna nasıl varır?

Elbette ki bu gönlü onun huzuruna taşıyacak olan kişinin mürşididir. Gönül, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna varsa bile derviş yine mürşidinden o muhabbeti almaya devam eder. Dervişin gönlü bu muhabbeti hem Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den hem de mürşidinden alır. Çünkü onu Allah'a götüren gönlün diri olması ve dervişin gönlünün de her anda mürşidiyle beraber olması gerekir. Gönül, Allah'ın huzuruna varınca iş tamamlanır ve onun artık mürşidine dönmesi doğru

[14] Ali İmran /31

değildir; çünkü artık muhabbeti Allah'tan alır; ama Allah'ın huzuruna varıncaya kadar mürşidinden almaya devam eder.

Allah, insanları kendisine taşıma vazifesini peygamber varislerine vermişse o muhabbeti de, imanı da aşkı da onların üzerinden; yani onların gönlünden verir. Daha doğrusu gönül ne zaman huzura varırsa; yani Allah'ın kendisine yapacağı tecelliyi kaldırabilecek vasfa gelirse işte o zaman mürşit aradan çekilir ve artık dervişin mürşidiyle işi olmaz. Böyle bir durumda kişinin gönlü mürşidine dönse bile mürşidi onun bu dönüşünü kabul etmez. Yoksa kişi mürşidinden önce; "ben şöyle yapayım, böyle yapayım, Resulullah'a döneyim bu muhabbeti ondan alayım" derse sadece kendi kendini kandırmış olur. Sonra bu kişi döner, dolaşır ve aynı kapıya gelir. Bu yüzden mahrum olmamak için herkesin kapısını bilmesi lazım. İnkâr edenler ise bu nimetten mahrum kalır.

Hayat tecrübedir, bu nedenle başkalarının gördüklerine değil kendi gördüklerimize ve yaşadıklarımıza bakıp görüp hükmü ona göre vermemiz gerekir. Eğer biri bir Mürşidi Kâmile tabi olmuşsa önceki ve sonraki haline bakmalı ve bu mürşidin yolundan gitmeye devam edip etmeyeceğine kendisi karar vermelidir.

Eğer kişi tabi olduğu mürşidiyle rabbine yaklaşamıyorsa kesinlikle oradan uzaklaşmalı, kaçmalıdır; çünkü ona rabbi lazım, Allah lazımdır. Bir vuslat yolcusu, rabbini nerde bulabilecekse, rabbini nerde sevip ona âşık olabilecekse, onun rızasını nerde kazanabilecekse yeri orasıdır.

Bu yüzden arada bir söylüyoruz, bu bütün kardeşlerimiz için geçerlidir; eğer kardeşlerimiz bizimle beraber olduğunda Allah'ı sevemiyorsa, Allah'ın sevgisi gönlünde artmıyorsa, Allah'a her gün biraz daha yaklaşıp Allah'a yakınlığı tatmıyorsa, ahlakı her gün biraz daha güzelleşip değişmiyorsa, dışarıdan bakanlar bile

ahlakının güzelleştiğini fark etmiyorsa bu durumda bir sorun var demektir ve onun burayı hemen terk etmesi gerekir; çünkü nerede kazanabiliyorsa yeri orasıdır.

Burası Allah'a dost olma, Allah'ı sevme, Allah'a âşık olma ve Allah'a teslim olma yeridir. Sen bunu burada yapamıyorsan kendine hemen başka bir Allah dostu ara, bul ve onunla beraber kazan; çünkü senin kazanman gerekir. Yoksa burada bulunman bir işe yaramaz. Burada bulunman ne sana fayda verir ne de bana fayda verir. Ya benimle kazanırsın ya da nerde kazanabiliyorsan oraya gitmelisin.

Allah hepimizi gerçek manada imanı, kulluğu, âşıklığı anlayanlardan eylesin! Allah hepimizi gerçek manada âşıklardan eylesin! Allah, Kıyamet günü; "beni sevenler ayağa kalksın" buyurduğunda bizi ayağa kalkmış olan kullarından eylesin! Allah bizi huzura alırken bir dost gibi, bir sevgili gibi, bir âşık gibi huzura alıp muamele ettiği kullarından eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

Aşk Âşık Maşuk

7.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Aşk, Âşık, Maşuk'u anlamaya çalışıyorduk.

Âşık demek; mü'min demek, iman sahibi, Allah'ı seven, dolayısıyla sevgisini ispatlamaya çalışan kul demektir.

Allah'ı sevmemiz, ona âbd olmamız lazım; yani Allah'ın sevgisini kazanmamız için çaba ve gayret sarf edip onun peşinden koşmamız gerekir. Allah'ın peşinden koşabilmek için de Allah'ı tanımak lazım. Allah'ı ne kadar tanırsak ona olan sevgimiz, muhabbetimiz, aşkımız; yani Allah'a olan imanımız, teslimiyetimiz ve edebimiz de o kadar olur. Bu yüzden Allah'ı tanımazsak onu sevmemiz de mümkün olmaz.

Allah'ı ne kadar tanırsak ancak o kadar sevebiliriz. Allah'ı tanıyıp sevmemiz için sadece Esmau'l Husna'yı bilmek yetmez, bir de bu isimlere iman etmek gerekir; çünkü iman etmezsek bu bilgi sadece kuru bir bilgiden ibaret kalır ki o bilgi de bize Allah'ın muhabbetini vermez.

Allah'ı sevmek demek Allah'ın kulunu sevmesi demektir; yani biri Allah'ı seviyorsa Allah onu sevdiğinden dolayı Allah'ı sevdiğini bilmelidir. Allah'ın kuluna olan sevgisi, muhabbeti kula geri aksettiğinde kul, Allah'ı sevdiğini anlar ve bilir. Kulun gönlünde Allah'ın sevgisi yoksa bu; Allah onu sevmediği, Allah'ın sevgisine layık olmadığı içindir.

Allah özel manada kulunu yaratırken sevgisine layık bir hal, bir fıtrat ile yaratmıştır. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

"doğan her çocuk İslam fıtratı üzerine doğar"[1] buyurur.

Dolayısıyla her çocuk Müslümandır, mü'mindir ve Allah'ın sevgisine layıktır. Buluğa erip aklı baliğ oluncaya kadar, Allah ondan iman etmesini; yani aklını kullanıp, Allah'ın kudretini, varlığını, ona olan muamelesini, hikmetini, nimetini görmesini, kendisini sevmesini, kendisini anlayıp tanımasını isteyinceye kadar onun bu Müslümanlığı devam eder.

Mesela; şimdiye kadar çocukların günahının ve sevabının yazılmadığını bize öğretmişlerdir. Bu bilgi doğru bir bilgi değildir. Neden doğru değildir? -Çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"cennette bin derece vardır, her bir derecenin arası yerle gök kadar birbirinden uzaktır"* buyurur.

Cennet sekiz kattır, cennette bir derece üstün olan birinin yerle gök kadar nimet farkı vardır. Çocukların gideceği cennet de mutlaka birbirinden farklıdır; yani sıkıntı çekmiş bir çocukla sıkıntı çekmemiş bir çocuk arasında fark vardır.

Çocuk buluğa erinceye kadar cennetliktir; ama buluğa erinceye kadar da yaptıkları şeyler öncelikle onun gönlüne yazılır; yani çocuk bir yanlış yapar, zulmeder, başkalarını rahatsız edip onlara haksızlık yaparsa mutlaka işlediği o yanlış ve günah onun gönlüne yazılır. Elbette ki ana ve baba da çocuğun bu durumundan sorumludur.

Mesela küçük bir çocuğa onun rabbi tanıtılıp; "şunu şöyle yaparsan Allah bunu sevmez, bunu böyle yaparsan bu günahtır" denilse çocuk o yanlışı yaptığında mutlaka yanlışı için tövbe eder. Tövbe etmeyenler de var mıdır? -Elbette ki vardır; yani tövbe edenle etmeyen arasında fark vardır. Öyle çocuklar biliyoruz ki; üç dört yaşında, bilemedin beş yaşındadır ama bir yanlış yaptığında

[1] Buhârî, cenâiz 92; Ebû Dâvut, sünne 17; Tirmizî, kader 5; Kütübü Sitte Hadis No, 48

günlerce onu unutmaz, tövbe ve istiğfar edip ağlar. Böyle bir çocukla hiçbir şey umurunda olmayan bir çocuk, Allah katında nasıl bir olsun!

Allah onu İslam fıtratı üzere mü'min olarak yarattığından dolayı çocuk buluğa erinceye kadar amelleri için defter tutulmasa bile yaptıkları şeyler gönül âlemine olduğu gibi yazılır; yani yaptığı yanlışlar onun gönlünü lekeler ve kirletir, aynı şekilde yaptığı güzel şeyler de gönül âlemini nurlandırır.

Bunu neden söyledim, bunun neden anlaşılması gerekir?

Anne ve babanın, çocuklarını yetiştirirken; "bu çocuktur, bu küçüktür, bu anlamaz" deyip muamele etmemesi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in muamelesine ve terbiyesine bakıp, o nasıl yapmışsa öyle yapması gerekir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"çocuklarınıza bilmiyor muamelesi yapmayın"* buyurur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz çocuklara büyük muamelesi yapardı; yani büyüklere yaptığı muamelenin aynısını onlara da yapardı. Çocuklar bir soru sorduğunda onlara mutlaka gerektiği gibi dosdoğru cevap verir, bununla beraber bir büyüğe verdiği kıymeti ve değeri onlara da verirdi. Bunun bir hikmeti vardır; yani "çocuk anlamaz" deyip işin içinden çıkamayız.

Ya çocuğuna yardım eder, onu bir mü'min olarak yetiştirir, gönül âlemini kirletmeden büyütürsün ya da onu ciddiye almayıp muameleyi yanlış yaparsın. Çocuğa muameleyi yanlış yapınca da çocuk bilmeden ve anlamadan yanlış yapar, kendini kirletir. Çocuğun gönlü lekelenip kirlendiği için büyüyünce cezasını hem kendi hem de ana ve babası çeker. Bu yüzden "çocuğun günahı ve sevabı yazılmaz" sözü yanlıştır; çünkü yaptıkları gönlüne yazılır. Güzel yapan çocukla yanlış yapan çocuk arasında mutlaka derece itibariyle fark vardır. Bu nedenle Allah, çocuğu günahından dolayı

mesul tutmasa da cennette gideceği yer diğer çocuklardan farklıdır.

Çocuk büyüyüp buluğa erdiğinde daha önce kendini kirletmişse manevi olarak temizlenirken çok zorlanır. Bu yüzden buluğa eren biri daha önce ne kadar kirlenmişse onun o kadar temizlenmesi gerekir; ama kirlenmemiş, nurlanmışsa zorluk çekmesi de söz konusu değildir. Tam tersine Allah'a kul, âbd olmaya hazır olur.

Allah'ı neden sevmemiz, ona iman edip âşık olmamız, âbd olmamız, onun rızasını ve sevgisini kazanmak için neden çaba, gayret sarf edip Allah'ın peşinden koşmamız gerekir?

Çünkü El Esmau'l Husna; yani bütün güzel isimler Allah'a aittir. Allah ayeti kerimede; **"bütün güzellikler Allah'a aittir"**[2] buyurur. Eğer biri güzeli, güzelliği sevmezse o zaten insan olmaktan çıkmıştır; yani birine bir iyilik yapıldığında o iyiliğin yapıldığı kişi o iyilik yapana teşekkür etmez, güzellikten dolayı o güzellik yapanı sevmezse o kişi insanlığını kaybetmiş, tamamen karanlıkta kalmış olur. Böyle birine; "insan" demek bile doğru değildir. Eğer bütün güzellikler bize Allah'tan geliyorsa bu durumda Allah'ı sevmemiz, Allah'ı sevebilmemiz için de onu isimlerinden tanımamız gerekir.

Allah'ın isimlerini nüzul sırasına göre daha önce hep beraber anlamaya çalışmıştık. Şimdi de hep beraber Allah'ın isimleri üzerinden Allah'ı neden sevmemiz gerektiğini kısaca anlamaya çalışacağız inşallah! Allah öncelikle hangi ismiyle kendini bize tanıtmışsa Allah'ı öyle tanımamız lazım. Bu yüzden de Allah'ın isimlerini nüzul sırasına göre anlamamız gerekir.

Allah indirdiği ilk ayetlerde kendini rab olarak tanıtır; yani

[2] Nisâ /79

ilk inen ayetlerde gelen ilk isim Allah'ın Rabb ismidir. **"İkra' bismi rabbikellezî halak"**[3] ve **"El hamdulillâhi rabbil âlemîn"**[4] ayetlerinde Allah'ın Rabb ismi vardır. Biri ilk inen ayet diğeri de tam sure olarak inen ilk suredir. Her iki ayette de Allah kendini rab olarak tanıtır.

Allah rabdır; terbiye edendir, mürebbidir. Mürebbi; terbiye edip büyüten, eğiten, yetiştiren, besleyen, kula doğru yolu gösteren, demektir. Allah'ın Rabb ismi bütün bu manaları birden içine alır.

Mürebbi ayrıca; çocuğun emanet edildiği, çocuğu büyüten kadın demektir. En öndeki mürebbi de annedir. Annemizi mürebbimiz olduğu için sevmemiz gerekir. Arapçada ve Araplarda bu böyledir; eğer biri bir başkasını eğitir, büyütür, yetiştirir, o kişiye doğru yolu gösterirse ona; "rab" denilir.

Mürebbi; Rabb isminin tecelli ettiği kul manasındadır. Eğer kul, çocuğunu Allah'a göre terbiye ederse Allah'ı rab olarak kabul etmiş olur; ama çocuğunu büyütürken Allah'a göre yetiştirip terbiye etmez, çocuk da Allah'a göre büyümeyi kabul etmezse; yani Allah'ın vahyini, peygamberin örnekliğini, önderliğini kabul etmezse bu durumda Allah'ın rabliğini kabul etmemiş olur.

Biri; "Allah beni güzel yetiştirmez, ben kendime göre kendimi yetiştiririm, birilerine göre şöyle olurum" derse Allah'tan başkasını rab edinmiş, Allah'ın Rabb ismine iman etmemiştir.

Allah bizim rabbimizse, bizi eğitip, büyütüp yetiştirense bu durumda onu sevmemiz lazım. Bizi büyüttüğü, eğittiği için annemizi nasıl seviyorsak Allah'ı da öyle sevmemiz gerekir; çünkü anneyi yaratan da Allah'tır, onu vesile edip bizi büyüten, onun

[3] Alak /1
[4] Fatiha /2

göğsünden o sütü veren, rızkı veren de Allah'tır. Anne ve baba sadece arada bir vesiledir; ama rabliğini yapıp bizi büyüten, rabbimiz olan Allah'tır. Bütün isimlerde bu böyledir. Allah, rabliğini yaparken bizim de kulluğumuzu, âbdliğimizi yapmamız lazım; çünkü Allah'ın bizden istediği budur.

Âbd olmak sevmek demektir; yani Allah'ın bize yaptığı muameleye karşılık muameleyi yapan rabbimizi sevmektir.

Allah bizim rabbimizdir, bu yüzden sevilmeye layıktır, sevilmesi gerekir. Eğer Allah, peygamber göndermeseydi, kitabını, Kur'ân'ı vahyetmeseydi biz de ne yapacağımızı bilemez, anlayamazdık; yani nasıl insan olmamız, bu dünya hayatını nasıl yaşamamız, ahireti nasıl kazanmamız gerektiğini, kim olduğumuzu, Allah'ın bizi niçin yarattığını, bizden ne istediğini anlayamazdık. Bütün bunları ikram eden rabbimize hamd etmemiz gerekir.

Hamd etmek; övmek demektir. İnsan, güzel yapanı över, ona hamd eder. Dolayısıyla Rabb isminden dolayı rabbimiz olduğu için Rabb isminin tecellisi ile Allah'ı sevmemiz gerekir. Allah'ı sevemiyorsak Allah'ın Rabb ismine iman etmemişiz demektir. Allah'ın Rabb ismine iman etmeyince de "acaba" der ve onun terbiyesini kabul etmekte zorlanırız.

"O, rahman ve rahimdir."[5] Allah zatında rahmandır, bütün sıfatlarında ve kuluna olan her muamelesinde de rahimdir. Kul ne kadar yanlış yaparsa yapsın Allah, kuluna rahmetiyle muamele etmeye devam eder.

El Esmau'l Husna'yı anlatırken saatlerce bu isimleri anlattığımız için bu defa geniş geniş anlatmayıp kısaca anlatmaya çalışacağız. Arkadaşlar zaten bu sohbetleri dinlemişlerdir,

[5] Fatiha /3

dinlemeyenler de daha sonra dinler inşallah! Ben sadece rabbimizi neden sevmemiz, ona neden âşık olmamız gerektiğini kısaca anlatacağım inşallah.

Allah, bütün mahlûkata rahmetiyle muamele eder. Allah'ı anlamaya çalışırken kendi üzerimizden anlamamız gerekir; çünkü kendi üzerimizden anlamazsak hiçbir zaman Allah'ı tanımamız, anlamamız mümkün olmaz. Allah'ı tanımaya çalışırken de Allah'ın zatını değil; Allah'ı sıfatlarıyla, isimleriyle tanımaya çalışıyoruz.

Allah, rahman ve rahimdir. Allah, zatında rahmandır, aynı şekilde kuluna da Rahman ismiyle tecelli etmiştir. Kul da Rahman'ın tecellisine mazhar olduğu için bizatihi rahmandır. Bir çocuğun kendisinden daha küçük birine merhamet ettiğini mutlaka görmüşüzdür. Çocukta olan bu merhamet, çocuğun gönlündeki Rahman isminden tecelli eder. Çocuğun gönlünde Rahman ismi olduğu için, Allah zatıyla ve sıfatıyla ona tecelli edip onu yarattığı için, Allah'ın El Esmau'l Husna'sını kendi üzerinde, ruhunda taşıdığı için çocuk da kendisinden küçük birine merhamet eder.

Nasıl ki insanlara, kendi yakınlarımıza, evladımıza, sevdiklerimize rahmet ediyorsak kendi rahmetimiz üzerinden de Allah'ın rahman ve rahim oluşunu anlamamız, sonsuz bir deryadan bir damla misali o bir damladan Allah'ın sonsuz rahmet deryasını anlamaya çalışmamız gerekir. Bu bütün isimlerde böyledir.

Kul, Allah'ın isimlerinin deryasından bir damla misali sadece bir tecelli almıştır. Kul kendisini, rabbini tanısın diye Allah ona bu tecelliyi ikram etmiştir. Kulun üzerinde Allah'ın isimleri tecelli etmezse kul, Allah'ı anlayamaz ve anlaması da mümkün olmaz.

Bu yüzden melekler, insanın Allah'ı tanıdığı gibi Allah'ı tanıyamaz. Bütün mahlûkat için de bu böyledir. Allah insan

haricindeki varlıkları birkaç isminin tecellisinden yaratmıştır; ama insana zatıyla ve sıfatıyla tecelli etmiştir.

Mesela melekler için Rabb isminin tecellisi gerekmez; çünkü Allah, melekleri nurdan yarattığı için onların safha safha büyüyüp kemale ermesi gibi bir durumları yoktur. Allah'ın Rabb ismi; büyüten, eğiten, yetiştiren manasındadır ve melekler büyümediği için Allah'ın Rabb isminin tecellisini anlamaz, tanımaz.

Melekler, Allah'ın Nur isminin tecellisine mazhardır ve o ismi en kâmil manada bilirler; çünkü onların üzerinde o isim tecelli etmiştir. Melekler günah işlemedikleri için Allah'ın Afuv, Ğafur ve Tevvab ismini anlayamaz, buna güçleri de yetmez. Meleklerin bunu anlayabilmeleri için günah işlemeleri, yanlış yapmaları lazım ki Allah da onları mağfiret etsin. Allah'ın tevvab olduğunu anlamaları için tövbe etmeleri gerekir ki Allah da onların tövbesini kabul etsin, Afuv ismini anlamaları için de af dilemeleri lazım ki Allah da onları affetsin. Melekler ancak böyle olursa bu isimleri tadabilir, tatmayınca bunu anlayamaz, dolayısıyla günah işlemedikleri için de Allah'ın bu isimlerini bilemezler.

Bir kul olarak bizim de bunu kendi üzerimizden anlamamız gerekir. Allah'ın bu isimleri bizde tecelli etmezse biz de bu isimleri tatmaz ve anlayamayız. Biri bize yanlış yaptığında onu affeder, mağfiret edersek Allah'ın bu isimlerini işte o zaman tadabiliriz.

Allah'ın bu isimlerini tadarken aslında neyi anlamamız gerekir?

Allah, kulunu affederken Allah'ın da bir hazzı, bir sevmesi ve gazap etmesi vardır. Bir kul; haliyle, tavrıyla, konuşmasıyla hatta gönlünden geçirdikleriyle Allah'ı gazaplandırabilir veya sevindirebilir. Bu; Allah'ın, kulunu ne kadar ciddiye aldığını, Allah katında kulun ne kadar değerli ve kıymetli olduğunu gösterir.

Evet, Allah rahman ve rahimdir, bu nedenle sevilmeye layıktır, dedik. Kul ne yaparsa yapsın Allah mutlaka ona rahmetiyle muamele eder; yani ona adaletle muamele etmez ve hak ettiği cezayı ona vermez. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"eğer Allah, insanların günahlarından dolayı onları cezalandırsaydı yeryüzünde canlı varlık bırakmazdı"**[6] buyurur. Yani Allah, kuluna adaletle muamele etmez, rahmetle muamele eder, günahlarına hemen ceza vermez.

Allah, kuluna rahmetle muamele ederek ona tövbe etme, istiğfar etme ve af dileme imkânı tanır. Kul bütün hayatı boyunca yanlış yapıp gazabı hak etse bile aklını başına alsın, kendine gelsin, rabbine dönsün ve cenneti kazansın diye Allah ona rahmetiyle muamele etmeye devam eder.

Herkes kendi yanlışını bilir, ayrıca kendi yaptıklarından, konuştuklarından ve düşündüklerinden dolayı rahmete layık olmadığını, gazabı hak ettiğini, buna rağmen Allah'ın kendisini yere batırmadığını, cezalandırmadığını da bilir. Allah, kuluna rahmetiyle muamele edip, onu varlıkta tutmaya, rızkını vermeye devam eder. Aynı şekilde kul kendisine dönsün diye Allah onu tekrar tekrar imtihana tabi tutar; yani Allah, kuluna kazanma imkânını tanımaya devam eder. Kul, aklını biraz kullandığında bunu bilir, anlar ve görür. Bu durumda rahman ve rahim olan rabbimizi sevmemiz gerekmez mi! Eğer bu böyleyse; Allah'ı Rabb, Rahman ve Rahim isminden anladıysak onu sevmemiz gerekmez mi, Allah sevilmeye layık değil midir!

Allah maliktir;[7] mülkün sahibidir. Allah ayeti kerimede; **"mülk onundur"**[8] buyurur. Dolayısıyla hamd da Allah'a aittir; yani övülmesi gereken, mülkün sahibi olarak görülmesi gereken de

[6] Nahl /61, Fâtır /45
[7] Fatiha /4
[8] Fâtır /13, En'âm /73

Allah'tır. Allah ayeti kerimede bir de; **Lehul mulku ve lehul hamd:**[9] "Mülk de onun, hamd de onundur" buyurmuştur. İnsan ebedi hayatını kazansın, Allah'a kul olsun, âbd olsun, Allah'a karşı imanını, sevgisini, sadakatini ispatlasın diye Allah ona mülkünden emaneten verir.

Allah mülkün sahibidir. Hiç kimse hiçbir şeyin sahibi, maliki değildir. İnsanın malikliği emanetendir, kendisine ikram edilen mülk emanet olarak ona verilmiştir. İnsan daha sonra ömrünün sonuna geldiğinde imtihanı tamamlar; "benim" dediği her ne varsa hepsini bu dünyada bırakıp ahirete gider; çünkü bıraktıkları ona ait değildir ve ondan sonra gelenler de aynı mülkle imtihana tabi tutulur.

Allah, mülkün sahibidir ve her şey, herkes onun mülküdür. İnsan da Allah'ın mülküdür ve Allah'a aittir. Kul kendini Allah'ın mülkü olarak görmemiş, anlamamışsa Allah'ı malik olarak, malik-ül mülk olarak kabul etmemiştir. Dolayısıyla kendini Allah'a ait kabul etmeyip kendini kendisine malik olarak kabul etmiş; "ben kendi kendimin sahibiyim" demiştir. Zaten Allah'ın, kuluna verdiği nimetler birer emanettir. Kulun kendisi de kendisine emanettir; yani kendisi de Allah'ın mülküdür.

Eğer her şeyimiz Allah'a aitse, biz de Allah'ın mülküysek ve Allah kendi mülkünde tecelli etmişse o halde kendi mülkünde dilediği gibi tasarruf etme hakkına da sahiptir. Bir kul, Allah'ı malik olarak görürse kendini de Allah'ın mülkü olarak görür; yani kendini Allah'a ait, Allah'ın kulu olarak görür ve kabul eder. Eğer kul, Allah'ın malikliğine iman etmişse, kendisi Allah'a aitse bu durumda kendisine ait bir şey yok demektir; çünkü kendisine bütünüyle tecelli eden Allah'tır. Kulun bütün varlığı, ondaki bütün güzellikler Allah'a aittir. Eğer kötü bir fiil ondan meydana gelirse

[9] Teğâbun /1

o da kulun kendi nefsindendir.

Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"bütün iyilikler, hayırlar size Allah'tandır, bütün kötülükler de kendi nefsinizdendir"**[10] buyurur. Kul, kendi kendine bir varlık verir, vehmeder; yani o vehmettiği varlığından dolayı kötülükler ondan zuhur eder. Bu kötülükler de kulun nefsine aittir, yoksa ona her ne hayır gelirse gelsin o bütünüyle Allah'tandır. Kula gelen bütün hayırlar Allah'tansa bu durumda onun Allah'ı sevmesi, aynı şekilde kendi nefsinden olan kötülüğünden de tiksinmesi ve nefsinden uzaklaşmaya çalışıp, Allah'a yakın olmaya çalışması gerekmez mi!

Allah ekremdir;[11] yani zatında kerim olandır, aynı şekilde kendisi ikram sahibi olmakla beraber ikram etmeyi kuluna ihsan edip, ikram ederek kulunu da ekrem yapandır. Allah, kulunu yaratırken bu isimlerle ona tecelli etmiştir. Kula düşen; Allah'ın isimlerini kendi üzerinde kemale erdirmeye çalışmaktır. Allah'ın isimleri kulda kemale erince kul kâmil insan, Hz. İnsan olur, Allah'a ayna olur; yani Allah'ın güzellikleri onun üzerinde tecelli eder.

Allah ekremdir ve kuluna ikram etmeyi ikram edendir. Eğer Allah, kullarına ikram etmeyi ikram etmeseydi hiç kimse birbirine bir şey ikram edemezdi. Dolayısıyla kulda tecelli eden Allah'ın Ekrem ismi Allah'ın ikramıdır; çünkü Allah kula ikram etmeyi ikram etmiştir. Allah'ın kuluna Ekrem ismini ikram etmesinin sebebi; kul bu isimle ikram edip kazansın diyedir.

Dünyaya almaya ya da toplamaya değil ikram etmeye gelmişiz. Bu yüzden malını, vaktini, zamanını, hayatını ve nefsinin cimriliğini ikram edenler kazanır. Sonuç itibariyle kazananlar; alanlar değil ikram edip verenlerdir.

[10] Nisâ /79
[11] Alak /3

İkram etmeyi de kuluna ikram eden Allah'tır; ama kul çevresine Allah'ın Ekrem ismiyle muamele etmez, bu isme iman etmezse; yani ikram etmeyi sevmezse kazanamaz. Bir de kuluna kazanma imkânını ikram eden Allah'tır. Dolayısıyla Allah, kuluna her neyi ikram ederse etsin kulu onu ikram etsin, onunla ebedi hayatını kazansın, iman edip imanını ispatlasın diye ona ikram etmiştir. Allah ekremdir, kulunu ekrem kılandır, ikram etmeyi kuluna ikram edendir. Dolayısıyla ekrem olan Allah sevilmez mi, sevilmesi gerekmez mi!

Allah ilahtır.[12] Allah'ın İlah ismi; tapılan, mabud, kendisine âbd olunan, seven, sevilen, sevilmeye layık olan demektir. Kim neye taparsa onu sevdiği için ona tapar. Allah ayeti kerimede; **"onlar puta tapmıyor, onlar kendi nefislerine tapıyor"**[13] buyurur; yani kul, ya Allah'ı sever ya da kendi nefsini sever.

Biri kendini Allah'tan daha çok severse kendi nefsini, kendi kendini ilah edinmiş olur. Biri Allah'ın vahyi karşısında fikir beyan edip; "Allah böyle söylemiş ama bence bu böyle olabilir" derse bu sefer de aklını ilah edinmiş olur ya da herhangi bir şeyi veya birini Allah'ı sever gibi severse bu durumda da o sevdiğini Allah'a şirk koşmuş, onu kendine ilah edinmiş olur.

Eğer bizi yaratan, bizim rabbimiz Allah ise, rahman ve rahim oysa, malikimiz ve ekrem olan oysa bu durumda ilahımızın da o olması gerekmez mi; yani sevmemiz gereken, bizi sevsin diye çaba ve gayret sarf etmemiz gereken o değil midir, o olması gerekmez mi! Eğer böyle değilse, herhangi bir şeyin veya herhangi birinin sevgisi bizim gönlümüzde Allah'ın sevgisinin önüne geçerse, onu ilah edinmiş olursak bu durumda Allah'a nasıl iman etmiş oluruz! O kim olur veya ne olursa olsun Allah böyle bir imanı kabul etmez.

[12] Bakara /163
[13] Kasas /63

Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"insanlardan öylesi var ki; Allah'ı sever gibi başkalarını severler. Oysaki mü'minlerin Allah'a olan muhabbetleri çok şiddetlidir"**[14] buyurur. Çok şiddetli muhabbet aşk demektir; yani herhangi birini, herhangi bir şeyi Allah'ı sever gibi seversen Allah seni mü'min olarak kabul etmez.

Mesela biri; "ben namaz kılsam, oruç tutsam, hacca gitsem, her türlü ibadeti ve hayrı yapsam ama Allah'ı sevmesem olmaz mı" derse olur mu? -Elbette ki olmaz; çünkü Allah'ı sevmezsen mü'min olmazsın, Allah'ı sevmezsen Allah'ı İlah olarak kabul etmiş olmazsın.

Allah'ın senden istediği kendisine âbd olmandır; yani kendisini sevmen, sevgisini kazanmak için çaba, gayret sarf edip peşinden koşman, kulluğunu, âbdliğini ispatlamandır. Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacı yoktur; ama Allah kulun imanını, kulun kendisini sevmesini sever; yani kuldan istediği kendisine âbd olması, kendisini sevmesidir. Bu yüzden birinde iman yoksa onda hiçbir şey yok demektir ve Allah böyle bir kulun hiçbir amelini de kabul etmez.

Bununla beraber Allah; **"kim zerre kadar hayrı ve zerre kadar şerri işlerse, o her ne olursa olsun mutlaka onu onun önüne getiririz"**[15] buyurur. İman etmemiş, kâfir olan biri dünyada güzel yaparsa onun karşılığını dünyada alır; ama ahiretten nasibi yoktur ve orda hiçbir şey alamaz. "Ben mü'minim, ben Müslüman'ım" diyenler için de bu geçerlidir; yani Müslüman olduğunu iddia eden birinin imanı yoksa ama güzellikler yapıyorsa bunun karşılığını dünyada alır; çünkü Allah için yapılmamış, niyetine Allah haricinde başka şeyler karışmış imansız bir ameli Allah kabul etmez.

[14] Bakara /165
[15] Zilzâl /7-8

Kişi neyi severse onu ister, onu kazanmak için çaba ve gayret sarf eder. Eğer kişinin sevdiği Allah değilse bu durumda ameli ne olursa olsun Allah onu kabul etmez; çünkü o amel kendisi için yapılmamış bir ameldir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"bütün insanlar helak oldu, âlimler, bilenler, müstesna.* Yani biri bilmiyorsa o zaten peşinen kaybetmiş demektir. Devamında; *âlimler de helak oldu, ilmi ile amel edenler müstesna. İlmi ile amel edenler de helak oldu, ihlâs sahibi olanlar müstesna. Bunlar da büyük bir tehlikeyle karşı karşıyadır"*[16] buyurur.

Yani insanın sadece âlim olup işi bilmesi yetmez; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz âlimlerin helak olduğunu, ilmiyle amel edenlerin ise müstesna olduğunu söylemiştir. Sonra âlim olup ilmi ile amel edenler de helak oldu, ihlâs sahibi olanlar müstesna, dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "helak oldu" demişse o halde iş bitmiş demektir.

Âlim; Allah'tan haşyet duyan kişiye denir. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"Allah'tan layıkıyla ancak âlim kulları haşyet duyar"**[17] buyurur. Kim, Allah'tan haşyet duyarsa âlim olan odur; yani çok bilgi sahibi olan değil; Allah'ı isimlerinden bilen, tanıyan, anlayan, iman eden kişi âlimdir.

Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "*bütün insanlar helak oldu, âlimler, müstesna. Âlimler de helak oldu, ilmi ile amel edenler müstesna. İlmi ile amel edenler de helak oldu, ihlâs sahibi olanlar müstesna. Bunlar da büyük bir tehlikeyle karşı karşıyadır"* buyurdu; yani hem âlim, hem ilmiyle amel eden, hem de ihlâs sahibi olanlar büyük bir tehlikeyle karşı karşıyadır.

[16] Aclunî, Keşfü'l-Hafa, 2/280 No: 2795
[17] Fâtır /28

Neden?

Çünkü böyleleri âlim olduğunu da, amel ettiğini de, ihlâs sahibi olduğunu da bilir. Bu durumda ilimleri, amelleri ve ihlâslarıyla kendilerini başkalarından üstün görüp kibirlenirlerse onlar da helak olur. Bu yüzden büyük bir tehlikeyle; yani kibirlenme, kendilerini üstün görme ve kendilerini daha hayırlı görme tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. İşte bu yüzden bilip, öğrenip âlim olmamız; yani rabbimizi tanımamız, ilmimizle ve bildiğimizle gerekeni yapıp amel etmemiz, hem de ihlâs sahibi olmamız gerekir. Bununla beraber kendimizden emin olmayıp dikkatli olmamız; yani kibirlenmememiz gerekir.

Evet, Allah ilahtır. Bu yüzden sevilmeye, sevgisi kazanılmaya, sevgisini kazanmak için çaba, gayret sarf edilip hayatın o yolda harcanmasına layık olan ancak Allah'tır.

Allah yolunda bir mal harcanmazsa o mal azaptır. İnsan o malla Allah'ın rızasını ve ahiretini kazanamazsa, Allah'a sevgisini, sadakatini onunla ispatlayamazsa malı onun için yüktür, azaptır. Aynı şekilde beden için de bu böyledir.

Bir göz, Allah yolunda kullanılmazsa, bir göz ki hikmetle bakmaz, Allah'ın ayetlerine, dışarıdaki, afaktaki ayetlere, olaylara, meselelere hikmetle bakıp onları okumaya ve anlamaya çalışmazsa böyle bir göz kör olsun daha iyidir.

Bir kulak hakkı işitmezse, rabbinin kelamını duymaz, anlamazsa onu kes daha güzeldir, o olmasa daha iyidir. Aynı şekilde bir dil, Allah'ı zikretmez, tesbih etmez, hamd etmez, Allah ile konuşmaz, Allah'ın ayetlerini okumazsa; yani sohbetini Allah ile yapıp Allah'a dua etmezse o dil olmasın daha iyidir. Hiç olmazsa Allah'ın ona verdikleri, ikram ettikleri nimetler ona azap olmaz.

Bu aynı şekilde insanın eli ve ayağı için de böyledir. Biri elini

ve ayağını, Allah yolunda kullanmazsa onun topal olması, kolunun olmaması daha iyidir. Hiç olmazsa kolu ve ayakları ona azap olmaz; yani bir bedendeki uzuvlar, organlar, Allah yolunda kullanılmazsa olmamaları olmalarından daha hayırlıdır.

Gönül de böyledir. Bir gönülde iman yoksa, Allah'ın muhabbeti yoksa, o gönül körelmiş, çöplüğe dönmüşse o insanın kendisi olmasaydı daha iyi olurdu.

Bir hayat, bir can, Allah yolunda kurban edilmiyorsa ne işe yarar!

Allah ayeti kerimede cehennemlikler için; **"(Kıyamet günü) O kâfirler diyecekler ki: Ne olaydı, keşke ölümümüzle her şey bitmiş olsaydı! Keşke toprak olsaydık, bir daha dirilmeseydik"**[18] buyurur. Kâfirler Allah yolunda bu saydıklarımı kullanmadıkları için Kıyamet günü böyle söyler.

İnsan yaşarken bütün organlarını; yani elini, ayağını, gözünü, kulağını ve dilini mutlaka kullanır. Aynı şekilde Allah'ın kendisine ikram edip verdiği malı ve hayatı da mutlaka kullanır; yani harcar, canını, hayatını feda eder. Eğer bunlar Allah yolunda feda edilmemiş, kurban edilmemişse bu durumda üç kuruşa, bir avuç toprağa satılmış demektir. Ya canını ve malını Allah yolunda kurban ederek onunla Allah'ın rızasını, sevgisini, tecellisini, nurunu alıp, Allah'ın nuru olursun ya da onu bir avuç toprağa feda eder, kurban eder, Allah'ın rızasını kaybedersin. Hiç kimse için bundan başka bir yol yoktur.

Feda edebilmek için sevmek lazım. Neyi seversen her şeyini onun yolunda feda edip harcar, kurban edersin. Bir hayat, Allah yolunda kurban olmazsa çok ucuza satılmış olur; yani insan kendini üç kuruşa, bir avuç toprağa satmış olur.

[18] Hakkâ /27, Nebe /40

İnsan bütün bu nimetleri satıp neyi almak isterse ancak onu alır; yani ister dünyayı tercih eder, ister ahireti, cenneti tercih eder, isterse de Allah'ın yakınlığını, dostluğunu ve cemalini tercih eder, tercih insanındır.

Evet, Allah ilahtır, sevilmeye layık olandır, dedik. Ya Allah'ın söylediğini kabul ederiz ya da kabul etmeyiz. Biri; "sevilmeye layık olan Allah değil de şudur" derse ona; "sen bilirsin, senin ilahın da o olsun, tercih senindir" demek lazım.

Allah Vekil'dir.[19] Allah güvenilmeye, vekil edinilmeye layık olandır. Allah'ı kendimize vekil olarak kabul edip ona güvenirsek bütünüyle ona teslim olma imkânımız olur ve gönlümüz teslim olmayı kabul eder dolayısıyla nefsimiz de teslim olmayı kabul eder.

Hz. İbrahim (a.s.) ateşe atılırken; **Hasbunâllâhu ve ni'mel vekîl:**[20] "Vekil olarak Allah bana yeter, o ne güzel vekildir" buyurmuştur. Allah en güzel vekildir, tek güzel vekildir.

Biri Allah'a teslim olursa; yani Müslüman olur ve kendini ona teslim ederse Allah'ı vekil olarak kabul etmiş olur. Eğer Allah'ı vekil olarak kabul etmezse Müslüman olmaz; yani Allah'a teslim olamaz, kendisini Allah'a teslim edemez; çünkü böyle biri Allah'a güvenemez, onu kendisine vekil olarak kabul edemez ve "benim vekilim sensin ya rabbi" diyemez. Eğer biri, Allah'ı vekil olarak kabul edemezse bu hayat onun için yaşanmaz bir hal alır; yani bu hayat ona cehennem olur.

Hayat imtihan yeridir, dolayısıyla bir yerden sana sorun, sıkıntı, zulüm gelir ve bu durum karşısında hiçbir şey de yapamazsın. Bütün bu sorun ve sıkıntı karşısında; "ya rabbi! Sen

[19] Ali İmran /173, Nisa /81, Nisa /132
[20] Ali İmran /173

benim vekilimsin, sana havale ettim" diyemezsen bu senin içinde yara olur, sana azap olur; ama işleri Allah'a havale edersen ona güvenip onu vekil olarak kabul edersen o zaman; "rabbime güveniyorum ve o gerekeni yapar" dersin. İşte ancak o zaman o yarayı içinden söküp atabilirsin.

Evet, ayeti kerimede; **"Allah vekildir, güvenilmeye layıktır"**[21] buyurdu. İnsan bir şeye güvenmek, kendine bir güvence aramak zorundadır. Ya Allah'ı vekil olarak kabul eder ya da etmez, gidip başka şeylere güvenir. Biri herhangi bir konuda Allah'ı vekil olarak kabul etmezse; "başım dara düşünce, maddi olarak sıkıntı çektiğimde kime sığınırım, zahiri olarak bir sorun, bir sıkıntı yaşadığımda kime giderim" deyip bir güvence aradığında herkesten ve her şeyden önce "Allah" diyemezse onun için bir sorun var demektir.

Bununla beraber gerisi sebep ve vesiledir. Vesilenin sahibi de, sebebin sahibi de Allah'tır ve Allah, işi bir vesileyle yapar. Vesileyi görmek başka, sadece vesileyi görüp Allah'ı unutmak başka bir şeydir. Eğer vesileyi vekil olan Allah'ın yerine koyarsak bu şirk olur. Vekil olan Allah'tır ve kuluna bir vesileyle ikram eder. Kişi vesilenin arkasında Allah'ı görüp insanlara bu şekilde yardım ederse ve bu halini korursa böyle bir iman doğru bir iman olur. Bu nedenle herkesin kendine bakıp bunu anlamaya çalışması gerekir.

Bir kul, Allah'ı vekil olarak kabul ederse Allah nasıl ki Hz. İbrahim (a.s.)'a ateşi, gül bahçesi yaptıysa o kulda o konumda, o durumda olur. Allah bize peygamberlerin kısasını anlatırken hikâye anlatmaz; yani ayetler için "onlar orda kalsın, biz bu ayetleri böyle anladık" deyip onu anladığımızı zannedersek bu durumda; "Allah bize masal ve hikâye anlattı" demiş oluruz.

Bütün insanların başına gelenler mutlaka bir peygamberin

[21] Ali İmran /173

başına gelmiştir; yani insanın başına nasıl bir sıkıntı veya nasıl bir nimet gelmişse o anda aynı sıkıntıyı veya aynı nimeti yaşayan peygamber o kişiye örnektir. Allah, o peygambere yaptığı muameleyi o insana da yapar, yeter ki o kul, o peygamber gibi yapsın. Mesela biri onu ateşe atsa; yani herhangi bir şekilde ona azap etmek, onu yakmak, ona zulmetmek istese onun da elinden bir şey gelmese sonra "hasbunâllâhu ve ni'mel vekîl" derse Allah o ateşi, o zulmü, o işkenceyi ona gül bahçesi yapar. Bu ateşin sadece zahiri ateş olması gerekmez, bu onun içini yakacak herhangi bir sıkıntı da olabilir. Kulun öncelikle bu sıkıntının gitmesi için elinden gelen ne varsa yapması gerekir ki fiili duası olsun sonra da Allah'a tevekkül edip, Allah'ı vekil olarak kabul ederse Allah onu o sıkıntıdan kurtarır.

Eğer birileri kardeşlerini kuyuya veya zindana atarsa Allah, Hz. Yusuf (a.s.)'a yaptığı muameleyi onlara da yapar. Biri yanlış yapar, rabbinden kaçarsa ve bundan dolayı da büyük sıkıntılara veya hapse düşerse, kendi gönül mağarası içinde kaybolursa Hz. Yunus (a.s.)'ın; **"lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn"**[22] duasında dediği gibi o da böyle derse Allah onu o mağaranın karanlığından; yani balığın karnından kurtarır. Bütün peygamberler için bu böyledir; yani Allah, bir kuluna muameleyi yaparken herhangi bir peygamberine yaptığı muamelenin bir parçasını kuluna yapar ve o kulun da peygamberi gibi yapmasını ister. Bu durumda Allah o peygambere yaptığı muameleyi o kula yapmayı dilemiş olur. Bunun için de kulun, Allah'ı vekil olarak kabul etmesi gerekir ki yaptığını peygamberi gibi yapabilsin. Bu her bir insan için böyledir.

Kıyamet gününde Allah, kulunu hesaba çekerken peygamberleriyle beraber hesaba çeker.

[22] Enbiya /87

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadisinde buyurur "*Allah, kullarını hesaba çekerken peygamberleriyle beraber hesaba çeker. Kul eğer fakirse; 'ben fakirdim ya rabbi, o yüzden kulluğumu yapamadım' dediğinde Allah ona Hz. İsa (a.s.)'ı örnek gösterip;*

-İsa kulum kadar fakir miydin? Onun üzerinde bir tek gömleği vardı; ama o, kulluğunu yaptı, sen niye yapamadın" buyurur.

Eğer; "ben zengindim, mevki makam sahibiydim, saltanat sahibiydim, onun için bütün bunlar beni meşgul etti ve kulluktan alıkoydu" derse ona da Hz. Süleyman (a.s.) ve Hz. Davud (a.s.)'ı örnek gösterip;

-Sen bu kullarım kadar saltanat sahibi miydin; ama onlar kulluğunu yaptı, sen de yapabilirdin, buyurur.

Eğer hastalığını mazeret olarak öne sürerse ona da Hz. Eyüp (a.s.)'ı örnek gösterip;

-Sen Eyüp kulum kadar hasta mıydın; ama o kulluğunu yaptı, sen de yapabilirdin, buyurur.

Allah'ın kullarını peygamberleriyle hesaba çekmesi bu demektir. Bir de hayatı yaşarken Allah her bir kula muameleyi tek tek yapar, bütün mesele bunu görmeye ve anlamaya çalışmaktır.

Allah herhangi bir peygambere yaptığı muameleyi bize de yapar. Bu durumda bizim de o peygamber gibi yapmamız lazım ki kazanabilelim. Bu nedenle Allah, peygamberlerinin kıssasını bize örnek olsun diye anlatmıştır.

Bu yüzden iman ederken; "amentu billâhi ve melâiketihî ve kutubihî ve rusulih" deriz. Yani bir tek kendi resulün için "iman ettim" demen yetmez, "Allah'ın bütün resullerine iman ettim"

deyip hepsine iman etmen lazım; yani bütün resulleri kendine örnek alıp onların yaşadığını yaşarken onlar gibi yapman lazım. Allah'ın Resullerine iman ettim demek; "onlar gibi yaptım ve yapmaya da devam edeceğim" demektir.

Allah vekildir, vekil olunmaya, güvenilmeye, teslim olunmaya layık olandır. Bu durumda kendini ona teslim edersen peygamberlerini nasıl kurtarmış, yardım etmişse sana de öyle yardım eder. Bu durumda Allah sevilmeye layık değil midir! Bir terslik varsa o da senin sevgindendir; yani senin imanından, yanlış bakışındandır.

Allah ğafurdur;[23] bütün günahları, her çeşit günahı affedendir. Ğafur; her çeşit günahı affeden, Ğaffar ise; tekrar tekrar işlenen aynı günahı affeden demektir. Allah ayeti kerimede; **"eğer günahlarınızı affeden, mağfiret eden bir rabbiniz olmasaydı sizin haliniz nasıl olurdu"**[24] buyurur. Eğer Allah yaptığımız günahlardan ve yanlışlardan dolayı bizi cezalandırsaydı hiç kimse kurtulamazdı; yani bütün canlıları yok etmesi gerekirdi. İster bilelim, ister bilmeyelim, ister farkında olalım, ister olmayalım her çeşit yanlışı tekrar tekrar yapıp, Allah'a karşı türlü türlü saygısızlıkta, su-i zanda bulunuruz; ama o, ğafur olduğu için bizi mağfiret eder, günahımızı olmamış gibi kabul eder. Böyle bir durumda Allah sevilmeye layık değil midir!

Allah e'âla'dır;[25] yüceler yücesidir, yüceliği akıl ile anlaşılmayacak kadar yücedir. Bununla beraber kulunu da yüceltendir. Allah, kulunu topraktan,[26] iki damla pis sudan yaratmıştır;[27] ama ona öyle bir ikram etmiş, iman ile öyle bir şeref bahşetmiştir ki onu meleklerin secde ettiği varlık haline

[23] Nur /5, Hucurat /5
[24] Nûr /20
[25] Mülk /1
[26] Mü'minun /12
[27] İnsan /2

getirmiştir. Tabi ki insan gerekeni yapıp bu şerefi kabul edince meleklerin secde ettiği varlık haline gelir, yoksa hayvandan daha aşağı olur.[28] Eğer kul o iki damla pis suya, toprağa takılıp kendi çamuruna batarsa hayvandan daha aşağı durumda kalır. Hâlbuki Allah onu yücelere, arşa, alâ-yi illiyyîne, en yüce makama; yani kendisine dost olmaya, kendisini sevmeye, kendisine âşık olmaya davet eder. Kısaca; Allah, kulunu sevilmeye layık olmaya davet eder.

Allah kendisini, esmasını, kendi güzelliğini sever. Kulunu, kendisine ayna olup, kendi güzelliğini üstünde göstererek sevilmeye layık hale gelmeye davet eder. Bu da kulun elindeki bir şeydir; yani tercih kula aittir. Eğer kul kendini sadece etten ve kemikten bir varlık olarak görürse çamur bataklığına batar.

Bu, dünyayı sevince de böyledir; yani kul dünyayı severse çamur bataklığına batar. "Dünya" kelimesi Arapçada "den'i" kelimesinden türetilmiştir ve aşağı, aşağılık yer anlamına gelir. Eğer kul, dünyayı sever, dünyaya taparsa aşağılık olur, dünya olur, den'i olur; ama Allah'ı severse bu sefer de yücelir, meleklerin secde ettiği varlık olur. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **Kerremnâ benî âdem:**[29] "Âdemoğlunu mükerrem kıldık" buyurur. Yani Allah insana ikram etmiş, onu şerefli kılmıştır.

Allah, insanı ne ile mükerrem kılmıştır?

Tabi ki maneviyatıyla; yani kula nefhettiği o ruhla onu mükerrem kılmıştır. Kul ya, Allah'ın kendisine nefhettiği ruh olur ya da çamurdan biri olur, den'i olur, dünyalık olur.

Allah e'âla'dır; kulunu yücelten, kulunun yücelmesi için ona her türlü imkânı tanıyıp peygamber ve kitap gönderendir.

[28] Furkan /44, A'raf /179
[29] İsrâ /70

Bununla beraber kuluna imtihan sahnesini hazırlayan ve o imtihanı kazanmak için ona imkân verendir. Bu imkânı kullanabilmek için de kuluna akıl, ilim ve hikmet verendir. Ayrıca bunu anlayacak kabiliyeti, hikmeti ve gönlü de verendir. Kul aklını kullanmaz, sadece çamura takılıp yemenin, içmenin ve arzularının peşinden koşarsa çamur olmayı, den'i olmayı, dünyalık olmayı; yani aşağılık olmayı kabul etmiş olur.

Eğer Allah'ın E'âla ismine iman edersek yücelere çıkar, Allah'ın davetine icabet ederiz. Allah bununla ilgili olarak ayeti kerimede; **"kullarım sana beni sorarlar. De ki: Ben yakınım, beni davet edenin davetine, bana dua edenin duasına icabet ederim. Söyle onlara, onlar da benim davetime icabet etsinler, bana iman etsinler"**[30] buyurur. Demek ki Allah'ın davetine iman ederek icabet etmek gerekiyormuş.

Allah'a iman eden, onu seven, ona âşık olan biri onun davetine de icabet eder, dolayısıyla Allah'ın davetine icabet ettiği için Allah da onun davetine icabet eder; yani o, Allah'ı sevdi mi Allah da onu sever. O, çaba ve gayretini sarf edince Allah da onun gönlüne sevgisiyle, muhabbetiyle, Vedud ve İlah ismiyle tecelli eder.

Yüceler yücesi olan, güzelliği akıl ile anlaşılmayacak kadar olan Allah, kulunu yücelere, aklımızın almadığı yüceliklere, şerefe davet eder. Bunun için de bütün imkânları kuluna tanıyorsa bu durumda e'âla olan Allah sevilmeye, âşık olunmaya layık değil midir!

Allah habirdir;[31] her şeyden haberdar olandır. Allah ayeti kerimede; **"Allah kişi ile kalbi arasına girer"**[32] ve **"nefsinin**

[30] Bakara /186
[31] Hacc /63
[32] Enfâl /24

kendisine neler fısıldadığını bilir"[33] buyurur. Allah, kişi ile kalbi arasına kulunu kendi nefsinden haberdar etmek için girer. Nefis ona yanlış şeyler fısıldayıp vesvese verdiğinde kulunu haberdar etmek için Allah onun gönlüne tecelli edip vahyeder. Kul, nefsin ve şeytanın verdiği vesvese ile Allah'ın onun gönlüne verdiği vahyini anlar ve ikisini birbirinden ayırt eder; yani Allah, kulunu kendi kendisine bırakmaz, onun gönlüne tecelli edip onu haberdar eder.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "Allah, bir kulun gönlüne, mü'min olsun kâfir olsun günde en az üç yüz sefer tecelli eder" buyurur. Yani Allah, bir kulunun gönlüne günde üç yüz sefer tecelli edip onu kendine davet eder, hakkı ve hayrı ona öğretir. Bu üç yüz sefer olan tecelli, en az olanıdır; yani kulun durumuna, haline, ihtiyacına göre bu tecelli bir de artar. Bu; Allah'ın, kuluna yaptığı özel muameledir.

Allah her bir kulunun gönlüne günde en az üç yüz sefer tecelli eder.

Peki, Allah kulunun gönlüne neden tecelli eder?

Çünkü tecelli ederek kulunu kendisinden haberdar eder; yani muamelesinden, imtihandan, yanlıştan, doğrudan haberdar eder.

Allah'ın tecelli ettiği yer gönüldür. Bu durumda bir kul kendi gönlüne bakmazsa hiçbir şekilde bunlardan haberdar olmaz ve "ben duymadım, ben anlamadım" der.

Mesela yolda yürürken ihtiyaç sahibi birini görürüz ve o esnada gönlümüze; "buna yardım et" diye bir ses gelir. Bu durumda bilelim ki; "buna yardım et" diyen Allah'tır. Sonra

[33] Kaf /16

peşinden gönlümüze; “acaba onun gerçekten ihtiyacı var mıdır, benim ihtiyacım daha fazladır” ya da “ona yardım etmek bana mı kaldı” diye bir ses gelir. İşte bu ses de şeytanın verdiği vesvesedir.

Evet, bizi bizden, bizi kendisinden, hayatımızın her anından, haktan, doğrudan, yanlıştan, kazanalım diye bizi her şeyden haberdar eden Allah sevilmeye layık değil midir, Allah sevilmez mi, Allah’ın sevilmesi gerekmez mi!

Allah’ı neden sevmemiz gerektiğini anlatıyoruz. Allah’ın her bir ismi üzerinden bunu böyle anlamamız gerekir.

Allah meliktir;[34] mülkünü idare edendir, mülkünün melikidir, her şeyi idare edendir; çünkü mülk onundur, malik odur. Allah mülkünün melikidir, onu sevk ve idare eder. Kul da Allah’ın mülküdür dolayısıyla kulu da idare eden odur. Allah, kulunu idare ederken bunu Rabb isminin tecellisiyle yapar; yani kulu kemale ersin, büyüsün, manevi olarak Hz. İnsan olsun diye ona muamele eder. Bunu yaparken de rahman ve rahim olarak rahmetiyle muamele edip sahip olduğunu, malik olduğunu ona tattırarak muamele eder.

Bir de kul, Allah’ın Malik ismiyle muamele edip kazansın diye Allah ona mülkünden emaneten mülk verir. Aynı şekilde Ekrem, İlah, Vekil, Ğafur, E’âla ve Habir ismiyle ona muamelede bulunur; yani Allah, mülkünü idare ederken bütün bu isimleriyle beraber kuluna muamelede bulunur.

Bir de insanı melik kılarak onu ona teslim edip; “senin bedenin ve gönlün senin mülkündür, mülkünün meliki sensin” demiştir; yani “gözünü, kulağını, dilini, elini, ayağını, gönlünü istediğin gibi kullan. Sen bunların melikisin, bunları kullanırken istersen cenneti, istersen de cehennemi kazanırsın; çünkü kendi

[34] Haşr /23

mülkünde melik sensin" demiştir.

Peki, kulun bu mülkü kime aittir?

Elbette ki Allah'a aittir ve Allah onu kula emanet etmiştir. Kul bu mülke muameleyi ya ruhuyla yapar ya da şeytanla, nefsiyle yapar. Eğer kul, Allah'ın kendisine emanet ettiği mülkü, şeytana teslim ederse şeytan gibi olur, cehennemi boylar. Tam tersine mülkü sahibine teslim edip sahibinin istediği gibi, emrettiği gibi yaparsa bu sefer de Hz. İnsan olur. Bu hem zahiri olarak hem de gönül itibariyle, manevi olarak böyledir.

Kişi, Allah'ın kendisine emanet ettiği vücut ülkesini bir de zahiri olarak kendisine teslim ettiği her şeyi ya melik olarak Allah'a göre kullanır, hepsinin melik olan Allah'a ait olduğunu bilir sonrasında da ona teslim eder ya da melik olarak şeytanı kabul edip Allah'ın kendisine kazansın diye ikram ettiği her şeyi kalkar şeytana teslim eder. Eğer şeytana teslim ederse şeytan o kişiyi harap eder, onun gönlünü cehenneme çevirir. Dolayısıyla da bütün azalarıyla ona yanlışlar yaptırıp onu cehenneme gönderir.

Allah ehadtır;[35] zatında bir olandır, tek olandır. Vahid; sıfatlarında tek olan, bir olan, ehad ise; zatında tek olandır. Her bir insan, Allah katında bir tanedir, ikincisi yoktur; yani her kul, Allah katında özeldir ve Allah kopya çekmemiştir. Bütün insanların parmak izleri bile birbirine benzemez. İnsanlara bakarken onları birbirine benzer olarak görürüz; ama hiç biri birbirine benzemez. Dolayısıyla her bir kul, Allah katında özeldir, özel yaratılmış bir kuldur; yani o da ehadtır.

Biri insanlara bakıp; "herkes böyle yapıyor, o zaman biz de böyle yapalım, biz de şuraya, buraya katılalım" derse bu, sürü mantığı olur. İman etmek, Allah'a kul olmak, âbd olmak birey

[35] İhlas /1

işidir, şahıs işi, gönül işidir. Bununla beraber insanın imanı, kulluğu kazanması gerekir.

İman, anadan, babadan, atadan miras kalan bir şey değildir. Aynı şekilde kulluk da miras kalan bir şey değildir, insanın bunu bizatihi kazanması, bunun için de Allah'ın verdiği imanı, isimleri kemale erdirmesi gerekir. Bu nedenle insan bir tanedir, ya kendisi kazanır ya da kaybeder.

Biri kazanmak istiyorsa kazananlarla beraber olmalıdır. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"Allah'a karşı takva sahibi olanlardan olun. Sadakatini ispatlayanlarla beraber olun"**[36] buyurur. Yoksa sadık olamaz, sadakati kazanamaz, kazandığın sadakati de koruyamazsın; çünkü Allah sadıklarla beraber olmayı emretmiştir.

Bizi özel olarak yaratan, bize özel olarak muamelede bulunan, özel rızasına, özel dostluğuna davet eden Allah sevilmeye layık değil midir! Böyle bir muameleyi başka nerden görebiliriz, nasıl görebiliriz! Yani rabbimizi anlayıp tanıdıysak bizi yaratan rabbimizi bırakıp başka bir şeyi onu sever gibi nasıl sevebiliriz!

Aslında ben esma listesini önüme koymuştum, hepsini kısaca anlatmayı düşünüyordum; ama sadece on iki ismi anlatabilmişim. İnşallah bir dahaki sohbette isimleri anlatmaya devam ederiz.

Allah'ı neden sevmemiz, Allah'a neden âşık olmamız, âbd olmamız, iman etmemiz gerektiğini anlamaya çalışıyorduk. Allah'ın isimlerini tanıdıkça, sıfatlarını anladıkça Allah'ı sevme imkânımız olur. Allah'ı tanımadan ve anlamadan onu sevmek mümkün değildir. Allah'ı tanımadan onu sevdiğimizi iddia edersek

[36] Tevbe /119

bu hayali bir şey olur; yani Allah'ın bir ismini bildiğimizde bir de ona iman etmemiz gerekir. Mesela; "Allah rahmandır" dediğimizde bunu ilim olarak bilmemiz yetmez, buna bir de iman etmemiz gerekir.

Peki, Allah'ın rahman olduğuna iman edip etmediğimiz nasıl anlaşılır?

Eğer rahmeti seviyorsak Allah'ın Rahman ve Rahim ismine iman ettik demektir; yani mahlûkata ve insana rahmetle muamele edersek Rahman ve Rahim ismi bizim üzerimizde tecelli etmiş, amele dönüşmüş olur. Yoksa yalan söylemiş; yani Allah'ın rahman ve rahim oluşuna iman etmemiş oluruz. Allah'ın isimleri bizim üzerimizde tecelli etmedikçe bu böyledir. Mesela; "ben Allah'ın afuv, ğaffar, ğafur oluşuna iman etmişim" desek; ama biri bize karşı yanlış yaptığında onu affetmez, mağfiret etmezsek yalan söylemiş oluruz.

İman etmek; sevmek demektir. O halde Allah'ın isimlerine iman etmemiz için ğafur, ğaffar, tevvab ve afuv olmayı sevmemiz gerekir. Sevmediğimiz halde iman etiğimizi söylüyorsak yalan söylüyoruzdur; çünkü Allah'ın isimlerine iman bu değildir.

İman; "inandım" demek değildir; çünkü lafla iman olmaz. İman, tadılması gerekendir; çünkü iman aşktır, Allah'ı, Allah'ın sıfatlarını sevmektir. Allah'ı sevseydik Allah'ın sıfatları bizim üzerimizde tecelli ederdi. Allah'ın isimleri bizim üzerimizde tecelli etmemişse Allah'ı sevmiş olmayız. Nitekim imanın bize Allah'ın sevgisini, tecellisini kazandırması gerekir. Yoksa imanımız yoktur ve "imanımız var" diyerek yalan söylemiş oluruz.

Herkesin imanı da, ameli de, ahlakı da, cenneti de cehennemi de üzerindedir; yani imanımız ya vardır ya da yoktur. İmanımız yoksa olmayan bir şeyi konuşmak bize fayda sağlamaz.

Allah hepimizi kendisine iman eden, âşık olan, âbd olan kullarından eylesin! Allah bizi yalancılardan, kendi kendini kandıranlardan, Allah hakkında su-i zanda bulunanlardan eylemesin! Allah bizi layıkıyla rabbini tanıyanlardan, El Esmau'l Husna'sı üzerinden rabbini sevenlerden eylesin! Allah bizi rabbine âşık olanlardan, Allah'ın güzelliğini üzerinde gösterenlerden eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

Âşk Âşık Maşuk

8.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Aşk, Âşık, Maşuk'u, Allah'a neden âşık olmamız ve onu neden sevmemiz gerektiğini anlamaya çalışıyorduk.

Eğer bunları anlamazsak iman etmemiz, Allah'a âbd olmamız, onu sevmemiz, ona âşık olmamız mümkün olmaz. Önce aklımızın ve gönlümüzün bunları kabul etmesi lazım ki Allah'ı sevebilelim ve Allah'ın sevilmeye layık olduğunu kabul edebilelim, bunu nefsimize kabul ettirebilelim diye aşkı, âşığı ve maşuku anlamaya çalışıyoruz.

Allah ayeti kerimede; **"El Esmau'l Husna (en güzel isimler) Allah'a aittir"**[1] buyurur; yani bütün güzellikler Allah'a aittir. Bu yüzden sevilmeye, iman edilmeye, âbd olunmaya, tapılmaya layık olan Allah'tır. Ya Allah'a âbd olur, Allah'ı severiz ya da kendi nefsimizi severiz. Nefis demek; vehmi olan, hayali olan benlik, demektir. Kulda hangi güzellik olursa olsun o güzellikler kendisine değil, Allah'a aittir. O güzellik, Allah'ın isimlerinden bir ismin tecellisidir.

Mesela insan, kendini överken; "ben çok akıllıyım, çok biliyorum, çok merhametliyim, çok kerimim, çok cömerdim, çok sabırlıyım" derse bu saydıklarının hepsi kendisine değil Allah'a aittir; çünkü bunlar, Allah'ın isimlerinin tecellisidir. Kul, rabbini tanısın diye Allah ona tecelli etmiş, isimlerini ona ikram etmiş, ihsan etmiş ve Esmau'l Husna'yı sevip kemale erdirsin diye ona

[1] Arâf /180

vermiştir. Bu hayatın her anında böyledir.

Geçen sohbette anlatmıştık; "çocukların günahı ve sevabı buluğa erinceye kadar yazılmaz" diye bize öğretilmiş, biz de; "bu bilgi doğru değildir, onların günahı da, sevabı da gönlüne yazılır" demiştik. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"çocuklarınız yedi yaşına geldiğinde onlara namazı öğretin"*[2] buyurur. Bu; çocuk yedi yaşına geldiğinde artık sorumluluğunu bilsin, demektir. Bu yüzden hiç kimse "yedi yaşındaki çocuk ne anlar" diyemez.

Bir anne ve babanın kendi çocuğuna hırsızlığı öğrettiğini, çocuğun da hırsızlık yaptığını ya da yalan söylemeyi öğrettiğini, çocuğun da yalan söylediğini farz edelim, çocuğun yaptığı bu yanlışlar o çocuğa yazılır mı? Bu yanlışların çocuğun gönlüne yazılıp yazılmadığına, çocuğun bu yanlıştan etkilenip etkilenmediğine, yaptıklarının yanlış olduğunu bilip bilmediğine bakalım.

Çocuk, ailesinin öğrettiği bu yanlışları yaparken onların yanlış oluğunu bilir. Eğer çocuk, gönül itibariyle bu yanlışları kabul etmeyip reddetmişse, mecbur olduğu için yapmışsa zaten sorumlu değildir.

Dolayısıyla o yanlışları kendi gönlüne alıp yazdırmaz; ama kendisi bu yanlışları kabul ederse o zaman bu yanlışlar onun gönlüne yazılır; yani çocuk yanlış bir ahlaka, kötü bir ahlaka sahip olur. Güzel yaparsa bu sefer yaptıklarından dolayı da güzel bir ahlaka sahip olur.

Demek ki çocukların yaptığı yanlışlar gönüllerine yazılıyormuş; ama günahlar çocukların gönüllerine ne kadar yazılırsa yazılsın onlar buluğa erinceye kadar cennet olan

[2] Sünen-i Ebu Davûd, Salât 1/334, Hadis No, 495; Câmiul-Usûl Fî Ahâdîsir Resûl 5/ 187; Tirmizi, Salat 299, 407

gönüllerini kaybetmezler. Sadece yanlış yapmışlar, eksik yapmışlar, bulunmaları gereken yerden aşağı inmişlerdir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"cennet sekiz kattır ve cennette bin derece vardır. Kim bir derece birinden daha yüksek olursa aralarında yerle gök kadar fark olur"*[3] buyurur. Yani cennet bir tane değildir.

Çocuklar da vefat ettiğinde her birinin kazandıklarından dolayı kendi aralarında dereceleri olur. Yani hayatı yaşarken sorun ve sıkıntı yaşayan bir çocuk daha farklı, daha yüksek bir yere gider. Hiç sorun, sıkıntı yaşamamış ve Allah'ın rızasını, rabbini dert edinmemiş biri de bu sefer daha aşağı bir yere gider. Bunu neden böyle bilmemiz, anlamamız gerektiğini herkes kendi çocuğuna baktığında anlar.

Mesela Allah ayeti kerimede Hz. İsmail (a.s.)'ı anlatır; **"İsmail onunla beraber yürüyecek çağa geldiğinde babası İbrahim ona dedi ki: Yavrucuğum, rüyamda seni Allah'a kurban ettiğimi görüyorum, sen ne düşünüyorsun? (Hele bir de sen düşün, bak ne diyorsun?) Hz. İsmail hemen cevap verdi: Allah'ın sana emrettiğini yap, yerine getir. İnşallah beni sabredenlerden bulursun."**[4] Yürüyecek çağ; beş yaş, altı yaş, bilemedin yedi yaştır. Yani yedi veya sekiz yaşında, hadi on yaşında olsun, on yaşındaki bir çocuk, hiç tereddüt etmeden canını kurban edip; "mademki rabbim emretmiş rabbimin emri doğrultusunda gerekeni yap" diyor.

Hz. İsmail o sırada çocuktur, ama bir de imanına bakın nasıl bir iman! Büyükler bunu yapabilir mi? -Yapamaz; çünkü bu öyle kolay bir şey değildir. Kendisi küçük olabilir; ama imanı büyüktür, dağ gibi bir imanı vardır. Acaba büyüklerden kaç kişi böyle bir

[3] Ramuz el-Ehadis-1, s. 125/8
[4] Saffat /102

imana sahiptir? Bununla beraber o, Hz. İbrahim (a.s.)'ın oğludur; yani onu yetiştiren bir peygamberdir.

Bir de Hz. Nuh (a.s.)'ın oğlu Kenan vardır, onu da Hz. Nuh (a.s.) yetiştirmiştir; ama Kenan iman etmemiştir. Ne küçükken, ne de büyüdüğünde iman etmemiştir. Şimdi her ikisi de çocuk olarak vefat etmiş olsalar, aynı muameleyi nasıl hak etsinler! Yani Hz. İsmail (a.s.) gibi; "Allah'ın emrini yerine getir, beni Allah'a kurban et" diyen bir çocuk ile Allah'a isyankâr, Allah'a itiraz eden bir çocuk nasıl aynı yere layık olsun! Bu, adil olur mu, doğru olur mu? -Elbette ki olmaz.

Allah'ı anlamaya, tanımaya çalışırken mutlaka kendi üzerimizden anlamaya çalışmamız gerekir. Hz. İsmail (a.s.) ile Hz. Nuh (a.s.)'ın oğlu Kenan'ın bizim evladımız olduğunu farz edelim, onlara çocukluklarında bile aynı gözle bakar mıyız? Biri itiraz eden, babasının peygamberliğini kabul etmeyen, Allah'ı kabul etmeyen bir evlat, diğeri de; "beni Allah'a kurban et" diyen bir evlat. Baba, ikisini aynı sever mi, ikisi hiç aynı olur mu? -Tabi ki olmaz.

Bunları neden söyledim?

Yani "çocuktur bir şey olmaz" demeyelim. Çocuklarımıza rablerini, peygamberlerini tanıtalım, onlara Allah'ın kulu olduklarını öğretelim. Allah ayeti kerimede; **"emanetlerinize hainlik yapmayın"**[5] buyurur. Bu yüzden onlara kulluğu öğretmezsek Allah'ın bize emanet ettiğine ihanet etmiş oluruz.

Bütün mesele; işi, Allah ile yapmaktır. Eğer kul, Allah'ı kabul ediyorsa, Allah'a iman ediyorsa, Allah'a ait olduğunu kabul ediyorsa o halde işi Allah ile yapmalıdır.

Allah bir hadis-i kutside; *"kulum kendisine farz kıldığım*

[5] Enfâl /27

ibadetlerle en güzel şekilde bana yakınlaşır sonra diğerleriyle yaklaşmaya devam eder. Kulum bana yaklaştıkça beni sever, o beni sevince ben de onu severim, sevgimi hak etmiş olur. Ben bir kulumu sevdiğimde o kulum benimle görür, benimle işitir, benimle tutar, benimle yürür, benimle diler, benimle sever, benimle irade eder, her şeyi benimledir"[6] buyurur.

Bu hadis-i kutsiden ne anlamamız gerekir?

Yani bütün isimlerim o kulun üzerinde tecelli eder, o kulum ne yaparsa yapsın işi benimle yapar.

Analar ve babalar çocuklarını terbiye ederken, büyütüp eğitirken, bunları Allah ile; yani Allah'ın Rabb ismiyle yapmalıdır; çünkü o anda çocuklarına mürebbilik yaparlar, o anda çocuklarının mürebbisidirler. Bu yüzden çocuğuna muamelede bulunurken Allah'ın Rabb isminin tecellisi ile ona muamele etmelidirler. Anne, babalar çocuklarına muameleyi ya, Allah ile yaparlar, ya da nefisle, şeytanla yaparlar, ikisinden biridir.

Çocuğuna Allah ile muamele yapacak birinin bu muameleyi nasıl yapması gerektiğini Allah'ın isimlerinden anlamaya çalışmamız gerekir. Bu yüzden Allah'ın birkaç ismi ile bunları anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah rabdir; terbiye edendir. Allah, kullarını rahman ve rahim olarak terbiye eder. Bu durumda anne ve babaların da çocuklarını rahmetle, merhametle terbiye etmesi gerekir. Çocukları ateşte yanmasın, Allah'ın gazabına, azabına uğramasın, cehenneme gitmesin, diye çocuklarının hesabını yapıp öyle terbiye etmelidir.

Allah maliktir; mülkün sahibidir; ama kuluna da emanet

[6] Buhari, Rikâk, 38

olarak mülkünden teslim etmiştir. Kulun sahip olduğu şeyler Allah'a aittir. Allah, kulu o malla, mülkle ebedi hayatını kazansın diye malı, mülkü kuluna emaneten teslim etmiştir. Kul, bütün bunlara emaneten maliktir.

Aynı şekilde anne ve babalar da evlatlarına emaneten maliktir, evladının sahipliğini yapar. Allah, nasıl ki kullarına rahman ve rahim olarak muamele ediyor, kullarını rab olarak terbiye ediyorsa; yani vahyini ve peygamberini indirip, ne gerekirse en ince ayrıntısına kadar kullarına öğretip onları terbiye ediyorsa bu durumda kul da kendi çocuğunu terbiye ederken Allah'ın vahyi ve peygamberin sünnetiyle terbiye etmeli, çocuğuna; "ben senin sahibin değilim, senin sahibin Allah'tır" deyip asıl malik olanı ona tanıtmalı, öğretmeli, ona iman ettirmelidir.

Allah Ekrem'dir. Bu durumda ana ve babanın, çocuğuna kerim olarak, ekrem olarak muamele etmesi, her türlü ikramı çocuğuna yapması gerekir. Bu yüzden hayırdan ne varsa, Allah ona neyi emanet etmişse gücünün yettiğince çocuğuna ikram etmeli, ona karşı ekrem olmalı; yani çocuğuna Allah'ın isimleriyle muamele etmelidir.

Allah İlah'tır; sevilendir, sevilmesi gerekendir. Bu durumda kulun, kendi evladını yetiştirirken ona Allah'ı sevdirmesi, tanıtması, Allah'ın sevgisini kazanması için ona ne gerekirse öğretmesi lazımdır.

Allah vekildir. Bu durumda kulun, evladına Allah'ın vekil olduğunu öğretmesi gerekir. Bununla beraber anne ve babanın, kendi çocuğuna vekil olması, ona vekâlet etmesi, çocuğun da anne ve babasına güvenmesi; yalnız bu güvenin anne ve baba tarafından çocuğa verilmesi gerekir.

Allah ğafurdur; kul, günah işleyip mağfiret dileyince Allah o

günahları olmamış gibi mağfiret eder, siler. Anne ve babanın da kendi çocuğu yanlış yaptığında onu mağfiret etmesi, çocukları o yanlışı sanki hiç işlememiş gibi onlara muamele etmesi gerekir.

Allah e'âla'dır; yüceler yücesidir. Bu durumda anne ve babanın da evladını e'âla olmaya, alâ-yi illiyyîne, en yüce makama davet etmesi, o makamın nasıl kazanıldığını evladına öğretmesi gerekir.

Allah habirdir; her şeyden haberdar olandır. Ana ve babanın da çocuğunu dünyadan, ahiretten, kendisinden, hayattan haberdar etmesi gerekir.

Allah meliktir; bütün varlığı idare edendir. Ana ve babanın da kendi çocuğunu Allah'ın emrine göre idare etmesi gerekir.

Allah ehaddır; zatında bir olan, tek olandır. Ana ve babanın da kendi çocuğuna, Allah'a göre özel bir kul olduğunu, Allah'a özel olarak âbd olması, iman etmesi, âşık olması gerektiğini; yani çocuğunun Allah katında özel bir kul olduğunu ona öğretmesi gerekir.

Bunu bütün isimlerle anlatmak mümkündür; ama ben sadece birkaç isimle örnek verdim. Hayatın her anında bu böyledir; yani hayatı nasıl yaşarsak yaşayalım ister eşimize, ister çocuğumuza muamele ederken, ister ticaret yaparken, kazanırken, harcarken, öğrenirken, öğretirken ya bunu rabbimizi unutmadan Allah'ın isimleriyle yaparız ya da kendi nefsimizle yaparız. Ya, Allah'ı ilah edinir, onu severiz, onun isimleri, güzelliği üzerimizde tecelli eder ya da nefsimizi sever, kendi kendimize bir hayale kapılırız.

Bu yüzden Allah'ı bilmeden, tanımadan, El Esmau'l Husna'yı bilmeden, anlamadan, ona iman etmeden, o isimleri ahlaka dönüştürmeden hiç kimse için Hz. İnsan olmak mümkün değildir.

Peki, çocuk nasıl terbiye edilir?

Allah, Lokman Suresi'nde Hz. Lokman (a.s.)'ın kendi oğluna yaptığı nasihati bize haber verip, "Lokman kendi çocuğuna böyle nasihat etti, siz de çocuğunuza böyle nasihat edin" diyerek çocuklarımızı nasıl yetiştirmemiz gerektiğini bize öğretir. Lokman Suresi 13 ve 23. ayetler arasında Hz. Lokman (a.s.) kendi oğluna nasihat eder.

Şimdi bu nasihatleri anlamaya çalışacağız inşallah.

"Lokman oğluna öğüt vererek dedi ki: Yavrucuğum (evladım)! Allah'a hiçbir şeyi şirk koşma! Muhakkak ki şirk, büyük bir zulümdür."[7] Hz. Lokman (a.s.)'ın, çocuğuna söylediği ilk söz budur. Bir de Hz. Lokman (a.s.), oğluna "yavrucuğum" diye hitap ederken rahmetini ortaya koyar.

Demek ki çocuğumuza ilk öğretmemiz gereken şey; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamasıdır; çünkü şirk en büyük zulümdür. Allah'a şirk koşmak; herhangi bir şeyi, herhangi birini Allah'ı sever gibi sevmektir. Bu yüzden Hz. Lokman (a.s.), çocuğuna; "isterse bu kendi nefsin, kendi zannın olsun, herhangi bir şeyi Allah'ı sever gibi seversen onları Allah'a şirk koşmuş olursun. Böyle yaparsan kendine zulmetmiş, zalimlerden olmuş olursun" dedi. Allah başka bir ayeti kerimede **"Allah, zalimleri sevmez. Allah, cehennemi zalimler için hazırlamıştır"**[8] buyurur. Yani "Allah'a şirk koşar da kendine zulmeder, zalimlerden olursan Allah seni sevmez" dedi.

Senin de evladını ateşten korumak için önce ona; "Allah'a hiçbir şeyi şirk koşma çünkü Allah'a şirk koşmak en büyük zulümdür" demen gerekir. Ayetin devamında Allah bu sefer; **"biz insana, anasını ve babasını vasiyet ettik (tavsiyede bulunduk)"**

[7] Lokmân /13
[8] Ali İmran /57, Kehf /29

buyurur. Yani kulun, anasına ve babasına nasıl davranması gerektiğini Allah öğretir. Bu durumda Allah bu ayeti çocuğa söyleyip anne ve baba ile ilgili ona tavsiyede bulunmuştur.

Devamında ise; **"anası onu büyük bir sıkıntıyla (dokuz ay boyunca) karnında taşıdı. Sütten kesilmesi de iki sene boyuncadır. (Sonra biz evlada dedik ki): Bana şükret, anana ve babana da teşekkür et (çünkü senin için zahmet çekmişler). Dönüşünüz de banadır"**[9] buyurur. Yani bu hesabı size sorarım; size emrettiklerimi, tavsiye ettiklerimi yerine getirdiniz mi, getirmediniz mi, diye bunların hepsinin hesabını size sorarım, dedi Allah.

Ayet devam eder; **"Eğer anan ve baban, hakkında bilgin olmayan, bilmeden cahilce herhangi bir şeyi Allah'a şirk koşmanı senden isterlerse, bunun için seninle mücadele ederlerse ikisine de itaat etme."**[10] Allah, çocuğa; "anana, babana itaat etme" dedi. Bu ayetten önce; "bana şükret, ana ve babaya teşekkür et" demişti. Bu ayetleri birbirine bağlayıp öyle anlamamız gerekir. Yani anne ve babana teşekkür et; ama herhangi bir konuda bilmeden, cahilce, senden Allah'a şirk koşmanı isterlerse onlara itaat etme, dedi Allah.

Anne ve babaya itaat, Allah'a itaatin engellendiği yerde biter. Bu durumda Allah'a itaat etmen, iman etmen gerekir. Zaten çocuklarına Allah'a şirk koşmasını söyleyenler bunu cahilliğinden yaparlar.

Ayetin devamında; **"Ama dünyada ikisine de sahip çık."** Müşrik de olsalar, iman da etmeseler, kâfir de olsalar, günahkâr da olsalar onlara sahip çık; yani onları dünyada hoş tut. Ahirette zaten yapacağın bir şey yoktur. Allah'a bir şeyi şirk koşmanı

[9] Lokmân /14
[10] Lokmân /15

senden istediklerinde onlara itaat etme ama sana yakışan; şükreden ve teşekkür eden bir kul olarak onlara sahip çıkman, onları yedirmen, içirmen ve onlara ikram etmendir. **"Bana yönelen kimsenin yolunu tut"** onlara itaat etme; bana yönelmiş olanların, bana dönmüş olanların, bana gelmeye, benim rızamı kazanmaya çalışanların yolunu tut. **"Sonra dönüşünüz banadır."** Yani herkesin hesabını görecek olan benim. **"Sizin yaptıklarınızı size bir bir haber veririm"**[11] dedi Allah.

Hz. Lokman (a.s.), evladına nasihat etmeye devam eder; **"evladım! Yaptığın herhangi bir iş (ister hayır olsun, ister şer olsun, günah olsun, sevap olsun) o, bir hardal tanesi kadar ağırlığınca da olmuş olsa, bir kayanın içinde de olsa, gökte de olsa, yerin dibinde de olsa Allah onu mutlaka senin önüne getirir. Allah latif ve habirdir."**[12] Her şeyden haberdar olandır, nuru bütün varlığa, her zerreye tecelli etmiş olandır.

Evet, Hz. Lokman (a.s.) çocuğuna böyle nasihat ediyor; yaptığın iş zerre kadar da olsa, bir hardal tanesi kadar da olsa, bir kayanın içinde de olsa, gökte de olsa, yerde de olsa Allah onu mutlaka senin önüne getirir; yani yaptıklarının karşılığını mutlaka göreceksin.

Demek ki çocuğun bunu bilmesi, anlaması lazımmış. Bu yüzden çocuğun için; "küçüktür, bir şey anlamaz" deme, böyle söyleme. Çocuğunun her ne yaparsa yapsın Allah'ın onun yaptıklarını karşısına, önüne getireceğini anlaması gerekir.

Hz. Lokman (a.s.) evladına nasihat etmeye devam eder. Allah hem Hz. Lokman (a.s.)'ın oğluna verdiği nasihatleri anlatır hem de sözü Hz. Lokman (a.s.)'dan alarak çocuğa ne yapması gerektiğini anlatır. **"(Hz. Lokman (a.s.) dedi ki:) Yavrum! Namazı**

[11] Lokmân /15
[12] Lokmân /16

ikame et, iyiliği tavsiye et, kötülükten de men et." Yani senin işin; Allah'ın huzurunda durmak, namazı ikame etmek, iyiliği tavsiye etmek, iyiliğe davet etmek ve kötülükten de men etmeye çalışmak olsun. **"Başına gelen belaya, musibete ve sıkıntıya da sabret. Muhakkak ki benim bu söylediklerim çaba ve gayret gerektiren işlerdendir (azim gerektiren işlerdendir)."**[13]

Bir kulun, namazı ikame etmesi, iyiliği emretmesi, kötülükten men etmesi ve başına gelen musibetlere sabretmesi büyük bir iştir, çaba ve gayret gerektiren bir iştir. Yani "işte ben oturayım, bu haller de kendi kendine bana gelsin" dersen olmaz. Bunun için çabanı ve gayretini sarf etmen gerekir. Bundan dolayı Hz. Lokman bunlara "bu büyük işlerdendir" dedi.

Devamında; **"insanlara karşı kibirlenerek, kendini onlardan herhangi bir şeyinden dolayı büyük görerek yüz çevirme; yeryüzünde çalım satarak, kibirlenerek, böbürlenerek yürüme. Muhakkak ki Allah, kendini beğenmiş, kendisiyle övünenleri sevmez."**[14] **"Yürüyüşünde tabi ol, orta yolu tut. Sesini de alçalt, öyle yüksek sesle de konuşup bağırıp çağırma. (Allah indinde) En çirkin ses eşeklerin sesidir."**[15] Yani bağırıp çağıranlar, eşekler gibi bağırıp çağırır. En çirkin ses de eşeklerin sesidir.

Allah, sözü Hz. Lokman (a.s.)'dan alarak bir daha kendisi vahyeder. **"Görmüyor musunuz (bakmıyor musunuz, anlamıyor musunuz)? Göklerde ve yerlerde her ne varsa Allah onların hepsini sizin emrinize musahhar kılmıştır."** Allah göklerde ve yerlerde her ne varsa sizin emrinize vermiştir, bunu anlamıyor, görmüyor musunuz; yani Allah'ın size verdiği kıymeti, şerefi anlamıyor musunuz? **"Allah sizin için hem zahiri hem batını olan nimetlerini, ikramını size tamamlamıştır. İnsanlardan bir kısmı**

[13] Lokmân /17
[14] Lokmân /18
[15] Lokmân /19

var ki; herhangi bir ilmi olmaksızın, bir hidayetçisi olmadan, herhangi bir vahye dayanmaksızın Allah ile mücadele eder."[16]

Yani Allah'ın vahyiyle mücadele eder. Allah'ın vahyini hükümsüz bırakmak için konuşur, çaba ve gayret sarf eder. Bunu yapanların hidayetçisi de yoktur; yani konuştukları hidayetçiden öğrendikleri şeyler değildir, bir hidayetçiye ve nurlu bir kitaba dayanmaksızın konuşurlar. Allah'ın nimetlerini görmek yerine Allah ile, Allah'ın vahyi ile vahyi hükümsüz bırakmak için mücadele ederler.

"Onlara 'Allah'ın indirdiğine tabi olun' denildiği zaman onlar 'hayır, biz atalarımızı neyin üzerinde bulduksa ona tabi oluruz' derler." Yani "büyüklerimiz böyle yapmış, atalarımız böyle yapmış, doğru onların yaptığıdır, Allah'ın vahyi bize gerekmez, bizim töremiz, âdetimiz böyledir, şimdi ki moda böyledir" der ve ona uyarlar. Allah ayetin devamında buyurur; **"eğer şeytan onları cehennem azabına çağırıyorsa da mı (yine atalarına mı uyacaklar)?"**[17] Yani şeytanın onları cehenneme çağırdığı şeylerde de mi "atalarımız böyle yapmış, töremiz budur ya da şimdiki moda bunu gerektiriyor" diyecekler.

Ayet devam eder**; "her kim muhsin olarak kendini Allah'a teslim ederse, yüzünü Allah'a teslim ederse muhakkak ki en sağlam kulpa yapışmıştır. Bütün işlerin sonu Allah'a varır. Kim de küfrederse, inkâr ederse, nankörlük yaparsa** -Allah, bu hitabı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yapar- **onların küfrü seni üzmesin. Onların dönüşü ancak bizedir. Biz onların yaptıkları şeyleri onlara haber vereceğiz. Muhakkak ki Allah, gönüllerde olanı bilir."**[18]

[16] Lokmân /20
[17] Lokmân /21
[18] Lokmân /22-23

Allah, kullarını kendisini dinlemeye ve anlamaya davet eder. Bize, çocuklarımıza ilk önce neyi öğretmemiz gerektiğini öğretir. Çocuklarımıza ilk önce öğretmemiz gereken şey; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamalarıdır; çünkü şirk azim bir zulümdür. **Zulmun azîm:** "Azim bir zulüm" bunu Allah söylüyor. Yani Allah'a şirk koşarsan kendine en büyük zulmü yapmış olursun.

Şayet biz de çocuklarımıza Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamasını öğretmez, onlara "lâ ilahe illallah" dedirtmezsek önce onlara en büyük zulmü biz yapmış oluruz. Bu yüzden çocuklarımızı büyütürken, terbiye ederken, yetiştirirken onlara öğretirken, onları hayatın her anında Allah ile muhatap etmemiz gerekir.

Peki, bunu nasıl yapacağız?

Mesela çocuklarımız bir şey yaptıklarında; "bu yanlıştır, Allah bunu yasaklamıştır, men etmiştir. Sen bunu böyle yaparsan Allah bunu sevmez, bunu yapanları sevmez" dememiz gerekir. Yani "bunu ben böyle istediğim için değil Allah nasıl istiyorsa öyle yapman lazım, senin rabbin Allah'tır" dememiz gerekir. Çocuğun da bizim hesabımızı değil, Allah'ın hesabını yapması gerekir. Bu yüzden çocuğun, Allah'ın neyi sevip sevmediğini bizim üzerinden anlaması gerekir. Tabi bunun için de bizim Allah neyi seviyorsa onu sevmemiz, neyi sevmiyorsa onu da sevmememiz gerekir. Çocuk, Allah'ın sevmediği bir şeyi bizim de sevmediğimizi, Allah'ın sevdiği bir şeyi bizim de sevdiğimizi bizim üzerimizden görmelidir.

Neden bizim üzerimizden görmelidir?

Çünkü biz Allah'ın kuluyuz, Allah'a kul olmayı kabul etmişiz. Bu yüzden çocuk kulluğu önce bizden öğrenmelidir. Kendini de kul olarak bilip, tanıyıp kulluğu sevmelidir. Bu nedenle herhangi bir yanlışı yaparken bizden değil Allah'tan korkmalı, güzel bir şey yapmaya çalışırken de bizim değil Allah'ın sevgisini kazanmaya

çalışmalıdır; yani kendimizi çocuğumuza rab olarak tanıtmamamız, "senin rabbin benim" demememiz, "senin rabbin Allah'tır, sen de ben de onun kuluyuz" dememiz, çocuğun da bunu böyle anlaması gerekir. Mesele anlaşılmıştır inşallah.

Bu yüzden çocuğun günahı ve sevabı yazılmaz, demeyelim; çünkü çocukların işledikleri günahlar da sevaplar da onların gönüllerine yazılır. Çocuk yaptıklarıyla ya Allah'a yaklaşır ya da Allah'tan uzaklaşır. Bunun yüzde ellisi de ana ve babaya aittir; çünkü onlar çocuklarına ya imanı ya da küfrü öğretir.

Hz. İsmail (a.s.)'ı örnek verdik, henüz yürüyecek çağda; yani yedi veya sekiz yaşında olmasına rağmen babası ona; **"seni kurban edeceğim"** deyince **"Allah'ın sana emrettiğini yap, yerine getir. Muhakkak ki beni sabredenlerden bulursun (itiraz etmem)"**[19] demişti. Bir; kendisi küçük, imanı büyük hem de büyüklerde olmayan dağ gibi bir imana sahip evlat var, bir de Kenan gibi Hz. Nuh (a.s.)'a itiraz eden bir evlat var, ikisi nasıl bir olsun! Demek ki çocuk da iman ediyor, Allah'a teslim oluyormuş.

Eğer "Hz. İsmail'i Hz. İbrahim gibi bir baba yetiştirdi ondan Hz. İsmail böyle bir imana sahipti" dersek olmaz; çünkü Hz. Nuh (a.s.) da peygamberdi ve kendi oğlunu da o yetiştirmişti. Tercih burada kula aittir. Anne ve baba çocuğuna öğretir, onu yetiştirir, terbiye eder; ama asıl tercih kula, çocuğa aittir.

Aynı şekilde; Hendek Savaşı'nda Yahudiler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i ve sahabeyi arkadan vurmaya kalkışınca onlara Medine'yi terk etmeleri söylendi; yani Yahudiler Medine'den sürgün edildi. Bu arada sahabeler;

-Ya Resulullah! Biz iman etmeden önce; çocuğumuz olmadığında ya da bir sorun, sıkıntı olduğunda eğer Allah bana bir

[19] Sâffât /102

çocuk verirse ya da çocuğumuz hasta olduğunda çocuğumuz iyileşirse onu Yahudilere teslim edip manastıra bağışlayacağız, dedik. Allah duamızı kabul ettiğinde de çocuğumuzu manastıra bağışladık. Bu şekilde onların yanında çokça çocuklarımız vardır. Şimdi onlar burayı terk ederlerse çocuklarımızı da beraber götürecekler. O zaman bilmiyorduk, hak din olarak onları kabul ediyor, bu yüzden çocuklarımızı da onlara teslim ediyorduk. Şimdi ise çocuklarımızı istiyoruz, dediler.

Yahudilere teslim edilen çocuklar zaten haham olarak yetiştirilirdi. Sahabeler iman etmeden önce çocuklarını ya doğarken, ya bir yaşında, ya üç yaşında, ya beş yaşında ya on yaşında, ya da on beş yaşında onlara teslim ederlerdi.

Sahabeler böyle söyleyince *Resulullah (s.a.v.) Efendimiz çocuklar hakkındaki hükmünü verip;*

-Çocuklara soracağız, çocuklar sizinle kalmak isterlerse sizinle kalırlar, onlarla gitmek isterlerse de onlarla giderler, tercih çocuklarındır, buyurdu.

Mesela aynı konu insanlara şimdi sorulsa ve tercih çocukların mıdır denilse; "bu, akla hiç uygun bir hüküm değildir, onlar çocuktur bilmez" diye cevap verirler. Bize kalsa böyle söyleriz; ama Allah'ın resulü öyle söylemeyip; "karar çocuklarındır" dedi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz çocukları çağırıp, durumu onlara anlatıp izah ederek;

-Onlarla mı gitmek istiyorsunuz, yoksa buradaki ananız ve babanızla mı kalmak istiyorsunuz, söyleyin tercih sizindir, diye buyurdu.

Çocuklar kararlarını verip;

-Onlarla gitmek istiyoruz, dediler.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de;

-Peki, deyip çocukları onlara verdi.

Bu yüzden çocuk da olsa hüküm böyledir ve herkes kendi hayatı hakkında karar verme hakkına sahiptir, diyoruz. Çocuk, bize göre çocuktur. Hz. İsmail (a.s.) da çocuktu; ama canını Allah'a feda edecek bir imana sahipti. Çocukların hepsinin imanı vardır, bu istisnasızdır. Küfrü tercih ederken de imanı tercih ederken de kendileri tercih eder. Biz onların gönül dünyasında nasıl yangınlar olduğunu, nasıl feryatlar olduğunu, rablerini nasıl zikrettiklerini bilemeyiz.

Bir anne, çocuğuna; "şunu şöyle yapma" dediğinde çocuk da tam tersini yaptığında sonradan nasıl tövbe ettiğini bilemeyiz. Belki aklın almayacağı kadar şiddetli, gönül itibariyle yangına dönmüş bir gönülle tövbe ve istiğfar edip; "anneme yanlış yaptım, sonra rabbim bana gazap eder" diye öylece tövbe eder. Daha sonra tekrar yanlış yapabilir; ama yaparsa bir daha tövbe eder. Böyle bir durumda anne ve babanın, onu ters taraftan değil doğru taraftan desteklemesi, ona hatırlatması, onu ciddiye alması gerekir.

Hep beraber Aşk, Âşık, Maşuk'u anlamaya çalışıyorduk. Rabbimize neden âşık olmamız gerektiğini; yani Allah'a neden iman etmemiz, âbd olmamız gerektiğini Allah'ın isimleri üzerinden anlamaya çalışıyorduk. Geçen sohbette on ikinci isim olan El Ehad ismine kadar anlamaya çalışmıştık, şimdi tekrar Ehad isminden başlayıp devam edeceğiz inşallah.

Allah ehaddır;[20] zatında bir olandır. Her bir kul, Allah'ın

[20] İhlas /1

huzurunda bir tanedir, biriciktir; yani öyle ki sanki yeryüzünde bir sen varsın, bir de rabbin vardır. Bütün varlık, bütün insanlar, her şey senin için bir imtihan vesilesidir. O yüzden başkasını görme, kendini başkasıyla kıyaslama. Allah senden âbdiyet istiyor, âşıklık istiyor, kulluk istiyor. Bunu böyle anlamazsan Allah'ın Ehad ismini anlayamazsın, dolayısıyla bu ismi kabul edemezsin.

Allah ayeti kerimede; **"öldüğünüzde varacağınız yer, Allah'ın huzurudur."**[21] **Andolsun ki seni ilk yarattığım günkü gibi tek başına huzuruma geldin"**[22] buyurur.

İlk yarattığım günkü gibi, ne demektir?

Yani; "ben seni yaratırken bir sen vardın, bir de ben vardım. O günkü gibi tek başına huzuruma geldin" dedi Allah. Bunu anlarsan Allah'ın sana muamelesi de artık özel olacaktır. Bunun için senin de rabbine özel bir kul, ehad bir kul, biricik bir kul olman gerekir. Sanki hiçbir şey yok, Allah yalnız seni yaratmış ve senden kulluk istiyor şeklinde bunu anlaman gerekir. Kim ne yaparsa yapsın seni ilgilendirmez; çünkü başkasının ne günahı ne sevabı senin defterine yazılmaz. Bütün insanlar Allah'a âbd olsa, veli olsa bu sana bir fayda vermez, hepsi cehennemlik olsa sana bir zarar da veremez; çünkü sen yaptıklarının karşılığını göreceksin.

Eğer biz Allah katında özelsek bizim de onu özel olarak sevmemiz, özel olarak ona kul olmamız, âbd olmamız gerekmez mi!

Allah sameddir;[23] hiçbir şeye muhtaç olmayan, her şeyin kendisine muhtaç olduğu zattır. Her şeyin her şeyiyle, her zerresiyle, her varlığıyla ona muhtaç olduğu zattır. Eğer her şeyimizle ona muhtaçsak hiçbir şey bize ait değil demektir. Her

[21] Mü'min /43
[22] Kehf /48
[23] İhlas /2

şey ona aitse, varlığımız onunla varsa bu durumda onu sevmemiz, ona âşık olmamız gerekmez mi!

Allah âzizdir;[24] bütün izzet, bütün güç, bütün kudret, bütün şeref ona aittir. Kul, şerefini Allah'tan alır; yani Allah'ın güzelliğinden, El Esmau'l Husna'sından, sıfatlarından alır. Eğer kul, Allah'ın sıfatlarını, Allah'ın kendi üzerindeki güzelliğini kaybederse şerefini ve izzetini de kaybeder; çünkü onsuz izzet olmaz. İnsan, malda, mülkte, mevkide veya başka bir şeyde şeref arıyorsa, şerefini onunla bulduğunu, şerefini ondan aldığını zannediyorsa onları bırakıp ahirete gittiğinde şerefsiz olarak gider.

Allah ayeti kerimede; **"Allah âzizdir."**[25] Bütün izzet Allah'a aittir, buyurur. Kul şerefini, izzetini, Allah'tan alır; yani Allah'a olan yakınlığından, Allah'a olan sevgisinden, muhabbetinden, aşkından, kulluğundan, Allah'ın güzelliğinin kendi üzerindeki tecellisinden alır; kısaca güzel ahlakından alır. Eğer bütün şeref, bütün izzet, Allah'a aitse, kul da şerefini Allah'tan alıyorsa bu durumda Allah'a âşık olmak, Allah'ı sevmek gerekmez mi! Onsuz kalınca insan şerefsiz kalıyorsa, kıymetsiz ve değersiz kalıyorsa bu durumda o, sevilmeye layık değil midir!

Allah hamiddir;[26] övgüye, övülmeye layıktır, övmeye layık olan da odur; yani **El hamdu lillâhi rabbil âlemin:** "Hamd, övme ve övülme âlemlerin rabbi olan Allah'adır, Allah içindir." Övülen mutlaka sevildiği için övülür. Bir şeyi sevmiyorsak, bir şey güzel değilse onu övmemiz söz konusu olmaz. Eğer bir şeyi övüyorsak onu seviyoruz, övmüyorsak onu sevmiyoruz demektir. Bütün övgülere layık olan Allah, gönlümüzdeki bütün sevgilere de layık olandır.

[24] İbrahim /47, Ali İmran /4
[25] Mâide /38, Fetih /7, Bakara /240
[26] Lokman /26, Fatır /15, Hacc /64, Hadid /24, Şura /28

Allah veduddur;[27] sevendir, sevilmeyi isteyendir, sevilmeye layık olandır. Allah, sevdiği için varlığı yaratmıştır. Dolayısıyla yarattığı bütün varlıktan da bu sevgiyi istemiştir. Bütün varlık iradesiz olarak onu sever, ona âşıktır. Her atom, onun aşkıyla ve muhabbetiyle döner, semah eder. Allah irade verdiği insanı ise kendi iradesiyle onu tercih etsin, sevsin diye yaratmıştır. Bu durumda kulun da iradesini kullanıp onu sevmesi, ona âşık olması gerekmez mi!

Allah fââldır;[28] her anda hükmünü icra edendir. Her anda bir şeende, her anda bir işte olandır; yani kul, her anda Allah ile muhataptır. Allah her anda onu yaratır, her anda onu yaratıp yok eder, kulu ebedi hayatını kazansın, gönlü cennet olsun, kendisi cennetlik olsun, Allah'a ayna olsun, güzel olsun, diye ona her anda Fââl ismiyle muamelede bulunur. Bu durumda Allah sevilmeye layık değil midir!

Allah'ın isimlerini anlamaya çalışırken Allah'tan başka bir şeyi Allah'ı sever gibi nasıl sevebiliriz! Peki, bu vasıflar ve bu sıfatlar kimde vardır? -Hiç kimse de yoktur; yani insanın kendisini öyle bir kandırması, öyle bir eğitmesi, öyle bir kaçması gerekir ki Allah'ı sevmesin, sevemesin. Çünkü **"ne yana dönerseniz dönün Allah'ın vechi ordadır"**[29] buyurdu Allah. Kul ne yana dönerse dönsün Allah ile, Allah'ın muamelesiyle, rahmetiyle, muhabbetiyle, Rabb sıfatının tecellisiyle karşılaşır. Yani Allah, kuluna "nereye gidiyorsun" diye sorar.

Allah muhittir;[30] bütün varlığı, bütün kâinatı ihata edendir. Bütün varlığı ihata edip kuşatandır; yani kul, Allah'ın kudretinin, rahmetinin, muhabbetinin içindedir. Allah'ın tecellisinin içinde

[27] Buruc /14, Hud /90
[28] İbrahim /27, Hud /107
[29] Bakara /115
[30] Fussilet /54, Nisa /126

yüzer; çünkü muhit olan Allah onu ihata etmiştir. Kuluna ondan daha yakın, şah damarından bile daha yakındır. Elbette ki kuluna bütün isimleriyle tecelli eder ve bütün güzelliği ile ona muamele eder. Bu durumda Allah sevilmeye layık değil midir!

Allah basirdir;[31] her şeyi görendir. Elbette ki kul gibi değil, her şeyi her şeyle görendir. Görüp, ona göre kuluna muamele edendir. Kulun kazanması için nasıl bir muamele gerekiyorsa muameleyi öyle yapandır.

Sadece zahiri olarak gören değil, hem zahiri hem de batını olarak görendir. Evvel ve ahir olarak her şeyin önünü, arkasını, evveliyetini ve sonunu görerek yarattıklarına muamele edendir. Kulları güzel olsun diye, hâyr olsun diye, muamelenin en güzelini yapandır.

Allah âlimdir;[32] her şeyi bilendir. Allah ayeti kerimede; **"o, her şeyle her şeyi bilendir"**[33] buyurur. Yani dışarıdan bir bakışla, bir görüşle değil seni seninle, her zerrenle bilendir.

Allah hakîmdir;[34] neyi yaparsa yapsın mutlaka her işinde bir hikmet, her işinde bir hayır olandır. Kuluna nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun onda bir hayır, bir rahmet, bir hikmet, bir murat ebedi hayatın bir hesabı vardır. Bizi gören, bilen ve hakîm olan, muameleyi de ona göre yapan Allah sevilmeye ve âşık olunmaya layık değil midir!

Allah kâdirdir;[35] her şeye gücü yetendir. İnsan acizdir, zayıftır. İşi kendisine kalsa kendisini helak etmekten başka bir şey yapamaz; ama Allah her şeye kâdir olandır. Dolayısıyla kulunu

[31] Lokman /28, Hacc /75, Nisa /58
[32] Nur /18, Hucurat /8
[33] Şûra /12, Ankebût /62
[34] Nur /18, İnsan /30
[35] Ali İmran /189, Maide /40

kudretiyle kudretlendirip, ona hem hakikati gösteren hem öğreten hem de yaptırandır.

Allah rakibdir;[36] yarattıklarını, kulunu, koruyan ve gözetendir. Kuluna yakın olan, ona dost olandır. Onu her anda murakabe altında tutandır; yani bir an bile kulunu boş bırakmayan, onun için her ne hayırsa her anda mutlaka kuluna ona göre muamele edendir. Yeter ki kul bunu görmeye ve anlamaya çalışsın.

Allah hallâktır;[37] tekrar tekrar yaratandır. Hâlık; ilk yaratan, yoktan yaratan, hallak ise; yaratmayı tekrar edendir; yani herhangi bir şeyi yaratıp, sonra onu bozup, sonra yeni bir yaratılışla onu tekrar yaratandır.

Peki, Allah'ın manevi olarak yaratması nasıldır?

Mesela zahiri olarak bir çekirdekten ağacı yaratır; ama ağacı yaratırken çekirdeği yok etmiştir. Çekirdek toprağa düşmüş, filizlenmiş ve ağaç olmuştur; ama çekirdek yok olmuştur. Bu, Allah'ın Hallâk isminin tecellisiyle ağacı yeni bir yaratılışla yaratması demektir.

Allah, Hallâk isminin tecellisiyle kâfiri öldürür, onu bu defa mü'min olarak yaratır. Daha önce müşrik olan sahabenin hayatı gibi; müşrik olanı, öldürür, yok eder, ondan sahabeyi çıkarır. Aynı şekilde günaha batmış birini alır, ondan bir veli çıkarır.

Bu, zahiri hayat için de böyledir. İnsan zahiri olarak sıkıntıda, bunalımda, yoklukta ve hastalıkta olabilir; ama böyle bir durumdayken bile insan Allah'ın hallâk olduğunu unutmamalıdır. Allah, Hallâk isminin tecellisiyle o sıkıntılı hayatın yerine ona yeni bir hayat yaratır ve ona yeni bir yaratılışla muamelede bulunur. O

[36] Maide /117
[37] Hicr /86

bulunduğu durumu yok ederek yeni bir durumu ortaya çıkarır. Bu yüzden kul, Hallâk ismini asla unutmamalı, içinde bulunduğu duruma boğulmamalıdır; çünkü Allah, onun durumunu değiştirir. Bu yüzden kul imtihanlar karşısında; "Allah, Hallâk ismi ile bana tecelli eder, yeni bir yaratılışla, yeni bir muameleyle ben karşı karşıya kalırım" demeli, bunu unutmamalıdır.

Bizi sıkıntılardan çıkaran, hastalandığımızda şifayı veren, acıktığımızda doyuran, bize hidayetini, dostluğunu, cennetin nurunu gösteren, hallâk olan Allah; âşık olunmaya, sevilmeye, iman edilmeye, âbd olunmaya layık değil midir?

Allah nasirdir;[38] yardım edendir, kuluna her anda yardımda bulunandır. Allah, kuluna kendisine halife olsun diye yardım eder. Kuluna kendi varlığından varlık vererek kendi ruhundan nefhetmiş, hayatından hayat vermiş, isimlerinden isim, ilminden ilim, kudretinden de kudret vermiştir. Allah, kulunu tek başına bırakmayarak; "kulum sen gerekeni yap, ben senin yanındayım, sana nasir olan, sana yardım edecek olan benim" demiştir.

Allah, kuluna nasıl yardım eder?

Elbette ki kulun istediği gibi değil, kulu için hâyr olan neyse öyle yardım eder; yani Hz. İnsan olsun, cenneti kazansın, Allah'a, cennete yaklaşsın, Allah'ın rahmetinin içine girsin diye yardım eder. Kula kalsa Allah'ın yardımını sadece zahiri nimetler olarak anlayıp Allah'tan mal ister, mülk ister, makam ister, mevki ister; ama öyle değildir! Allah "böyle değil" dedi.

Allah'ın yardımı bütünüyle rahmet, bütünüyle hayırdır ve bu yardımı bütünüyle onun ikramıdır. Bunun için de kulun, Allah'ın yardımını görmesi gerekir.

[38] Hacc /78, Ali İmran /150, Enfal/ 40

Allah ayeti kerimede; **“insanlardan öylesi var ki dara düştüğünde bütün dini Allah’a has kılarak ‘ya rabbi mülk senindir, hüküm senindir, emir senindir, ben senin kulunum, bana yardım et’ diye bütün varlığıyla yalvarır. Biz onu o sıkıntıdan kurtardığımızda, ona bir nimet ikram ettiğimizde bir de bakarsın ki yüz çevirir, Allah’a şirk koşar”**[39] buyurur. Yüz çevirir demek; Allah’ı unutur, Allah’a yalvardığını unutur, demektir. Unutması yetmezmiş gibi bir de şirk koşar.

Peki, nasıl şirk koşar?

“Ben yaptım, ben akıllıydım, ben biliyordum, bu yüzden ben bu sıkıntıyı giderdim” dediğinde kendini; “falancalar bana yardım etti, onun için bu sıkıntıdan kurtuldum” dediğinde ise başkalarını Allah’a şirk koşar. Oysaki böyle bir durumda; “Allah bana yardım etti, rabbim bana yardım etti, nasir olan Allah bana nusrette bulundu, yardımda bulundu” demesi gerekirdi.

Evet, kuluna her anda yardım eden, nasir olan Allah; sevilmeye, âşık olunmaya, âbd olunmaya layık değil midir?

Allah’ın isimlerini söylerken ya, Allah’ı kabul edersin ya da etmezsin. Buna karar vermen gerekir. Allah’ı isimleriyle, zatıyla ve sıfatıyla kabul ediyor musun etmiyor musun? Etmiyorsan senin iman etmek gibi bir sorunun yoktur, Allah’ı tanıma gibi bir derdin de olmaz. Zaten böyle bir durumda kendi nefsini ilah edinir; “ben bilirim” der ve kendi yoluna gidersin; ama “ben Allah’a iman ettim, iman ediyorum” diyorsan o zaman Allah’ın isimlerini, sıfatlarını öğrenmen, bilmen, sevmen, Allah’ın isimleri üzerinden Allah’ı sevmen gerekir. Öyle ki sende iman olsun, Allah’ın sevgisi olsun.

Bir kula “Allah’ı seviyor musun” diye sorduğumuzda “evet”

[39] Ankebût /65, Hacc /11

cevabını alırız. "Peki, niye seviyorsun" dediğimizde ise "öyle işte seviyorum" cevabını alırız. Öyle işte, demekle olmaz. O, Allah'tır, sana böyle soran birine rabbini tanıtman lazım. Allah insana kendini El Esmau'l Husna ile tanıtmıştır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadisinde; ***İnne lillahi tis'un ve tis'ine ismen. Femen ehsaha fekad dahele cenneh:*** *"Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Kim onları tahsil ederse (öğrenirse, tanırsa, anlarsa, iman ederse) o, cennete girmiştir"*[40] buyurur. Yani onun gönlü cennet olmuştur, o cennetliktir. Ezberlerse değil, ehsa ederse dedi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz.

Femen ehsaha: "Onu tahsil ederse, ehsa ederse, onun güzelliği üzerinde tecelli ederse" demektir. Bunun için kulun önce anlaması, anladığına iman edip onu ahlaka dönüştürmesi, sonra da ahlakını amele dönüştürmesi lazım ki Allah'ın isimlerini tahsil (ehsa) edebilsin.

Birine "rabbini anlat" denildiğinde El Esmau'l Husna'yı sayabilmelidir. Yani "benim rabbim âlemlerin rabbidir, rahmandır, rahimdir, kerimdir, afuvdur, nasirdir, hâkimdir" diyebilmeli, bütün isimleri böyle sayabilmelidir. Sadece isimleri saymak yetmez, bir de Allah'ın her bir ismi için mutlaka bir izahının da olması gerekir. Misal; "Allah nasirdir, her anda bana yardım edendir, her anda beni sıkıntıdan kurtarandır. Bu yüzden Allah sevilmeye, âbd olunmaya, iman edilmeye layıktır" diyebilmelidir.

Bütün güzellikler, El Esmau'l Husna Allah'a aittir. Kul, bütün varlığıyla Allah'a aittir, bütün varlığını Allah'a borçludur ve bütün varlığını, bütün güzelliğini de Allah'tan alır. Bu nedenle Allah sevilmeye, kurban olunmaya layıktır.

[40] Buhârî, Deavat, 68. VII, 169, Müslim, Zikr, 6. III, 2062

Eğer biri, Allah'ı kendinden daha çok, her şeyden daha çok sevemiyorsa Allah'a iman etmemiş, kendini Allah'a ait görememiş, olur. Bunun için de önce Allah'ı sevmeye karar verip; "Allah'ı sevmeye, iman etmeye karar verdim" demesi gerekir.

İman; kazanılan, kazanılması gereken bir nimettir. Anadan ve babadan miras kalan bir nimet değildir. Önce iman etmeye, Allah'ı sevmeye, Allah'a âşık olmaya karar vermemiz, sonra da yola koyulup bir çaba ve gayret göstermeye başlamamız gerekir.

Nasıl?

Önce aklımızı kullanıp tefekkür etmeliyiz. Anladığımız kadarıyla, kavradığımız kadarıyla Allah'ı zikretmemiz, tesbih etmemiz, tekbir etmemiz, Allah'a şükretmemiz, hamd etmemiz, Allah'ın kelamını okumaya, anlamaya, tefekkür etmeye çalışmamız, sonra Allah'ın isimlerini okuyup, anlayıp, tefekkür etmemiz gerekir ki; rabbimizi hem anlamaya çalışabilelim, hem de tanıyabilelim, dolayısıyla sevebilelim; çünkü Allah'ı tanıdığımız kadarıyla sevme imkânımız olur.

Allah hepimizi Allah'ı gerçekten tanıyan, seven, Allah'a âbd olan, Allah'a âşık olan kullarından eylesin! Allah bizi marifetine, marifetullah'a eren kullarından eylesin! Allah bizi kendisine karşı, El Esmau'l Husna'sına, sıfatlarına karşı arif olan kullarından eylesin! Allah bizi bütünüyle kendisine ait olan kullarından eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

Âşk Âşık Maşuk

9.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ı neden sevmemiz gerektiğini nüzul sırasına göre El Esmau'l Husna üzerinden anlamaya çalışıyorduk. En son, Allah'ın En Nasir ismini anlamaya çalışmıştık. Şimdi yine En Nasir isminden başlayarak anlamaya devam edeceğiz inşallah.

En Nasir;[1] kuluna şerde, yanlışta, günahta değil hayırda yardım eden demektir. Allah, kuluna hayırda yardım etmezse kulun hayır kazanması asla mümkün olmaz. Allah hayır olan her konuda mutlaka kuluna yardım eder, öyle ki imtihana tabi tutarken kazansın diye onu imtihana tabi tutar.

Hayat baştan sona imtihandır. Allah, kulunu hangi imtihana tabi tutarsa tutsun o imtihan sonuç itibariyle kul için hayırdır ve Allah'ın ettiği bu yardım, kulu hayrı kazansın diyedir. Eğer kul, Allah'a göre bakmaz, imtihanı, kazanma imkânını anlamazsa kendi aklına, bilgisine ya da birilerine veya nefsine göre hareket eder, dolayısıyla da hayrı kaybeder; ama Allah, kulu hayrı kazansın diye ona mutlaka yardım eder.

Allah, tercihi kuluna bırakmıştır. Eğer kul, hayrı tercih etmezse Allah ona hayrı zorla yaptırmaz; çünkü Allah kula irade ve tercih etme hakkı vermiştir. Allah, kulunu zorlarsa bu durumda iradesini yok saymış olur. Allah, kuluna verdiği iradeyi, tercih hakkını yok saymaz, sadece hayrı ve şerri önüne koyduğunda hayrı tercih etmesi için kuluna yardım eder.

[1] Hacc /78, Ali İmran /150, Enfal/ 40

Allah, kulu hayrı kazansın diye ona nasıl yardımda bulunuyorsa aynı şekilde tam tersine şeytan ve nefis de şerde kula yardım edip; "ille de şunu yap" der. Bu arada kul, ya Allah'ın kendisi için tercih ettiği hayrı tercih eder ya da şeytana, nefsine, aklına uyup kendine göre doğru yapmaya çalışır, dolayısıyla da kaybeder.

Hayır, Allah'tandır, şer ise kuldandır. Allah, kuluna şerde değil hayırda yardım edendir. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"hayırda, iyilikte, takvada birbirinize yardım edin. Günahta, düşmanlıkta (küfürde, nifakta, şirkte) yardımlaşmayın"**[2] buyurur. Yani şer olan konularda birbirinize yardım etmeyin, şeytanın durumuna düşmeyin.

Allah, kuluna hayırda yardım edendir dolayısıyla sevilmeye layık olandır. Eğer biri bizim için sürekli hayrı ister ve bize yardım ederse onu sevmemiz gerekmez mi! Bu nedenle Allah En Nasir'dir; hayırda kuluna yardım edendir ve sevilmeye de layık olandır.

Allah kadîrdir;[3] gücü her şeye yeten, dilediğini takdir edip yaratandır. Bu arada Allah, kulu kendi iradesiyle bir şeyler yapabilsin diye ona kudretinden, Kadîr isminden ikram etmiştir. Nasıl ki Allah, kuluna kendi iradesinden irade, varlığından varlık, sıfatlarından sıfat vermişse aynı şekilde kudretinden de kudret vermiştir; yani Kadîr ismiyle tecelli edip kuluna kudret ve güç vermiştir. Yalnız kuldaki güç, Allah'a aittir; çünkü Allah, gücü kula ikram edip ihsan etmiştir. Eğer Allah, Kadîr ismiyle kula tecelli edip ihsan ve ikram etmeseydi kulun gücü hiçbir şeye yetmezdi. Kudretinden ikram eden, varlığından varlık veren Allah sevilmez mi, sevilmesi gerekmez mi!

[2] Mâide /2
[3] Ali İmran /189, Maide /40

Allah fatırdır;[4] yoktan yaratandır, **hâlıktır;**[5] tek yaratıcı olandır. Allah'ın bizi yarattığına iman edip inanmışsak bu durumda bizi yaratanı sevmemiz gerekmez mi! İnsan her şeyi kendisi için sever; ama kendisi için asıl sevilmeye layık olan kendisi değil yaratanıdır; çünkü kendisini yaratan kendisinden önce gelir. Allah dilemeseydi, takdir etmeseydi, sevmeseydi, yaratmasaydı kul hiç olmazdı. Bu durumda kulun, kendisini yaratanı sevmesi gerekmez mi!

Allah; hâlıktır, fâtırdır, yoktan yaratan, kuluna kendinden varlık verendir. Kul, Allah ile varsa, Allah ona kendinden hayat ve varlık vermişse, kendi sıfatlarını ona ihsan edip ikram etmişse sevilmeye layık olmaz mı! Bu durumda asıl sevilmesi gereken Allah değil midir!

Allah ğaniyydir;[6] zengin olandır. Ğaniy; hiçbir şeye muhtaç olmayan; ama yarattığı bütün mahlûkatın kendisine muhtaç olduğu zat demektir. Bütün varlık öncelikle varlık itibariyle Allah'a muhtaçtır. Allah, kulunu yaratarak ona varlık verip kulu varlıkta tutmasaydı kul var olamazdı. Kul, varlık itibariyle Allah'a muhtaçtır; ama Allah hiçbir şeye muhtaç değildir.

Peki, Allah ğaniyyse, her şeyden, bütün âlemlerden müstağniyse ve hiçbir şeye ihtiyacı yoksa o halde insanı niçin yaratmıştır, insanı yaratmasındaki muradı nedir? Bu soruya mutlaka cevap vermek gerekir.

Allah, insanı sevdiği için yaratmıştır. Kendini sevdiği, kudretini görmek istediği, varlığını, kendisini anlayacak, tanıyacak olan insanı sevdiği için yaratmıştır. Bütün varlıktan murad; Hz. İnsandır. Allah'ın insan üzerindeki muradı; insanın üzerinde kendi

[4] Fatır /1
[5] Haşr /24
[6] Muhammed /38

kudretinin güzelliğini görmek istemesidir. Bununla beraber Allah, kulun da kendisini görmesini, tanımasını, iman etmesini, kendisini sevmesini ister; yani Allah, kulunun imanını, kulunun kendisini sevmesini sever. Allah hiçbir şeye muhtaç değildir; ama kendini sevdiği için; kendisini sevecek, iman edecek, kendi güzelliğini üzerinde gösterecek ve ayna olacak, Hz. İnsanı sever.

Varlıktan, yaratılıştan murat ve gaye budur. Yoksa mesele; "Allah bizi dünyaya gönderip imtihana tabi tutuyor, güzel yaparsak cennete, yanlış yaparsak cehenneme gönderir" meselesi değildir. Allah'ın da bir muradı vardır ve Allah'ın muradı bu değildir. Sana düşen; Allah'ın muradı üzerinde gerçekleşsin diye hayatı yaşamaktır; yani Allah'a iman etmek, Allah'ı sevmek ve her konuda; "ya rabbi! Sen benden ne istiyorsan o olsun" demektir. "Ben senden şunu istiyorum, bunu istiyorum" değil; "ya rabbi! Sen benden ne istiyorsun, beni nasıl görmek istiyorsun" demektir. İşte Hz. İnsan olmak, Allah'a kul olmak, âbd olmak budur.

Biri; "ya rabbi! Sen benden ne istiyorsan, senin üzerimdeki muradın gerçekleşsin diye ben ne gerekirse yaparım" derse kul olmuş, kulluğu kabul etmiş, Hz. İnsan olmuştur. Yoksa; "ya rabbi! Dünyada senden şunu şunu istiyorum, şunlar da şöyle şöyle olmasın, ahirette de cenneti ve en büyük nimetleri istiyorum" demek kulluk değildir, kulluğu anlamak bu değildir. Kul, Allah'a; "sen benden ne istiyorsan, benim nasıl olmamı istiyorsan ben de öyle olmak istiyorum" derse Allah da kuluna; "kulum, sen benden ne istiyorsun" cevabını alır. Kulun gönlü ne zaman bu hale gelirse Allah'tan alacağı cevap da bu olur.

Birinin gönlü böyle olursa Allah'tan her ne isterse istesin Allah ona ikram edip ihsan eder. Bu, hem dünyada hem ahirette böyledir. Kul; onda herhangi bir istek kalmadığı, bütün isteklerini Allah'a teslim ettiği ve Allah'ın muradı kendisi üzerinde gerçekleşsin diye yaşadığı için Allah'tan bu cevabı alır.

Yoksa kendisinde dağ gibi nefis, türlü türlü arzular ve istekler varken Allah'tan böyle bir cevap alamaz. Böyle bir kul dua eder; ama duası bir türlü kabul olmaz. Sonra da; "dua ettim ama duam kabul olmadı" der. Eğer sen; "Allah'ın benim için takdir ettiği en hayırlı, en güzel ve en doğru olandır" demez, bunu anlamaz, Allah'ın senin için tercih ettiğini değil de kendi nefsinin tercihini kabul edersen; ben Allah'tan daha çok biliyorum demiş olursun ki bu; kulluk değil, iman değil, Allah'ı ve kendini anlamak değildir.

Peki, kulun nasıl yapması gerekir?

Allah ona nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun o muameleyi sevmesi gerekir. Hem ona muameleyi yapanı hem de muamele yapandan dolayı yapılan muameleyi sevip; "ya rabbi ne kadar güzel yapıyorsun, senin yaptığın en güzel ve en hayırlı olandır" demesi gerekir ki; kul olmuş, Allah'ı tanımış, anlamış, sevmiş ve Allah'ın hakkını takdir etmiş olsun.

Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"onlar Allah'ın hakkını takdir edemediler"**[7] buyurur. Allah'ın kendisine yaptığı muameleyi hayır olarak görmeyen bir kul, Allah'ı anlamaz, tanımaz ve bilmez kendisi için tercih ettiğini en hayırlı olarak görür, dolayısıyla Allah'ın kendisi için takdir ve tercih ettiğini de hayırlı olarak görmez; yani Allah'ı kendisi kadar bile hâyr olarak, kerim olarak, rahman ve rahim olarak görmez. Bu; Allah'ı anlamamak, tanımamak, bilmemektir. Aklımızı kullandığımızda bunun böyle olduğunu görür ve anlarız.

Allah ğaniydir, bütün âlemlerden müstağni olup hiçbir şeye muhtaç olmayan, bununla beraber bütün varlığın kendisine muhtaç olduğu zattır. Bu yüzden sevilmeye layık olan Allah'tır.

[7] Hacc /74, Zumer /67

Allah şekurdur;[8] şükrün karşılığını veren, şükredenleri sevendir. Allah ayeti kerimede; **"andolsun ki eğer şükrederseniz nimetlerimi arttırırım; ama şükretmez, nankörlük ederseniz azabım çok şiddetlidir"**[9] buyurur. Çok şiddetli azap; nimete şükretmeyen, Allah'a ve nimete vesile olana teşekkür etmeyen birinden Allah'ın o nimeti almasıdır. Allah böyle birinin elindeki nimeti alırsa bu onun için şiddetli bir azap olur.

Nimeti hak etmenin karşılığı Allah indinde şükürdür, teşekkür etmektir. Bu da sadece dilimizin; "ya rabbi şükür" demesi değildir. Her nimetin şükrü, cinsiyle yapılır. Mesela Allah sana mal vermişse malınla şükretmen; yani o malı, Allah yolunda ikram ve infak etmen, o nimeti üzerinde taşıyıp göstererek; "ya rabbi sana şükürler olsun, nimeti senin yolunda harcadım" deyip şükretmen gerekir.

Allah sana sıhhat, afiyet, sağlık vermişse o halde beden nimetine şükretmek için; sıhhatini, afiyetini, sağlığını, Allah yolunda kullanman; yani zamanını, vaktini Allah yolunda harcaman gerekir. Her bir uzuv nimetinin şükrü böyledir. Göz nimetine şükredebilmen için hikmetle bakman, onunla Allah'ın afaktaki ve enfüsteki ayetlerini okuyup anlamaya çalışman lazım. Eğer hikmetle bakmaz, ayetleri okuyup anlamaya çalışmazsan, gözünle boş boş bakarsın, harama ve yanlışa bakarsan da gözün şükrünü eda etmemiş olursun.

Allah sana hangi nimeti vermişse o nimetle Allah'a şükretmen gerekir, dedik. Allah, iman edip hem onu sevesin hem de onun için sevesin diye sana gönül vermiştir. Gönlünü, nefsinin arzu ve istekleri yolunda kullanıp nefsin istediklerini seversen, Allah'ın sevdiğini değil de sevmediğini seversen bu durumda gönlün şükrünü eda etmemiş olursun.

[8] Tegabun /17
[9] İbrâhim /7

Allah şekurdur, şükrün karşılığını verendir; yani kendisine teşekkür edildiğinde o nimeti arttırandır. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"iki günü müsavi olan (eşit olan) ziyandadır"*[10] buyurur. Mü'min, Allah yolunda her gün mutlaka biraz daha ilerleyip, Allah'a yaklaşır; yani manevi olarak yerinde saymayarak biraz daha büyür. Eğer biri, Allah'ı severse, Allah için severse, Allah'ın sevdiğini ve Allah'ın kendisi için takdir ettiğini severse manevi olarak her gün biraz daha büyüyüp, gönül itibariyle Allah'a biraz daha yaklaşır ve Allah'a yakın olur. Eğer kul her gün biraz daha büyümüyorsa hayatını ziyan etmiş olur.

Allah ayeti kerimede; **"şükretmezseniz azabım çok şiddetlidir"**[11] ve **"Allah nankörleri sevmez"**[12] buyurur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de şükürle ilgili bir hadisinde; *"nimete vesile olana, nimeti getirene teşekkür etmeyen, Allah'a şükretmiş olmaz"* buyurmuştur. İnsanlara teşekkür eden bir kul; en ufak bir nimetin, bir iyiliğin ve güzelliğin bile teşekkürünü yapan kuldur. Biri, Allah'ın kullarına teşekkür ederse bu durumda Allah'a da şükreder; ama kullara teşekkür etmezse Allah'a da şükretmiş olmaz.

Allah; "şükretmezseniz azabım çok şiddetlidir" buyuruyorsa o halde kul, nimete şükretmezse Allah ondan nimeti alarak ona azap etmiş olur. İnsan için en büyük nimet, iman nimetidir; yani Allah'ı sevme, Allah için sevme nimetidir. Eğer kul, iman nimetinin kıymetini bilmez, buna vesile olana da teşekkür etmezse onu kaybeder. Nimetin şükrü; yani nimeti korumak aynı zamanda imanı korumaktır. Bu iman nimetini öyle gelişigüzel düşüncelerle, laflarla, sözlerle kaybetmemek gerekir. Biri iman ve muhabbet nimetinin kıymetini bilmezse onu kaybeder.

[10] Muhammed B. Tahir El Fettenî, Tezkiratü'l Mevzûa, S. 22; Aliyyü'l Kâri, El Esrârü'l Merfûa fi'l Ahbâri'l Mevzûa, S. 219
[11] İbrâhim /7
[12] Hacc /38

Bir topluluk, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelip; "iman etmeye geldik ya Resulullah" der. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de onlara iman, islam ve ihsanı anlatır. Onlar da; "biz iman ettik" derler. Allah da bunun üzerine ayetini indirip; **"biz iman ettik demeyin; çünkü iman daha kalbinize dâhil olmadı. Biz de Müslümanlardan (İslam'ı kabul edenlerden) olduk, deyin. Allah hiç kimsenin emeğini zayi etmez"**[13] buyurur. Mademki İslam'ı ve imanı kabul ettin, o zaman bunu ispatlaman gerekir; çünkü İslam'ı ve imanı kabul ettiğini ispatladığında iman senin kalbine girer.

Allah, o bedevilerin; "biz iman ettik" dediğinde ayetini indirmesi üzerine sahabeler;

-Ya Resulullah! İman bizim kalbimize girmiş mi, girmemiş mi, biz mü'minlerden mi yoksa İslamı kabul etmiş olanlardan mıyız, diye Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e sorarlar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de;

-Bunun alametleri vardır. İman bir nurdur, Allah onu insanın kalbine indirir. Eğer Allah bir kulun gönlüne iman nurunu indirirse o kul, Allah'ı sever, Allah için sever. Mü'mini, iman ehlini sever. Allah'ı seven kulun imanı, diğer kulun imanını sever. En yakını olsa bile, eğer o yakını iman etmemiş, Allah'ı sevmemişse o yakınını sevemez. Bu, imanın birinci alametidir. İkinci alameti ise; bu imandan sonra o kul küfre düşmekten, imanını kaybetmekten, ateşe düşmekten korkar gibi korkar ve böylesine imanına sarılır, buyurur. Yani "Allah'ı sevmeye sarılır, imanını kaybetmemek için ona sarılır. Allah'ı kaybetmektense ateşe düşmeyi tercih eder" buyurdu. İşte, iman böyle bir şeydir.

Bu yüzden imanı; yani Allah'a olan sevgimizi ve muhabbetimizi korumamız, bu sevgiyi de öyle kendi kendine olan

[13] Hucurât /14

bir şey olarak zannetmememiz gerekir. Allah'a olan sevgimizi korumazsak onu kaybederiz, sonra onu ararız; ama imana karşı şükürsüzlük yaptığımız, iman nimetinin şükrünü yapamadığımız için onu bir daha bulamayız.

Peki, iman nimetinin şükrünü nasıl eda etmemiz gerekir?

Allah'a imana, Allah'ı sevmeye davet etmekle, Allah'ı sevdiğimizi ispatlayarak sevgimizi ortaya koymaya çalışmakla iman nimetinin şükrünü eda etmemiz gerekir.

Evet, Allah şekurdur; şükredilmeye, teşekkür edilmeye layık olandır, şükrün karşılığını verendir. Kul, şükredince onun nimetini arttırandır. Allah, iman nimetine şükreden birinin imanını arttırır; ama şükretmeyen birine karşı da azabı çok şiddetlidir; yani imanını, nimetini kaybetmesi kula en büyük azaptır.

Allah halimdir;[14] hilm ile, yumuşaklıkla muamele edendir. Allah halim olmasaydı, kullarına yumuşaklıkla, hilm ile muamele etmeyip kullarına yaptıklarının karşılığını anında verseydi yeryüzünde canlı varlık bırakmazdı. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"Allah, insanların günahlarına göre muamele etseydi yeryüzünde canlı varlık bırakmazdı"**[15] buyurur. Demek ki Allah, kullarının yaptıklarına, günahlarına göre muamele etmiyormuş.

Peki, Allah kullarına nasıl muamele eder?

Halim olarak hilm ile, yumuşaklıkla muamele eder. Bir kul, bir hatayı günde bin defa dahi işlese ve o hatası için; "estağfirullah el azim" deyip; "ya rabbi tövbe, beni mağfiret et" dese Allah onun o hatasını siler ve hiç günah işlememiş gibi ona muamele eder; yani ona hilm ile muamele eder. Kul, yanlış yapıp gazabı hak etse bile Allah ona hilm ile muamele etmeye devam eder. Allah, halim

[14] Hacc /59, Ali İmran /155
[15] Fâtır /45

oluşundan dolayı kimsenin rızkını kesmez; isterse bu kişi kâfir veya müşrik olsun. Allah ona son nefesine kadar iman etme imkânını tanıyıp rızkını hilm ile vermeye devam eder; çünkü Allah halimdir.

Kulun, Allah'ın isimlerini öğrenmeye, anlamaya çalışırken bir de kendi üzerinden Hz. İnsanı anlayabilmesi için kendine bakması gerekir. Nitekim Hz. İnsan demek; kâmil insan, Allah'ın isimlerinin üzerinde tecelli ettiği kul demektir.

Bu durumda şekur olup olmadığımıza bakmamız lazım. Eğer şekur olursak; yani şükreden bir kul olur, bir de şükrün karşılığını verirsek bu durumda Allah'ın sevgisine layık olmuş oluruz; çünkü Allah bize isimleriyle nazar ettiğinde isimlerinin, kendi güzelliğinin üzerimizde tecelli etmesini sever. Allah'ın sevgisi başka türlü kazanılmaz. Allah, zaten insanı fıtrat itibariyle yaratırken bütün bu isimleri ona vermiştir.

Bu yüzden dünyaya Allah'ın isimlerini üzerimizde gösterip kemale erdirmeye gelmişiz. Eğer hayatı yaşayıp imtihana tabi tutulurken Allah'ın isimlerini üzerimizde gösterirsek Allah o isimleri üzerimizde kemale erdirir, dolayısıyla Allah'ın sevgisine layık olmuş oluruz.

Evet, Allah halimdir; hilm ile muamele edendir. Bu durumda bizim de; Allah'ın kullarına, mahlûkata hatta kendimize dahi hilm ile mi muamele ediyoruz, yoksa hata yapana hemen kızıp, onu eleştirip, çekiştirerek yeriyor muyuz, diye bakmamız gerekir. Eğer Allah, kullarına, yarattıklarına karşı yumuşak davranıyor ve hatalarını affedip onlara anında ceza vermiyorsa o halde halim ve şekur olan Allah sevilmeye layık değil midir!

Allah hafidir;[16] lütufkârdır, lütfuyla muamele eden,

[16] A'raf /187

lütfundan ihsan eden, hem kendisi gizli olan hem de en gizliyi bilendir. Kul, kendini ne kadar gizlerse gizlesin Allah onun hem maddi hem manevi ihtiyacını en iyi şekilde bilip lütfunu yapandır. Kulun hiç kimseye açmadığı sırrını, kendisinden bile gizlediğini hatta kendisinin bile bilmediği sırrını bilendir. Muameleyi de, lütfunu da, ihsanını da, ikramını da ona göre yapandır. İş bize kalsa biz daha kendimizi bile anlamamışız; çünkü hafi olan Allah'tır. Dolayısıyla Allah bizim ihtiyacımızı en iyi bilip lütfunu, ikramını da ona göre yapandır.

Bu durumda hafi olan Allah sevilmez mi! Bize bizden daha yakın, bizi, ihtiyacımızı, eksiğimizi bizden daha iyi bilen ve lütfunu, ikramını da ona göre yapan Allah sevilmeye layık değil midir!

Allah hayrdır;[17] zatıyla, sıfatlarıyla, fiilleriyle, isimleriyle bizatihi hayrdır. Allah ne yaparsa yapsın, neyi yaratırsa yaratsın, kuluna hangi muamelede bulunursa bulunsun bu, kulu için hayırdır. Hâyır; Allah'ın ismidir ve Allah bütünüyle hayırdır. Kul, hayırda durmayıp, Allah'ın hayrından kaçar, Allah'tan yüz çevirirse şer oluşur.

Şer bizatihi varlık olarak yaratılmış değildir; ama hayır bizatihi varlıktır ve yaratılmıştır. Mesela ışık; güneş ve lambadan kaynaklanır, dolayısıyla aydınlık, yaratılmıştır ve mevcuttur. Karanlık ise ışık olmadığında vardır ve bizatihi varlık değildir. İşte şer de böyledir.

Hayır bizatihi vardır; ama şer bizatihi yoktur. Hayrın olmadığı yerde şer olur; yani ışığın olmadığı yerde karanlık olur. Dolayısıyla şer, Allah'a isnat edilmez, hâşâ; "hayrı da şerri de Allah yarattı" denmez.

Hayır, hayrı yaratan Allah'tandır, şer ise kuldandır. Bu

[17] Taha /73

yüzden Allah ayeti kerimede; **"bütün hayırlar size Allah'tan, bütün şerler, kötülükler de sizin kendi nefsinizdendir"**[18] buyurur. Kul hayırdan, nurdan, aydınlıktan kaçarsa karanlıkta kalır. Bu yüzden şer, karanlıktır.

Allah hayrın yaratıcısıdır ve her işi, muamelesi, tecellisi bütünüyle hayır olandır; yani Allah tek kelimeyle saf güzelliktir ve sevilmeye layık olandır. Eğer bir yerde şer varsa bu, orda hayır olmadığı içindir. Kul hayırdan kendini mahrum bırakır, Allah'ın çizdiği sınırdan dışarı çıkar, Allah'tan kaçar ve yüz çevirirse şerre düşer. Bu; şerrin bizatihi varlık olmasından değil, orda hayrın olmamasından kaynaklanır. Kaderi, takdiri böyle anlamak lazım.

Takdir Allah'ındır ve kadir olan Allah'tır. Her şeye kaderini, ölçüsünü koyan odur; ama Allah'ın takdir ettiği her ne varsa o saf hayır, saf rahmet, saf ikram ve saf güzelliktir. İnsan, Allah'ın hayrından, rahmetinden, ikramından kaçarsa şerre düşer. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"şer, kötülük kendi nefsinizdendir"** buyurur. Allah'tan kaçıyorsan o halde şerri Allah'a isnat etme; çünkü bu küfür olur, şirk olur, dolayısıyla Allah'a karşı yapılmış en büyük saygısızlık olur. Bu nedenle Allah imanın şartını 5 olarak belirlemiştir ve bu şartlar arasında "kadere iman" şartı yoktur; çünkü kader, hayatımızın her anını kapsar.

Allah ayeti kerimede; **"Allah her şeye kaderini koymuştur"**[19] buyurur; yani Allah her şeye bir ölçü koymuştur. Allah'ın koyduğu her ölçü insan için hayırdır. Allah, kuluna neyi "yap" derse o hayırdır, neyi de "yapma" derse o şerdir. Eğer biri, Allah'ın onun için takdir ettiğini bırakıp "yapma" dediğini yaparsa, sonra şerri de Allah'a isnat ederse bu isnadı Allah'a karşı yaptığı en büyük saygısızlık olur. Bu nedenle amentüyü okurken; hayrihi ve şerrihi minallahi teâlâ demek yerine; "hayrihi minallahi teâlâ"

[18] Nisâ /79
[19] Talâk /3

yani; “hayr Allah’tandır” şer ise benim kendi nefsimdendir, kendi nefsimden kaçışımı, nefsimin küfrünü Allah’a nasıl mal eder, nasıl isnat ederim! Böyle bir şey hiç yakışık alır mı dememiz gerekir.

Evet, Allah zatıyla, sıfatlarıyla, isimleriyle, filleriyle, ef’aliyle, her işiyle hayırdır; yani Allah saf hayır, saf rahmet, saf güzelliktir. Bu durumda hâyr olan Allah sevilmeye layık değil midir!

Allah ğaffardır;[20] tekrar tekrar işlenen günahları mağfiret edendir.

Ğafur; her türlü günahı mağfiret eden, ğaffar ise; kulun devamlı işlediği günahlarını tekrar tekrar mağfiret eden demektir.

Allah’ın ğafur oluşuyla ilgili bir olay anlatayım;

Bir gün sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e;

-Ya Resulullah! Günah işliyoruz sonra tövbe ediyoruz ve aynı günaha bir daha düşüyoruz. Sonra bir daha tövbe ediyoruz ve bir daha düşüyoruz. Bu durumda kendi kendimizi kandırıyor muyuz, nasıl yapalım, yoksa tövbe etmeyelim mi, diye sorar.

Sahabelerin böyle düşünmesinin bir sebebi vardır. Kul, tekrar tekrar günah işleyip tövbe ettiğinde şeytan ona hile yaparak; “sen dalga mı geçiyorsun, nasılsa bir daha günah işleyeceksin, niye tövbe ediyor, istiğfar ediyorsun” deyip vesvese verir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabelerin bu sorusu üzerine;

-Allah ayeti kerimede; ***“Allah, günahta ısrar edenleri sevmez”***[21] *buyurur, diye cevap verir.*

[20] Sad /66, Nuh /10
[21] Nisâ /107

Sahabeler de;

-Günahta ısrar ediyoruz, der.

Bunun üzerine de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Günahta ısrar etmek bu değildir. Günahta ısrar etmek demek; günah işledikten, yanlış yaptıktan sonra tövbe etmemektir. Bir kul bir günahı günde bin defa da işleyip her defasında tövbe ve istiğfar etse günahta ısrar etmiş olmaz. Şeytan o zaman hile yapıp; "nasıl olsa bir daha günah işleyeceksin, o yüzden tövbe etme" der; ama öyle değildir. Günde bin defa günah işlesen de bin defa tövbe etmen lazım ki günahta ısrar etmiş, Allah'ın sevgisini kaybetmiş olmayasın,[22] buyurur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz başka bir hadisinde; *"Allah-u Teâlâ buyurdu ki: Bir kulum bir günah işledi, sonra kulun günahını af ve mağfiret edecek rabbini bildi ve kabul etti. Kul, sonra tövbe ve istiğfar ettiğinde rabbi de onu mağfiret etti, affetti.*

Kul aynı günahı bir daha işlediğinde, Allah bir daha öyle buyurur; kul tövbe edince kulun günahını af ve mağfiret edecek rabbini bildi ve tanıdı. Kul, sonra tövbe ve istiğfar ettiğinde rabbi de onu mağfiret etti.

Üçüncü defa aynı günahı tekrar işlediğinde Allah buyurdu ki; kulum bu günahı günde bin defa da işlese o istiğfar ettikçe ben de onu mağfiret ederim"[23] buyurdu.

İşte tövbe ve istiğfar etmek bu kadar önemlidir. Biri tövbe ederse günahta ısrar etmiş olmaz. Allah, günahında ısrar edenleri sevmediği için kul, günahında ısrar ederse Allah'ın sevgisini de kaybeder.

[22] Tirmizî, Daavât 119, (3554); Ebû Dâvud, Salât 361, (1514)
[23] Buhârî, Tevhid 35; Müslim, Tevbe 29

Bir beşer olarak hata, yanlış, günah işlemeyen, eksiği olmayan hiç kimse yoktur ve peygamberler de buna dâhildir. Allah, peygamberlerin hatalarını, yanlışlarını ayetlerinde anlatarak; "onlar da sizin gibi bir beşerdir ama yanlış yaptıklarında hemen tövbe ederlerdi" deyip bize örnek göstermiştir.

Hz. Âdem (a.s.) ve Havva annemiz, Allah'ın; "yaklaşma" dediği o yasaklı meyveyi yedikleri zaman Allah onlara; **"ben size bu ağacı yasaklamadım mı"**[24] der, sonrasında ise **"Âdem asi oldu"**[25] buyurur. Allah, meleklerin secde ettiği, melekleri gören, onlarla muhatap olan, Allah'ın hitabını alan, Allah'ın kudret eliyle yarattığı Âdem babamızın yanlışını bize haber verir ve; **"biz onda azim bulmadık"**[26] buyurur.

Hz. Âdem (a.s.) ve Havva annemiz yanlışa düştü ama düşünce de; **Kâlâ rabbenâ zalemnâ enfusenâ ve in lem tagfirlenâ ve terhamnâ le nekûnenne minel hâsirîn:**[27] "İkisi dedi ki: Ya rabbi! Biz nefsimize zulmettik. Eğer sen bizi mağfiret etmez, bize merhamet etmezsen biz mutlaka hüsrana uğrayanlardan oluruz" dediler. Onlar böyle tövbe ve istiğfar ettikten sonra Allah; **"rabbleri de onları affetti"**[28] buyurdu.

Yanlışımız ve günahımız ne olursa olsun yapmamız gereken şey; tövbe etmek, istiğfar etmek, Allah'ın ğaffar olduğuna iman etmektir. Çünkü Ğaffar; tekrar tekrar işlenen günahı mağfiret eden demektir. Allah'ın Ğaffar ismi üzerinde tecelli edenler müstesna, insanlar kendisine karşı yapılan hatayı tekrar tekrar mağfiret edemez ve güçleri de buna yetmez. İnsan ne kadar tekrar tekrar yapılan yanlışı affedebilirse Allah'ın Ğaffar ismi de onda o kadar tecelli eder, Allah'a da o kadar yakın olur, dolayısıyla

[24] Arâf /22
[25] Tâhâ /121
[26] Tâhâ /115
[27] Arâf /23
[28] Tâhâ /122, Bakara /37

Allah'ın sevgisine de o kadar layık olmuş hale gelir.

Evet, tekrar tekrar işlenen günahları mağfiret eden, ğaffar olan Allah sevilmeye layık değil midir! Biz birine karşı tekrar tekrar yanlış yapsak ve o da bizi affetse onu sevmez miyiz? Bir de bizi yaratan rabbimize karşı yanlış yapıyorsak, hem de bu yanlış ne kadar olursa olsun, ne kadar tekrarlanmış olursa olsun, Allah buna rağmen bizi mağfiret ediyorsa bu durumda Allah sevilmeye layık değil midir?

Allah, kulunu neden mağfiret ediyor?

Çünkü Allah, kulunu seviyor. Allah, kulunu sevdiği için kulunun kendi sevgisini kaybetmesini, dolayısıyla kendisini sevmesini; yani imanını kaybetmesini istemiyor. Kul tövbe etmez, istiğfar etmezse Allah'ın sevgisini, kendisinin Allah'a olan sevgisini, muhabbetini; yani imanını kaybeder. Bu yüzden kul ne kadar tekrar tekrar günah işlese de günahına her defasında mutlaka tövbe edip istiğfar etmelidir ki günahta ısrar etmiş olmasın, dolayısıyla Allah'ın sevgisini kaybetmesin; çünkü **"Allah, günahta ısrar edenleri sevmez"**[29] buyurdu. Kullarını, tekrar tekrar mağfiret eden, ğaffar olan Allah sevilmeye layıktır.

Hep beraber Allah'ı neden sevmemiz gerektiğini Allah'ın isimleri üzerinden anlamaya çalışıyorduk, devam edelim inşallah.

Allah hayydır;[30] bizatihi diri olandır. Bütün mahlûkat, Allah'ın Hayy isminin tecellisi ile diridir; yani her şey Allah'ın Hayy isminin tecellisi ile dirilmiştir ve diri kalmaya devam eder. Allah, kuldan veya her hangi bir mahlûkattan Hayy isminin tecellisini ne zaman çekerse o kul veya o mahlukât anında ölür.

[29] Nisâ /107
[30] Ali İmran /2

Allah kayyumdur;[31] kıyamda, ayakta, diri tutan, varlığı da varlıkta tutandır; yani insan hem varlığı hem de diri oluşu itibariyle Allah ile varlıkta durur. Allah her anda yaratıp yok etmese, her anda var etmese insan yok olur, var olmaz. Nasıl ki ışık saniye de üç yüz bin kilometrelik bir hızla sürekli peş peşe geldiğinden dolayı biz etrafı sürekli aydınlık olarak görüyorsak aynı şekilde bütün varlık da Allah'ın tecellisiyle böyle varlıkta durur. Allah bütün varlığı her anda yaratır, sonra yok edip bir daha yaratır. Bu, Allah'ın Kayyum isminin tecellisidir.

Allah'ın, varlığı diri tutması da böyledir ve her anda varlığı diri tutması gerekir; yani bütün varlık, Allah'ın Hayy, Muhyi ismi ve Mumit ef'ali arasında sürekli bir tecelli halinde var olup yok olur. Allah ayeti kerimede; **"Allah her an bir şe'ende, her an bir yaratmadadır"**[32] buyurur; yani Allah, tecellisini durdurup tecelli etmezse ışığın yok olması gibi her şey bir anda yok olur.

Allah hayy ve kayyumdur, bizi yaratandır. Bununla beraber Kayyum ismiyle varlıkta tutandır; yani her an Allah ile varlıktayız ve Allah ile diriyiz, dolayısıyla varlığımız bütünüyle Allah'a aittir ve varlığımızı ona borçluyuz. Varlığımızı kendisine borçlu olduğumuz hayy ve kayyum olan Allah sevilmeye layık değil midir!

Gözlerimizi kaybettiğimizi ve birinin bize gözlerini verdiğini, ya da böbreklerimizi kaybettiğimizi ve birinin bize böbreklerini verdiğini farz edelim, ona ne kadar borçlu, ne kadar minnettar kalırız ve bundan dolayı onu nasıl severiz, öyle değil mi! Hal böyleyken bütün varlığımızı kendinden bize ihsan edip ikram eden Allah sevilmeye, âşık olunmaya, âbd olunmaya, teslim olunmaya layık değil midir!

[31] Ali İmran /2
[32] Rahmân /29

Allah hakktır,[33] hakiki varlık sahibi olandır. Gerçek varlık sahibi hak olan Allah'tır. Geriye kalan bütün varlık ise Allah ile ayakta durur, Allah ile beraber vardır; yani Allah'tan dolayı vardır. Hiçbir varlık hak olmaz, hakiki bir varlığa sahip olmaz. Bütün kâinatın varlığı kendinden değildir, varlığı Allah'a bağlıdır; ama Allah'ın varlığı hak olarak kendindendir. Bu yüzden her şey ve herkes bütünüyle Allah'a bağlıdır, Allah ile vardır, Allah ile varlıkta durur, Allah ile diridir.

İnsandaki bütün isimler, sıfatlar, güzellikler Allah'a aittir; yani kul bütünüyle Allah ile beraberdir, Allah ile beraber varlıkta durur, yaşar, görür, bilir, işitir, yer ve içer dolayısıyla kul bütünüyle ona aittir.

Allah bütünüyle hayır, bütünüyle rahmet, bütünüyle güzellik, bütünüyle aşk, bütünüyle muhabbettir; hem de kulun anlayamayacağı, aklının kavrayamayacağı kadar hayır, rahmet, güzellik, aşk ve muhabbettir.

Kul; Allah'ı bildikçe, tanıdıkça, anladıkça sevebilir. Yoksa biri; "Allah bizi yaratmış dünyaya göndermiş, biz güzel yaparsak bizi cennete, yanlış yaparsak da cehenneme gönderir" derse Allah'ı hiç tanımamış olur. Onun bu tarif ettiği, Allah değildir ve Allah kendini böyle tanıtmamıştır; çünkü Allah, Kur'an'da El Esmau'l Husna'sıyla en ince ayrıntısına kadar kendisini tanıtmış ve anlatmıştır.

Allah seni de sana anlatmıştır, senin kim olduğunu da sana anlatmıştır. Senin Hz. İnsan olduğunu, Allah'a yakın olduğunu, Allah'ın her anda seninle beraber olduğunu, ne yana dönersen dön Allah'ın vechinin orda olduğunu sana anlatmıştır.[34]

[33] Lokman /30, Hacc /62
[34] Bakara /115

Allah, kitabında insana olan yakınlığını anlatır. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"Allah insana şah damarından daha yakındır"**[35] ve **"Allah, insanı çepeçevre kuşatmıştır"**[36] buyurur.

Allah, insanı insana anlatır; yani meleklerin secde ettiği,[37] Allah'ın kendi ruhundan nefhettiği,[38] isimleriyle tecelli ettiği varlık olan Hz. İnsanı anlatır. İnsan kendini Allah ile bilmez, tanımazsa kendine başka bir gözle bakar; yani kendi nefsine hayvan gibi bakmış olur. Hayvan da diridir, yer, içer, gezer; yani nefsin bütün arzu ve istekleri hayvanda da vardır. Eğer insan kendini böyle görürse hayvan gibi görmüş olur.

İnsan kendini Allah ile beraber, Allah'a yakın, Allah'ın zatıyla ve sıfatıyla tecelli ettiği varlık olarak görürse işte o zaman kendini insan olarak görebilir, dolayısıyla başkalarına da insan gözüyle bakabilir. Eğer biri insanlara böyle bakmazsa hayvan gözüyle, et ve kemik gözüyle, menfaat gözüyle, para gözüyle bakar. Bu bakış insani bir bakış, rabbani bir bakış, Allah ile bakış değildir. Böyle bir bakış hayvani bir bakıştır.

Bir kul kendisine, insanlara ve mahlûkata Allah ile bakarsa neyi görür?

Hz. İnsanı görür; yani Allah'ın üzerinde muradı olan, Allah'a halife olan insanı görür. Allah ile bakan bir kul, insan ile muhatap olurken onunla beraber olan Allah ile muhatap olduğunu unutmaz, bunu bilir dolayısıyla hiç kimseyi eleştirmez, yermez ve küçük görüp küçümsemez; çünkü rabbi bunları ona yasaklamıştır. Böyle bir kul neyle muhatap olursa olsun, ister tek başına, ister başkalarıyla beraber olsun, Allah ile beraber olduğunu, Allah'ın huzurunda olduğunu unutmaz ve Allah ile beraber olur. Allah'ın

[35] Kaf /16
[36] Nisâ /126
[37] Hicr /29
[38] Hicr /29

huzurunda durursa da Hz. İnsan, kâmil insan olur ve Allah'ı sever, Allah'a âşık olur.

Bunun için de yapılması gereken şey nedir?

Allah'ın kendini El Esmau'l Husna'sıyla tanıttığı gibi Allah'ı bilmek, tanımak ve sohbeti Allah ile yapmaktır. Her anda Allah ile beraber olduğunu unutmadan Allah'ın huzurunda olduğunu bilerek derdini, halini Allah'a, kendisini yaratan rabbine anlatmak, Allah ile samimi olmaktır.

Ne anası, ne babası, ne eşi, ne evladı, hiç kimse insana Allah'tan daha yakın olamaz. Hiç kimse Allah'ın sevdiği gibi insanı, Allah'ın kulunu sevemez.

Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"o ölüm anı, ölüm sarhoşluğu geldiğinde ölecek olanın bacakları birbirine dolanır. Artık o bunun son ayrılış olduğunu, öleceğini bilir. O anda siz onun yanındasınız, onun beraberindesiniz, etrafındasınız; ama biz ona sizden daha yakınız"**[39] buyurur. Yani kuluma yakın olan siz değilsiniz benim, siz ona orada sadece acıyabilir, ağlayabilir, dua edebilirsiniz; ama ben onunla beraberim, dedi Allah. Allah, kulunu huzura davet etmiştir. Bu nedenle o an gelmeden önce Allah ile beraber olup, halimizi, derdimizi ona anlatmamız gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadisi şerifinde; *"genişlik zamanında Allah'a dua edenler, dara düştüklerinde Allah dualarını kabul eder"*[40] buyurur.

Allah, genişlik zamanında dua etmeyip dara düşünce dua eden birine; "kulum sen şimdiye kadar neredeydin, niye beni böyle unuttun" demez mi? Çünkü böyle bir kulu Allah darlıktan kurtarıp genişlik verince o kul Allah'ı bir daha unutur. Kulun böyle

[39] Vâkıa /83-85, Kıyamet /26-30
[40] Tirmizi, Hâkim El-Müstedrek

olmaması, her anda rabbiyle olması, sohbetini onunla yapması, onunla dertleşmesi, halini ona arz etmesi gerekir.

İnsan, bir beşerle ne kadar sohbet eder, ne kadar dertleşir, sırlarını ne kadar ona açarsa birbirlerine o kadar yakın, o kadar samimi ve dost olurlar. Bu, Allah için de böyledir.

Allah, kuluna yakındır, kuluna dosttur; ama mesele, kulun Allah'a yakın olup, bu yakınlığı tadarak Allah'a dost olmasıdır. Bu dostluğun olabilmesi için de kulun daimi bir duada olması gerekir. Bununla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz*; "dua ibadetin özüdür"*[41] buyurmuştur.

Bütün ibadetler duadır. Mesele; Allah ile beraber olmak, halini, kulluğunu ona arz etmek, rabbini tesbih etmek, hamd etmek, şükretmek ve tekbir etmektir. Bunların hepsinin de gönül ile, iman ile, âşk ile yapılması gerekir. Bunu yaptıkça imanımız, Allah'a karşı samimiyetimiz, yakınlığımız ve muhabbetimiz artar. Dolayısıyla Allah'a yakın olur, nefisten, cehennemden, şeytandan da uzak oluruz; ama Allah'tan kaçtıkça tam tersine nefsimize ve şeytana, dolayısıyla cehenneme yakın oluruz.

Allah hepimizi kendisini El Esmau'l Husna'sıyla gerçek manada tanıyan kullarından eylesin! El Esmau'l Husna üzerinden kendisini tanıyan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan insanı tanıyan kullarından eylesin! Allah'a gerçek manada dost olan, halife olan, ayna olan kullarından eylesin! Allah hepimizi kendisini gerçek manada sevenlerden eylesin! Sevdiğini zannedenlerden değil, gerçek manada sevenlerden ve iman edenlerden, Allah'ın da kendisini sevdiği kullarından eylesin! Allah bizi huzuruna aldığında bir dost gibi, bir sevgili gibi huzura alıp muamele ettiği kullarından eylesin!

[41] Tirmizi, Da'avat 1

Allah hepinizden razı olsun.

Aşk Âşık Maşuk

10.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Aşk, Âşık, Maşuk'u anlamaya çalışıyorduk.

Aşksız hiç kimse yoktur. Mutlaka herkesin gönlünde bir muhabbet, bir sevgi ve bir aşk vardır. Önemli olan; insanın neyi ve kimi nasıl, ne kadar sevdiğidir. İman, sevmek demektir, dolayısıyla kişi her neyi seviyorsa, her neye âşıksa ve her neyi kazanmaya çalışıyorsa ona iman etmiş; yani onu sevdiği, istediği için ona kul olmuş demektir. İnsanın sevdikleri içinde en çok sevdiği neyse, en öndeki sevgisi neyse insan onun âbdidir, dolayısıyla sevdiği de, maşuku da, taptığı da, âbd olduğu da o sevdiğidir ve o sevdiği şey yahut kişi için her şeyi yapabilecek hatta kendini feda edebilecek durumdadır, zaten kendini de feda eder.

Kişinin en çok sevdiği şey onun maşukudur. Bu sevdiği; dünya, mevki, makam, evlat, eş olabilir veya kazanamadığı, Allah'ın ikram etmediği herhangi bir nimet de olabilir. Eğer biri en çok bunlardan birini severse tek kelimeyle o sevdiği, kişinin rabbi olmuş olur; çünkü hayatını onun için yaşar.

Kişi, Allah'ın rızasını kazanmak için hayatını, her şeyini onun yolunda sarf edebilir, harcayabilir, kurban edebilirse, Allah'ın rızası, dostluğu, cemali, ebedi hayatı onun için en öndeyse ve olmazsa olmaz olansa, Allah'ın rızasını hiçbir şeye feda etmezse bu durumda kişinin en çok sevdiği, Allah olmuştur ve Allah o kişi için en öndedir ama; "ben Allah'ı seviyorum, rızasını istiyorum; fakat şunu da istiyorum, bu olmazsa küserim, darılırım, Allah'a kırılırım, bu olmazsa Allah doğru yapmamıştır" diyorsa Allah onun için en önde olmamıştır, dolayısıyla onun maşuku değildir ve o,

Allah'a da âşık olmamış olur. Aklımızı kullanıp baktığımızda bunun böyle olduğunu görür ve anlarız.

Bu yüzden herkesin mutlaka bir maşuku vardır ve konuşurken ondan konuşur, anlatırken onu anlatır, düşünürken de onu düşünür. Eğer biri o âşık olduğu, sevdiği şeyi kazanırsa onunla bir şeref kazandığını, insanlar arasında bir şerefi olduğunu sanır; çünkü onunla mutmain olacağını zanneder. Oysaki Allah ayeti kerimede; **"kalpler ancak Allah'ın zikriyle mutmain olur"**[1] buyurmuştur. Yani kul, ancak Allah ile mutmain olabilir.

Allah ile mutmain olmuş bir kalp; Allah için bir güzellik, bir iyilik yaparsa sevinir. Yanlış yapar, Allah'tan uzaklaşır, Allah'ın yakınlığını, sevgisini bir zerre bile olsa kaybederse de üzülür; yani Allah ile sevinir, Allah ile üzülür. Bu, Allah ile mutmain olmuş kalptir ve böyle bir kalp Allah'tan başka hiçbir şeyle de mutmain olmaz. Onu sevindiren şey; Allah'a yaklaşmak, üzen şey de; Allah'tan uzaklaşmaktır. Bu nedenle böyle bir kalbe sahip olan kul, Allah'a yaklaşmak için ne gerekirse yapar, çaba ve gayretini de sarf eder.

Allah ayeti kerimede; **"Allah'a karşı takva sahibi olun ve Allah'a yaklaşmaya vesile arayın."**[2] Sorumluluğunuzu bilin, kabul edin, sorumluluğunuzun gereğini yerine getirin ve Allah'a yakınlaşmak için vesileler arayın, buyurur. Yani seni Allah'a yakınlaştıracak hangi vesile, hangi sebep varsa onu arayıp bulman ve ona sarılarak gerekeni yapman lazım. Yoksa öyle kuru kuruya; "ben Allah'ı seviyorum" dersen bu, takva; yani Allah'a karşı sorumluluk olmaz ve bu, laftan ibaret kalmış olur. Bu yüzden bizim de; "acaba Allah'a yaklaşmaya vesile arıyor muyuz, vesilelere sarılıp gerekeni yapıyor muyuz, yoksa söylediklerimiz sadece bir laftan mı ibaret kalıyor" deyip kendimize bakmamız

[1] Ra'd /28
[2] Mâide /35

gerekir.

Bunun için de mutlaka diri olmak; yani Allah ile diri olmak lazım. Allah'ı sevenler Allah ile diridir; çünkü onları diri tutan Allah'tır, Allah'ın sevgisidir. Dünyayı sevenler de dünya ile, mevkiyi, makamı veya herhangi bir şeyi, birini sevenler de onlarla diridir. Kişi bu sevdiklerini kaybedince manevi olarak ölür. Bu yüzden herkes neyle diri olduğuna bakmalıdır; çünkü kişi neyle diriyse odur ve o diri olduğu şeyden ibarettir, dolayısıyla kıymeti, değeri ve şerefi de ona göredir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Ebu Zer (r.a.)'a; *"ya Ebu Zer! Sefinen (gemin) ne âlemde, gemin denizde yüzüyor mu, yüzmüyor mu"* diye sorar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu soruyu sorarken elbette ki bir hikmeti beyan etmek için espriyle soruyor.

Bu hadiste geçen; "gemin yüzüyor mu" sözü ne demektir?

İnsan bu dünya denizinde kendi gemisinin; yani bedeninin kaptanıdır ve beden gemisini yüzdürmesi gerekir. Eğer gemi yüzmezse batar. Gemiyi hareket ettiren şey; aşktır, muhabbettir, aynı zamanda heyecandır. Birinde aşk ve muhabbet varsa heyecan da vardır. Böyle biri, Allah'a bir adım atarken heyecanlanır, gönlü muhabbetle dolar, aynı zamanda Allah rızası için bir şeyler yapmaya çalışırken de heyecanlıdır.

Heyecanı olmayan insan, ölü insandır. Allah için heyecanı olmayan, kulluk yaparken heyecanı olmayan biri ölmüş demektir. Yapmamız gereken şey; ona Fatiha okumaktır; çünkü böyle biri diri değil ölüdür, heyecanını ve muhabbetini kaybetmiştir. Eğer birinde heyecan yoksa onun üstüne ağırlık, tembellik çöker ve hareket edemez, dolayısıyla gemi denizde durur ve batar. Bu yüzden geminin hareket etmesi gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "gemi ne âlemdedir, hareket ediyor mu, etmiyor mu" diye sorduğunda aslında; "heyecan var mı yok mu, aşk var mı yok

mu" anlamında bu soruyu sormuştur.

Allah için olan heyecanı ve muhabbeti kaybetmemek lazım. Eğer bizde bu heyecan ve muhabbet kaybolur ya da eksilirse Allah'ı zikirle, tefekkürle, tesbihle ve secdeyle kim olduğumuzu, nerden geldiğimizi, nereye gideceğimizi, ne yapmamız gerektiğini, rabbimizin bizden ne istediğini kendi kendimize hatırlatarak bu heyecanı, muhabbeti yeniden kazanmamız gerekir; çünkü hatırlayınca kazanırız ve yerimizde duramayız. Unutursak gaflete dalar, yerimize çakılır, hareket edemeyiz. Böyle bir durumda manevi olarak hareket edemediğimiz gibi zahiri olarak da hareket edemeyiz.

Her şeyi mutlaka Allah'a ve resulüne göre anlamak gerekir. Bütün sahabe bu heyecanı, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den almıştır; yani onunla bakıp onunla gördükleri, onunla beraber oldukları için bu muhabbeti ve heyecanı kazanmışlardır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in; Allah'ın vahyini tebliğ etmek, insanları Allah'a ve cennete davet etmek, insanları şeytandan ve nefsinden kurtarmak, onları Allah'a taşıyıp vasıl etmek, Allah'a dost yapmak gibi bir derdi vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabeyi davet ederken de bunlara davet etmiş ve bunları yaparken de Allah'ın kulu, âbdi ve resulü olarak yapmıştır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le bakanlar onun taşıdığı o muhabbeti, heyecanı, sorumluluğu, takva halini taşıyıp gerekeni de yapmışlardır. Gerektiğinde malını, canını, hayatını ve her şeyini feda edip, Allah'ın rızasını, dostluğunu, cemalini kazanmışlar, bunları da aşk ile yapmışlardır.

Sahabe anlatır;

Sahabeden biri savaşa giderken bir avuç hurma cebine koyup savaşa öyle gider; yani karnı aç bir şekilde gider. Savaş esnasında bir kenarda durup ağzına bir hurma atarak çiğnemeye

başlar. O sahabe, hurmayı biraz çiğnedikten sonra kendi kendine sesli bir şekilde; "cennet seni bekliyor ve sen hurma yiyorsun" deyip elindeki hurmaları fırlatır, ağzındakini de tükürerek düşmana doğru saldırır ve şehit olur.

İşte; bu bir iman meselesi, bir aşk, bir muhabbet meselesidir. Sahabelerin bu halde olmalarının sebebi; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bakmalarından dolayıdır. İnsan ister anlamak istesin, ister istemesin, bu kıyamete kadar bütün insanlar için böyledir.

Kıyamete kadar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i temsil eden Allah dostları her yerde ve her zamanda mutlaka vardır ve olacaktır. Bahane üretmeden, kendi kendimize fetva vermeden bunu anlamaya çalışmamız gerekir.

Kiminle bakarsak onun gibi anlar, onun gibi tadar, onun gibi yaşarız. Eğer Allah'ın nebisiyle, resulüyle ya da bir Allah dostuyla, bir veliyle, bir Mürşid-i Kâmil'le bakarsak o nasıl görürse biz de öyle görüp öyle anlarız. Onunla bakmak bu demektir.

Rabıta da bu demektir; yani onunla bakmak, onunla görmek, o neyi konuşur, neyi anlatır, neyi yapar, neyi tavsiye ederse, neyi sakındırır, neyi nehyederse gerekeni yapıp Allah'a kul olmayı Mürşid-i kâmilin anladığı gibi anlamaktır. Biri bunları anlarsa mürşidi gibi görür, onun gördüğünü görür, işittiğini işitir, tattığını tadar. Zaten fena da bu demektir. Bütün sahabe de böyle yaparak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le bakmış, onunla görmüş, onunla işitmiş, onun anladığını anlamış; yani onunla tatmıştır.

Eğer biri; "ben bir mürşide tabi oldum; ama hiçbir şey tatmadım" diyorsa mürşidle bakamamış demektir, hatta değil onunla bakmak ona bile bakmamıştır. Mürşitle bakabilmek için önce ona bakmak; yani onu görmek gerekir. Onu görmeden onunla nasıl bakabiliriz! Bu yüzden bütün kardeşlerimize; "biri iki

görmemek, bir görmek gerekir" diyoruz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'a ve Kur'an'a göre bakmıştır. Sahabe hiç bir şey bilmediği, okuma ve yazma dahi bilmediği halde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le baktığı için Kur'an ile, Allah'ın vahyi ile, Allah ile bakmıştır; yani Allah'ın "bak" dediği yerden bakmış, "gör" dediğini görmüş, "anla" dediğini anlamıştır.

Bütün peygamber varisleri de aynen böyledir. Biri mürşidiyle bakarsa onun gördüğünü görür, anladığını anlar, tattığını da tadar. Bunun için baştan sona Kur'an'ı, El Esmau'l Husna'yı, İmanı, İslamı ve İhsanı anlatmaya çalıştık. Şimdi ise Aşk, Âşık, Maşuk'u anlatmaya çalışıyoruz ki arkadaşlar bizimle bakabilsin; yani ne söylediğimizi, ne düşündüğümüzü, nasıl baktığımızı anlayabilsin.

Bütün bu anlattıklarımızın hepsi Allah'a ve resulüne göredir, dolayısıyla resulünün anladığı gibi olalım ve yapalım diyedir. Bu yüzden biri sohbeti dinlerken mürşidini kendine tercih etmedikçe mürşidini kabul etmiş olmaz. Biri peygamberini kendine tercih etmedikçe peygamberine iman etmiş olmaz. Bu nedenle Allah ayeti kerimede; **"mü'minlere, canlarını Allah'ın resulünden önce tutmak yaraşmaz"**[3] buyurur; yani böyle bir şey olmaz, dedi Allah. Mü'minlerin canlarını peygamberden önce tutmamaları ne demektir? -"Allah'ın resulü, benden, canımdan önce gelir, o benim, kendimi atıp onu alıyorum" demektir. Bu, peygambere ayna olmaktır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadisinde;

-Sizden biri Allah ve resulünü her şeyden çok sevmedikçe iman etmiş olmaz, buyurur.

[3] Tevbe /120

Bunun üzerine Hz. Ömer;

-*Ya Resulullah! Kendi canımızdan da mı çok,* diye sorar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de cevap olarak;

-*Evet, yoksa iman etmiş olmazsınız,*[4] buyurur.

Onu canından çok sevmek demek; onu olduğu gibi kabul etmek, gönlüne almak, Allah'a şirk koşan, münafıklık yapan kendi pis nefsinden kurtulmak, Resulullah'ı kendine örnek alıp, onun haline, ona bürünmek demektir. Bu sevgi öyle kuru kuruya; "seni çok seviyorum" manasında bir sevgi değildir. Eğer biri nefsinden kurtulmak istiyorsa böyle olmalıdır. Bütün sahabe böyle yaptığı için sahabe olmuştur.

Biri, Allah'ın resulü konuştuğunda, bir şey söylediğinde karşısında biri konuşuyor gibi değil; "onun söylediği benim söylediğimdir, bunu konuşan benim, bu bana ait bir şeydir" deyip öyle dinlemelidir. Biri böyle yaparsa kendini Allah'ın resulüne karşı yok saymış; "ben yokum, o var" demiş olur. Aslında bunu söyleyince; "onun söylediği Allah'ın söylediğidir. Ben yokum, Allah'ın sözü var" demiş olur. Böyle yapmanın karşılığı da fena bulmaktır. Biri böyle yaparsa fena bulduğu için o fenanın beraberinde onda beka tecelli eder.

Bu yüzden burada her gün Allah bize ne söylemiş, bunu anlayalım diye hem Türkçe hem Arapça olarak Allah'ın kelamı okunur. Bir de burada sohbetler dinlenir, isterseniz bu sohbetleri dinlerken nasıl bakmak gerekir onu söyleyeyim;

Bu sohbetlerde kardeşlerimize bir şeyler anlatmaya çalışıyorum. Aslında anlatırken kim beni dinlerse ona anlatıp; "sen şöylesin, sen böylesin, senin böyle olman gerekir, şöyle şöyle

[4] Buhârî, İman, 8; Müslim, İman, 69, 70

olmaman gerekir" diyorum. Eğer biri bizi kabul etmişse o halde bizi dinlerken ne demelidir? -"Bu konuşan benim, bu benim fikrimdir, bu bana aittir, ben böyleyim" demeli, diyebilmelidir; ama biri bizi dinleme ve anlama tenezzülünde bulunmuyorsa kendi kendisi olmaya, kendisiyle, nefsiyle baş başa kalmaya devam eder.

Allah her neyi söylerse söylesin o söyledikleri mutlaka bize gereklidir. Bütün sahabe bakarken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le görüp bakmıştır. Ebu Cehil ve Ebu Leheb de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e baktı; ama onlar kendi bakışlarıyla baktı, dolayısıyla kendi bakışıyla bakan kendisi gibi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le bakanlar ise gökteki yıldızlar gibi olur. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"benim sahabem gökteki yıldızlar gibidir, hangisine tabi olursanız hidayete erersiniz"*[5] buyurur.

Çünkü onlar Allah'ın resulü ile, Allah ile, vahiy ile bakmıştır. Biri böyle bakmazsa kör olur, hakikati göremez; çünkü kendine göre bakar, kendine göre bakınca da bir şey göremez; yani Allah'a nasıl gideceğini, Allah'ın rızasını nasıl kazanacağını, Allah'ın gazabının, rahmetinin nerde olduğunu, hangi amele, fikre ve düşünceye göre Allah'ın kendisini seveceğini bilemez. Eğer kul, hakikati görmüyorsa gören birine uymalıdır; çünkü ona uyar, onunla bakarsa o da görür. Allah bunu ona tattırır, gösterir.

Mesela bazen biri çıkıp; "on senedir, beş senedir, yirmi senedir buradayız ama daha bir şey göremedik" diyebilir. Böylelerine ne demek lazım? -Sen bu halinle göremezsin. Dağ gibi nefsin sana perde olmuş, görebileceğini nasıl umuyorsun! Nefsini, kendini vermeden Allah'ın tecellisini nasıl alabilirsin, görmek istiyorsan yapman gereken şey; mürşidinle bakmaktır. Mürşidinle bakmadan önce de mürşidini görmektir.

[5] Beyhaki, El-Medhal S. 162-3, No:152, Aclûnî, 1 /132

Peki, mürşidi görmek ne demektir?

Onunla öyle bir gönül beraberliğinin olması gerekir ki; "o neyi düşünüyor, neyi istiyor, ne yapmak, nasıl yapmak istiyor, benden ne istiyor" demen gerekir. Böyle dersen onu görebilir, ona tabi olabilirsin. Yoksa mürşidinin karşısına dikilip; "senden şunu istiyorum, bunu istiyorum, şöyle şöyle yapmanı istiyorum" demek mürşide uymak değildir. Bu; mürşidine "sen bana uy, sen işi bilmiyorsun, ben sana öğreteyim" demektir.

Birinin aklı yoksa, anlamamışsa bu durumda Allah onu sorumlu tutmaz; ama aklı olduğu halde aklını kullanmazsa veya işine gelmez, aklını kullanmaya tenezzül etmezse bunun hesabını o kişi Allah'a veremez; çünkü Allah bunun hesabını ondan sorar. Bu yüzden imkânın olduğu halde Allah'ın ayetlerini okumayı, dinlemeyi ve anlamayı düşünmez, buna tenezzül etmezsen Kıyamet günü; "ya rabbi, bilmiyordum" diyemezsin; çünkü sen bilmek ve anlamak istemedin, aklını kullanmadın! Ama iş dünyaya gelince aklını sonuna kadar kullanıp; "nasıl kazanırım" diye gecelerce sabahlara kadar düşündün, tefekkür ettin, uykun kaçtı. Peki, o zaman Allah'ın kelamını, Allah'a giden yolu anlamak için, ne yapman gerektiğini öğrenmek için neden aklını kullanıp, düşünmedin, düşünmeye tenezzül etmedin!

Mesela bize üç beş tane kör; "falan yere gidiyoruz, yol buradan gidiyor, bizimle gel" derse onların bu rehberliğini kabul eder miyiz? -Elbette ki etmeyiz. Böyle bir durumda onlara; "arkadaşlar siz görmüyorsunuz; ama ben görüyorum. Siz bana uyun, ben rahatlıkla sizi gideceğiniz yere götüreyim. Hem de herhangi bir tehlike atlatmadan, herhangi bir uçurumdan yuvarlanmadan, herhangi bir kazayla karşı karşıya gelmeden hepinizi götüreyim" deriz. Onlardan biri bize itiraz edip; "yok, sen bilmiyorsun, ben biliyorum" derse o zaman da ona; "iyi de sen körsün ve kör olduğunu biliyorsun, niye bu kadar ısrar ediyor,

kendini bu kadar kötü duruma düşürüyorsun" diye sorarız.

Evet, sahabe, hakikati görmüyordu; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz görüyordu. Bu yüzden sahabeler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le bakıp gördü; yani ona tabi oldu ve varacakları yere selametle vardı. Ya biz de öyle yaparız ya da bilmediğimiz halde bildiğimizi, gördüğümüzü iddia eder, gitmemiz gereken yere gitmeyiz. Eğer bildiğimizi ve gördüğümüzü zannedersek hiçbir şey olmaz; yani dünyada on sene, yirmi sene, hatta bin sene bile kalsak hiçbir yere gidemeyiz; çünkü gerçek manada Allah'a gitmek istemeyiz, işimize gelmediği için istemeyiz ve kibirleniriz.

Sadece mürşidiyle bakanlar; yani onunla görenler, onunla anlayanlar, onunla sevenler kazanır, hem de mümkün olan en kısa sürede kazanır. Onunla baktığı, onunla gördüğü, onunla sevdiği, onunla yürüdüğü kadarıyla en hızlı şekilde kazanır. Yoksa kul; "böyle yaptık olmadı, biz yaptık Allah hakkımızı vermedi" gibi bir fikre, bir düşünceye kapılır ve şeytan da ona; "bak sen yaptın olmadı, mürşidin 'seni Allah'a götürürüm' dedi ama götürmedi" deyip vesvese verir.

Ramazan ayında kardeşlerimiz bana hep beraber biat etti. Peki, ne üstüne, neye göre; Allah'a vasıl olmak, dost olmak üzere, Allah'ın rızasını, dostluğunu, cemalini kazanmak üzere biat etti. Ben neye karşılık onlara söz verdim? -Bana uymalarına, tabi olmalarına, beni dinlemelerine, benimle olmalarına, benimle gelmelerine karşılık söz verdim. Benimle bakmaz, benimle görmezsen nasıl benimle gelebilirsin! Biri; "ben seninle gelmeyeyim, seninle bakmayayım, senin anladığın gibi anlamayayım, senin söylediğini kabul etmeyeyim, ciddiye almayayım hatta ben daha iyi biliyorum" deyip sonra da; "beni Allah'a götür" derse bu nasıl doğru olur! Biat etmek böyle değildir!

Önce doğru anlamak gerekir. Doğru anlayanların mutlaka bir gün doğru yapma imkânları olur; ama doğru anlamayanlar bin sene de yaşasa yanlış yapar ve doğru yaptığını zanneder. Sizin yapacağınız şeyler vardır, bizim de yapacağımız şeyler vardır. Bizim yapmamız gereken; size yolu göstermektir. Eğer sevmekse önce biz seviyoruz sonra sevgimize karşılık istiyoruz. Seni seveni sevmek kolaydır, basittir; ama seni sevmeyeni sevmek kolay, basit bir şey değil, çok zor bir şeydir.

Sevmeyeni sevmek ancak kâmil insanın, Mürşid-i kâmilin işidir; çünkü onlar batakta, küfürde ve nifakta olan birini önce sever, sonra gönlüne alıp, onu yıkar, temizler, sonra da; "hadi sen de bu sevgiye karşılık biraz kıpırda, ikramı ve nimeti gördün, hadi sen de biraz sevmeye çalış, beni değil kendini sevmeye çalış. Sana yapılan ikramı ve sana ikram edeni sevmeye çalış" der. İman etmek için sevmek gerekir. Bu yüzden ölçü olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe"*[6] buyurur.

Mürşid-i kâmil, birine ikram etmeden böyle bir şeyi birinden ne bekler ne de ister. Mürşidini sever, onunla bakarsan onun sevdiklerini de seversin. Onun sevdiklerini sevmezsen ne mürşidini görür, ne de onunla bakabilirsin. Onunla bakıp, onunla beraber olsan mürşidinin; dervişlerini ne kadar sevdiğini, nasıl sevdiğini, nasıl ciddiye aldığını görür ve anlarsın. Sen de onunla beraber ondan dolayı derviş kardeşlerini seversin. Böyle olunca da birbirimizi sevdiğimiz için mü'min olur, cenneti hak ederiz.

Önce muhatap olduklarımızı sevmemiz gerekir. "Ben insanları seviyorum hatta bütün insanları seviyorum" demekle onları sevmiş olmayız, sevmek böyle değildir. Bunun için önce en yakınındakileri, muhatap olduklarını, seninle beraber olanları

[6] Müslim, îman 93-94. Ayrıca bk.Tirmizî, Et'ime 45, Kıyamet 56; İbni Mace, Mukaddime 9, Edeb 11

sevmen lazım. Yoksa Çin'dekini, Japonya'dakini, Amerika'dakini seversen onlara bir faydan olmaz. Yakınlarını, muhatap olduklarını seveceksin ki onlara bir faydan, onlara karşı sevgini ispatlama imkânın olsun. Yoksa durup dururken "sevdim" demek yetmez. Gerektiğinde gereğini yapman lazım ki onlara karşı sevgini ispatlamış olasın. İspatlanmamış herhangi bir dava boş bir dava, yalan bir davadır. Kiminle muhatapsan onu sevmen gerekir. Bu hem aile efradı hem de içinde bulunduğun cemaat için geçerlidir. Onları sevdikten sonra dışarıdakileri de sevmen lazım.

Mesela; Yunus Emre'yi Allah için severiz. Neden? -Büyük bir insandır da ondan. "Yaratılanı severiz yaratandan ötürü" demiştir, bu büyük bir sözdür. Yeri gelince biz de bu sözü söylüyoruz; ama söylemek yetmez bir de yapmamız lazım; çünkü sevgi, ispat ve fedakârlık ister.

Aynı şekilde Mevlana da; "ne olursan ol, kim olursan ol gel" demiştir. O da büyük bir insan. Mevlana "ne olursan ol gel" derken insanların nereye gelmesini istemiş, onları nereye davet etmiştir?

"Ne olursan ol gel" derken insanları gönlüne davet etmiştir. "Gönlüme gel, seni seveceğim ve sana yardım edeceğim, iman etmen için gerekeni yapacağım. Yeter ki sen iman et, ben senin için her türlü fedakârlığı yaparım, yeter ki sen rabbine teslim ol, rabbini rab olarak kabul et, kulluğunu kabul et" demiştir. İşte büyük insan… İşte Hz. İnsan… O da bizim gibi bir beşerdir ve Allah ona her ne vermişse aynısını bize de vermiştir. Mesele; Allah'ın bize verdiklerini kemale erdirip onu kullanmak, yolu yürümektir. İnsanın kendi kendine zulmetmemesi; yani büyüklüğünü yok saymaması gerekir.

Her şeyimizi Allah'a borçluyuz. Borç, ödenmek içindir. Din, kelime itibariyle "deyn" kelimesinden türetilmiştir ve borç

manasındadır. Bu yüzden dindar insan, borçlu insan demektir; yani Allah'a bütünüyle borçlu olduğunu bilen, bununla beraber borcunu da ödeyen demektir. Peki, insan, Allah'a borcunu nasıl ödemelidir? -Tabi ki emanetini, varlığını, aklını, iradesini, ilmini, hayatını Allah'a teslim ederek ödemelidir. İnsan bütün bu fani olan şeyleri Allah'a teslim ederse Allah ona hakikisini verir; çünkü burada olan fani olandır.

Eğer biri; "ben bilmiyorum, Allah biliyor" derse ilmini Allah'a teslim etmiş olur. Kulun böyle söyleyebilmesi için önce bir basamağı geçmesi gerekir. Yani kişinin önce; "ben yokum, ben bilmiyorum, Allah'ın resulü biliyor" demesi lazım ki "ben bilmiyorum Allah biliyor" diyebilsin. Yetmez, bir de bulunduğu yere geri gelmesi; yani "ben yokum, mürşidim var, ben bilmiyorum, mürşidim biliyor" demesi gerekir. Kişi böyle söylediğinde aslında; "ben bilmiyorum, Allah'ın resulü biliyor, ben bilmiyorum, Allah biliyor" demiş, dolayısıyla ilmini Allah'a teslim etmiş olur; yani bir damla olan ilmini, Allah'ın sonsuz bir derya olan ilmine dökmüş olur. Kul, o bir damlayı deryaya dökünce derya ona ait olur. O bir damlayı deryaya dökmedikçe damla, derya olmaz.

Mürşid ile bakmak da aynı manaya gelir. Bir derviş, mürşidiyle bakarsa kendi ilmini mürşidinin Allah'tan aldığı ilmine dökmüş olur, dolayısıyla bu sefer o ilmi bütünüyle alır. Aynı şekilde derviş; "ben yokum, mürşidim var" dediğinde varlığından vazgeçip, varlığını Allah'a feda etmiş olur; yani Allah'ın zatıyla ve sıfatıyla tecelli ettiği mürşidinin varlığını kabul etmiş olur. Bu yüzden bir derviş ancak fani olan varlığını bırakırsa hakikisini alır. İster buna fena diyelim, ister teslimiyet, ister muhabbet, ister hizmet, ister edep diyelim, hepsi aynı kapıya çıkar.

Biri; "ben kendi halimden razı değilim, ben mürşidim gibi olmak istiyorum" dediğinde mürşidini kabul etmiş olur. Bütün

sahabe; “ben Allah’ın resulü gibi olmak istiyorum, onun kazandığını kazanmak istiyorum” dediği için gökteki yıldız oldu. Yoksa biri mürşidine; “ben biliyorum, dur da biraz ben öğreteyim, şunu niye şöyle yaptın, bunu niye böyle yaptın, bunu böyle yapsan olmaz mıydı” derse ters tarafa gitmiş olur. Böyle birine; “sen nereye gidiyorsun, sen nasıl anladın, sen nerden ve kiminle bakıyorsun öyle” demek gerekmez mi? Aklımızı biraz kullanırsak ters tarafa gidip gitmediğimizi hemen anlarız.

Bunun için arkadaşların sohbetleri dinlemeleri ve dinlerken de “o konuşan benim” demeleri gerekir. Sohbette her ne söyleniyorsa o, vahiy ve sünnettir. Zaten sünnet; vahyin tefsiri, canlanmış halidir. Arkadaşların kendini bilmeleri, kendini bulmaları için sohbetleri dinlemeleri ve anlamaları gerekir, yoksa arkadaşlar kendilerini bulamazlar. Şimdiye kadar boşuna bu kadar konuşmadık, anlatmadık; yani laf olsun, bilgi olsun diye konuşmadık, anlatmadık. Elbette ki anlatacaklarımız sadece bu kadar da değildir. Bu yaptığımız sohbetlerin sadece bilgi verme sohbeti olmadığını zaten bilenler bilir, anlayanlar da anlamıştır. Yaptığımız sohbetler; anlatılanı aynı zamanda manevi olarak veren, o maneviyatın verildiği sohbetlerdir.

Ya görenlerle bakar, hakikati görürüz ya da kör, sağır ve dilsiz olarak öbür tarafa gideriz. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **“resulüm! Sağırlara sen mi işittireceksin, körlere hidayeti sen mi vereceksin! Onları dalaletten sen mi kurtaracaksın”**[7] buyurur. Yani sağırlar ve körler seni kabul etmez. Seni kabul etmezlerse de onlara bir şey yapamazsın; yani seninle bakmaz, seninle görmez, seninle işitmez, seninle anlamaz, seninle beraber seninle sevmezlerse onlara bir şey de veremezsin, dedi Allah.

Peki, böyleleri neden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’le

[7] Zuhrûf /40

bakmazlar?

Kendilerinden razı oldukları, aynı zamanda kendilerini müstağni; yani ihtiyaçsız görüp; "benim ihtiyacım yok, ben bana yeterim, ben kendimden razıyım" dedikleri için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le bakmaz, onunla görmez onunla sevmezler. Dolayısıyla böyleleri değişmeyi, büyümeyi kabul etmezler. Eğer bir çocuk büyüdüğünde bile aynı oyuncaklarla oynamaya devam ediyorsa büyümeyi kabul etmemiş olur.

Biri değişmeyi, büyümeyi, kemale ermeyi, kâmil insan, Hz. İnsan olmayı kabul etmezse yerinde sayar, yerinde durur. İnsan hangi mertebede olursa olsun, değişmeyi ve büyümeyi kabul edip, Allah'ın kendisini değiştirmesine müsaade etmelidir; yani Allah'ın ayetlerinin, vahyinin ve mürşidinin kendisini değiştirmesine müsaade etmelidir. Yoksa "ben böyleyim, beni böyle kabul et" demekle Allah kimseyi kabul etmez.

Allah seni yaratmışsa o halde senin üzerinde bir muradı vardır. Allah'ın senin üzerindeki muradı; Hz. İnsan, kâmil insan olman, Allah'a ayna, ona yeryüzünde halife olmandır. Ya halifeliği Allah'a yapar, Allah'a halife olur ya da nefsine ve şeytana halife olursun, bu tercih senindir. Bunun için de önce rabbinin vahyini dinleyip, anlamaya, tefekkür etmeye çalışman lazım. Allah ayeti kerimede; **"yolumuzda cehd edenlere yolumuzu açarız"**[8] buyurur. Rabbinin vahyini anlamaya çalışırsan Allah sana kapıyı açar; yani yolunu açarak bunu sana ikram eder.

Arada bir söylediğim; "kim bize uyar, tabi olursa onu Allah'a vasıl etmezsek hesabını bize sorsun" sözünü doğru anlamak lazım. Bu sözü söylemeye de aynen devam ediyoruz. Öyle kardeşlerimiz var ki hem bana uymuyor, tabi olmuyor, hem de sonra; "niye ben Allah'a vasıl olmadım, niye ben Allah'a dost olmadım, niye Allah'ın

[8] Ankebût /69

cemalini müşahede etmedim" diyor. Sen bana uymadın ki! Sen kendi nefsine uydun. Bunun dışında bir de bana; "gel bana uy" dedin. Öyle değil mi! Yani Allah sana bunu anlamayacağın kadar akıl vermemiş mi! Niye böyle anlamazlıktan geliyorsun!

Evet, Aşk, Âşık, Maşuk'u anlamaya çalışıyorduk. Allah'ı neden sevmemiz gerektiğini Allah'ın isimleri üzerinden anlamaya çalışıyorduk. Bunu da anlamaya devam edeceğiz inşallah!

Kendi kendimize; "Allah'ı neden sevmem, ona neden âşık olmam lazım" diye sorarsak El Esmau'l Husna'ya bakmamız gerekir; çünkü Allah'ı sevmek lazım ve Allah'ı da ancak isimlerini tanıdıkça sevebiliriz. Bunun için Allah'ın isimlerini öğrenip üzerinde tefekkür etmemiz gerekir.

Mesela; "Allah benim için rahman ve rahimdir, benim rabbimdir, benim için kerimdir, benim için veduddur. Bu yüzden beni seviyor, bana ikram ediyor, merhamet ediyor, rahmetiyle muamele ediyor. Benim için ğafurdur, ğaffardır, yanlış yaptığımda; 'ya rabbi istiğfar ediyorum, tövbe ediyorum' dediğimde hiç olmamış gibi bana muamele ediyor, kusurumu örtüyor, günahımı yok sayıyor" deyip tefekkür etmemiz gerekir. Bunları sadece örnek olsun diye söyledim.

Bu yüzden herkesin Allah'ın isimlerini manasıyla beraber ezberleyip, her gün bir, iki veya üç sefer mutlaka bu isimleri okuyarak manası üzerinde tefekkür etmesi gerekir. Kişi, Allah'ın isimlerini tefekkür ederse rabbini tanır; yani rabbi kendisini ona tanıtır. Dolayısıyla Allah'ın ona rahmetiyle, mağfiretiyle ve keremiyle nerde muamele ettiğini anlar ve görür.

Allah'ı neden sevmemiz gerektiğini Allah'ın isimleri üzerinden anlamaya çalışırken Allah'ın El Hakk ismine kadar gelmiştik. Şimdi El Hakk isminden başlayarak Allah'ı neden sevmemiz gerektiğini anlamaya yine devam edeceğiz inşallah.

Allah hakktır;[9] gerçek varlık sahibidir, gerçek varlığa sahip olan bir tek Allah'tır. Gerisi onun yarattığı kullarıdır, mahlûkatıdır. Her şey varlığını Allah'tan alır, onunla varlıkta dururlar. Allah'ın tecellisi durursa bütün varlık yok olur; yani insan ve bütün varlık, her şeyini, bütün varlığını Allah'a borçludur. Bu yüzden Allah sevilmeye layıktır.

Allah âzimdir;[10] azamet ve büyüklük sahibidir, büyüklüğünü yapandır. Peki, Allah büyüklüğünü bize nasıl yapar?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde; *"büyüklerine saygı, küçüklerine sevgi göstermeyen bizden değildir"*[11] buyurur. Büyük; "ben büyüğüm" deyip küçüklerine kızan değildir. Büyük; küçüklerini seven, küçükleri yanlış yaptığında onları affeden, onlara doğru yolu gösterirken onlara hakaret etmeyen, küçümsemeyen, zulmetmeyendir; yani büyüklüğünü gösteren, âzim olandır.

Kul yanlış yapar; ama Allah onu affeder. Kul küfreder, kâfir olur; ama Allah onun rızkını vermeye devam eder. Allah, kuluna böyle muamele ederek; "kulum bak seni yaratan benim; ama itiraz ettiğin, küfre düştüğün ve isyan ettiğin halde rızkını kesmedim. Bak seni yok etmedim, sana azap etmedim, etmem; çünkü seni seviyorum. Sen yanlış yapıyorsun; ama ben seni seviyorum" deyip büyüklüğünü ona gösterir; çünkü Allah âzimdir. Allah âzim olduğu için sevilmeye layıktır.

Her bir ismi anlamaya çalışırken her bir ismin üzerinden Allah'ı sevmek gerekir. Eğer Allah'ın isimlerini tefekkür edip, Allah'ı isimleriyle sevmezsek Allah'ı tanıyamayız, dolayısıyla onun varlığını, yakınlığını, bize olan muamelesini kendi üzerimizde

[9] Lokman /30, Hacc /62
[10] Vakıa /96
[11] Tirmizî, Birr, 15; Ebû Dâvûd, Edeb, 66

tadamayız. Böyle olunca da imanımız sadece bir hayalden, bir taklitten ibaret kalır.

Allah kerimdir;[12] karşılıksız ve gerçek manada ikram eden tek zattır. Biri bize en ufak bir ikramda bulunduğunda; "bu bana ikram etti, kerim biridir" deyip onu karşılıksız olarak sever, överiz. Hâlbuki Allah; **"bütün övgüler, bütün hamdlar Allah içindir, Allah'a layıktır"**[13] buyurur. Niye? -Çünkü Allah kerimdir de ondan. İkram nerden gelirse gelsin, kimin vesilesiyle hangi yönden gelirse gelsin, bu ikramı yapan Allah'tır; çünkü kerim olan bir tek odur. Gerisi onun Kerim isminin tecellisinden nasibini alır, onunla ikram etmeye çalışır.

Bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"nimete vesile olana, nimeti getirene teşekkür etmeyenler, Allah'a şükretmiş olmazlar"* buyurmuştur. Biri; "Allah'a şükrediyorum; ama nimete, ikrama vesile olana teşekkür etmiyorum" derse olmaz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle bir hale yanlış demiştir. Senin önce nimeti getirene, sonra sahibine teşekkür etmen lazım; çünkü ona bakarken onu sahibiyle beraber görmen gerekir. Nimeti getiren kişiyi mecazi manada Allah'ın eli olarak görmen lazım; çünkü Allah onu eli olarak kullanıp, onunla sana ikram etmiştir.

Yani sen Allah'ın eline hakaret edecek, onu yok sayacak ve "o bir şey yapmamış" diyeceksin, sonra da şükrettiğini söyleyeceksin, böyle bir şey olmaz. Allah biriyle sana ikram etmişse ona kerim olma nimetini ikram etmiş, Kerim ismiyle onun gönlüne tecelli etmiştir. Bu yüzden nimeti getireni yok sayamaz, küçümseyemezsin. Eğer onu küçümsersen Allah'ı da küçümsemiş olur, dolayısıyla nimeti yok saymış, nimete şükretmemiş olursun.

[12] Alak /3
[13] Fatiha /2, Casiye /36, Sebe /1

Kaybedenler mutlaka nankörlüğünden; yani nimeti ya da nimete vesile olanı görmediğinden dolayı kaybeder. Nimeti getirene teşekkür etmeyenler kibirlendikleri için teşekkür etmezler. Ona karşı kibirlenirken aslında Allah'a karşı kibirlendiklerinin farkında bile değildirler.

En büyük nimet, asıl nimet; iman nimeti, Allah'a dost olma nimeti, kulluk nimetidir. Eğer biri iman etmene, Allah'ı sevmene vesile olmuşsa bu nimetin şükrünü nasıl eda edebilirsin ki! Şükürsüzlük yapıp kaçmakla mı, eleştirmekle mi, yermekle mi, ona sıkıntı vermekle, onun sevdiklerini incitmekle mi!

Allah ayeti kerimede; **"andolsun ki nimetlerime şükrederseniz onu arttırırım, şükretmezseniz azabım çok şiddetlidir"**[14] buyurur. Eğer iman nimetine şükretmezsen Allah senden o iman nimetini alır, ona şükretmezsen onu kaybedersin; yani Allah'a olan sevgini, teslimiyetini, edebini kaybedersin ve bu kaybediş senin için azap olur.

Allah kerimdir, bütün nimetleri ikram eden odur, dolayısıyla sevilmeye layık olan Allah'tır. Bize her türlü nimeti, varlığımızı, imanı, kendisine gidecek yolu, vahyini, peygamberini ikram eden Allah sevilmeye layık değil midir!

Allah semi'dir;[15] her şeyi işitendir, dua edenin duasını işitendir. Eğer Allah duamıza karşılık vermeseydi, gönlümüzden geçirdiklerimizi rabbimize arz edemeseydik o zaman bu nimetin kıymetini bilirdik. Bu yüzden Allah'ın bütün isimleri bizim için nimettir. En zor anda gönlümüzden; "ya rabbi! Bana yardım et" dediğimizde ve Allah'ın yardımı geldiğinde işte o zaman Allah'ın Semi' isminin nimetinin kıymetini anlar; "hamdolsun ki rabbim beni işitti" deriz.

[14] İbrahim /7
[15] Lokman /28, Hacc /75, Nisa /58

Mesela namaz kılarken rükûdan doğrulduğumuzda; **Semi'allahu limen hamideh:** "Allah hamd edenin hamdini işitti (benim hamdimi işitti)" deriz. Bütün dualarımızı işiten, kendisine sığındığımızda bizi koruyan, muhafaza eden Allah sevilmeye layık değil midir!

Allah muktedirdir;[16] gücü her şeye yeten, dilediğini yaratıp, dilediğini yok edendir. Bizim için rahman, rahim, rab, kerim ve vedud olan Allah her şeye muktedirdir, dolayısıyla güvenilmeye de layıktır. Gücü her şeye yettiği için o güveni verendir.

Bu nedenle kulun endişe etmesi gerekmez; yeter ki rabbine güvensin, rabbinin her şeye muktedir olduğuna iman etsin. Eğer biri, Allah'ın muktedir olduğuna iman ederse bütünüyle güvende olur.

Allah; gücü her şeye yetendir, bununla beraber kuluna karşı rahman ve rahimdir, kulunu sevendir, veduddur, kulun ilahı ve rabbidir. Kulun Rabbine bakışı böyle olursa işte o zaman gönlünde hiçbir endişe kalmaz. Dolayısıyla her şeye muktedir olan Allah sevilmeye layıktır.

Allah melîktir;[17] bütün mahlûkatı sevk ve idare edendir. Bütün mahlûkatın, varlığın hükmü Allah'a aittir, dolayısıyla Allah bütün varlığın hükümdarı, melîkidir. Bu durumda insana düşen; Allah'a teslim olmaktır. Allah'a teslim olmaktan başka çare yoktur; çünkü mahlûkatı, varlığı idare eden, yöneten, melîk olan odur. Bu yüzden melîk olan Allah sevilmeye layıktır.

Allah vehhabdır;[18] karşılıksız hibe edendir. Hiçbir varlığımız yokken hiçbir bedel ödemeden bizi yaratıp, varlığımızı bize ihsan ve ikram edip, bizi varlık yapandır. Bizi varlık olarak yaratan,

[16] Kehf /45, Kamer /55
[17] Haşr /23
[18] Ali İmran /8, Sad /9

kendinden varlık veren, bu varlığı hibe eden, bize zatıyla ve sıfatıyla tecelli edip bizi Rabb ismiyle terkip eden Allah'tır. Allah bizi terkip ederken de bunu Vehhab isminin tecellisi ile hibe etmiş, yapmıştır. Bu, hayatı yaşarken de böyledir. Allah sürekli hibe etmeye, Vehhab ismiyle tecelli etmeye devam eder. Hiç ummadığımız bir anda Allah bize Vehhab ismiyle tecelli edip, ikram eder.

İkram ve hibe derken bunu hem zahiri hem de manevi olarak anlamak gerekir. Allah'ın bize olan muamelesi; ikramdan, hibeden, Vehhab isminin tecellisinden başka bir şey değildir. Her şey Allah'ın ikramı ve hibesidir. Bu yüzden vehhab olan Allah sevilmeye tek layık olandır.

Allah vahiddir;[19] sıfatlarında, isimlerinde tek ve bir olandır. Allah El Esmau'l Husna'nın sahibidir; yani bütün güzel isimler, bütün güzellikler kendisine ait olandır. Bütün varlık, güzelliğini Allah'tan alır. İnsan da Hz. İnsan olma özelliğini, güzelliğini Allah'tan alır. Bütün güzellikler vahid olan Allah'a aittir. Kim güzelleşmişse Allah ile güzelleşmiştir. Bu yüzden bütün güzelliklerin, El Esmau'l Husna'nın kendisine ait olduğu vahid olan Allah bütünüyle, her türlü ve her yönüyle sevilmeye layıktır.

Allah kahhardır;[20] kahredendir. Allah, zulmedeni, zalimi kahreder. Mesela; karanlık gelince aydınlık kahrolur. İman gelince küfür kahrolur. Kâfir de iman edince, mü'min olunca kahrolur; yani küfrü kalmaz, kâfirliği gider mü'mine dönüşür. Yoksa bu kahroluş, insanın başka birini kahrettiği gibi değildir. Bu kahrediş tam tersine saf rahmettir. İsmi Nur olan Allah kahrederse karanlığı aydınlatır, zulmeti nura döndürür, kâfiri mü'min yapar, zillettekini aziz yapar, cehennemliği cennetlik yapar.

[19] Zumer /4, Nisa /171, Mü'min /16
[20] Mü'min /16, Ra'd /16, İbrahim /48

Bununla beraber kahretmek, bir de yok etmek demektir; yani insan olmayı kabul etmeyen bir zalimi yok etmek; ona bahşedilen o insan olma şerefini ondan almak demektir. Biri; "ben insan olmak, Hz. İnsan olmak istemiyorum" derse Allah ona; "olur, sen de hayvan gibi hatta hayvandan daha aşağı bir varlık ol" der. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"cehenneme gidenler hayvan gibi hatta hayvandan daha aşağı bir varlıktır"**[21] buyurur. Allah, insan olmayı kabul etmeyenleri de böyle kahreder.

Allah, insanın nefsini nasıl kahreder?

Allah, kulundan yanadır, kulunun kazanması için onu destekler; yani ona selat eder, selam verir. Allah, insanın nefsini kahrederken onu aradan çeker. Nurundan ona nefhettiği ruhun tecelli etmesi için, Hz. İnsan olması için onun nefsini kahreder.

Allah muntakimdir;[22] intikam alandır. Muntakim; zulmeden değil intikam alan demektir; yani zulmün karşılığını, hak edenin hakkını verendir. Eğer biri bu zulmü, Allah'ın kendisine yaptığı ikrama karşılık yaparsa; yani Allah onu Hz. İnsan olarak yaratmışken insanlığına karşı kendine zulmederse hayvan olur.

İnsan olmayı kabul etmemenin karşılığı hayvan olmaktır; ama biri insana zulmederse Allah mazlumun hakkını o zalimden alır; yani hak ettiği cezayı o zalime verir. Allah bir başkasının hakkını hiç kimseye bırakmaz ve hiç kimseyi bundan istisna etmez. Zulmeden mutlaka zulmünün karşılığını görür. Allah, kullarının, varlığın intikamını alan, herkese hakkını verendir. Bu nedenle zulme uğradığımızda gücümüz o zulme yetmezse; "ya rabbi! Sana havale ediyorum" dememiz lazım. Sen bırak, Allah senin intikamını alır, gerekeni yapar. Bu yüzden muntakim olan, kahhar olan Allah sevilmeye layıktır.

[21] Araf /179
[22] Ali İmran /4, Duhan /16, Maide /95

Allah kebirdir;[23] Hem zatıyla, hem sıfatlarıyla hem de bütün vasıflarıyla aklın almayacağı, aklın kavrayamayacağı kadar büyüktür, kebirdir. Bu büyüklük zahire göre değildir. Zahiri olarak bütün varlık Allah katında bir zerre, bir nokta bile değildir. Bu büyüklüğü manevi olarak anlamak gerekir. Kebir olan, muntekim olan, kahhar olan Allah sevilmeye layıktır.

Allah muteâ'ldir;[24] yüceler yücesidir, yüceliği anlaşılamayacak kadar yüce olandır. Muteâ'l olan Allah sevilmeye layıktır.

Allah kaimdir;[25] varlığı varlıkta tutan, bütün işleri tertib edip, yürütendir. Allah'ı vekil olarak kabul eden kullarının işlerini tertib edip, kaim olarak ayakta tutandır. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"kim, Allah'ın dinini dert edinirse Allah onun özel dertlerini satın alır, işini yürütür. Kim de özel dertleriyle uğraşırsa Allah onu dertleriyle baş başa bırakır"*[26] buyurmuştur. Allah da bununla ilgili olarak ayeti kerimede; **"o, salihlerin işini görür"**[27] buyurur. Allah kaimdir; işi görür, işi yürütür, kıyamda tutar. Kaim olan Allah sevilmeye layıktır.

Allah bizi aklını gerçek manada kullanan, âbd olmayı öğrenmeye çalışan, âşık ve maşuk olmayı anlamaya, öğrenmeye çalışan dolayısıyla âşık olan, Allah'a da maşuk olan, Allah'ın sevdiği kullarından eylesin! Allah hepimizi isimleriyle, El Esmau'l Husna'sıyla Allah'ı gerçek manada tanıyıp, seven, ona âşık olan kullarından eylesin! Allah'ı gerçek ve tek maşuku olarak kabul eden, ona iman eden kullarından eylesin! Kıyamet günü de Allah bizi huzuruna alırken aşığı gibi, maşuğu gibi huzuruna aldığı, sevdiği, muamele ettiği kullarından eylesin!

[23] Lokman /30, Hacc /62
[24] Ra'd /9
[25] Ali İmran /18
[26] Hakim, Müsned
[27] Araf /196

Allah hepinizden razı olsun.

Âşk Âşık Maşuk

11.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Aşk, Âşık, Maşuk'u anlamaya çalışıyorduk.

Allah'ı neden sevmemiz, Allah'a neden âşık olmamız, neden maşukumuzun bir tek Allah olması gerektiğini anlamaya çalışıyorduk. Bu, aynı zamanda yaratılışın ve hayatın gayesidir.

Allah'ı neden sevmemiz; yani Allah'a neden iman etmemiz gerektiğini anlamazsak hayatı da, kendimizi de, Allah'ı da anlamamız mümkün olmaz. Bu yüzden hayatı, kendimizi, rabbimizi anlayabilmek için rabbimizi neden sevmemiz, neden iman etmemiz gerektiğini öğrenmemiz lazım. İşte bunun için hep beraber rabbimizi neden sevmemiz gerektiğini anlamaya çalışıyoruz.

Allah'ı sevebilmek için Allah'ı tanımak gerekir. Allah'ı tanıyabilmek için de onu El Esmau'l Husna'sından, isimlerinden tanımak gerekir; çünkü Allah'ı tanıdıkça severiz. Kul, Allah'ı ne kadar tanırsa onu o kadar sever, ona o kadar iman eder, o kadar teslim olur, ona karşı o kadar edepli ve haşyet sahibi olur.

Yaratılışın gayesi; Allah'a iman etmektir. Allah ayeti kerimede; **Ve mâ halaktul cinne vel inse illâ li ya'budûn:**[1] "Ben cinleri ve insanları sadece bana âbd olsunlar diye yarattım" buyurur. Yani insan üzerindeki muradım; bana âbd olmalarıdır, dedi Allah. Bu durumda âbd olmayı anlamak lazım ki yaratılışın gayesini de anlamış olalım.

[1] Zâriyât /56

Âbd olmak demek; sevmek, gönlünü kaptırmak, onu ve onun rızasını kazanmak için onun peşinden koşmak demektir. Bu; işin özü, işin temelidir. Gerisi; gerisi Allah'ın rızasını kazanmak içindir, teferruattır.

Rabbimizi isimlerinden anlamaya çalışırsak rabbimizi neden sevmemiz gerektiğini de anlamış oluruz. Rabbimizi isimleriyle anlayıp, tanıyıp, sevmeye devam edeceğiz inşallah!

Allah şehiddir.[2] Allah ayeti kerimede; **Şehidallâhu ennehû lâ ilâhe illâ huv:** "Allah şehadet eder ki (şahitlik yapar ki) ondan başka İlah yoktur" buyurur. İlah bir tek odur. Allah'ın bir tek ilah olduğuna şahitlik eden kimdir? -Allah'tır. Eğer kul, Allah ile beraber şehadet etmez, şahitlik yapmazsa iman etmiş olmaz dolayısıyla Allah'a ters düşmüş olur. Bu yüzden kulun, Allah'ın bir tek ilah olduğuna, ondan başka ilah olmadığına şahitlik yapması gerekir.

Ayet devam eder; **Vel melâiketu:** "Melekler de." Melekler de Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik yaparlar ki ilah bir tek odur. **Ve ulûl ilm:** "Bir de kendisine ilim verilmiş olanlar (şahitlik yapar)." Kendilerine ilim verilenler şahitlikleri nasıl yaparlar? **Kâimen bil kıst:** "Hakkı, adaleti, ayakta tutarak." Yani gönül terazisinde onu tartıp, adilce davranarak şahitlik yaparlar. İlim sahipleri bilir ki; Allah'tan başka ilah yoktur. **Lâ ilâhe illâ huv:** "Ondan başka ilah olmadığına (Allah'ın bir tek ilah olduğuna şehadet ederler)." Bununla beraber **Âzizul hakîm:**[3] "(Allah'ın) Âziz ve hakîm (olduğuna iman eder, hüküm verirler)." Dosdoğru hüküm verirler ki; Allah âziz ve hakîmdir.

Âziz; bütün gücün, bütün kuvvetin, bütün kudret ile bütün şerefin kendisine ait olduğu zat demektir. Hakîm ise; her işinde bir

[2] Ali İmran /18
[3] Ali İmran /18

hikmeti olan, her işini bir hikmetle yapan, her işte mutlaka bir muradı olan demektir. Hiçbir şey boşa değil, boşuna değildir. Hayat baştan sona böyledir. Allah bir kula bir şeyi gösterip, yaşatarak öğretiyorsa orda mutlaka Allah'ın bir muradı vardır.

Kul her anda Allah ile beraberdir; çünkü Allah ona ondan, şah damarından daha yakındır. Allah ayeti kerimede; **"ne yana dönerseniz dönün, Allah'ın vechi ordadır"**[4] **"nerde olursanız olun Allah sizinle beraberdir"**[5] buyurur. Bu durumda bize her anda muameleyi yapan Allah'tır. Allah'ın, kuluna yaptığı muamelelerde bir muradı, bir hikmeti vardır. Bize düşen; herhangi bir olay, herhangi bir mesele olduğunda o her ne olursa olsun "acaba rabbimin buradaki muradı, hikmeti nedir" deyip, Allah'ın muradını anlamaya ve görmeye çalışmaktır. Bunu diyebilmek, anlayabilmek için de ilim sahibi olmak gerekir.

Bu yüzden Allah; "ulûl ilm" ilim sahipleri bunu anlar ve doğru hüküm verir, buyurmuştur. Peki, bu ilim sahipleri kimlerdir? -Allah'ı bilenler, Allah'ı, Allah'ın kendisini tanıttığı gibi tanıyanlar, anlayanlardır. İşte ancak bu ilim sahipleri doğru hüküm verir, anlar ve Allah'tan başka ilah olmadığına, onun âziz ve hakîm olduğuna şahitlik yapıp şehadet ederler. Bir de bu şahitliğin her anda ve her durumda olması gerekir. İster nimet esnasında olsun, ister musibet esnasında olsun Allah her muamelesinde kuluna hayr olarak muamele eder.

Eğer biri her anda rabbiyle muhatap olduğunu tadarsa her anda Allah'ın huzurunda, onunla beraber olur. Aynı zamanda bu, Allah'ın emridir; çünkü Allah ayeti kerimede; **"nerede olursanız olun, ister tek başınıza, ister başkalarıyla beraber olun, Allah'ın huzurunda olduğunuzu unutmayın"**[6] buyurmuştur. Unutmamak

[4] Bakara /115
[5] Hadîd /4
[6] Sebe /46

için ilim sahibi ve her anda şahit olmak gerekir; yani Allah'ın Şehid isminin bizde tecelli etmesi gerekir.

Peki, Allah'ın Şehid ismi bir kulda tecelli ederse ne olur?

Kul, her anda rabbine, rabbinin izzetine, rabbinin âziz ve hakîm olduğuna şahitlik eder. Aynen bunun gibi rabbinin bütün isimlerine şahitlik eder. Allah her şeye şahit olandır, bununla beraber şahit olunandır. O, kendisine şahittir, kullarını da kendisine şehadete, şahit olmaya davet eder.

Birinin mü'min, Müslüman olabilmesi için ne gerekir?

Kelime-i şehadet gerekir; yani kulun **Eşhedu en lâ ilâhe illallah:** "Ben şahit oluyorum ki (şehadet ediyorum ki) Allah'tan başka ilah yoktur." **Ve eşhedu enne muhammeden âbduhu ve resuluhu:** "Muhammed de onun kulu ve resulüdür" deyip şahit olması gerekir. Eğer biri şahit olmazsa istediği kadar bu kelimeyi söylesin, şehadet etmiş, kelime-i şehadeti söylemiş olmaz. Dil ile bunu söylemek insanı mü'min ve Müslüman yapmaz; yani insanı şahit yapmaz. Mü'min ve Müslüman olmak için görmek; yani müşahede etmek, şahit olmak gerekir.

Peki, nasıl şahit olacağız?

Allah ayeti kerimede; **"yedi gök, yer ve bunda bulunan herkes onu tesbih eder. Her şey rabbini hamd ile tesbih eder; ama siz onların tesbihinin farkına varamaz, bunun şuurunda olamazsınız"**[7] buyurur. Yani baş kulağıyla, baş gözüyle, hayal ile, akıl ile, düşünmekle bunu göremez, anlayamazsınız, dedi Allah.

Peki, o zaman bunu anlamak, görmek için ne yapmamız gerekir?

[7] İsrâ /44

Kalp gözümüzün, kalp kulağımızın, gönlümüzün açılması gerekir; çünkü açılırsa görür, şahit oluruz. Her neye bakarsak bakalım mutlaka Allah ile bakmamız gerekir; yani orda Allah'ın kudretine, birliğine, güzelliğine, ihsanına, ikramına, imtihanına şahit olmamız gerekir. Şahit olursak neye bakarsak bakalım Allah ile beraber olur, muhabbeti alırız; yani Allah ile beraber şahitlik yapmış oluruz. Bu, aynı zamanda bize marifetullahı; Allah'ı bilmeyi, tanımayı kazandırır, dolayısıyla bize Allah ile beraber izzeti, şerefi kazandırır.

Kul, Allah ile beraber olduğu, Allah'ı sevdiği, ona iman ettiği kadarıyla şerefli, kıymetli ve değerlidir. Kul, şerefini Allah'tan alır. Kul; rabbini sevmez, ona itaat etmez, teslim olmaz, rabbine karşı haşyet sahibi, edep sahibi olmazsa kıymetini, değerini, şerefini kaybeder ve bir hayvandan da farklı olmaz. Bu yüzden Allah kendisini, ayetlerini dinlemeyenler için ayeti kerimede; **"onlar hayvan gibi hatta hayvandan daha aşağıdır."**[8] **"Onlar kör, dilsiz, sağırdır"**[9] buyurmuştur. Yani onlar kulağını, gözünü, gönlünü kullanmaz, dedi Allah. Bu ayette geçen göz, baş gözü değil, gönül gözüdür. Herkes baş gözü ile bir şeylere bakar; ama herkes farklı farklı görür. İnsana bakış da böyledir.

Mesela; Allah, peygamberini gönderdiği zaman Ebu Cehil de, sahabeler de ona bakmıştır. Sahabelerin de Ebu Cehil gibi olanların da gördüğü aynı şahıstır; ama sahabeler iman edip; "anam, babam sana feda olsun" demiş, ötekiler de onu öldürmek için hayatını ortaya koymuştur. Eğer mesele baş gözüyle görmekse hepsinin gördüğü aynı kişidir; ama gönül görüşü başkadır. Sahabeler imanla, Allah ile bakmış; ötekiler ise nefsi ile, şeytan ile bakmıştır. Bu yüzden mesele; neyle, kiminle baktığımızdır.

[8] Furkan /44
[9] Bakara /18

Eğer kendimiz de dâhil olmak üzere bütün varlığa, Allah ile şahit olursak iman etmiş oluruz, şehadet etmiş, kelime-i şehadeti okumuş, söylemiş oluruz. Allah bütün varlığa, bütün mahlûkata şahittir, Allah kendi kendisine şahittir, bizden de şahitlik ister. Biz de Allah'a, bütün Esmau'l Husna'sına, yaratmış olduğu bütün varlıktaki kudretine, güzelliğine, ikramına, keremine her anda şahit olursak Allah'ı severiz ona âşık oluruz.

Ve şahit oluruz ki bütün güzellikler, bütün hayırlar, bütün nimetler Allah'a aittir. Bütün sevgilere layık olan Allah'tır. Kendisine iman edilmeye, kendisinden hayâ edilmeye, haşyet duyulmaya layık olan bir tek Allah'tır; çünkü ilah odur. **Şehidallâhu ennehû lâ ilâhe illâ huve:**[10] "Allah şehadet eder ki; ondan başka ilah yoktur (ilah bir tek odur)."

İlah demek; sevilen, sevilmeye layık olan, âşık olunan, kendisine âbd olunan ve âbd olunmaya, âşık olunmaya, hayatı onun yolunda harcamaya layık olan demektir.

Herkes hayatını bir yerde harcar; yani kendini o hayatını harcadığı şeye satmış olur. Kim hayatını hangi yolda harcarsa kendini ona satmıştır. Eğer bir insan kendini Allah'ın rızasından, dostluğundan ve cemalinden, Allah'ın nuru olmaktan başka bir şeye satarsa hayatını israf etmiş, kendini çöpe atmış ve kendini çok ucuza satmış olur.

Her şeye şahit olan ve bütün güzelliklerin kendisine ait olduğu Allah, şahit olunmaya ve sevilmeye layık olandır. Kul, Allah'a şahit olurken önce kendi üzerinden şahit olmalıdır; çünkü ondaki bütün varlık, bütün sıfatlar, güzellikler Allah'a aittir. Allah, insanı kendi nurundan yaratmıştır. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **Nefahtu fîhi min rûhî:**[11] "Ben ona (insana) ruhumdan

[10] Ali İmran /18
[11] Hicr /29, Sâd /72

(kendimden) nefhettim" buyurur.

İnsandaki görmek, işitmek, bilmek, konuşmak, irade etmek, sevmek, Allah'a aittir, Allah'ın kendisinden insana verdiği isimler, sıfatlardır; yani Allah, kuluna Basir isminden görmek, Semi' isminden işitmek, Âlim isminden de ilim vermiştir. Allah'ın bütün isimleri böyledir.

Kulda her ne varsa, hangi güzellik, hangi nimet varsa bilelim ki o, Allah'a aittir, Allah onu kendinden vermiştir. Bu durumda kul kendisine bakarken kendi üzerinden Allah'a şahit olup; "bendeki her şey Allah'a aittir, ben de rabbime aidim" demelidir.

Biri böyle söylemezse hali nasıl olur?

Allah ayeti kerimede; **"(de ki onlara:) Onlar bir yaratan, bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar yoksa onlar kendi kendilerinin yaratıcıları mıdır"**[12] buyurur. Yani bunu anlamak, kabul etmek istemeyenlere sor, akıllarını kullansınlar; "bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar yoksa onlar mı kendi kendini yarattı." Bu soruya cevap versinler. İnsanlara böyle bir soru sorulsa ne cevap verirler? - "Elbette ki bizi Allah yarattı" derler. Hiç kimse bunu inkâr etmez; kâfir de, müşrik de bunu inkâr etmez.

Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"sorsan onlara sizi kim yarattı? 'Allah' derler. Yeri kim yarattı? 'Allah' derler. Göğü kim yarattı? 'Allah' derler. Size rızkı kim veriyor? 'Allah' derler. Söyle onlara; o zaman nasıl böyle döndürülüyorsunuz"**[13] buyurur. Yani Allah'tan neden yüz çeviriyor, rabbinizin vahyini, peygamberini neden dinlemiyorsunuz! Geri zekâlının biri çıkıp; "işte bir yaratıcı olmadan yaratıldık" diyebilir. Hayvan bile bunu söylemez; çünkü hayvanlar da rabbini hamd ile tesbih eder. Allah böyle söyleyenler

[12] Tûr /35
[13] Ankebût /61, Zuhrûf /87, Yûnus /31

için ayeti kerimede; **"onlar hayvan gibi hatta hayvandan daha aşağıdır"**[14] demedi mi?

Allah berrdir;[15] iyilik edendir, iyilik yapanı sevendir, iyilik yapma özelliğini insana ihsan eden, ikram edendir. Allah saf iyilik, saf güzellik, saf hayır, saf muhabbettir. Eğer etrafımızda herhangi bir şer, bir sıkıntı görünüyorsa bu da kulun kendi nefsinden, insanlardan, nefislerden dolayıdır.

Mesela; Allah her sene yeryüzüne, bütün kullarına, bütün mahlûkata yetecek kadar rızık indirir, hatta yetecek kadar değil kat kat fazlasını indirir; ama insan bunu paylaşmaz. Allah; **"paylaşın, açları doyurun, birbirinize yardım edin, hayırda, birbirinize ikram etmede yarışın"**[16] buyurur; ama baktığımızda birinin on aldığını ötekilerin de aç kaldığını görüyoruz. Hâlbuki Allah, rızkı indirmiştir; ama biz paylaşmayı bilmediğimiz için başkaları aç kalıyor.

Ormandaki vahşi hayvanlar bile; yani yırtıcı bir aslan, bir kaplan bile bir av yakaladığında avını yer ve geri çekilir. Sonra başka hayvanlar; çakallar, akbabalar gelip o avı yer. En sonunda yerdeki hayvanlar, karıncalar gelip onu yer ve bitirir; yani hepsi o avı birbirleriyle paylaşır. Yoksa avı yakalayan, kazanan; "bu benimdir, kimse yiyemez" demez, avını yer, doyduğunda da çekilir; ama insanın gözü doymaz. İnsan, malı öyle bir biriktirip, üst üste yığar ki; Allah'ın rezzak olmadığını zannedersin. Böyle biri iman etmemiştir, bu yüzden paylaşmayı da bilmez. Allah rızkı indirmiştir; ama biz rızkı paylaşmayı bilmezsek kendi kendimize zulmetmiş oluruz, böyle yapınca da sadece kaybederiz. Bu yüzden bütün iyilikler Allah'tan, bütün kötülükler de kendi nefsimizdendir.

[14] Furkân /44, Arâf /179
[15] Tur /28
[16] Bakara /148, Mâide /2, Hacc /28, Bakara /195

Yaratılışın gayesi anlaşılmazsa; Allah'a neden âbd olmamız gerektiğini, rabbimizin rızasını, dostluğunu neden kazanmamız gerektiğini anlamazsak kendimize başka hedefler koyar; "benim hedefim dünyayı kazanmaktır, ev almaktır, araba almaktır, şöyle yapmaktır, böyle yapmaktır" deyip başka şeylerin peşinden koşarız ve rabbimizi kaybederiz. Böyle de olmuştur, her şey ortadadır. Herkes kendine baktığında rabbini unuttuğunu, kendine başka hedefler edinip o hedeflerinin peşinde hayatını harcadığını görür.

Peki, Allah'tan başka hedeflerin peşinden koşmamızın asıl sebebi, temeli nedir?

Asıl sebebi Allah'ı sevmememizdir. Sevmediğimiz Allah'a iman etmediğimiz, rabbimizi tanımadığımız, sevilmeye layık olanın bir tek o olduğunu anlamadığımız ya da bunu kabul etmediğimiz veya Allah'ı sevmek, ona iman etmek işimize gelmediği için başka şeyleri seviyor, hedefimize onları koyup onların peşinden koşuyor, hayatımızı onların yolunda harcıyoruz.

Allah berrdir; saf iyiliktir, iyilik yapandır, güzellik yapandır, güzellik verendir, iyilik verendir. Allah, kula hangi muamelede bulunursa bulunsun o, kulun iyiliği içindir. Allah her ne olursa olsun kuluna hâyr olsun diye muamelede bulunur. Bu, onun rahmetinin sonucudur.

Allah ayeti kerimede; **"siz hidayette olun (iyi olun), delaletteki kimse (kötülerin kötülüğü) size zarar veremez"**[17] buyurur. Nerde olursan ol sen güzel ve doğru yap, bütün insanlar kötü de yapsa onların kötülüğü sana dokunmaz. Bu kötülüğü dünyaya göre değil ahirete göre düşünmek lazım. Bütün insanlar güzel yapsa da sen güzel yapmadıkça kazanamazsın. Bu yüzden herkesin önce kendisine bakıp Allah'a göre güzel ve doğru neyse

[17] Mâide /105

onu yapmaya çalışması gerekir. Bu, aynı zamanda hayatın gayesidir.

Allah ayeti kerimede; **"Allah ölümü ve hayatı yarattı ki hanginiz daha güzel yaparsınız diye"**[18] buyurur. Güzel yapan kazanır, güzel yapmayan da kaybeder. Yoksa; "bizim kimseye zararımız yok, çalışıp dünya hayatımızı idare etmeye çalışıyoruz" demekle kimse kazanmış olmaz.

Allah ayeti kerimede; **"genişliği yerle gök kadar olan cennete koşun"**[19] buyurur. Allah yolunda koşanlar cennete gider. Allah bir de; **"hayırda yarışın"**[20] buyurur. Hayırda yarışın, hayırda birbirinize yardım edin, birbirinize destek olun. Başka bir ayette de Allah; **"şerde, kötülükte, günahta birbirinize destek olmayın"**[21] buyurur. Bu yüzden hayırda yarışan, cennete koşan kazanır.

Hayat her anda bir imtihandır. İmtihan; kazanma imkânı demektir. Allah seni hangi imtihana tabi tutarsa tutsun o imtihanla sana kazanma imkânını vermiştir; yani Allah "kulum kazan, buyur sana imkân" demiştir. Birine tebessüm etmek, birini doyurmak, aynı şekilde birinin sıkıntısını gidermek, kazanma imkânıdır.

Allah cenneti de cehennemi de insanlarla beraber yaşarken onlara yaptığın muamele karşılığında sana ikram eder veya kaybettirir; yani cenneti de cehennemi de insanlara yaptığın muameleden dolayı kazanır veya kaybedersin. İnsanlara iyilik, güzellik yapar, onların gönlünü kazanırsan o gönüllerden Allah'ın rahmetini, sevgisini, dolayısıyla cenneti kazanırsın. İnsanı kırdığında, üzdüğünde, zulmettiğinde, hakaret ettiğinde,

[18] Mülk /2
[19] Ali İmran /133, Hadîd /21
[20] Bakara /148, Mâide /48
[21] Mâide /48

küçümsediğinde o gönüllerden de Allah'ın gazabını alır, cehennemi kazanırsın. Şartlar ve durum ne olursa olsun güzel yapan, Allah'ın hesabını yapan kazanır, tersini yapan da kaybeder.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde; *"kim bir kulun sıkıntısını giderirse Allah da onun sıkıntısını giderir. Kim bir kulu sevindirirse Allah da onu sevindirir. Kim bir kula ikram ederse Allah da ona ikram eder. Kim bir kulu severse Allah da onu sever. Aynı şekilde kim bir kula zulmederse, onu kırarsa, onu üzerse de yaptığı muamelenin karşılığını görür"*[22] buyurur.

Allah serî'ul hisâptır; hesabı anında görendir. Zuntikâmdır; intikam sahibidir, intikamı alır; yani kulun intikamını zalimden alır. Bu yüzden kim kime zulmederse isterse bu zulüm zerre kadar olsun Allah'ın mutlaka onun cezasını vereceğini bilmelidir. Allah ayeti kerimede; **"yapılan bir iş zerre kadar, hardal tanesi kadar, buğday tanesi kadar (ister hayır olsun veya şer olsun) isterse o göklerde olsun, isterse yerin dibinde olsun, isterse bir kayanın içinde olsun, Allah onu mutlaka karşına getirir"**[23] buyurur. Yani hiç kimsenin yaptığı yanlış kendisine kâr kalmaz, zerre kadar yaptığı hayır da boşa gitmez. Yaptığın iyilik ya da kötülük nerde olursa olsun, Allah onu karşına getirir. Bu yüzden hesabı Allah'a göre yapmak lazım.

Yoksa; "işte benim gücüm yettiği için böyle yaptım, yaptığımı kimse görmedi, zaten ben kendimi savundum, kendimi haklı çıkardım, böyle zulmettim" demekle kimse bahane üretemez, Allah'a hesap vermekten kurtulamaz. Allah, o yaptığın yanlışı mutlaka senin karşına getirir.

Bir insana haksızlık yaparken aslında Allah'a karşı saygısızlık yapmış olursun. Âlemlerin rabbi, seni yaratan rabbin, seninle

[22] Taberânî, Mu'cemu'l-Evsat, 1, 63
[23] Lokmân /16

beraber olan rabbin zulmettiğin o kişiyle de beraberdir ve onun üzerinde bir muradı vardır. İsterse o kul ona karşı yaptığın yanlışı unutmuş olsun, bundan haberi olmasın; ama Allah unutmaz.

Allah berrdir; saf iyiliktir, iyiliği yapandır. Bütün iyilikler Allah'tan, kötülükler de kendi nefsimizdendir. Saf iyilik olan Allah sevilmeye layıktır. Biri insanlığını, insan olma özelliğini kaybetmemişse kendisine bütün iyilikleri yapan Allah'ı sevmesi gerekmez mi!

Allah ayeti kerimede; **"eğer Allah, insanları yaptıkları sebebiyle (günahlarından dolayı) cezalandırsaydı yeryüzünde canlı varlık bırakmazdı"**[24] buyurur. Ama Allah, insanların günahlarına göre muamele etmez, ceza vermez. Peki, neye göre muamele eder? -Kendisine göre; yani rahman, rahim, kerim, berr ve hayr olarak insanlara muamele eder. Bunun için insanı varlıkta tutar, ona kazanma imkânını son nefese kadar vermeye devam eder.

Allah, kuluna her türlü ikramı yapar ama kul bunu kendinden zannedip; "ben yaptım" derse Allah'a şirk koşmuş olur. Dünya imtihan yeridir; Allah, kuluna mal verir imtihan eder, malı alır imtihan eder, sağlık verir imtihan eder, sağlığı alır bu sefer de öyle imtihan eder. İmtihan, kazanma imkânıdır. Kul, rabbini unutup; "bu muameleyi ben kazanayım diye Allah bana yaptı, rahman ve rahim olan rabbim bunları rahmetinden yaptı" demezse rabbini unutmuş olur, dolayısıyla da birilerini suçlar. Kulun o suçladığı her neyse onları Allah'a şirk koşmuş olur.

Elbette ki yanlış yapanın yanlışı kendisine aittir ve yanlış kimden ve nereden gelirse gelsin o yine bir imtihandır; yani o yanlışı yapandan önce Allah'ı, onun sahibini görmek gerekir. Böyle bir durumda kul; "rabbim bu muameleyle acaba neyi anlamamı

[24] Fâtır /45

istiyor, neden böyle yaptı, benim nasıl yapmam lazım ki Allah'ın muradına ters düşmeyeyim, doğru yapmış olayım, bu imtihanı kazanayım" demelidir. Biri böyle derse o, Allah'a kul olmuştur.

Allah latiftir;[25] lütuf sahibidir, nuru her zerreye tecelli eden, nurunun tecelli ettiği her zerreyi nuruyla gören, şahit olan zattır. Allah latiftir; lütuf sahibidir, ikram sahibidir, bütün varlığa lütfuyla, Latif isminin tecellisiyle, nuruyla şahittir. Bununla beraber bütün varlığa, mahlûkata karşı lütuf sahibidir.

Allah, her anda insan kazansın, insan üzerinde muradı gerçekleşsin diye; yani insan Hz. İnsan olsun, Allah'a ayna, halife, dost olsun, Allah'ın güzelliği insan üzerinde tecelli etsin diye insana lütfeden, lütfunu, ikramını, ihsanını, kazanması için muameleyi yapandır. Latif olan Allah sevilmeye layıktır.

"Allah" deyip zikrettiğimizde aklımıza, gönlümüze gelmesi gereken; Allah'ın isimleridir. Allah'ın isimlerini bilmiyorsak Allah'ı bilmekten mahrumuz demektir. Allah'ın isimlerini ne kadar bilirsek Allah'ı o kadar tanır, o kadar sevebiliriz. "Allah" deyince gerçek manada rabbimizi o kadar zikretmiş oluruz. Yoksa Allah'ın isimlerini bilmeden "Allah" dersek ya da aklımıza onun isimleri ne kadar gelirse öyle zikredersek onu gerçek manada zikretmemiş oluruz. Bu yüzden Allah'ın bütün isimlerini bilmemiz gerekir ki ona âşık olabilelim, onu sevebilelim.

Sevmek her şeydir, sevmek yaratılışın gayesidir. Allah kendisini sevdiği, kendi güzelliğini göstermek istediği için varlığı yaratmıştır,[26] yaratılışın gayesi budur. Allah, insan üzerinde kendi güzelliğini görmek, insanı sevmek ister, bununla beraber insanın da rabbini sevmesini ister. İman zaten sevmek demekti. Tanımadan sevemezsin, Allah'ı ne kadar tanırsan o kadar

[25] Lokman /16, Mulk /14, Ahzab /34, Şura /19
[26] Hadis-i Kudsi

sevebilirsin. Elbette ki bunun ötesi vardır; ama merdivenler basamak basamak çıkılır. Başlangıç itibariyle aklını kullanıp, öğrenmen, anlaman, düşünmen, tefekkür etmen gerekir.

Allah'ı tanıyıp sevmenin ötesinde ne vardır?

Bunun ötesinde müşahede; yani şahit olmak vardır. Allah perdeyi aralayarak seni şahit yapar, sana müşahede ettirir. Şahit olmuş bir insan, bir mü'min, şeytanın tuzağına düşmez, şeytan ona hile yapamaz; çünkü o, şeytanı da, melekleri de, kabir âlemini de, kıyamet yerini de bilir. Bütün bunları Allah ona göstermiştir; yeri de, göğü de göstermiştir. Şeytan böyle birine hiç hile yapabilir mi! Bir de Allah perdeyi aralayarak kendini ona müşahede ettirmiş, tanıtmıştır.

Allah'ı tanımak istiyorsak Allah'ı sevmemiz ve onun sevgisini, rızasını kazanmaya çalışmamız lazım; çünkü Allah'ı ancak Allah'ı sevenler, Allah'ın sevdikleri tanıyabilir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Allah kendini sevdiklerine tanıtır"* buyurmuştur.

Rabbimizi tanımak, cemalini müşahede etmek istiyorsak rabbimizi sevmemiz gerekir; çünkü Allah kendini sevdiklerine tanıtır, dedik. Sevmek için de tanımak, anlamak lazım; yani sevmek ile tanımak iç içedir.

Hem Allah'ı tanıdıkça sevilmeye layık olduğunu bilir ve Allah'ı severiz, hem de Allah'ı sevdikçe Allah kendini bize tanıtır ve Allah'ı tanımaya devam ederiz. Zaten biz de anlaşılsın diye, rabbimizi tanıyalım, anlayalım, tanıyıp sevelim diye anlatıyor, konuşuyor, sohbet ediyoruz. Rabbimizi sevelim ki o da bizi gerçek manada sevsin, kendini bize tanıtsın. Allah'ın kendisini kuluna tanıtması kulun gönlüne, imanına, marifetine göredir. Bu, dünyada da ahirette de böyledir.

Bu yüzden bir şey anlatırken onu herhangi bir ilimle anlatmıyorum. Arkadaşların bunu iyice anlamış olmaları gerekir. "Falan âlim şöyle söyledi, bu kitapta böyle yazdı, bu yüzden ben de böyle söylüyorum" demiyorum; çünkü böyle ilim olmaz.

Herhangi bir âlimin söylediğini söylersem söylediklerim, o âlimin bilgisi olur, benim bilgim olmaz, bana ait olmaz. Benim kendi bilgimin, marifetimin olabilmesi için şahit olmam, müşahede etmiş olmam gerekir. Benden öğrendikleriniz de size ait değildir; çünkü benden öğrendiklerinizin, bu marifetin size ait olabilmesi için de benden öğrendiklerinizi uygulayıp şahit olmanız gerekir.

Allah, bir kulu huzura aldığında onun gönlüne ve marifetine göre muamelede bulunur. Elbette ki bunun bir de son noktası, son mertebesi vardır.

Allah, kuluna herhangi bir isimle muamelede bulunursa; diyelim ki rahmetiyle muamele ederse o kul, rabbini nasıl müşahede eder?

Allah'ın Rahim ismi önde göründüğü için kulun göreceği şey sadece rahmettir. Allah bütün mahlûkatı ona müşahede ettirse Allah'ın, bütün kullarına, bütün mahlûkata karşı ne kadar rahman ve rahim olduğunu müşahede eder, sadece Allah'ın rahmetini görür. Kulunun hayatını ona gösterse kul, Allah'ın rahmetle ona muamele ettiğini görür; yani ne yana dönerse dönsün Allah'ın rahmetini görür; çünkü Allah'ı, Rahman ve Rahim isminden müşahede etmiştir.

Mesela; Allah, Basir ismiyle kuluna tecelli edip, Basir ismini müşahede ettirse bu durumda kul neyi görür?

Allah'ın her zerreyi nasıl gördüğünü görür. Allah ona tecelli ettiği için bunu kendi üzerinden görür. Bu durumda o kul nereye

ve neye bakarsa baksın her şeyi müşahede eder, hem de birbirine karıştırmadan tek tek, ayrı ayrı bir şeyi seyreder gibi seyreder; yerdekini de, göktekini de, melekleri de, okyanusun dibindeki balığı da Basir ismiyle görür.

Allah, Semi' ismiyle bir kula tecelli edip ona bu ismi müşahede ettirirse o zaman da kul bütün varlığın sesini birbirine karıştırmadan işitir ve her birinin ne söylediğini de bilir. Bütün varlığın tesbihini, tesbihatını duyar ve onların, rabbini nasıl tesbih ettiğini birbirine karıştırmadan bir kişiyi dinler gibi tek tek dinler.

Bu durumlarda kul, rabbini Semi', Basir ve Rahim isminden tanımış olur. Elbette ki bunun bir de sonu var, demiştim. Allah'ın, zatıyla, sıfatıyla, bütün isimleriyle tecelli edip bir de kendini böyle tanıtması vardır.

Allah'ın her bir ismini anlamaya çalışırken bir de bu isimlerin bizim üzerimizde olup olmadığına, ne kadar bizim üzerimizde tecelli ettiğine ya da bu isimleri ne kadar kaybettiğimize bakmamız, anlamaya çalışmamız gerekir.

Bir kul, rabbini müşahede ederse, rabbi kendisini ona müşahede ettirirse o kul sadece rabbinden hayâ eder. Allah'ın kendisini ne kadar, nasıl sevdiğini görünce, buna şahit olunca sadece ondan utanır. O kul o anda ister ki başını yere koysun ve bir daha başını yerden kaldırmasın. Onun güzelliğine, rahmetine, sevgisine karşı herhangi bir şey söyleyemez, "rabbim bana azap eder" diyemez, hatta böyle bir şeyi gönlünden dahi geçiremez. Kul bu durum karşısında korkmaz, endişe etmez, sadece; "rabbime layıkıyla âbd olamadım, layıkıyla onu sevemedim, layıkıyla onun hakkını takdir edemedim" diye utanır.

Bununla beraber Allah hayâ sahibidir; asla kulunun yanlışını yüzüne vurmaz, eksiğini söylemez. Hatta öyle ki Allah, kulunun yaptıklarını kuluna unutturduğu için kul o anda kendini bile

unutur; çünkü Allah, kulunun utanmasına müsaade etmez, sadece onu ne kadar ve nasıl sevdiğini ona gösterir.

Bu yüzden sürekli; "Allah saf rahmettir, saf hayrdır, saf güzelliktir, saf muhabbettir, saf aşktır" diyoruz. Allah'ı, Allah'ın güzelliğini ifade edecek kelime olmaz, olamaz. Yoksa "rabbim bana azap eder, bana gazap eder" diye düşünmek doğru bir şey değil, yanlış bir şeydir. Kendini ateşe atan biziz, nefsimizdir, şeytandır. Allah bizi kendine davet eder, güzel olmaya, hâyr olmaya, rahmet olmaya davet eder; ama biz tam tersine kendimizi ateşe atıyor, birbirimiz için ateş oluyor, azap oluyoruz. Dolayısıyla; "ben böyle bir muameleye layığım" demiş oluyoruz.

Güzel yapanlar güzel muameleye, yanlış ve kötü yapanlar da kötü ve yanlış muameleye layık olur. Niye? -Çünkü tercihi kendisi yapmıştır. Bunun için ayeti kerimede; **"bütün güzellikler, bütün iyilikler size Allah'tan, bütün kötülükler, bütün şerler de kendi nefsinizdendir"**[27] buyurur. Yani şerri benden zannetme, benim sana yaptığım sadece güzelliktir, iyiliktir, hayırdır; şer ise sendendir, kendi nefsindendir, kendini ateşe atma, dedi Allah.

Allah varistir;[28] yani hakiki varlığa sahip olan bir tek Allah'tır. Allah bütün varlığı yaratmış ve onlara ne vermişse emaneten vermiştir. Bu, aynı zamanda; "Allah senin sahibindir, senin varisindir; yani sen Allah'a döndürüleceksin, Allah'a döneceksin" manasına gelir.

Hiç kimse dünyada hiçbir şeye varis olmaz; ama ahiret için Allah öyle söylememiştir. Allah bununla ilgili ayeti kerimede; **"onlar cennete varis olacaklar"**[29] buyurur. Yani cennet gerçekten onlara aittir. Kul, imanıyla, ameliyle, ahlakıyla, gönlünü cennete

[27] Nisâ /79
[28] Hicr /23
[29] Mu'minûn /11, Meryem /63, Zuhrûf /72

döndürmesiyle cenneti hak edip, onu burada kazanmış, cennete layık olmuştur.

Cennet gibi bir gönül, cennete layık olur.

Gönlün cennete dönebilmesi için Allah'ın muhabbetinin o gönülde olması gerekir. Bir gönül, Allah'ın muhabbetiyle dolarsa orası cennet olur, o gönül cennet olmuştur. Dolayısıyla böyle biri hayatını da Allah'a göre, sevdiğine göre yaşar. Biri de gönlünü cehenneme döndürürse; yani gönlünü kinle, nefretle, hasetle, zulümle, hakaretle, dedikoduyla, gıybetle, iftirayla doldurursa o gönül de cehenneme döner. Dolayısıyla cehenneme dönmüş bir gönül de cehenneme layık olur. Kişinin gönül hali neyse hayatı da, yaşayışı da, insanlara muamelesi de öyle olur.

Her şeyin gerçek sahibi olan, varis olan Allah sevilmeye layıktır. Eğer biz onun her şeye varis olduğunu; yani her şeyin ona ait olduğunu kabul edersek o da kuluna her istediğini, her şeyi ikram eder. Allah cenneti anlatırken; **"orada sizin için istediğiniz her şey vardır, ne yana dönersen dön yığınla nimet, bitmez, tükenmez bir saltanat vardır"**[30] buyurur. Allah, cenneti böyle anlatmış ve sen oraya varis olursun demiştir. İman edenleri, salih amel işleyenleri cennete varis kılan Allah sevilmeye layıktır.

Allah karibdir;[31] yakın olandır, kuluna kulundan daha yakın; yani insana şah damarından daha yakın olandır. Birine ondan daha yakın olan şey; onun hakikatidir. Allah bu yakınlığı ifade ederken; **"Allah, insan ile kalbi arasına girer"**[32] buyurur. Allah, kulu ile kalbi arasına neden girer? -Her anda ona vahyetmek için; çünkü Allah, kulun gönlüne tecelli ederek sürekli; "kulum şurası doğru, burası yanlış, bu senin için hayır, bu da senin için şerdir,

[30] İnsân /20, Fussilet /31, Zuhrûf /71
[31] Hud /61, Bakara /186
[32] Enfâl /24

senin şöyle şöyle güzel yapman lazım" deyip her anda ona vahyeder. Allah, kuluna sürekli vahyederken şeytan da boş durmaz ve insana vesvese verir. İkisinden birini tercih etmek kula kalmıştır. Kul ya, rabbini dinler ya da şeytanı dinler. Allah'ın kuluna vahyi saf hayır, saf güzellik, saf rahmet, saf aşk, saf muhabbettir. Şeytan da tam ters tarafta durup ona vesvese verir.

Neden hem Allah'tan vahiy ve hem şeytandan vesvese alırız?

Çünkü insanın kendi tercihini kendisi yapması gerekir. Allah, kuluna; "hadi kulum tercih senindir, sana irade vermişim, iradene müdahale etmem, sana tercih etme hakkı vermişim, tercih senindir, sen neyi tercih edersen onu kazanırsın" der. İnsan, tercihini yapsın diye de; "iyilik budur, kötülük budur, hayr budur, şer budur, güzel budur, çirkin budur" deyip insanın gönlüne vahyeder.

Bunun için Allah ayeti kerimede; **"de ki: Hak rabbinizdendir (iman da bellidir, küfür de bellidir). Dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun"**[33] buyurur. Tercih insanındır. Allah, kullarını imana, Hz. İnsan olmaya, kendisine dost olmaya davet eder. Şer de bellidir; hayrın dışında kalan şerdir, güzelliğin dışında kalan çirkinliktir, nurun, aydınlığın dışında kalan da karanlıktır. Karanlık, şer, kötülük, çirkinlik bizatihi yoktur; bizatihi var olan iyiliktir, güzelliktir, muhabbettir, imandır, nurdur. Bu yüzden nurun olmadığı yerde karanlık, iyiliğin olmadığı yerde kötülük, hayrın olmadığı yerde de şer vardır.

Ya, Allah ile beraber olur, Allah'ın güzelliğiyle güzel olur, rahmet olur, hayr olur, ikram olur, aşk olur, muhabbet oluruz ya da tam tersine iblisle, şeytanla beraber olur, ona dost, arkadaş oluruz. İblis ateştendir; yani yakar. Bu; iblis seni yakar, ondan uzak

[33] Kehf /29

dur demektir.

Allah, karib olandır, kuluna kulundan daha yakın, her anda onunla beraber olandır. Allah bizimle beraberdir; ama biz onunla beraber olamıyor, onu unutuyoruz; yani beraber olduğumuzu, bize yakın olduğunu unutuyoruz. Eğer biz de Allah ile beraber olursak onu sever, sohbetimizi onunla yapar, derdimizi, halimizi ona arz ederiz, dolayısıyla ona güvenir, endişe etmeyiz.

Her şeyin sahibi Allah'tır, varlığı varlıkta tutan da odur. O, seni korur, muhafaza eder, sana ikram ederse kim sana zarar verebilir! O, sana vermez, ikram etmez, seni muhafaza etmezse de kim seni koruyabilir, kim sana herhangi bir şey verebilir! Kulun önce bunu anlayıp buna iman etmesi gerekir.

Bu nedenle mü'min; Allah'tan emin olan, Allah'tan dolayı güvende olan, Allah'a güvenen, endişe etmeyendir. Mü'min, Allah'a güvendiği için endişe etmez. Allah ona nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun o muamelenin rahmet olduğunu, hayr olduğunu, Allah'ın sevgisinden dolayı olduğunu; çünkü Allah'ın kendisini sevdiğini bilir. Bilir ki onun Allah'ı sevmesi Allah'ın onu sevmesinden dolayıdır.

Allah kulunu sevmedikçe kul, Allah'ı sevemez.

Kula düşen; Allah'ın sevgisine layık olmaya çalışmak, rabbini ciddiye almak, rabbi neyi emretmişse onu anlamaya gayret edip, gereğini yerine getirmeye çalışmaktır. Bunun karşılığında Allah onu sever, iman nurunu, aşkını, muhabbetini onun gönlüne indirir. Eğer kul, Allah'a dönüp; "ya rabbi, geçmişteki hayatımı, yanlışlarımı bıraktım, şimdi sana döndüm, bundan sonra senin yolunda yürüyeceğim. Senin rızanı, ebedi hayatı kazanmak için, sana dost olmak, yakın olmak için çabamı ve gayretimi sarf edeceğim. Sana döndüm, tövbe ya rabbi" derse Allah onun günahlarını sevaba çevirir.

Kulun günahları sevaba dönünce ne olur?

Kul bir de bakar ki Allah'a âşık olmuş, gönlü, Allah'ın muhabbetiyle dolmuştur. Kulun, Allah'a dönmesine, Allah yoluna girmesine karşılık Allah bunu kuluna ikram eder. Elbette ki kulun bunu tek başına yapması mümkün değildir. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"hep beraber, topluca Allah'ın ipine sımsıkı sarılın"**[34] buyurur.

Biri Allah'ın ipine hep beraber sarılmazsa Allah bunu ondan kabul etmez; çünkü Allah'ı dinlemeyip; "ben kendi kendime Allah'ın ipine sarılırım" demiş olur. Oysaki Allah öyle buyurmamış, "hep beraber sarılın" buyurmuştur. Yani bir cemaatle beraber sarılın, dedi Allah. Bu cemaatin Allah'a yürüyen, Allah'ın vahyini ciddiye alıp okuyan, dinleyen, yaşayan, taşıyan, her halükârda resulünü örnek alan, derdi; Allah'ın rızası, dostluğu olan bir cemaat olması gerekir. Yoksa Allah'ın rızası dışında bir şeyler o cemaate karışırsa o cemaate tabi olan kul ihlâsı, safiyeti kaybeder.

Allah karibdir; bize bizden daha yakındır. Her anda hayrımız için, bize rahmet olmak, ikram olmak için, kazanmamız için bizimle beraber olandır, dolayısıyla karib olan Allah sevilmeye layıktır.

Allah ayeti kerimede; "**biri öldüğünde, o ölüm sarhoşluğu anında bacakları birbirine dolaşır. O, o anda artık bunun son ayrılış olduğunu (öleceğini) anlar."**[35] Ruhun bedenden ayrılacağını, ruhun bedenden son ayrılışı olduğunu anlar. Başka bir ayeti kerimede; **"o anda siz onun başındasınız, onunla berabersiniz, kendinizi ona yakın zannedersiniz. Oysaki biz ona sizden daha yakınız"**[36] buyurur. Yani o anda ben kuluma yakınım,

[34] Ali İmran /103
[35] Kıyamet /28-29
[36] Vâkıa /84, 85

ona karib olan benim, sen uzakta durursun ve bir şey yapamazsın. O anda bir kul olarak bir şey yapabilir misin? -Yapamazsın; yani işi Allah'a kalmıştır. Bu; dünyada da, ölürken de, ahirette de böyledir. Aynen ölüm gibi uyurken de ruh bedenden ayrılır.

Allah kuluna herkesten ve her şeyden daha yakındır. Allah'ın, kuluna olan yakınlığı ne ananın, ne babanın, ne eşin, ne evladın yakınlığıyla ölçülmez. Yakın olan Allah'tır, dolayısıyla sevilmeye layık olan da Allah'tır.

Anlattığımız bu isimler nüzul sırasına göredir. Allah şehittir; her şeye şahittir, berrdir; iyilik edendir, latiftir; lütufta bulunandır, varistir; her şeyin gerçek sahibidir, karibtir; yakın olandır, bize en yakın olandır.

Allah mucibtir;[37] dualara icabet edendir. Allah duaya neden icabet eder? -Kuluna lütufta bulunmak için, ona iyilik yapmak için kulun duasına icabet eder. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"Kullarım sana beni sorarlar, de ki: Ben yakınım, bana dua edenin duasına icabet ederim. Onlar da benim davetime icabet etsinler"**[38] buyurmuştur. Allah mutlaka duaya icabet eder.

Diyelim ki; kulun duası hayır değil şerdir, kendisi için istediği dua ona zarar verecek, bu durumda Allah o kulun duasını reddeder mi? -Hâşâ, tabi ki reddetmez; çünkü Allah'ın va'di vardır, "bana dua edenin duasına icabet ederim" buyurmuştur. Kul, o duasıyla önce kulluğunu yaparak ibadet yapmıştır; yani "ben senin kulunum, sen de benim rabbimsin, mülk senindir, ben de senden istiyorum" demiştir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"dua ibadetin özüdür"*[39] buyurmuştur.

Allah ayeti kerimede; **"onlar bana âbd olmaya, dua etmeye**

[37] Hud /61
[38] Bakara /186
[39] Tirmizi, Da'avat 1

tenezzül etmezler, kibirlenirler"[40] buyurur. Müşrikler, kâfirler, münafıklar, imanı olmayanlar dua etmeye tenezzül etmezler.

Kulun her anda duada olması; yani rabbini davet etmesi gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e baktığımızda onun her anda bir duası vardı. Bu yüzden sabah kalkar kalkmaz; *"beni yeniden dirilten, bana tekrar yeni bir hayat veren rabbime hamdolsun"*[41] deyip dua ederdi. Demek ki her gün yeni bir hayatmış. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gözünü açar açmaz kendisine yeni bir hayat bahşettiği için rabbine hamd ederdi. Sonra elbisesini giyerken elbiseye, yemek yediğinde de yemeğe şükredip, hamd ederdi.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz evin kapısından dışarı çıkarken; *"ya rabbi! Çıktığım yerden beni sıdk ile çıkar, beni sadıklardan olarak çıkar. Gideceğim yere de beni sıdk ile ulaştır, sadık olarak ulaştır. Sana sadakatini bozanlardan eyleme. Bir tek sana sadık olayım, sadık olan sensin"*[42] deyip dua ederdi.

"Sadık" aynı zamanda Allah'ın ismidir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz her anda rabbiyle baş başaydı ve bir dua halindeydi. Niye? -Rabbi mucibdir de ondan, duaya icabet ediyor da ondan. Kendine güvenmiyor, kendine varlık vermiyor, Allah ile varlıkta durduğunu ve her anda Allah'ın ona bir muamelede bulunduğunu biliyor da ondan. O da rabbiyle olmak için her anda dua halinde olmuştur. Her duamıza icabet eden Allah sevilmeye gerçek manada layık olandır.

Aslında bir insan için Allah'tan başka bir şey yoktur,

[40] Mu'min /60
[41] Tirmizî, Daavât 28; bk. Buhârî, Daavât 7; Müslim, Zikir 59
[42] Tefsir-i Hazin (Mecmâ'ut-Tefasir): 4/64; İbn-i Hanbel, Tirmizi, İbn-i Cerir ve İbn-i Münzir sahihleri, Taberani, Hakim, İbn-i Merduye, Ebu Nuâym ve Beyhâki Delailerinden naklen, Ed-Dürr'ül-Mensur: 4/198; İslam Tarihi (Mekke Devri): 6/167; Tirmizi (Arapça): 5/304; Tercüme: 5/247-248

olmamalıdır. Allah ayeti kerimede; **"ne yana dönersen dön rabbinin veçhi ordadır"**[43] buyurur. Bir de bunu buradan anlamak gerekir; yani neyle muhatap olursan ol aslında Allah ile muhatapsın; çünkü Allah sadece seninle değil muhatap olduklarınla da beraberdir. Allah sana senden daha yakındır; çünkü her anda sana muameleyi yapan, imtihana tabi tutan, kazanma imkânı veren Allah'tır.

Bu durumda kul, rabbini bilir, tanır, anlarsa bunun böyle olduğunu anlar; zaten tevhit de budur. Geriye kalan bütün insanlar, bütün mahlûkat, bütün varlık, kul için bir imtihan sebebidir; yani kazanma imkânıdır.

Tevhitte olan bir kul ne yana dönerse dönsün rabbinin veçhini, cemalini müşahede eder, rabbiyle muhatap olduğunu anlar, bunu tadar, yaşar; ama her şey adım adımdır. Kulun önce bunu böyle anlaması; yani "muameleyi bana bu kullarla Allah yapıyor" demesi gerekir. Bu birinci basamağı geçmeden bunun devamı gelmez; çünkü kulun böyle bir duası olmamış olur. Bu, fiili duadır.

Mesela Resulullah (s.a.v.) Efendimiz dua ederken; yani bize duayı öğretirken; *"ya Rabbi! Bana eşyanın hakikatini olduğu gibi göster"*[44] buyurmuştur. Bizim gördüğümüz bu eşyanın hakikatinde; Allah'ın nuru, tecellisi ve Allah'ın kudreti vardır, o eşya dediğimiz rabbini hamd ile tesbih eden bir varlıktır. Önce bakışımızın böyle olması gerekir ki eşyanın hakikatini görmek için çabamız, gayretimiz, fiili duamız olsun.

Evet, Allah hiçbir duayı reddetmez. Kulunun duasına her anda icabet eder, kulu neyi isterse onu ikram eder. Bir kul, Hz. İnsan olmak isterse Allah ona onu ikram eder, hayvandan daha

[43] Bakara /115
[44] Hadimi, Berika, 2, 33; Aliyyu'l Kari, Mirkat, 8, 3453

aşağı olmak isterse de; "buyur kulum, sen biliyorsun, demek hayvan olmayı tercih ettin! Ol, tercih senindir" der; yani tercih kulundur. Allah duaya böyle icabet eder; yani hiç kimseyi zorlamaz.

Söyledim; hangi muamele olursa olsun kul bunu Allah'tan bilmelidir; çünkü kulu üzerinden seven de Allah'tır. İnsanlar birbirini mü'min olarak Allah için severse bu sevgi Allah'tan dolayı olur, sevmezse Allah'tan bu sevgiyi alamamış olur. Bu yüzden Allah sahabeyi anlatırken; **"siz daha önce birbirinize düşmandınız; ama Allah sizin kalplerinizi birbirine ısındırdı, sizi birbirinize sevdirdi. Siz bütün dünyayı vermiş olsaydınız bunu yapamazdınız"**[45] buyurur. Yani birbirinizi sevemezdiniz, bunu Allah yaptı. Allah, yıllarca hatta yüzyıllarca birbirine düşmanlık yapmış bu kavimlere sevgi ikram ederek kalplerini birbirine ısındırdı.

Neye karşılık?

İmanlarına karşılık. Sahabe iman ederken Allah'ı ve resulünü sevmişti. Dolayısıyla Allah için sevmiş, Allah'ın sevdiğini, iman edenleri sevmişti. Allah, iman edenleri sever, iman eden de Allah'ı sevdiği için iman edenleri sever.

Birbirimizi sevemiyorsak iman etmediğimiz, imanımız kemale ermediği, eksik olduğu içindir, iman nuru gönlümüzde harlanmadığı, alevlenmediği içindir. İman nuru gönlümüzde harlanırsa, alevlenirse kendimizi göremeyiz, rabbimizi sever, rabbimiz için sever, rabbimizin sevdiğini severiz.

Bu yüzden sıkça Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in; *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi*

[45] Ali İmran /103, Enfâl /63

sevmedikçe"[46] hadisini söylüyoruz.

Bizim de iman edip etmediğimize, cenneti hak edip etmediğimize bakmamız gerekir. Bunun ölçüsü birbirimizi sevmemizdir. Sevmek öyle kuru kuruya; "ben seni seviyorum" demek değildir. Seven, sevgisini fedakârlıkla, iyilik yapmakla, güzel yapmakla ispatlamalıdır. Kul böyle yaparsa sever, yoksa lafla sevmek olmaz; yani ispatlanmamış bir iddiayı Allah kabul etmez. Zaten imtihan, iddiayı, imanı ispat içindir.

Allah kaviyydir;[47] güçlü, kuvvetli, gücü her şeye yeten, kudreti her yerde, her anda tecelli eden, her şeyin kendi kudretinde olduğu zattır. Hiçbir şekilde hiç kimse, hiçbir varlık onun dileğinin dışına çıkamaz hatta hepsi bir araya gelse bile bir zerre dahi onun dileğinin dışına çıkamaz. Allah kaviyydir, her şeyi ihata edip, kudretiyle kavramıştır ve kimse de onun gücünün dışına çıkamaz.

Bu durumda akıl sahibi biri ne der?

"Benim, rabbime teslim olmam; yani Müslüman olmam gerekir. O ne söylediyse güzel olan, doğru olan odur ve ben kendi söylediğimi bırakıp onun söylediğini kabul ediyorum. Zaten onun kudretinin dışına çıkamam, herhangi bir şekilde buna gücüm de yetmez. Onun kudreti her şeyi ihata etmiştir, o kaviyydir. Onun hükmünün dışına çıkmak zaten hiçbir şekilde mümkün değildir" der.

Mesela biri bir dağa ip sarıp; "ben bu dağı sırtıma alacağım" dese ve gece gündüz de bunun için uğraşsa bunu asla beceremez, sadece yorulur. Bu yüzden Allah'ın senin için takdir etmediği bir şeyi ne kadar istersen iste, ne kadar çaba, gayret sarf edersen et,

[46] Müslim, iman 93-94. Ayrıca Bk. Tirmizî, Et'ime 45, Kıyamet 56; İbni Mace, Mukaddime 9, Edeb 11
[47] Şura /19, Mucadele /21

onu alamazsın. Rızkın neyse ancak onu alabilirsin. Herhangi bir şeyi yapmak istediğinde Allah sana müsaade etmez, takdir etmezse onu yapamazsın. Bu yüzden Allah'a teslim olmak gerekir.

Peki, bu durumda insana düşen nedir?

Kendisi için hayr gördüğünün peşinden koşmak, çabasını ve gayretini sarf etmektir. İnsan orada hayır gördüğü için bu ona ibadet olur; ama Allah verir veya vermez, insanın orada Allah'a itiraz etmek gibi bir hakkı da yoktur. Allah, kulunun istediğini verse de vermese de o, kul için hayırdır. Bir şeyi kendimiz için hayır görüp, bunun için çaba ve gayret sarf ettiğimizde Allah onu bize ikram ederse "elhamdulillah" deyip hamd etmemiz, şükretmemiz gerekir. Allah bize vermezse yine hamd ve şükredip; "rabbim beni korudu, beni muhafaza etti, güzel yaptı; çünkü o ne yaparsa güzel odur" dememiz gerekir.

Allah kaviyydir, hiç kimse onun emrinin dışında bir şey yapamaz, emrinden çıkamaz, dolayısıyla ne olursa olsun Allah'ın emriyle olmuş olur; yani o bir imtihandır, başkasını suçlamaya da gerek yoktur. Muameleyi sana Allah yapıyorsa senin her anda rabbini görmen, rabbinin yakınlığını tatman lazım. Bu yüzden kaviyy olan Allah sevilmeye layıktır.

Allah meciddir.[48] Allah, arş için **"mecid"**[49] buyurmuştur; yani şerefli olan, Allah ile şereflenen demiştir. Arş, Allah'ın tecellisiyle şereflendiği için meciddir.

Peki, insanda da arş var mıdır?

Evet, insanın gönlü de Allah'ın arşıdır. Allah nasıl ki arşa tecelli etmişse bir de insanın gönül arşına tecelli eder. Allah'ın tecelli ettiği gönül arşına "fuad" denir. Bir kul, daha doğrusu

[48] Hud /73
[49] Burûc /15

Allah'ı seven bir mü'min, Allah yolunda yürüyüp, Allah'a dostluğu, özel manadaki velayeti hak ettiğinde Allah onun gönlüne, o fuad âlemine tecelli eder ve orası Allah'ın arşı olur ve kul müşahedeyi gönlünün o fuad bölümünden yapar.

Aynı zamanda "mecid" şerefli demek; Allah, kulunu tecellisiyle, cemaliyle şereflendirir demektir. Kulunu kendisine ayna kılan, kulunun gönlünü kendisine arş kılan mecid olan Allah sevilmeye, âşık olunmaya tek layık olandır. Zaten o tecelliden sonra kulda bir şey de kalmaz, saf aşk olur.

Allah musteândır;[50] sadece, bir tek kendisinden istenilendir. Bu yüzden Fatiha Suresi'nde; **İyyâke na'budu:** "Yalnız sana âbd oluyoruz." Yani yalnız sana iman ediyor, yalnız seni seviyoruz. **Ve iyyâke nestaîn:**[51] "Yalnız seni istian ediyor, seni istiyoruz" diyoruz. Neden? -Çünkü "senin âbdiniz de ondan, seni seviyoruz da ondan, sana aşığız da ondan" diyoruz. Bu yüzden "iyyake nestaîn" diyor, seni istiyoruz.

Musteân "kendisinden istenilen" demektir, dolayısıyla Allah'ı Allah'tan istiyoruz; yani onunla güzelleşmek, saf onun nuru olmak, ona ayna olmak, dost olmak, yakın olmak istiyoruz. Bununla beraber her neyi istersek de ondan istiyoruz.

Mesela; "seele" kelimesi de istemek demektir; ama musteân; severek istemek, sevdiği için, sevdiğinden dolayı istemektir; yani Allah'ı sevdiğin için onun cemalini, rızasını, dostluğunu istiyorsun. Bir de her neyi istersen Allah'tan istiyorsun; ama yine sevdiğinden dolayı istiyorsun.

Sen Allah'ı seviyorsan Allah seni seviyor demektir. Sen seni sevenden, sevdiğinden istiyorsun. Bu durumda senin gönlünün de

[50] Enbiya /112
[51] Fatiha /5

mutmain olması gerekmez mi!

"Eğer o benim için hayırsa rabbim verir" deyip rabbinden emin olman gerekir. "Allah onu benden esirger" demen küfür olur, şirk olur, daha doğrusu imansızlık olur. Bu, sen Allah'ı sevmiyorsun, Allah'ın seni sevdiğine iman etmemişsin, dolayısıyla imanın yok demektir. Bu, şu manaya gelmez; "sen neyi istersen Allah onu sana verecek." Allah, senin için hayr olanı, cennet olanı, seni kendisine yaklaştıracak olanı, seni Hz. İnsan yapacak olanı sana verir.

Kendin için hayır görüp istediğin şey sana zarar verecekse Allah seni ondan korur. Allah bir şeyi sana ikram edip vermişse; "buyur, bununla kazan" demiştir, eğer vermemişse seni ondan korumuş olur. Her iki halde de şükretmen, hamd etmen gerekir. Allah'ı tanımışsan bu böyledir, tanımamışsan eğer Allah'ı kendin gibi zanneder; verince sevinir, vermeyince üzülür hatta itiraz eder; "niye vermedi" deyip Allah'a isyan edersin. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"imanın yarısı şükür, diğer yarısı da sabırdır"*[52] buyurmuştur.

Şükredebilmen için Allah'ın sana verdiği bütün nimetleri kıyas yapmadan kabul etmen gerekir. Sen hiçbir varlık değilken, hiçbir şey değilken Allah seni yarattı. Önce seni sevdi sonra diledi, sonra yarattı, sonra da sen kendini bildin; yani sen kendini bilmeden önce Allah seni biliyordu. Sen yokken Allah seni sevdiği için dilemişti. Bu yüzden Allah onun sevdiği gibi olmanı, muradının üzerinde gerçekleşmesini ister.

Allah sana hangi muamelede bulunursa bulunsun muradının gerçekleşmesi içindir; yani onun sevdiği gibi olman içindir; ama sen "yok, benim nefsim böyle istiyor, ben böyle istiyorum" dersen rabbini, rabbinin muradını, yaratılış gayeni

[52] Hakim, Beyheki

unutursun. Bu durumda rabbini görmek yerine insanları görmeyi tercih edip; "insanlar ne der, şu ne der, bu ne der, herkes böyle yapıyor" dersin. Peki, rabbinin hesabını yapmak nerde, onunla beraber olmak nerde, onun muradını görmek, anlamak nerde, insan olmak nerde! Bu durumda hepsini unutmuş olursun.

"İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" deyip, Allah'tan âbd olmayı, âşık olmayı, onu sevmeyi, onun bizi sevmesini istemek lazım. Gerisi; hepsi âbd olmak için araçtır.

Musteân olan, her şeyin kendisinden istenildiği zat sevilmeye layık olandır. Bütün ihtiyaçlara cevap verebilecek tek zat olan Allah sevilmeye layık olandır. İnsan bütünüyle ihtiyaç sahibidir, Allah'a bütünüyle muhtaçtır. İnsanın bütün ihtiyaçlarını karşılayan, musteân olan Allah'tır. Bu yüzden musteân olan Allah sevilmeye layık olandır.

Allah galiptir;[53] gücüne karşı koyulamayandır. Allah her neyi diler, takdir eder, isterse bütün insanlar, bütün varlık bir araya gelse bile onu zerre kadar etkileyemez. Allah'ın kudreti, gücü, galibiyeti karşısında her şey mağluptur. Eğer biri, Allah ile beraber olursa, Allah onunla beraber olursa bu durumda her şey, herkes, Allah'ın beraber olduklarına karşı mağlup olur. Allah kiminle beraber olursa o da Allah ile beraber galip olur. Önce nefsine, şeytana, dünyaya karşı galip olur. Bu nedenle galip olan, aynı zamanda kulunu galip kılan Allah sevilmeye layık olandır.

Allah hafizdir;[54] koruyan, gözeten, muhafaza eden, kendisine sığınan kulunu her konuda koruyandır. Kul, cehennemden sığınırsa Allah onu cehennemden; yani gönlünü cehennem olmaktan korur. Varlığın şerrinden Allah'a sığınırsa Allah onu varlıktan korur. Kul, Allah'ın kendisine gazap etmesine

[53] Yusuf /21
[54] Şura /6

karşılık Allah'a sığınırsa bu sefer de Allah onu gazabından korur. Kul, Allah'a her neden sığınırsa sığınsın Allah onu korur, muhafaza eder hem de olduğu gibi muhafaza eder. Bu, Allah'ın bütün kulları için böyledir.

Allah bir hadis-i kutside; *"kim benim veli kuluma buğzederse, ona harp ilan ederim (o bana harp ilan etmiş olur)"*[55] buyurur. Allah neden veli kuluna buğzedenlere harp ilan eder? - Çünkü Allah, veli olan kuluyla beraberdir de ondan. Biri onun veli kuluna buğzederse; yani ondan nefret eder, ona kin duyar, ona karşı yanlış hesaplar yaparsa Allah'a karşı savaş açmış olur, dolayısıyla mağlup olur, kaybeder. Bu konuda da Allah'ın kullarının çok dikkatli olması gerekir.

Veli; Allah'ı her şeyden, canından çok seven demektir. Kuru kuruya; "ben seni seviyorum" diyen değil sevgisini ispatlayan, ispatlamış olan, rabbini gerçekten ciddiye almış olan kişi velidir.

Allah hadis-i kutsinin devamında; *"velim bana sığınırsa elbette onu korurum, onu muhafaza ederim"*[56] buyurur. Burayı doğru anlamak gerekir. Allah burada şart koşup; "velim bana sığınırsa elbette onu muhafaza eder, onu korurum" buyurmuştur.

Velinin bir de sığınmama hali vardır. Veli sadece zahiri bir sorun, sıkıntı, tehlike anında değil herhangi bir şeyden ya da herhangi bir yanlıştan dolayı; "sana sığınırım ya rabbi" derse Allah onu korur. Velinin hangi konuda endişesi varsa orada mutlaka Allah'a sığınır. Bazen hiç farkında olmadan endişe etmediği bir durumla karşı karşıya gelir ve o konuda Allah'a sığınmadığı için manevi olarak ayağı kayıp düşebilir, tabi düşünce yine kalkar. Veliler yanlış yapmaz diye bir şey yoktur. Velilerin özelliği yanlış yapmamaları değil yanlış yaptıktan sonra kalkıp tövbe ve istiğfar

[55] Buhârî, Rikak 38
[56] Buhârî, Rikak 38

ederek tekrar Allah'a dönmeleridir.

Allah kahirdir.[57] Kahhar; kahreden demektir, kahir ise; hükmünden dışarı çıkılamayan demektir. Bununla beraber Allah, insanı kahhar ve kahir yapandır. Allah, Kahir ismiyle tecelli edip bu isminden insana ikram edendir. Bu isim insanda neden gereklidir, neden insanın gerektiğinde kahredebilmesi gerekir? -Çünkü insanın düşmanları vardır. Yalnız insan bu ismi doğru yerde kullanmaz, insanları kahretmeye kalkışırsa cehennemi boylar; ama Allah'ın Kahir ismiyle nefsine ve şeytana taviz vermez, onları kahrederse cenneti kazanır. Tercih yine insanın kendisine aittir.

Bütün isimler böyledir ve mesele bu isimleri doğru kullanmaktır. Allah, isimlerini insana vermişse bu isimleri doğru kullanması için vermiştir; yani Allah, insana göz vermişse insan o gözle hem hikmetle bakıp ayetleri okuyabilir hem de onunla harama bakabilir. Bütün isimler böyledir, rahmet bile böyledir. Eğer biri rahmet edilmemesi gereken yerde rahmet ederse zulmetmiş olur; çünkü insanın sadece rahmet edilmesi gereken yerde rahmet etmesi gerekir.

Mesela; biri zalime merhameti farklı bir şekilde yapıp; "yazıktır, günahtır, karışmayalım" derse ona zulmetmiş olur. Biri cezayı hak etmişse cezasını görmelidir, zalime rahmet edemezsin; çünkü rahmetin de bir sınırı vardır. Çocuğuna fazla merhamet edersen onu kesinlikle merhametinden dolayı hasta edersin; yani çocuk, rahmet hastası, merhamet hastası olur. Çocuğa böyle davranırsan ona zulmetmiş olursun. Bir de bakarsın ki çocuk, çocuk olmaktan çıkmıştır.

Allah kahirdir; hükmünden çıkılamayandır. Allah, kuluna Kahir ismiyle tecelli edip, düşmanını kahredebilsin diye bu imkânı, bu hakkı, bu sıfatı ona ihsan eden, ikram edendir. Bu yüzden kahir

[57] En'am /18

olan Allah sevilmeye layıktır.

Allah bizi gerçek manada kendisini isimlerinden, El Esmau'l Husna'sından tanıyan, dolayısıyla seven kullarından eylesin! Her anda rabbinin isimlerine, güzelliğine şahit olanlardan eylesin! Rabbini saf güzellik, saf rahmet, saf iyilik, saf berr, saf hayr, saf aşk, saf muhabbet olduğunu anlayanlardan, tadanlardan eylesin! Allah'ın güzelliğiyle güzel olanlardan, muhabbetiyle muhabbet olanlardan eylesin! Bulunduğu yerde o muhabbeti saçanlardan eylesin! Etrafına cennet olanlardan, muhabbet olanlardan, rahmet olanlardan eylesin! Allah bizi etrafına azap olanlardan, gazap olanlardan, zahmet olanlardan eylemesin!

Allah hepinizden razı olsun.

Âşk Âşık Maşuk

12.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Aşk, Âşık, Maşuk'u, Allah'ı neden sevmemiz ve Allah'a neden âşık olmamız gerektiğini; yani neden iman etmemiz gerektiğini anlamaya çalışıyorduk.

Herkes iman ettiği gibi yaşar, kim nasıl yaşarsa onun dini de odur. Önce bunu anlamak gerekir.

İnsanlar iki kısımdır; bir ahireti tercih edenler, bir de dünyayı tercih edenler, üçüncü bir kısım yoktur. Dünyayı tercih edenler; nefsinin ve bedenin arzularını, isteklerini tercih eder. Ahireti tercih edenler ise; ruhunun arzusunu, isteğini, aşkını, muhabbetini tercih eder.

İnsan yaşarken hayatını harcar, Allah'ın kendisine takdir ettiği ömrü sarf edip kullanır. Bu yüzden insan, hayatını yaşarken, harcarken neyin peşinden koşar, neyi kazanmaya çalışırsa kazanabileceği de o olur.

İnsanlar başka bir yönüyle de iki kısımdır; ekmeğin ve aşkın peşinden koşanlar. Bunu böyle anlamak gerekir; yani bir, bedene ve nefse ait arzular, istekler peşinde koşanlar bir de Allah'ın rızası, dostluğu, cemali peşinde, Hz. İnsan olma peşinde koşanlar.

Ekmeğin ve otun peşinde koşanlar hayvanlarla aynı derecededir, onların hayvanlardan bir farkı olmaz; çünkü böyleleri nefsinin, bedeninin arzu ve isteği peşinde koşar, onu dert edinirler. Böyle olunca da manevi taraflarına, Allah'ın kendilerine nefhettiği ruh taraflarına bakamadıkları,

göremedikleri, anlayamadıkları, tadamadıkları için tadı, lezzeti nerde bulurlarsa onun peşinden koşarlar.

Bu yüzden aşkı, muhabbeti, sevmeyi tatmadan iman olmaz. Tadılmayan bir iman taklidi bir iman olur, taklidi iman da iman değildir.

Bu yüzden herkesin neyin peşinden koştuğuna, derdinin ne olduğuna bakması gerekir. İnsana dünyadan bahsedilince, dünyayı ve parayı kazanmaktan bahsedilince eğer iki değil dört kulağını açıp dinliyorsa, daha doğrusu her haliyle kulak kesiliyorsa; ama aşktan, muhabbetten, imandan, Allah'tan, ahiretten söz edilince kulakları kapanıyor, hiçbir heyecan duymuyor, hissetmiyorsa onun manevi tarafı ölü demektir, aşk ile, iman ile, Allah ile bir derdi yok demektir.

İnsan kendini kandırmadan kendini mutlaka tanımaya, anlamaya çalışmalıdır. İnsanın derdi Allah mıdır yoksa kendi nefsi midir, bunu tefekkür edip kendine bakmalıdır. Eğer insan, imanın kıymetini bilmezse; yani Allah'ı sevmenin, aşkın, muhabbetin kıymetini, değerini bilmezse bunu kazanamaz. Allah'ı sevmek, Allah'a âşık olmak lazım. Bu yüzden imanı anlamadan, aşkı, muhabbeti, sevmeyi anlamadan hayvani halden kurtulup, Hz. İnsan olmak mümkün değildir.

Evet, Allah'ın isimleri üzerinden rabbimizi anlamaya, tanımaya; yani Allah kendini nasıl tanıtmışsa Allah'ı öyle tanıyıp, öyle anlamaya, öyle sevmeye çalışıyorduk.

Allah'ı tanımadan sevmek, sevmeden de iman etmek mümkün değildir, dedik. Allah'ı tanıdığımız kadarıyla sever, onu sevdiğimiz kadarıyla da ona iman etmiş oluruz; yani Allah'ı sevdiğimiz kadarıyla, Allah'a yakın, Allah'a dost, âşık, mü'min olmuş oluruz. Böyle bir nimete kıymet, değer veremiyorsak; yani Allah'ı tanımanın, aşkın, muhabbetin peşinden koşamıyorsak

beşer olmaktan kurtulup insan olamamışız demektir. Bu dünyaya Hz. İnsan olmaya gelmişiz, bu da imanla, aşkla, muhabbetle mümkündür.

Rabbimizi neden sevmemiz gerekir?

Rabbimiz, El Esmau'l Husna'ya, bütün güzel isimlere, bütün güzelliklere sahip olduğu için onu sevmemiz gerekir. Esmau'l Husna denince bunu saf güzellik olarak anlamak gerekir. Bu yüzden bütün güzellikler Allah'a aittir. En güzel Allah olduğu için, onunla güzelleştiğimiz, onunla en güzel olma imkânımız olduğu için onu sevmemiz gerekir.

Rabbimizi isimleri üzerinden neden sevmemiz gerektiğini anlatırken en son, Allah'ın Kahir ismini anlatmıştık. Şimdi de Allah'ın Falik ismiyle devam edeceğiz inşallah.

Allah ayeti kerimede; **İnnallâhe fâlikul habbi ven nevâ:** "Muhakkak ki Allah faliktir (yarandır), yarıp içinden habbeyi ve çekirdeği çıkarandır"[1] buyurur. Habbe; tane demektir. Çekirdek çatlayınca içinden filiz çıkar. Bu çatlayan çekirdek neyin çekirdeği ise ondan o meydana gelir; yani hangi ağaçsa, hangi meyveyse, hangi taneyse onu çıkarır. Küçük, büyük her ne varsa Allah onu yarar ve o yardığı çekirdeği yok edip, onu yeni bir yaratılışla yaratır.

İnsan da böyledir. İnsan, beşer olarak yaratılmıştır ve bu beşerden Hz. İnsan çıkarma imkânı vardır. İnsan, beşeriyetten kurtulursa; yani beşer çekirdeğini yarıp, yok olursa içinden Hz. İnsan çıkar. Onun için insan, beşeri tarafını, dünyayı, nefsin arzularını, isteklerini terk etmeden ondan Hz. İnsan olmaz.

Bir çekirdeği toprağa gömdüğümüzde o çekirdek sulanınca

[1] En'âm /95

önce nemlenir sonra ısınır, çatlar ve içinden filiz çıkar. Bu filizden de ağaç çıkar ve bu ağaç meyve verir. İnsan da bu dünyaya içinde ağacı barındıran bir çekirdek olarak gönderilmiştir.

İnsan, beşer olarak gönderilmiştir; ama onun içinde Hz. İnsan vardır. İnsanın toprağa düşüp ısınması gerekir. Bu toprak ise gönüldür; peygamber gönlüdür, peygamberi gönüllerdir. Bu toprağın peygamber gönlüne ya da peygamber varisi olan gönüllere düşmeden ısınması, ıslanması, nemlenmesi, aşkla, muhabbetle ısınmadan çatlaması mümkün değildir. Bu yüzden insan, peygamber gönlüne ya da peygamber varisi olan gönüllere düşmezse çekirdek gibi gelir ve gider; yani çürür, Hz. İnsan olmadan gider.

İnsan, gönül itibariyle bir peygamberle ya da bir peygamber varisiyle beraber olur, gönlünü onun gönlüne bağlayıp, onun gönlüne girer, onu gönlüne alırsa bu durumda onun gönül toprağına düşer. Peygamberin gönül toprağına düşen bu insan, peygamberin gönlündeki aşk ve muhabbetle yanar, ısınır, çatlar, filizlenir, büyür, ağaç olur, meyve verir; yani Hz. İnsan olarak kemale erer. Peygamber ve onun varisleri, Allah'ın bütün isimlerini üzerinde, gönlünde taşır ve bu isimler onların üzerinde kemale ermiştir.

Gönül, bir peygamberle ya da bir peygamber varisiyle beraber olup, onun gönlüne girince, onu gönlüne alınca Allah'ın isimleri onun da üzerinde tecelli eder ve bu isimleri manevi olarak, nur olarak ondan alır. Bunlar hayal değil hakikattir, gerçektir. İnsan bu isimlerin nurunu öyle hayal ile alamaz, yani hayali olarak; "ben düşündüm, bunu anladım, bu tamamdır" diyemez, bunu alması gerekir.

Mesela; bir insan üşüyünce güneşin sıcaklığını düşünüp; "güneş var" demekle ısınmaz, onun ısınabilmesi için güneşte

durması gerekir. Biri susayınca binlerce kez "su, su" dese bile suya kanmaz; çünkü suya kanması için suyun var olması ve onun bu sudan içmesi gerekir. İman da, muhabbet de, Allah'ın isimleri de böyledir.

O halde kemale ermek, Hz. İnsan olmak istiyorsak yapmamız gereken şey nedir?

Allah ayeti kerimede; **"Allaha karşı takva sahibi olun, sadıklarla beraber olun"**[2] buyurur. Yani Allah'a karşı sorumluluğunuzu kabul edin, sorumlu olduğunuzu bilin. Bu durumda Allah'ın senin üzerindeki muradının gerçekleşmesini kabul ediyor, istiyorsan yapman gereken şey; sadıklarla, sadakatini ispatlamış olanlarla, Allah'a verdiği söze sadık olanlarla, "ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabına cevaben **Kâlu belâ şehidnâ:**[3] "Evet, şahidiz ki sen bizim rabbimizsin" diyenlerle beraber olmaktır. Hayatı yaşarken bu sadakati ispatlamış olanlarla beraber ol, dedi Allah. Yoksa; takva sahibi olamamış, Allah'a karşı sorumluluğunu kabul etmemiş, Hz. İnsan olmayı, Allah'a halife ve ayna olmayı, Allah'ın nuru olmayı kabul etmemiş olursun.

Allah faliktir; habbeyi yarıp içinden ağacı, çekirdeği yarıp içinden onun meyvesini çıkarandır. İnsan için de bu böyledir. Allah, gönlünü kendisine bağlayıp, kendisine teslim olan birinin zahiri, beşeri tarafını manevi olarak yok edip içinden Hz. İnsanı çıkarandır. Bu yüzden Allah sevilmeye layıktır.

Allah bedi'dir;[4] eşsiz, benzersiz, en güzel şekilde yaratandır. Bunu sadece bilmek yetmez. Kulun, Allah'ın kopya çekmediğini bilmesi lazım. Allah, kulunu özel olarak yaratmıştır ve Allah'ın kul

[2] Tevbe /119
[3] A'râf /172
[4] Bakara /117

üzerinde özel olarak bir muradı vardır. Kulun bunu anlaması, bunu böyle kabul etmesi gerekir, yoksa rabbine olan yakınlığını tadamaz, anlayamaz.

Kulun kendini birebir rabbiyle muhatap olarak bilmesi lazım; öyle ki yeryüzünde sanki Hz. Âdem (a.s.) gibi bir tek kendisi bir de rabbi vardır. Rabbi onu imtihana tabi tutar, gerisi hepsi onun için imtihana vesiledir, sebeptir; yani kazanma imkânıdır. Kulun bunu böyle anlaması gerekir.

Yoksa "işte herkes böyle yapıyor, biz de öyle yapalım, herkes şu tarafa gidiyor, biz de o tarafa gidelim" derse bu, sürü mantığı olur. Kulun bire bir, teke tek rabbiyle muhatap olduğunu bilmesi lazım. Böyle olmadan onun şahsiyet olması, şahıs olması mümkün olmaz.

Mesele; insanın, peygamberi kendisine örnek alırken peygamber gibi olması değil kendisi olması, Allah'ın kendisine nefhettiği ruh olması, Hz. İnsan olmasıdır; çünkü her kul Allah katında özeldir, farklıdır. Peygamberler kendi özlerini bulmuş, kendi hakikatine erişmiştir. Birinin peygambere uyması Allah'ın kendisine has kıldığı hakikatine, aslına ermek içindir. Bu yüzden peygamber gibi olmak demek; kişinin tıpkı onlar gibi kendi hakikatini bulması demektir, peygambere uymaktaki amaç da zaten budur. Bu nedenle Allah'ın insan üzerindeki muradı; insandaki fıtratın büyümesi, kemale ermesidir. İnsanın fıtratı kemale erince insan, Hz. İnsan olur.

Allah bedi'dir, insanı en güzel şekilde eşsiz ve benzersiz yaratmıştır. İnsanların parmak izi bile birbirine nasıl uymuyorsa maneviyatları da böyledir, Allah rab olarak tecelli edip onu yaratırken de böyledir. Kulun maneviyatı bir başkasının maneviyatına benzemez; yani özel olarak yaratılmıştır.

Kul, Allah katında nasıl özelse Allah da onun için öyle özel

olmalıdır. Kulun bunu unutmaması gerekir. Eğer biri bunu anlarsa Allah ona nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun mutlaka onu beğenir, kabul eder; yani ondan razı olur.

Velilerin de halleri farklı farklıdır. Mesela; bir, dua mertebesindeki veliler Allah'a dost olanlar, mü'minler vardır. Bunlar her halükârda her anda dua halindedir. Bir de ağzı duaya kilitlenmiş veliler vardır. Bunlar istese de dua edemez, elinden gelmez.

Vuslat yolcuları, Allah'a dostluk için yola çıkmış olanlar da zaman zaman bu halleri yaşar. Bazen dilleri kilitlenir dua edemez, bazen de daimi dua halinde olurlar. O dili kilitlenmiş olanlar o anda rıza makamında durdukları için dua edemezler. Yoksa "Allah duamı kabul etmez" dedikleri için değil "benim rabbimin takdirine müdahale etmem edebe aykırıdır, edepsizliktir" dedikleri için dua edemezler; çünkü onlar Allah'ın yaptığı her şeyin en güzel olduğunu bilirler. Onlar, "Allah her anda rahmetiyle, hâyr olarak, vehhab olarak, kerim olarak, bedi' olarak tecelli eder. Allah neyi yaratırsa yaratsın o en güzel, eşsiz ve benzersiz olandır" derler.

Bütün insanlar bir araya gelip, akıllarını bir araya toplasalar ve bir hüküm verseler Allah gibi hüküm verebilirler mi! -Hâşâ! Onlar sadece yaratılmış bir kul olarak hüküm verebilirler; ama Allah yaratan olarak hüküm verdi mi ebedi hayata göre en hayırlı olarak, rahman ve rahim olarak hüküm verir. Bunun için o rıza makamında olan vuslat yolcusu dua edemez; ama hali aşk ve muhabbettir. Allah ona nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun rıza makamından baktığı, Allah'tan razı olduğu için musibetten, beladan, sıkıntıdan, sorundan, hastalıktan ayrı bir haz alır. Bu onun imanının tadıdır; yani imanından haz alır. Böyle bir kul, Allah'ı sevdiği için "rabbim böyle yaptıysa en güzelini yapmıştır" deyip ondan haz alır. Zaten Allah'ın yaptığından haz almaz, "o en güzel olandır" demezse dua eder. "O en güzeldir" derse zaten

duası da o olmuş olur. Böyle bir kul, Allah ile diri olan bir kuldur. Allah bedi'dir; eşsiz, benzersiz, en güzel yaratandır, bunun için sevilmeye de layık olandır.

Allah, kulunun üzerinde muradı gerçekleşsin, kulu Hz. İnsan olsun, gönlü cennet olsun, Allah'ın isimleriyle isimlensin, El Esmau'l Husna'nın güzelliği, güzellikleri üzerinde tecelli etsin, kendisine ayna olsun diye kuluna muamelede bulunup imtihana tabi tutar; yani ona kazanma imkânı tanır.

Kul, rabbine iman etmişse Allah'ın muradı üzerinde gerçekleşsin diye gereğini yapar, bu onun duası olmuş olur. Kul, duasının gereğini yapmadan dua etmiş olmaz. Diliyle istediği kadar dua etsin, böyle bir dua kabule layık değildir; çünkü bu dua emek sarf edilmeye, fedakârlık yapılmaya layık görülmemiştir. Bu yüzden bedi' olan Allah sevilmeye layık olandır.

Allah hakemdir;[5] hüküm verendir, hükmü mutlak olandır. Allah her konuda, herkes için mutlaka hüküm verir. Allah'ın bir genel hükmü bir de her bir kula ait özel hükmü vardır.

Genel hüküm bellidir; Allah, kuluna hayat vermiş, o kazansın diye ona peygamberini, kitabını göndermiştir. Bu, genel hükümdür, herkesin uyması gereken hükümdür.

Bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in; *"her gönülden Allah'a bir yol gider"* buyurduğu özel hüküm vardır. Kişi, gönlünden Allah'a giderken bu sefer Allah o kul için özel bir hüküm verir. Hiç kimsenin bu yolu, bu hükmü, bir başkasınınkine benzemez, bu hüküm her kulun kendisine özeldir. Her gönülden Allah'a bir yol gidince bu yol kişiye ait özel bir yol olur.

Bu; manevi yolculuk, manevi seyir, manevi olarak Allah'a

[5] En'am /114

gidiştir. Bu da kıyas kabul etmez. Biri bir başkası için; "sen de benim gibi yap" ya da "sen de benim gibi ol" diyemez, böyle deme hakkına da sahip değildir. Genel olan yolda ise herkesin aynı yapması gerekir; ama anlarken gönül farklı farklı hal alıp, farklı farklı bakışa sahip olabilir.

Herkesin gönlünden Allah'a bir yol gider; yani ayeti, Kur'an'ı hep beraber okuyor ve hep beraber sünnete uyuyoruz. Bu durumda bir de bizim gönlümüzden Allah'a giden bir yol vardır. Mesela; biri namazdan ve secdeden, öteki zikirden, başkası da tesbih yapmaktan muhabbet alır ve bu kişiye göre değişir. O anda kişinin gönlündeki ihtiyaç neyse ondan muhabbet alır. Yoksa zikirden muhabbet alan birinin başkasına; "sen de böyle yap" demesi doğru değildir. Bırak, o kendi gönlünün yolculuğunu bilir.

Mesele; Allah'ın huzurunda durup huzurda olduğunu unutmamak, Allah ile beraber olmak, Allah'a yakınlığı tatmaktır. Kişi bu yakınlığı bir başkasına uyarak değil nasıl tadarsa öyle yapmalıdır. Kişi, kendi gönül yolculuğunu da bilir. Allah'ın, kişi hakkında verdiği hüküm ne olursa olsun eğer kişi Allah'ı biliyor, tanıyorsa, Allah'a iman etmişse Allah'ın o hükmünü kabul eder, ona rıza gösterir ve razı olur.

Kul, Allah'ın hükmüne rıza göstermiyor, razı olmuyorsa Allah'ı tanımamış, Allah'a iman etmemiş olur. Yoksa Allah'a nasıl itiraz edebilir, Allah'a nasıl; "ben senin yaptığını beğenmedim" diyebilir! Eğer kul, Allah'ı tanıyorsa bu böyledir. Kul, Allah'a bunu söylüyor, Allah'ın ona yaptığı muamelesini beğenmiyorsa Allah'a iman etmemiş ve kendine göre bir put edinmiş olur; yani kendi gönlünde bir put üretip; "Allah böyledir" demiş olur. Hâlbuki kendisi ürettiği o putundan daha büyüktür; çünkü gerektiğinde onun işini beğenmeyip "sen bunu yanlış yaptın, bunu böyle yapmamalıydın, sen bu işi bilmiyorsun, senin yaptığını beğenmedim" diyebiliyor. Kul, Allah'ın muamelesine karşı itiraz

edip böyle söylediğinde bu söylediğini Allah'a değil kendi kendine ürettiği putuna söylemiş olur; çünkü Allah'a iman etseydi, bunu söyleyemezdi.

Yaratılışın gayesi; Allah'a iman etmek yani Allah'a âbd olmak, Allah'ı sevmek, Allah'a âşık olmaktır. Bu yüzden birinde iman ya vardır ya da yoktur. Unutmamak gerekir ki taklidi iman, iman değildir.

Biri, Allah'ın hükmünü kabul ediyor ve seviyorsa iman etmiş, Allah'ı hakem olarak kabul etmiştir. Hakem olan Allah sevilmeye layıktır; çünkü Allah'ın bizim hakkımızda verdiği her hüküm mutlaka onun rahmetindendir, mutlaka o hüküm bizim için hayırdır, ikramdır, muhabbettir, Allah'a yakınlıktır. Bu hüküm bizi Allah'a, Hz. İnsan olmaya yaklaştıran hükümdür.

Bu yüzden bize düşen; hüküm vermek değil Allah'ın verdiği hükmü anlayıp o hükmü sevmeye çalışmaktır. Yoksa; o hükmü kabul etmiş olmaz, kendi hükmümüzü Allah'ın hükmüne tercih etmiş oluruz.

Hayatımızı yaşarken her anda her konuda Allah'ın bizim için verdiği bir hüküm vardır. Mesela; şu anda size sohbet ediyorsam Allah benim hakkımda hüküm verip; "şuraya otur, anlat" demiş, size de; "buraya oturun, dinleyin" demiştir. Öyle değil mi!

Allah'ın hükmü her andadır. Mesela birazdan hüküm verip; "namaz kılın, Allah'ı zikredin"[6] diyecek. O, hüküm vermeden biz nefes bile alamayız. Her anda hükmü geçerli olan Allah'tır. Ya onun hükmünü kabul eder ya da kendi kendimize; "ben" deyip hayale kapılırız. Hiç kimse Allah'ın hükmünün dışına çıkamaz. O, dilemeden ağaçtaki yaprak bile düşmez.[7] Her anda hüküm veren

[6] Muhammed Hüseyin (r.a.) Hocamız, Erdemiyet-Der binasında sohbet verdikten sonra kendisini dinleyenlerle beraber yatsı namazını ikame eder, sonrasında zikir yaptırırdı.
[7] En'âm /59

Allah sevilmeye layıktır.

Allah sadıktır;[8] kuluna hangi sözü vermişse sözünde sadık olandır. Allah hangi sözü vermiştir? -Allah Kur'an-ı Kerim'de neyi buyurmuşsa o, Allah'ın, kullarına verdiği sözdür. Allah sözünden caymaz;[9] çünkü Allah sadıktır.

Allah ayeti kerimede; **"iman eder, salih amel işlerseniz yeriniz cennettir"**[10] "İman etmez, kâfir olursanız, hakikati örterseniz, Allah'a şirk koşarsanız, münafık olursanız da yeriniz cehennemdir"[11] buyurur.

Allah'ın Kur'an'da buyurduğu her şey kullarına verdiği sözdür; ister cennetle, ister cehennemle, ister Hz. İnsan olmakla, ister hayvan gibi hatta hayvandan daha aşağı olmakla ilgili olsun, Allah hangi sözü vermişse sözünden dönmez ve sözünün hükmü hiç kimse için de değişmez. Bunun için Allah ayeti kerimede; **"Allah (hiç kimse için) âdetini değiştirmez"**[12] buyurur.

Allah'ın, Hz. Âdem (a.s.)'a verdiği emir neyse bize verdiği emir de odur, Allah'ın hükmü değişmez. Geçmiştekiler nasıl kazandıysa şimdi de, kıyamete kadar da öyle kazanılır. Zaman ilerledi, teknoloji gelişti, insanların halleri değişti diye Allah'ın hükmü değişmez. Allah, peygamberlerinden neyi istemişse bütün kullarından da kıyamete kadar onu ister.

Allah kime ne verdiğini bilendir. Hiç kimseye gücünün yetmediği bir şeyi yüklemez, yapamayacağı bir şeyi de ondan istemez. Kime neyi vermişse onun karşılığını ister; yani Allah birine ne kadar mal vermişse onun zekâtını vermesini o kadar

[8] Hicr /64, En'am /146
[9] Rûm /6, Zumer /20, Ali İmran /9
[10] Secde /19, Lokmân /8
[11] Beyyine /6, A'raf /36, Zümer /60, Maide /72, Nisa /116
[12] Fetih /23, Ahzâb /62

emretmiştir. Aynı şekilde bu manevi olarak da böyledir. Allah, kulunu fıtrat itibariyle nasıl terkip etmiş, ondan neyi istemişse o kul en kâmil manada onu yapabilecek vasıftadır. Allah, kuluna ne kadar akıl, ilim, anlama kabiliyeti ve hikmet vermişse onu ondan hesaba çeker.

Mesela; Allah birine 1, ötekine 10 vermişse ona 1'in hesabını, ötekine de 10'un hesabını sorar. O, 1 verdiği kişi bir yaparsa kâmildir; ama o 10 verdiği kişi beş yaparsa; yani o, 1 yapanın beş katını yapmış olsa da daha onun yarısını yapmış olur. İnsana bakarken de bunu böyle anlamak lazım; yani sen beş yaptın diye o bir yapandan üstün olmazsın. O, kendisine verileni iade ederek emaneti sahibine teslim etmiştir; ama sen teslim etmedin ve sen bunu yapmadığını biliyorsun.

Allah, va'dinde sadık olan, asla sözünden dönmeyendir; ama kulun buna iman etmesi lazımdır. Biri, Allah yolunda bir şeyi verirken en az bire on, bire yüz, bire yedi yüz, bire bin hatta bire hesapsız alacağına iman etmemişse Allah'ın sözüne itimat etmemiş; yani Allah'ın sadık olduğuna iman etmemiş olur; çünkü Allah'a güvenseydi onun yolunda verirdi. Böyle biri sadaka denince sadece bozuk parayı anlar, verdiği bozuk parayı sadaka zanneder.

Sadaka; Allah'a karşı sadakatini ispatlamak; yani Allah'ı dünyadan, paradan ve kendisinden daha çok sevdiğini ispatlamak, sadakatini göstermek demektir. Eğer biri, Allah'a güvenmezse Allah yolunda veremez. Niye versin ki, zaten Allah'a güvenmiyor! Biri bizden bir şey istediğinde ona güvenmiyorsak ona istediği şeyi vermeyiz; ama Allah, verdiğimizde bize en az bire on verir. Fani olanı verdiğimizde Allah onun karşılığında bize ebedi olanı verir. Buna iman etsek vermez miyiz, verirken yaptığımız ticaretten dolayı sevinmez miyiz? -Elbette ki seviniriz.

Allah ayeti kerimede; **"Allah ile yaptığınız alışverişten dolayı sevinin"**[13] buyurur. Yani Allah yolunda bir şeyler verirken sevinmen gerekir. Canını verirken, hayatını Allah yolunda sarf ederken, hizmet ederken, kullanırken sevinmen gerekir. Aynı şekilde malını verirken de sevinmen gerekir. Biri malını verirken sevinmezse Allah'ın onu kat kat geri vereceğine iman etmemiş olur; yani Allah'ın sadık olduğuna iman etmemiş, Allah'ın sözüne itimat etmemiş olur.

Biri, Allah'ın sözüne itimat etmezse Allah nasıl ona ilah olur! Eğer sen Allah'a, onun verdiği söze güvenmiyorsan Allah'a iman etmemiş olursun. Senin iman ettiğin, "iman ettim" dediğin senin kendi kendine ürettiğin putundur. Senin kadar bile sadık olmayan bir put! Bu durumda sen ondan daha büyüksün demektir.

Allah sadıktır; sözünde, emrinde, zatında sadık olandır. Sadık olan Allah sevilmeye layıktır.

Allah'ın isimlerini bu şekilde anlamaya çalışırken aynı zamanda bütün bu isimler bir de kulun üzerinde tecelli eder. Kul, sadıksa sevilmeye layıktır. Kul, bedi' ise; yaptığını en güzel şekilde yaparsa sadıktır, sevilmeye layıktır. Kul, hakem ise; hüküm verirken Allah'a göre hüküm verirse sevilmeye layıktır. Kul, falik ise; yani kendi nefsini, bedenini, varlığını, vehmi olan varlığını çatlatıp, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhuna feda edip, ruhunu kemale erdirerek Hz. İnsan olursa, Allah'ın güzelliği onun üzerinde tecelli ederse sevilmeye layıktır.

Allah rauftur;[14] rahmetle, merhametle, şefkatle, hilm ile, yumuşaklıkla muamele edendir. Allah, kulu yanlış yapıp ters tarafa gitti diye, kâfir, müşrik ve münafık oldu diye Rauf ismiyle ona tecelli etmeye devam etmekten, rauf olarak muamele

[13] Tevbe /111
[14] Bakara /207, Nur /20, Hadid /9, Bakara /143, Hacc /65

yapmaktan vazgeçmez, yumuşaklıkla muamele etmeye devam eder. Allah, kulu kendisini rauf olarak tanısın, sevilmeye layık olduğunu görsün diye onun rızkını kesmez, onu varlıkta diri tutmaya devam eder. Bununla beraber her anda ona muamele ederken onu kendisine davet etmeye, ona kazanma imkânı vermeye devam eder.

Kul, gözünü kapatırsa istese de göremez; çünkü gözünü kapatmış, kör davranmıştır; ama birazcık bakarsa bütün yanlışlarına, hatalarına, günahlarına, ters tarafa dönmesine rağmen Allah'ın ona rıfk ile, rauf olarak muamele etmeye devam ettiğini görür. Kullarına rauf olarak muamele eden Allah sevilmeye layıktır.

Eğer Allah, rauf olarak bize muamele etmeyip, yaptığımızın karşılığını hemen verseydi ne olurdu?

Allah ayeti kerimede; **"eğer Allah, insanların kazandıklarına (günahlarına) göre onlara (hemen) muamele etseydi yeryüzünde canlı varlık bırakmazdı"**[15] buyurur. Allah, kişinin günahına göre muamele etmez; yani Allah, insana hak ettiği şekilde muamele etmez. Tam tersine rauf olarak, yumuşaklıkla, şefkatle muamele eder. Rauf olan Allah sevilmeye layıktır.

Allah kefildir,[16] kuluna kefildir, sözüne kefildir. Allah her neyi söylemişse söylediği her söze kefildir. Peki, Allah kuluna ne zaman kefil olur? -Elbette ki kulu iman edip, onu dinlerse o zaman ona kefil olur. Kul, iman edince, salih amel işleyince Allah ona ne söz vermişse sözünü yerine getirir. Allah iman eden kuluna kefildir; ama iman etmeyen kuluna kefil olmaz; çünkü o, Allah'ı kefil olarak kabul etmemiş, Allah'a güvenmemiştir, dolayısıyla

[15] Fâtır /45
[16] Nahl /91

Allah da ona güvenmez.

Allah, dünyanın karşılığında kuluna cenneti vereceğine söz vermiştir. Bir de Allah kulun, nefsinden kurtulup Allah'ın kendisine nefhettiği ruhla beraber olmasına karşılık ona Hz. İnsan olmayı va'd etmiştir.

Kul, Allah'a güvenmeyince, Allah'ın kefaletini kabul etmeyince kendi nefsinin kefaletini kabul eder. Böyle olunca da; "bence bu böyledir, ben kendim için hayırlı olanı Allah'tan daha iyi biliyorum" demiş olur. Bu yüzden ayetleri dinlerken de hiç dinlememiş ve işitmemiş gibi yapar.

Böyle yapmasının sebebi nedir?

Kendisi daha iyi biliyor ya! Bu yüzden böyle yapar. Eğer Allah'ın, kendisi hakkında verdiği hükmün kendisi için en hayırlı olduğunu anlasaydı, Allah'a güvenseydi, Allah'ı kefil olarak kabul etseydi "Allah ne söylemiş" diye bütün hayatını ona harcardı ve "benim için hayırlı olan, güzel olan, doğru olan, kendisiyle kurtuluşa ereceğim söz, kelam Allah'ın dediğidir" derdi. Böyle yapmasının sebebi; Allah'ın kendisi hakkında verdiği hükmün en hayırlı hüküm olduğunu anlamaması, Allah'a güvenmemesi ve Allah'ı kefil olarak kabul etmemesindendir.

Mesela Allah ayeti kerimede; **"Allah şükredenleri mükâfatlandırır, Allah sabredenleri sever"**[17] buyurur. Allah'ın bizi sevmesini istemiyor muyuz? -İstiyorsak o halde şükretmemiz ve sabretmemiz gerekir; çünkü şükredenleri ve sabredenleri Allah sever, mükâfatlandırır. Allah bizi sevince hem dünyada hem ahirette bizim neye ihtiyacımız olabilir, neyimiz eksik olabilir? -Hiçbir şey! Allah bizi sevince bizimle beraber olur.

[17] Ali İmran /145-146

Allah ayeti kerimede; **"Allah sabredenlerle beraberdir"**[18] buyurur. Yani "herhangi bir sorun ve sıkıntı karşısında sabredersen seninle beraber olurum" dedi Allah. Niye sabredemiyorsun, Allah seninle beraber olsun istemiyor musun? Neden; "Allah benimle beraber olmasın, ben kendi işimi kendim hallederim, şunu şöyle, bunu böyle yapmam lazım, şuna şöyle saldırmam, böyle hakaret etmem lazım" diyorsun. Böyle yapanlar Allah'a güvenmediği, Allah'ın sözünde sadık olduğuna, Allah'ın doğru söylediğine iman etmediği için böyle yapar. Zaten Allah'ın sözünde sadık olduğuna iman etmemiş niye sabretsin ki!

Vallâhu yuhibbus sâbirîn:[19] "Allah sabredenleri sever." **İnnallâhe meas sâbirîn:**[20] "Allah sabredenlerle beraberdir." Allah kesin bir çizgi çizdi. **İnnallâhe yuhibbul muttekîn:**[21] "Allah muttakileri sever." İman edince, Allah'ı sevince, Allah'a karşı takva sahibi olunca, sorumluluğunu kabul edince, aklını kullanınca Allah'ı, kelamını anlamaya çalışınca Allah seni sever.

Peki, insanın buna tenezzül etmemesinin sebebi nedir?

Sözde kendisi biliyor ya bu yüzden Allah'ın söylediğini gerekli görmez ya da başkalarından duyduklarıyla iman ettiğini, anladığını zanneder.

Allah kefildir. Allah kendi sözüne, mü'min kuluna, peygamberlerine kefildir. Kuluna kefil olan Allah sevilmeye layıktır.

Kul, Allah'ı kefil olarak kabul ederse Allah'a karşı bütünüyle güven içinde olur. İman aynı zamanda güven demek, emin olmak demektir. Emin olmak da; güvenmek demektir. Kul iman eder,

[18] Bakara /153, 249, Enfâl /46
[19] Ali İmran /146
[20] Bakara /153
[21] Tevbe /4, Ali İmran /76

Allah'ı kefil olarak kabul ederse güvende olur ve yaptığı iyilik her ne olursa olsun karşılığını Allah'tan alacağını bilir. Eğer o iyilik yaptığı kişi ona yanlış yaparsa o yine de; "ben buna şöyle muamele ettim, o bana böyle yanlış yaptı" deyip, feryat etmez. Çünkü o, bunu Allah için yapmıştır, bu yüzden karşılığını Allah'tan alacaksa niye feryat etsin ki! Şayet kul feryat ederse karşılığını Allah'tan alacağına iman etmemiş, bu iyiliği başka bir şey için yapmış olur.

Bu nedenle Allah, ayeti kerimede mü'minleri anlatırken; **"onlar, kendi ihtiyaçları olduğu halde fakirleri, yetimleri ve esirleri doyururlar. Derler ki: Biz sizi Allah rızası için doyuruyoruz. Bunun karşılığında sizden bir teşekkür de beklemiyoruz"**[22] buyurur. Mü'minler bunu yaparken karşılarındakinden bir teşekkür bile beklemez, Allah rızası için onları doyururlar.

Doyurmak denince bunu sadece ekmek olarak anlamayalım. Nasıl ki zahiri olarak ihtiyaçlar varsa bir de manevi ihtiyaçlar vardır. Kişinin ihtiyacı ne olursa olsun, isterse bu, iki güzel kelime olsun, kulun o anda ona ihtiyacı olduğu için o iki güzel kelimeyle doyması gerekir; yani aklın, gönlün, ruhun doyması gerekir. Bu yüzden ne yaparsak yapalım, karşılığında bir şey beklemeden "benim ücretim Allah'a aittir" dememiz gerekir.

İnsanın gönül hali nasılsa başkasına bakarken de en fazla kendisi gibi bakar. Kendisi öyle olduğu için karşısındakini de öyle zanneder. Bu yüzden manevi olarak aşağıda olan biri, yukarıda olan birini anlayamaz. Velayette de bu böyledir; birinci derecedeki bir veli kendi üstündekini anlayamaz. Yukarıdaki veli de birinci derecedeki veliye bakarken onu şirk içinde görür ve onun gibi olmaktan Allah'a sığınır. O birinci derecedeki de velidir;

[22] İnsan /8-9

ama yukarıdakine göre şirktedir. Bu yüzden biri birine bakarken en fazla kendisi gibi ona bakabilir.

Kişinin bakışı ne kadar Allah'a göre olursa hakikati de ancak o kadar anlayabilir. Kişi, Allah ile bakarsa görebilir; yani bütünüyle, bütün zerresiyle, Allah'ın bütün vasıflarıyla, isimleriyle Allah ile bakabilirse hakikati, doğruyu görebilir ve anlayabilir. Yoksa; nefsiyle yarım yamalak bakıp, yarım yamalak anlar. Dolayısıyla böyle biri konuşurken de hareket ederken de halleri ve işleri yarım yamalaktır.

Allah, kuluna kefil olandır, her şekilde güvenilmesi gerekendir. Allah, teslim olunmaya, bütün varlığın, kendisine teslim edilmesine layık olandır. Bunun için kefil olan Allah sevilmeye layıktır.

Allah â'liyydir;[23] yüceler yücesidir, yüceliği akılla kavranılmayan, anlaşılmayandır. Yaratılmış bir akıl, bir mahlûk, yaratanını, sahibini anlayamaz. Allah anlaşılmaktan, aklın anlamasından â'liyydir, yücedir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hadisi şerifinde*; "Allah kendini sevdiklerine tanıtır"* buyurur. Allah ancak kendini sana tanıtırsa sen onu tanırsın, yoksa aklınla, ilminle ve hayalinle tanıyamazsın, hayalle tanımak olmaz! Bu; Allah'ı aşağı indirmektir. Allah'a gitmek istemeyenler, Allah yolunda koşup vasıl olmak istemeyenler Allah'ı aşağı indirir. Böyle olanlar Allah'a gitmek istemediği, gitmek ona ağır geldiği için Allah'ı kendi seviyesine indirip; "ben Allah'ı anladım, tanıdım" der. Biri; "ben iman ettim" derse onun yukarı çıkması; yani uruc[24] etmesi gerekir.

Allah rafi'dir;[25] ref eden, yücelten, yukarı çıkarandır; ama

[23] Mu'min /12
[24] Uruc: Yükselme, yukarı çıkma
[25] Mu'min /15

bunun için senin fiili duan, çaban ve gayretin lazım ki Allah seni ref etsin, miraca çıkarsın, uruc etsin. Miraca çıkmazsan Allah'ı aşağı; yani kendi seviyene indirme durumunda kalırsın. Bu nedenle Allah'a gitmek için çaba ve gayret sarf etmeyenler, edemeyenler, bu çaba ve gayret kendisine ağır gelenler rabbini aşağı, kendi seviyesine indirir.

Allah, Kur'an'a; "Allah'ın ipi" demiş, bu yüzden ayeti kerimede; **"Allah'ın ipine hep beraber sımsıkı sarılın"**[26] buyurmuştur. Allah, Kur'an'ı; bizi yukarıya, arşa, alâ-yi iliyîne çıkarmak için, ona sarılıp yukarı çıkalım diye indirmiştir. İp olmadan kimse yukarı çıkamaz. Â'liyy olan, yüceler yücesi olan, yüceler yücesine, alâ-yi iliyîne davet eden Allah sevilmeye layıktır. İnsanı beşer olmaktan Hz. İnsan olmaya davet eden, bu nimeti ikram etmek için her türlü vesileyi, sebebi, imkânı yaratan Allah sevilmeye layıktır.

Allah fettahtır;[27] açandır, fethedendir, fethi ihsan edendir. Allah bütün kapıları, bütün nimetlerin kapısını açandır. Elbette ki öncelikle beşere, Hz. İnsan olma kapısını açandır. İnsan, iman etmezse beşerdir ve hayvandan daha aşağıdır; ancak iman edince Hz. İnsan, meleklerin secde ettiği varlık olur. Bu imkânı beşere tanıyan fettah olan Allah'tır. Bunun için fettah olan Allah sevilmeye layıktır.

İnsan böyle anlamadan beşeriyeti insanlık olarak zannederse beşer olmaktan kurtulamaz. İnsanın önce insan olmayı kendisinin kazanması gerektiğini anlaması gerekir. İnsan ancak bunu anlarsa yola girip, kapıyı arar, Allah'ın kendisine açtığı kapıdan içeri girer. Allah bu kapıyı; yani Hz. İnsan olma kapısını herkese açar ve herkesi oraya davet eder, yalnız tercih insanındır.

[26] Ali İmran /103
[27] Sebe /26

Allah bütün nimetlerin kapısını, rızkın kapısını açandır. O kapatınca da kimse kapıyı açamaz. Allah'ın, kapıları açmasında bir hayır, kapatmasında başka bir hayır vardır. Bir kapı kapanmışsa mutlaka iki kapı açılmıştır; yani kapanan bir kapının ardından açılan iki kapı vardır. Bir darlık, bir zorluk gelmişse peşinden mutlaka iki ferahlık vardır.

Allah ayeti kerimede; **Fe inne meal usri yusrâ, inne meal usri yusrâ:**[28] "Mutlaka her zorluğun (her darlığın, her sıkıntının) peşinden bir kolaylık (ferahlık) vardır; ama mutlaka bir kolaylık vardır" buyurur. Allah iki sefer üst üste; "mutlaka ferahlık vardır" buyurdu. İki aynı ferahlık değil; iki ayrı, iki yönlü ferahlık vardır; yani bir kapı kapanmışsa iki kapı mutlaka açılır, buyurdu. Bunun için kulun elbette ki kapıyı araması gerekir. Fettah olan, bütün kapıları açan; rahmet kapısını, ikram kapısını, muhabbet kapısını, arşın kapısını, göklerin kapısını açan Allah'tır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Namaz; mü'minin miracıdır"*[29] buyurur. Eğer biri namaza durursa göklerin kapısı ona açılır, durmazsa açılmaz. Namaz miraç olmazsa gerçek bir namaz olmaz; yani gönül, ruh, namazda arşa çıkıp, Allah'ın huzurunda durmazsa bu namaz, namaz olmaz dolayısıyla bu namaz taklidi bir namaz olur. Namazın hakiki olabilmesi için kulun huzurda durması, Allah ile beraber olması gerekir.

Bütün kapıları, gönülleri, perdeleri açan Allah'tır. Kul nasıl ahirete, meleklere, gayba iman ediyorsa aynı şekilde buna da iman etmelidir. Kul ölünce Allah ona perdeleri açar. Bunun için Allah ayeti kerimede; **"(Allah ona buyurur:) Bugün senin için perdeleri biz açtık. Gözün keskin görür şimdi"**[30] buyurur. Yani kul hem öteki âlemi hem de bu âlemi seyreder.

[28] İnşirâh /5-6
[29] Fahreddin Râzî, et-Tefsîru'l-Kebîr, C: 1, S: 226
[30] Kaf /22

Nasıl ki ölünce perdeler açılıyorsa burada da ölmeden evvel ölürsek, Allah'a teslim olursak Allah bize de perdeleri açar. Allah fettahtır, gönlümüzün üzerindeki perdeyi; yani bizimle rabbimiz arasına, bizimle melekler arasına giren perdeyi kaldırır.

Sahabeden biri olan Hz. Hanzala (r.a.), Hz. Ebubekir (r.a.)'a;

-Ben kendimi münafık gibi görüyorum, Hanzala münafık oldu, der.

Bunun üzerine Hz. Ebubekir (r.a.);

-Hanzala nasıl münafık oldu, diye sorar.

Hz. Hanzala (r.a.)'da;

-Münafık ikiyüzlü demektir. Ben Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in huzuruna gittiğim de o bize cenneti anlatınca cenneti görür gibi oluyorum, cehennemi anlatınca da cehennemi görür gibi oluyorum, öylesine iman ediyorum; ama onun huzurundan ayrılınca gidip çoluk çocukla, ticaretle meşgul oluyorum. Bu arada unutuyorum, o halimi kaybediyorum. Bu durumda ben kendimi münafık gibi görüyorum, şeklinde cevap verir.

Hz. Ebubekir (r.a.) ona;

-Ben de aynen senin gibiyim. Hadi gidelim bu halin ne olduğunu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e soralım, diye cevap verir.

İkisi beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gidip;

-Ya Resulullah! Sizin huzurunuzdayken halimiz böyledir; ama huzurunuzdan ayrılıp eve gittiğimizde, işe daldığımızda bu hali unutuyoruz, diyerek, durumlarını arz edip nedenini sorarlar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunun üzerine;

-Bu beşeri bir haldir, normal bir durumdur; ama siz dışardayken benim yanımdaki halinizi korumuş olsaydınız yolda yürürken meleklerle selamlaşır, musafaha eder, oturup beraber sohbet ederdiniz, buyurur.[31]

Yani bu hali korusaydınız Allah gönlünüzün üzerinden perdeyi kaldırır, kalp gözüyle melekleri görür, onlarla musafaha eder, tokalaşır, sohbet ederdiniz.

Allah fettahtır, perdeleri açandır. Aynı şekilde söylediğim gibi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Allah, sevdiği kuluna kendini tanıtır"* buyurmuştur. Allah, cemaliyle kulu arasındaki perdeyi de açan, kaldırandır; ama bunun için saf nur, saf ruh olmak gerekir; çünkü böyle bir müşahedeyi bir beşer değil ancak Allah'ın nuru yapabilir.

Allah rafi'dir; ref edendir, yüceltendir, alâ-yi iliyîne çıkarandır. Allah elbette ki ipine sarılanı alâ-yi iliyîne çıkarandır. Allah bir de ayeti kerimede; **"Allah'a sarılın"**[32] buyurur; yani Allah'ı sevmeye, Allah'ın muhabbetine, Allah'ın sana nefhettiği ruha, ruhun arzusuna, isteğine, rabbini istemesine sarılın buyurur. Allah'ın ipine sarılırsan ne olur? -Allah seni ref eder, yüceltir. Ya, Allah'ın ipine, Allah'a sarılır, yüceliriz, Allah bizi ref eder ya da şeytan bizi kendisine bağlayıp, kendisinden daha aşağıya indirir. Bu yüzden Allah ayeti kerimede münafıklar için; **"münafıklar cehennemin en alt tabakasındadır"**[33] buyurur. Münafıkların bir üstünde ateşe tapanlar, şeytana tapanlar, şeytanlar, bunların bir üstünde de müşrikler vardır.

Münafık olanlar kimlerdir?

"Ben mü'minim, ben Müslümanım" deyip, iman

[31] Müslim, C.3, S.2106, Tevbe 12, 2750; Tirmizî, C.4, Kıyamet 59, H. 2514
[32] Hacc /78
[33] Nisâ /145

etmeyenler, dilinin söylediğini gönlü tasdik etmeyenler. Bunlar münafıktır; yani ikiyüzlüdür. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz münafıklarla ilgili olarak; "münafık konuşunca yalan söyler"[34] buyurur. Bu, sadece zahiri olarak yalan söylemek değildir. İnsan ebedi bir varlık olarak cennet için, Hz. İnsan olmak için, Allah'a âbd olmak için, iman etmek için yaratılmıştır. Kul, bu konuda herhangi bir şey söylediğinde eğer o söylediği şey yalansa o kul da münafık olmuş olur.

Allah rafi'dir; ref edendir, yüceltendir dolayısıyla sevilmeye layık olandır. Allah'tan başka hiç kimse ref edemez, yüceltemez, yukarı çıkaramaz. Allah'tan başka kim nasıl davet ederse etsin, kime nasıl uyulursa uyulsun o uyulan sadece uyan kişiyi aşağı indirir.

Allah'tan başka denince bir de Allah ile işi yapanlar, Allah'ın peygamberleri vardır, onlar bu söylediklerimin dışındadır; çünkü onlar işi Allah ile yaparlar ki Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **"o, kendinden söz söylemez, kendisine vahyedileni söyler"**[35] buyurmuştur. Birinin söylediği söz, Allah'ın kelamıysa o, Allah ile davet etmiştir. Yoksa kulun söylediği söz ne olursa olsun, vahiyle beraber değilse, vahyin nurundan, Allah ile söylenmiyorsa hem onu hem de söylediği kişiyi sadece aşağı indirir. Bu yüzden rafi' olan Allah sevilmeye layık olandır.

Allah muhyidir;[36] diriltendir. Allah ayeti kerimede; **"Allah ölüden diriyi, diriden de ölüyü çıkarandır"**[37] buyurur. Bu ayetin bir zahiri tarafı, bir de manevi tarafı vardır.

Bu ayetin manevi tarafı nasıldır?

[34] Buhârî, İman 24; Müslim, İman 107-108; Tirmizî, İman 14
[35] Necm /3-4
[36] Fussilet /39
[37] En'âm /95

İman etmemiş biri, müşrik biri, kâfir biri, Allah nazarında ölüdür. Allah, kâfirlere, iman etmeyenlere **"ölü"**[38] iman edenlere de **"diri"**[39] der. Eğer biri birinin iman etmesine, Allah'ı sevmesine, Allah'a dönmesine vesile olduysa o kişi ölüyü diriltti demektir. Tam tersi olarak biri de birinin imanını kaybetmesine sebep olduysa o da onu öldürdü demektir; yani biri, iman eden birinin imanını sarstıysa, Allah'a dönmüş birini Allah'tan başka tarafa döndürdüyse, cennet yolunda yürüyen birini oradan alıkoyup cehenneme doğru yönelttiyse o da onu öldürdü demektir. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"bir insanı öldüren bütün insanlığı öldürmüş gibidir. Bir insanı dirilten de bütün insanlığı diriltmiş gibidir"**[40] buyurur.

Öldürme ve diriltme Allah'a aittir; ama Allah onu insana izafe etmiştir. Bu nedenle insan insanı hem öldürebilir hem diriltebilir. Bu diriltme zahiri değil manevi bir diriltmedir. Eğer biri seninle iman ettiyse seninle dirildi, sen onu dirilttin demektir. Bu durumda bütün insanlığı diriltmişsin gibi Allah'tan karşılık alırsın; yani bunun karşılığında Allah kendisiyle seni diriltir, sen Allah ile diri olursun.

Peki, manevi olarak öldürmek nasıldır?

Eğer birinin Allah'tan, imanından, cennet yolundan dönmesine vesile olduysan bu durumda onu öldürmüş olursun. Bunun karşılığında da manevi olarak ölür, helak olur, rabbini kaybedersin.

Allah diriltir, kul da Allah ile manevi olarak dirilirse o da diriltebilir. Veli ile Mürşid-i kâmil arasındaki fark da budur. Mürşid-i kâmilin manevi olarak ölü olanları diriltme kerameti

[38] Neml /80, Rûm /52
[39] Yâsin /70
[40] Mâide /32

vardır, velinin ise böyle bir kerameti yoktur.

Keramet; Allah'ın ikramı demektir. Allah, Mürşid-i kâmili vesile edip ölüyü diriltir. Bütün sahabe müşrikken iman ederek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber dirildiler. Kıyamete kadar da bunu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in varisleri yapar; yani Allah onlarla insanları diriltir, muhabbeti, imanı onlarla verir, onlarla kullarını kendisine döndürür. Bu bir vesiledir, Allah'ın kulları için bir ikram, bir kolaylıktır. Bir de kullar; "ya rabbi ben anlamadım" demesin diyedir.

Veli manevi olarak ölü olanları diriltme kerametine sahip değildir; ama Mürşid-i kâmil böyle bir keramete sahiptir, dedik. Mürşid-i kâmil manevi olarak ölmüş olan birine kendinden hayat verip onu diriltir; yani ona kendinden aşk, muhabbet, iman verir, onu Allah'a döndürür, Allah'a âşık ettirir, Allah'ı sevdirir, kulu Allah'a, Allah'ı da kuluna sevdirir. Zaten Mürşid-i kâmilde başka bir keramet de aranmaz. Biri onda bundan başka bir keramet ararsa onu basite indirmiş olur; yani onu dünyaya indirmiş, onu kendisi gibi görmüş olur.

Allah ayeti kerimede; **"siz ölüyken Allah sizi diriltti"**[41] buyurur. Ölüyü dirilten Allah sevilmeye layıktır. Biz hem zahiri hem de manevi olarak ölüyken bizi dirilten Allah sevilmeye layık olandır. Biz, Allah'ı bilmez, anlamaz, tanımazken, kendisini bize tanıtıp, marifetiyle, bizi dirilten Allah sevilmeye layık olandır.

Allah veliyydir;[42] gerçek dost, hakiki dost olandır. Allah ayeti kerimede; **"Allah mü'minlerin velisidir"**[43] buyurur. Allah, mü'minlerin velisi; yani kendisine iman edenlerin velisidir. Mü'mini; Allah'ı her şeyden, canından çok seven, Allah'ı tanıdığı,

[41] Bakara /28
[42] En'am /51
[43] Ali İmran /68

anladığı, Allah'ın muradını kavradığı için seven olarak anlamamız gerektiğini söylemiştim. Mü'min; Allah'ı sever, Allah'a âşıktır ve her şeyini ona feda edebilecek durumdadır, dolayısıyla mü'minler velidir.

Velayet karşılıklıdır; mü'min, Allah'ın velisidir, Allah da mü'minin velisidir. Bir kulun, Allah'ı veli olarak kabul edebilmesi için kendini ona teslim etmiş olması gerekir.

Veli aynı zamanda kişinin kendisi adına işleri yürüten demektir. Mesela çocuğumuzu okula götürüp kaydederken bize; "bu çocuğun velisi kimdir" yani; "bunun sorumluluğunu alan kişi kimdir" denir. Biz de kendimizden sorumlu olarak Allah'ı kabul etmişsek, kendimizi Allah'a teslim edip; "ya rabbi! Sen benim velimsin, benden sorumlu olan, benim için en güzelini bilen sensin, takdir eden, hüküm veren sensin" dediysek Allah bizim velimiz olur.

Allah'ı veli olarak kabul etmişsek o halde Allah'a; "benim adıma kararları sen ver" dememiz gerekir. Niye? -Çünkü "ben bilmiyorum" küçüğün büyüğe; "ben çocuğum, ben anlamıyorum, büyüğüm karar versin" dediği gibi rabbimizin huzurunda küçüklüğümüzü ikrar etmemiz gerekir. Bunu söyleyen insan zahiri olarak büyük olsa da Allah'ın katında elbette ki çocuktur, hatta bebek gibidir. Kulun bunu anlaması, dolayısıyla kendini Allah'a teslim etmesi gerekir.

"Benim velim sensin ya rabbi! Sen benim hakkımda nasıl karar veriyorsan, nasıl hüküm veriyorsan, nasıl seviyorsan ben de öyle olmak, öyle yapmak istiyorum. Ben sana teslim oldum; çünkü benim velim sensin. Benim adıma bütün kararları, hükümleri sen ver. Sen nasıl karar, hüküm verirsen o benim için en güzeli, en hayırlısı, en sevgili olanıdır" diyenler Allah'ın velisidir.

Kul, Allah'ı veli olarak kabul etmeden Allah onu veli olarak

kabul eder mi! Allah, kulunu veli olarak kabul etmiş; ama kulu bunu kabul etmiyor. Allah ona; “ben senin velinim, senin bütün işlerin bana aittir. Sana ait olan bütün hükümleri ben rahmetimle, muhabbetimle sana nimet olsun, ikram olsun, hâyr olsun diye veriyorum” deyip kendini ona tanıtmıştır ama kul, rabbini kabul etmediği, El Esmau’l Husna’sından ona iman etmediği için onu veli olarak kabullenmez, kabul etmez. Allah’ın yerine nefsini, şeytanı, aklını, ilmini, başkalarını veli olarak kabul eder. Allah’ı veli olarak kabul etmeden veli olmak, mü’min olmak asla mümkün değildir.

Kuluna veli olan Allah sevilmeye layıktır. Allah bütün isimleriyle, El Esmau’l Husna’sıyla, bütün güzelliğiyle sevilmeye layık olandır. Allah’ın güzelliğinin, El Esmau’l Husna’sının olmadığı yerde sadece karanlık vardır, cehalet vardır, zulüm vardır, insanın kendi kendisine zulmü vardır. El Esmau’l Husna’nın kendisine ait olduğu Allah bütünüyle, her anda sevilmeye, âşık olunmaya, teslim olunmaya tek layık olandır, hak olarak layık olandır.

Allah bizi gerçek manada kendisini sevenlerden ve tanıyanlardan eylesin! Marifetullaha ve muhabbetullaha sahip olanlardan eylesin! Allah bizi bir an bile, göz açıp kapayıncaya kadar bile nefsimizle baş başa bırakmasın! Bir an bile bizi huzurundan ayırmasın! Her anda Allah’ın huzurunda olduğunu tadanlardan, bunun idrakinde olanlardan eylesin! Allah bizi sevdiği, razı olduğu, veli olarak kabul ettiği kullarından eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

Âşk Âşık Maşuk

13.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Aşk, Âşık, Maşuk'u, rabbimizi neden sevmemiz ve iman etmemiz gerektiğini anlamaya çalışıyorduk.

Allah'ı sevebilmek için Allah'ı tanımak lazım. Allah'ı tanıdığımız kadarıyla severiz, sevdiğimiz kadar da ona iman etmiş oluruz. Dolayısıyla Allah'ı tanımadan sevmek, iman etmek mümkün olmaz. Bunun için rabbimizi Kur'an'da kendisini tanıttığı gibi El Esmau'l Husna'sından tanımamız lazım ki onu sevip ona gerçek manada iman edebilelim. Yoksa sadece kendi kendimize bir rab hayal etmiş, tahayyül etmiş oluruz ki bu rab, Allah olmaz. O bizim kendi kendimize hayal ettiğimiz rabbimiz olur, ona "Allah" denmez; kendi kendimize hayal ettiğimiz putumuz, denir.

Eğer biri, Allah'ı tanırsa Allah'ı sever, Allah'a âşık olur, teslim olur dolayısıyla Allah'a bütünüyle güvenir, Allah'a karşı edepli olur, Allah'ın hiçbir hükmüne itiraz etmez, her zaman hamd halinde, şükür halinde, teslimiyet halinde ve edep halinde olur. Eğer Allah'a itiraz ediyor, işini beğenmiyorsak; "şunu niye şöyle yaptı, bunu niye böyle yapmadı" diyorsak Allah'ı tanımıyoruz, Allah'a teslim olamamışız demektir. Bu, iman olmaz.

Allah mü'minleri tarif ederken; **"gerçek mü'minler o kimselerdir ki Allah zikredildiğinde (Allah'ı hatırladıklarında) kalpleri ürperir. Onlara Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını arttırırlar. Onlar bütünüyle Allah'a tevekkül ederler (güvenirler)"**[1] buyurur.

[1] Enfâl /2

Ancak Allah'a güvenirsen Allah'a teslim olabilirsin. Güvenmezsen teslim olamazsın. Allah'ın bütün isimlerinde her konuda Allah'a tevekkül etmen lazım. Allah rezzaktır; rızkı verendir, Allah hafizdir; muhafaza edendir, Allah rahman ve rahimdir; rahmetiyle muamele edendir, Allah hayrdır; sana nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun o senin için hayırdır, Allah veduddur; sevendir, sana nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun bu onun sevgisinden dolayıdır, seni sevdiği için böyle bir muamelede bulunmuştur.

Allah'ın yaptığı muamele bize göre ters görünebilir ve biz onu anlamayabiliriz. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"sizin hayır bildiklerinizde şer, şer bildiklerinizde hayır olabilir. Siz bilmezsiniz, Allah bilir"**[2] buyurur. Yani o muamele sana şer gibi görünebilir; ama onun arkasında hayır vardır. Sen bir şeyi kendin için hayır bilirsin; ama onun arkasında da sana şer vardır, sen bilmezsin, dedi Allah. Allah senin hayır diye bildiğin bir şeyi sana vermiyorsa arkasında şer olduğu içindir. Allah ayetin devamında; "siz bilmezsiniz, Allah bilir" buyurmuşsa bu; Allah nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun ona güven, demektir.

İnsan sadece bu dünya hayatının hesabını yapar; ama Allah insanın ebedi hayatının hesabını yapar, onun Hz. insan olması, Allah'a ayna olması, halife olması için hesap yapar. Allah, kuluna nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun mutlaka onu sevdiği için rahmetiyle ona muamele etmiş, kulu için hayır neyse ona göre hüküm verip muameleyi de ona göre yapmıştır.

Kula düşen; "Allah neden böyle yaptı, bu yaptığı doğru değil yanlıştı" ya da "bu yaptığını beğenmedim" deyip, Allah'ı hesaba çekmek değil Allah'ın muamelesini anlamaya çalışmaktır. Böyle söyleyen biri Allah'ı tanımamış, anlamamış, dolayısıyla Allah'a

[2] Bakara /216

iman etmemiştir. İman etmiş olsa kendisini yaratan rabbine nasıl itiraz edebilir, nasıl "ben senin işini beğenmedim" diyebilirdi! Nasıl "bu doğru değildi, şöyle olsaydı daha doğru olurdu; yani ben senden daha çok biliyorum, daha iyi biliyorum" diyebilirdi! Eğer biri bunu söylüyorsa Allah'ı tanımadığı, Allah'a iman etmediği içindir.

Peki, sen her anda kiminle muhatapsın?

Seni yaratanla, her anda senin için rahman ve rahim olan rabbinle muhatapsın. O, sana yaptığı muamelede nasıl yanlış yapar, sen nasıl ondan daha iyi bilebilirsin ki böyle düşünüyorsun! Değil mi öyle!

Hep beraber Allah'ın isimleri üzerinden rabbimizi neden sevmemiz, neden ona âbd olmamız, âşık olmamız gerektiğini anlamaya çalışıyorduk. Kaldığımız yerden devam edelim inşallah.

Allah mevladır.[3] Allah ayeti kerimede; **"hakiki dost (gerçek dost) gerçekten yardım eden Allah'tır"**[4] buyurur. Nerden ve kimden yardım gelirse gelsin, onun üzerinden yardım eden Allah'tır. Dostluk da nerden gelirse gelsin o dostluk, Allah'tan gelmiştir. Dolayısıyla kim bize nasıl yardım ederse etsin, dostluk gösterirse göstersin onun arkasında Allah'ın dostluğu ve yardımı vardır. Eğer biri bizim için hayra vesile olmuşsa o hayrı bize ihsan ve ikram eden Allah'tır; ama bununla beraber hayra vesile olana da teşekkür etmemiz gerekir.

Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"nimeti getirene, hayra vesile olana teşekkür etmeyen, Allah'a şükretmiş olmaz"* buyurur. Nimete, hayra vesile olana teşekkür etmemiz gerekir; çünkü Allah o vesile olanı hayırda kullanmış, hayra vesile etmiştir.

[3] Enfal /40, Hacc /78
[4] Enfâl /40

Kim; "ben hayra vesile olmak istiyorum" derse Allah onu hayra vesile eder. Dolayısıyla Allah onu o yaptığı hayırdan, iyilikten ve güzellikten dolayı sever. Bu yüzden bizim de o vesile olanı sevmemiz gerekir. O, bizim için Allah'ın kudret elidir; çünkü Allah onunla bize yardım edip, ihsan ve ikram etmiştir. Dolayısıyla nimete vesile olan kişiyi sevmemiz ve ona teşekkür etmemiz gerekir; ama teşekkür ederken asıl nimetin Allah'tan geldiğini de bilmemiz, iman etmemiz, bunu kesinlikle unutmamamız lazım ki Allah'a şükretmiş olabilelim.

Musibet, bela, dedikodu ve iftira, insanlar üzerinden bize gelirse bunu nasıl anlamamız gerekir? Bunları Allah'ın yaptığını söyleyebilir miyiz?

-Hâşâ! Kul şerri, Allah'a isnat edemez. Allah ayeti kerimede; **"bütün iyilikler, bütün hayırlar size Allah'tan, bütün kötülükler de kendi nefsinizdendir"**[5] buyurur. Şerri işleyen, yanlışı yapan biri kendi nefsine uymuştur. Şayet Allah'a uysaydı hayır olurdu, nimet olurdu, güzellik olurdu. Bize sıkıntı vermeye çalışanlar Allah'a itaat etmediğinden, Allah'ın emrine uymadığından ve resulünün yaptığı gibi yapmadığından dolayı şeytana uymuştur. Bu durumda muhatabımız, şeytana ve nefsine uyduğu için bize zarar veya sıkıntı vermiştir.

Bize gelen bu sıkıntıları nasıl görmemiz gerekir?

Allah onlarla bizi imtihana tabi tutuyor diye görmemiz gerekir. İmtihan; kazanma imkânı demektir. Bu musibet, dedikodu, bela, iftira ve zarar karşısında sabredersek Allah'ın rızasını, sevgisini, yakınlığını, beraberliğini kazanırız. Allah'ın bizden istediği tavır bu tavırdır. Bu yüzden Allah ayeti kerimede;

[5] Nisâ /79

“Allah sabredenleri sever”[6] **“Allah sabredenlerle beraberdir”**[7] **“onlar kötülüğü iyilikle savarlar”**[8] buyurur. Allah’ın bizden istediği tavır; kötülüğe kötülükle karşılık vermek değil kötülüğü iyilikle savmak, iyilikle karşılamaktır.

Böyle yaptığımızda karşıdaki kişi rezil olur. O kötülük yaptığında biz iyilik yaparsak, karşımızdaki kişi şeytana uyduğunda biz Allah’a itaat edersek Allah’ın resulü gibi yapmış oluruz. Böyle bir durumda iyilik yapan, güzellik yapan, sabreden kazanır. Böyle yapan kişi bu sabrı karşılığında; kötülüğe iyilikle mukabelesi karşılığında Allah ile olur, Allah’ın sevgisini kazanır. Öteki ise Allah’tan uzaklaşır, şeytanla beraber olur, şeytanın kendisine verdiği vesveseyi Allah’ın emrine, vahyine tercih etmiş olur.

Kuluna muameleyi Allah yapar. Her halükârda kulun kazanması söz konusudur; çünkü onun için kazanma imkânı vardır, imtihan da bu demektir. Doğumdan ölünceye kadar hayatın her anında imtihan devam eder; yani sorunlar, sıkıntılar devam eder. Geriye dönüp baktığımızda bunu net olarak görürüz. Bu hayatta sorundan, sıkıntıdan, yokluktan, hastalıktan, musibetten, beladan başka bir şey de yoktur.

Dışarıdan bakarken en mutlu gördüğümüz, saadette gördüğümüz, sıkıntısız gördüğümüz insanların eğer gönlüne bakarsak ya da onlar bize içlerini bir dökerse onların nasıl sıkıntı çektiğini görürüz. Bu, herkes için böyledir; yani her mevkide, her makamda, her halde sıkıntı vardır. Hayat sıkıntıdır; çünkü hayat imtihandır. Herkes dünya hayatının imtihan olduğunu bilir. Mesele; imtihanı kabul edip etmemektir.

Dünya, ahiretin tarlasıdır. Allah seni imtihana tabi

[6] Ali İmran /146
[7] Bakara /153, 249, Enfâl /46
[8] Kasas /54, Ra’d /22

tuttuğunda imtihanı geçersen bunun karşılığında ebedi hayatı kazanırsın; ama sen Allah'ın seni imtihana tabi tuttuğunu, sana kazanma imkânı verdiğini unutursan başkalarını suçlarsın. Dolayısıyla imtihanı kabul etmez, imtihanı unutur; "şu şöyle yaptı, bu böyle yaptı, şu şöyle konuştu, böyle sıkıntı oldu, böyle bela, böyle musibet, böyle hastalık geldi" dersin. Gelecek tabi, sen imtihanı kabul etmedin mi, sen mü'min değil misin?

Sen mü'minsen rabbinin seni imtihana tabi tutup, sana kazanma, güzel yapma, doğru yapma, Allah için fedakârlık yapma imkânı verdiğini anlamış olman gerekirdi. Senin buna sevinmen mi, yoksa üzülmen mi lazım? -Elbette ki sevinmen lazım.

Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Allah musibeti, belayı, en büyük sıkıntıyı peygamberlerine, sonra peygamberlerine yakın olanlara verir"*[9] buyurur.

Neden?

En büyük olsunlar, en kâmil olsunlar, Allah'a en yakın olsunlar diye en büyük sıkıntıyı onlara verir. Allah hiç kimseyi geçemeyeceği imtihana tabi tutmaz, çekemeyeceği yükü hiç kimseye yüklemez. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"hiç kimseye taşıyamayacağı yükü yüklemeyiz"**[10] buyurur. Allah, kulunu imtihana tabi tuttuysa; yani ona sıkıntıyı, musibeti, belayı verdiyse bu durumda o kul orda kazanabilme imkânına ve gücüne sahiptir ve kazansın diye Allah ona yardım eder. Onun velisi, mevlası Allah'tır. Kulunu imtihana tabi tutan Allah ona yardım etmez mi! Allah, kulunu kaybetsin diye değil kazansın diye imtihana tabi tutar.

Evet, Allah bizim mevlamızdır, dostumuzdur, bize yardım

[9] Tirmizi, Zühd, 56; İbn Mâce, Fiten, 23
[10] Mu'minûn /62

edendir; hayırda bize yardım edendir, imtihana tabi tutarken kazanalım diye bize yardım edendir, hiçbir yardımı bizden esirgemeyendir; yeter ki biz rabbimizin bizim mevlamız olduğunu görmeye ve anlamaya çalışalım, ona iman edelim.

Allah; **"sizin mevlanız Allah'tır"**[11] dediyse her konuda, her anda buna iman etmemiz ve asla ümitsizliğe düşmememiz lazım. Ümitsizliğe düştüysek bu durumda rabbimizi unuttuk demektir.

Hiç kimse bu hayatın yükünü imansız taşıyamaz. İmansız hayat, hayat olmaz. Eğer iman yoksa niçin yaşıyasın, neden musibete, belaya katlanasın, neden kötülüğe iyilikle muamele edesin, neden sabredesin! İman yoksa isyan edersin; ama fıtrat itibariyle Allah seni iman edesin, kendisine âbd olasın, imtihanı kazanasın diye yaratmıştır ki; sen imtihanı unuttuğunda aklın bunu taşımaz ve aklını kaybedersin. Dolayısıyla aklın dengesi, gönlün dengesi, nefsin dengesi, vücudun dengesi bozulur; yani insan dengesiz bir şey olur.

Mevlamız olan Allah bütün muamelesiyle, sevilmeye layık olandır.

Allah rezzaktır;[12] maddi ve manevi rızkı verendir. Bir, maddi rızık vardır bir de manevi rızık vardır. Hz. Aişe (r.a.) annemiz; *"rızık denince onu ekmek olarak anlayanın aklına yazıklar olsun, onun aklına şaşılır. Rızık denince nasıl böyle ekmeği anlıyor, dünyayı anlıyor"* buyurmuştur.

İman bir rızıktır, muhabbet, ilim ve tefekkür de bir rızıktır; yani Allah'ın verdiği nimetlerin hepsi birer rızıktır. Allah'ın gönderdiği peygamberler ve indirdiği Kur'an da bir rızıktır. Allah, zahiri olarak da rızkı ikram etmiştir. Onun için insan, Allah'ın ikram

[11] Ali İmran /150
[12] Zariyat /58

ettiği rızıkla her anda muhataptır. Bütün varlık, bütün mevcudat, Allah'ın Rezzak isminin tecellisine sürekli muhtaçtır. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"göklerde ve yerde bulunan herkes, her şey ondan (Allah'tan) ister"**[13] buyurur. Yani toprak kuruyup çatladığında yağmuru ister, onun duası yağmurdur. Tane toprağa düşünce yeşermek için duadadır, yağmuru ister. Bu, bütün mevcudat, bütün varlık için geçerlidir.

Varlığın kendisinin varlık olabilmesi için Allah'ın rezzaklığına ihtiyacı vardır, varlık Allah'ın rezzaklığına muhtaçtır; yani Allah onu varlıkta tutarken, durdururken her anda onu yaratmasa, var etmese, varlıkta tutmasa, varlık rızkını kesse o yok olur; çünkü varlığın kendisi rızıktır. Rezzak olan Allah'tır ve kul bütünüyle Allah'a muhtaçtır.

Bu yüzden bir kul, ister maddi rızık olsun, ister manevi rızık olsun her anda her şeyini rabbinden istemelidir. Allah ayeti kerimede; **"eğer duanız olmasaydı rabbim size neden kıymet, değer versin"**[14] buyurur. Sen kıymetini, değerini duandan alırsın; yani Allah'tan istemenden alırsın. Bu nedenle her anda her şeyi Allah'tan istemen gerekir.

Peki, Allah'tan istemeyince ne olur?

İstemeyince "rezzak benim, ben kendi işimi kendim hallederim" demiş olursun. Böyle söyleyince de rabbini yok saymış, unutmuş, onun rezzaklığını, kerimliğini, vehhablığını kabul etmemiş, dolayısıyla ona âbd olmamış, onu rab olarak kabul etmemiş olursun.

İster maddi, ister manevi olsun, her anda her şeyini rabbinden istemiyorsan dua etmiyorsun, Allah katındaki

[13] Rahmân /29
[14] Furkân /77

kıymetini, değerini de kaybettin demektir. Allah ayeti kerimede; "eğer duanız olmasaydı rabbim size neden kıymet versin" buyurmuştu. Yani kıymetini duandan alırsın.

Bütün ibadetler duadır; namaz da, tesbih de, zikir de, hac da, sadaka da, zekât da duadır. Neye bakarsan bak hepsi duadır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"dua; ibadetin özüdür,* beynidir, iliğidir*"*[15] buyurmuştur. Bütün ibadetlerden gaye; Allah ile beraber olup Allah'tan istemektir dolayısıyla kul, Allah'tan istediği kadarıyla duadadır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e baktığımızda her anda duadaydı, onun her anda bir duası vardı. Yatmadan; *"ya rabbi! Sana söz veriyorum ki yarın beni bir daha diriltirsen yarınım bugünden daha güzel olacak. Yarın sana daha güzel kul, âbd olacağım"* deyip dua ederdi.

Yarın beni bir daha diriltirsen, buyurdu; yani uykuya "ölüm" dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yataktan kalktığında da; *"beni tekrar dirilten, bana bir daha hayat veren, bir daha kazanma imkânı veren rabbime hamd olsun"*[16] deyip öyle kalkardı. Elbisesini giyerken, yemek yerken, ayakkabısını giyerken, kapıdan çıkarken, herhangi bir şeye bakarken; Ay'a, Güneş'e, yıldızlara bakarken hep dua halindeydi. Her anda duadaydı; yani her anda Allah ile konuşurdu.

Allah katında kıymetli, değerli olmak duaylaysa bu durumda en kâmil manada duada olan Resulullah (s.a.v) Efendimiz'dir, peygamberlerdir. Bize de düşen; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, peygamberlere tabi olmak, onlar gibi yapmak, onlar gibi olmaya çalışmaktır. Böyle yaparsak peygamberlere, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, dolayısıyla Allah'a yakın oluruz. Bu

[15] Tirmizî, Daavât: 1, Duâ: 1
[16] Tirmizî, Daavât 28; Buhârî, Daavât 7; Müslim, Zikir 59

yakınlığı duamızla sağlarız. Elbette ki duayı yaparken Allah'ın bize ihsan edeceğine, ikram edeceğine, bizi koruyacağına, muhafaza edeceğine iman etmemiz, Allah'a güvenmemiz, tevekkül etmemiz, Allah'ı kefil olarak kabul etmemiz gerekir.

Kul dua edince Allah da rezzak olarak tecelli edip onun maddi, manevi, zahiri, batınî bütün ihtiyaçlarını karşılar; çünkü Allah rezzaktır. Rezzak bir tek Allah'tır, Allah'tan başka rezzak yoktur ve rezzak olan Allah bütünüyle sevilmeye layık olandır.

Lâ ilâhe illallah derken gerçek manada "lâ ilâhe illallah" diyebilmek için Allah'ın bütün isimleriyle bunu söylemek gerekir; yani "lâ ilâhe illallah, lâ rahmane illallah, lâ rahime illallah, lâ kerime illallah, lâ rezzake illallah, lâ vehhabe illallah" demek gerekir. Allah'ın bütün isimleriyle tek tek bunu söylemek gerekir ki o, gerçek manada kelime-i tevhid olsun. Gerisi vesiledir, Allah'ın birbirine muhtaç edip, imtihana tabi tuttuğu, kazanma imkânı verdiği kullardır.

İlah bir tek Allah'tır; çünkü El Esmau'l Husna'ya, en güzel isimlere, sıfatlara sahip olan bir tek Allah'tır. Kul ise, Allah'ın sonsuz bir derya olan güzelliğinden, isimlerinden ikrama nail olmuştur. Yoksa bir kul haddini aşarak kibirlenip; "ben de bir şeyim, benim de elimden bir şey gelir" derse kendini, nefsini rabbine şirk koşmuş olur.

Allah ayeti kerimede; **"insan kendisini nutfeden (iki damla pis sudan) yarattığımıza bakmadan rabbine hasım kesilir"**[17] buyurur. Sen kendi yaratılışına bakmadan rabbine nasıl itiraz ediyorsun öyle, kendini nasıl bir şey zannediyorsun, nasıl kibirleniyorsun, neyinle kibirleniyorsun! Kendi yaratılışını unuttun mu?

[17] Yâsin /77

Evet, bu yüzden bütün güzel isimlere, sıfatlara, güzelliklere sahip olan Allah'tır. Kulunu ise kendi isimlerinden nimetlendirmiş, ona ikramda bulunmuştur. Hiç kimse "Allah'ın şu ismi bendedir" diye bir iddiada bulunamaz, bulunursa kendini ilah ilan etmiş, Allah'a şirk koşmuş olur.

Mesela bir baba kendi çocuklarına; "sizin rızkınızı ben veriyorum, ben temin ediyorum" derse "sizin rezzakınız benim" demiş olur. Oysaki babayı da çocuklarını da rızıklandıran Allah'tır. Biri çocuklarına böyle derse Allah'a şirk koşmuş olur.

Bu dünya hayatını Allah'a göre anlamak gerekir. Ya, Allah'a göre doğru anlarız ya da şeytan, iblis bize yanlışı doğru diye takdim eder, tek kelimeyle; yutturur.

Allah ayeti kerimede; **"Allah dilediği kimse için rızkı daraltır, dilediği kimse için genişletir, dilediğine de hesapsız rızık verir"**[18] buyurur. Allah bugün rızkını daralttığı bir kimsenin rızkını yarın genişletebilir, öbür gün de o kişiye hesapsız verebilir; çünkü bu dünya hayatı bir imtihandır.

Allah nasıl ki kulunun rızkını daraltıp onu imtihana tabi tutuyorsa aynı şekilde rızkını genişletince de imtihana tabi tutar. Hatta rızkını genişlettiğinde onu tabi tuttuğu imtihan daha zor, daha ağırdır; çünkü Allah onun rızkını daralttığında "rabbim beni böyle imtihana tabi tutmuş" deyip sabrederse kazanır; ama rızkını genişlettiğinde sadece "rabbim bana ikram etti" derse kazanamaz. Bunun yanında Allah'ın kendisine ikram ettiğini Allah yolunda ebedi hayatı için harcaması, sarf etmesi de gerekir.

Eğer kul, kendisine ikram edilen nimeti Allah yolunda sarf edemezse bu sefer üstüne bir de kaybeder; yani cimrilik yapmış

[18] Sebe /39, Nûr /38, İsrâ /30, Ra'd /26, Zumer /52

olur. Allah ayeti kerimede; **"Allah cimrileri sevmez"**[19] buyurur. Bu yüzden Allah sana nasıl bir ikramda bulunmuşsa aynı şekilde senin de Allah'ın kullarına öyle ikram etmen gerekir. İkram edeceksin ki Allah'ın Kerim ismi senin üzerinde tecelli etsin; çünkü Allah'ın kerimliğini kendi üstünden ispatlaman lazım, ispatlayamazsan kaybedersin. Bu nedenle varlıkla imtihan edilmek, yoklukla imtihan edilmekten daha ağır, daha zordur.

Evet, rezzak olan Allah, kulunu rızıklandırır. Bu yüzden sen de Allah'ın Rezzak ismi üzerinde tecelli etsin diye çevrendekileri rızıklandırarak rızka vesile ol. Allah'a rezzak olarak iman ettiğini ispatla, aç kalmaktan korkma çünkü Allah ayeti kerimede; **"(ikram ederseniz fakir olursunuz diye) şeytan sizi fakirlikle korkutur. Allah da sizi faziletiyle, keremiyle müjdeler (korkma, endişe etme)"**[20] buyurur. Tercih senindir, ister rabbini dinlersin, istersen şeytanın verdiği vesveseyi dinler, şeytanın korkutmasıyla korkarsın.

Rezzak olan Allah sevilmeye bütünüyle layıktır. Her şeyimizle, varlığımızla kendisine muhtaç olduğumuz, dolayısıyla her türlü rızkımızı temin eden, rezzak olan Allah sevilmeye bütünüyle layık olandır.

Allah metindir;[21] gücüne karşı gelinemeyen, kendisine itiraz edilemeyendir. Allah, hükmünü ortaya koyduğunda hiç kimsenin o hükmü değiştirmeye gücü yetmez, dolayısıyla Allah hükmettiğini ve takdir ettiğini gerektiği gibi yerine getirir. Allah, bütün insanlar, bütün kulları için hükmünü nasıl vermişse verdiği o hükmü geçerli olan, değişmeyendir; yani Hz. Âdem (a.s.)'a hükmü neyse en son ölecek olan insana da hükmü odur ve Allah'ın bu hükmü hiç kimse için değişmez.

[19] Nisâ /37
[20] Bakara /268
[21] Zariyat /58

Allah, kulunu neyle müjdelemişse onu ona ikram edendir. Aynı şekilde kulunu neyle uyarıp ikaz etmişse de kulu o yolda gittiğinde onu da cezaya çarptırandır. Allah, herhangi bir şekilde hiç kimseye torpil yapmayandır, bununla beraber bütün kullarına rahmetiyle muamele edendir; ama hükmü değişmeyen, hükmüne itiraz edilemeyendir.

Peki kul, Allah'ın hükmüne itiraz ederse Allah'ın Metin isminin tecellisi kalkar mı?

Hâşâ! Metin; sağlam, değişmeyen, karşı gelinemeyen demektir. Peki, Allah'a itiraz ediyor muyuz? -Bakarsak göreceğiz ki Allah'a itiraz etmeyen insan nerdeyse yok gibidir. İtiraz etmeyene helal olsun, Allah'a olan imanı mübarek olsun! Bakıyorsun, insan en ufak bir nimetin yokluğunda bile; "Allah niye bu nimeti bana vermedi" ya da "Allah niye bu nimeti benden aldı" diye Allah'a itiraz eder.

Hayatımızı önümüze koyup hesabımızı görmeye çalışırsak Allah'a nerde itiraz edip isyan ettiğimizi, Allah'ın emrini nerde kabullenemediğimizi görürüz. Peki, Allah'a karşı yaptığımız bu itiraz ve isyan, metin olan Allah'ın hükmünü değiştirir mi? -Elbette ki değiştirmez. O zaman niye böyle feryat edip, kendi kendimizi o kadar sıkıntıya koyup, Allah'a karşı kendi kendimizi rezil ediyoruz! Senin itiraz etmenle Allah hükmünü mü değiştirir hâşâ! Bu; insanın kendi kendisine zulmüdür, kendi kendisini aşağılamasıdır.

Metin olan Allah sevilmeye layık olandır. Onun hükmü değişmiyorsa güvenilmeye de layık olan odur. O zaman bize düşen; Allah'ın hükmünü değiştirmesini istemek, ona itiraz etmeye, onu beğenmemeye kalkışmak değil onun hükmüne, emrine uymaktır.

Allah hadidir;[22] hidayete erdiren, hidayet yolunu gösterendir. Allah hidayeti peygamberleriyle, vahyettiği kitabıyla, Kur'an'la gösterir. Kıyamete kadar da hidayet yolunu bize gösterip, peygamberini örnek olarak önümüze koyar.

Allah, peygamberi ve kitabını göndermeseydi hiç kimse hidayeti bulamazdı. Allah'tan başka hidayet yolunu gösterecek var mıdır? -Hâşâ! Elbette ki yoktur. Bu yüzden biri, Allah'ın gösterdiği yoldan başka; yani Kur'an'ın ve resulünün yolundan başka hidayet yolunu göstermeye kalkışırsa bu durumda o; "ben Allah'ı, Allah'ın hadi olduğunu, hidayet yolunu gösteren olduğunu kabul etmiyorum. Hidayet yolunu gösteren benim, ilah benim" demiş olur.

Hidayet yolu demek; cennet yolu, Hz. İnsan, kâmil insan olma yolu, Allah'ın rızasının kazanıldığı yol, sırat-el mustakim, dosdoğru yol demektir. Kullarını sırat-el müstakime ileten Allah'tır. Bu yüzden Fatiha Suresi'nde; **İhdinâs sırâtel mustakîm:**[23] "Bizi doğru yola, sırat-el mustakime hidayet et (ya rabbi)" diyoruz.

Biri, Allah ile sırat-el mustakime davet etmeyip, kendi kendisine davet eder, başka şeylerle sırat-el mustakimi anlatıp; "doğru yol budur" derse ondan daha müşrik, daha kâfir kimse var mıdır! Biri böyle derse "Allah, yolu bilmiyor, yolu ben biliyorum, şöyle yaşaman lazım, doğru olan, güzel olan budur" demiş olur.

Öncelikle herkes kendi ailesine, çocuklarına yolu gösterir. Kişi, neye doğru deyip, çocuğunu da hangi yola sevk etmişse ona; "sırat-el mustakim budur" demiş olur.

Anne ve babalar kendi çocuklarına; "senin rabbin Allah'tır, senin Allah'a iman etmen lazım, ben bile Allah'ın emrinin dışına

[22] Hacc /54
[23] Fatiha /6

çıktığımda bana uyma evladım. Oldu ki ben yanlış yaptım, nefsime uydum, düştüm, o yaptığımı, o dediğimi doğru olarak kabul etme. Doğru olan Allah'ın buyurduğudur; çünkü senin rabbin ben değilim, Allah'tır. Allah neyi söylemişse ona uy, rabbine iman et, rabbine itaat et. Dünya nimet ve musibet yeri değil imtihan yeridir. Bu yüzden her anda imtihanda olduğunu unutma. Allah sana nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun o bir imtihan, bir kazanma imkânıdır. Sen bu dünyaya ebedi hayatını, cenneti kazanmaya, Hz. insan olmaya, Allah'ın güzelliğini, El Esmau'l Husna'sını üzerinde göstermeye, Allah'a âbd olmaya gelmişsin. Nerde olursan ol rabbinin huzurunda olduğunu unutma. Her anda rabbinin mutlaka sana bir emri vardır, rabbinin emrinden çıkma" derse ona sırat-el mustakimi, Allah'ın yolunu göstermiş olurlar.

Yoksa "ben ne söylersem öyle yap" derlerse "senin rabbin benim" demiş olurlar. Bunu söyleyen ister ana olsun, ister baba olsun, ister bir başkası olsun bu fark etmez. Biri böyle söylerse "hidayete erdiren, hidayet yolunu gösterecek olan benim, Allah hadi değildir, hadi benim" demiş olur. Bu, Allah'ın bütün isimleri için böyledir.

Allah ayeti kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **"O, kendinden söz söylemez. O, sadece kendisine vahyedileni söyler"**[24] buyurur. Şayet peygamber kendinden söz söylerse yoldan çıkar, müşrik olur. Peki, başkası bunu yaparsa o, müşrik olmaz mı, kendini Allah'a şirk koşmuş olmaz mı? -Elbette ki olur. Onun için iman etmek öyle lafla olacak şey değildir. "Ben kelime-i şehadeti dilimle söyledim tamamdır" demekle kelime-i şehadet söylenmiş olmaz. Bir de bunu kalbinin tasdik etmesi gerekir; çünkü kalp tasdik etmeden iman, iman olmaz.

Allah'ın doksan dokuz isminden bir tane ismini bilmezsek

[24] Necm /3-4

imanımız bir parça eksik olmuş olur, eksik olunca da o imanın yerine şirk girer. Gönlünde iman yoksa oraya başka bir şeyi koymak zorundasın; çünkü gönül boşluk kabul etmez. Ya, Allah'ın bütün isimlerini bilip her bir isme tek tek iman edersin ya da ne kadar eksik bildin, anladıysan veya herhangi bir ismi bilmediysen Allah'a da o kadar şirk koşarsın.

Evet, Allah hadidir; yolu gösterendir, gösterdiği yolda yürümemiz gerekendir. Allah bize yolu göstermişse başka tarafa dönüp bakmamamız gerekir. Allah her şeyi bir vesileyle verir, dolayısıyla hidayeti de bir vesileyle verir. Bu yüzden Allah bir hidayetçi olan resulü ile kullarına hidayet verir. Allah ayeti kerimede; **"her kavmin bir hidayetçisi vardır"** buyurur; ama kulun Allah'a gerçek manada iman edebilmesi için bu hidayetçinin Allah tarafından gönderilen bir hidayetçi olması gerekir.

Bu hidayetçi, yolu neyle gösterir?

Allah'ın kitabıyla, ayetleriyle yolu gösterir. Bu hidayetçi kendinden söz söylemez. Söyleyip "bana göre" derse müşrik olur. Bu yüzden hiç kimse "bana göre" dememeli, "Allah'a göre" demelidir; yani "Allah'a göre doğru, Allah'a göre hak, Allah'a göre güzel budur, Allah'ın emri budur" demelidir. "Bana göre, sana göre" demekle kulluk olmaz. Biri; "bana göre, sana göre" derse Allah'ı yok saymış olur. Ebedi hayatımızı kazanırken de bu böyledir. Bu yüzden hiç kimse "bence" dememeli, "Allah'a göre" demelidir.

Biri "bence" diyen birinin fikrini kabul ederse Allah'ı kabul etmemiş, onu ilah edinmiş olur. Allah ayeti kerimede; **"Yahudiler hahamlarını, Hristiyanlar papazlarını ve Meryem oğlu Mesih'i rabler edindiler (ilah edindiler)"**[25] buyurur. Yani bize; "Ey iman edenler! Siz de kendi âlimlerinizi ilah edinmeyin" diyor Allah. Âlim

[25] Tevbe /31

biri Allah'ın kelamının dışında bir şey söylerse, birileri de onu kabul ederse o âlimi ilah edinmiş olurlar.

Mesela hutbeden, vaaz kürsüsünden; "Allah kul hakkıyla gelme, neyle gelirsen gel buyurur" sözünü sıkça duymuşuzdur. Bir kere şunu bilmemiz gerekir ki; Allah hiçbir ayetinde böyle buyurmamıştır. Bu, Allah'a isnat edilen bir sözdür ve bu söz şeytanın sözüdür. "Kul hakkıyla gelme, neyle gelirsen gel" diyen birine; "bu ayet midir, hadis midir" diye sorduğumuzda "hayır ne ayettir ne hadistir" cevabını alırız. "Peki, ayet ve hadis değilse bu söz nedir" diye sorduğumuzda da bu sefer; "işte öncekiler öyle söylemişler" diye cevap verirler.

Peki, sormak lazım o zaman; "madem sen 'bu söz Allah'ın sözüdür' diyorsun o halde senin bir âlim olarak Allah'a isnat edilen bu yahut başka bir söz için 'Allah bunu gerçekten söylemiş mi, söylememiş mi' diye Kur'an'a bakman, bunu araştırman gerekmez mi? Haydi öncekiler böyle söyledi, biri söyledi diye senin de mi öyle söylemen lazım! Sen Allah'ı bilmiyor musun, tanımıyor musun! Allah böyle söyler mi, Allah böyle söylemiş mi! Yani kul hakkıyla Allah'ın huzuruna gitmedikten sonra neyle gidersen git önemli değil, cennete gideceksin öyle mi! Allah böyle mi söylüyor!"

Böyle söyleyenler bir de başka ne der?

"Kim kelime-i şehadet getirir, namazını kılar, orucunu tutar, zekâtını verir, parası olduğunda da hacca giderse cennete gider" der. Oysaki Allah, kitabında böyle söylememiştir. Allah ayeti kerimede; **"Allah, cennet karşılığında mü'minlerden mallarını ve canlarını satın almıştır"**[26] buyurmuştur. Mü'min; malını ve canını Allah yolunda kurban eden, feda edendir! İnsan ancak bunun karşılığında cenneti alır. Sen malını ve canını Allah yolunda

[26] Tevbe /111

vermeden cenneti alamazsın, Allah, cenneti sattığını söylüyor. Bu durumda doğru söyleyen Allah mıdır yoksa öyle söyleyen âlim diye bildiğimiz insanlar mıdır? -Sadakallahul azim, doğru söyleyen elbette ki sadece Allah'tır, gerisi yalancıdır. Allah'ın söylediği ortadayken gidip birilerinin sözünü doğru olarak kabul edersek onları ilah edinmiş oluruz.

Bu yüzden hadi olan; hidayet yolunu, cennetin yolunu gösteren Allah'tır. Biz cennetin yolunu başkalarından öğrenmeye kalkışır, onların gösterdiği yolda gidersek kendimizi cehennemde buluruz. Bir de bakarız ki cehennemin çukuruna yuvarlanmışız. Sonra orda; "işte falanca böyle söylemişti" dediğimizde Allah; "kulum, ya ben ne söyledim, sen beni niye dinlemedin? Ben sana kitap gönderip vahyetmedim mi? Hidayetin, hidayet yolunun ne olduğunu, nasıl olduğunu, o yolda nasıl yürümen gerektiğini sana öğretmedim mi? Niye anlamaya tenezzül etmedin de gidip birilerine uydun, onu ilah edindin" demez mi!

Hadi olan, hidayet yolunu gösteren Allah sevilmeye layıktır. Onun gösterdiği yol tek doğru, tek güzel, fıtrata tek uygun olan en kolay yoldur.

Allah â'fuvvdur;[27] kendisinden af dileyenleri affedendir. Affetmek Kur'an'a göre üç türlüdür; af, safh bir de ğafr (mağfiret). Üçünün dereceleri birbirinden farklıdır.

Allah, kulun günahını affetmişse Kıyamet günü o günah kulun defterinde yine yazılıdır; ama affedildiği için o günahın üstü çizilmiştir. Allah o günahı safh etmişse günah onun defterinden silinmiştir, yalnız izi kalmıştır. Eğer ki Allah o kulun günahını mağfiret ederse bu sefer o günahın izi bile amel defterinde kalmamış olur; yani Allah, kulun o günahını yüzüne bile vurmaz, "bunu işledin, ben de affettim" demez. Allah, kulun o günahını

[27] Nisa /43, Hacc /60

mağfiret ederek üstünü örtüp, kapatır, sanki o günah hiç işlenmemiş gibi kuluna muamelede bulunur. Bu nedenle istiğfar mağfireti getirir. Biz de istiğfar edelim ki hesap anında utanmayalım, rabbimiz günahlarımızı öyle bir silsin ki hiç izi bile kalmasın, hesabı bile olmasın.

Kul hangi günahı işlerse işlesin; "ya rabbi beni affet, beni mağfiret et" dediğinde Allah mutlaka onu af ve mağfiret eder. Kul bu günahı tekrar tekrar işlemeye devam ederse o günah mağfirete uğramaz, affa uğrar; yani kul af dileyince her seferinde o günahın üstü çizilir.

Günahın mağfirete uğraması için kulun o günahtan vazgeçerek onun tersi ameller işlemesi gerekir. Yoksa günahları silinmez, sadece üstü çizilir. Yani bu günahları sildiren, kulun kendisidir.

Allah, nasıl ki kulu ondan af ve mağfiret dileyince onu affedip, mağfiret ediyorsa insanın da kendisinden özür dilendiğinde karşısındakini affedip, mağfiret etmesi gerekir; yani biri kendisine karşı yanlış şeyler yapmış, hakaret etmiş, zulmetmiş, haksızlık yapmış sonra da ondan af ve mağfiret dilemişse kula düşen; onu af ve mağfiret etmesidir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"her kim hayatı yaşarken bir kulu affederse Kıyamet gününde Allah da onu affeder"*[28] buyurur. Kul, ne kadar affetmişse affı o kadar hak eder, ne kadar mağfiret etmişse o kadar mağfirete, ne kadar merhamet etmişse de Allah'ın o kadar rahmetine uğrar, kullara ne kadar ikram etmişse ikrama o kadar layık olur, kulların sıkıntısını ne kadar gidermişse de Kıyamet gününde Allah onun sıkıntısını o kadar giderir, sıkıntısının giderilmesine de o kadar layık olur.

[28] Buhârî, Mezâlim 3; Müslim, Birr 58. Ayrıca Bk. Ebû Dâvûd, Edeb 38

Bu yüzden Kıyamet günü göreceğimiz muamele burada insanlara yaptığımız muameledir. Hangi muameleyi göreceğimizi biz kendimiz burada hak ederiz, neye layık olduğumuzu burada ispatlarız. Burada ne yapmışsak karşılığını öbür tarafta aynı muameleyle Allah'tan görürüz. Yoksa mesele sadece çok namaz kılma, çok oruç tutma, çok hacca gitme meselesi değil insan olma, Hz. İnsan olma meselesidir. Rabbimiz bizi Hz. İnsan olarak, kendisine ayna, halife olarak görmek ister, isimlerinin üzerimizde tecelli etmesini ister.

Allah ayeti kerimede; **"eğer Allah tövbeleri kabul etmeseydi (günahlarınızı affetmeseydi) haliniz ne olurdu"**[29] buyurur. Beşer olarak hata ve günah işlemeyen, yanlış yapmayan hiç kimse yoktur. Allah affetmeseydi hiç kimsenin kurtuluşu olmazdı.

Bir kul bir günahı günde bin sefer de işlese ve akabinde "ya rabbi, tövbe, beni affet, beni mağfiret" et derse Allah onun günahını af ve mağfiret eder.[30] Bu durumda â'fuvv olan rabbimiz sevilmeye layık değil midir, sevilmeyi hak etmez mi! Â'fuvv olan Allah sevilmeye bütünüyle layık olandır.

Allah tevvabtır;[31] tövbeleri kabul edendir. Tövbe; Allah'a dönmek demektir. "Ya rabbi, tövbe ediyorum" demek; bir hatadan, bir yanlıştan ayrılıyor güzel tarafa dönüyorum demektir; yani batıldan hakka, küfürden imana, yanlıştan doğruya, cehennemden cennete dönüyorum demektir. Allah tövbeleri kabul edendir.

Allah ayeti kerimede; **"Allah çok çok tövbe edenleri sever"**[32] buyurur. Çok tövbe etmek; Allah'a çokça dönmek

[29] Nûr /10
[30] Nisâ/43, 99
[31] Nasr /3, Nur /10, Hucurat /12
[32] Bakara /222

demektir. Çokça tövbe edenler, çokça yanlış yapanlardır; yani hem yanlış yapıyor hem de dönüyorlar. Bu, her anda yanlış yapıyoruz demektir. Rabbimizi unuttuğumuz her anda rabbimizden başka tarafa dönmüş oluruz. Allah'ı hatırladığımızda da "ya rabbi tövbe, sana döndüm" demiş oluruz; yani "ya rabbi, sen benim nasıl yapmamı istiyorsun, ben nasıl yaparsam sen razı olursun" dediğimizde tövbe edip rabbimize dönmüş oluruz.

Allah tövbeleri kabul edendir, kendisine dönen kulunun kendisine dönmesini kabul edip kuluna dönendir. Allah zaten sürekli kuluyla beraberdir. Kul, Allah'tan yüz çevirdikten sonra kendisine dönüp tövbe ettiğinde kulunun kendisine dönüşünü kabul edendir; yani Allah, kuluna "sen yüz sefer benden yüz çevirdin, artık bana dönme, dönemezsin" demez. Kul, bütün hayatı boyunca Allah'tan yüz çevirse bile ona dönünce Allah onun kendisine dönmesini, tövbesini kabul eder. Tövbeleri, kendisine dönmemizi kabul eden rabbimiz sevilmeye layık olandır.

Allah vasi'dir;[33] rahmeti, ilmi, ikramı her şeyden geniş olan, her şeyi ihata eden, her şeyi kaplayandır. Biz kendimizden habersizken bizi ihata eden, kuşatan, kaplayan, biz onu unutsak bile bizi unutmayan, bizi bize hatırlatan, kendini bize tanıtan, hatırlatan, Allah'tır. Bütün varlık, bütün mahlûkat için her anda bu böyledir. Kendisine dönmeye, tövbeye, hidayete, rahmete, cennete, kendi dostluğuna davet eden Allah'tır. Bu her anda bütün kullar için böyledir. Kul da ya onun davetine icabet eder ya da icabet etmez.

Kul, Allah'ın davetinin onda birine icabet ederse cennetlik olur. Bunun için Allah ayeti kerimede; **"kim bir iyilik, güzellik (hayr, sevap) işlerse ona (en az) on misliyle karşılık veririz. Kim de bir kötülük, yanlış işlerse ona da birebir karşılık vardır"**[34]

[33] Nisa /130, Bakara 115, Bakara /247, Maide /54
[34] En'âm /160

buyurur. Güzelliğe on kat, yanlışa bire bir karşılık vardır, dedi Allah.

Biri on tane yanlış yapar, bir tane güzellik yaparsa amel defteri mizana konduğunda mizanı eşit gelir. Yani bir kul on tane yanlış yaptığında bir tane güzel yapamıyorsa o artık cezayı hak ediyor demektir. Allah, kulunu kendine döndürür ve davet eder. Bir kul, Allah'ın on davetinden birine icabet edemiyorsa o insanlıktan çıkmıştır, cehenneme gidiyordur; ama on tane davetini reddedip bir tanesine icabet etse bile yine kurtuluşa erer, cennetlik olur; çünkü Allah onu iyilerden sayar.

Allah'ın, kulunu öyle bir davet edişi vardır ki Allah Kıyamet günü perdeyi ona açtığında; "kulum bak, ben sana nasıl bir muamelede bulunmuşum, bak seni nasıl davet etmişim. Ben seni davet ederken sen on davetten birine bile icabet etmemişsin" dediğinde bunu anlar. Haydi, Allah'ın davetinden dokuz tanesini reddettin, bari bir tanesine uy! Onun sana tanıdığı kazanma (imtihan) imkânından bari birini kazan, birini yap; çünkü birini bile yaparsan kurtuluşa erersin.

Evet, Allah vasi'dir; kulunu ihata edendir. Affetmek, mağfiret etmek, rahmet etmek, hidayete erdirmek ve ikram etmek için kulunu kendisine her anda davet edendir. Bu yüzden Vasi' olan Allah sevilmeye layık olandır.

Allah şakirdir;[35] şükredendir. Allah'ın bir de Şekur ismi vardır. Şekur; şükredilmeye layık olan, şükredilmesi gereken demektir. Allah, sana nimeti ikram ettiğinde bu ikramı için Allah'a şükretmen gerekir. Yani Allah'ın sana verdiği nimetlere karşılık şükrediyorsan bu, Allah'ın Şekur isminin tecellisidir. Şakir ise kendisine şükredilen değil; şükreden demektir. Demek ki Allah şükrediyormuş, teşekkür ediyormuş.

[35] Bakara /158, Nisa /147

Peki, Allah kime teşekkür eder?

Kuluna teşekkür eder. Ayetler mutlaka birbirini tefsir eder. Allah ayeti kerimede; **"Kıyamet günü Allah'ın huzuruna geldiğinizde Allah'ın rızasını gözeterek yaptığınız işlerden başka hiçbir işiniz şükrana (teşekküre) layık değildir"**[36] buyurur. Allah, kendi rızasını gözeterek yaptığınız her iş için size teşekkür eder, size şükreder. Bunun dışında Allah kuluna teşekkür etmez. Bunu Allah söylüyor.

Allah'ın rızasını gözeterek yaptığımız işlerden başka hiçbir işimiz şükrana layık değilse bu durumda bize düşen; sadece Allah rızası için bir şeyler yapmaktır. Bu yüzden Allah için, sadece onun rızası için yaptığımız hangi işlerimizin olduğuna, neyi sadece onun için yaptığımıza bakmamız gerekir. Bu çok küçük, çok basit bir şey de olabilir.

Mesela biri bize kötü bir şey söyleyebilir, bunu söyleyen bizim çocuğumuz, hatta eşimiz olabilir, bu durumda bizim nasıl davranmamız, ne dememiz gerekir?

"Ya rabbi, senin için susuyorum. Senin için susup, şeytanı buraya davet etmiyor, tartışmıyor, kavga etmiyorum. Sen böyle yapılmasını sevdiğin için, sen selameti, barışı, güzelliği, ikramı sevdiğin, şeytanı sevmediğin için ben de şeytanı buraya davet edip tartışmıyorum" dememiz gerekir.

Nerede bir sorun, sıkıntı varsa bilelim ki orda şeytan ve iblis vardır. Bu yüzden bütün kardeşlerimize; "şeytanı evinize misafir etmeyin, şeytana ikramda bulunmayın" diyoruz. Evde yaşadığınız her sorun, her tartışma, her kavga şeytanı oraya davet etmektir, şeytana ikramda bulunmaktır. Böyle yapınca rabbimizi ve peygamberi küstürmüş, şeytanı sevindirmiş, yani şeytana; "sen

[36] Leyl /19-20

büyüksün, sen haklısın" demiş oluruz.

Allah şakirdir, kuluna teşekkür edendir. Yaptığı güzelliğe karşı, kendi rızasını gözettiği için, iman ettiği için, kendisini sevdiği için, yaptığı her güzel iş için kuluna teşekkür edendir. Şükreden, şakir olan Allah sevilmeye layık olandır.

Bu yüzden bizim de şakir olmamız, şükreden kul olmamız, birinin bize karşı yaptığı en ufak bir güzelliğe, iyiliğe karşılık mutlaka teşekkür etmemiz gerekir. Teşekkür etmek bizi Allah'a yaklaştırır, bizi birbirimize yaklaştırır, nankörlük de bizi birbirimizden uzaklaştırır. Allah ayeti kerimede; **"Allah nankörleri sevmez"**[37] buyurmuştur. O halde bilelim ki; insana karşı nankörlük yaparsak rabbimizin sevgisini kaybederiz.

Allah evveldir, ahirdir, zahirdir, batındır. Allah ayeti kerimede; **Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtınu ve huve bi kulli şey'in alîm:**[38] "Evvel, ahir, zahir ve batın olan Allah'tır ve o, her şeyi (her şeyle) bilendir" buyurur. Allah için evvel ve ahir yoktur; ama insanın anlaması için insanda evvel ve ahir kavramı vardır. Allah'ın ne evveli ne de ahiri vardır. İnsan için evvel ve ahir olan sadece Allah'tır.

Allah ayeti kerimede; **Nefahtu fîhi min rûhî:**[39] "Ben insana ruhumdan nefhettim" buyurur. İnsanın evveli, Allah'ın nefhettiği ruhtur, Allah'ın nurudur; yani Allah'tır. Allah, insanın ruhunu kendi nurundan yaratmıştır, dolayısıyla insanın evveli de ahiri de, zahir ve batın olan Allah'tır. İnsanın bütün varlığı Allah'a aittir.

İnsanın zahiri tarafı da batıni tarafı da; yani görünen tarafı da görünmeyen tarafı da Allah'a aittir. İnsanın aklı da, iradesi de, sevmesi de, bilmesi de böyledir. Manevi olarak, batıni olarak,

[37] Hacc /38
[38] Hadîd /3
[39] Hicr /29, Sâd /72

zahiri olarak, görünen bedeni taraf olarak, insan her şeyiyle Allah'a aittir. Bütün varlık, Allah'ın isimlerinin tecellisinden ibarettir ki bütün varlık zahiri olarak da yine Allah'a aittir. İnsanın, bunu böyle anlayıp buna böyle iman etmesi gerekir.

Kendisi için evvel, ahir, zahir ve batın olan Allah sevilmeye bütünüyle, her şeyiyle layık olandır. Hakiki evvel, ahir, zahir ve batın olan Allah'tır ve kul da Allah ile evveldir, ahirdir, zahiri ve batını her şeyi de Allah iledir. Zahiri ve batını bütün varlığımız, öncemiz, sonramız, evvelimiz, ahirimiz Allah ile varsa, Allah ile beraberse o zaman ondan başka varlık yoktur, sadece o vardır. Bütün güzellikler Allah'a ait, bütün kötülükler de kendi nefsimize aittir ki nefis vehimdir.

Güzellikten ayrılınca çirkinlik olur, ışık olmayınca karanlık olur, nur olmayınca zulmet olur, rahmet olmayınca da zulüm olur. Allah bizatihi saf rahmet, saf güzellik, saf hayr, saf ikram ve saf güzelliktir. Allah ayeti kerimede; **"El Esmau'l Husna Allah'a aittir"**[40] buyurur. Yani bütün güzellikler Allah'a aittir. Güzelliğin olmadığı yerde de çirkinlik olur. Bu yüzden kul, Allah'ın güzelliği onda tecelli etmezse, Allah ile beraber olmazsa çirkinleşir.

Allah ile ne kadar beraber olur; evvelimizin, ahirimizin, zahirimizin, batınımızın Allah ile olduğuna ne kadar iman eder, onunla beraberliğimizi ne kadar tadarsak o kadar güzelleşiriz. Bu da ancak Allah'a iman ile; yani Allah'ı sevmekle mümkün olur.

Allah hepimizi gerçek manada kendisini bilen, kendisini tanıyan, marifetullaha sahip olan kullarından eylesin! Bir an dahi kendisini unutmayan kullarından eylesin! Allah ayeti kerimede; **"nerde olursanız olun, ister tek başınıza ister başkalarıyla beraber olun, Allah'ın huzurunda olduğunuzu unutmayın"**[41]

[40] Arâf /180
[41] Sebe /46

buyurmuştur. Allah bizi de her anda Allah'ın huzurunda olduğunu unutmayan kullarından eylesin! Bütün varlığını Allah'a borçlu olduğuna iman eden, bunu tadan kullarından eylesin! Kendisini rabbiyle bilen, rabbiyle anlayan, rabbiyle tanıyan kullarından eylesin! Allah bizi marifetine, marifetullaha ermiş olan kullarından eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

Âşk Âşık Maşuk

14.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Aşk, Âşık, Maşuk'u, Allah'ı neden sevmemiz, Allah'a neden âşık olmamız gerektiğini anlamaya çalışıyorduk.

Allah'ı bildikçe, tanıdıkça sevmemiz mümkündür. Allah'ı, Allah'ın kendisini tanıttığı gibi tanımayıp anlamayınca Allah'ı sevmek dolayısıyla iman etmek hiç kimse için mümkün olmaz; çünkü insan, Allah'ı tanıdığı kadarıyla sevebilir. Bunun için de Allah'ın El Esmau'l Husna'sını, isimlerini bilmek, anlamak gerekir.

Evet, en son sohbetimizde; "Allah evveldir, ahirdir, zahirdir, batındır" demiştik. Allah ayeti kerimede; **Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtınu ve huve bi kulli şey'in alîm:**[1] "Allah evveldir, ahirdir, zahirdir, batındır ve o, (her şeyiyle) her şeyi bilendir" buyurur. Allah bu ayette kendini bize isimleriyle tanıtmıştır.

Evvel ve ahir; öncesi ve sonrası olmayan demektir. Zahir ve batın ise; görünen ve görünmeyen, gizli olan veya aşikâre olan manasındadır. Allah ayeti kerimede; **"her ne varsa hepsini Allah yarattı (onun tecellisidir) ve o her şeyle her şeyi bilendir"**[2] buyurur. Yani herhangi bir şeye dışarıdan bakıp onu ilmiyle ya da basiretiyle gören değil her şeyi kendisiyle bilendir. Her şeyi kendisiyle bilmek demek; her şeye her şeyden daha yakın, her şeyin hakikati olan, her şeye bir nur olarak tecelli etmiş olan, her şeyde isimleri tecelli etmiş olan demektir.

[1] Hadîd /3
[2] En'âm /101

Allah mubindir;[3] apaçık olandır. Allah mubin ise, apaçık görünen, apaçık ortada olansa ve biz bu durumda onu görmüyorsak; ona bakmıyoruz, bakmak ve görmek için çaba, gayret sarf etmiyoruz demektir. Herhangi bir şeyi görebilmek için mutlaka bakmak gerekir. Bakmadan görmek mümkün değildir. İsterse o, gözümüzün önünde olsun. Bununla ilgili olarak bir örnek vereyim.

Mesela; bir saatimiz olduğunda günde en az birkaç sefer saatin kaç olduğunu anlamak için saatimize bakarız. Bize; "saatin içindeki rakamlar nasıldır, içinde başka ne yazılıdır" diye sorulsa birçoğumuz buna cevap veremeyiz. Niye? -Çünkü bakarken saatin kaç olduğuna bakmışız; ama saatin içinde ne olduğuna bakmamışız da ondan. İsterseniz şimdi bir düşünün; "saatinizin içinde neler yazılıdır, içindeki rakamlar nasıldır" sorusuna cevap verebilecek misiniz?

Aynı şekilde bütün âlemde de Allah'ın isimleri tecelli etmiştir; ama biz Allah'ın isimlerinin tecellisini göremiyoruz; çünkü bakarken, Allah'ın kudretinin orda nasıl tecelli ettiğine bakmıyoruz; yani şehadet etmek için, mubin olan Allah'a şahit olmak için, kudretine şahit olmak için, isimlerine, El Esmau'l Husna'sına şahit olmak için bakmıyoruz. Böyle bakmayınca da görmek mümkün değildir. İnsanın Allah'ın isimlerinin tecellisini görebilmesi için Allah'ın âleme nasıl tecelli ettiğine bakması gerekir.

Mesela elli sene, yüz sene önce hiç yoktuk; ama şimdi varız. Bir elli sene, yüz sene sonra yine olmayacağız. Varlık itibariyle; yani beşer itibariyle, zahiri olarak yine olmayacağız, öbür tarafta olacağız ve bu dünyada başkaları olacak. Yaratan Allah'tır, tecelli eden, varlıkta tutan, yaşama ve hayat imkânı veren odur. O zaman

[3] Nur /25

bize ait hiçbir şey yoktur. Elli sene, yüz sene önce ne biz kendimizi biliyorduk ne de başkaları bizi biliyordu. Şimdi kalkıp bir varlık iddiasında bulunmamız doğru değildir. Bizim bizden haberimiz yokken, biz yokken bizi yoktan var eden demek bu demektir. Bizi yoktan yaratan rabbimize karşı nankörlük yapmamız, onu yok saymamız nasıl doğru olur!

Allah ayeti kerimede böyle düşünenler, böyle konuşanlar için; **"(sor onlara) onlar bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar yoksa onlar kendi kendilerinin yaratıcıları mıdır"**[4] buyurur. Sor, cevap versinler, dedi Allah.

Kul; "beni Allah yarattı" diyorsa bu durumda onun, Allah'a itaat etmesi, teslim olması, iman etmesi, her anda Allah ile beraber olması gerekir. Yoksa kendi kendini kandırmış, kendi kendine zulmetmiş, Allah'ın kendisine emanet ettiğine ihanet etmiş, hainlik yapmış olur.

Kulun kendisini Allah ile bilmesi; yani Allah ile varlıkta olduğunu, varlıkta durduğunu bilmesi, buna iman etmesi, bunu tatması lazım. Kul, varlığının Allah'a ait olduğunu, Allah'a bağlı olduğunu bilir, anlarsa bu durumda Allah'ı sever ve Allah'a âşık olur. Yoksa; kendini kandırır, kendini bir şey zanneder ve vehmi bir varlığa sahip olur ki; buna "nefis" denir. Bu kötü haldeki nefis; hakkı olmadığı halde Allah'ın isimlerine sahip çıkan bir nefistir.

Daha önce El Esmau'l Husna sohbetleri yaparak nüzul sırasına göre Allah'ın isimlerini hep beraber öğrenmeye, anlamaya çalıştık. Allah nasip etti sohbetleri izleme imkânına sahip olmayanlar için bir de bu sohbetleri yazılı hale getirdik. Bu yüzden sohbetleri izleyen ve okuyan kardeşlerimiz Allah'ın isimlerini biliyor ve öğrenmişlerdir inşallah.

[4] Tûr /35

Görmek, işitmek, bilmek gibi özelliklerin her biri Allah'ın bir isminin tecellisidir. Görmemiz Allah'ın Basir isminin, işitmemiz Semi' isminin, sevmemiz Vedud ve İlah isminin tecellisidir. Merhamet etmemiz, ikram etmemiz gibi bütün sıfatlarımızın hepsi de Allah'a aittir ve El Esmau'l Husna'dan tecelli etmiştir. Bu yüzden bizde tecelli eden hangi isim olursa olsun o, Allah'ın isimlerinin tecellisidir; yani varlığımızı Allah'tan alırız, bununla beraber Allah'a bağlı olmaya da devam ederiz.

Bir kul kendini bütünüyle Allah'a ait görür, varlığının ona ait olduğunu anlar, bunu tadarsa sahibine, rabbine âşık olmaz mı, iman etmez mi, onu sevmez mi! Sevmiyorsa anlamamış demektir. Bunun için biz de hep beraber rabbimize neden âşık olmamız, iman etmemiz gerektiğini bilelim diye rabbimizi El Esmau'l Husna'dan anlamaya çalışıyoruz.

Allah mubindir ve varlığa tecelli etmiştir. Bu durumda bütün varlığın, Allah'ın isimlerinin tecellisinden ibaret olduğunu görmen lazım, görmezsen şahit olamazsın; yani şehadet getirmiş olmazsın. Dolayısıyla **Eşhedu en lâ ilâhe illallah:** "Ben şahidim ki (şahit oluyorum ki, müşahede ediyorum ki) Allah'tan başka ilah yoktur" demiş olmazsın. Bu yüzden şahit olman, şahit olman için de görmen gerekir.

Peki, Allah'ın tecellisini nerde görmen gerekir?

Hem kendinde hem bütün varlıkta Allah'ın kudretini, isimlerini, tecellisini görmen gerekir. Allah'ın her anda sana muamele ettiğini görüp, bunu tatman, Allah ile muhatap olman, bunun için de her anda duada olman gerekir. Neyi istersen iste Allah'tan istemen, neden sığınırsan sığın, Allah'a sığınman gerekir. Eğer kendi kendine ya da birilerine sığınıp, birilerinden isteyip, Allah'ı unutursan bu durumda Allah'ı yok saymış, görmezden gelmiş, dolayısıyla şahit olmamış olursun.

Allah mubin olandır; apaçık olandır. Allah'ı her anda görüp anlamayan biri kör demektir; yani şahit olamamış, şehadet getirememiş demektir. Kul, şehadeti getirmediğinde, şahit olmadığında her ne olursa olsun vesileyi, sebebi görür ama sebebin sahibini görmez, onu yok sayar; yani Allah'ı yok sayar, dolayısıyla "falanca şöyle yaptı, filanca böyle yaptı" deyip, imtihanı da kabul etmez. Hâlbuki Allah onu kazansın diye imtihana tabi tutmuştur; ama o, imtihanı yok saymıştır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadisi şerifinde; *"imanın yarısı sabır, yarısı şükürdür"*[5] buyurur. Şükür; nimetin sevinci demektir, yani; "rabbim bana ikram etti" deyip sevinmek, rabbine teşekkür etmektir. Biri, bir nimeti kazandığında sebep, vesile kim olursa olsun, ne olursa olsun; "bu bana rabbimin ikramıdır" deyip teşekkür etmez, şükretmezse bu hadise göre onun imanının yarısı gitti demektir. Bir musibet, bir sıkıntı, bir hastalık, dedikodu ve iftira geldiğinde de; "rabbim beni imtihana tabi tuttu" deyip sabretmezse bu sefer imanının öteki yarısı da gitti demektir. Böyle bir durumda bu kişinin imanı yok demektir.

Sabrı ve şükrü olmayanın imanı olmaz. Birinde iman varsa sabır ve şükür meyvesinin onda tecelli etmiş olması, üzerinde görünmesi gerekir. Şayet birinin sabrı ve şükrü yoksa Allah'ı görmezden gelmiş, yok saymış olur. Böyle biri istediği kadar diliyle kelime-i şehadet getirmiş olsun, Allah onu mü'min olarak kabul etmez; çünkü onun şahit olması için görmesi gerekir.

Görmek demek; aynı zamanda anlamak, gereğini de yerine getirmek demektir. Vesileyi, sebebi görüp, sebebin sahibini yok sayan biri mü'min olamaz. Böyle bir iman, iman olmaz; çünkü bu imanın sabrı ve şükrü yoktur. İmanın yarısı sabır, yarısı şükürse ve bu ikisi birinde yoksa bu durumda onun imanı yok demektir. Böyle

[5] El-Kârî, Mirkât, 9, 89; Beyhâkî ve Deylemî

bir kişinin imanı sadece dilindedir, laftadır, gönlüne iman aksetmemiş ve gönlü de bu imanı tasdik etmemiştir; yani kendi kendini kandırmıştır. Bu yüzden imanın iman olabilmesi için dilin ikrarı, kalbin de tasdiki gerekir.

Kalbin tasdikinin mutlaka alametleri vardır. Peki, bu alametler nelerdir?

Dilinin ikrar ettiğini kalbi tasdik eden bir kişinin üzerinde öncelikle sabrın ve şükrün görülmesi lazım. Bir kul, hayatı yaşarken hangi musibet ve hangi nimet gelirse gelsin hayatın bir imtihan olduğunu kabul edip, nimete şükür, musibete de sabrediyorsa o halde imanlı biridir; tamamen sabretmiyor ve şükretmiyorsa bu durumda da sabrettiği ve şükrettiği kadarıyla imanı vardır.

Mesela hem kendimize hem kendi çevremize insafla ve vicdanla bakalım, acaba kaç kişi başına ne gelirse gelsin; "rabbim bana muamelede bulundu, bu benim için bir imtihandır" diyebiliyor ve imtihanın gereğini yerine getirebiliyor. Biri bunu diyemiyorsa dünya hayatını bir imtihan olarak kabul etmemiş, edememiş demektir. Böyle biri dünyayı bir imtihan yeri olarak değil ebediymiş gibi, gerçek gibi zannetmiştir.

Dünyayı bir imtihan yeri olarak kabul etseydik kazanmak için birbirimize yardım eder, fedakârlık yapar, destek olur, birbirimizi severdik; ama tam tersine vermek için değil, ikram etmek için değil; almak için, bize ikram edilsin diye, sevmek için değil bizi sevsinler diye uğraşıyoruz. Bu yanlıştır; çünkü kazanacaksak vermemiz, sevmemiz, ikram etmemiz, yardım etmemiz, gönüller yapmamız gerekir.

Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"kim bir kardeşinin, mü'minin, insanın, hatta hayvanın sıkıntısını giderirse en zor günde, Kıyamet gününde Allah da onun sıkıntısını giderir. Kim bir*

insana yardım ederse de Allah da en zor günde ona yardım eder"[6] buyurmuştur; yani kim kardeşine ikram ederse en zor günde, Kıyamet gününde Allah ona ikram eder. Eğer kardeşini severse Allah da onu sever, Kıyamet günü ona yaptıklarına göre muamelede bulunur, buyurmuştur.

Cenneti kazanabilmen, ahirette hesabını verebilmen için burada kazanman gerekir. Nasıl? -Vererek, severek, yardım ederek, ikram ederek kazanabilirsin. Yoksa sadece "namaz kılmak, oruç tutmak, hacca gitmekle" cennet kazanılmaz; çünkü bu ibadetlerin seni Hz. insan yapması gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz*; "kendiniz için istediğinizi mü'min kardeşiniz için istemedikçe iman etmiş olmazsınız."*[7] Aynı şekilde başka bir hadisinde; *"cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbiriniz sevmedikçe"*[8] buyurur.

Sevmek aynı zamanda ispatı, fedakârlığı gerektirir. Bunun için birbirimizi Allah için ne kadar sevdiğimize, birbirimiz için ne kadar cennet olduğumuza, cenneti kazanmak için birbirimize ne kadar güzel muamelede bulunduğumuza bakalım. Birbirimize Allah'ın isimleriyle mi yoksa nefsimizle mi muamelede bulunup bulunmadığımıza bakalım, hesabımızı yapalım. Hesabımızı yaparsak halimiz ortaya çıkar, kendimizi anlarız. Hesabımızı yaptığımızda nefsimizde, gönlümüzde, imanımızda, mü'min oluşumuzda bir eksik, bir yanlış, bir sorun olduğunu görürsek onu mutlaka düzeltmeye çalışmamız gerekir. Hep beraber düzeltmeye de çalışacağız inşallah!

Eğer Allah peygamber ve kitap göndermeseydi

[6] Buhârî, Mezâlim, 3; Müslim, Birr, 58, Riyazüs Salihin C.1 S. 275
[7] Buhârî, Îmân 7; Müslim, Îmân 71-72. Ayrıca Bk. Tirmizî, Kıyâmet 59; Nesâî, Îmân 19, 33
[8] Müslim, Îman 93-94. Ayrıca Bk. Tirmizî, Et'ime 45, Kıyamet 56; İbni Mace, Mukaddime 9, Edeb 11

anlayamazdık, akıl vermeseydi idrak edemezdik, Allah kendini tanıtmasaydı onu tanıyamazdık. Bu yüzden her şeyiyle, zatıyla ve sıfatıyla tecelli eden mubin olan Allah sevilmeye layık olandır.

Mesela biri; "ben Allah'ı seviyorum" diyorsa bunu ispatlaması lazım; çünkü öyle lafla "seviyorum" demek olmaz. Allah'ı seven biri, Allah'ın sözünü, kelamını; yani Allah'ın konuşmasını sever. Allah'ın ona neyi vahyettiğini, onunla nasıl konuştuğunu anlamaya çalışır ve Allah'ın vahyini sever, sevmelidir; yani Allah'ı seven, sevdiğini iddia eden biri, Allah'ın kelamını, Kur'an'ı sevmelidir. Aynı şekilde canlı Kur'an olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i de sevmelidir; yani onun hayatını, ahlakını uzaktan değil yakından sevmelidir.

Bu yüzden Allah ayeti kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; **"de ki onlara (müminlere, iman edenlere): Ben risaletim karşılığında sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Sizden istediğim tek şey yakın bir sevgidir"**[9] buyurur. Bu yakın sevgiyi iste, dedi Allah; çünkü mü'min yakından sevmelidir. Eğer biri senin Allah'ın resulü olduğuna iman etmişse seni yakından sevmelidir, bunu onlardan iste, dedi Allah.

Uzaktan sevmek onu kuru kuruya övüp; "işte Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şöyle büyüktü, şöyle iyiydi, şöyle güzeldi, şöyle sabırlıydı, şöyle merhametliydi" demektir. Böyle söylemekle yakın sevgi olmaz. Bu; uzaktan sevmektir. Yakından sevmek; onun gibi yapmaya, onun gibi olmaya çalışmaktır.

Allah ayeti kerimede; **Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemin:**[10] "Ben seni sadece âlemlere rahmet olasın diye gönderdim" buyurur. Aynı şekilde mü'min olabilmek için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olmak gerekir. Bu yüzden Allah

[9] Şûrâ /23
[10] Enbiyâ /107

ayeti kerimede; **"de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin, günahlarınızı mağfiret etsin"**[11] buyurmuştur.

O halde Allah'ı sevdiğini iddia ediyorsan peygamberine tabi olman; yani onun yaptığı gibi yapıp, onun olduğu gibi olmaya çalışman, adım adım ona uyman gerekir. O, âlemlere rahmetse senin de en azından ailene, etrafına, durduğun yerde, bulunduğun yerde rahmet olman gerekir. İnsanların senden merhamet, rahmet görmesi lazım ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e uymuş, Allah'ı sevdiğini ispatlamış olasın. Yoksa etrafına zahmet oluyorsan, sıkıntı oluyorsan, sorun oluyorsan sen şeytanla beraber olmuşsun ve senin, Allah'ın resulüyle hiçbir alakan yok demektir.

Allah, görmek isteyenler, anlamak isteyenler, rabbini tanımak isteyenler için mubindir, apaçık olandır; çünkü her anda, her yerde, her olayda, her meselede tecelli eden, yaratan Allah'tır. Mubin olan Allah sevilmeye layık olandır.

Allah nurdur.[12] Allah ayeti kerimede; **"Allah göklerin ve yerlerin nurudur"**[13] buyurur. Bütün varlık, Allah'ın nurundan; yani El Esmau'l Husna'sından nur olarak tecelli etmiştir. Bütün varlık Allah ile diridir, diri olmayan hiçbir şey yoktur. Allah ayeti kerimede; **"yedi gök, yer ve bunların arasında bulunanların hepsi rabbini hamd ile tesbih eder"**[14] buyurur. Yani taş olsun, toprak olsun, ağaç olsun, yer olsun, gök olsun, su olsun, hava olsun, ateş olsun, her ne olursa olsun hepsi rabbini hamd ile övüp tesbih eder, rabbinin kudretini, ismini üzerinde gösterir. Ayrıca rabbini de rabbinin hamde layık olduğunu da bilir.

İnsanın diğer varlıklardan farklı olarak kendi iradesiyle

[11] Ali İmrân /31
[12] Nûr /35
[13] Nûr /35
[14] İsrâ /44

rabbini hamd ile tesbih etmesi lazım. Yoksa insanın bütün bedeni hamd ile rabbini zaten tesbih eder; yani Allah'ın kendisine emrettiği vazifeyi yerine getirir. Mesela; hiç kimsenin, kalbine, böbreğine, ciğerine, dalağına; "çalış" demesi gerekmez. İnsanın her bir organı, Allah'ın kendisine yüklediği vazifeyi bilir ve vazifesini yerine getirir. Her bir atom, her bir gezegen ve her bir galaksi de böyledir.

Her şey, herkes kendi vazifesini bilir, rabbini hamd ile tesbih edip, kulluğunu, Allah'ın kendisine yüklediği vazifeyi yerine getirir ama insandan istenen; iradesini kullanıp rabbini tercih etmesidir. İnsan isterse rabbini hamd ile tesbih eder, isterse nankörlük yapar; yani hamdini, övgüsünü kendisine, nefsine veya başkalarına yapar. Aynı şekilde tesbihini de yine dilerse rabbine, dilerse de kendisine yapar.

İnsan, rabbini tesbih ederken nasıl tesbih eder?

"Subhanallah" der. Bu, Allah'ı tesbihdir. Allah subhandır, noksan sıfatlardan münezzehtir, beridir; yani yanlış yapmaktan, eksik yapmaktan münezzehtir, beridir. Allah yanlış yapmaz, eksik yapmaz, kusur işlemez. Allah'ın bütün işleri kâmildir, mükemmeldir. Bu yüzden Allah subhandır. "Subhan" dediğimizde bunu söylemiş oluruz.

Peki; "ben subhanım" diyen biri bunu nasıl söyler?

Ben yanlış yapmam, hata işlemem, eksik yapmam, der. Bunu söylerken Allah'ın emrine uyduğu için değil nefsini öne alıp; "ben" dediği için böyle söyler. Bu nedenle o bir yanlış yaptığında biri ona; "senin bu yaptığın yanlıştır" dediğinde ona teşekkür etmek yerine nefsinin yanlışını savunmaya çalışır. Hâlbuki biri ona yanlışını gösterdiğinde ona yardım etmiş olur, bu yüzden ona teşekkür etmesi gerekir. Teşekkür etmeyip de yanlışını savunan kişi; "nefsim subhandır" dediği için böyle yapar. Aynı şekilde böyle

bir kişi; “ben şöyle yaptım, ben böyle yaptım” deyip Allah’ı hamd etmek, övmek yerine hamdini kendine yapar, kendini över. Rabbini hamd ile tesbih etmez, kendi nefsini hamd ile tesbih eder.

Bakacağız, nefsimizi mi hamd ile tesbih ediyoruz yoksa Allah’ı mı hamd ile tesbih ediyoruz! Bütün varlık, rabbini hamd ile tesbih eder. Biz nefsimizi hamd ile tesbih ediyorsak nefsimiz bizim rabbimiz olmuş demektir. Bu yüzden mü’min her anda “Allah” demeli ve “ben” demekten kurtulmalıdır; yani hayatı yaşarken gözünü ve gönlünü rabbinden ayırmamalı, her anda “rabbim benden ne istiyor, nasıl yapmamı istiyor, nasıl yaparsam rabbim benden razı olur, nasıl yaparsam beni sever” demelidir ki Allah’ı rab olarak kabul edip, rabbini hamd ile tesbih etmiş olsun.

Biri; “rabbim beni övsün, beni sevsin, isterse hiç kimse beni kabul etmesin” demedikçe mü’min olmaz. Eğer biri “insanlar beni övsün” dediyse insanları rab edinmiştir veya “ailem, çocuklarım, hanımım, eşim, komşularım beni övsün” dediyse bu sefer onları rab edinmiştir; çünkü onları Allah’ın önüne almıştır. Oysaki kul, rabbini överse rabbinin övgüsüne layık olur, övülmeyi hak eder. Kul, rabbini ne kadar hamd ile tesbih ederse hamde ve tesbihe de o kadar layık olur; yani Allah ona o kadar hamd eder, onu o kadar över.

Bununla beraber namaz kılarken “elhamdulillâhi rabbilâlemin” dediğimizde “övme ve övülme âlemlerin rabbi olan Allah’a aittir” demiş oluruz. Hem namazda bunu söylüyor hem de Allah’ı övmüyorsak bu durumda yalan söylemiş oluruz. Böyle bir namazdan hayır gelir mi, böyle bir namaz bizi kötülükten, yanlıştan, fehşadan (aşırılıktan) alıkoyar mı, bize miraç olup bizi Allah’a taşır mı? -Elbette ki taşımaz; çünkü yalan söylüyoruz. Bu ayeti dilimiz söylüyor ama kalbimiz inkâr ediyorsa ondan bize bir fayda gelmez. Bu yüzden de bu şekilde kılınan bir namaz bize fayda vermez, bizi kötülükten, yanlıştan, fehşadan alıkoymaz, bize

miraç olmaz, dolayısıyla bizi Allah'a taşımaz.

Gerçek manada "elhamdulillâhi rabbilâlemin" deseydik Allah'ın övgüsüne, hamdine de layık olurduk; yani Allah bizi överdi, bizi temizleyerek huzura layık hale getirip huzura kabul ederdi. Bu yüzden birinin; "ben namaz kılmıyorum" demesi yanlış bir kelimedir. "Namaz kılmıyorum" demek yerine; "Allah'ın huzuruna layık olmadığım için huzura çıkamıyorum, huzura kabul edilmiyorum" demelidir.

Allah ayeti kerimede; **"Allah göklerin ve yerlerin nurudur"**[15] buyurur. Nur; aynı zamanda hepimizin bildiği gibi ışık demektir. Birinin nuru yoksa o hiçbir şekilde nur bulamaz. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"Allah kime nur vermemişse artık onun için bir nur yoktur (karanlıkta kalmıştır)"**[16] buyurur. Kim nurunu Allah'tan almamışsa o, karanlıkta kalmıştır.

Peki, Allah'tan nur alabilmek için ne yapmamız gerekir?

Rabbimizi zikretmemiz, unutmamamız, gönlümüzü rabbimizden başka tarafa döndürmememiz, her anda onunla olmamız gerekir.

Allah ayeti kerimede; **Ve iz ehaze rabbuke min benî âdeme min zuhûrihim zurriyyetehum ve eşhedehum alâ enfusihim e lestu birabbikum:** "Senin rabbin, Âdem'in belinden bütün zürriyetini alıp onları kendilerine şahit tutarak 'ben sizin rabbiniz değil miyim' dedi." Bütün ruhlar; **Kâlû belâ şehidnâ:**[17] "Evet (sen bizim rabbimizsin), biz buna şahidiz, dediler" buyurur. Rabbimize şahit olduk; yani rabbimizi gördük. Bunu Allah söylüyor.

Allah, Hz. Âdem (a.s.)'ı dünyaya göndermeden önce bütün

[15] Nûr /35
[16] Nûr /40
[17] Arâf /172

insanların Allah'a şahit olduğunu Kuran'ı Kerim'de beyan edip bütün insanların; "evet, ya rabbi! Sen bizim rabbimizsin, biz buna şahidiz. Şahit olduk, gördük; yani müşahede ettik" dediklerini vahyeder. Bu söz orda kalmış bir söz değildir; çünkü Allah'ın kelamı ezeli ve ebedidir. O kelam; yani "ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabı şu anda da devam eder. Allah bir kula doğumundan ölümüne kadar her anda bu hitabı yapar. Kul da bu hitaba karşılık; "evet, ya rabbi! Sen bizim rabbimizsin, biz buna şahidiz" der, demelidir.

Rab; terbiye eden, büyüten, rızık veren, öğreten, mürebbi demekti. Mürebbi de; çocuğu hem zahiri hem de manevi olarak büyüten demekti.

Kulun her anda Allah ile muhatap olması gerekir ki "belâ şehidnâ" diyebilsin. Kul her anda nasıl bir muamele görürse görsün "bu muameleyi rabbim bana yapıyor" demediyse Allah'ın; "ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabına karşılık "belâ şehidnâ" diyemez. Bunun yerine; "lâ" yani "hayır, sen bizim rabbimiz değilsin" der. Böyle biri; "falanca yaptı, filanca yaptı, şöyle oldu, böyle oldu" dediği için "belâ" diyemez. Bu her anda böyledir.

Allah her anda bütün rahmetiyle, güzelliğiyle, ikramıyla, nuruyla kuluna tecelli eder, muamelede bulunur. Kul bunu ya "belâ" deyip kabul eder ya da "hayır" deyip kabul etmez. Bu yüzden amel defterimiz açılsa defterimizin evetlerle veya hayırlarla dolu olduğunu görürüz. Kul rabbine, muamelesine şahit olduğu her anda "belâ" demiştir; ama onu unuttuğu, yüz çevirdiği her anda da karanlıkta kalmış, rabbinin nurundan mahrum kalmış, itiraz etmiş, Allah'ın muamelesini kabul etmemiştir.

Allah'ın nuru aynı zamanda Allah'ın kitabıdır, vahyidir. Hayatımızı Allah'ın vahyi ışığında, nuruyla yaşamazsak karanlıkta, dolayısıyla zulmette kalmış olur, Allah'ın nurundan nasibimizi

almamış oluruz. Bu bütün varlık için böyledir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Allah, ruhları bir karanlık içinde yarattı, sonra onlara nurundan saçtı. Bu nurdan alanlar said, alamayanlar şaki oldu"*[18] buyurur.

Allah, nurunu saçar ama bu bir an değildir; çünkü insanın doğumundan ölümüne kadar bu nur kulun üzerine, gönlüne saçılmaya devam eder. Bu nuru alırsak said olur, saadete ereriz; almazsak şaki olur, eşkıya olur, şekavette kalırız; yani Allah'tan kaçmış oluruz. Bu her anda böyledir.

Allah ile beraber olduğumuz, Allah'ın hesabını yaptığımız her anda; namazdayken, zikirdeyken, Kur'an okurken, bir iyilik, bir güzellik yaparken Allah'ın saçtığı bu nuru almaya devam ederiz; çünkü Allah, her anda nurunu saçar. Onu unuttuğumuz her anda da Allah'tan yüz çevirmiş oluruz ki bu sefer de bu nurdan mahrum kalırız.

Allah, her anda nurunu saçmaya devam ediyor; ama o nurdan yüz çeviren kulun kendisidir. Mesela; bir evin pencereleri kapalı olursa güneş olsa bile o eve ışık girmez. İnsan da kendi gönlünü kapattığında Allah'ın nurunun tecellisini alamaz. Bunun için Allah ayeti kerimede; **"Kıyamet günü mü'minlerin nuru vardır. Önlerinden ve sağlarından nurları onları aydınlatır; ama bu nuru kazanmamış olanlar (onlara) derler ki: Durun, biz de sizin nurunuzdan istifade edelim. Onlar da derler ki: Geriye dönün, nur orda var"**[19] buyurur.

Nuru olanlar cennete doğru, sırata doğru giderken o nuru olmayanlar, nuru olanlara; "durun, biz de sizin nurunuzdan istifade edelim" derler. Onlar da; "geriye dönün, nuru oradan

[18] Tirmizi, İman 18 (2644)
[19] Hadîd /12-13

alın" derler. Yani; "iş işten geçmiş, siz dünyadayken imtihan esnasında rabbinizi unuttunuz, rabbinizden yüz çevirdiniz dolayısıyla o nuru alamadınız, o nur da burada yok" derler. Bu nuru dünyadayken alamayanlar; münafık olup, bunun farkında olmayanlar ve bunu kabul etmeyenlerdir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Kıyamet günü herkes pişmandır. Allah'ı zikredenler de pişmandır, zikretmeyenler de pişmandır"*[20] buyurur.

Zikir; hatırlamak, unutmamak, Allah'ın huzurunda olduğunu tatmak demektir. Elbette ki zikir bir de "Allah Allah" demektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Kıyamet günü herkesin pişman olduğunu söyledi. Allah'ı zikretmeyenler zikretmedikleri için, zikredenler de daha fazla Allah'ı zikredebilirdik diye pişmandırlar. O zaman pişman olmamak için ya da pişmanlığı en aza indirebilmek için her anda zikir halinde olmak, yürürken, otururken, yatarken "Allah" demek lazımdır. Bunu söyleyen Allah'tır. Allah ayeti kerimede; **"onlar ayaktayken, otururken, yan üzeri yatarken Allah'ı zikrederler"**[21] **"Allah'ı zikredin"**[22] **"Allah'ı zikir en büyüktür"**[23] **"beni zikretmek için namaz kıl"**[24] buyurmuştur.

Evet, zikir demek; hatırlamak, unutmamak demektir. Bunların yanı sıra bir de özel olarak "Allah Allah" "lâ ilâhe illallah" Allah'ın El Esmau'l Husna'sını zikretmektir.

Yerlerin ve göklerin nuru olan Allah sevilmeye layık olandır. Allah ile beraber olursak nura gark oluruz; ama Allah'ı unutursak karanlıkta, zulmette kalırız. Burda doğru yolda olmadığımız gibi Kıyamet günü de karanlıkta kalırız. Dolayısıyla önümüzde,

[20] Taberani, El-Mucamu'l-Kebir, 20 /93/H. No: 182
[21] Ali İmran /191
[22] Ahzâb /41, Enfâl /45
[23] Ankebût /45
[24] Tâhâ /14

sağımızda nurumuz olmaz, olmadığı için de bizi aydınlatmaz; yani karanlıkta kalıp orada cehenneme yuvarlanırız.

Allah cami' olandır.[25] Cami'; toplayan, bir araya getiren demektir. Allah parçaları bir araya getirip yeni bir yaratışla yaratır. İnsanın her bir uzvu ayrı ayrı bir yere koyulsa ona insan denmez. Kol denir, bacak denir, ayak denir, baş denir, bu parçaların hepsi bir araya geldiğinde o bütüne insan denilir. Bu zahiri olarak böyledir, bir de bunun manevi tarafı vardır.

İnsanın bir, beden tarafı; bir, vehmi olan nefis tarafı; bir de Allah'ın ona nefhettiği ruh tarafı vardır. Bu üçü beraber olmazsa imtihana tabi tutulan insan olmaz. Biri sadece zahirini; yani beden tarafını, nefis tarafını bilse insan olmaz. Ona "beşer" denir; çünkü Allah ona; **"beşer"**[26] demiştir.

Beşer ne zaman insan, Hz. insan olur?

İman edince, rabbini tanıyınca, kendini tanıyınca, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhu anlayıp gereğini yapınca, o ruh onun üzerinde tecelli edince Allah'ın nuru olur, Hz. insan olur. Allah ayeti kerimede; **Nefahtu fîhi min rûhî:**[27] "Ben ona (insana) ruhumdan nefhettim" buyurur. İnsan bu ruhun farkında olmaz, bu ruh onun üzerinde açığa çıkmaz, Allah'ın nefhettiği bu ruhu tatmazsa beşer olarak kalır, dolayısıyla insan olamaz.

İnsan; Allah'a yakın olan demektir. İnsan kelimesi "üns" kelimesinden türetilmiş bir kelimedir ve "ünsiyet kuran" anlamına gelir. Ünsiyet de; yakınlık demektir. Dolayısıyla insan; Allah'a yakın olan, Allah için yakınlık kuran, insana yakın olan, bütün mahlûkata sevgisiyle yakın olan demektir. Biri bu yakınlığı kendinde peyda edemiyorsa insan değildir; çünkü yakın değildir,

[25] Ali İmran /9
[26] Sâd /71, Hicr /28
[27] Hicr /29, Sâd /72

uzaktır. Uzak olunca da kin duyar, nefret eder, haset eder, dolayısıyla da insan olamaz, ünsiyet peyda edemez, ünsiyeti kuramaz. Bir tek "ben" der, bir tek kendi nefsini sever, kendi işine yarayanı, kendisine yardım edeni sever; ama gerisini yok sayar. Böyle olanlar insan değil beşerdir.

Allah'ın, insana nefhettiği ruh açığa çıkarsa, üzerindeki o tozlanmış örtü biraz kalkarsa insan ünsiyet kurar; yani yakınlık kurar, yakın olur. Allah'a, kendisine, dolayısıyla Allah için insana ve bütün varlığa sevgisiyle, rahmetiyle, ikramıyla yakın olur. Biri böyle olmadıkça insan olmaz. İstediği kadar; "ben iman etmişim" desin, istediği kadar ibadet yapmış olsun o, insan olmamıştır, olmaz da.

Allah cami'dir; bir araya getirendir. Allah aynı şekilde ayeti kerimede; **"nerede olursanız olun (nerede ölürseniz ölün, Kıyamet günü) Allah hepinizi bir araya toplayacak"**[28] buyurur. Yani biri biriyle karşılaşmışsa mutlaka Kıyamet günü onunla bir araya gelecek. Eğer birbirlerine hakları geçmişse nerede olurlarsa olsunlar, isterse biri dünyanın bir ucunda, diğeri de dünyanın öteki ucunda ölmüş olsun, Allah Kıyamet günü onları bir araya toplar; çünkü Allah cami'dir, bir araya getirip toplayandır, toplayıp hesabı öyle sorandır.

Allah cami'dir, hem karanlığı hem nuru bir arada toplayan, zıtları bir arada toplayıp barındırandır. İnsanda bir yönüyle nefis vardır; bütün şiddetiyle kötülüğü emreder, bir yanda da ruh vardır; bütün şiddetiyle bir tek rabbini ister. İkisini de bir araya getiren Allah'tır. Allah, ateşten su çıkarır. Normalde su yanıcıdır; çünkü iki yanıcı ve bir yakıcı gazın bir araya gelmesiyle oluşmuştur yani; Allah zıtları bir arada toplayandır.

Bir kulda da hem cennet, hem de cehennem vardır. Kul

[28] Bakara /148

isterse gönlünü cennete çevirir cennetlik olur, isterse cehenneme çevirir cehennemlik olur. İkisi de kulda mevcuttur; ama tercih hakkı kula aittir. Kul, kendi gönlünü cennete çevirirse cennetlik, cehenneme çevirirse cehennemlik olur. Bu yüzden cennetlik ve cehennemlik olanların kim olduğu bellidir, ortadadır. Herkes de bunu bilir; yeter ki baksın, görmek ve anlamak istesin.

Birinin cennetlik veya cehennemlik olduğunu nasıl anlarız?

Birinin gönlü cehenneme dönmüşse o kişi cehennemliktir; yani gönlünde kin varsa, nefret varsa, haset varsa, insanlara sıkıntı veriyorsa bu, cehennemi adamdır; yani adamın kendisi cehennemdir, böyle biri nasıl cennetlik olsun! Ama tam tersi de olabilir; birinin de gönlünde sevgi, merhamet, ikram ve yakınlık varsa onun gönlü de cennete dönmüş bir gönüldür. Elbette ki böyle biri de cennetliktir.

Eğer cennetlik veya cehennemlik olduğumuzu bilmez, anlamazsak hâşâ Allah bize zulmetmiş olur; çünkü “ya rabbi, ben cennetlik veya cehennemlik olduğumu bilmiyordum, anlamadım” dersek bu bizim için zulüm olur. Oysaki Allah mubindir; her şeyi ortaya koyandır, bununla beraber kendisi de apaçık tecelli eden, apaçık öğretendir. Eğer öğretmezse bu bizim için zulüm olur, işte o zaman biz de “ya rabbi, bilmiyordum” diyebiliriz; ama böyle bir şey söz konusu değildir. Biz, “Ben gözümü kapattım, anlamak istemedim” dersek Allah ayeti kerimede; “görmek istemeyenden daha kör, işitmek istemeyenden daha sağır kimse yoktur” buyurmuştur.

İnsan görmek istedi mi görür. Bu yüzden iman ile beraber baktığınızda birinin etrafına sıkıntı verdiğini görürseniz onun gönlünün cehennem olduğunu, o kişinin de cehennemlik olduğunu bilin. Aynı şekilde imanla beraber baktığınızda etrafına rahmet olan, muhabbet olan, nimet olan birini görürseniz onun

da cennetlik olduğunu bilin; yani biri güzel ahlaka sahipse cennetlik, kötü ahlaka sahipse cehennemliktir. Bu yüzden birinin cennetlik veya cehennemlik olduğunu anlamak için onun ibadetine bakmayın; çünkü ibadet âbd olmanın gereğidir. İbadet araçtır, amaç değildir. Amaç; Allah'a âbd olmak, Hz. insan olmak, Allah'a yeryüzünde halife olmak, ayna olmak, Allah'ın güzelliğini üzerinde göstermektir.

Bütün ibadetler, iyilikler, baştan sona bütün hayat, imtihanların hepsi birer araçtır.

Namaz da miracın aracıdır. Namaz seni miraca taşımıyorsa, Allah'ın huzuruna taşımıyor, Allah ile beraber etmiyorsa aracın çalışmıyor; yani sadece taklit yapıyorsun demektir. Bu yüzden ibadete değil ibadetin insana kazandırdığına bakmak gerekir.

Allah ayeti kerimede; **"namaz sizi bütün kötülüklerden, fehşadan (aşırılıklardan) alıkoyar"**[29] buyurur. Namaz seni kötülüklerden, aşırılıklardan alıkoymazsa o, namaz değildir, bu durumda sen namaz kılmamış olusun. Namaz seni senden temizlememiş, kötülükten temizlememiş, ahlakını güzelleştirmemiş, seni Allah ile beraber etmemiş, insana yakın etmemiş, seni merhametli, cömert, halim biri yapmamışsa sen namaz kılmamışsın demektir.

Bakıyoruz adam altmış sene, yetmiş sene ibadet yapmış ama üzerinde namazdan eser yoktur. Tabiri caizse eski tas, eski hamamdır; yani eski ahlakı hala üzerindedir, ahlakı hiç değişmemiştir. Böyle biri hiç namaz kılmış olur mu, onun namazına namaz denir mi?

Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"insanlardan öylesi var ki namaz kılar, sadece ona yorgunluk kâr kalır. Oruç*

[29] Ankebût /45

tutar, sadece ona açlık kâr kalır"[30] buyurmuştur. Böylelerinin namazı da, orucu da kabul olmamış; çünkü onların faydasını görmemiştir.

Allah seri'ul hisaptır, yaptığın ibadetin karşılığını anında ikram edendir; yani ibadetlerin karşılığı bir nur olarak, Allah'ın yakınlığı, sevgisi, ismi olarak gönlüne hemen tecelli eder ve bunu anında alırsın; almadıysan bir şey kazanamamışsın demektir.

Bir mü'min, hayatı yaşadıkça Allah'a, Hz. İnsan olmaya her gün biraz daha yaklaşmalı, Allah'a olan muhabbeti her gün biraz daha artmalı, ahlakı her gün biraz daha güzelleşmeli, kötü ahlakından, beşeri tarafından da biraz daha uzaklaşmalıdır ki mü'min olmuş, Allah'a âbd olmuş, ibadet yapmış olsun; ama kulda hiçbir değişiklik yoksa o da hiç bir şey yapmamış, hiçbir şey kazanmamış demektir.

Allah bu yüzden ayeti kerimede; **"her insanın amelini (kitabını, defterini) boynuna asmışızdır"** buyurur. Yani herkesin ameli boynundadır, kendi üzerindedir. Boynunda demek; kazandığı ona aittir demektir. Allah ayetin devamında; **"Kıyamet günü onun o boynuna astığımız defterini, kitabını onun önünde açarız"**[31] buyurur. Demek ki Allah'ın bizim boynumuza asıp önümüze açtığı, kitabıymış, kitabımızmış, defterimizmiş; yani Allah Kıyamet günü bizim gönlümüzdekini bizim önümüze açar.

Yani; "kulum bak, senin kitabın, defterin budur, senin gönlün budur. Bak gönlüne neler yazdırmışsın, gönlünde; kin, haset, nefret, şirk ve nifak var. Sen bunları yazdırdın; ama diğer taraftan da aşk, muhabbet, sevmek, rahmet, ikram, affetmek, mağfiret etmek, insanlara yardım etmek de var. Bak kulum bunları da sen yazdırmışsın. Biri cennetliklerin, diğeri de

[30] İbn Mace, Sıyam, 21; İbn Hanbel 2 /373
[31] İsrâ /13

cehennemliklerin amelidir. Bütün bunları gönlüne sen yazdın, bu sana ait defterdir" der. Bu defter her gün beyaz bir sayfa gibi önüne gelir, o güne neyi yazdırırsan yazdırdıkların o günkü sayfan olur. Kıyamet günü önünde açılacak kitabın da bu yazdırdığın kitabındır; yani gönlüne yazdırdığın, boynuna koyduğun, astığın kitabındır.

Bu yüzden hepimizin kitabı önümüzde, elimizdedir. Her birimiz kendimize ve birbirimize baktığımızda bunu görürüz. Birbirimize baktığımızda karşımızdakinin üzerinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in güzelliğini, ahlakını görüyorsak o, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve Allah'a yakın biridir. Tersini görüyorsak o da iblise, Ebu Cehile, Firavuna yakın biridir. Yani Firavun gibi, Nemrut gibi, Ebu Cehil gibi, Ebu Leheb gibi bir gönül taşıyacaksın, sonra cenneti isteyeceksin, böyle bir şey olur mu!

Cenneti istemen için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi, Hz. Musa (a.s.) gibi, Hz. İbrahim (a.s.) gibi bir gönüle sahip olman gerekir ki onlarla beraber olasın. Beraberlik budur, sevmek budur, yakın sevgi bu demektir; yani onlar gibi olmak, onlar gibi yapmak demektir.

Allah kuddüstür.[32] Kuddüs; her türlü eksiklikten ve noksanlıktan münezzeh, her şeyi mükemmel olan, aynı zamanda subhan olan demektir.

Mesele; Allah'ın isimlerini kabul edip etmeme meselesidir. Allah, ismini bize beyan edip, kendini isimleriyle bize tanıtıyorsa bize de bu isimlere iman etmek düşer. Allah noksansız ve kusursuzdur. Allah'ın hem kendisi, hem esması, hem de bütün ef'ali ve işleri böyledir. Kusursuz ve noksansızdır.

Bizim de Allah'ı subhan olarak, kuddüs olarak kabul edip

[32] Haşr /23

etmediğimize buna iman edip etmediğimize bakmamız gerekir. Allah bize herhangi bir muameleyi yaparken ona itiraz ediyorsak Allah'ı subhan olarak kabul edememiş oluruz; yani Allah'ın muamelesine itiraz ettiğimiz de; "Allah yanlış yapıyor, Allah bunu böyle değil de böyle böyle yapmalıydı. Ben böyle bir muameleyi hak etmemiştim, Allah bana zulmediyor. Allah subhan ve kuddüs değildir" demiş oluruz. Allah'a itiraz ettiysek, Allah'ın muamelesi bize ağır geldiyse böyle demiş oluruz.

Allah ayeti kerimede; **"Allah ve resulü bir konuda hüküm verdiğinde mü'min erkekler ve mü'min kadınların kendi işlerinde seçim hakkı yoktur (onlara düşen ona itiraz etmeden, gönlünde bir ağırlık hissetmeden bu hükmü kabul etmektir)"**[33] buyurur. Demek ki mü'mine düşen; gönlünde bir ağırlık hissetmeden Allah ve resulünün kendisi hakkında verdiği hükmü kabul etmekmiş. Biri hem "Allah'ın ve resulünün hükmünü kabul ediyorum" deyip hem de gönlünde ağırlık hissediyorsa mü'min olmaktan çıkar; çünkü Allah'ı subhan olarak, kuddus olarak, rahman ve rahim olarak, rab olarak inkâr etmiş, kabullenememiştir. Böyle biri kendisi hakkında hayır olanı, rahmet olanı, ikram olanı hâşâ Allah ve resulünden daha iyi bildiğini zannettiği için itiraz eder, edebilir!

Evet, bu yüzden iman etmek; "ben Allah'a iman ettim" demek öyle kolay bir şey, basit bir şey değildir. İman eden teslim olur; yani Müslüman olur, dolayısıyla hiçbir konuda Allah'ın hiçbir işine karışmaz, Allah'ın yaptıklarına, muamelesine razı olur ve itiraz etmez. Başına ister nimet, ister musibet ne gelirse gelsin; "ya rabbi! Sen en güzelini yaptın, benim için hayır olan, en güzel olan buydu" der. Çünkü kulun başına bir musibet gelmişse Allah onu temizliyor, derecesini yükseltiyor, kendisine çekiyor, onu nefsinden, şeytandan, dünyadan kurtarıyor, ona yardım ediyor

[33] Ahzâb /36

demektir; yani Allah'ın rahmeti onun için tecelli etmiş demektir.

Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"musibetlerin en büyüğü bana, sonra peygamberlere, sonra bize yakın olanlara gelir"*[34] buyurur. Çünkü en yüksek makama erenler onlardır, bundan dolayı da en büyük musibetler onlara gelir.

Ahirete iman etmediğimizde; yani dünya ebediymiş gibi zannettiğimizde dünyada musibet, bela istemeyiz, hastalığı kabul etmeyiz. Hep nimet olsun, dünya cennet olsun isteriz; ama öyle değildir, Allah'ın her muamelesinde bir hayır, bir güzellik vardır.

Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadisinde buyurur ki;

"Kıyamet günü bir kulu getirip hesaba çekerler. O kulun dağlar gibi günahları vardır, sevap kefesinde de çok ufak ve basit şeyler vardır. Kul, o anda cehennemi hak eder; ama sonra sevap kefesine bir şey koyarlar ve adamın sevap kefesi hemen ağır gelir, adam bunun üzerine cennetliklerden olur. O sırada Kıyamet yerindekiler; acaba sevap kefesine konan o şey nedir, diye merak ederler. Bunun üzerine Allah; 'bu sevap kefesine koyduğum şey kulumun dünyada çektiği sıkıntılardır' buyurur. Kıyamet yerindekiler bunu gördükten sonra 'Keşke biz dünyadayken vücudumuzun etleri makaslarla kesilseydi, biz de bugün bu nimeti kazansaydık' derler. Yani adamın günahları olmasına rağmen imanı varmış, Allah'ı seviyormuş, rabbine isyan etmiyormuş. Sıkıntı çekmiş; ama sıkıntıya karşı sabretmiş, sıkıntıları rabbinden bilmiş, rabbine itiraz etmemiş ve sebebe bakıp sebebi suçlamamış, bu hali de onca günahına rağmen onun cennete gitmesine vesile olmuş.

[34] Râmûzu'l-Ehâdîs, S. 71, 983. Hadis. Ahmed b. Hanbel, Buharî, Tirmizî, İbn-i Hıbban, Müstedrekten. Bk. İbn-i Mâce II, 1321, 1331, 1335

Bu yüzden sıkıntı büyük bir nimet, peygamberi bir nimettir. Sıkıntı demek; imtihan demek, kazanma imkânı demek, Allah'ın kuluna muamelesi demektir. Bu sıkıntı; ister yoklukla, ister fakirlikle, ister dedikoduyla, ister iftirayla, ister hastalıkla, nerden, hangi yönden, neyle gelirse gelsin bu fark etmez Allah'ın, kulunu temizleme, onun derecesini yükseltme muamelesidir, bir nimettir!

Hayatı bir imtihan olarak kabul edip, iman etmemişsek imtihanı nimet olarak göremeyiz. Bunun yerine bağırıp çağırırız. En azından kendi gönlümüzde, nefsimizle bağırıp çağırır, feryat ederiz. Böyle yapmak doğru bir hal değil yanlış bir haldir. Böyle yapıyorsak Allah'a göre bakamamış, hayatı imtihan olarak, kazanma imkânı olarak görememiş, bize yapılan muamelenin rabbimizden geldiğini anlamamışız demektir.

Eğer Allah'a göre bakamıyor, bize yapılan muameleyi Allah'tan bilmiyorsak hiç iman iddiasında bulunmayalım. İmtihanı kabul edemiyor, imtihanlar; yani musibetler karşısında sabredemiyor, nimetleri Allah'tan bilip şükredemiyorsak; "ben mü'minim, ben Müslümanım" dememize gerek yoktur; çünkü her şey ortadadır. Niye kendi kendimizi kandırıyoruz!

Peki, bu durumda ne yapmamız gerekir?

Secdeye kapanıp; "ya rabbi! Bana iman ver, bana yardım et, yapamıyorum, beceremiyorum, bunu tadamıyorum" deyip feryat etmemiz, ağlamamız gerekir. Başkasına bakıp onu suçlamak yerine nefsimize; "beni nereye götürmeye çalışıyorsun" deyip nefsimizi suçlamamız gerekir.

Kuddüs olan, her türlü noksanlıktan, yanlıştan beri olan Allah sevilmeye layık olandır. Hata ve kusur bizde, bizim anlamayışımızda, daha doğrusu anlayışsızlığımızdadır. Rabbimizi tanımadığımız için rabbimizin bize yaptığı muamelesini

anlayamıyoruz; çünkü rabbimizi rab olarak, rahman ve rahim olarak, kerim olarak, vedud olarak, vehhab olarak anlasaydık, rabbimizin hayır olduğunu bilseydik, buna iman edip, bunu kabul etseydik rabbimiz hakkında su-i zanda bulunmazdık.

Allah ayeti kerimede münafıkları anlatırken; **"onlar Allah hakkında su-i zanda bulundular"**[35] buyurur.

Peki, Allah hakkında su-i zanda bulunmak ne demektir?

Biri, Allah'ın kendisine muamelesini kabul edemediyse, "rabbimin mutlaka burada bir rahmeti, bir hayrı vardır" deyip sabredemediyse bu durumda Allah yanlış yaptı demiş olur. İşte, Allah hakkında su-i zanda bulunmak budur, hiç bundan daha büyük bir su-i zan olur mu?

Her ne olursa olsun, Allah mutlaka kulunun ebedi hayatının hesabını yapar, o kazansın diye ona muamele eder. Kul bunu anlamadıysa o halde; "ben beşerim ya rabbi, ben zayıfım ya rabbi, benim sıkıntı duymam senin yaptığını kabul etmemem değildir. Her yaptığını kabul ediyorum, yaptıklarının da hayır olduğunu biliyorum; ama ben zayıfım, ben acizim, bu yüzden sıkılıyorum, bu yüzden üzülüyorum ya rabbi" demelidir. Yoksa nefsini ilah edinip, kendini Allah'ın muhatabı zannedip; "Allah yanlış yaptı, güzel yapmadı" ya da "Allah beni unuttu" derse biri Allah hakkında bundan büyük su-i zan olmaz. Bu yüzden Allah kendisi hakkında su-i zanda bulunanlar için; **"Allah onları lanetlemiş, onlara gazap etmiştir"**[36] buyurur.

Biz Allah'ın peygamber gönderdiği kavimlerin yoldan çıktığını, Allah'ı, kulluğu bilmediklerini zannediyoruz; ama öyle değildir. Onlar da kulluk yaptıklarını, Allah'ı bildiklerini iddia eden

[35] Fetih /6
[36] Fetih /6

insanlardı. Hal böyleyken yoldan nasıl çıkmışlardır? -Rablerini unutmuşlar, Allah'a, peygambere iman etmedikleri halde peygambere iman ettiklerini zannetmişlerdir, bu yüzden imanları lafta kalmıştır; yani gönüllerinde bir şey yoktur.

Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz peygamber olarak geldiğinde müşrikler; "bu adam yanlış yapıyor, yanlış yoldadır, bu sapıtmış" diyorlardı. Hatta Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le savaşırlarken; "kim haklıysa Allah ona yardım etsin. Kim haklıysa Allah haklıya yardım eder" deyip kendilerini doğru yolda zannediyorlardı, müşrikler böyle söylüyordu; yani "Allah" deyip mü'min olduklarını kabul ediyorlar, üstüne bir de "biz İbrahim'in evlatlarıyız, torunlarıyız, seyidiz" diyorlardı. Kendilerince iman ettiklerini zannetmişlerdi; ama iman etmemişler, o zanda kalan imanlarına şirki karıştırmışlardı, bir de şirk koştuklarını kabul etmeyerek iman etmemek için direnmişlerdi.

Bu, kıyamete kadar böyledir. Yani; "ben Müslümanım, ben mü'minim" diyen herkes Müslüman ve mü'min olmaz. Kulun önce iman etmesi gerekir; yani Allah'ı El Esmau'l Husna'sıyla kabul etmesi, Allah'ın hesabını yapması, kendini ilah olarak değil, Allah'ın kulu, âbdi olarak kabul etmesi, Allah'ı sevmesi, Allah'a âşık olması, Allah her neyi söylemişse, her bir emri için; "işittik, itaat ettik, kabul ettik, teslim olduk" demesi gerekir. Her anda Allah'ın her emri, her hitabı, her imtihana tabi tutuşu karşısında "Allahumme lebbeyk" demesi; yani "işittik ve itaat ettik, emrindeyim ya rabbi! Emret ya rabbi! Sen emret yeter, ben senin kulunum" demesi gerekir ki kul olsun, âbd olsun.

Yoksa; "ben bunu böyle istiyorum, şunu da şöyle istiyorum, bunu böyle yapma ya rabbi" derse kul olmaz, olamaz. Sen kul musun, yoksa ilah mısın! Sen kulluğu kabul etmemişsin, hiç anlamamışsın. Allah seni imtihana tabi tutunca kabul edemiyor, isyan ediyor, itiraz ediyorsan, nimet verdiğinde de "bunu ben

aklımla, ilmimle ve gücümle kazandım" diyorsan Karun olmuşsun demektir.[37] Kul olmak böyle değildir. Allah, Karun'u malıyla, hazineleriyle beraber yere batırdı.[38] Sen de böyle yaparsan kul olmaz, aksine Karun gibi yere batarsın.

Allah sana bir nimet ikram etmişse ve sen de bu ikramı rabbinden bilirsen bu durumda o nimeti rabbinin emrettiği şekilde kullanırsın. Bu bizim bedenimiz için de böyledir. "Beni rabbim yarattı, onun verdiği nimeti onun yolunda kullanmam gerekir" diyorsan o halde gözünü, gönlünü, dilini, kulağını, elini, ayağını Allah yolunda, hayır yolunda kullanman gerekmez mi! Allah sana nimet vermişse ve sen bu nimeti Allah'ın kullan dediği yerde kullanmayıp, kullanma dediği yerde kullanırsan bu durumda kulluğu kabul etmiş olur musun!

Senin gönlün kulluğu kabul ederse bedenin zaten ona itaat eder, dolayısıyla gönlün seni hangi tarafa götürürse oraya gidersin; yani elin, ayağın, gözün, kulağın, dilin nerde çalışırsa onu orada kullanırsın. Bu, organlarını Allah yolunda kullanırsan kulluk yolunda kullanırsın demektir. Yok, şeytanın yolunda kullanırsan iblis sana hükmeder, dolayısıyla gönlüne, kalbine kurulan, hâkim olan Allah'ın nefhettiği ruh değil iblis olur, şeytan olur. Burada anlaşılmayacak hiçbir şey yoktur. Aklımızı kullanıp; hayatı Allah yolunda Allah ile beraber mi yaşadığımıza, yoksa rabbimizi unutmuş, şeytanla beraber mi olduğumuza, kendi kendimize bir vehme, hayale mi kapıldığımıza bakalım, bakarsak bunu rahatlıkla anlarız.

Herkes istese de istemese de bir yol tutup gider, yolu yürür; çünkü yol ayağının altından kayar, gider. Her gün sabah olur, akşam olur ve insan her gün bir günlük yol almış olur; yani her gün bir günlük yol ahirete yaklaşmış, dünyadan da uzaklaşmış olur. Kul

[37] Kasas /78
[38] Kasas /81

bu yolu alırken cehenneme doğru mu, cennete doğru mu gidiyor, Allah'a doğru gidip Allah'a yakınlık mı kazanıyor, yoksa şeytana doğru mu gidiyor, şeytana mı dost oluyor, buna bakmalıdır. Zaten kul buna bakarsa bu bellidir, ortadadır. Kim cennetliktir kim cehennemliktir herkes bunu bilir ve herkes anlamak istediğinde bunu rahatlıkla anlar.

Allah'ın rahmeti her şeyi kuşatmıştır.[39] Allah ğafurdur, ğaffardır, tevvabtır, afuvvdur, kuluna rahmetiyle muamele edendir. Neden? -Çünkü Allah veduddur, ilahtır, sevendir. Bu yüzden kulun bin sene ömrü olsa, hepsini yanlış yolda yaşasa ve son bir günde; "ya rabbi! Ben sana döndüm, tövbe ettim, iman ettim" dese Allah onun imanını, tövbesini kabul edip, onu anasından doğduğu ilk günkü gibi tertemiz kılar. Bu, Allah'ın rahmetidir, Allah böyle yaparak kulunu ne kadar sevdiğini gösterir. Yeter ki kul "sana döndüm ya rabbi" desin; ama bu dönüş lafta değil gerçek bir dönüş, hakikatte bir dönüş, bir gönül dönüşü olmalıdır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"hesaba çekilmeden evvel kendinizi hesaba çekin"*[40] buyurur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in buyurduğu gibi kendimizi hesaba çektiğimizde yanlışlarımızı, eksiklerimizi görür, gittiğimiz yolu da anlarız. Bu durumda kendimizi düzeltmek kendimize aittir. "Ya rabbi! Yanlışlarıma tövbe ettim, istiğfar ettim, beni mağfiret et" dediğimizde Allah bizim amel defterimizdeki günahlarımızı siler, o günahlar hiç olmamış gibi bize muamele eder.

Allah ayeti kerimede; **"muhakkak ki Allah kendisine şirk koşulmasını affetmez. Bunun dışındaki günahları dilediği kimse için mağfiret eder"**[41] buyurur. Bu yüzden sohbetin başından beri

[39] Arâf /156
[40] Tirmizî, Kıyame, 25
[41] Nisâ /48, 116

şirki anlatmaya çalıştım. Bütün bu anlattıklarımın hepsi Allah'ın isimlerine karşı şirk işlemektir. "Allah bütün günahları affeder; ama şirki affetmez" dedi. Yani kuluna; "sen haddini bil, kulluğunu bil" dedi Allah.

Allah ayeti kerimede; **"insan, onu bir nutfeden (iki damla pis sudan) yarattığımıza bakmadan rabbine apaçık hasım kesilir"**[42] buyurur. İnsan o iki damla pis suya bakınca ondan tiksinir. Hal böyleyken "bana nasıl böyle kafa tutuyorsun, nasıl itiraz edebiliyorsun, nasıl benim işimi beğenmiyorsun, seni ben yarattım" diyor Allah. İnsan, rabbine hasım kesilir, rabbiyle mücadele eder, rabbinin ayetlerine karşı ayetleriyle mücadele eder.

Peki, nasıl mücadele eder?

Allah'ın güzel dediğine güzel demez, güzelliği başka türlü anlar ve takdim eder. Rabbinin hak dediğine hak demez, başka türlüsüne hak der. Kendi yaratılışına bakmadan, Allah'ın kendisine yaptığı ikrama bakmadan ayetlerle mücadele eder, Allah ile mücadele eder.

Allah'ın seni yaratmış olması senin için en büyük ikramdır. Seni âbdi olarak, kulu olarak, âşığı olarak, kendine halife olarak, ayna olarak yaratması en büyük ikramdır. İkram denince bunu ekmek olarak anlamamak gerekir. Allah'ın kendinden sana verdiği varlık senin için yeterli bir ikramdır. İnsan, Allah'ın verdiği ikramı görmeyip rabbine karşı nankörlük yapar, görmezden gelirse Allah'a şirk koşmuş olur.

Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **Yâ eyyuhâl insânu mâ garrake bi rabbikel kerîm:**[43] "Ey insan! Seni kerim rabbine karşı

[42] Yâsin /77
[43] İnfitâr /6

böyle mağrur eden şey nedir" buyurur. Neden rabbine karşı mağrur oluyor, kibirleniyor, rabbinin işini, sana olan muamelesini beğenmiyorsun? Yani sen kendin için hayır olanı, rahmet olanı Allah'tan daha mı iyi biliyorsun, rabbinin sana yaptığı ikramı, keremi görmüyor musun? Allah'ın bütün bu ikramına rağmen seni rabbine karşı böylesine mağrur eden, kibirlendiren, gururlandıran şey nedir, neyinle mağrur oluyor, gururlanıyorsun "ki o seni yarattı"[44] buyurur.

Rabbimize karşı mağrur olmayalım, boynumuzu bükelim, âbd olduğumuzu, acziyetimizi bilelim. Her anda gönlümüzün başı secdede olsun. "Ben senin kulunum, sen de beni yaratan benim yüceler yücesi rabbimsin. Ben de senin aciz, günahkâr, hatalı, kusurlu, bütünüyle sana muhtaç olan kulunum" diyelim. Böyle dememiz lazım. Böyle dersek, gönlümüz de bunu tasdik ederse bu durumda rabbimizden; "sen benim kulumsun, ben de senin rabbinim. Sen kulluğunu yaptıysan ben de sana rabliğimi yaparım" hitabını alırız.

Peki, biri Allah'ı rab olarak kabul etmez, ilahlık taslarsa ne olur?

Tamamen nefis olur ve nefis; Rab olmak ister olamaz, ilah olmak ister olamaz, kul olması gerekirken kul olmayı da kabul etmez. Böyle bir nefis bir hilkat garibesine dönüşür. Çünkü ne insan olmayı kabul etmiş ne de tamamen hayvan olmuştur. Ne insan ne de hayvan olamadığı için çok tuhaf, çok çirkin bir hale, bir hilkat garibesine dönüşmüştür. Bu yüzden Allah, ayetlerine, kendisine iman etmeyenler için; **"onlar hayvanlar gibi yerler (içerler)"**[45] buyurur. Başka bir ayette ise; **"onlar hayvanlar gibidir hatta hayvandan daha aşağıdır"**[46] buyurur. Çünkü hayvan

[44] İnfitâr /7
[45] Muhammed /12
[46] Arâf /179

değildir, bir hilkat garibesidir.

Hayvanın da kendine göre bir şerefi vardır. İnsan nazarıyla bakıldığında onlar hayvan gibidir hatta hayvandan daha aşağıdır. Allah'a iman etmeyenler hayvan bile olamazlar; ama zahiri olarak suret itibariyle insan gibi görünürler.

Allah hepimizi kendisine gerçek manada iman edenlerden, teslim olanlardan, kendisine karşı edepli olanlardan eylesin! Kendisine karşı mağrur olanlardan, haddini aşanlardan, hainlik yapanlardan eylemesin! Allah bizi ayetlerine iman edenlerden eylesin! Allah bizi gerçek manada kendisine iman edip, kendisini sevip, âşık olanlardan eylesin! Her emrine karşı "işittik ve itaat ettik" diyen mü'minlerden eylesin! Allah bizi her anda, her imtihan karşısında; **Allahumme lebbeyk:** "Emrindeyim ya rabbi, buyur ya rabbi" diyen kullarından eylesin! Allah bizi huzura alırken bir dost gibi, bir sevgili gibi huzura aldığı kullarından eylesin! Kendisinden bütünüyle razı olmadan, kendisini bütünüyle sevmeden bizi huzura almasın inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

Aşk Âşık Maşuk

15.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Aşk, Âşık, Maşuku anlamaya, Allah'ın El Esmau'l Husna'sı üzerinden rabbimizi neden sevmemiz, rabbimize neden âşık olmamız gerektiğini anlamaya çalışıyorduk. En son Allah'ın El Kuddüs ismine kadar gelmiştik. Şimdi de El Kuddüs isminden sonra gelen Allah'ın Es Selam ismiyle devam edeceğiz inşallah!

Allah selamdır;[1] selamet verendir, selamete erdirendir, aynı zamanda Daru's Selam'a; yani cennete davet edendir. Daru's selam'ı insanlar için, kulları için hazırlayandır. Kul hangi halde olursa olsun rabbine sığındığında kulunu selamete çıkarandır. Allah selamsa, selamete çıkaran, selamete davet eden, selam yurduna davet edip selam yurdunu hazırlayansa bu durumda selam olan Allah sevilmeye layıktır.

Allah'ın, kulunu selamete davet etmesi Allah'ın selam oluşundan, Allah'ın bütünüyle saf rahmet, saf aşk, saf muhabbet, saf hayr oluşundan dolayıdır. Allah, kuluna ikram etmek için selamete, selama davet eder.

Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Cennete giremezsiniz iman etmedikçe, iman etmiş olmazsınız birbirinizi sevmedikçe, buyurur. Ardından sahabeye size birbirinizi sevecek bir kelime öğreteyim mi, diye sorar.

Sahabe;

[1] Haşr /23

- Evet, ya Resulullah, der.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Tanıyıp tanımadığınıza selam verin,[2] buyurur.

Selam aynı zamanda duadır. Biri bir başkasına "selamun aleyküm" deyip selam verdiğinde; "Allah'ın selamı üzerine olsun, benden yana selamette ol. Ben senin için selameti, selam yurdunu istiyorum. Bunun için de elimden ne gelirse yaparım, benden emin ol" demiş olur. Aynı zamanda selam vermek selam verilen kişi için selam yurdu olan cenneti istemektir. Biri selam verirken gönül itibariyle selam verdiği kişi için selameti istemiyorsa; yani dünya selametini, ahiret selametini, Kıyamet yerindeki selameti istemiyorsa selamı selam olmuş olmaz, dolayısıyla kardeşini de sevmiş olmaz.

Eğer biri bize gerçek manada selam verirse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in buyurduğu gibi onu severiz o da bizi sever. Bizim için dua edeni, selamet dileyeni elbette ki severiz; ama sadece bir kelime olarak onu kullanırsak bu selam taklidi bir selam olur, dolayısıyla ondan sevgi ve muhabbet de hâsıl olmaz, onunla birbirimizi sevemeyiz. Laf olsun diye ya da selam vermek adettendir diye selam veriyorsak ondan herhangi bir şekilde ne dünyaya, ne ahirete ait bir dua olur, ne de böyle bir selamdan sevgi ve muhabbet hâsıl olur.

Allah selamdır; selamete erdirendir, kulu için aşk ve muhabbet olandır, aşkı, muhabbeti aynı zamanda ihsan eden, ikram edendir. Eğer birbirimize selam verirsek birbirimizi Allah için severiz.

Selamı da Allah için vermemiz gerekir. "Rabbim selam

[2] Müslim, iman 93-94. Ayrıca Bk. Tirmizî, Et'ime 45, Kıyamet 56; İbni Mace, Mukaddime 9, Edeb 11

vermemi, dua etmemi, kulu için selamet istememi seviyor" diye selam verirsek işte bu selam gerçek bir selam olur, dolayısıyla bu selamla hem biz Allah'ın sevgisini kazanırız hem de selamı alan Allah'ın sevgisini kazanır. Bu durumda Allah hem bizim hem de selamı alan kişinin gönlüne tecelli eder, tecelli ettiği için de birbirimizi sever, birbirimize karşı muhabbet duymaya başlarız. Bu muhabbet Allah'tandır; çünkü selam verirken Allah'ın ismini kullandık.

Selam olan Allah sevilmeye, âşık olunmaya, âbd olunmaya layıktır. Allah'ın dışında ne dünyada ne ahirette selamet olmaz. Bizim selamet olarak görüp zannettiklerimizin hepsi geçici, gölge mesabesindedir, hakiki değildir. Biri selam olan Allah ile beraberse nerde olursa olsun gönül itibariyle Allah'ın selamındadır, selametindedir. O, Allah ile beraber olup Allah'ı severse, hangi halde, hangi durumda olursa olsun, Allah'ın Selam ismine iman edip, onu üzerinde gösterirse Allah her konuda onu mutlaka selamete çıkarır. Dolayısıyla selam olan bir tek Allah'tır.

Kul, Allah'ın Selam ismini üzerinde nasıl gösterir?

Kul, insanlar için selam olur, selamet olur, onları selam yurdu olan cennete davet eder, cennet yolunda onlara yardım ederse, biri dara düştüğünde, sıkıntıya düştüğünde ona yardım etmeye çalışırsa, Allah onu imtihana tabi tutup ona kazanma imkânı verdiğinde gerekeni yaparsa bu durumda insanlar için selam olur, dolayısıyla Allah'ın Selam ismi onda tecelli eder. Allah'ın bütün isimleri için bu böyledir.

Allah'ın isimleri bir kulun üzerinde görünmüyorsa Allah'ın isimleri onda tecelli etmemiş, dolayısıyla bu kul, Allah'ın isimlerine de iman etmemiş demektir; çünkü Allah'a iman etseydi Allah'ın isimlerini severdi.

Mesela; biri Allah'ın Selam ismine iman ederse Allah'ın

Selam ismini sever, sevince de Allah o ismiyle o kişinin gönlüne tecelli eder ve Selam ismi onun üzerinde görünür; yani o kulun hayatında, konuşmasında, düşünmesinde, duasında, amelinde, fiilinde Allah'ın Selam ismi görünür. O kişi Allah'ın kulları için, varlık için, mahlûkat için selam olur, rahmet olur, muhabbet olur, dolayısıyla Allah'ın Selam isminin tecellisiyle güzelleşir, Allah'a ve resulüne yakın olmuş olur. Selam olan Allah nasıl ki sevilmeye layıksa Allah'ın Selam isminin tecelli ettiği bir kul da aynı şekilde sevilmeye layık olur. Bütün isimler için bu böyledir.

Selam olan Allah sevilmeye, âşık olunmaya, âbd olunmaya layıktır. Biri kendisi için selam olan rabbini sevemiyor, âşık olamıyor, onunla beraber olamıyorsa; kendini sevemiyor, kendi kendisiyle beraber olamıyor, kendisini Allah ile beraber, Allah'ın huzurunda bilmiyor, kabul etmiyor demektir. Selam olan Allah sevilmeye, âşık olunmaya, âbd olunmaya layık olandır.

Allah mü'mindir;[3] emin olunandır, emin kılandır, iman verendir, aynı şekilde kulunu sevendir. Allah, imanı ihsan edip ikram etmiş olmasaydı hiç kimse imanı bulamazdı. Elbette ki iman öyle anadan, babadan miras kalan bir nimet değil; kulun kendi çabasıyla, gayretiyle kazandığı bir nimettir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadisi şerifinde; *"iman bir nurdur, Allah onu kulunun kalbine indirir. İman bir kulun kalbine indiğinde onun kalbi latif sahralar gibi genişler. O kul, Allah'ı sever, Allah için sever. Başka bir alameti de; o kul bu imanı kazandıktan sonra bu imanı kaybedip küfre düşmekten, ateşe düşmekten korkar gibi korkar"* buyurur.

Allah, kulunun kalbine imanı ne zaman indirir?

Kul, iman etmek, Allah'a teslim olmak, mü'min ve

[3] Haşr /23

Müslüman olduğunu ispatlamak için çabasını ve gayretini sarf ederse Allah da onun gönlüne imanı indirir. Bu yüzden bu imanı kazanmak öyle kolay bir şey, basit bir şey değildir. "Ben iman ettim, ben Müslüman oldum, ben mü'minim" demekle kimse ne iman etmiş, ne mü'min ne de Müslüman olmuş olur.

Kulun iman edip mü'min olabilmesi için Allah'ı her şeyden çok, hatta canından çok sevmesi, dolayısıyla sevdiği için, sevdiğinin sevgisini kazanmak için hayatı yaşaması gerekir. Kulun bu yolda, bu uğurda her şeyini harcayabilmesi, feda edebilmesi, kurban edebilmesi lazım ki iman etmiş olsun, mü'min olmuş olsun. Yoksa; kendi kendini kandırarak mü'min olma hayaline kapılmış olur.

Kim kendini nasıl bilirse bilsin kendisinin bildiği geçerli değil, Allah'ın onu nasıl bildiği geçerlidir. Allah ayeti kerimede; **"insanlardan öylesi var ki; Allah'ı sever gibi başkalarını severler. Oysaki mü'minlerin Allah'a olan muhabbetleri çok şiddetlidir"**[4] buyurur. Mü'min; Allah'a karşı çok şiddetli muhabbet duyandır, tek kelimeyle; Allah'a âşık olandır.

Eğer; "ben mü'minim, ben Müslümanım deyip ibadet yapanları görüyoruz ama Allah'a âşık kimseleri, maşuku için her şeyi yapabilecek seviyedeki mü'minleri göremiyoruz" denilse vereceğimiz cevap net olarak; durum böyleyse mü'min yoktur cevabıdır; çünkü ölçü bizim ölçümüz değil Allah'ın ölçüsüdür.

Mü'min olduğunu iddia eden biri, gerektiğinde hayatını, malını, vaktini, zamanını, canını Allah yolunda kurban edemiyor, feda edemiyorsa mü'min olmamış, sadece islamı kabul etmiştir.

Allah ayeti kerimede; **"Allah hiç kimsenin emeğini zayi**

[4] Bakara /165

etmez"[5] buyurur. Eğer sen mü'min olmak için çaba ve gayretini sarf edersen Allah senin bu çaban ve gayretin karşılığında sana imanı verir. Şayet sana imanı vermediyse, o iman nurunu senin kalbine indirmediyse gereken çabayı, gayreti sen göstermemişsindir.

Bir kul kendisini Allah'ın yoktan yarattığını, kendinden yarattığını kabul edip, buna iman ederse; yani Allah'ın ona kendinden hayat verdiğini, varlık verdiğini, Allah'ın kendi sıfatlarından ona sıfat verdiğini kabul ederse; "dünya hayatındaki nimetler kalsın" der. Kul, bu kadarını anlarsa Allah'a âşık olmaz mı, onun gönlü her an kendisini yaratan, varlıkta tutan rabbiyle beraber olmaz mı, beraber olması gerekmez mi!

Kıyamet günü Allah perdeyi açtığında; Allah'ın bizi kendinden yarattığını, **Nefahtu fîhi min rûhî:**[6] "Ona ruhumdan nefhettim" deyip ruhundan bize nefhetttiğini, bize beden ihsan edip ikram ettiğini, sıfatlarından sıfat verdiğini görürüz.

Allah bizi varlıkta tutup, hayatımız boyunca her anımızda bize kazanma imkânı tanır. Allah'ın bunu bize ikram etmediği hiçbir an yoktur. Bu; imtihan demektir. Allah, kulunu imtihana tabi tutarken o kazansın diye ona imkân tanır; ama kul her defasında Allah'tan kaçar. Allah, kulunu günde yüz sefer imtihana tabi tutmuşsa ona yüz defa kazanma imkânı tanımıştır. Bir kul bu kazanma imkânından üç, beşine cevap verip; "evet, ya rabbi" demişse bu imtihanları kazanmıştır. Kalan diğer imtihanları görmezden gelmiş, yok saymış, işine gelmemişse; yani gerisinde şeytana ve nefsine uymuşsa da kaybetmiştir.

Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"(Kıyamet günü**

[5] Ali İmran /195
[6] Hicr /29, Sâd /72

kaybedenler diyecekler ki:) Evet, biz kendi nefsimize zulmettik"[7] buyurur. Allah'ın verdiği imtihanlara "evet ya rabbi" diye cevap vermeyenlerin Kıyamet yerindeki hallerini gördüklerinde söyleyecekleri kelime; "biz kendimize zulmettik, biz azabı hak ettik" kelimesidir. Kul Kıyamet günü halini seyrettiğinde böyle söyler; ama dünyadayken kendini kandırarak rabbine karşı su-i zanda bulunup; "rabbim bana ikram etmedi, ihsan etmedi, yardım etmedi" der. Bunları söylerken Allah'ın sıfatlarını inkâr eder, dolayısıyla Allah'a şirk koşar. Kişinin bunu diliyle söylemesi gerekmez, gönlünden geçirmesi de yeterlidir.

En büyük imtihan en büyüklere ve en büyük olacak olanlara gelmiştir, bunlar; peygamberler, sonra onlara yakın olanlardır; ama Allah onlara yardım eder.

Kul hayata bakarken o güne göre hatta o ana göre hesap yapar, Allah ise onun ebedi hayatının hesabını yapar; yani Hz. İnsan olmasının, kendisine ayna, halife olmasının hesabını yapar. Kul böyle bakmaz, sadece içinde bulunduğu ana bakarsa ters görür, yanlış görür, eksik görür ve o ana göre hüküm verir. Şayet kul o anda sıkıntıdaysa; "rabbim bana yardım etmiyor, ikram etmiyor" der.

Oysaki Allah, kuluna nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun o, rahman ve rahimdir. O, kerim olandır; ikram edendir, ikram etmeyi dileyendir. Veduddur, ilahtır; sevendir, muamelesini sevgisine göre, rahmetine göre yapandır. Vehhabtır; hibe edendir, hayrdır; nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun o, kulu için hayırdır. "Allah" dediğimizde rabbimizi böyle anlamamız, böyle hatırlamamız gerekir. Bir sorun, bir sıkıntı varsa bu bizim cehaletimizden; yani rabbimizi tanımadığımızdan, anlamadığımızdan dolayıdır. Eğer Allah'ı sevemedik, iman

[7] Arâf /5

edemedik, Allah'a âşık olamadıysak bu da onu tanımadığımızdan, anlamadığımızdan ya da Allah'ı tanıma, anlama tenezzülünde bulunmadığımızdan dolayıdır.

Kendi kendimize hayal kurup; "bence Allah böyledir, Allah şunu şöyle yapar, Allah bunu böyle yapar" diyoruz. Bu, Allah değildir, bu kendi kendimize ürettiğimiz putumuzdur ve bu put, Allah olmaz. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"onlar Allah hakkında su-i zanda (kötü düşüncede) bulundular. Allah onların o kötü düşüncelerini onların başına geçirir. Allah onlara lanet etmiş ve gazap etmiştir"**[8] buyurur. Allah kendisi hakkında su-i zanda bulunulmasını kabul etmez, su-i zanda bulunanların o su-i zannını onların başına geçirir, onlara lanet eder, gazap eder. Su-i zanda bulunmamak için rabbimizi tanımamız, sevmemiz, ona âşık olmamız gerekir.

Evet, mü'min olan Allah sevilmeye, âşık olunmaya, emin olunmaya layık olandır. Mü'min, kelime olarak da zaten emin olunan, kendisine güvenilmeye layık olan, güvenilen manalarını taşır. Allah'ın Mü'min ismi aynı zamanda kulunun kalbine güven veren demektir. Kul, Allah'a güvenemezse kime güvenecek!

İnsanların birbirine, mü'minlere güvenememesinin sebebi Allah'a güvenmemelerinden dolayıdır.

Allah'ın Mü'min ismi bir kul üzerinde tecelli ederse o kul Allah'a karşı güvende olur, Allah ile beraber güvende olur. Kul, Allah ile beraber olursa kendini güvende hisseder, bunu tadar ve güven içinde yaşar.

Biri Allah'a güvenmediyse; yani "rabbim beni korur, bana ikram eder, merhamet eder, yardım eder, beni mağfiret eder, affeder" diyemediyse hayat onun için cehennem olur. Böyle bir

[8] Fetih /6

kul, kendi kendine kendi işlerini yürütmeye kalkışır, işlerini kendisinin yaptığını, kendisinin yapacağını zanneder. Dolayısıyla kaldıramayacağı bir yükün altına girip, altında ezilir, boğulur. Bu yük, Allah olmadan kaldırılmaz.

Bu hayat yükü imansız çekilmez, imansız yaşanmaz, imansız bu hayat cehennem olur. İnsan istediği kadar kendini kandırmaya, aklını perdelemeye, kendini sarhoş etmeye çalışsa da bu böyledir. Bu sarhoşluk sadece içkiyle veya sarhoş eden bir şeyle değil; dünyayla, parayla, mevkiyle, nefsin arzuları ve istekleriyle de olur.

İnsan hayat yükünü kaldıramadığı için kendini sarhoş etmeye; yani aklını perdelemeye çalışır; ama bir mü'min için böyle bir durum söz konusu değildir. Çünkü o, rabbinin mü'min olduğuna iman etmiş, rabbine güvenmiş dolayısıyla rabbine teslim olmuştur. Bu yüzden mü'min biri rabbi ona nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun; "yaptığın en güzeldir ya rabbi! Elhamdulillahi rabbil âlemin" der.

Âlemlerin rabbi olan Allah övgüye layıktır, dolayısıyla onun işleri de, yaptığı her muamele de övgüye layıktır ve en güzel olandır. Kulun; "Allah ne kadar güzel yapıyor! O, güzel yapmazsa ben yapamam" demesi gerekir. İsterse kul zahiri olarak Allah'ın muamelesinden dolayı sıkılsın, bunalsın bu fark etmez; ama iman etmelidir ki Allah'ın ona yaptığı bu muamele en güzeli, en doğrusu, en hayırlısıdır. Allah, kulunu sevdiği için, ona merhamet ettiği, rahmet ettiği için, ona hayrı ve ikramda bulunmayı dilediği için o muameleyi ona yapmıştır. Kul, Allah'ın onun için hayrı dilediğini, ona ikram ettiğini anlamalıdır, anlarsa Allah'ın onun için ne bir eksik ne bir fazla en güzelini yaptığını görür. Kul bunu o anda anlamayabilir; ama iman etmeli ki Allah perdeyi kaldırdığında bu böyledir. İmanın da böyle olması gerekir.

Bu yüzden bize her muamelesinde mutlaka hayır olan,

güzellik olan, her anda biz kazanalım diye bize ikram eden, mü'min olan Allah sevilmeye, güvenilmeye, tevekkül edilmeye layık olandır.

Allah müheymindir;[9] koruyandır, gözetendir. Bütün varlık Allah'ın gözetimi altındadır. Her anda kulunu koruyan, gözeten, gözetimi altında tutan Allah'tır, dolayısıyla her bir kula ebedi hayatını kazanması, Hz. İnsan olması için nasıl bir muamele gerekiyorsa öyle muamele edendir. Allah, kuluna şeytanın ve nefsinin tuzağını haber verip, yanlışa, günaha, şirke düşmemesi için ona peygamber ve kitap gönderendir. Onu küfürden, cehennemden, şeytandan, kendi nefsinden korumak için koruyan ve gözetendir; bu her anda böyledir.

Kul, rabbinden gafil olur, yüz çevirirse onun korumasını göremez, dolayısıyla peygamberinin ne yaptığını, nasıl yaptığını anlayamaz, Allah'ın neyi vahyettiğini hatırlayamaz; çünkü Allah'tan yüz çevirmiştir. Oysaki Allah'ın insana hayatının her anında mutlaka; "kulum şunu şöyle yap, şunu şöyle yapma" dediği bir emri, bir vahyi vardır; ama kul, Allah ile beraber olursa bunu anlar ve tadar.

Kul böyle bir niyetle yola çıkıp, rabbini anlamak için çaba ve gayret sarf ederse öyle bir an gelir ki her an Allah ile beraber olur ve her anda ne yapması gerektiğini bilir. Allah onun gönlüne bunu vahyederek ona furkan verir, basiret verir, feraset verir, bu yüzden her anda rabbinin kendisinden ne istediğini bilir ve anlar; yani kul, Allah'ı ciddiye alırsa, rabbini dinlerse Allah onunla konuşur, onun gönlüne vahyeder. Kul, rabbini dinlemezse Allah onun gönlüne vahyetse bile onu işitemez, ona gösterse bile onu göremez; çünkü kulağını ve gözünü rabbinin vahyine, tecellisine kapatmış, anlamamak için gönlüne, kalbine perde çekmiştir.

[9] Haşr /23

Kul, Allah'ın müheymin olduğuna iman etmeyince kendi kendisini korumaya çalışır ve koruyacağını zanneder. Oysaki Allah, onu korumazsa ne kendisi, ne anası, ne babası, ne sevdikleri, ne de bir başkası onu koruyamaz, gözetemez, ona müheymin olamaz; çünkü müheymin olan bir tek Allah'tır. Allah gerisini bu yolda kullanır, diğer kullarını bir kul için imtihana vesile kılar. Bu, her bir kul için böyledir.

Her bir kul bu dünyada bir tek kendini ve rabbini bilmeli, "gerisi benim için imtihan, kazanma imkânıdır" demelidir. İster musibet olsun, ister nimet olsun, kim neye vesile olursa olsun Allah onu imtihana tabi tutmuştur. Bu yüzden kul, gözünü ve gönlünü rabbinden ayırmamalı, rabbiyle her anda beraber olmalı ve rabbinin her anda kendisini gözettiğini, koruduğunu, muhafaza ettiğini bilmelidir. Bu yüzden bizi her anda koruyan, gözeten, muhafaza eden, müheymin olan Allah sevilmeye layık olandır.

Allah cebbardır;[10] dilediğini zorla yaptırandır, gücüne karşı konulamayandır. Hiç kimse Allah'ın gücüne karşı koyamaz; çünkü Allah dilediğini zorla yaptırır. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"bütün iyilik yapanlar bir araya gelse ve sana iyilik yapmak isteseler Allah dilemedikçe hiç kimse sana iyilikte bulunamaz. Bütün kötülük yapanların da hepsi bir araya gelse ve sana kötülük yapmak istese Allah dilemedikçe sana bir kötülükte bulunamazlar"**[11] buyurur.

Her şey Allah'ın takdiriyledir, herkes Allah ile muhataptır. Bize ister nimet gelsin, ister musibet gelsin her şey Allah'tan bir imtihandır; yani musibet ve bela değil bir kazanma imkânıdır.

Herhangi bir şekilde nefsine ve şeytana gücü yetmeyen biri için Allah cebbardır; çünkü Allah kulundan yanadır ve Allah ona

[10] Haşr /23
[11] Yûnus /107, En'âm /17

yardım eder. Allah Cebbar ismiyle tecelli edip, kuluna o nimeti zorla ihsan ve ikram eder; ama kulun da böyle bir duasının olması gerekir.

Mesela bir kul; "ya rabbi! Ben senin rızanı, dostluğunu, cemalini istiyorum" derse bunda ciddi ve samimi olur, elinden geleni de yaparsa sonra bir yerde buna gücü yetmezse ya da manevi olarak ayağı kayıp düşerse Allah ona o kulluğu, o güzelliği zorla yaptırır. Allah onun duasını kabul ettiği için bunu ona ikram eder; yani Allah'ın Cebbar ismi, kulu için tecelli ederken rahmettir, mağfirettir, ikramdır. Yoksa Cebbar; "bize kızan, bizi sıkıntıya koyan" demek değildir.

Allah ayeti kerimede; **"bütün iyilikler, hayırlar, güzellikler size Allah'tan, bütün kötülükler, şerler de kendi nefsinizdendir"**[12] buyurur. Allah sana nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun o hayırdır, rahmettir, onun saf sevgisinden, muhabbetindendir, kötülükler de kendi nefsindendir. Bu durumda seni sıkıntıya koyan Allah değildir, kızacaksan, kınayacaksan; "ben yanlış yaptım, eksik yaptım, o yüzden ikrama nail olamadım" deyip nefsini, kendini kınaman lazım. Bir hayır görüyorsan bu durumda da "ben kazandım" demen doğru değildir, "ben hayrı istedim, duamı yaptım, rabbim ikram etti" demen gerekir. Allah ayeti kerimede; **"eğer duanız olmasaydı rabbim size neden kıymet, değer versin"**[13] buyurur. O halde "ben gönül itibariyle duamı yaptım, Allah da ihsan etti, ikram etti" demen lazım. İhsanı, ikramı alamadıysan duan eksik olmuş, yeterli olmamış demektir.

Kulun, duasından başka bir gücü yoktur. Kul, duasını diliyle, gönlüyle ve fiiliyle yapar; gerisini yaratan Allah'tır. Allah bize cenneti kazandırmasa, bizi şeytandan, nefsimizden korumasa biz

[12] Nisâ /79
[13] Furkân /77

kendimizi koruyamaz, cenneti ve onun rızasını da kazanamazdık. Bir kul kendi hayatına baktığında bunu görür ve anlar. Bu yüzden cebbar olan, bizim yapamadığımızı zorla bize yaptırıp ihsan edip, ikram eden Allah sevilmeye, âşık olunmaya, iman edilmeye layık olandır.

Allah mütekebbirdir;[14] azamet ve kibriya sahibidir, büyüklük bir tek ona aittir. Çünkü gerçek varlığa, hakiki varlığa bir tek o sahiptir. Geriye kalan bütün varlık onunla vardır, bütün varlık onun kuludur, yaratmış olduğu mahlûkudur.

Kul demek; âşık demektir, gönlünü kaptıran ve peşinden sürüklenen demektir. Bütün varlık âşık, Allah da maşuktur. Allah ayeti kerimede; **"yedi gök, yer ve ikisi arasında ne varsa hepsi rabbini hamd ile tesbih eder"**[15] buyurur. Yani hepsi Allah'ı över. Birini sevmezsek onu övemeyiz. Bütün varlık hem Allah'ı hem onun işini sever, dolayısıyla onu hamd ile tesbih ederek över. Allah, her şeyden, yaratılmış olan mahlûktan münezzehtir.

Allah'ın en yakın olduğu varlık insandır, kuludur; çünkü Allah zatıyla, sıfatıyla sadece insana tecelli etmiştir. Bunun için insan secdeye layık olmuştur. Bütün mahlûkat insanın emrine verilmiş, musahhar kılınmıştır; yani sıfatlar zata musahhar kılınmış, emrine verilmiştir. Bir tek insan, Allah'tan ruh taşır, Allah'ın zati tecellisi bir tek insanda vardır. Bu nedenle bütün varlık içinde Allah en çok insana yakındır, hem de birebir yakındır. Bütün mahlûkat da insanın hizmetindedir.

Allah ayeti kerimede; **"yerde, gökte, ikisi arasında ne varsa hepsini insanın emrine verdim, onun emrine musahhar kıldım, amade kıldım"**[16] buyurur. Dolayısıyla insan da Allah'ın emrine

[14] Haşr /23
[15] İsrâ /44
[16] Lokmân /20

amade olmalıdır; yani rabbinin rızası, dostluğu, cemali etrafında semah etmelidir.

İnsanın derdi; Allah olmalıdır, Allah'ın sevgisi, rızası, dostluğu olmalıdır. Rabbini isteyen kendini istemiştir, rabbini isteyemeyen biri de kendini Hz. İnsan olarak kabul etmemiştir; yani kendini çamur olarak görmüştür. Çamur da çamura layıktır. Allah Hz. insan olmak ile çamur olmak tercihini insana bırakmıştır.

Allah ayeti kerimede; **"hak rabbinizdendir (hak da bellidir batıl da bellidir, iman da bellidir küfür de bellidir). Dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun (inkâr etsin, nankörlük yapsın)"**[17] buyurur. Tercih insana aittir. Dileyen Hz. İnsan olup Allah ile beraber olur, varlığını Allah'tan bilip Allah'tan alır, dileyen de bunu inkâr eder, nankörlük yapar, kendini çamur bilip çamurun peşinden koşar. İnsan ya rabbini tercih eder meleklerden üstün, meleklerin secde ettiği varlık olur ya da çamur olur, hayvan olur, hatta hayvandan daha aşağı olur; çünkü Allah, ayetlerini dinlemeyenler, ciddiye almayanlar ve yalanlayanlar için; **"onlar hayvan gibidir hatta hayvandan daha aşağıdır"**[18] buyurmuştur.

İnsanın, rabbini tercih edip meleklerden üstün olması bir tek iman ile olur; yani Allah'ı sevmekle, Allah'a âşık olmakla, Allah ile beraber olmakla olur. Bu da Allah'ı tesbih etmek, Allah'a hamd etmekle mümkündür. Allah'ı bildiğimiz, tanıdığımız kadarıyla Allah'ı severiz, dolayısıyla Allah'a hamd eder, Allah'ı tesbih ederiz. Allah'ı tanımayınca da kendi nefsimize hamd eder, nefsimizi tesbih ederiz.

Kişi nefsini nasıl hamd eder, tesbih eder?

Mesela biri; "ben şöyleyim, ben böyleyim, benim hatam

[17] Kehf /29
[18] Arâf /179, Furkân /44

olmaz, ben kusursuzum" deyip kendini överse nefsini hamd ile tesbih etmiş olur. Oysaki onun, rabbini hamd ile tesbih etmesi, kendi nefsini de yermesi; yani eksiğini, hatasını, kusurunu, yanlışını görmesi gerekirdi.

İnsanın herhangi bir durum karşısında söylemesi gereken söz; "elhamdulillahi rabbil âlemin" olmalıdır. Allah neyi emretmiş, neyi söylemişse doğru olan, güzel olan, hak olan odur, yoksa nefsimizin söylediği değildir! Allah'tan yana tavır koymamız gereken yerde nefsimizden yana tavır koyarsak nefsimizi tesbih etmiş, nefsimize hamd etmiş, dolayısıyla nefsimizi ilah edinmiş oluruz.

Hayatın neresinde olursa olsun mutlaka; "Allah ne der, rabbim nasıl sever, rabbimin bu konudaki hükmü nedir" demeliyiz. Böyle dediysek rabbimize hamd ettik, rabbimizi tesbih ettik demektir. Bu, evde de böyledir.

Evinde rabbini hamd ile tesbih etmeyenler huzur bulamaz, evleri cennet olmaz, dolayısıyla evleri cehennem olur, evlerine şeytanı misafir ederler. Kadın olsun erkek olsun; "ille de benim söylediğim doğrudur, benim söylediğim yapılmalıdır, benim söylediğim geçerlidir" diyen kişi aslında; "doğru benim, subhan benim, hamd edilmesi gereken benim, dolayısıyla hepinizin bana uyması lazım" demiş olur.

Peki, anne ve babanın ne demesi lazım?

"Bu evde Allah'ın hükmü geçer. Hep beraber Allah'ın hükmüne itaat edeceğiz, rabbimiz nasıl seviyorsa hep beraber öyle yapacağız" demesi lazım. Ebeveynler çocuklarına en başta bunu öğretmelidir.

Çocuğuna ne demelidir?

"Ne olursa olsun rabbine itaat etmen, rabbinin emrini, hükmünü unutmaman lazım; çünkü sen onun kulusun. Sen de onun kulusun, ben de onun kuluyum, ona uymamız gerekir. Bana itaat etme, biz hep beraber rabbimize itaat edeceğiz. Aynı şekilde resulüne tabi olacağız, onun vahyine uyacağız" demelidir. Çocuğuna böyle diyen biri kuldur. Yok, "bu evde benim hükmüm geçer, bu evin reisi benim ya da bu evin hükümdarı benim, ben ne söylesem o olur" derse biri nefsini tesbih etmiş, nefsine hamd etmiş, nefsini ilah edinmiş, Allah'ın rabliğini, ilahlığını yok saymış olur.

Bu yüzden kul nerde olursa olsun her anda Allah'ın rızasını gözetmeli, Allah'ın emri, hükmü neyse onu uygulamaya çalışmalıdır. Uygulayamasa bile doğruyu söylemelidir; yani "doğru böyledir ama nefsime uydum, yanlış yaptım, nefsimi rabbime şirk koştum" diyebilmeli, bunun için tövbe etmeye çalışmalıdır.

Allah mütekebbirdir; büyüklüğe layık olandır, büyüklük bir tek ona aittir. Bir tek büyük olan, büyüklenmesi, tekbir edilmesi gereken Allah'tır. Namaza başlarken "Allahu ekber" dediğimizde; "büyük olan bir tek Allah'tır, büyüklük bir tek Allah'a yakışır, mütekebbir olan odur. Ben ise aciz, hatalı, kusurlu, günahkâr, Allah'a bütünüyle muhtaç olan Allah'ın yaratmış olduğu kuluyum. Onun için rükûya gidiyor, başımı yere koyup secde ediyorum" dememiz gerekir.

Kul, Allah'a âşık olur, iman ederse; yani mü'min olursa imanı kemale erdikçe Allah'a karşı aşkı ve muhabbeti de artar, şiddetlenir. Sonra onun gönlündeki aşk her zerresine tecelli eder ve o bütünüyle aşk olur. Bütünüyle aşk olunca da Allah'ın nefhetmiş olduğu ruh olur ve o ruh bütünüyle onun üzerinde tecelli eder. Zahiri olarak insan gibi görünür; ama o saf aşk olmuştur. Bir başkası da dünyayı sevmiş, dünyanın sevgisine boğulmuşsa o da saf çamur olmuştur. Biri çamur, biri Allah'ın nuru

olmuştur. O saf aşk olanı Allah'ın nuru yapan Allah'a olan sevgisi, imanıdır. Ötekini de çamur yapan dünyaya olan sevgisidir.

Kul, Allah ile beraber olur, Allah ile var olursa, onun aşkıyla, muhabbetiyle aşk olursa Allah onu yüceltir, büyütür, büyük yapar. O büyüklük artık ona ait değil Allah'a aittir. Bu yüzden mütekebbir olan Allah sevilmeye, âşık olunmaya, âbd olunmaya layık olandır.

Allah baridir;[19] her şeyi birbirine uygun yaratandır, işlerinde bir dengesizlik, bir uygunsuzluk bulunmayandır. Allah, kulunu imtihana tabi tutarken kulu kazansın diye imtihana tabi tutar. Allah'ın peş peşe yarattığı imtihanların hepsi birbirine uygundur.

Allah herhangi bir kulunu imtihana tabi tutarken elli kişiyi, yüz kişiyi, hatta onu tanıyanların hepsini birden farklı farklı imtihanlara tabi tutar. Bu imtihanların hepsi birbirine uygundur ve insanların hepsi de kazansın diye imtihana tabi tutulur. İnsanlardan yakınındaki olsun uzağındaki olsun, zengin olsun fakir olsun hiç fark etmez, hepsi imtihandadır ve Allah hepsine de kazanma imkânı sunmuştur.

Allah, varlığı birbirine uygun yaratandır. İnsan kendisine baktığında bütün azalarının nasıl yerli yerinde olduğunu, birbirine nasıl uygun olduğunu görür, bunu anlar. İnsan, bütün kâinata, bütün varlığa bakarken de aynı şekilde her şeyin birbirine uygun olduğunu zahiri olarak görür.

Allah nasıl ki zahiri olarak her şeyi birbirine uygun olarak yaratmışsa manevi olarak da her şeyi birbirine uygun olarak yaratmıştır; yani işlerinde herhangi bir uygunsuzluk, dengesizlik yoktur. Bir uygunsuzluk görülüyorsa bu, kulun yanlış bakışından, rabbini, hikmetini, muradını anlamayışından dolayıdır. Her şeyi

[19] Haşr /24

birbirine uygun olarak yaratan bari olan Allah sevilmeye layık olandır.

Allah musavvirdir;[20] suret verendir, tasvir edip suret verendir. Allah ayeti kerimede; **"Allah suretinizi tasvir etti, sizi suretlendirdi, suretinizi güzel yaptı"**[21] buyurur. Allah sadece zahiri değil manevi suretimizi de güzel yapmıştır; yani bize kendinden ruh nefhetmiştir. Bu ruh en güzel olandır, güzelliğin son sınırıdır.

Bu yüzden ara sıra söylüyoruz; bir kul, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhu görse onun güzelliği karşısında anında ölür, nefes alamaz. Öyle bir güzellik ki akıl bunu idrak edemez. Allah birinin üzerinden de perdeyi kaldırıp, onun ruhunu diğer insanlara gösterse onu kim görürse görsün onlar da anında ölür, bir daha nefes alamazlar; ruh böyle bir güzelliğe sahiptir. İnsan başka bir şeyden dolayı değil bu ruhun güzelliği karşısında nefes alamaz ve ölür.

Bu durumda insanın kendi ruhunu görmesi mümkün değil midir?

Elbette ki mümkündür. Peki, insan ruhunu ne zaman görebilir? -Ne zaman ki kendi varlığından kurtulduysa, ölmeden önce öldüyse, artık ölüm onun için bir formaliteden ibaret kaldıysa, Allah ile beka bulduysa artık o, ruhunu görebilecek seviyeye gelmiş olur ve Allah ona mutlaka bunu ihsan eder, ikram eder. Allah'ın bütün nimetleri böyledir.

Allah seriu'l hisabtır, her kuluna kazandığını anında ikram edip verendir. Her kul kazandığını kendi üzerinde taşır. Bu yüzden; "kimin cennetlik veya cehennemlik olduğu ortadadır, bellidir"

[20] Haşr /24
[21] Mu'min /64

demiştim. Bu belli olmazsa insana zulüm olur. Biri; "ya rabbi! Ben cehennemlik olduğumu anlamadım" derse ve gerçekten bunu anlamazsa bu ona zulüm olur. Oysaki Allah kimseye zulmetmez. Bundan dolayı herkes cennetlik veya cehennemlik olduğunu bilir.

Başka bir insana baktığımızda da onun cennetlik mi cehennemlik mi olduğu ortadadır. Kişi diğer insanları yeteri kadar bilemeyebilir, anlayamayabilir; ama kendini yüzde yüz bilir. Kendi gönlünden kendini bilir. Kişinin gönlü, cennet olmuşsa kişi cennetlik, cehennem olmuşsa da cehennemliktir.

Cennet olmuş bir gönül nasıl bir gönüldür?

Cennet olmuş bir gönül, Allah'ın isimlerinin tecelli ettiği bir gönüldür; yani seven, merhamet eden, hayır olan, ikram eden, affeden, mağfiret eden, insanlar için cennet olan bir gönüldür. Böyle bir gönül elbette ki cennete layıktır; çünkü o gönlün kendisi cennettir ve insan diğer tarafa cennetini buradan götürür. Kişinin buradan götürdüğü cennet kendisinin gönlüdür. Cehennem de aynen böyledir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"cennette nimet yoktur, herkes nimetini beraberinde götürür. Cehennemde ateş yoktur, herkes ateşini beraberinde götürür"* buyurur.

Cehennem olmuş bir gönül; kibir, şirk, haset, riya, kin ve nefretle doludur. Cehennemlik olan biri gönlüne bunları doldurur, dolayısıyla ahirette bunların hepsi onun için ayrı ayrı ateş, ayrı ayrı azap olur.

Kendimize baktığımızda gönlümüz cennet midir cehennem midir, bunu rahatlıkla görür ve anlarız; çünkü onu buradan götürürüz. İnsanlara cennet olduysak cennete, cehennem olduysak cehenneme layık oluruz. Bu bizim kendi kazancımızdır ve bize aittir ama unutmayalım ki; Allah bizi her anda cennete ve cennet olmaya davet eder.

Allah ayeti kerimede; **"Allah ölümü ve hayatı yarattı ki hanginiz daha güzel yaparsınız (daha güzel olursunuz, muhsin olursunuz) diye"**[22] buyurur. Demek ki hayatın gayesi; güzel olmakmış, güzel yapmakmış. Güzel yapan güzel olur, güzel olan güzel yapar. Bunun dışında kalanların hepsi bir imtihandır.

Biri güzel yapanla, güzel olanla beraber olursa güzel yapar; yani Allah ile beraber olursa güzel olur, güzel yapar. Kul, ya Allah ile güzel olur, güzel yapar ya da rabbinden yüz çevirir, çirkinleşir; yani güzellikten mahrum kalır. Aydınlık olmayınca, nur olmayınca karanlık olur, zulmet olur.

Allah musavvirdir; suret verendir. Maddi, manevi, zahiri, batını sureti en güzel şekilde yaratandır, en güzel olmaya davet edendir. Allah ayeti kerimede; **"insanı en güzel surette yarattık"**[23] buyurur. Ahseni takvîm üzere; yani insanı en güzel kıvamda, en güzel surette yarattık, dedi Allah. Eğer Allah seni en güzel surette yarattıysa o halde manevi olarak kendini çirkinleştirme; yani Allah'tan aldığın güzelliği kaybetme, fıtratını bozma, dedi Allah. Evet, musavvir olan Allah sevilmeye layık olandır.

Allah mukittir;[24] her şeye karşılığını verendir. Hayra hayır olarak karşılık veren, şerre de gereken karşılığı verendir. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"kim zerre kadar hayır işlerse onun karşılığını görür. Kim de zerre kadar şer işlerse onun karşılığını görür"**[25] buyurur.

Bu yaptıklarımız mutlaka önümüze gelir ve onlarla karşı karşıya gelip muhatap oluruz. O zaman yaptığımız bütün yanlışlarımız, eksiklerimiz, yanlış söylediğimiz bütün sözlerimiz, kelimelerimiz hatta yanlış düşüncelerimiz bile mutlaka karşımıza

[22] Mulk /2
[23] Tîn /4
[24] Nisa /85
[25] Zilzâl /7-8

gelecektir, bu yüzden onları dünyadayken temizlemek zorundayız.

Aynı şekilde hayır da böyledir, işlediğimiz hayır bir zerre bile olsa Allah onu karşımıza getirir. Bunu söyleyen Allah'tır, Allah ayeti kerimede; **"işlediğiniz hardal tanesi kadar (hayr olsun, şer olsun) ister o göklerde olsun, ister yerin dibinde olsun, ister bir kayanın içinde olsun, Allah onu mutlaka karşınıza getirir"**[26] buyurur; çünkü Allah mukittir, her şeyin karşılığını mutlaka verendir. Önümüze, karşımıza ne gelirse gelsin, başımıza ne gelirse gelsin o bizim kendi kazandığımızdır; yani kazandıklarımızdan dolayı önümüze gelmiş, başımıza gelmiştir.

Aynı şekilde Allah onu karşımıza getirirken ister hayr olsun, ister şer olsun bununla bize bir daha kazanma imkânı; yani yanlışımızı düzeltme, hayrımıza da hayır katma imkânı, kazanalım diye onu tamamlama imkânı verir. Bununla bize güç, kuvvet verir.

Yoksa "yanlış yapalım sonra tövbe ederiz" dersek bu olmaz. Tövbe ederiz; ama yanlışlar mutlaka karşımıza gelir ve bizim de yaptığımız o yanlışları düzeltmemiz, tekrar tekrar tövbe etmemiz, istiğfar etmemiz gerekir.

"Kim zerre kadar, hardal tanesi kadar hayır veya şer işlerse Allah mutlaka onu onun karşısına getirir" ayeti indiğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; buyurdu ki;

-Bundan daha büyük hiçbir müjde almamıştım.

Sahabe;

-Ya Resulullah! Bu nasıl bir müjdedir "kim zerre kadar hayır, zerre kadar şer işlemişse mutlaka önüne gelir" buyurdu Allah.

[26] Lokmân /16

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunun üzerine;

-Evet, onun önüne gelir ki o kul tövbe etsin, istiğfar etsin, gerekeni yapsın, onu temizlesin, buyurdu.

Mü'min temizlenince günahı ahirete kalmaz, ahirete tertemiz olarak gider. Bu onun için büyük bir müjdedir; ama cehennemlik için bu geçerli değildir. Böyle birinin yaptığı şerrin karşılığının önüne gelmesi gerekmez; çünkü öbür tarafta zaten önüne gelir, hem de cehennem olarak önüne gelir; ama burada mü'minin önüne gelmesi mü'min için rahmettir. Mü'min o yanlışı burada temizler, düzeltir; yanlış yapmışsa, hata işlemişse tövbe eder, istiğfar eder düzeltir. Bu onun için rahmet olur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in; "bundan daha büyük hiçbir müjde almamıştım" diye buyurması bundan dolayıdır; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hesabı dünyaya göre değil ahirete, Kıyamet yerine göre yapar. Evet, her şeye karşılığını veren, mukit olan Allah sevilmeye layık olandır.

Allah hasibtir;[27] her şeyin hesabını gören, her şeyi bir hesapla yapandır. Allah'ın hiçbir işi tesadüf değildir, gelişigüzel değildir. Dolayısıyla kulun, hayatı yaşarken önüne gelen, başına gelen hiçbir şey tesadüf değildir; yani şans diye bir şey yoktur. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"hiçbir canlı varlık yoktur ki biz onu perçeminden tutup yürütmeyelim"**[28] buyurur.

Kula ne verilirse verilsin, kuldan ne alınırsa alınsın, kula nasıl bir muamele yapılırsa yapılsın Allah onu bir hesapla yapmıştır, Allah'ın o muamelede mutlaka bir hesabı vardır.

Peki, Allah'ın hesabı nedir?

Allah'ın hesabı kulunu ne için yaratmışsa odur. Allah, kulu

[27] En'am /62
[28] Hûd /56

kendisine âbd olsun, âşık olsun, muhsin olsun, güzel olsun diye ona muamelede bulunur. Allah'ın hesabı böyledir. Kul da ya Allah'ın hesabını kabul eder ya da reddeder; kabul ederse kazanır, reddederse mahrum kalır.

Allah aynı şekilde Kıyamet günü kulunu bütün yaptıklarından hesaba çeken, en ince ayrıntısına kadar kulunun hesabını görendir. Allah ayeti kerimede; **"kul bir yanlış yapmışsa, bir günah işlemişse bire bir, ayniyle cezası vardır; ama bir sevap işlemişse ona bire on vardır"**[29] buyurur. Allah bu hesabı böyle görür. Bu şekilde Allah'ın rahmeti kulu için bir daha tecelli eder; yani kul bir sevap işlese, on tane de günah işlese o bir sevabı on tane günahı götürür. Yani bir kulda dokuz tane kötülük, bir tane de güzellik varsa o kul iyilerden sayılır. Allah Kıyamet günü hesabı böyle görür.

Allah, kulunun hesabını mizana koyarken tartısı ağır gelen kul cennete gider. Allah tartısı ağır gelenin sevabına bire on vermiş, günahına ise bire bir vermiştir, bu da onda bir demektir. Bu, Allah'ın nazarında böyledir. Bir kul, Allah ile beraber olursa bunu bilir, anlar.

Allah ile beraber olan biri; on tane hatası, bir tane de güzel tarafı olan bir kulu güzel bir kul, cennetlik bir kul olarak görür. Allah ile baktığı için, Allah ile beraber olduğu için o kulun cennetlik olduğunu bilir, anlar, hem de bunu tadarak bilir ve anlar.

Şeytanla beraber olanlar ise bunun tersinedir; çünkü şeytan, insandan nefret ettiği için, haset ettiği için insanı cehenneme göndermek ister. Şeytanla beraber olanlar da bir kula bakarken o kişide dokuz tane güzellik olsa bile onun bir tane hatası varsa o bir hatayı görüp; "bu cehennemliktir, bu kötü biridir" derler. İşte bu, şeytanın bakışıdır, şeytanla bakış,

[29] En'âm /160

düşmanca bakıştır.

Allah ayeti kerimede esmayı, isimlerini sayarken; **Subhânallâhi ammâ yuşrikûn:**[30] "Allah subhandır, şirk koşanların şirk koşmasından münezzehtir" buyurur. Yani Allah bu ayetle kendisini tanıtır, kendisini tanıttığını söyler. Allah bu ayette önce isimlerini sayar sonra; "subhânallâhi ammâ yuşrikûn" buyurur. Yani "ben kendimi tanıttım, başkaları benim hakkımda başka bir şey söylese de ben onların bu şirkinden beriyim, münezzehim, onların söyledikleri, anlattıkları onların putlarıdır" buyurur.

Allah'ın kendini vasfettiği, sıfatlandırdığı, isimlerini beyan ettiği gibi Allah'ı anlamazsak Allah'a şirk koşmuş oluruz. Bu yüzden Allah o şirk koşanların şirk koşmasından, söyledikleri o sözlerden münezzehtir. Dolayısıyla biri Allah'a şirk koştuysa Allah ondan beridir, ondan uzaktır. Aynı şekilde o da Allah'tan uzak durmuştur, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhu ve Hz. İnsan olmayı da kaybetmiştir.

Böylece hep beraber Allah'ın isimleri üzerinden Allah'ı neden sevmemiz, Allah'a neden âşık olmamız, âbd olmamız gerektiğini anlamaya çalıştık.

Kendisini bize anlattıran, bize tanıtan Allah'a hamd olsun. Allah her türlü hamde layıktır. Yerlerde de hamd onundur, göklerde de hamd onundur. Bütün âlemlerden Allah'a hamd olsun. **Elhamdulillâhi rabbil âlemin.**

Allah hepinizden razı olsun.

[30] Haşr /23

Aşk Âşık Maşuk

16.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Önceki sohbetlerimizde Aşk, Âşık, Maşuk'u, Allah'ı neden sevmemiz, ona neden âşık olmamız gerektiğini anlamaya çalıştık. Bu sohbetimizde de insanı biraz tanımaya, anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah suret itibariyle beşere insan olma vasfını vermiş, ruhundan beşere nefhedince beşer, insan olmuştur. İnsan, kendi kendisiyle, Allah'ın kendisine nefhettiği ruhuyla, hakikatiyle beraber olursa insan olur.

Nasıl ki cennette ve cehennemde dereceler varsa aynı şekilde insanların da mutlaka dereceleri vardır. Resulullah (s.a.v) Efendimiz; *"cennet sekiz kattır. Cennette bin derece vardır, her bir derecenin arası yerle gök kadardır"*[1] buyurur. Resulullah (s.a.v) Efendimiz bunu bir rakam olarak değil de anlaşılsın diye böyle söylemiştir; yani biri manevi olarak bir derece birinin önünde olup, o kişiden üstün olursa üstün olduğu kişiyle arasında yerle gök kadar bir fark vardır buyurmuştur. İnsan bu dereceleri kendisi kazanır. Bu; insan olmanın, Hz. İnsan olmanın derecesidir.

İnsanlar üç kısımdır. Bir kısmı birbiriyle uğraşır; bunlar en basit, derecesi sıfır olan, insanlık seviyesi en düşük olan insanlardır ve bunlar sadece birbirleriyle uğraşırlar. Bunu birazdan daha detaylı açıklayacağım inşallah.

Bir kısmı kendisiyle uğraşır; bunlar hem dünyası hem ahireti

[1] Ramuz el-Ehadis-1, s. 125/8

için kazanmaya çalışırlar. Birbirleriyle uğraşmaz, kendisiyle uğraşıp dünyasını, ahiretini kazanmaya çalışırlar. Bunlar normal insanlardır.

Bir kısmı da; Allah ile, insanlık ile meşgul olur, insanlığın kazanmasıyla meşgul olurlar, dolayısıyla bunların muhatapları Allah'tır. İşte bunlar büyük insanlardır.

O en düşük seviyedeki insanlar aynı zamanda halleriyle; "sen de bizim gibi ol, bizim gibi yap" deyip birbirlerini kendileri gibi olmaya davet ederler; yani o kadar düşük seviyededirler ki komşularına bakıp; "işte komşumuzun şuyu var, biz de onu alalım, herkes böyle yapıyor, bizde böyle yapalım, siz de öyle yapın" derler. Böyle olanlar seviyesi en düşük insanlardır. Tabiri caizse insan olmaktan, Hz. İnsan olmaktan mahrum kalmış, insan olmanın tadını almamış olanlardır. Bunlar küçük olmalarından dolayı küçük şeylere boğulurlar.

Mesela böyle olanlar en ufak bir sorun ve sıkıntıda; "ne olacak, nasıl olacak" deyip o sıkıntının içinde boğulup, feryat ederler. Evlerinin içinde de aynı sorunlar yaşanır. Böyle olan eşler birbirlerine veya çocuklarına; "sen şöyle söyledin, sen böyle yaptın, sen böyle hareket ettin, şunu yapmadın" deyip ufak tefek şeyleri sorun haline getirirler. Bunlar küçük ve basit insandır; yani insanlığın tadını almamış, sadece ismi insan olan kişilerdir. Dünyadaki sorunlar, sıkıntılar, Allah'ın onları tabi tuttuğu imtihanlar onlara büyük ve ağır gelir, dolayısıyla bunlar karşısında boğulurlar, küçük oldukları için boğulurlar. Bu; tamamen beşeri bir durum, beşeri bir haldir.

Manevi olarak büyük olan bir insan böyle bakmaz. Basit ve küçük sorunlar o insanın karşısında küçüktür; çünkü kendisi büyüktür. Bir insanın kendisi büyük olursa bütün sorunlar onun karşısında küçülür; ama küçük olursa küçük sorunlar bile ona dağ

gibi görünür. Mesela karıncayı bir tas suyun içine koysan boğulur; çünkü bir tas su ona deniz gibi, derya gibi gelir. Oysaki bir tas su büyük değildir sadece karınca küçük olduğu için o bir tas su ona büyük gelir.

Büyük insanlar; Allah ile sevinip Allah ile üzülen, Allah'ın hesabını yapıp Allah ile beraber hayatı yaşayan insanlardır. Böyle olanlar gerçekten insan olmuş, kendi kendisi olmuştur. Böyle bir insan aslında normal bir insandır; ama insanların insanlık seviyesi düşünce normal olan bu hal insanlara çok garip, tuhaf ve büyük gelir, insanlar da böyleleri için; "onlar büyük insanlardı" der. Ya da anlamadıkları, kendi seviyesinden onlara baktıkları, onlar gibi olmadıkları için onu beğenmezler.

Az önce söyledim; küçük insanlar komşusunda olan herhangi güzel bir şeyi bile sorun ve sıkıntı yapıp; "komşumuzun var, bizim neden yok" derler. Böyleleri manevi olarak bakamamış, hayatı anlamamış, Allah'ın hesabını yapamamış olanlardır. O kadar küçülmüştür ki sadece iki üç adım ötesini görür ve ebedi âleme, Hz. İnsan olmaya bakamaz.

En büyük insanlar peygamberlerdir. Küçük insanlar ise peygamberleri kendisine örnek alıp; "ben de onlar gibi yapmalıyım, onlar gibi olmalıyım" demek yerine etrafına bakıp, kendi kendine, kendi küçüklüğüyle hüküm veren, karar verenlerdir.

İnsan ya peygamberleri (peygamberini) kendisine örnek alıp, onlar gibi yapmaya, onlar gibi olmaya, onlar gibi büyümeye çalışır ya da küçücük dünya hayatına ebedi hayatmış gibi muamele edip, öyle kabul eder. Böyle biri diliyle istediği kadar; "ebedi bir hayat vardır" demiş olsun, aslında kendi gönlünde ebedi hayata yer vermemiştir. Bu yüzden onların her şeyi dünyadır, dünya ile ilgilidir. Bir insanın her şeyi dünyaysa,

üzülmesi de sevinmesi de dünya ileyse ahireti hafife almış, basite almış hatta yok saymış demektir.

İnsanı insan yapan; insanın imanıdır, Allah'ın insana nefhettiği ruhudur, Hz. İnsan olmasıdır. Allah ayeti kerimede; **"canlıların en kötüsü aklını kullanmayan sağır ve dilsiz (insanlardır)"**[2] buyurur. Başka bir ayette de; **"Allah katında canlıların (insanların) en kötüsü kâfirlerdir (hakikati örtenlerdir, hakikati görmezden gelenlerdir)"**[3] buyurur.

Kefere; örtmek, kapatmak anlamına gelir. Biri iman etmemişse hakikatin üstünü, kendi üstünü örtmüş, örtünmüş olur; yani insanlığını açığa vuramıyor, insanca yaşamıyor, Hz. İnsan olarak düşünmüyor, konuşmuyor, hareket etmiyor olur. Bunlar insanların en kötüsü, en aşağıda olanlarıdır.

Bu yüzden kendimize, insanlara, ailemize, çevremize baktığımızda doğru hüküm verebilmek için Allah'ın hükmüne, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hayatına bakmamız gerekir. Bir konu hakkında karar verdiğimizde yahut başkaları bir şey yaptığında; "doğru mu yapıyoruz, yanlış mı yapıyoruz, doğru mu yapıyorlar yanlış mı yapıyorlar" diye bakıp kararımızı devamlı böyle vermemiz gerekir. "İnsanlar ne der, herkes bizim için ne der" fikri, düşüncesi tamamen şirktir, küfürdür. "Allah ne der" demiyor, "insanlar ne der" diyorsak bu durumda insanları, komşuları, arkadaşları, çevremizdekileri Allah'a şirk koşmuş olduk, onları Allah'ın önüne almış olduk, onların ne dediği bizim için Allah'ın ne dediğinden daha önemli olmuş oldu demektir.

İnsanlar üç kısımdır dedik; birbirileriyle uğraşanlar, kendileriyle uğraşanlar, bir de Allah ile meşgul olanlar.

[2] Enfâl /22
[3] Enfâl /55

Mü'min; Allah ile meşgul olan, derdi Allah olandır. Kim ne ile meşgul olursa olsun, hayatı nasıl yaşarsa yaşasın bu onun imanıdır, imanının gereğidir; yani kim neyi seviyorsa ona göre konuşur, ona göre düşünür, hayatını da ona göre yaşar. İnsanın fikri, düşüncesi, konuşması, yaşantısı, hayatı onun seviyesini; yani insanlık seviyesini, insan olma seviyesini belirler.

Herkesin; "acaba ben küçük ve basit bir insan mıyım, daha doğrusu insanlığı tadamamış, kabul edememiş bir beşer miyim, yoksa bir parça da olsa insanlığı tatmış, insan olabilmiş seviyede, kendisiyle meşgul olan bir insan mıyım, yoksa gerçek manada Hz. İnsan olup derdi Allah'ın rızası, dostluğu, cemali olan insan mıyım? Ben neyle uğraşıyorum, benim meşguliyetim, düşüncem, fikrim nedir, çabam ve gayretim hangi yoldadır, neye göredir, neyi kazanmak içindir" deyip mutlaka kendini ölçmesi, tartması gerekir.

Birinin derdi dünyaysa o, ota bakmıştır. Hayvanlar da yer, içer, yatar, dolayısıyla derdi dünya olan birinin hayvandan bir farkı olmaz; ama biri iman etmişse, Allah'ı seviyorsa, daha doğrusu Allah'ı her şeyden çok, canından çok seviyorsa onun derdi de Allah olur. Bunun için; "ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz" demişlerdir; yani lafla, "ben Allah'ı çok seviyorum" demekle Allah'ı sevmiş olmazsın; çünkü bu lafı söyleyince amelin ve düşüncen seni inkâr eder, yalanlar. Bu yüzden dilinin böyle söylemesi seni mü'min yapmaz.

En ufak bir şeyde boğuluyorsak bu bizim küçüklüğümüzü gösterir. Mü'min sıkıntıya boğulmaz. Hiçbir sıkıntı, hiçbir yokluk, hiçbir imtihan onu boğmaz; çünkü o, Allah ile beraberdir. Allah ile beraber olan yıkılmaz, ne olursa olsun Allah ile beraber dimdik durup; "sen benim rabbimsin ben de senin kulunum. Bana düşen; sana kul, âbd olmak, doğru ve güzel yapmak, senin razı olduğun, sevdiğin gibi yapmaktır" der.

Gerçek manadaki Hz. İnsanın derdi nefsinin razı olması değildir; yani Hz. İnsan; "ya rabbi! Sen beni razı et" diyen değil "ya rabbi! Ben seni nasıl razı ederim. Senin beni yaratma muradın üzerimde nasıl gerçekleşir" diyen, diyebilendir. Biri bunu söyleyebiliyorsa o Hz. İnsandır.

Biri böyle söylerse Allah'tan alacağı cevap nedir?

Ve mâ halaktul cinne vel inse illâ li ya'budûn:[4] "Ben cinleri ve insanları sadece bana âbd olsunlar diye yarattım." Bir de; **"Allah ölümü ve hayatı yarattı ki hanginiz daha güzel yaparsınız (hanginiz muhsin olursunuz, ihsanda bulunursunuz)"**[5] cevabıdır. Hayatın gayesi budur. Allah'a âbd olmanın yolu güzel yapmaktan, güzel olmaktan geçer. Allah için güzel yaparsak güzel oluruz, güzel olursak Allah'a âbd oluruz.

Âbd olmak; Allah'ı sevmektir, Allah'ın sevgisini kazanabilmek için koşuşturmak, çaba ve gayret sarf etmek, Allah nasıl bir imtihana tabi tutarsa tutsun kazanmak için gerekeni, her türlü fedakârlığı yapmaktır.

Kulun derdi âbd olmak olursa Allah'ın muradı onun üzerinde gerçekleşir. Allah'ın muradı onun üzerinde gerçekleşirse Allah o kuluna bakınca âbdini görür; yani iman etmiş mü'mini, âşığını görür. Kul âşık olmuşsa, âşıklığını ispat etmişse kuldur, âbddir, güzel ve doğru yapmıştır. Yoksa kendi kendine bir ilah hayal edip; "işte şöyle yaparsak kazanırız ve Allah bizi cennete koyar, böyle yaparsak da cehenneme gideriz" diyen değildir.

Birileri; "şunu şöyle yapman lazım" ötekileri; "bunu böyle yapman lazım" deyip herkes yolu kendine göre göstermeye çalışır. Oysaki Allah ayeti kerimede; **"senden önce hiçbir resul**

[4] Zâriyât /56
[5] Mülk /2

yoktur ki biz onu gönderirken (hangi kavme gönderirsek gönderelim) ona şunu vahyetmemiş olalım; Allah'tan başka ilah yoktur (hiçbir şeyi Allah'a şirk koşmayın. Sizin ilahınız bir tek olan Allah'tır) ve sadece Allah'a âbd olun"[6] buyurur. Gönderdiğimiz bütün resullerimize böyle vahyettik, böyle emrettik, dedi Allah. Onlar da kendi kavmini Allah'a davet ederken; "Allah'tan başka ilah yoktur, Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın ve sadece Allah'a âbd olun, sizin rabbiniz, ilahınız Allah'tır" deyip davet etmişlerdir.

Demek ki gaye, amaç Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamak, sadece Allah'a âbd olmakmış ve Allah bütün peygamberlerini bunun için göndermiştir.

Yani Allah, peygamberleri kavimlerine gönderirken; "Allah'a âbd ol, Hz. insan ol, Allah'a âşık ol, Allah'a iman et, Allah'a sevgide hiçbir şeyi şirk koşma, hiçbir şeyi Allah'ı sever gibi sevme, sadece ona iman et, onu sev, ona âşık ol, onun sevgisi senin için her sevginin önünde ve üzerinde olsun, hayatını yaşarken Allah'ın rızasını kazanmak için yaşa, hayatını onun yolunda harca, kurban et" demek için göndermiştir.

İnsan hayattan, zamandan ibarettir. Allah bizi dünyaya göndermeden önce bir hayatımız yoktu, dolayısıyla neyi kazanabiliyorsak bu hayatta kazanacağız. Bu zamanı da dünya hayatını da nereye harcamışsak karşılığında sadece onu alırız ve hayatımızı neyin uğrunda harcamışsak ona da kurban etmiş oluruz.

Allah ayeti kerimede; **"de ki: Namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin rabbi olan Allah içindir"**[7] buyurur. Bunu söyle, dedi Allah. Acaba bunu söyleyebilecek miyiz ya da ne kadar

[6] Enbiyâ /25
[7] En'âm /162

söylüyoruz; yani söylediğimiz bu söz ne kadar doğrudur! Eğer "namazım, selatım, duam, isteğim, aşkım, muhabbetim, kurbanım âlemlerin rabbi olan Allah içindir" diyorsak söylediğimiz bu sözün ne kadar doğru olduğuna bakmamız gerekir.

Kurban; harcadığın, feda ettiğin her şeydir, feda ettiğin her anın, her zamanın, hayatın ve ölümün demektir. Hayat; yaşadığımız her andır, her anı kapsar. Ölünceye kadar gerektiğinde canımızı da Allah yolunda feda edip; "namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin rabbi olan Allah içindir" dememiz gerekir. İşte bunu söyleyebilen, bunun gereğini yerine getirebilen insan, Hz. İnsandır. Kul, namazının (selatının), kurbanının, hayatının ve ölümünün karşılığında Allah'ın rızasını, dostluğunu, cemalini, Allah'ın zatıyla sıfatıyla tecelli edip Allah'ın nuru olma nimetini kazanır.

Gerisi hayatını, selatını, kurbanını neye harcamışsa, hayatını hangi yolda feda etmişse en fazla onu kazanabilir. Allah ayeti kerimede; **"insanlardan öylesi var ki 'rabbim bana dünyada ver' derler. Onların ahiretten nasibi yoktur; ama onlara kazandıklarından (takdir ettiğimiz) bir nasip vardır"**[8] buyurmuştur. Onlara nasiplerini veririz, onları dünyadan mahrum bırakmayız; ama onların ahiretten nasibi yoktur, dedi Allah.

Allah'ın rızasını, Hz. İnsan olmayı, Allah'a dost olmayı tercih ettiysen, selatın, kurbanın, feda ettiklerin, hayatın, ölümün Allah için olduysa kazanabilirsin. İşte insan olmak, Hz. İnsan olmak bununla mümkündür. Bundan ne kadar mahrum kaldıysan kendinden, Hz. İnsan olmaktan da o kadar mahrum kalırsın.

Herkes; "bu hayatı ne için yaşıyorum, hayatımı hangi uğurda harcıyorum, sarf ediyorum" deyip kendi gönlüne bakmalı, kendini hesaba çekmelidir. Kişi hayatını hangi uğurda, hangi yolda

[8] Bakara /200, 202

harcarsa alabileceği de odur. Allah, kulunu hesaba çekerken kul; "ya rabbi, dünya beni meşgul etti, geçinmek zordu, ihtiyaçlar çoktu, o ihtiyaçları temin etmek için de gecemi gündüzüme kattım. Etrafımdakilerini, ailemi, çocuklarımı razı etmeye çalıştım ve kulluğumu bu yüzden yapamadım" derse Allah acaba o kula nasıl bir cevap verir!

Allah zaten peygamber ve kitap göndererek kuluna gereken cevabı vermiştir.

Biraz önce söylediklerine karşılık Allah, kuluna; "ben seni bunun için mi yarattım, senin yaratılış gayen ekmek miydi, ot muydu, birilerini razı etmek miydi? Ben sana dünyanın da rabbi ahiretin de rabbi benim demedim mi? Senin asıl vazifen bana âbd olmaktır, kâmil insan, Hz. İnsan olmaktır demedim mi?" derse kul ne cevap verebilir! Kul; "ben sana güvenmedim, ben şöyle yapmasaydım eğer aç kalırdım, çocuklar perişan olurdu" derse Allah ona bu sefer; "onların rabbi ben miydim yoksa sen miydin" diye sormaz mı?

Resulullah (s.a.v) Efendimiz; *"kim, Allah'ın dinini dert edinirse (Allah'a kul olmayı, âbd olmayı, Allah'a davet etmeyi dert edinirse) Allah onun özel dertlerini satın alır"*[9] buyurmuştur. Yani Allah onlara şifa verir, ikram edip özel sorunlarını halleder; ama kendi dertleriyle uğraşanları, kulluğunu, Allah'ın dinini yaşamayı, taşımayı, takdim etmeyi ihmal edenleri de Allah özel dertleriyle baş başa bırakır. Onlar da o dertleriyle bocalar durur, kendi dertleriyle boğuşur, dolayısıyla bir yeri düzeltirken öteki yeri bozarlar, öteki yeri düzeltirken de başka bir sorun çıkarırlar. Ölünceye kadar dünyayla, dünyadaki sorunlarla boğuşur, dururlar.

İnsanın dünyadaki sorunlarla, özel dertleriyle boğuşmaktan

[9] Hâkim-Müsned

kurtulmak için yapması gereken şey; Allah'ın dinini, kulluğu, Allah'ın rızasını ve dostluğunu dert edinmektir. Sen Allah'ı dert edinirsen o da senin dertlerini satın alır; yani gerekeni yapıp, dertlerini, sorunlarını, sıkıntılarını çözerek hepsini halleder. Bu, çalışmayın demek değildir. Vesileye sarılacağız; ama derdimiz aç kalmamak olmayacak. Rezzak olan, kerim olan, vehhab olan, rahman ve rahim olan Allah bizi hiç aç bırakır mı!

Hayatı Allah ile Allah'ın peygamberleriyle beraber anlamak gerekir. Bütün peygamberlere baktığımızda dertlerinin bir tane olduğunu anlarız.

Bütün peygamberler "Allah" demişler, "lâ ilâhe illallah" demişler; yani "Allah'tan başka ilah yoktur" demişler, "Allah'a iman etmek, âbd olmak, Allah'ı sevmek lazım" demişlerdir. Dertleri bu olmuş ve bunu insanlara, ulaşabildikleri her yere taşımaya çalışmışlardır. Bu uğurda aç kalmışlar, susuz kalmışlar, işkence görmüşler, eziyet görmüşler, zulme uğramışlar, memleketlerini terk etmek zorunda kalıp hicret etmişlerdir; ama sıkıntı da çekseler bütün hayatlarını "la ilahe illallah" diyerek ve dedirterek yaşamışlardır.

Peygamberlerle beraber onlara iman edenler de aynen onlar gibi yapmışlardır. Onlara şimdi baktığımızda her biri için; "onlar kazanmış, onlar gerçekten büyük insandı, onlar Allah'ın hesabını yapan, Allah için her türlü fedakârlığı yapan, hem selatları hem kurbanları hem hayatları hem ölümleri Allah için olan insanlardı" deriz. Hiç kimse bunun dışında bir kelime söyleyemez; çünkü Allah onları tasdik etmiş, "onlar böyleydi" demiştir.

Gerisi; insan olamadığı için, insan olmayı kazanamadığı, beceremediği için çöpe gitmiş; yani cehenneme gitmiş, rabbini kaybetmiştir. Küçücük dünya hayatı, kısacık dünya hayatı onları

meşgul etmiş, dünya hayatına boğulmuş, onu gerçekmiş gibi, ebediymiş gibi zannetmiş öyle kabul etmiş, ahiretini de, insanlığını da, rabbini de iki günlük dünya hayatı karşılığında satmışlardır. Hayatını satmış; yani o yolda hayatını vermiş, kullanmış, harcamışlardır. Aklımızı kullandığımızda bunun böyle olduğunu görürüz.

Mü'minin mutlaka bir derdi vardır. Hangi mü'minlerin? - Elbette ki Allah'ın mü'minlerinin, Allah'a mü'min olanların, Allah'a iman edenlerin.

Herkes bir şeyin mü'minidir. Kim neyi seviyorsa, neyi kazanmanın derdinde ve neyi kazanmanın peşindeyse, hayatını hangi yolda harcıyorsa onun mü'minidir, onun aşığıdır, onu sever, onu ister, dolayısıyla hayatını sarf ettiği o şey onun putudur, taptığıdır. Bu her şey için geçerlidir. Mesela; birileri eşinin mü'minidir, birileri çocuklarının, birileri anasının, babasının, birileri insanların, komşularının mü'minidir; yani onların hesabını yapar, dertleri sadece budur.

Allah'a mü'min olanlar ise Allah'ı severler, onlar Allah'a âşıktır, Allah'ı ister, onu ondan isterler. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:**[10] "Yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni istiyoruz" buyurur. Yani "seni istiyoruz, seni senden istiyoruz, senin istediğin gibi olmak istiyoruz" derler. Sen de Allah'a böyle söylediğinde Allah'ın rabliğini istemiş olursun; yani "sana âbd olayım, sen de benim rabbim ol" demiş olursun. Eğer sen Allah'ı rab olarak kabul edemediysen kul olmayı da kabul etmemişsin, edememişsin demektir.

Bu kısacık dünya hayatı karşılığında ebedi bir hayat insanı bekliyor; ama kul kazanırsa, kazanabilirse ebedi hayatı onu bekliyor. İnsanın ebedi hayatı kazanması için "ben ebedi hayatı,

[10] Fatiha /5

rabbimi istiyorum" deyip tercih yapması gerekir. Kazanmış olan peygamberler ve onlarla beraber olanlar nasıl kazanmışsa bizim de onlar gibi yapmamız gerekir ki kazanabilelim. Yoksa; "onlar gibi olmayı, onlar gibi yapmayı kabul etmiyorum, ben böyle yapıyorum ama kazanıyorum" dersek kazandığımızı zannederiz, oysaki kazanmış olmayız. Çünkü Allah ayeti kerimede; **"Allah hiç kimse için âdetini değiştirmez. Allah'ın âdetinde (sünnetinde) hiçbir değişiklik göremezsin (değişiklik olmaz)"**[11] buyurur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"kul, Allah'a bir adım atarsa Allah ona en az on adım atar"*[12] buyurur. Yani kul bir hayır, bir güzellik işlerse Allah ona en az bire on verir. Hatta bire yüz, bire yedi yüz ve hesapsız da verir. Kul, Allah'tan uzaksa Allah'tan kaçtığı içindir, Allah ile beraber olamıyorsa Allah'a iman etmediği içindir.

Bir zerre iman bile insanı cennete götürmek için yeterlidir; ama son nefeste imanını kurtarabilirse bu yeterli olur. Mesela bir hadis söyleyeyim, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"biri hayatını yaşarken bir sefer, bir an 'ben Allah yolunda öleyim, Allah yolunda öldürüleyim, şehit olayım' demezse murdar olur"*[13] buyurur. Yani imanını kurtaramaz. Biri "ben Allah yolunda öldürüleyim, şehid olayım" derse imanını neden kurtarmasın ki! Çünkü o anda iman etmiştir. İman o anlık imandır ve bu iman onu kurtarır; ama biri bunu hayatında bir kere bile söylemediyse Allah'a hiç iman etmemiştir.

Allah'a âşık olanlar, gerçek manadaki mü'minler hep "ben Allah yolunda öleyim" deyip Allah'a kurban olma halindedir. Biri mü'min olduğunu iddia ediyorsa ama bunu bir sefer bile söyleyememişse imanını kurtaramaz; yani onun bir zerre bile

[11] Fâtır /43, Fetih /23, Ahzâb /62
[12] Buhari, Tevhid 50; Müslim, Zikr 2, 2675; Tirmizi, Da'avat 142, 3598
[13] Sünen-i Ebu Davud, C.3 N: No 2502

imanı olmamış demektir. Biri bir an bunu söylerse o anda iman eder; yani böyle söylediği an iman etmiş haldedir. Allah o anın hürmetine ona ikram eder ve imanını korumasına yardım eder.

Bundan önceki sohbetlerimizde Aşk, Âşık, Maşuk'u anlatmaya çalıştık. Aşk; insanı insan eder, beşer olan birini Hz. İnsan eder; ama bunun için kendi kendimizi kandırmadan, kendi nefsimize taraf durmadan hüküm vermemiz gerekir. Kul, Allah'a âşıksa bu aşkının, muhabbetinin Allah'tan olduğunu bilmelidir. Âşık bir kul, bu aşkın, muhabbetin kıymetini de değerini de bilir; çünkü kul, Allah'ı seviyorsa Allah onu seviyor demektir, dolayısıyla o kendi kıymetini de, Allah katında ne kadar sevgili olduğunu da bilir. Böyle bir kul, rabbini üç kuruşa, iki ekmeğe, dünyalık herhangi bir nimete satmaz, eğer satıyorsa iman ettiği, Allah değildir. Kendini neye satıyorsa o onun rabbi olmuştur. Bu nedenle kendimize bakarak bunu görmemiz, anlamaya çalışmamız gerekir.

Herhangi bir konuda rabbimize küsebiliyor, darılabiliyor, kızabiliyorsak bilelim ki ne için kızmışsak taptığımız da odur; çünkü o anda küfrümüz, şirkimiz ortaya çıkmıştır. Böylelerine söylemek lazım; "hani sen kuldun, hani Allah seni yaratmıştı, hani Allah her şeyi senden daha iyi biliyordu, hani o rahman ve rahimdi, hani o veduddu, seni seviyordu! Bütün söylediklerin yalanmış demek…"

Allah'ın ikram ettiklerine aldanmamak gerekir. Sen Allah'a yaklaşmak için bir adım atarsan Allah sana on adım atar, sen bir güzel yapmaya çalışırsan o sana on ihsan eder, elli ihsan eder, yüz ihsan eder, bin ihsan eder. Allah sana ihsan ettiğinde bu ihsanın karşılığında şımarmaman; "tamam oldu, bitti" dememen gerekir. Allah sana ihsanda bulunduysa, muhabbeti, yakınlığı verdiyse hatta sana perdeleri açtıysa şımarmaman boynunu bir daha bükmen gerekir. Herhangi bir şeyi, herhangi birini Allah'a şirk koşup koşmadığına bakman, Allah'ın kabul etmeyeceği herhangi

bir düşüncede, fikirde, sözde, tavırda bulunmaman gerekir.

Aşığın söyleyeceği, yapacağı sadece güzelliktir, rabbini övmek, hamd etmek, tesbih etmek, tekbir etmektir. Aşığın; yani mü'minin hali böyledir. Mü'minin hangi halde olursa olsun Allah'ı tesbih etmesi, ona hamd etmesi, onu tekbir etmesi, tahlil etmesi, tahmid etmesi gerekir.

Bir de mü'min bir beşerdir. Bu yüzden üzülebilir, sıkılabilir, ağlayabilir; ama gönül itibariyle rabbine küsmez, darılmaz. Allah ne yaparsa yapsın o, Allah'ın yaptığı her şeyin en güzel olduğunu bilir.

İnsanların üç kısım olduğunu söylemiştim. Şimdi biraz daha detaylı açıklayayım.

Küçük ve basit insanlar; insanlığın tadını almamış olan, birbirleriyle meşgul olan, birbirleriyle uğraşanlardır. "Şu şunu şöyle yaptı, bu bunu böyle yaptı, bu niye böyle yaptı, şu şöyle kötüdür, bu iyi değildir" diyenler basit insanlardır. Bunlar aslında Hz. İnsan olma tadını, kokusunu almamış olanlardır, dolayısıyla bu insanlar hayatlarını da insanlara göre yaşarlar; yani "benim için şöyle söylesinler, benim için böyle demesinler" diye hayatlarını yaşarlar. Böyle olanlar rabbinden mahrum kalmış, insanı, insanın düşüncesini, sözlerini ilah edinmişlerdir.

Normal insanlar; kendisiyle, ailesiyle, çevresiyle meşgul olan insanlardır. Hem dünya hayatını kazanmaya çalışırken başka insanlarda kazandığında onlar adına sevinir, kaybettiklerinde onlara dua eder, yanlış yaptıklarında da onlar için istiğfar ederler; ama kendileri de kazanmaya çalışırlar. Hem de ailelerini yakıtı taşlar ve insanlar olan ateşten kurtarmaya ve ebedi hayatlarını kazanmaya çalışarak Kıyamet günü hesaplarını vermek için hayatlarını yaşarlar, dolayısıyla ebedi bir hayatın kendilerini beklediğini bilirler. Bunlar normal insanlardır.

Büyük insanlar da; peygamberlerle beraber olanlar, peygamberlere benzeyen insanlardır. Derdi insanlık olan, Allah'ın rızası olan, Allah'ın muradının gerçekleşmesi olan insanlardır. Yani böyle insanlar "ben cennete gideyim" deyip, cennetin hesabını yapmaz, yapamaz, zaten böyle bir şeyi düşünemezler, onlar; "rabbim benden razı olsun, muradı benim üzerimde gerçekleşsin" derler. Biri tabiri caizse; "ben değil rabbim sevinsin, böyle yapayım beni yaratan rabbim sevinsin" diyorsa o, büyük insandır.

Her ne olursa olsun önce öğrenmek, anlamak, kavramak, iman etmek lazım, ondan sonra gereğini yapma imkânı olur. Bizimle beraber olan kardeşlerimizin büyümesi, kendinden, "ben" demekten kurtulması gerekir; yani "şunu istiyorum, bunu istiyorum, bana böyle yap, bana şöyle yap, ben böyle oldum, şöyle oldum" demekten kurtulması gerekir.

Kişi "ben" dedikçe benliğinden kurtulamaz "Allah" diyemez. Allah ile benlik bir arada bulunmaz, bulunamaz, bu mümkün değildir. Kardeşlerimizin şimdiye kadar anlattıklarımızdan bunu rahatlıkla anlaması gerekir. İnsanın benliğinin olduğu yerde Allah olmaz. Senin içindeki benlik, Allah'ın tecellisine manidir, dolayısıyla Allah'ın senin gönlüne tecelli etmesine manidir. O benliğin, Allah ile aranda en büyük perdedir.

Hiç kimse bir başkası için; "bu bana zulmetti, zarar verdi, haksızlık etti" diyemez. Bunların hepsi görüntüde olan şeylerdir; ama perdenin arkasında hikmetler, Allah'ın muradı, kazanma imkânı vardır. Bu yüzden en büyük musibeti, sıkıntıyı ve zulmü peygamberler, peygamberlere yakın olanlar görmüştür. Onlar zulme, haksızlığa uğrarken güzel, doğru yapmışlar; yani Allah'ın sevdiği gibi yapıp kazanmışlardır. Feryat edenler, isyan edenler, itiraz edenler de kaybetmişlerdir.

Kendisine yapılanları bir tek insandan görüp, Allah'ı yokmuş

gibi düşünmüş olanlar kaybetmiştir; çünkü Allah'ı yok saymıştır, dolayısıyla o anda inkâr etmiş, küfre girmiştir. Düşünmek lazım; her şeyi insan yapıyorsa peki, Allah ne yapıyor!

Bu yüzden herkesin; Allah ile olmayı, kul olmayı, insan olmayı ne kadar kabul ettiğine bakması gerekir.

Kul kendini anlatmak yerine; yani "ben şöyleyim, ben böyleyim" demek yerine Allah'ı anlatırsa Allah ile güzelleşir. Kul kendini anlattıkça çirkinleşir; çünkü kendini anlattıkça benliğini arttırır.

Yaratılmış bir mahlûku anlatmak yerine zatıyla ve sıfatıyla sana tecelli eden rabbini anlatsan olmaz mı! Allah seni alâ-yi iliyîne, en yüksek makama davet ediyor. Niye yerde sürünüyorsun, niye bir avuç toprağa bulanmışsın, çamur olmuşsun ve hala çamur olmaya devam ediyorsun!

Mü'minin aynı zamanda aşk sarhoşu olması gerekir. Mü'min, rabbinin aşkıyla sarhoş olandır; çünkü o, Allah'ı her şeyden çok, canından çok sever. O sarhoş olmasın da kim sarhoş olsun ya da mü'min nasıl sarhoş olmaz! "Allah" dediğinde nasıl her şeyi unutmaz, bir tek Allah ile beraber olmaz! Dünyayı nasıl unutmaz, nasıl kendini unutmaz! Unutmuyorsa bir sorun, bir sıkıntı var demektir.

Dünyada her türlü sıkıntı, sorun olabilir; ama kul öyle büyük durmalıdır ki dünya, sorun ve sıkıntılar onun karşısında küçülmeli hatta yok olmalı, o sorunlar ve sıkıntılar mü'mini meşgul etmemelidir.

Söyledim; küçük ve basit insanlar evin içinde bile huzur bulamaz. Küçük bir şeyi sorun yapıp; "sen şöyle yaptın" der ya da hanımına; "şu yemek güzel olmamış, tuzu az olmuş" deyip bunu dahi sorun yapar. Hanımı da ona; "sen şöyle yaptın, sen böyle

yapmadın, bu eksik oldu" diye cevap verir. Hayat bu mudur, Allah bizi bunun için mi yaratmıştır! Bunu böyle mi anlamak lazım, bu nasıl insan olmaktır!

İnsan bu durum karşısında şaşırıyor, gerçekten şaşırıyor; çünkü bunu yapan insandır ya da ismi insandır. Böyleleri Allah ile bir derdi olmadığı için, o derdin büyüklüğünü anlamadığı, kendisi büyük olmadığı için küçük şeyleri dert edinir, küçük şeylerle meşgul olur, küçük şeyler onu boğar, o küçük şeylerin altında ezilir, o da "şöyle oldu, böyle oldu" deyip feryat eder.

Sen hiç Allah'ın huzurunda durup Allah'ın senin için ne hüküm verdiğine, Allah'a kul olup olmadığına hiç baktın mı? Allah senin kulluğunu kabul etmiş mi acaba! Niye kendini unutup başkalarıyla, başka şeylerle, basit şeylerle meşgul oluyorsun! Allah'ı kabul etmek, Allah ile beraber olmak böyle olur mu!

Allah ayeti kerimede; **"de ki: Size tek bir nasihatim var; İster tek başınıza olun, ister başkalarıyla beraber olun, Allah'ın huzurunda olduğunuzu unutmayın"**[14] buyurur. Allah bu hitabı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, dolayısıyla bütün insanlığa yapmıştır. Öyle bir nasihat ki bu "nasihatimi tutarsan kurtulursun. Düşünürken, konuşurken, amel işlerken, bir şey yaparken Allah'ın huzurunda olduğunu unutma" dedi Allah.

Peki, unutmazsan ne olur?

Unutmazsan Allah ile beraber olur, Allah'a yakın, Allah ile samimi, Allah'a dost olur, hayatını Allah için onun yolunda yaşar, her anda Allah'ın hesabını yaparsın. Dolayısıyla dünya, dünyanın içindekiler, küçük ve basit şeyler seni ezmez, ezemez. Senden büyük olmayan hiçbir şey seni altında ezemez; yani seni yıkmaz, yıkamaz; çünkü bir şeyin seni ezebilmesi için onun senden daha

[14] Sebe /46

büyük olması gerekir.

Bu yüzden bütün dünya bir mü'minin, bir velinin olsa Allah hepsini bir anda ondan alsa yine de bu ona ağır gelmez, bu imtihanın altında ezilmez; çünkü dünya onun için bir saman çöpü kadar bile bir mana ifade etmez. Bir mü'minin, bir velinin hiçbir şeyi olmasa ve Allah ona bütün dünyayı birden ikram etse bu da onun için aynıdır; yani kendisine dünya malının verilmesi onun için bir saman çöpü kadar bile bir mana ifade etmez. Böyle bir durumda o veli bir tek nasıl yapması gerektiğine, o malı Allah yolunda nasıl kullanması, insanlara nasıl kazandırması gerektiğine bakar. O, dünyaya dönüp bakmaz, dünya onun için bir mana ifade etmez. Ebedi hayatı için, insanlar için, insanlık için, Allah'ın rızası için, Allah yolunda kullanmak için dünyanın hesabını yapar. Yoksa ona göre dünya başlı başına bir manaya bir değere sahip değildir.

Mesela öyleleri var ki; sözde mü'mindir ama en ufak bir zarar gördüğünde yıkılır, ezilir, feryat eder. Neden? -Küçüktür de ondan hem de çok küçük. Böyle bir insan basit bir zarar karşısında isyan edip feryat ederek kendine zulmeder, haksızlık eder. Oysaki mü'minin, Allah ile sevinip Allah ile üzülmesi; yani Allah'tan uzaklaşınca, yanlış ve eksik yapınca üzülmesi, Allah'a yaklaşınca, Allah için bir şeyler yapınca da sevinmesi gerekirdi. Mü'minin bunun dışında herhangi bir şeyle üzülmesi de sevinmesi de doğru değildir.

Mü'min, bir beşer olarak üzülür ve sevinir bu farklı bir durumdur; ama öz itibariyle, gönül itibariyle, Hz. İnsan olma itibariyle Allah ile sevinir ve Allah ile üzülür. Mü'min budur, Hz. İnsan budur. Mü'min hiçbir sorun ve sıkıntı karşısında yıkılmaz, ezilmez, isyan etmez, umutsuzluğa düşüp "olmadı" demez. Bütün kuvvetin ve kudretin Allah'a ait olduğunu bilir. Mü'mine düşen; Allah ile beraber olmaktır, Allah'ın yaptığından razı olup onun muamelesini, dolayısıyla Allah'ı sevmektir.

İnsan neyi severse sevsin kendisi için sever, neyi isterse istesin kendisi için ister. Ya vehmi, hayali olan benliğiyle ister ya da Allah'ın kendisine nefhettiği ruhuyla ister. Ruhuyla istediği zaman sadece rabbini ister; çünkü Allah'ın ruhundan nefhettiği ruh elbette ki sahibini isteyecek, elbette ki ezeli ve ebedi olanı isteyecek. Allah'tan başka hiçbir şeyle ruhun mutmain olması, sevinmesi asla mümkün değildir.

Bu yüzden neyi istediğimize bir de neyle istediğimize bakmamız gerekir. Önemli olan neyi istediğimiz değil neyle istediğimizdir. Bir şey isterken Allah'ın bize nefhettiği ruh olup o ruhumuzla mı istediğimize yoksa kendi kendimize vehmi, hayali bir varlık olarak nefsimizi icat edip o hayali olan benliğimizle mi istediğimize bakmamız gerekir? Allah ile beraber değilsek, Allah'ı istemiyorsak, Allah için istemiyorsak hayali olan benlik olmuş, o benliğimizle istiyoruz demektir; ama her anımız Allah ileyse, Allah için istiyorsak ve Allah ile berabersek bu durumda da ruhumuzla istiyoruz demektir.

Ruh, rabbine âşıktır, sahibine âşıktır; çünkü ondan gelmiştir. Bu yüzden ruh, onun dışında bir zerreyi bile kabul etmez, edemez. Ruh saftır, saf rabbini ister.

Böyle olan bir kul aynı zamanda ihlaslıdır. Allah böyle bir halde olan kula; "hüküm verdim, karar verdim, herkese cenneti veriyorum, seni de yok ediyorum" derse onun gönlü yine de kıpırdamaz. Rabbi onunla konuştu ya, bu bile onun için yeter.

Böyle bir durumda o kulun vereceği cevap nedir?

"Ben olmuşum ne, olmamışım ne! Sen varsın ya, bu yeter ya rabbi! Mesele; senin olmandır, benim olmam değil, mesele; senin razı olmandır, senin sevmendir, senin muradının gerçekleşmesidir. Benim olmam ya da olmamam önemli değil ya rabbi!" der. Biri böyle söylüyorsa o, Allah'a kul olmuş, âbd olmuş,

teslim olmuştur.

İnsan olmaya, Hz. İnsan olmaya çalışmamız, kendimizi basit şeylere, küçük şeylere kurban etmememiz, feda etmememiz, cenneti kazanmamız, Allah'a dost olmamız, Allah'ın verdiği bu hayatı basit şeylere; yani bir avuç toprağa, bir ekmeğe, üç kuruş paraya, insanların şöyle veya böyle demesine kurban etmememiz gerekir; çünkü hayat çok değerlidir ve her bir anımız böyledir.

Allah'ın rızasını ve dostluğunu kazanma imkânımız varsa, ebedi bir hayatı, cenneti kazanma imkânımız varsa o halde hayat çok değerli, çok kıymetlidir. Bu yüzden hiçbir anımızı boşa geçirmeden "Allah" dememiz, Allah'ı zikretmemiz, tesbih etmemiz, Allah'a hamd etmemiz, dua etmemiz, Allah ile beraber olmamız, Allah'ın bizi tabi tuttuğu her imkânı, her imtihanı değerlendirip, Allah'ın rızasını, sevgisini, yakınlığını kazanmaya çalışmamız gerekir.

Her anda Allah'ın huzurunda olduğumuzu unutmamamız lazım ki kazanabilelim. Hayatımızı, vaktimizi, zamanımızı boşa sarf etmeyelim, çöpe atmayalım, onunla yanlış şeyler almayalım. Hangi işi yaparsak yapalım, Allah'ın huzurunda olduğumuzu unutmayalım.

Seven sevdiğiyle beraber olmak istemez mi, seven sevdiğiyle sohbet etmek istemez mi! Eğer mü'minsek, rabbimizi seviyorsak her anda onunla beraber olmamız gerekmez mi!

Onunla beraber olamayanlar birbirleriyle uğraşır, birbirleriyle meşgul olurlar. Böyle olanlar küçük ve basit insanlardır; yani insan olamamış olanlardır. Büyük insanlar da Allah ile meşgul olan, Allah'ın hesabını yapan insanlardır.

Büyük insan olmaya çalışacağız. Büyük insan olmaya, Hz. İnsan olmaya davet edeceğiz inşallah. Kendi benliğimizden, "ben"

demekten kurtulup "Allah" diyeceğiz, aynı zamanda "Allah" demeye, dedirtmeye de davet edeceğiz inşallah. Allah ayeti kerimede; **"benim rabbim Allah'tır deyip Allah'a davet edenden, salih amel işleyip 'ben Allah'a teslim oldum' diyenden daha güzel sözlü kim vardır"**[15] buyurur. "Rabbim Allah'tır, ben Allah'a teslim oldum" deyip Allah'a davet eden birinden daha güzel sözlü kim vardır!

Hep beraber "rabbim Allah'tır" deyip, Allah'a teslim olacağız. Allah'a, Allah'a teslim olmaya, "rabbim Allah'tır" demeye, davet edeceğiz inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[15] Fussilet /33

Aşk Âşık Maşuk

17.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Aşk, Âşık, Maşuk'u, Allah'ı neden sevmemiz gerektiğini anlattık. Geçen sohbette de kendimizi tanıyalım, kim olduğumuzu bilelim diye insanı anlamaya, anlatmaya çalıştık. Bu sohbetimizde de biraz kardeşlikten, infaktan, yardımdan bahsedeceğiz inşallah.

Kulun öncelikle dünyaya neye geldiğini, ne yapması gerektiğini, kendisini yaratan rabbinin kendisinden ne istediğini anlaması gerekir.

Allah bizden ibadet değil âbdiyet ister; çünkü ibadet, âbd olmanın aracıdır. Yaratılışın gayesi; ibadet etmek değil Allah'a âbd olmaktır. Âbd olmak da her anda ibadette olmak demektir. Yani ibadet etmek araç, âbd olmak ise amaçtır. Bunu Allah söylüyor.

Allah ayeti kerimede; **Ve mâ halaktul cinne vel inse illâ li ya'budûn:**[1] "Ben cinleri ve insanları yalnız bana âbd olsunlar diye yarattım" buyurur. İbadet etsinler diye değil âbd olsunlar diye yarattım, dedi Allah. Bu âbdiyetin, bu kulluğun her anda olması gerekir. Allah her anda nasıl emretmiş, nasıl istiyor, nasıl seviyorsa öyle yapmaya çalıştığımızda Allah'a âbd olmayı kabul etmiş, âbdiyetimizi de, kulluğumuzu da yapmış oluruz. Allah'ı unuttuğumuz her anda da kendi kafamıza göre ya da birilerine göre hareket ederiz, dolayısıyla o anda kulluğu kabul etmemiş oluruz; yani kendi kendimize ya da başkalarına göre hareket eder, düşünür ve yaşarız.

[1] Zâriyât /56

Hepinizin bildiği gibi Suriyeli kardeşlerimiz dünyanın her tarafına hicret etmeye, daha doğrusu kaçmaya çalışıyor. Birçoğu da Türkiye'ye, Diyarbakır'a gelmişlerdir. Onların da kendilerine göre korkuları, endişeleri vardır. Bununla beraber bugün haberlerde Diyarbakır'da Suriyeli sekiz kişilik bir ailenin donmak üzereyken hepsinin hastaneye kaldırıldığını izledik, bu arada yapılan röportajda komşuların; "elimizden gelen yardımı yapmaya çalışıyoruz ama bizim de gücümüz bu kadardır" dediklerini izledik.

Göründüğü kadarıyla onlar yardımı ellerinden geldiği kadar gerçekten de yapıyorlardı; ama bir yerde biri soğuktan donar ya da açlıktan ölürse bütün şehir halkı bundan sorumlu olur. Bu yüzden herkes etrafındakilere yardım etme konusunda birbirini haberdar etmek zorundadır. İnsanlar kardeştir; yani insanlar mü'min olmadan önce birbirlerinin insan kardeşidir.

Herkes imanı; kendi çabasıyla, gayretiyle, cehdiyle, cihadıyla; yani bileğinin hakkıyla kazanır. İman öyle anadan, babadan, atadan miras kalan bir nimet değildir. Birinin imanı kazanabilmesi için önce Allah'a teslim olmayı kabul etmesi; yani İslam'a girip "ben de Allah'a teslim oluyorum" demesi gerekir; ama sadece böyle söylemesi de yetmez.

Peki, sonra ne yapması gerekir?

Allah'a teslim olduğunu ispatlamak için bütün çabasını, gayretini sarf etmesi, Allah neyi emretmişse onu yapmaya çalışması lazım ki imanını, islamını ispatlamaya çalışsın, İslam'a girmiş olsun. Bunun sonucunda da Allah onun gönlüne iman nurunu indirir.

Kişi kafasına göre bir hayat yaşayınca, kafasına göre bir fikir beyan edince değil Allah'a, peygambere, Allah'ın vahyine göre çabasını, gayretini sarf edip, gerekeni yapınca, Allah'a teslim

olduğunu gösterince iman nuru onun kalbine iner.

Bir kul herhangi bir yerde Allah'a itaat etmez, resulüne tabi olmazsa bu durumda "Allah bilmiyor, peygamberi bilmiyor, ben biliyorum" demiş olur. İster konuşurken, ister bir şey yaparken, ister düşünürken olsun Allah'tan ve resulünden başka bir fikir beyan ederse o kişi Allah'ı ve resulünü beğenmemiş, kabul etmemiş, Müslüman ve mü'min olamamıştır. Bu her zaman ve herkes için böyledir. Allah bize akıl vermiştir, bu yüzden kendimize dönüp böyle olup olmadığımıza bakmamız gerekir.

Bir kul kendisini yaratan rabbi için "o bilmiyor, ben biliyorum" diyorsa ondan daha akılsız, daha beyinsiz, daha ahmak, daha küstah hiç kimse var mıdır! O kim olursa olsun, ne olursa olsun, ondan daha saygısız kimse yoktur. Bu yüzden kul denince; Allah'a iman eden, Allah'a teslim olan, "rabbim Allah'tır ve ben Allah'a teslim oldum" deyip bunu gerçekten hayatına geçirenleri, hayatını bir mü'min gibi yaşayanları anlamak gerekir.

Allah ayeti kerimede; **"Hepiniz, hep beraber Allah'ın ipine sımsıkı sarılın, parçalanıp parça parça olmayın. Allah'ın üzerinizdeki nimetini düşünün, tefekkür edin."** buyurur. Allah'ın ipi Kur'an'dır. Ayetin devamında ise; **"daha önce siz birbirinizi tanımazken, birbirinize düşmanken Allah sizin kalplerinize yakınlık, sevgi, ülfet verdi. Onun bu nimeti sayesinde kardeşler oldunuz, mü'min kardeşi oldunuz. Siz bir ateş çukurunun kenarındayken o sizi kurtardı"** buyurur.

Siz ateş çukurunun kenarındayken, cehenneme yuvarlanmak üzereyken Allah sizin gönlünüze bu sevgiyi, ülfeti, yakınlığı vererek size bu ikramı yaptı ve sizi kurtardı; yani sizin gönlünüz birbirine bağlı değilse, kardeş olamamışsanız, birbirinizi sevmiyorsanız, bu sevginizi ispatlayamıyorsanız o ateş çukuruna, cehenneme yuvarlanırsınız dedi Allah. Allah size bu sevgiyi,

yakınlığı, ülfeti vererek sizi birbirinize sevdirip, yakınlaştırarak sizi ateş çukurunun; yani cehennemin kenarından kurtardı.

Allah ayetin devamında; **"Allah size ayetlerini böyle açıklıyor ki hidayete eresiniz diye"**[2] buyurur. Yani böyle yaparsanız hidayete ermeyi umabilirsiniz. Yoksa; hidayete eremez, Allah'ın yoluna girmiş olmazsınız. Kardeş olun, bir ve beraber olun, parçalanmayın, hep beraber Allah'ın ipine, hakka sarılın, dedi Allah.

Mü'min doğru bakar. Mü'min sadece işin yüzeysel tarafına, görünen tarafına bakmaz, arkasına da bakar; yani biri bir şey söylediğinde, bir şey yaptığında onun niyetine de bakıp; "bunun niyeti, derdi nedir, bunun bu tavrı, bu hareketi Allah'ın emrine, vahyine uygun mudur, değil midir, bu böyle yaparken Allah'a göre kazanıyor mu, kaybediyor mu, tefrika mı yapıyor yoksa birleştiriyor mu" der. Biri insanları birleştirmiyor, tefrika yapıyorsa, insanları cehenneme davet ediyordur.

Mü'minler kardeşse o halde bir ve beraber olmalıdırlar; çünkü Allah ayeti kerimede; **Ve lâ teferrakû:**[3] "Parçalanmayın (bölünmeyin, birbirinizden ayrılmayın)" buyurur. Bunu Allah emretmiştir. Biriyle bir sorunumuz varsa o kim olursa olsun onunla konuşup sorunumuzu halletmemiz lazım; ama parçalanmayalım, bölünmeyelim, her kafadan bir ses çıkmasın.

Mesela siyasi partilere baktığımızda her kafadan bir ses çıkar. Biri; "biz haklıyız" der, öteki; "bizim partimiz haklıdır" der öbürleri ise; "biz parti kurduk, daha güzel şeyler yapıyoruz" derler. Hani siz kardeştiniz, kardeşlik bu muydu, birlik ve beraberlik bu muydu? Sen Allah'ın rızasını, ebedi hayatını kazanmaya gelmedin mi, sen böyle mi kazanıyorsun; yani bölüp parçalayarak mı

[2] Ali İmran /103
[3] Ali İmran /103

kazanacaksın? Sen kendi gönlüne bakıp; "rabbim benden ne istiyor" demiyor musun? Tabi ki demiyorsun, eğer deseydin böyle yapamaz, endişe ederdin.

Tefrika yapanlar imanı, kardeşliği, birliği ve beraberliği kaybeder, dolayısıyla fitne çıkarmış olur. Allah ayeti kerimede; **"fitne, adam öldürmekten daha beterdir"**[4] buyurur; çünkü fitne çıkaran biri bir kişinin değil birçok kişinin kanına girip, birçok kişiye sıkıntılar yaşatarak onların gönlünü cehenneme çevirir, dolayısıyla etrafına ateş saçar. Ne adına, kim adına yapılırsa yapılsın bu böyledir.

Bir yerde birlik, beraberlik, kardeşlik, muhabbet yoksa orada iman olmaz, orada Allah'ın hesabı yapılmaz.

Allah mutlaka hepimizi huzuruna alıp, bizi yaptıklarımızdan, konuştuklarımızdan, düşündüklerimizden hesaba çeker; çünkü her bir düşünce, her bir konuşma, her bir fiil, amel mutlaka bir imanın sonucudur, dolayısıyla Allah bize; "bak, senin imanın böyle bir imandır. Ben sana böyle mi iman et dedim!" deyip bizim imanımızı hesaba çeker.

Mü'min her anda Allah'ın hesabını yapıp, kul olduğunu, âbd olduğunu unutmayandır. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"de ki: Size tek bir nasihatim var; nerede olursanız olun, ister tek başınıza, ister başkalarıyla beraber olun, Allah'ın huzurunda olduğunuzu unutmayın"**[5] buyurur. Sen hesabını başkalarına değil Allah'a vereceksin. Başkalarının seni övmesi, alkışlayıp takdir etmesi sana bir şey kazandırmaz; ama Allah seni överse ebediyen kazanır, hem dünyada hem ahirette cenneti bulursun; çünkü gönlün cennet olmuş olur. Bundan sonra bütün dünya bir olsa da sana bir zarar veremez.

[4] Bakara /191
[5] Sebe /46

İman edenler bütün faydaların Allah'tan geldiğini, zararların ise nefisten geldiğini bilir; ama iman etmeyenler zararı ve faydayı başka yerde ararlar.

Mü'min, doğru hüküm verebilmek için doğru bakmalı, doğru anlamalıdır. Birine haklı veya haksız derken bunu mutlaka Allah'a göre söylemelidir. Allah'a göre söylemiyorsa o kişi mü'min değildir. Böyleleri niye Allah'a göre söylemezler? -Çünkü kendi fikirleri vardır, kendilerini ilah zannederler.

Kardeşlik gereği kardeşlerimizin ihtiyaçlarını gidermemiz lazım, özellikle şimdi Suriyeli kardeşlerimizin bizim yardımımıza ihtiyaçları vardır. Bununla beraber kendi muhtaçlarımız da vardır, aralarında bir fark gözetmiyoruz. Nerede bir muhtaç varsa, yardıma ihtiyacı olan varsa Allah'ın emrine göre hep beraber onlara yardım etmeye çalışacağız inşallah. Allah ayeti kerimede; **"yakın olanlara, miskin olanlara, yolda kalmış olanlara hakkını ver. Lüzumsuz yere malını saçıp savurma"**[6] buyurur. Yani Allah'ın emrettiği yere ver, buyurur.

Miskin; kitlenmiş, sükûn bulmuş kişidir, çabasını ve gayretini sarf etse de hiç bir şey yapamayan, dolayısıyla muhtaç olan demektir.

Peki, lüzumsuz yere saçıp savurma ne demektir?

Küçükten büyüğe hepimizin doğru bakması gerekir. Aç insanlar olduğu halde yemeği götürüp dökersek, evde bir parça ekmeği bile dışarı atarsak bu, saçıp savurmak olur. Hâlbuki yemeğimizi onlara yedirebiliriz, bu konuda hiçbir mazeret olmaz. Allah; "yakınlara, sana yakın olan fakirlere, miskinlere, yolda kalmışlara hakkını ver. Onların senin üzerinde hakkı vardır, saçıp savurma" buyurduysa saçıp savurmamamız gerekir.

[6] İsrâ /26

İhtiyaç sahibi olan bu Suriyeli kardeşlerimiz bizim için yakındırlar; çünkü yakınımızdadırlar, miskindirler; çünkü yapabilecekleri bir şeyleri yoktur, bir de yolda kalmışlardır.

Allah ayeti kerimede; **"muhakkak ki saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise rabbine karşı çok nankördür"**[7] buyurur. Nankörlük yapıp, saçıp savuran biri şeytanın kardeşi olur. Kişinin şeytanın kardeşi olmaması ve kendisindeki nimetlere şükredebilmesi için Allah yolunda infak etmesi gerekir.

Allah ayeti kerimede; **"(eğer fakirlerden, miskinlerden, yolda kalmışlardan) yüz çevirmen gerekirse (onlar için bir şey yapamıyorsan, gücün bir şeye yetmiyorsa) onlar için rabbinden rahmet talep et, onlara güzel söz söyle. Muhakkak ki rabbinin rızkı geniştir, dilediğine de rızkı daraltır. O, kullarının halini görendir, herkesten haberdar olandır"**[8] buyurur. Yani Allah kime nasıl muamele ederse etsin o muamelesi bir imtihandır ve herkes imtihandadır.

Herkesin imtihanı ayrı ayrı, farklı farklıdır. İmtihan demek kazanma imkânı demektir. Suriyeli kardeşlerimiz memleketlerini terk etmek zorunda kalmışlarsa o halde onlar da bir imtihana tabi tutulmuşlardır.

Mesela arkadaşlarla beraber gidip Suriyeli kardeşlerimize gıda ve giyim yardımı dağıtmaya çalıştık. Birçoğu babasız kalmış, yetim olmuş ve orayı terk etmek zorunda kalmıştır. Onların imtihanı böyledir; ama bir de bizim imtihanımız vardır. Onlar eğer bizim memleketimize gelmişlerse Allah, kullarını bize göndermiş; "bakalım nasıl yapacaksınız, kardeşliğinizi nasıl göstereceksiniz" deyip bizi imtihana tabi tutmuştur.

[7] İsrâ /27
[8] İsrâ /28, 30

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, bizim için her zaman örnektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Mekke'den Medine'ye hicret ettiğinde bir muhaciri bir ensarla; yani bir Medineliyle kardeş yapmıştı. Onlar da kardeşleriyle her şeylerini bölüşmüşlerdi.

Bu yüzden nerede bir fakir, bir miskin, bir yolda kalmış, bir yetim varsa o bizim kardeşimizdir. Elimizden geleni onun için yapmamız, hiçbir şey yapamazsak da evde olan ekmeğimizi onunla paylaşmamız gerekir. Kardeşlik bunu gerektirir. Zahiri kardeşimiz aç olursa onunla ekmeğimizi paylaşmaz mıyız? - Elbette ki paylaşırız. Bizi de Allah kardeş yapmışsa bu durumda ekmeğimizi onlarla paylaşmamız gerekmez mi! Bütün kardeşlerimiz bunun için seferber olmalı, herkes bulunduğu yerde tanıdıklarıyla görüşmeli, onlar için yardım toplamaya çalışmalıdır.

Daha önce altmışa yakın bir çadırda kalan Suriyeli kardeşlerimize gidip; "ne ihtiyacınız var" diye sorduğumuzda; "bizim yataklarımız, battaniyelerimiz, elbiselerimiz var; ama yiyeceğimiz yok, gıdaya ihtiyacımız vardır" diye cevap almıştık. Zaten çekilen kamera görüntülerinde elbiselerinin ne kadar olduğunu gördünüz, çocukların ayağında çorap yok, ona göre ne kadar elbiselerinin olduğuyla ilgili kararı siz verin.

Bu yardımı sadece 60 çadırlık Suriyeli kardeşlerimizin kaldığı yer için düşünmüyoruz, bu sadece bir başlangıçtır. Diyarbakır'da ne kadar Suriyeli kardeşimiz varsa veya buranın yerlisi olup da ihtiyaç sahibi kardeşimiz varsa hepsine tek tek ulaşacağız inşallah.

Bu yardımlar bir seferlik olmayacak, ihtiyaç sahiplerinin ismini not edip ayda bir sefer hepsine yardım edeceğiz. Bu yüzden bütün kardeşlerimizden yardım ve destek istiyoruz. Kardeşlerimizden öncelikle gönül desteklerini istiyoruz; yani gönülleri bizimle olsun; kardeşlerimiz "ben de sizinleyim, ben de

bu işte varım. Ya rabbi! Ben de yardım etmek istiyorum" desin, böyle dedikten sonra isterlerse hiçbir şey yapmasınlar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"hayra vesile olan hayrı işlemiş gibidir"*[9] buyurur. Mesela biri yardım için gidip birinden bir ekmek aldığında o ekmeği götürüp başka birine verdiğinde o bir ekmeği veren kişi kazandığı gibi aracı olan kişi de ekmeği vermiş gibi kazanır; ikisi de hayra vesile olduğu için aynı şeyi kazanır.

Bir memlekette bir kişi açlıktan veya soğuktan ölse bütün memleket ahalisi bundan sorumludur, hem de cinayet işlemiş gibi sorumludur. Onun için hiç kimse "ben bilemedim, ben anlamadım" diyemez. Bu yüzden herkes birbirine haber vermeli, birbirini haberdar etmelidir. Haberi alanın gücü neye yetiyorsa çabasını, gayretini ona göre sarf etmeli, gücü yetmiyorsa bunun için çareler aramalı, gücü yetenlere ulaşmaya çalışmalıdır.

Mesela bununla ilgili Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bir olay anlatayım;

Sahabeden biri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ihtiyacını arz ederek ondan yardım ister. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz o anda o sahabenin ihtiyacını temin edebilecek durumda değildir. Bunun üzerine o sahabeye;

-Falan sahabeye git, benden selam söyle. Senin ihtiyacını görsün, buyurur. O sahabeye gidince sahabe de onun ihtiyacını temin eder.

Sahabe, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelip;

-Ya Resulullah! İhtiyacımı gördüm, der.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

[9] Müslim, İmara: 27; Ebû Dâvûd, Edep: 17, Tirmizî, İlm, 14

-İşte hayır böyle kazanılır. Ona vesile olduğum için ben de kazandım. Senin ihtiyacını gören de kazanmıştır,[10] buyurur.

Sadece yardım edecek sahabeye gönderdiği için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de kazanmıştır. Mü'min böyle düşünmelidir; yani peygamberi gibi düşünüp hayra vesile olmalıdır. Bunu yaparken sadece Allah'ın rızasını düşünmeli; "rabbim benden razı olsun, rabbim beni imtihana tabi tutmuş, gereğini yapmalıyım, yapmazsam mesul durumda kalırım" demelidir. Bu yüzden bir cemaat olarak kardeşlerimizin gönlü bizimle beraber olursa yardımların devamı gelir.

Duanın mutlaka bir sırrı vardır. Allah; **"bana dua edin, duanıza icabet edeyim"**[11] buyurur. Yani "sen dua edersen senin duana icabet ederim" dedi Allah; ama dua ettiğimiz halde Allah duamıza icabet etmiyorsa bu durumda duayı yapmamışız demektir. Allah ayeti kerimede; **"Allah'ın va'di haktır (va'dinden dönmez). Allah'tan daha doğru sözlü kim vardır"**[12] buyurur. Yani Allah doğru söylemiştir, Allah duaları kabul edendir; ama biz duayı anlamamışız. Sadece elimizi açıp; "ya rabbi, ver" demek dua değildir; çünkü dua lafla olmaz. Duanın gönül, dil ve fiil ile birlikte olması gerekir.

Allah sana versin mi istiyorsun, yapman gereken şey; ihtiyacını büyütmektir. Sen; "ya rabbi! Bana ver, ben doyayım" dersen Allah sana doyacak kadar verir. Sen; "ya rabbi! Bana ver, ben kendi aileme bakayım" dersen Allah sana ona göre verir; ama bunu gönülden istemen gerekir. Bir de sen; "ya rabbi! Bana ver, bütün sülaleme bakayım" dersen Allah da sana ona göre verir ya da "ya rabbi! Bana ver, bütün bu mahalleye, bütün şehre ben bakayım" dersen bu sefer de Allah ona göre sana verir.

[10] Müslim, İmara: 27; Ebû Dâvûd, Edep: 17, Tirmizî, İlm, 14
[11] Mu'min /60
[12] Nisâ /122

Eğer; "ya rabbi ver, Türkiye'de ne kadar ihtiyaç sahibi varsa hepsine ben vesile olayım, ben hizmet edeyim, senin rezzak olarak verdiğin rızkı ben ulaştırayım" dersen bu durumda Allah sana yine ona göre verir. Ya da "bütün dünyadaki Müslümanlara, mü'minlere, gayrimüslimlere rızkı ben ulaştırayım" dersen Allah sana bu duana göre rızık verir; ama bunu yapacak gücün de olmalıdır. Allah duanı kabul edip sana verirse bu rızkı onlara ulaştırabilmen gerekir; yani bunu ulaştırabilecek vasıfta kardeşlerin olmalıdır.

Bu yüzden "kardeşlerimizin gönlü bizimle beraber olsun" dedim. Kardeşlerimiz; "ben de bu yardımı yapmaya, dağıtmaya, toplamaya varım" demelidir. Yılbaşına bir ay kaldı, siz duanızı böyle yapın, bir dahaki seneye Allah nasip ederse bakın neler oluyor; ama yapmazsanız hiçbir şey de olmaz. Arkadaşlar ne demek istediğimi anlamıştır inşallah.

Bu yüzden büyük düşünüp, büyük olan Allah'tan büyük istemek lazım, hem de en büyüğünü istemek lazım. Biz yeter ki isteyelim, Allah verir; çünkü Allah'ın va'di vardır. Eğer duamız doğru olur, samimi olursa Allah bize verir. Yoksa elimizden geldiği halde gerekeni yapmaz; "ya rabbi, ihtiyaç sahiplerine sen ver" dersek bu doğru bir dua olmaz; çünkü Allah onlara vermesini bilmiyor mu ki sen böyle dua ediyorsun!

İnnemâl mu'minûne ihvetun: "Muhakkak ki mü'minler kardeştir." **Fe aslihû beyne ehaveykum:** "Öyleyse kardeşlerinizin arasını bulun." **Vettekûllâh:** "Allah'a karşı takva sahibi olun." Yani Allah'tan korkun, haşyet duyun, Allah'a karşı sorumluluğunuzu bilin, yerine getirin, Allah'ı, Allah'ın sözünü ve kelamını dinleyin, Allah'ın size ne söylediğini anlamaya çalışın. **Leallekum turhamûn:**[13] "Eğer böyle yaparsanız rahmete erersiniz." Bu; Allah

[13] Hucurât /10

sizi rahmetinin içine koyar, size merhamet eder; ama Allah sizden rahmetini çekerse geriye gazabı ve azabı kalır. Siz kardeş olmaz, kardeşlerinizin arasını düzeltmezseniz bu durumda azabı, Allah'tan belanızı bekleyin, anlamına gelir.

Birileri; "ben biliyorum, ben şöyleyim, ben böyleyim" deyip kardeşine taş atarsa, çamur atarsa tefrika yapmış, kardeşlerin arasını düzeltmeyip arasını bozmuş olur. Mü'minler, Allah'ın emrine göre bir ve beraber olup kardeş olmak zorundadır. Olmazlarsa kendilerini Allah'ın rahmetinden mahrum bırakırlar, mahrum bırakınca da üzerlerine gazap ve azap gelir. Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"öyle bir azaptan sakının ki o geldiğinde sadece zulmedenleri kapsamaz (herkesi içine alır)"**[14] buyurur.

Şu anda Suriye'deki, Iraktaki, Libya'daki, diğer memleketlerdeki Müslüman ve mü'min kardeşlerimiz öyle bir gazaba, öyle bir azaba uğradılar ki bu azap sadece zulmedenleri değil zulmetmeyenleri de, masumları da kaplayıp içine aldı. Hicret edenler, kaçanlar, buraya gelenler zulmetmemişlerdi; ama gelen azap onları da kapsadı. Bu nedenle Allah; "böyle bir azaptan sakının" dedi.

Neden azap geldiğinde sadece zulmedenleri değil diğerlerini de kapsar?

Zulme mani olmadıkları için, hakkı, hakikati söyleyip ortaya koymadıkları için, "rabbim Allah'tır, Allah böyle buyurmuştur" demedikleri, yanlış yapandan, zulmedenden yana oldukları için, hükmü Allah'a göre değil nefislerine, şeytana veya birilerine göre verdikleri için gelen azap zulmetmeyenleri de kapsar. Azap zalimlere gelmiştir; ama diğerleri de zalimleri desteklediğinden dolayı azabın içine girmiştir.

[14] Enfâl /25

Onların yerinde biz de olabilirdik, biz de buradan kaçıp Suriye'ye, Irak'a ya da başka bir yere gidebilirdik. Her an bir imtihandır. Bu yüzden belli olmaz, durumlar değişebilir. Allah bizi nasıl bir imtihana tabi tutarsa tutsun bize düşen; imtihanı kazanmaya çalışıp, imkânı değerlendirmektir. Bu yüzden onlardan bir farkımız, bir üstünlüğümüz yoktur. Hatta Allah bize yardım etme imkânı verirse göreceğiz ki yardıma ihtiyacı olanlar bizim velinimetimizdir; çünkü onlar ahiretimizi, cennetimizi, Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olan kardeşlerimizdir. Bu yüzden kendimizi onlara hizmetçi gibi görürüz. Ahiretimizi, cenneti, Allah'ın rızasını kazanmamıza vesile olanlara minnettarız. Bundan dolayı herhangi bir şekilde kendimizi onlardan büyük veya üstün görmeyiz. Tam tersine onları bizim velinimetimiz olarak, kendimizi de onların hizmetçisi olarak görürüz.

İhtiyaç sahibi olan kim olursa olsun ona; "sen hangi dindensin, hangi cemaattensin" diye sorulmaz. Aç olan bir insanın dini sorulmaz; çünkü o açtır! Aynı şekilde bir köpek de, bir eşek de aç olabilir. Bu durumda; "sen köpeksin, bu yüzden sana ekmek vermiyorum" diyebilir misin? -Diyemezsin. Aç olan birine dini sorulmadığı gibi cinsi ve cinsiyeti de sorulmaz; yani insana insan gibi bakmak gerekir.

Bir yerde bir sorun, bir sıkıntı varsa Allah oradan rahmetini kesmiş demektir. İnsanlar istediği kadar birbirini suçlasın bu böyledir. Dünya da Allah'ındır, ahiret de Allah'ındır, kullar da Allah'ın kullarıdır. Allah'ın, kulları üzerinde bir muradı vardır. Kullar, Allah'tan yüz çevirirse, rabbini dinlemezse, rabbini rab olarak kabul etmezse Allah onlardan rahmetini çeker. Allah onlardan rahmetini çekince de onlar birbirine düşerek birileri bir tarafta, ötekileri başka bir tarafta durur, birbirine düşman olurlar, dolayısıyla yaşanan bu sorun, sıkıntı onlar için azap ve gazap olur. Bunun ana sebebi; Allah'tan yüz çevirmeleridir.

Bu azabın, gazabın kalkması için tek bir çare vardır o da; kulların, rabbine dönüp "ya rabbi sana döndüm, bizi affet" deyip tövbe etmeleridir. Kullar birbirlerini sevmeye çalışıp, kardeş olduklarını; yani insan ve mü'min kardeşi olduklarını hatırlarsa, tövbe edip, Allah'a dönerlerse azap üzerlerinden kalkar ve üzerlerine Allah'ın rahmeti iner.

Allah ayeti kerimede; **"insan sarp yokuşu geçemedi. Sarp yokuş nedir biliyor musunuz"**[15] buyurur. Demek ki bir yokuş vardır ve Allah bizim o yokuşu aşmamızı istiyor. Yokuşu aşıp, tepeye çıkmamız lazım; çünkü o tepede cennet vardır, Allah'ın rızası vardır; ama insan sarp yokuşu aşamıyor, dedi Allah.

Peki, bu sarp yokuşu aşanlar kimlerdir?

Allah ayeti kerimede sarp yokuşu aşanları anlatırken sağdakileri örnek vererek; **"insanları kölelikten kurtarıp azat etmek, herhangi bir şeye köle olmaktan kurtarmaktır. Darlıkta, kıtlık zamanında yemeği ikram etmek, yakınlığı olanlara, yetimlere taam (yemek, gıda) ikram etmek, miskinlere (gücünü kaybetmiş hiçbir şey yapamayan, elinden bir şey gelmeyen, rızkını kazanamayan insanlara) yardım etmektir. Bütün bunlarla beraber bir de iman edip, birbirlerine sabrı ve rahmeti tavsiye etmektir. İşte bunlar sağdakilerdir (doğru tarafta, sağ tarafta duranlardır)"**[16] buyurur. Bunlar birbirlerine merhameti, rahmeti tavsiye edenlerdir.

Bir de bunların dışında kalanlar vardır. Allah bunlarla ilgili olarak da ayeti kerimede; **"onlar da sol tarafta (yanlış tarafta) durup ayetlerimizi inkâr edenlerdir. Onların üzerine cehennemin kapıları kapatılmış olacaktır"**[17] buyurur. Yani

[15] Beled /11-12
[16] Beled /13-18
[17] Beled /19-20

cehennemin kapıları bir daha açılmayacak şekilde onların üzerine kapatılacaktır.

Ya, sağ tarafta; yani hakta durup, etrafına sabrı, rahmeti tavsiye ederek miskinleri, fakirleri, yoksulları, yolda kalmışları doyurup, insanları kölelikten kurtarmaya çalışırsın ya da sol tarafta durup; "bana ne, beni ilgilendirmez, ben kendime bakarım" deyip Allah'ın ayetlerini, emrettiklerini inkâr edersin. İkisinden biridir, tercih de senindir. Ötekiler ise; yani Allah'ın ayetlerini dinlemeyenler, ciddiye almayanlar, inkâr edenler de cehennemliktir, dedi Allah. "Bir tek ben Müslümanım, mü'minim, namazımı kılıyorum" demekle kimse cennete gitmez; çünkü cennetin karşılığı bu değildir, kulluk bu değildir, Allah'a iman etmek bu değildir.

Allah ayeti kerimede; **"sana neyi infak etmeleri gerektiğini soruyorlar. De ki: Hayır namına nafaka, infak olarak her neyi verirseniz. İşte bu; ana ve baba için, akraba için, yetimler için, miskinler için, yolda kalmışlar içindir. Hayır namına ne yaparsanız muhakkak ki Allah onu bilir"**[18] buyurur. Allah bunu sizin hesabınıza yazar, karşılığını size verir. Zaten bunlar hak sahibidir, verilmeye layık olanlar bunlardır.

Allah başka bir ayeti kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; **"sana neyi, hangi şeyi infak olarak vermeleri gerektiğini soruyorlar. De ki: İhtiyaçtan fazlasını. Düşünüp anlayasınız diye Allah size ayetlerini böyle açıklar"**[19] buyurur. Demek ki ihtiyaçtan fazlasını vermek gerekiyormuş.

Resulullah (s.a.v) Efendimiz bir hadisi şerifinde; *"komşusu açken tok yatan bizden değildir"*[20] buyurmuştur. Ebu Zer (r.a.)

[18] Bakara /215
[19] Bakara /219
[20] Hâkim II, 15; Heysemî, VIII, 167, Buharî, Edeb, 12

sahabenin en fakir olanıdır. Buna rağmen Resulullah Efendimiz Ebu Zer (r.a.)'a; *"Ya Ebu Zer! Çorba pişirirken suyunu bir tas fazla koy dolayısıyla çorba çoğalmış olur, onu komşuna da verirsin"*[21] buyurmuştur. Ebu Zer (r.a.) o kadar fakirdi ki fazla çorba pişiremediğinden ona; "çorbanın suyunu fazla koy" buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Bu yüzden hiç kimse mazeret gösterip "benim verecek bir şeyim yoktur" diyemez. Bir şeyi yoksa bile çorbaya biraz fazla su koyup komşusuna bir tas çorba vermelidir.

Ümmetin şu andaki hali nasıldır?

Aynı binada oturduğumuz halde komşumuzu tanımıyor, komşumuza selam vermiyoruz. Biri bize selam verse; "acaba bana niye selam verdi, niyeti neydi" diyecek hale gelmişiz. Böyle yanlış düşünen insanlar var. İşin en kötü tarafı bunlar mü'min ve Müslüman olduğunu iddia edenlerdir. Biri ona selam verdiğinde "niye bana selam verdi" deyip, biri ona bir tas çorba götürdüğünde de; "acaba bu çorbayı bana niye getirdi, niyeti neydi, benden ne beklentisi var, niye böyle yaptı" diye düşünebiliyor. Bunun Allah için yapıldığını kabullenemiyor; çünkü gerçek mü'mini ve Müslümanı anlamamıştır.

"Komşusu açken tok yatan bizden değildir" hadisi ne anlama gelir?

"Biri komşusu açken tok yatabiliyorsa o kişi mü'min ve Müslüman değildir, Allah'a iman etmemiştir, benimle bir alakası yoktur, bana uymamış, bana tabi olmamıştır" diyor Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. "Bizden değildir" demek bu demektir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle söylediğinde sahabeler; *"ya Resulullah! Komşu ne kadar yakın olandır"* diye sordular.

[21] Riyazüs Salihin, C.2, S.396; Müslim, Birr 143; Dârimî, At'ime 37

Resulullah (s.a.v) Efendimiz de bunun üzerine; *"sizden kırk ev uzağa kadar olanlar yakın, diğerleri de uzak komşudur"*[22] buyurdu. Kırk ev uzaktaki yakın komşu, diğerleri de uzak komşudur.

Bu durumda Diyarbakır'da oturan ihtiyaç sahiplerinin hepsine yardım ettiğimizde Urfa bize uzak komşu olur.

Allah'ın rızasını kazanmak, Allah'a yakın olmak için insanlara yardım etmeyi dert edinmemiz gerekir. Kim Allah'ın rızası dışında bir hesapla yardım ederse Allah onun da niyetine göre ona muamelede bulunur.

Mü'minin tek bir hesabı vardır o da; Allah'ın rızası, dostluğu, yakınlığı ve cemalidir. Mü'min bundan aşağısına razı olamaz, bundan aşağısını düşünemez, imanı varsa bu ona yakışmaz.

Mü'min her ne yaparsa yapsın; "ya rabbi! Bunu senin için yapıyorum, sen yaptığımı beğenesin, sevesin diye yapıyorum. Hani sen böyle emrettin ya, senin emrin yerine gelsin diye, sana kul olduğumu bilesin, sana olan kulluğumu ortaya koymuş olayım diye yapıyorum ya rabbi" demelidir.

Allah ayeti kerimede; **"o kimseler ki mallarını Allah yolunda sarf ederler, sonra o malını infak edip sarf ettiği kimselerin başına da kakmazlar. İşte bunların, rableri katında ecirleri, mükâfatları vardır. Onlara korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar"**[23] buyurur. Neden? -Çünkü malını hem infak edip Allah yolunda sarf etmiş hem de malını infak ettiği kişileri küçümsemeyerek malını onların başına kakmamış; "size yardım ettim" dememiş ve yardım ettiğinden dolayı onlardan bir

[22] Et-Tergib Ve't-Terhib, 3/353; Kâfi, C. 2, s. 669
[23] Bakara /262

beklentisi de olmamıştır. Bunların, rableri katında ecirleri vardır. Onlar mahzun olmazlar ve onlar için hiçbir korku da yoktur. Allah, "onlara hiçbir korku yoktur, onlar mahzun da olmazlar" vasfını veliler için söyler; yani bu iki vasıf, velilerin vasıflarıdır.

Allah ayetin devamında; **"iyi, güzel bir söz ve karşıdakinin hatasını, kusurunu bağışlamak arkasından eza gelecek olan bir sadakadan daha hayırlıdır. Allah ğaniyydir, halimdir"**[24] buyurur. Yani birine ikramda bulunduğunda ona; "ben sana iyilik yaptım" dersen onu incitmiş olursun. Böyle başa kakarak ona verme, ona vermeyeceksen bari daha önceden güzel bir söz söyle, hatası ve kusuru varsa onu affet; çünkü bu daha iyidir. Bunu Allah söylüyor.

Allah sana nimet verirken senin başına kakıyor mu! Allah sana başka bir kula ikram etme imkânı verdiyse bu durumda Allah'a minnettar olmalısın; çünkü onu verirken onunla ebedi hayatını kazanırsın. Neye, kime minnet ediyorsun! Sen kazandın, Allah ile alış veriş yaptın!

Bu yüzden Allah ayeti kerimede; **"(ey iman edenler)! Allah ile yaptığınız alışverişten dolayı sevinin"**[25] buyurur. Sen alışverişi Allah ile yaptığını iddia edip, bir de yaptığın iyiliği karşıdakinin başına kakıyor, minnet ediyorsan, o yaptığından bir beklentin varsa bu durumda alışverişi Allah ile yapmamış, karşındakiyle yapmış, ondan bir şeyler beklemiş olursun. Bu yaptığın kötü bir alışveriş, kötü bir ticarettir! Bu yüzden Allah; **"ey iman edenler! Başa kakarak, gönül kırarak sadakalarınızı (infak ettiğinizi) boşa çıkarmayın"**[26] buyurmuştur.

Bir de Allah Mâûn Suresi'nde; **E raeytellezî yukezzibu bid dîn:**[27] "Dini yalanlayanı gördün mü?" buyurur. Allah "dini inkâr

[24] Bakara /263
[25] Tevbe /111
[26] Bakara /264
[27] Mâûn /1

eden değil yalanlayan" dedi. Yani biri; "ben iman edip İslam dinini kabul etmişim" der, ibadet de eder; ama Allah'ın vahyini hayatına geçirmez, paylaşmaz, ikram etmezse yalancılardan olur. Allah böylelerine "yalancı" dedi.

Allah ayetin devamında dini yalanlayanları tarif eder.

Fe zâlikellezî yedu'ul yetîm:[28] "O, yetimi incitir, itip kakar." Yetime ikram etmez, ikram etmeye davet etmez.

Ve lâ yahuddu alâ taâmil miskîn:[29] "Miskinleri (sükun bulmuş, elinden hiçbir şey gelmeyen, rızkını temin edemeyenleri) doyurmaya teşvik etmez (davet etmez)." İnsanın sadece kendisinin bunu yapması yetmez. Öncelikle kendisinin onları doyurması ardından bir de doyurmaya davet etmesi gerekir.

Fe veylun lil musallîn:[30] "Yazık o namaz kılanlara." Böyleleri namaz kılıyorsa onlara da, onların namazına da yazıklar olsun, veyl olsun; yani onun namazından bir şey çıkmaz. Biri fakiri ve yetimi gözetmez, yedirmez, içirmez ve yedirmeye, içirmeye davet etmezse ona da, onun namazına da veyl olsun, yazıklar olsun, dedi Allah.

Ellezîne hum an salâtihim sâhûn:[31] "Onlar namazlarından gafildirler." Biri namazı ne için kıldığını, namazın ne olduğunu, namazın mü'minin miracı olduğunu, namazdayken Allah ile muhatap olduğunu anlamadıysa, Allah'ın kendisinden ne istediğini, Allah'ın huzuruna çıkıp ne söylediğini bilmediyse o kişi namazdan gafildir.

[28] Mâûn /2
[29] Mâûn /3
[30] Mâûn /4
[31] Mâûn /5

Ellezîne hum yurâûn:[32] "Onlar sadece gösteriş yaparlar." Onların ibadetleri, Müslümanlığı göstermeliktir, namazları taklididir. Dışarıdan ona baktığında ibadeti ve namazı görünür; ama ibadetinin içinde bir şey yoktur, sadece dışarıdan ibadet yapıyor gibi görünür. Böyle birinin hakikatte ne imanı, ne namazı, ne de ibadeti vardır.

Ve yemneûnel maûn:[33] "Ve onlar yardımlaşmadan da men ederler." Onlar başkalarına yardım etmedikleri gibi bir de yardım edenlere mani olmaya çalışırlar. Böyleleri bırakın mü'min, Müslüman olmayı, Allah bu halde olanlara da yazıklar olsun, diyor.

Mü'min olabilmek için yetime bakmak, onu korumak, ona ikram etmek gerekir. Yetimi sadece annesi ve babası olmayan olarak anlamamak gerekir. Yetim; önce ana ve babası olmayan, sonra anasının ve babasının desteğini kaybedip, onlardan yardım göremeyendir. Bu yüzden yetim, sadece anasını ve babasını kaybetmiş olan değildir. Biri zahiri olarak anne ve babanın desteğini kaybetmişse o da yetimdir.

Bir de manevi desteği kaybetmek vardır; yani manevi yetim vardır. İman yetimi, İslam yetimi, rahmet yetimi vardır. Birini imanla destekleyen, imanda ona yardım eden biri yoksa o kişi iman yetimi, imanın fakiri, miskinidir; çünkü bu halde giderse cehenneme gitmiş olur. İmanı, İslam'ı anlamamış, rabbini tanıyamamış birinden daha miskin, daha fakir, daha yetim kimse var mıdır!

Bu yüzden infakı, rızkı sadece ekmek olarak değil insanın ihtiyacı olan her şey olarak bir de manevi bütün nimetler olarak; yani iman olarak, takva olarak, hikmet olarak, muhabbet olarak

[32] Mâûn /6
[33] Mâûn /7

anlamak gerekir.

Bedenin ihtiyacı olduğu gibi bir de gönlün, aklın ihtiyacı vardır. Aklın, ilme, hikmete, marifete ihtiyacı vardır. Gönlün ise Allah'ın aşkına, muhabbetine, sevgisine ihtiyacı vardır. Kim neyi infak edebiliyorsa onu infak edip kazanmalıdır; çünkü ikram eden, infak eden kazanır. Yoksa insan kendi kendini kandırmış olur, dolayısıyla kendini mü'min zanneder, namazını da kılar; ama sadece namazı taklit etmiş olur. Allah böyleleri için; **Fe veylun lil musellîn:**[34] "Yazıklar olsun, veyl olsun o namaz kılanlara, o ibadet edenlere" buyurmuştur.

Allah bizi iman ettiğini zannedip, imandan mahrum kalanlardan eylemesin! Mü'min, Müslüman olduğunu zannedip imandan, İslam'dan mahrum olanlardan eylemesin! Allah bize gerçek manada imanı tatmayı, kendisine âbd olmayı nasip eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

[34] Mâûn /4